Holy Bible

Aionian Edition®

Baibel Mutal ke Kas Kusaie

Kosraean Bible

New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®
Baibel Mutal ke Kas Kusaie
Kosraean Bible
New Testament

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 5/20/2025
Source copyright: Public Domain
Elizabeth Baldwin, 1928
ISBN: 978-1-67814-470-8

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, https://Nainoia-Inc.signedon.net
All profits are given to https://CoolCup.org

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kusaiean at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Kusaiean at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matthew 1
Mark 30
Luke 49
John 80
Orekma 103
Rome 133
Sie Corinth 147
Luo Corinth 160
Galatia 169
Ephesus 174
Philippi 179
Colossae 183
Sie Thessalonica 187
Luo Thessalonica 190
Sie Timothy 192
Luo Timothy 196
Titua 199
Philemon 201
Hebrew 202
James 212
Sie Peter 216
Luo Peter 220
Sie John 223
Akluo John 227
Tolu John 228
Jude 229
Fwackyuk 230

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Jesus el fahk, "Papa, nunak munas nu selos, tuh elos tia etu ma elos oru uh."
Elos kitalik nuknuk lal inmasrlolos ke susfa.
Luke 23:34

Matthew

1 Pa inge takin filin sou lun Jesus Christ, su tuku
ke filin tulik natul David, su ma ke filin tulik natul
Abraham. **2** Abraham el papa tumal Isaac, Isaac papa
tumal Jacob, Jacob papa tumal Judah ac tulik wial, **3**
Judah papa tumal Perez ac Zerah sel Tamar, Perez
papa tumal Hezron, Hezron papa tumal Ram, **4** Ram
papa tumal Amminadab, Amminadab papa tumal
Nahshon, Nahshon papa tumal Salmon, **5** Salmon
papa tumal Boaz sel Rahab, Boaz papa tumal Obed
sel Ruth, Obed papa tumal Jesse, **6** Jesse papa tumal
David, su tokosra. David el papa tumal Solomon sin
mutan kial Uriah, **7** Solomon papa tumal Rehoboam,
Rehoboam papa tumal Abijah, Abijah papa tumal
Asa, **8** Asa papa tumal Jehoshaphat, Jehoshaphat
papa tumal Joram, Joram papa tumal Uzziah, **9**
Uzziah papa tumal Jotham, Jotham papa tumal Ahaz,
Ahaz papa tumal Hezekiah, **10** Hezekiah papa tumal
Manasseh, Manasseh papa tumal Amos, Amos papa
tumal Josiah, **11** Josiah papa tumal Jehoiachin ac
tulik wial, ke pacl se mwet Israel tuh som nu ke sruoh
in acn Babylon. **12** Tukun safla sruoh lalos in acn
Babylon: Jehoiachin el papa tumal Shealtiel, Shealtiel
papa tumal Zerubbabel, **13** Zerubbabel papa tumal
Abiud, Abiud papa tumal Eliakim, Eliakim papa tumal
Azor, **14** Azor papa tumal Zadok, Zadok papa tumal
Achim, Achim papa tumal Eliud, **15** Eliud papa tumal
Eleazar, Eleazar papa tumal Matthan, Matthan papa
tumal Jacob, **16** ac Jacob papa tumal Joseph, mukul
tumal Mary su oswella Jesus, su pangpang Messiah.
17 Ouinge fil nukewa kacl Abraham me nwe kacl
David oasr fil singoul akosr, ac kacl David me nwe
ke sruoh in Babylon oasr fil singoul akosr, ac tukun
sruoh in Babylon me nwe ke isusla lun Messiah oasr
pac fil singoul akosr. **18** Pa inge luman isusla lun
Jesus Christ. Mary, nina kien Jesus, el tuh ako nu sel
Joseph, tusruktu meet liki eltal ac payukyak uh, Mary
el etauk lah el pitutu ke Ngun Mutal. **19** Joseph el sie
mwet suwoswos, tusruktu el tia lungse akmwekinyal
Mary ye mutun mwet uh, ke sripa se inge el suk elan
tari sel in lukma. **20** Ke el srakna nunku ma inge,
sie lipufan lun Leum sikyang nu sel in sie mweme
ac fahk, “Joseph, fita lal David, nimet kom sangeng
in eisal Mary tuh elan mutan kiom. El pitutuyak ke
Ngun Mutal. **21** El ac fah oswela sie wen, ac kom fah
sang inel Jesus — mweyen El ac molela mwet lal
liki ma koluk lalos.” **22** Ma inge nukewa sikyak tuh
in akpwayeye kas ma Leum El tuh fahkak ke oalin
mwet palu, su fahk, **23** “Sie mutan fusr su soenna
etu mwet, ac fah pitutuyak ac oswela sie wen, su ac
fah pangpang Immanuel” (kalmac pa “God El oasr
yorosr”). **24** Ouinge ke Joseph el asmakla, el eisal
Mary tuh elan mutan kial, oana ke lipufan lun Leum
tuh fahk nu sel. **25** Tusruktu wangin osun laltal in
mano meet liki Mary el oswela wen se natul ah. Ac
Joseph el sang inel Jesus.

2 Jesus El tuh isusla in acn Bethlehem in Judea,
ke pacl se ma Herod el tokosra. Tia paht tukun
ma inge, kutu mwet ma yohk etu la ke itu uh elos
tuku Kutulap me nu Jerusalem, **2** ac siyuk, “Pia tulik
fusr se ma isusla tuh in tokosra lun mwet Jew uh?
Kut tuh liye itu lal ke sikyak in acn kutulap, ac kut
tuku in alu nu sel.” **3** Ke Tokosra Herod el lohng ma
inge, nunak lal arulana toasrla kac, ac mwet nukewa
in acn Jerusalem elos welul pac toasrla. **4** El solani
mwet tol fulat nukewa ac mwet luti ke Ma Sap uh ac
siyuk selos, “Pia acn Messiah el ac isusla we?” **5** Ac
elos topuk, “In siti Bethlehem in acn Judea, tuh pa
inge ma simla sin mwet palu: **6** ‘Bethlehem, in acn
Judah, Kom tia srik inmasrlon siti srisrik lun Judah;
Tuh sie mwet kol ac fah tuku liki kom Su ac fah kol
mwet luk, Israel.’” **7** Ke ma inge Herod el pangnolos
su tuku Kutulap me nu ke sie osun lukma, ac siyuk
selos ke pacl na pwaye ma itu sac sikyak ah. **8** Na el
supwalosla nu Bethlehem, ac fahk ouinge nu selos,
“Komtal som, suk tulik sacn aklohye; ac komtal fin
konalak, akkalemye nu sik tuh ngan ku in som ac wi
pac alu nu sel.” **9** Ke elos lohng tari kas lal tokosra,
na elos som, ac itu se na ma elos tuh liye Kutulap ah
sifil sikyak ac fahsr meet lukelos nwe ke na el tui fin
acn se ma tulik sac oan we ah. **10** Ke elos liye itu
sac, elos arulana sessesla ke engan. **11** Elos ilyak nu
in lohm uh, ac ke elos liye tulik sac yorol Mary, nina
kial, elos sikukmutuntei ac alu nu sel. Elos srukak
mwe sang saok lalos ke gold, franku, ac myrrh, ac
sang nu sel. **12** Na elos folokla nu yen selos ke soko
na inkanek, mweyen God El sensenkakunulos in
sie mweme elos in tia folokla nu yorol Herod. **13**
Tukun elos som, sie lipufan lun Leum sikyang nu
sel Joseph ac fahk, “Herod el ac suk tulik sacn elan
unilya. Ke ma inge, tukakek, eis tulik sacn wi nina

kial, ac kaingla nu Egypt, ac muta we nwe ke na nga
fahk kom in som." 14 Na Joseph el tukakek, eis tulik
sac wi nina kial ac som nu Egypt in fong sac, 15 ac
elos muta we nwe ke na Herod el misa. Ma inge orek
in akpwayeye ma Leum el tuh fahk sin mwet palu me,
"Nga pangonma Wen nutik Egypt me." 16 Ke Herod
el akilenak lah mwet tuku Kutulap me elos kiapella,
el arulana foloyak. El sapkin in anwukla tulik mukul
srisrik nukewa su matwa oasr ke yac luo nu ten in
Bethlehem ac acn ma oan apkuran nu we. El oru ma
inge in fal nu ke ma el lohng sin mwet ma tuh tuku nu
yorol ke sikyak lun itu sac. 17 Ouinge, kas lun mwet
palu Jeremiah akpwayeiyuk, su fahk: 18 "Sie pusra
lohngyuk in acn Ramah, Pusren tung na mwemelil.
Rachel el tungi tulik natul; El tia lungse in akwoyeyuk
el, Mweyen tulik inge elos misa." 19 Tukun Herod el
misa, sie lipufan lun Leum sikyang nu sel Joseph
in sie mweme in acn Egypt, 20 ac fahk, "Tukakek,
eis tulik sacn ac nina kial ac folokla nu in acn Israel,
mweyen elos su suk in unilya elos misa." 21 Ouinge
Joseph el tukakek, eis tulik sac ac nina kial, ac folokla
nu Israel. 22 Ac ke Joseph el lohngak lah Archelaus
el aolla Herod, papa tumal, in tokosra lun Judea, el
sangeng in som nu we. Na sifilpa fwackyang nu sel
in sie mweme ma elan oru. Ouinge el somla nu in
acn Galilee, 23 ac muta in sie siti srisrik pangpang
Nazareth. Ke ma inge akpwayeiyuk kas ma mwet
palu elos simusla, su fahk, "El ac fah pangpang sie
mwet Nazareth."

3 In pacl sac John Baptais el tuku nu in acn mwesis
in Judea ac mutawauk in luti we. 2 El fahk,
"Forla liki ma koluk lowos, tuh Tokosrai lun kusrao
apkuranme!" 3 John pa mwet se mwet palu Isaiah el
tuh kaskaskin ac fahk, "Oasr sie pusra su wowoyak
yen mwesis ac fahk, 'Akoela soko inkanek nu sin
Leum; Aksuwosyela elan fahsr kac!'" 4 Nuknuk lal
John uh orekla ke unen camel, ac infulwal losyuki
ke mwe lohl orek ke kulun kosro, ac mwe mongo
nal pa locust ac honey inima. 5 Mwet uh tuku nu
yorol liki acn Jerusalem, liki acn Judea nufon, ac liki
acn nukewa ma apkuran nu Infacl Jordan. 6 Elos
fahkak ma koluk lalos, ac el baptaiselosla ke Infacl
Jordan. 7 Ke John el liye mwet Pharisee ac mwet
Sadducee puspis tuku nu yorol in tuh baptaisla, el
fahk nu selos, "Kowos wet pwasin! Su fahk mu kowos
ac ku in kaingkunla mwe keok ma God El akoo in
oru? 8 Kowos in oru ma ac ku in akkalemye lah
pwaye kowos forla liki ma koluk lowos an. 9 Ac nimet
nunku mu kowos ac ku in kaingkunla mwe keok ke
kowos fahk mu Abraham pa papa matu tumowos uh.
Nga fahk nu suwos lah God El ku na in eis eot inge
ac ekulla nu ke tulik natul Abraham! 10 Tuhla uh akola
tari in pakiya sak uh nwe ke oka uh. Sak nukewa
ma tia oswe fahko wo, ac fah pakpuki ac sisila nu in
e uh. 11 Nga baptaisi kowos ke kof, in akkalemye
lah kowos auliyak, tusruktu el su ac tuku tukuk el ac
fah baptaisi kowos ke Ngun Mutal ac ke e. Arulana
yohk sripal likiyu; finne faluk lal uh nga kupansuwol in
us. 12 Fork in sraclik lal oasr inpaol, ac el akola in
sraclik fiten wheat liki kulun wheat. El ac fah orani
wheat lal nu in nien filma lal, tusruk kulun wheat uh
ac fah isisyak in sie e su ac fah tiana kunla." 13 In
pacl sac Jesus el tuku Galilee me nu yorol John ke
Infacl Jordan tuh John elan baptaisella. 14 Tusruktu
John el srike in oru Jesus elan ekulla nunkal. John el
fahk, "Fal in nga pa baptaisla sum uh, a kom tuku nu
yuruk!" 15 Tuh Jesus El fahk, "Pwaye, tuh ke pacl
se inge oru oana nga fahk. Ke lumah se inge kut ac
akfalye ma nukewa ma God El enenu in orekla uh."
Ouinge John el insese nu kac. 16 Tukunna Jesus
El baptaisla ah, el otyak liki kof uh. Na ikakla acn
inkusrao nu sel ac el liye Ngun lun God oatume oana
sie wuleoa ac tuhwi facl. 17 Na sie pusra inkusrao me
fahk, "El inge Wen kulo nutik, su nga insewowo kacl."

4 Na Ngun kololla Jesus nu yen mwesis in tuh
srifeyuk el sel Devil. 2 Jesus el lalo len angngaul
ac fong angngaul, na toko el masrinsral. 3 Na Devil el
tuku nu yorol ac fahk, "Kom fin Wen nutin God, kom
sap eot inge in ekla bread." 4 Ac Jesus El fahk, "Ma
Simusla fahk mu, 'Mwet tia moul ke bread mukena, a
elos enenu pac kas nukewa ma tuku sin God me.'" 5
Na Devil el usalak Jesus nu Jerusalem, Siti Mutal, ac
fililya ke acn se ma fulat oemeet ke Tempul uh, 6
ac fahk nu sel, "Kom fin Wen nutin God, kom atula
nu ten, tuh Ma Simusla uh fahk, 'God El ac fah sap
nu sin lipufan lal keim; Ac elos fah tapukkomyak
inpaolos, Tuh finne niom, ac fah tia ngalyak ke eot
uh.'" 7 Ac Jesus el fahk, "Tuh Ma Simusla uh fahk
pac mu, 'Nik kom srike Leum God lom.'" 8 Na Devil el
usalak Jesus nu fin eol na fulat soko, ac srisrngiya
tokosrai nukewa fin faclu ac fahkak wolana la nu sel.
9 Na Devil el fahk, "Ma inge nukewa nga ac fah sot

lom, kom fin pasrla ac alu nu sik." 10 Na Jesus el
fahk nu sel, "Fahla likiyu, Satan! Ma Simusla uh fahk,
'Kom in alu nu sin Leum God lom, ac kulansap nu sel
mukena!'" 11 Na Devil el som lukel Jesus, ac lipufan
uh tuku ac kulansupwal. 12 Ke Jesus El lohngak lah
John el kapiri in presin, el som nu Galilee. 13 El tuh tia
muta Nazareth a el som ac muta Capernaum, sie siti
srisrik su oan sisken Lulu Galilee ke acn lun Zebulun
ac Naphtali. 14 Ma inge orek tuh in akpwayei kas ma
mwet palu Isaiah el fahk, 15 "Facl lun Zebulun ac
facl lun Naphtali, Su oan inkanek nu ke Lulu Galilee,
layen roto ke Infacl Jordan, Galilee, facl sin mwet
pegan! 16 Mwet su muta in lohsr Elos liye sie kalem
lulap. Nu selos su muta in acn lohsr lun ngunin misa,
Kalem sac tololosyak tari." 17 In pacl sac me Jesus El
mutawauk in fahkak mwe luti lal ouinge: "Forla liki ma
koluk lowos, tuh Tokosrai lun kusrao apkuran me!" 18
Ke Jesus el fahsr pe Lulu Galilee, el liye tamulel se —
sie pa Simon (su pangpang Peter), ac Andrew ma lel
— ke eltal orekmakin nwek in patur. 19 Jesus El fahk
nu seltal, "Fahsru wiyu ac nga fah luti komtal ouiyen
paturi mwet." 20 In pacl sacna eltal filiya nwek natultal
ac welul som. 21 El fahsr nu meet kutu ac liyauk
pac tamulel se, James ac John wen natul Zebedee.
Eltal welul Zebedee papa tumaltal muta in oak soko
onoh kwa lalos uh. Jesus El pangnoltal, 22 ac in
pacl sacna eltal som liki oak uh ac papa tumaltal, ac
fahsr tokol. 23 Jesus el fufahsryesr in acn Galilee
nufon ac luti in iwen lolngok. El fahkak Pweng Wo
ke Tokosrai uh, ac akkeyala kain in mas ac munas
puspis yurin mwet uh. 24 Pweng kacl fahsrelik in
acn Syria nufon, ouinge mwet uh use nu yorol mwet
nukewa su mas ac keok ke kain in mas nukewa ma
oasr yorolos: mwet su oasr demon yoro, mwet musen
pulkoa, mwet ul — ac Jesus el akkeyalosla nukewa.
25 Un mwet puspis fahsr tokol liki acn Galilee ac Siti
Singoul, liki Jerusalem, Judea, ac acn su oan layen
kutulap ke Infacl Jordan.

5 Jesus el liye un mwet puspis ac el fahsryak nu
fineol uh, ac ke el muta, mwet tumal lutlut elos
fahsr nu yorol, 2 ac el mutawauk in luti nu sin mwet
uh ac fahk: 3 "Insewowo elos su sukasrup in ngun;
Tuh Tokosrai lun kusrao ma lalos! 4 "Insewowo elos
su asor, Tuh elos fah pwarak! 5 "Insewowo elos su
fakpap, Tuh faclu fah ma lalos. 6 "Insewowo elos su
masrinsral ac malukin ma suwoswos, Tuh elos fah
kihp! 7 "Insewowo elos su pakomuta; Tuh elos fah eis
pakomuta! 8 "Insewowo elos su nasnas insialos; Tuh
elos fah liye God! 9 "Insewowo elos su akiwe mwet
uh; Tuh pangpang elos tulik nutin God! 10 "Insewowo
elos su kalyeiyuk ke ma suwoswos; Tuh Tokosrai
lun kusrao ma lalos. 11 "Insewowo kowos ke mwet
akangonye kowos, ac kalyei kowos, ac fahk kain
koluk nukewa lain kowos in kikiap keik. 12 Kowos
enganak ac arulana insewowo, tuh yohk ma lacne
lowos inkusrao; tuh ouinge elos kalyei mwet palu
su muta meet liki kowos. 13 "Kowos sohl lun faclu.
Tuh fin wanginla eman sohl uh, wangin ma ku in sifil
folokunang eman sohl. Ouinge wanginla sripa, ac
fal in sisila in longyuki ye nien mwet uh. 14 "Kowos
kalem nu sin faclu nufon. Sie siti su musaiyukla fin
eol uh, tia ku in wikla. 15 Wangin mwet akosak sie
lam ac filiya ye sie ahlu, a el ac filiya fin sukan lam
uh, yen ma kalem kac ac tolak in lohm uh nufon. 16
Ouinge, kowos sang kalem lowos in tolak ye mutun
mwet uh, tuh elos in ku in liye orekma wo lowos,
ac kaksakin Papa tomowos su inkusrao. 17 "Nimet
nunku mu nga tuku in kunausla Ma Sap lal Moses ac
mwe luti lun mwet palu uh. Nga tia tuku in kunausla,
a in akpwayei mwe luti lalos. 18 Pwayena nga fahk
nu suwos, lah ke lusenna pacl ma kusrao ac faclu ac
oan uh, sie leta ku akul srisrik ke Ma Sap uh koflana
wanginla, nwe ke akpwayeyuk ma nukewa. 19 Ke
ma inge, kutena mwet su tia akos kutena sin ma sap
uh, finne ma sap srisrik se, ac luti nu sin mwet saya
in oru oapana, el ac fah srik liki nukewa in Tokosrai
lun kusrao. Ac kutena mwet su akos ma sap ac luti
nu sin mwet saya in oru oapana, el pa ac yohk in
Tokosrai lun kusrao. 20 Nga fahk nu suwos lah moul
in oaru lowos in oru ma lungse lun God, fin tia wo
liki moul lun mwet luti ke Ma Sap ac mwet Pharisee,
kowos fah tia ku in ilyak nu in Tokosrai lun kusrao. 21
"Kowos lohng lah fwack nu sin mwet in pacl meet ah
mu, 'Nik kom akmas; kutena mwet su akmas ac fah
utukyak el nu ke nununku.' 22 Tuh inge nga fahk nu
suwos: Kutena mwet su kasrkusrak sin mwet lel, ac
fah utukyak el nu ke nununku; el su fahk nu sin mwet
wial, 'Wangin sripom!' ac fah utukyak nu ye mutun
Un Mwet Pwapa Fulat; ac kutena mwet su fahk nu
sin mwet wial, 'Kom lalfon!' fal elan fosrgna ke e in
hell. **(Geenna g1067)** 23 Ke ma inge kom fin akola in
oru mwe kisa lom nu sin God fin loang in kisa uh,

ac kom esamak ingo lah oasr ma sufal lom nu sin
mwet lim, 24 filiya mwe kisa lom an sisken loang an,
ac folokla akwoyela inmasrlomtal meet, na kom fah
foloko ac oru mwe kisa lom nu sin God. 25 “Fin oasr
mwet akola in us kom nu ke nununku, kom in aksaye
akwoyela inmasrlomtal meet liki komtal sun acn in
nununku. Kom fin tia, na el ac ku in eiskomyang nu
ye mutun mwet nununku, su ac fah eiskomyang nu
sin mwet roso, ac elos fah siskomyang nu in presin.
26 Pwayena nga fahk nu sum, kom ac fah muta we
nwe ke na kom akfalyela ma nukewa pakpuki kom in
moli uh. 27 “Kowos lohng tuh fwack tari, ‘Nik kom
kosro.’ 28 A inge nga fahk nu suwos: Kutena mwet su
ngetang nu sin sie mutan ac oasr nunak in kena lal nu
sel, el orek kosro nu sel tari in nunak lun insial. 29 Ke
ma inge, atronmotom layot fin akkolukye kom, tipalla
ac sisla! Ac wo nu sum in tuhlac sie ip ke monum, liki
na monum nufon in sisila nu in hell. (Geenna g1067) 30
Lac poum layot fin akkolukye kom, pakela ac sisla! Ac
wo nu sum in wanginla la poum, liki na monum nufon
in som nu in hell. (Geenna g1067) 31 “Oasr pac fahkya
meet, ‘Kutena mwet su sisla mutan kial, enenu in
orala sie pwepu in fahsrelik ac sang nu sin mutan
sac.’ 32 Tusruktu, inge nga fahk nu suwos: Sie mukul
fin sisla mutan kial ke kutena sripa sayen ke kosro,
na oasr mwatan mukul sac ke el oru mutan sac in
orek kosro el fin sifilpa marut nu sin siena mukul. Ac
mukul se su marut nu sel el oayapa orek kosro. 33
“Kowos lohng tari ma fwack nu sin mwet uh in pacl
meet, ‘Nik kom kunausla wulela lom, a kom in akfalye
ma kom wulela kac nu sin Leum God.’ 34 A inge
nga fahk nu suwos: Nik kom fulahk ke kutena ma ke
kom orala wulela lom nu sin God. Tia ke kusrao, tuh
nien muta lun God; 35 ac tia ke faclu, tuh faclu ma
loangeyen nial; ac tia pac ke acn Jerusalem, tuh acn
we siti lun Tokosra fulat. 36 Nimet kom fulahk pac
ke insifom, tuh kom tia ku in orala soko aunsuf in
fasrfasr ku sroalsroal. 37 Fahk na ‘Aok’ ku ‘Mo’ —
kutena ma saya ma kom ac fahk, ma tuku sin el su
Koluklana. 38 “Kowos lohng tari oakwuk meet ah:
‘Atronmuta molin atronmuta, ac wihs molin wihs.’ 39
Tusruktu inge nga fahk nu suwos: Nimet foloksak
nu sin kutena mwet su oru ma koluk lain kom. Mwet
se fin puokya la oalum layot, sang pac elan puokya
layen lese an. 40 Ac mwet se fin uskomyak nu in
nununku in eisla nuknukfon lom an, sang pac nu
sel coat lom an. 41 Ac sie mwet fin sap kom in us
pak lal uh ke mael se, kom welul us ke mael luo. 42
Mwet se fin siyuk sum ke kutena ma, kom sang nu
sel; mwet se fin ngisre in orekmakin kutena ma lom
ac sifil folokonma, kom sang. 43 “Kowos lohng tuh
fwack tari, ‘Lungse mwet tulan lom, ac srunga mwet
lokoalok lom.’ 44 A inge nga fahk nu suwos: Lungse
mwet lokoalok lowos ac pre kaclos su kalyei kowos,
45 tuh kowos fah ku in pangpang tulik nutin Papa
tomowos su inkusrao. Tuh El oru kalmen faht lal uh in
sreya mwet koluk ac mwet wo oana sie, ac El sang
pac af nu fin mwet suwohs ac mwet sesuwos. 46
Efu ku God Elan sot mwe moul nu suwos fin kowos
lungse na mwet ma lungse kowos? Finne mwet ma
eisani tax uh elos oru pac ouingan! 47 Ac kowos fin
paing mwet kawuk lowos mukena, kowos tia sie liki
mwet ngia, mweyen finne mwet pegan uh, elos oru
pac ouingan! 48 Kowos enenu in suwosna, oana ke
Papa tomowos inkusrao El suwosna.

6 “Liyaung tuh kowos in tia oru orekma wo lowos
ye mutun mwet uh tuh elos in liye ma kowos oru.
Kowos fin oru ouinge, ac fah wangin topken ma inge
nu suwos sin Papa tomowos su inkusrao. 2 “Ke ma
inge, kowos fin sang kutena mwe kasru nu sin mwet
enenu, nimet oru in liyeyuk, oana ke mwet wosounkas
elos oru in lohm alu uh ac pe inkanek uh. Elos oru
ouinge mwet uh in kaksakunulos. Pwayena nga fahk
nu suwos, elos eis tari molin orekma lalos. 3 A ke
kowos sang mwe kasru lowos nu sin sie mwet enenu,
oru ke ouiya se ma wanginna mwet etu kac, finne
kawuk na fototo se lom. 4 Fin ouinge, na ac fah sie
ma lukma, ac Papa tomowos, su liye ma kowos oru in
lukma, El ac fah sot molin orekma lowos. 5 “Ke kowos
pre, nimet pre oana ke mwet wosounkas elos oru uh!
Elos lungse tuyak ac pre ke lohm alu ac ke sruwasrik
inkanek uh tuh mwet nukewa in liyalos. Pwayena nga
fahk nu suwos, elos eis tari molin orekma lalos. 6 A
ke kom pre, utyak nu infukil sum, kaliya srungul uh ac
pre nu sin Papa tomom su in lukma. Ac Papa tomom,
su liye ma kom oru in lukma, El fah sot mwe moul nu
sum. 7 “Ke kowos pre, nimet orekmakin kas puspis
su wangin kalmac oana ke mwet pegan elos oru.
Elos nunku mu god lalos elos ac lohngolos ke sripen
loes pre lalos. 8 Nimet kowos oru oana elos. Papa
tomowos El etu tari ma kowos enenu meet liki kowos
siyuk sel. 9 Ke ma inge kowos pre ouinge: ‘Papa

tumasr su inkusrao; Eelos oal pwaye; **10** Tokosrai
lalos tuku; Ma lungse lalos in orek fin faclu, ou elos
oru inkusrao. **11** Kite kut len se inge ma kut mongo
misenge. **12** Ac nunak munas nu sesr ke ma koluk
lasr, Oana kut nunak munas nu sin mwet su orekma
koluk nu sesr. **13** Ac tia kol kut in mwel, a eiskutla liki
ma koluk!' [Tuh Tokosrai lalos, ac ku, ac wolana ma
pahtpat, Amen.] **14** "Kowos fin nunak munas nu sin
mwet su orekma koluk nu suwos, Papa tomowos su
inkusrao El ac fah oayapa nunak munas nu suwos.
15 A kowos fin tia nunak munas nu sin mwet uh, na
Papa tomowos El ac fah tia pac nunak munas ke
ma koluk ma kowos orala uh. **16** "Ac kowos fin lalo,
nimet oru motowos in ngetnget in asor, oana ke mwet
wosounkas elos oru. Elos pilesru in nawela manolos
tuh mwet uh in akilen lah elos lalo. Pwayena nga
fahk nu suwos, elos eis tari molin orekma lalos. **17**
A kowos fin lalo, kowos twanla motowos ac kawia
sifowos, **18** tuh mwet uh in tia kalem kac lah kowos
lalo, a Papa tomowos in lukma mukena etu. Ac Papa
tomowos, su etu ma kowos oru in lukma, fah sot mwe
moul nu suwos. **19** "Nimet elosak mwe kasrup nu
suwos fin faclu, yen watil ac ras ac kunausla, ac
mwet pisrapasr elos ac kunausla acn ma oan we ac
pisrala. **20** A kowos in elosak mwe kasrup nu suwos
inkusrao, yen watil ac ras tia ku in kunausla, ac mwet
pisrapasr elos tia ku in utyak nu we ac pisrala. **21**
Tuh yen ma saok lowos oasr we, nunkowos ac oan
pac we. **22** "Atronmutun mwet uh oana sie lam nu ke
manolos. Fin wo atronmotom, monum nufon ac fah
sessesla ke kalem; **23** a atromotom fin koluk, monum
ac fah sessesla ke lohsr. Ke ma inge, kalem se ma
oan in kom fin lohsr, ac fuka yokiyen lohsr uh! **24**
"Wangin mwet kulansap ku in kulansapu leum luo. El
ac srunga sie, ac lungse el ngia; el ac pwaye nu sin
sie, ac kwase el ngia. Kowos koflana kulansupu God
ac mani. **25** "Pa inge sripa se nga fahk nu suwos mu:
Kowos in tia fosrnga ke mwe mongo ac mwe nim su
kowos enenu nu ke moul lowos, ku ke nuknuk nu
ke monuwos. Ya moul uh tia saok liki mwe mongo?
Ac mano uh tia saok liki nuknuk uh? **26** Liye won
yen engyeng uh — elos tiana orek ima, ku kosrani
ac eisani fahko nu in nien filma; a Papa tomowos
inkusrao El sang enenu lalos! Ya kowos tia arulana
saok lukelos? **27** Ya kutena suwos ku in akloesyalik
moul lal el fin fosrnga kac? **28** "Ac efu kowos ku
fosrnga ke ma kowos ac nukum? Liye luman kapak
lun ros inima uh: elos tia orekma, ku tuta nuknuk
lalos. **29** A nga fahk nu suwos: finne Tokosra Solomon
in mwe kasrup lal, tia ku in yunulla in kato oana sie
sin ros inge. **30** God pa yunela mah inima uh, su oan
misenge na lutu isisyak ac wanginla. Ya El ac fah
tia yunikowosla in arulana wo liki? Sriklana lulalfongi
lowos uh! **31** "Ke ma inge, nik kowos mutawauk in
fosrngala mu: 'Mwe mongo nak ac tuku ya me —
ku kof nimuk, ku nuknuk luk?' **32** (Pa inge ma mwet
pegan uh fosrnga kac in pacl nukewa.) Papa tomowos
su inkusrao El etu lah kowos enenu ma inge nukewa.
33 A kowos in nunku meet ma nu ke Tokosrai lun God
ac ma lungse lal, na El ac fah asot ma inge nukewa
nu suwos. **34** Ke ma inge, nimet fosrnga ke ma ac
fah sikyak lutu; tuh ma sikyak lutu fal in fosrngakinyuk
lutu. Tia enenu in laesyuk mwe fosrnga lun kais sie
len.

7 "Nik kowos nununku mwet, tuh God Elan tia
pac nununkekowos, **2** mweyen God El ac fah
nununkekowos oana ke kowos nununku mwet saya,
ac El ac fah folokonot nu suwos srikasrak se na ma
kowos oru nu sin mwet saya. **3** Efu ku kom liye kutkut
srisrik ma oan luin mutun mwet lim, ac tia lohang nu
ke polosak lulap luin motom uh? **4** Efu ku kom ku in
fahk nu sin ma lim, 'Lela nga in eisla kutkut se ke luin
motom an,' ke oasr pac polosak na lulap se oan in
motom uh? **5** Kom mwet wosounkas! Eisla meet sak
lulap in motom an, na kom fah ku in liye kalem kutkut
srisrik ke mutun mwet lim. **6** "Nimet sang ma mutal
nu sin kosro ngalngul uh — elos ac foroht ngaliskomi.
Nimet sisla ma saok lowos nu ye mutun pig uh, tuh
elos ac longya ye nialos. **7** "Siyuk, na kowos fah eis;
suk, na kowos fah konauk; towolak na srungul uh ac
fah ikakla nu suwos. **8** Tuh elos nukewa su siyuk elos
ac fah eis; ac elos su suk fah konauk, ac srungul uh
ac fah ikakla nu selos su towolak. **9** Su inmasrlowos
ac sang sie eot nu sin tulik natul el fin siyuk ke bread?
10 Ku sang soko wet, el fin siyuk ke ik? **11** Kowos
finne koluk, kowos etu in sang ma wo nu sin tulik
nutuwos uh. Ac fuka lupan woiyen ma Papa tomowos
inkusrao El ac sang nu selos nukewa su siyuk sel! **12**
"Oru nu sin mwet saya ma kowos lungse elos in oru
nu suwos: pa inge kalmen Ma Sap lal Moses ac mwe
luti lun mwet palu. **13** "Utyak ke mutunpot oasriksrik,
mweyen mutunpot nu in hell uh sralap, ac inkanek

nu kac uh fisrasr, ac pus mwet fahsr kac. **(questioned)**
14 A funu mutunpot nu ke moul uh oasriksrik, ac
inkanek nu kac uh upa, ac pu na mwet konauk. **15**
"Kowos liyekowosyang liki mwet palu kikiap. Elos ac
tuku nu yuruwos oana luman sheep, a nunak lalos
oana luman wolf lemnak. **16** Kowos ac akilenulos ke
orekma lalos. Kokul uh tia oswe grape, ac sak ma
oasr otoh kac tia oswe fig. **17** Soko sak wo fah oswe
fahko wo, ac soko sak koluk el ac oswe fahko koluk.
18 Soko sak wo koflana oswe fahko koluk, ac soko
sak koluk tia ku in oswe fahko wo. **19** Ac kutena sak
su tia oswe fahko wo, fah pakpuki ac sisila nu in e uh.
20 Ke ma inge, kowos ac akilen mwet palu kikiap uh
ke orekma lalos. **21** "Tia mwet nukewa ma pangonyu
'Leum, Leum' ac fah ilyak nu in Tokosrai lun kusrao, a
elos na su oru ma lungse lun Papa tumuk inkusrao.
22 Ke Len in Nununku ac tuku, mwet puspis ac fah
fahk nu sik, 'Leum, Leum! Kut tuh fahkak kas lun
God inem, ac sisla demon puspis inem, ac oru ma
usrnguk puspis!' **23** Na nga ac fahk nu selos, 'Nga
tiana etekowos. Fahla likiyu, kowos mwet koluk!' **24**
"Ke ma inge, kutena mwet su lohng kas luk inge ac
akos, el oana sie mwet lalmwetmet su musai lohm
sel fin eot ku. **25** Na af uh kahkla, ac infacl uh sronoti,
ac eng uh tuhme arulana upa nu fin lohm sac, a lohm
sac tiana ikori, mweyen musaiyuk fin eot ku. **26** "A
kutena mwet su lohng kas luk inge ac tia akos, el
oana sie mwet lalfon su musai lohm sel fin puk uh.
27 Ke af uh kahkla, ac infacl uh sronoti, ac eng uh
tuhme arulana upa nu fin lohm uh, na lohm sac ikori,
ac musalla na pwaye!" **28** Tukun Jesus el fahkak ma
inge, mwet uh arulana fwefela ke luti lal uh. **29** El tia
oana mwet luti Ma Sap uh; a el luti ke ku yohk ma
oasr in el sifacna.

8 Ke Jesus el oatui liki fineol uh, un mwet puspis
fahsr tokol. **2** Na sie mwet musen lepa tuku nu
yorol, ac sikukmutunte ye mutal ac fahk, "Leum, fin
ou lungse lom, kom ku in aknasnasyeyula." **3** Jesus
el asroela paol, kahlilya ac fahk, "Nga lungse. Kom
in nasnasla!" Ke kitin pacl ac na mwet sac kwela
liki mas lal. **4** Na Jesus el fahk nu sel, "Liyaung tuh
kom in tia fahk nu sin kutena mwet, a fahla ingena
ac fahkkomyak nu sin mwet tol. Sang mwe kisa ma
Moses el sap in orek uh, tuh in mwe akpwayeye nu
sin mwet nukewa lah kom kwela." **5** Ke Jesus el
utyak nu Capernaum, sie mwet leum lun solse Rome
sonol ac kwafe sel, **6** "Leum, mwet kulansap luk el
mas na oan in lohm sik ah, tia ku in mukuikui ac el
arulana keok." **7** Ac Jesus el fahk, "Nga ac som ac
akkeyalla." **8** Na leum sac fahk, "Leum, nga arulana
kupansuwol kom in tuku nu in lohm sik ah. Tari kom
sap mukena, ac mwet kulansap luk el ac kwela. **9**
Nga wi pac muta ye ku lun mwet leum, ac oasr pac
mwet mweun muta ye kolyuk luk. Nga ku in fahk nu
sin sie, 'Fahla!' ac el ac fahla. Ac nu sin sie pac,
'Fahsru!' na el ac fahsru. Ac nga ac sap nu sin mwet
kulansap luk, 'Orala ma se inge!' na el oru." **10** Ke
Jesus el lohng ma inge, el lut ac fahk nu sin mwet
ma fahsr tokol uh, "Pwayena nga fahk nu suwos,
nga soenna liye lupan lulalfongi ouinge in acn Israel.
11 Nga fahk nu suwos lah mwet puspis ac fah tuku
kutulap me ac roto me, ac muta yorol Abraham, Isaac
ac Jacob ke pacl in kufwa in Tokosrai lun kusrao. **12**
Tusruktu mwet puspis su fal in wi nu in Tokosrai se
inge ac fah sisila nu in acn lohsr uh, yen ma elos ac
fah tung, keok ac ngalis inwihselos." **13** Na Jesus el
fahk nu sin leum sac, "Folokla nu in lohm sum, na ac
fah orek nu sum oana ma kom lulalfongi." Ac in pacl
sacna mwet kulansap se lun mwet leum sac kwela.
14 Jesus el som nu in lohm sel Peter, ac el liye nina
kien mutan kial Peter, folla manol ac el oan fin mwe
oan kial. **15** Jesus el kahlye paol, ac musen fol lal
som lukel, na el tukakek ac mutawauk in kulansap
nu sel Jesus. **16** Ke ekela, mwet uh use mwet mas
puspis nu yorol su oasr demon yoro. Jesus el lusak
ngun koluk uh ke kas na lal, ac akkeyala mwet mas
nukewa. **17** El oru ma inge in akpwayeye kas ma
mwet palu Isaiah el tuh fahk, "El sifacna eisla munas
lasr, ac usla kain in mas nukewa ma oan yorosr." **18**
Ke Jesus el liye un mwet puspis su raunella, el sap
mwet tumal lutlut in som lefahl ngia ke lulu uh. **19** Sie
mwet luti ke Ma Sap uh tuku nu yorol ac fahk, "Mwet
Luti, nga akola in wi kom nu yen nukewa kom ac som
nu we uh." **20** Jesus el topuk ac fahk, "Oasr luf lun
kosro fox uh, ac oasr ang lun won uh, a Wen nutin
Mwet wangin acn el ku in mongla we." **21** Ac sie pac
sin mwet tumal lutlut uh fahk, "Leum, lela ngan som
meet ac pikinya papa tumuk ah." **22** Ac Jesus el fahk,
"Fahsr tukuk, ac lela mwet misa in sifacna pikinya
mwet misa lalos." **23** Jesus el sroang nu fin oak soko,
ac mwet tumal lutlut welul. **24** In kitin pahl ah na eng
na upa se tuhyak in lulu uh, ac oak uh apkuranna

in moti. A Jesus el motul. 25 Mwet tumal lutlut elos
oaksalak ac fahk, “Leum, molikutla! Kut akuranna
misa!” 26 Ac Jesus el fahk, “Efu ku komtal sangeng?
Efu ku srikla fuk lulalfongi lomtal an!” Na el tukakek,
ac sap ku nu sin eng uh ac noa uh, na in pacl sacna
arulana mihsla. 27 Elos nukewa arulana fwefela ac
fahk, “Mwet na fuka se inge? Finne eng uh ac noa
uh elos aksol pac!” 28 Ke Jesus el tuku nu in acn
apkuran nu Gadara ke lefahl laco in lulu uh, mwet luo
sonol su tuku liki acn ma kulyuk uh oan we. Mwet
inge oasr demon in elos, ac eltal arulana fokoko, oru
wangin mwet fahsr ke inkanek soko inge. 29 Pacl se
na eltal sonol Jesus eltal wowoyak ac fahk, “Kom
Wen nutin God, mea kom lungse sesr an? Ya kom
tuku in kalyei kut meet liki Len in Nununku?” 30 Tiana
loes liki acn sac, oasr un pig na lulap se mongo we.
31 Ouinge demon uh kwafe sin Jesus ac fahk, “Kom
fin ac liskutla, supwekutla nu in un pig se ingo.” 32 Na
Jesus el fahk, “Fahsrot,” na elos illa ac utyak nu in
pig uh. Na un pig nufon sac riryak som liki mutun fulu
sac, ac atula nu inkof uh, ac walomla. 33 Mwet ma
karingin pig uh kaingla som nu in siti uh ac fahkak
ma nukewa ma sikyak, ac oayapa ke mwet luo ma
musen demon uh. 34 Na mwet nukewa in acn sac
som in sonol Jesus; ac ke elos liyel elos kwafe sel
elan som liki acn selos.

9 Jesus el sroang nu fin oak uh ac folokla nu in
acn sel. 2 Ac mwet uh use sie mwet ul nu yorol,
su oanna fin mwe oan kial. Ke Jesus el liye lupan
lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet ul sac, “Wen
nutik, akkeye kom! Ma koluk lom nunak munas tari
nu sum.” 3 Na kutu sin mwet luti ke Ma Sap elos
sifacna nunku in elos, “Mwet se inge el kaskas enum
lain God!” 4 Jesus el etu ma elos nunku, ac el fahk
nu selos, “Efu ku kowos nunak koluk? 5 Pia kac ma
fisrasr in fahk: ‘Ma koluk lom nunak munas tari nu
sum,’ ku in fahk, ‘Tuyak ac fahsr’? 6 Nga ac akpwayei
nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin Mwet in nunak
munas ke ma koluk fin faclu.” Ouinge el fahk nu sin
mwet ul sac, “Tuyak, srukak mwe oan kiom ac fahsr
nu lohm sum!” 7 Mwet sac tuyak ac som nu lohm sel.
8 Ke mwet uh liye elos sangeng ac kaksakin God lah
El sang ku ouinge nu sin mwet uh. 9 Jesus el som liki
acn sac, ac ke el fahsr el liye sie mwet eisani tax
su muta ke nien orekma lal — inel pa Matthew. Na
Jesus el fahk nu sel, “Fahsr tukuk.” Ac el tuyak ac
fahsr tokol. 10 Ke Jesus el muta ac mongo in lohm sel
Matthew, mwet eisani tax ac mwet koluk saya puspis
tuku welul Jesus ac mwet tumal lutlut mongo. 11 Kutu
sin mwet Pharisee liye ac siyuk sin mwet tumal lutlut,
“Efu ku mwet luti lowos uh wi kain in mwet ingan
mongo?” 12 Jesus el lohng ma elos fahk, ac topuk nu
selos, “Mwet ku elos tia enenu mwet ono, a mwet
mas mukena. 13 Kowos som ac suk lah mea kalmen
kas se in Ma Simusla ma fahk mu, ‘Pakoten pa nga
lungsik, ac tia mwe kisa.’ Nga tia tuku ke sripen mwet
wo, a ke mwet koluk.” 14 Na mwet lutlut lal John
Baptais elos tuku nu yurin Jesus ac fahk, “Efu ku
kut ac mwet Pharisee uh lalo in pacl pus, a mwet
lutlut lom uh tiana lalo?” 15 Jesus el topuk ac fahk,
“Ya kowos nunku mu mwet ma solsol nu ke kufwa in
marut uh ac asor ke pacl mukul se ac marut uh oasr
inmasrlolos? Elos ac tiana asor! Tusruktu len se ac
fah tuku ke mwet kacto sac ac fah itukla lukelos, na in
pacl sacn elos ac fah lalo. 16 “Wangin mwet sang ipin
nuknuk sasu pinis nuknuk mah uh, tuh ipin nuknuk
sasu sac fin tulakeni el ac seya nuknuk mah uh, ac
mihsa sac ac yokelik liki meet ah. 17 Oayapa wangin
mwet okoaung wain sasu nu in pak in neinyuk wain
mah, tuh mwe neinyuk mah sac ac mihsalik ac wain
uh ac kahkla, ac pak sac ac musalla. Tia ouinge,
a itukyang wain sasu nu ke mwe neinyuk sasu, na
kewana ac fah wona.” 18 Ke Jesus el srakna fahk
ma inge, sie mwet leum lun mwet Jew tuku nu yorol,
sikukmutunte ye mutal ac fahk, “Acn nutik el tufahna
misa, tusruktu fahsru ac filiya poum facl, ac el fah
moulyak.” 19 Ouinge Jesus el tuyak ac fahsr tokol, ac
mwet tumal lutlut welul. 20 Sie mutan su musen srah
ke lusen yac singoul luo el fahsryang tukun Jesus ac
kahlye pulan nuknuk lal. 21 Mutan sac el nunku in
el sifacna mu, “Nga fin kahlye na pulan nuknuk lal,
nga ac kwela.” 22 Jesus el tapulla ac liyal, na el fahk,
“Acn nutik, akkeye kom! Lulalfongi lom oru kom in
kwela.” In pacl sacna mutan sac kwela. 23 Na Jesus
el som nu in lohm sin mwet leum sac. Ke el liye mwet
srital ke mwe on ke mas misa sac, ac mwet saya
uh arulana wonak ke tung lalos, 24 el fahk, “Mwet
nukewa illa! Tulik mutan se inge tia misa — el motul
na!” Na elos nukewa mutawauk in isrunul. 25 Ac ke
mwet nukewa illa, Jesus el utyak nu infukil lun tulik
mutan sac, sruokya paol, ac el tukakek. 26 Pweng ke
ma se inge sulkakinyukelik nu in polo acn sac nufon.

27 Jesus el som liki acn sac, ac ke el fahsr, mwet
kun luo fahsr tokol ac wowoyak ac fahk, “Wen nutin
David, pakomutasr!” 28 Ke Jesus el ilyak nu in lohm
uh, mwet kun luo ah tuku nu yorol ac el siyuk seltal,
“Komtal lulalfongi mu nga ku in akkeyekomtalla?” Na
eltal fahk, “Aok!” 29 Na Jesus el kahlye mutaltal ac
fahk, “Lela in orek nu sumtal oana lulalfongi lomtal
an!” 30 Na ikakla mutaltal eltal ku in liye. Na Jesus el
arulana wili nu seltal ac fahk, “Nimet komtal fahk nu
sin kutena mwet!” 31 Tuh eltal som ac fahkelik pweng
kacl Jesus inge in polo acn sac nufon. 32 Ke mwet
luo ah som lukel Jesus, oasr pac kutu mwet sifilpa
tuku nu yorol ac use sie mukul su tia ku in kaskas,
mweyen oasr ngun fohkfok in el. 33 Tusruk ke pacl se
ma ngun fohkfok sac lisyukla liki mwet sac, mwet
sac mutawauk in kaskas, ac mwet uh arulana fwefela
kac. Elos fahk, “Kut soenna liye in orek ouinge in acn
Israel meet.” 34 Tusruk mwet Pharisee elos fahk,
“Leum lun ngun fohkfok uh pa sang kain in ku inge
nu sel, pwanang el ku in lusla ngun fohkfok uh.” 35
Jesus el som ac forfor in siti nukewa in polo acn
sac. El luti in iwen lolngok uh, ac fahkak Pweng Wo
ke Tokosrai uh, ac akkeyala kain in mas ac munas
nukewa lun mwet uh. 36 Ke el liye un mwet puspis
el arulana pakomutalos, mweyen elos fosrnga ac
tia ku in kasrelos sifacna, oana sheep su wangin
mwet sropo la. 37 Ke ma inge el fahk nu sin mwet
tumal lutlut, “Pwaye kosrani uh yohk, a pu mwet in
orekma. 38 Kowos pre nu sin leum lun kosrani, tuh
elan supwala mwet in kosrani ima lal.”

10 Jesus el pangoneni mwet tumal lutlut singoul
luo ac sang ku nu selos in sisla ngun fohkfok ac
akkeyala kain in mas nukewa. 2 Pa inge inen mwet
sap singoul luo ah: mwet se meet uh pa Simon (su
pangpang Peter), ac Andrew mwet lel; James, ac
John mwet lel, su wen natul Zebedee; 3 Phillip ac
Bartholomew; Thomas ac Matthew, mwet eisani tax;
James wen natul Alphaeus, ac Thaddaeus; 4 Simon
mwet Zealot; ac Judas Iscariot, su tukakunak Jesus.
5 Jesus el supwala mwet singoul luo inge ac fahk nu
selos ma elos in oru: “Nimet kowos som nu in kutena
acn sin mwet pegan, ku nu in acn sin mwet Samaria.
6 A kowos in som nu yurin sheep tuhlac lun Israel.
7 Kowos som ac luti ac fahk, ‘Tokosrai lun kusrao
apkuran me!’ 8 Akkeyala mwet mas, akmoulyauk
mwet misa, aknasnasyela mwet musen lepa, ac lusak
ngun fohkfok uh. Kowos eis ku inge ke wangin molo,
ouinge kowos in tia pac eis molin ma kowos oru. 9
Nimet kowos us kutena mani orek ke gold, silver, ku
copper in mwe neinyuk mani lowos an. 10 Nimet us
kutena pak, ku nuknuk in ayaol, ku fahluk, ku sikal in
fahsr lowos an. Tuh fal in itukyang nu sin sie mwet
orekma mwe enenu lal. 11 “Ke kowos tuku nu in sie
acn, kowos suk lah ac oasr mwet insewowo in eis
kowos, ac muta yorol nwe ke na pacl kowos ac som
liki acn sacn. 12 Kowos fin utyak nu in sie lohm,
paing mwet in lohm sac. 13 Mwet in lohm sacn fin
eis kowos, lela painguk in misla lowos in oan faclos;
a elos fin tia eis kowos, na painguk lowos in folok
nu fowos. 14 Ac fin wangin mwet in lohm sac ku siti
sac engan in eis kowos ku lohng mwe luti lowos,
na kowos som liki acn sacn, ac osrokla kutkut ye
niowos an we. 15 Pwayena nga fahk nu suwos lah
ke Len in Nununku, God El ac akkalemye pakomuta
lal nu sin mwet in acn Sodom ac Gomorrah liki na
mwet in acn sac! 16 “Porongo ma nga fahk inge! Nga
supwekowosla oana sheep nu inmasrlon un kosro
wolf uh. Kowos in ngusrik oana serpent, ac efahl
oana wuleoa uh. 17 Taran kowos, tuh oasr mwet ac
fah sruokkowosi ac uskowosyak nu in nununku, ac
elos ac fah sringil kowos in iwen lolngok uh. 18 Ke
sripuk, ac fah utukyak kowos in nununkeyuk ye mutun
mwet leum ac tokosra, tuh kowos in fahkak Pweng
Wo nu selos ac nu sin mwet pegan. 19 Mwet uh fin
uskowosyak nu in nununku, nik kowos fosrngakin
kas ma kowos ac fahk, ac lah kowos ac fahk fuka;
in pacl sacn, ac fah itukot ma kowos in fahk. 20
Tuh kas su kowos ac fahk uh ac tia kas lowos; ac
fah tuku sin Ngun lun Papa tomowos tuh kowos in
fahk. 21 “Mwet uh ac fah sifacna kitala mwet wialos in
anwuki, ac papa uh ac fah oru oapana nu sin tulik
natulos uh. Tulik ac fah forla lain papa ac nina kialos,
ac eisalosyang in anwuki elos. 22 Mwet nukewa ac
fah kwase kowos ke sripuk. Tusruktu elos nukewa
su muteng nwe ke safla, elos fah moul. 23 Elos fin
akkeokye kowos in sie siti, na kowos kaingla nu in sie
pacna siti. Pwayena nga fahk nu suwos, kowos ac
soenna aksafyela orekma lowos in acn Israel a Wen
nutin Mwet el ac foloko. 24 “Wangin mwet lutlut el
fulat liki mwet luti lal; ac wangin mwet kohs el fulat liki
leum lal. 25 Ke ma inge, sie mwet lutlut in falkin el
fin sun lupan etu lun mwet luti lal, ac sie mwet kohs

in falkin el fin sun lupan ku lun mwet kacto lal. Fin
pangpang sifen sou se Beelzebul, mwet in sou lal uh
ac fah pangpang ke ine ma koluk liki. 26 "Ke ma inge,
nimet kowos sangeng sin mwet uh. Kutena ma su
afyufi inge ac fah ikakla, ac ma lukma nukewa ac
fah akkalemyeyuk. 27 Ma su nga fahkot nu suwos in
lohsr uh, kowos fahkelik in acn kalem; ac kutena ma
su kowos lohng in lukma, kowos fahkelik fin mangon
lohm uh. 28 Nik kowos sangeng selos su ac uniya
mano mukena, a elos tia ku in uniya ngun. A kowos in
sangeng sin God, su ku in kunausla kewana mano ac
ngun in hell. (Geenna g1067) 29 Tuh kowos ku in molela
won sparrow luo ke ipin cent se na, a tia siefanna sin
sparrow inge ku in putatla nu infohk uh Papa inkusrao
El fin tia lela. 30 A funu kowos, finne aunsifowos,
oaoala pac tari. 31 Ke ma inge, nik kowos sangeng,
tuh kowos arulana saok liki won sparrow puspis! 32
"Mwet se fin fahkak ye mutun mwet uh lah el ma luk,
nga ac fah oru oapana nu sel ye mutun Papa tumuk
inkusrao. 33 A mwet se fin lafwekinyu ye mutun mwet
uh, nga ac fah lafwekunul ye mutun Papa tumuk
inkusrao. 34 "Nimet nunku mu nga tuku in ase misla
nu faclu. Mo, nga tia tuku in ase misla, a sie cutlass.
35 Nga tuku in oru tuh wen uh in lain papa tumalos,
ac acn uh in lain nina kialos, ac mutan payuk uh in
lain nina talupalos. 36 Mwet lokoalok lun sie mwet ac
fah mwet na in sou lal uh. 37 "Kutena mwet su lungse
papa tumal ku nina kial yohk likiyu, el tia fal tuh elan
mwet tumuk lutlut. Kutena mwet su lungse wen ku
acn natul yohk likiyu, el tia fal in mwet tumuk lutlut. 38
El su tia srukak sakseng lal ac fahsr tukuk, el tia fal in
mwet tumuk lutlut. 39 El su suk in molela moul lal, ac
fah tuhlac lukel; a el su tuhlac moul lal ke sripuk, fah
konauk moul lal. 40 "El su eis kowos, el eisyu; ac el
su eisyu, el eisal su supweyume. 41 El su engan in
eis sie mwet tutafpo lun God ke sripen el sie mwet
tutafpo, ac fah wi eis molin orekma lun sie mwet
tutafpo. Ac el su engan in eis sie mwet wo ke sripen
el wo, ac fah wi eis molin orekma wo lal. 42 Kowos
in etu lah el su sang finne ahlu in kof ohu se nu sin
sie su pusisel oemeet sin mwet luk mweyen el fahsr
tukuk, pwayena lah el ac fah eis molin orekma lal."

11 Tukun Jesus el fahk kas inge nu sin mwet tumal
lutlut singoul luo, el som liki acn sac in luti ac
fahkak in siti ma oan apkuran nu in acn sac. 2 Ke
John Baptais el lohng in presin ke ma Christ el oru
inge, el supwala kutu sin mwet tumal lutlut nu yorol. 3
Ac elos siyuk sin Jesus ac fahk, "Fahkma nu sesr,
ya kom pa el su ac fah tuku, ku kut ac soano sie
pacna?" 4 Jesus el topuk ac fahk, "Folokot ac fahk nu
sel John ma kowos lohng ac liye inge: 5 mwet kun
elos ku in liye, mwet ul elos ku in fahsr, mwet musen
lepa elos aknasnasyeyukla, mwet sulohngkas elos ku
in lohng, mwet misa elos akmoulyeyukyak, ac Pweng
Wo uh lutiyuk nu sin mwet sukasrup. 6 Fuka lupan
insewowo lalos su tia alolo keik!" 7 Ke mwet lal John
elos mukuiyak in som, Jesus el sramsram kacl John
nu sin u lulap sac ac fahk, "Ke kowos tuh som nu
yorol John nu yen mwesis ah, mea kowos tuh finsrak
mu kowos ac tuh liye? Ya soko ah ma kusrusr ke eng
uh? 8 Mea kowos som in liye ah? Ya sie mwet su
yunla ke nuknuk kato? Mwet ma nukum nuknuk kato
uh elos muta inkul fulat sin tokosra! 9 Fahkma nu sik,
mea kowos som in liye uh? Ya sie mwet palu? Aok
pwaye, tusruktu nga fahk nu suwos, el su kowos liye
ah fulat liki na sie mwet palu. 10 Mweyen John pa
mwet se Ma Simusla uh fahk kacl: 'Nga ac supwaot
mwet sulkakin se luk meet liki kom, in tuh sakunla
inkanek lom uh.' 11 Pwayena nga fahk nu suwos, tuh
John Baptais el fulat liki kutena mwet su moul oemeet
me. Tusruktu, el su pusisel oemeet in Tokosrai lun
kusrao el fulat lukel John. 12 Oe ke pacl John el
mutawauk in luti nwe misenge, yohk mwe akkeok
sikyak in lain Tokosrai lun kusrao, ac mwet sulallal
elos kena sikulya ma lungse lun God uh. 13 Meet liki
pacl lal John, mwet palu ac Ma Sap lal Moses uh
fahkak ke Tokosrai uh, 14 ac kowos fin lulalfongi ke
kas lalos inge, na John pa Elijah su tuh oasr fahkyen
tuku lal uh. 15 Ke ma inge kowos porongo, fin oasr
srewos! 16 "Na inge, mea nga ac ku in luma mwet in
pacl inge uh nu kac? Elos oana tulik srisrik su muta
ke nien kuka uh. Sie un tulik uh wowo nu sin sie pac
u, ac fahk, 17 'Kut nikaruru nu sumtal, a komtal tiana
srosro nu kac! Ac kut yuk on in asor, a komtal tiana
tung!' 18 Ke John el tuh tuku, el lalo ac tia nim wain,
ac mwet nukewa fahk, 'Oasr ngun fohkfok in el!' 19
Ac ke Wen nutin Mwet el tuku, el mongo ac nim, ac
mwet nukewa fahk, 'Liye mwet se inge! El sie mwet
kainmongo ac nim wain, sie mwet kawuk nu sin mwet
eisani tax ac mwet koluk saya!' Tusruktu, lalmwetmet
lun God uh akpwayeyuk ke fahko la." 20 Mwet in acn
ma Jesus el oru inkaiyen orekma usrnguk lal we elos

tiana forla liki ma koluk lalos, ouinge el kai acn inge.
21 El fahk, “We nu suwos, mwet Chorazin! We nu
suwos, mwet Bethsaida! Orekma usrnguk ma orek
yuruwos uh funu orek in acn Tyre ac Sidon, mwet we
uh lukun nokomang na nuknuk yohk eoa oengi tari,
ac okoaung apat nu fin sifalos in akkalemye lah elos
forla liki moul koluk lalos! 22 Pwayena nga fahk nu
suwos lah ke Len in Nununku, God El fah akkalemye
pakomuta lal nu sin mwet Tyre ac Sidon liki kowos!
23 A funu kowos, mwet Capernaum! Ya kowos lungse
akfulatye kowos sifacna nu inkusrao? Kowos ac fah
sisila nu in hell! Orekma usrnguk ma orek yuruwos
uh funu orek in acn Sodom, acn we lukun srakna
oan nwe misenge! **(Hadēs g86)** 24 Tuh nga fahk nu
suwos lah ke Len in Nununku, God El fah akkalemye
pakomuta lal nu sin Sodom liki kowos!” 25 In pacl sac
Jesus el fahk, “Papa, Leum lun kusrao ac faclu! Nga
kulo nu sum tuh kom ikasla nu sin mwet nikin ma
su kom okanla liki mwet lalmwetmet ac mwet etu.
26 Aok, Papa, ma inge orek fal nu ke lungse lom.
27 “Papa tumuk El ase nu sik ma nukewa. Wangin
mwet etu ke Wen, a Papa mukena; ac wangin pac
mwet etu ke Papa, a Wen mukena, ac elos su Wen el
sulela in fahkulak nu se. Nu suw 28 “Fahsru nu yuruk,
kowos su orekma ac totola, tuh nga fah sot mongla
nu suwos. 29 Eis srenenu luk nu fowos ac lutlut sik,
tuh nga fakpap ac inse pusisel; ac kowos fah konauk
mongla. 30 Tuh srenenu luk fisrasr, ac mwe utuk luk
mulala.”

12 Tia paht tukun ma inge, Jesus el fahsryak in sie
ima in wheat ke len Sabbath. Mwet tumal lutlut
elos masrinsral, ouinge elos mutawauk in kunesla
wheat uh ac kang. 2 Ke mwet Pharisee liye ma inge,
elos fahk nu sin Jesus, “Liye, mwet tumom lutlut elos
lain Ma Sap lasr ke elos oru ma inge ke len Sabbath!”
3 Na Jesus el topuk ac fahk, “Ku kowos soenna rit
ma David el tuh oru ke pacl se el ac mwet lal elos
tuh masrinsral ah? 4 El tuh utyak nu in lohm sin
God, na el, ac mwet lal, elos mongo ke bread ma
kisakinyukyang nu sin God, finne lain Ma Sap elos
in mongo kac — mwet tol mukena pa lela nu se in
kang bread inge. 5 Ku kowos tia pac rit in Ma Sap lal
Moses lah ke len Sabbath nukewa, mwet tol su muta
in Tempul elos kunaus pac ma sap lun len Sabbath a
wangin mwatalos kac? 6 Nga fahk nu suwos lah oasr
sie inge su yohk liki Tempul. 7 Ma Simusla fahk mu,
‘Pakoten pa nga lungsik, ac tia mwe kisa.’ Kowos
funu etu kalmen kas inge, kowos lukun tiana sang
mwatan mwet su wangin ma koluk la; 8 tuh Wen
nutin Mwet el Leum lun len Sabbath.” 9 Jesus el fahsr
liki acn sac ac som nu in sie iwen lolngok. 10 Sie
mukul su ul lac paol el muta we, wi kutu mwet su
kena konauk mwatan Jesus. Na elos siyuk sin Jesus,
“Ya ac lain Ma Sap lal Moses in akkeyala mas ke len
Sabbath?” 11 Jesus el topuk ac fahk nu selos, “Ac
fuka fin soko sheep nutin sie suwos putatyang nu
in sie luf na loal ke len Sabbath? Ya el ac tia som
sraklalak liki luf sac? 12 Arulana yohk sripen sie mwet
liki soko sheep! Ke ma inge, Ma Sap uh lela tuh kut
in kasru mwet ke len Sabbath.” 13 Na el fahk nu sin
mwet se ma ulla lac pao uh, “Asroela poum.” Mwet
sac asroela paol, na paol kwela oana lac po ngia.
14 Na mwet Pharisee elos som ac pwapa in unilya
Jesus. 15 Ke sripen Jesus el etu pwapa koluk lalos
inge, el fahsr liki acn sac; ac un mwet puspis fahsr
tokol. El akkeyalosla nukewa su mas, 16 ac wili nu
selos in tiana fahk kacl nu sin kutena mwet. 17 El oru
ouinge in akpwayei ma mwet palu Isaiah el fahkak
kacl: 18 “El inge mwet kulansap luk su nga sulela, El
su nga lungsik, ac su nga insewowo kac. Nga ac fah
sang Ngunik nu facl, Ac el ac fah fahkak nununku
luk nu sin mutunfacl uh. 19 El ac fah tia alein, ku
wowoyak, Ku orek sramsram oraru inkanek uh. 20 El
fah tia koteya soko loa ma kuruweni, Ku konela sie
lam su apkuran in kunla. El ac kwafeang nwe ke pacl
se ma suwohs uh kutangla. 21 Ac mwet in mutunfacl
nukewa ac fah filiya finsrak lalos in el.” 22 Na kutu
mwet elos use sie mwet kun nu yurin Jesus su tia
pac ku in kaskas mweyen oasr sie ngun fohkfok in
el. Jesus el akkeyala mwet sac, na el ku in kaskas
ac liye. 23 U lulap sac arulana fwefela ke ma Jesus
el oru. Na kutu selos fahk, “Ya tia el inge pa Wen
nutin David?” 24 Ke mwet Pharisee elos lohng ma
inge, elos fahk, “El lusla ngun fohkfok inge ke sripen
Beelzebul, leum lun ngun fohkfok uh, el sang ku nu
sel in oru.” 25 Jesus el etu ma elos nunku, ke ma
inge el fahk nu selos, “Kutena facl lulap su sifacna
amei inmasrlolos, ac fah tia oan paht. Ac kutena acn,
ku sou, ma tukeni alein, ac fah musalla. 26 Ke ma
inge, Satan el fin sisla Satan, kalmac pa el sifacna
lainul, na tokosrai lal tia ku in oan paht. 27 Kowos
fahk mu nga lusla ngun fohkfok mweyen Beelzebul el

se ku nu sik in oru ouinge. Fin pwaye, na su sang ku
nu sin mwet lowos in oru ma inge? Ma mwet lowos
uh oru sifacna akkalemye lah kowos sutuela! 28 Mo,
tia Beelzebul, a Ngun lun God pa ase nu sik ku in
lusla ngun fohkfok inge, su akpwayei lah Tokosrai lun
God tuku tari nu fowos. 29 "Wangin sie mwet ku in
sifacna utyak nu in lohm sin sie mwet ku, ac usla ma
lal el fin tia kapriya mwet ku sacn meet, na toko el
fah ku in usla ma in lohm sel uh. 30 "Kutena mwet
su tia wiyu, pwayena lah el lainyu; kutena mwet su
tia kasreyu in orani, pwayena lah el akfahsryelik. 31
Ke sripa se inge, nga fahk nu suwos: Mwet uh ku
in eis nunak munas ke kutena ma koluk, ku kutena
kas fohkfok elos fahk; tusruktu, kutena mwet su fahk
kutena kas koluk ke Ngun Mutal, fah tiana nunak
munas nu sel kac. 32 Kutena mwet su fahk kutena
kas lain Wen nutin Mwet, ac ku in nunak munas nu
sel kac; tusruktu, kutena mwet su fahk kutena kas
lain Ngun Mutal, ac fah tia ku in nunak munas nu sel-
tia inge, ku nwe tok. (aiōn g165) 33 "Fahko wo tuku
ke sak ma ku; fin oasr soko sak ma munas, fahko
kac ac fah koluk. Soko sak eteyuk ke fahko la. 34
Kowos wet pwasin — kowos ku in fahk kas wo fuka
ke kowos mwet koluk? Tuh oalu el kaskas ac fahk
ma su insia sessesla kac. 35 Sie mwet wo el ac use
ma wo liki ma wo el elosak in el; ac sie mwet koluk
el ac use ma koluk liki ma koluk el elosak in el. 36
"Nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, kais
sie mwet ac fah enenu in fahkak sripa lal ke kas
lusrongten nukewa ma el fahkla. 37 Kas lom sifacna
ac fah touyak in nununkekom, in fahkak lah ac oasr
mwatum, ku wangin." 38 Na kutu sin mwet luti ke Ma
Sap ac kutu mwet Pharisee elos tuku ac fahk, "Mwet
Luti, kut ke liye kom in oru sie mwe akul lulap sin
God me." 39 Na Jesus el fahk, "Fuka lupan koluk
ac pilesru God lun mwet in pacl inge uh! Ya kowos
ke liye sie mwe akul lulap? Mo! Pwayena mwe akul
kowos ac liye pa mwe akul su tuh sikyak nu sel mwet
palu Jonah. 40 In ouiya se na ma Jonah el tuh muta
len tolu ac fong tolu ke sien ik lulap soko ah, ouinge
Wen nutin Mwet el ac fah oan ye fohk uh len tolu ac
fong tolu. 41 Ke Len in Nununku uh, mwet Nineveh
elos ac mau tuyak ac orek loh lain kowos, mweyen
elos tuh forla liki ma koluk lalos ke elos lohng luti lal
Jonah. Ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su
yohk lukel Jonah! 42 Ke Len in Nununku uh, Kasra
lun Sheba el ac mau tuyak ac orek loh lain kowos,
mweyen el tuh tuku liki acn sel su oan yen loeslana,
in tuh porongo kas lalmwetmet lal Solomon. Ac nga
fahk nu suwos lah oasr sie inge su arulana yohk lukel
Solomon! 43 Ke pacl sie ngun fohkfok el illa liki sie
mwet, el ac forfor yen wangin kof we in suk acn elan
muta we. El fin tia ku in konauk, 44 na el ac nunku in
el sifacna, 'Nga ac folokla nu in lohm se nga muta
we meet ah,' na ke el folokla, el liye lah lohm sel uh
wangin koano-imonyukla ac arulana nasnas. 45 Na el
ac sifil illa ac solama itkosr pac ngun ma koluk lukel,
na elos ac tuku ac muta in lohm sac. Na saflaiyen
mwet sac arulana koluk liki meet ah. Pa inge ma ac
sikyak nu sin mwet koluk in len inge uh." 46 Jesus el
srakna sramsram nu sin un mwet sac ke nina kial ac
mwet lel elos tuku. Elos tu na likinuma ac siyuk elos
in sramsram nu sel. 47 Na sie sin mwet uh fahk nu
sin Jesus, "Liye, nina kiom ac mwet lim elos oasr
likinuma ac elos ke sramsram nu sum." 48 Na Jesus
el fahk nu sin mwet sac, "Su nina kiuk? Ac su mwet
wiuk?" 49 Na el srisrngiya mwet tumal lutlut ac fahk,
"Liye! Pa inge nina kiuk ac mwet wiuk uh! 50 Kutena
mwet su oru ma lungse lun Papa tumuk inkusrao, el
pa mwet lik ac mwet louk ac nina kiuk."

13 In len sacna, Jesus el fahsr liki lohm sac ac som
nu sisken lulu uh, ac muta in luti. 2 Un mwet su
tuku raunella uh arulana pus, ouinge el sroang nu fin
oak soko ac muta fac, ac mwet uh tu finmes uh. 3
El orekmakin kas in pupulyuk in luti nu selos ke ma
puspis. El fahk, "Mwet se som in taknelik. 4 Ke el
sisalik fita uh nu fin fohk uh, kutu fita uh putatla nu
sisken inkanek inima uh, ac won uh tuku kangla. 5
Kutu putatla nu yen eoteot, yen minini fohk fac. Tia
paht na fita uh srunak. 6 Tusruktu ke faht uh takak,
sacn ma srunak uh folla ac uli, ke sripen srikla fohk
nu ke oka. 7 Kutu fita uh putatla inmasrlon kokul uh,
su kapak ac kupoiya sacn ma kapak we. 8 A kutu
fita uh putatla nu fin fohk wo, ac kapak ac isus fahko
puspis: kutu pacl siofok, kutu pacl onngoul, ac kutu
pacl tolngoul." 9 Ac Jesus el fahk, "Ke ma inge kowos
porongo, fin oasr srewos!" 10 Na mwet tumal lutlut
elos kalukyang nu yurin Jesus ac siyuk sel, "Efu ku
kom orekmakin kas in pupulyuk ke kom sramsram nu
sin mwet uh?" 11 Ac Jesus el topuk ac fahk, "Etauk
ke ma lukma lun Tokosrai lun kusrao uh itukot nu
suwos, ac tia nu selos. 12 El su oasr etauk yoro ac

fah itukyang tuh in arulana yohk liki meet; a el su
wangin etauk yoro, etauk srisrik su oasr yorol ac fah
itukla lukel. 13 Sripa se sis nga orekmakin kas in
pupulyuk nu selos uh pa, elos liye a tiana kalem kac,
ac elos lohng a tiana akilen. 14 Ouinge mwet inge elos
akpwayeye kas in palu lal Isaiah, su fahk: ‘Mwet inge
ac fah lohng na lohng, a tia kalem kac; Elos ac fah
liye na liye, a tiana akilenak, 15 Mweyen nunak lalos
uh upa, Ac elos fonosya insraclos, Ac kaliya mutalos.
Funu tia ouinge mutalos lukun liye, Ac sraclos lukun
lohng, Ac nunkalos lukun kalem kac, Ac elos lukun
forma nu sik, Tuh nga in akkeyalosla. Ouinge God
El fahk.’ 16 “A kowos arulana insewowo, mweyen
motowos liye, ac srewos lohng. 17 Pwayena nga fahk
nu suwos lah mwet palu puspis ac mwet lun God
puspis kena liye ma kowos liye ac lohng ma kowos
lohng, a elos tiana. 18 “Ke ma inge, kowos porongo
ac lutlut ke kalmen pupulyuk ke mwet taknelik. 19
Elos su lohng pweng ke tokosrai ac tia kalem kac,
elos oana fita ma putatla nu sisken inkanek inima uh.
El su Koluklana el tuku ac tulakunla fita se su yoki
insialos. 20 Ac kalmen fita ma putatla yen eoteot, ma
nu selos su engan in eis pweng wo ke elos tufahna
lohng. 21 Tusruktu, tiana tili nu in elos, ke ma inge ac
tiana oan paht in elos. Na mwe lokoalok ku ma upa
fin tuku nu selos ke sripen pweng sac, elos sa na in
fuhleak. 22 Ac fita su putatla inmasrlon kokul uh el
oana elos su lohng pweng uh, tusruktu elya lun faclu
ac lungse lalos nu ke mwe kasrup uh kupoiya pweng
sac, na tiana isus fahko. (aiōn g165) 23 Ac fita ma yoki
in fohk wo uh, elos pa mwet su lohng kas inge ac
kalem kac, na elos isus fahko puspis — kutu siofok,
kutu onngoul, ac kutu tolngoul.” 24 Na Jesus el sifilpa
fahk nu selos sie pac pupulyuk: “Tokosrai lun kusrao
ouinge: Sie mwet el yukwiya fita wo in ima lal. 25
Sie fong ah ke mwet nukewa motulla, mwet lokoalok
se tuku ac yukwiya mah koluk inmasrlon wheat uh,
na el som. 26 Ke sacn uh kapak ac mutawauk in
sikyak fahko, na mah koluk uh sikyak pac. 27 Na
mwet kulansap lun leum sac tuku nu yorol ac fahk,
‘Leum se, fita wo mukena pa kom tuh yukwiya ke ima
se lom ah. Na mah koluk ke ima sac tuku ya me?’
28 Ac leum sac fahk, ‘Kalem lah mwet lokoalok se
pa oru ma inge uh.’ Na elos siyuk sel, ‘Kom lungse
kut in som fusak mah koluk uh?’ 29 Ac el fahk, ‘Mo,
mweyen kowos fin fis mah koluk uh, sahp kowos ac
tuh fusak pac kutu sin sacn wo uh. 30 Lela wheat
ac mah koluk uh in tukenina kap nwe ke na pacl in
kosrani, na nga fah fahk mwet telani uh in fusak mah
koluk uh meet, loseni nu sie ac esukak. Na elos fah
orani wheat uh ac filiya in lohm in filma uh.’” 31 Jesus
el sifilpa fahkak nu selos sie pac pupulyuk. “Tokosrai
lun kusrao ouinge: Mwet se el eis sie fiten mustard ac
yukwiya in ima lal. 32 Pa inge fita se ma srik oemeet,
tusruktu el fin kapak el pa yohk oemeet ke sacn uh,
na orala soko sak lulap, ac won yen engyeng uh
tuku orala ahng lalos ke lesak uh.” 33 Jesus el sifilpa
fahkak sie pupulyuk nu selos: “Tokosrai lun kusrao
uh oana luman mwe pulol uh, ma sie mutan el sang
kulamiseak ke sie pak in flao, na tok nufonna pak sac
ac pulolak.” 34 Jesus el orekmakin kas in pululyuk in
fahkak ma inge nukewa nu sin un mwet uh. El tia
fahk kutena ma nu selos el fin tia orekmakin kas in
pupulyuk. 35 El oru ouinge in akpwayei kas lun mwet
palu su fahk, “Nga ac fah orekmakin pupulyuk ke nga
sramsram nu selos; Nga fah fahkak nu selos ma su
tia eteyuk oe ke orekla faclu ah me.” 36 Ke Jesus el
fahsr liki un mwet sac ac utyak nu in lohm uh, mwet
tumal lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, “Aketeya nu
sesr lah mea kalmen pupulyuk ke mah koluk inima
uh.” 37 Ac Jesus el topuk ac fahk, “Mwet taknelik fita
wo sac pa Wen nutin Mwet; 38 ac ima sac pa faclu;
ac fita wo uh pa mwet lun Tokosrai lun kusrao uh;
mah koluk uh pa mwet su ma lun el su Koluklana;
39 ac mwet lokoalok se ma taknelik fita koluk uh pa
Devil. Pacl in kosrani uh pa saflaiyen faclu, ac mwet
kosrani uh pa lipufan. (aiōn g165) 40 Oana ke mah
koluk uh ac orekeni ac isisyak in e uh, pa inge luman
ma ac sikyak ke saflaiyen faclu. (aiōn g165) 41 Wen
nutin Mwet el ac fah supwalik lipufan lal tuh elos in
orani mwet nukewa in Tokosrai lal su oru ma koluk,
oayapa elos su kolla mwet uh in oru ma koluk. 42
Ac elos ac fah siselosyang nu in funyu in e, yen ma
elos ac fah tung, keok ac ngalis inwihselos. 43 Na
mwet lun God elos ac fah saromrom oana faht uh in
Tokosrai lun Papa tumalos. Kowos porongo ma inge,
fin oasr srewos. 44 “Tokosrai lun kusrao ouinge: Sie
mwet el konauk sie ma saok wikinyukla in ima se. El
sifilpa afinya, ac som ac kukakunla ma lal nukewa,
na el folokla ac molela ima sac. 45 “Ac Tokosrai lun
kusrao ouinge pac: Sie mwet kuka el forfor ac sukok
pearl saok, 46 ac ke el konauk sie pearl ma arulana

yohk molo, el som kitala ma lal nukewa ac molela
pearl saok sac. 47 “Tokosrai lun kusrao ouinge pac:
Kutu mwet patur elos sisla nwek lalos nu in lulu uh,
ac sruokya kain ik puspis. 48 Ke nwek sac sessesla
ke ik, elos amakunak nu finmes uh, ac sraclik ik uh:
ik ma wo uh itukyang nu in mwe neinyuk uh, a ma
koluk uh sisila. 49 Ac fah ouinge ke safliyen faclu.
Lipufan uh ac mau fahsrelik ac orani mwet koluk liki
inmasrlon mwet wo, (aiōn g165) 50 ac siselosyang nu
in e uh, yen ma elos ac fah tung ke keok ac ngalis in
wihselos we.” 51 Na Jesus el siyuk selos, “Ya kowos
etu kalmen ma inge?” Ac elos topuk, “Aok.” 52 Na el
fahk nu selos, “Kalmen ma inge pa mwet nukewa su
mwet luti ke Ma Sap uh su ekla nu ke mwet lutlut in
Tokosrai lun kusrao, elos oana sie mwet ma oasr sie
lohm sel, ac el eisla ma sasu ac ma mah liki nien
filma lal.” 53 Tukun Jesus el fahkak pupulyuk inge,
na el som liki acn sac, 54 ac folokla nu in acn sel
sifacna. El luti in iwen lolngok selos, ac elos su lohng
luti lal elos arulana fwefela. Ac elos siyuk, “El eis ya
me kain in lalmwetmet inge, ac mwenmen ma el oru
inge? 55 Ya el tia ma nutin mwet kamtu sac? Ya tia
nina kial pa Mary, ac tia ma wial pa James, Joseph,
Simon ac Judas? 56 Ya tamtael lal nukewa elos tia
oasr pac inge? Na el eis ma inge oya me?” 57 Ke
ma inge elos tiana lohang nu sel Jesus. Jesus el
fahk nu selos, “Mwet palu se el akfulatyeyuk in acn
nukewa sayen acn sel sifacna ac sin sou lal sifacna.”
58 Tiana pus mwenmen el oru in acn sac mweyen
wangin lulalfongi lalos.

14 In pacl sac Herod, leum lun acn Galilee, el lohng
pweng kacl Jesus. 2 El fahk nu sin mwet pwapa
lal, “El inge pa John Baptais a sifil akmoulyeyukyak el,
pa oru oasr ku lal in oru mwenmen inge uh.” 3 Herod
pa tuh sap in sruhu John, ac in kapiri el ac itukyang
nu in presin. El oru ouinge ke sripacl Herodias, su
tuh payuk meet sel Phillip, tamulel lal. 4 In kutu pacl
meet, John Baptais el tuh fahk nu sel Herod, “Tia fal
kom in payuk sel Herodias!” 5 Na Herod el tuh kena
unilya John, tuh el sangeng sin mwet Jew, mweyen
elos pangon John el sie mwet palu. 6 Ke sun len
lal Herod, acn natul Herodias el tuh tacn ye mutun
walil sac. Ac ke sripen yohk engan lal Herod, 7 el
tuh wuleang nu sel ac fahk, “Nga fulahk lah nga ac
sot nu sum kutena ma kom lungse!” 8 Na mutan sac
fahk oana ke nina kial ah tuh fahk nu sel, “Ase nu sik
ingena insifal John Baptais in sie ahlu!” 9 Tokosra el
arulana oela kac, tuh mweyen el tuh wulela ye mutun
mwet loh puspis, ouinge el sap in itukyang enenu
lun mutan sac. 10 Ke ma inge el sap in pakpukla
sifal John in presin. 11 Na sifa sac oan in sie ahlu ac
utuku nu sin mutan fusr sac, ac el usla nu sin nina
kial ah. 12 Mwet tuma lutlut lal John elos tuku, ac
usla manol ac pikinya; tari elos som ac fahkang nu
sin Jesus. 13 Ke Jesus el lohng pweng kacl John, el
oayak ac som nu ke sie acn ma wangin mwet muta
we. Mwet uh lohngak, na elos som tokol, ut na finmes
uh. 14 Jesus el srola liki oak uh, ac ke el liye un mwet
na pus sac, el arulana pakomutalos ac el akkeyala
mwet mas lalos. 15 Ke ekela, mwet tumal lutlut elos
kalukyang nu yorol ac fahk, “Ac fongeni pa inge, ac
acn uh loesla nu ke acn mwet uh muta we. Supwala
mwet uh elos in som nu in siti srisrik ac sifacna moul
mongo nalos.” 16 Na Jesus el fahk, “Elos tia enenu
in som. Komtal sang kutu mongo an elos in kang!”
17 Na elos fahk, “Pwayena ma oasr yorosr pa lof in
bread limekosr ac ik lukwa.” 18 Na el fahk, “Use nu
sik.” 19 El sap mwet uh in muta fin mah uh. Na el eis
lof limekosr ac ik lukwa ah, ngetak nu lucng ac sang
kulo nu sin God. El kunsalik bread uh ac sang nu sin
mwet tumal lutlut, na elos sang nu sin mwet uh. 20
Mwet nukewa mongo ac kihpi. Na mwet tumal lutlut
elos orani fotoh singoul luo ke luwen mongo uh. 21
Pisen mwet mukul ma mongo uh sahp ac oasr ke
tausin limekosr, tia oaoa mutan ac tulik uh. 22 Na
Jesus el sap mwet tumal lutlut in sroang nu fin oak
uh ac kalot meet nu lefahlo ke el supwalik mwet uh.
23 Tukun el supwalik mwet uh, el utyak nu fineol uh
in pre we. Ke ekela, Jesus el mukena muta in acn
sac, 24 ac ke pacl se inge, oak soko ah som loes
tari in lulu ah, ac noa uh sisot sisma mweyen eng uh
tuhyak ac fungulya oak uh. 25 Inmasrlon ao tolu ac
ao onkosr ke lotutang, Jesus el tuku sun mwet tumal
lutlut, ac el fahsr na fin kof uh. 26 Ke elos liyal ke el
fahsr fin kof uh elos arulana sangeng, ac kutu selos
fahk, “Inut se!” ac wowoyak ke sangeng. 27 In kitin
pacl ah na Jesus el kasang nu selos ac fahk, “Akkeye
kowos, nga na pa inge. Nimet sangeng!” 28 Na Peter
el kasla ac fahk, “Leum, fin kom pa ingan, sap nga in
fahsrot fin kof uh nu yurum.” 29 Na Jesus el fahk,
“Fahsru!” Na Peter el srola liki oak uh ac mutawauk in
fahsr fin kof uh nu yurin Jesus. 30 Tusruktu ke el liye

upa lun eng uh, el sangeng ac mutawauk in tili nu
inkof uh. Na el wowoyak ac fahk, “O Leum, moliyula!”
31 In kitin pacl ah na Jesus el asroela paol, sruokilya
ac fahk, “O kom su srikla lulalfongi la! Efu kom ku
alolo?” 32 Eltal kewa sroang nu fin oak uh, na eng
uh mihsla. 33 Mwet tumal lutlut su muta in oak uh
elos epasr ac alu nu sin Jesus. Elos fahk, “Pwayena
kom Wen nutin God!” 34 Elos tupalma in lulu sac
ac oai in acn Gennesaret, 35 ac mwet we akilenul
Jesus. Ouinge elos sapwalik mwet nu yurin mwet
mas nukewa in acn ma oan apkuran nu we tuh elos
in usalosme nu yurin Jesus. 36 Elos kwafe sel elan
lela mwet mas uh in kahlyena finne pulan nuknuk lal
uh; ac mwet nukewa su kahlye, elos kwela.

15 Na kutu mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap
elos tuku liki acn Jerusalem ac siyuk sin Jesus,
2 “Efu ku mwet tuma lutlut lom elos tia akos mwe luti
ma ituku nu sesr sin mwet matu lasr oemeet me uh?
Elos tiana akfalye ma oakwuki ke ouiyen aknasnasye
paolos meet liki elos mongo!” 3 Na Jesus el topuk ac
fahk, “Ac efu ku kowos tia akos ma sap lun God, a
kowos fahsr na ke mwe luti lowos sifacna? 4 Tuh
God El fahk mu, ‘Sunakin papa tomom ac nina kiom,’
ac ‘Kutena mwet su selngawi papa tumal ku nina kial
ac fah anwuki.’ 5 A kowos luti ac fahk mu fin oasr
kutena ma yurin sie mwet ma el ku in sang kasru
papa tumal ku nina kial, a el fahk mu, ‘Ma se inge ma
lun God,’ 6 na el tia enenu in sunakin papa tumal. Ke
kowos oru ouinge kowos tia akos ma God El sapkin,
tuh kowos in oru na mwe luti lowos sifacna. 7 Kowos
mwet wosounkas! Arulana pwaye ke Isaiah el tuh
palye keiwos fahk mu, 8 ‘Mwet inge sunakinyu na ke
oalulos, A insialos loes likiyu. 9 Wangin sripen alu
lalos nu sik, Mweyen elos luti mwet uh ke ma sap ma
elos sifacna orala, oana in ma sap luk!’” 10 Na Jesus
el pangonma un mwet uh nu yorol ac fahk nu selos,
“Lohng, tuh in kalem suwos! 11 Tia ma su utyak nu in
oalin sie mwet pa akfohkfokye moul lal uh, a ma su
illa liki oalul pa akfohkfokyal uh.” 12 Na mwet tumal
lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, “Ku kom etu lah
mwet Pharisee elos toasrla ke ma kom fahk ah?” 13
Ac Jesus el topkolos ac fahk, “Sak nukewa su Papa
tumuk inkusrao el tia yukwiya, ac fah fifyak. 14 Nimet
elya selos! Elos mwet kol kun; ac mwet kun se fin
pwen sie pac mwet kun, eltal kewa ac putatyang nu
in luf uh.” 15 Na Peter el fahk nu sel, “Aketeya nu
sesr kalmen kas lom nu sin mwet Pharisee uh.” 16
Na Jesus el fahk nu selos, “Ya kowos srakna oana
mwet saya uh, soenna kalem? 17 Ya kowos tia etu?
Kutena ma su utyak nu in oalin sie mwet ac fah som
nu in sial, ac illa liki manol. 18 A ma su illa liki oalin
sie mwet, ma inge tuku liki nunak lun insial, ac ma
inge pa akfohkfokye moul lun sie mwet. 19 Mweyen
nunak koluk uh tuku liki insial me, ac kolol in orek
akmas, kosro, ac oru kutepacna lumah koluk saya
uh; in pusr, kikiap, ac kaskas koluk lain mwet. 20 Pa
inge ma su akfohkfokye sie mwet. A in tia ohlla pao
meet liki mongo, oana lumah ma elos fahk kowos
in oru — ma inge tia akfohkfokye moul lun mwet.”
21 Jesus el fahsr liki acn sac, ac som nu in acn ma
oan apkuran nu Tyre ac Sidon. 22 Sie mutan Canaan
su muta in acn sac tuku nu yorol, ac wowoyak ac
fahk, “Wen nutin David, nunak munas, pakoten nu
sik. Oasr musen demon in acn se nutik, ac el arulana
keok kac.” 23 Tusruktu wanginna ma Jesus el fahk nu
sel. A mwet tumal lutlut elos kwafe nu sel ac fahk,
“Supwalla! El fahsr tokosr ac arulana wowon!” 24 Na
Jesus el fahk, “Supweyukme nga nu sin sheep tuhlac
sin mwet Israel mukena.” 25 A mutan sac tuku ac
putati nu ke nial ac fahk, “Leum, kasreyu!” 26 Ac
Jesus el fahk, “Tia fal in eis mongo nun tulik ac sisla
nu sin kosro ngalngul.” 27 Na mutan sac fahk, “Aok,
pwaye Leum, tusruktu finne kosro ngalngul uh, elos
kang pac kutkut in mongo ma putatla liki tepu lun
leum lalos uh.” 28 Ke ma inge Jesus el fahk, “Kom
sie mutan su arulana yohk lulalfongi la! Enenu lom an
ac fah orek nu sum oana siyuk lom an.” Na in kitin
pacl ah na tulik mutan se natul ah kwela. 29 Jesus
el som liki acn sac ac fahsr ut sisken lulu Galilee.
El fanyak nu ke sie acn fulat ac muta nu ten. 30
Un mwet puspis tuku nu yorol, ac elos us mwet ul,
mwet kun, mwet sukapas, mwet tia ku in kaskas,
ac mwet mas puspis saya, ac filiya yurin Jesus; ac
el akkeyalosla. 31 Mwet uh arulana fwefela ke elos
liye mwet nikin kas elos kaskas, mwet sukapas elos
kwela, mwet ul elos fahsr, ac mwet kun elos liye.
Ouinge elos kaksakin God lun Israel. 32 Jesus el
pangonma mwet tumal lutlut ac fahk, “Nga pakomuta
mwet inge, mweyen elos wiyu len tolu lah ac inge
wangin ma elos in kang. Nga tia lungse supwalosla ac
tia kitalosi, mweyen elos ac ku in mulalla inkanek uh.”
33 Na mwet tumal lutlut elos siyuk sel, “Kut ac konauk

oya mongo ma ac fal nu sin u lulap se inge in acn
mwesis se inge?" 34 Na Jesus el siyuk selos, "Bread
ekasr oasr yuruwos?" Elos fahk, "Lof itkosr, ac ik
srisrik ekasr." 35 Na Jesus el sap mwet uh in muta fin
fohk uh. 36 Na el eis lof itkosr ac ik uh, ac sang kulo
nu sin God. El kunsalik ac sang nu sin mwet tumal
lutlut, ac elos sang nu sin mwet uh. 37 Mwet nukewa
mongo nwe kihpi na. Na mwet tumal lutlut elos orani
fotoh itkosr ke luwen mongo uh. 38 Pisen mwet ma
mongo uh oasr ke tausin akosr mukul, sayen mutan
ac tulik. 39 Na Jesus el supwalik mwet uh, ac sroang
nu fin oak soko ac som nu in acn Magadan.

16 Kutu sin mwet Pharisee ac mwet Sadducee su
tuku nu yurin Jesus elos kena sruokilya ke kas
lal, ouinge elos sap elan oru sie mwe akul lulap nu
selos in akkalemye lah God El welul. 2 Tusruk Jesus
el topuk ac fahk nu selos, "Ke pacl se faht uh ac tili
uh, kowos fahk mu, 'Len lutu uh ac wona mweyen
srusra pe kusra uh.' 3 Ac toang na ke lotutang uh
kowos ac fahk mu, 'Ac afi, mweyen srusra ac lohsrlosr
pe kusra uh.' Kowos ku in palye pacl uh ke kowos liye
pe kusra uh, tusruk kowos tia ku in aketeya kalmen
akul ma sikyak in pacl inge uh! 4 Fuka lupan koluk
ac pilesru God lun mwet in pacl inge uh! Ya kowos
ke liye sie mwe akul lulap? Mo! Pwayena mwe akul
kowos ac liye pa mwe akul su tuh sikyak nu sel
Jonah." Na el fahsr lukelos ac som liki acn sac. 5
Ke mwet tumal lutlut elos kalla nu lefahl laco ke lulu
uh, elos mulkunla in utuk bread. 6 Jesus el fahk nu
selos, "Karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet
Pharisee ac mwet Sadducee." 7 Na elos mutawauk in
asiyuki inmasrlolos sifacna ac fahk, "El fahk ma inge
mweyen kut mulkunla in utuk bread tuku." 8 Jesus el
etu ma elos fahk uh, na el siyuk selos, "Efu ku kowos
sramsram inmasrlowos lah wangin bread yuruwos?
Arulana srikla lalulalfongi lowos an! 9 Ya soenna
kalem suwos? Ya kowos tia esam ke nga kunsalik lof
limekosr nu sin mwet tausin limekosr ah? Fotoh ekasr
kowos tuh nwakla ke luwen mongo ah? 10 Ac ke
lof itkosr nu sin mwet tausin akosr ah? Fotoh ekasr
kowos tuh nwakla ah? 11 Efu ku tia kalem suwos
lah nga tia kaskas ke bread? Karinginkowosyang liki
mwe pulol lun mwet Pharisee ac mwet Sadducee
uh!" 12 Na mwet tumal lutlut elos fah akilenak lah el
tia kas in sensenkunulos ke mwe akpulolye bread, a
ke mwe luti lun mwet Pharisee ac mwet Sadducee.
13 Jesus el som nu yen ma oan apkuran nu Caesarea
Philippi, ac el siyuk sin mwet tumal lutlut, "Mwet uh
fahk mu su Wen nutin Mwet uh?" 14 Ac elos fahk,
"Kutu fahk mu John Baptais, ac kutu mu Elijah, ac
kutu fahk mu Jeremiah, ku sie sin mwet palu." 15 Na
el siyuk selos, "Ac kowos, kowos mu su nga uh?" 16
Na Simon Peter el topuk ac fahk, "Kom pa Christ,
Wen nutin God moul." 17 Ac Jesus el fahk, "Mwe
insewowo nu sum, Simon, wen natul John! Ma pwaye
se inge tia fwackyuk nu sum sin kutena mwet, a itukot
nu sum sin Papa tumuk inkusrao. 18 Ke ma inge nga
fahk nu sum, kom pa Peter, su kalmac uh pa 'eot,' ac
fin eot se inge nga ac fah musai church luk; na finne
misa, tia pac ku in kunausla. **(Hadēs g86)** 19 Nga fah
sot nu sum key nu ke Tokosrai lun kusrao. Ma kom tia
lela fin faclu ac fah tia pac lela inkusrao, ac ma kom
lela fin faclu ac fah lela pac inkusrao." 20 Na Jesus
el sap mwet tumal lutlut in tiana fahk nu sin kutena
mwet lah el pa Christ. 21 In pacl sac lac, Jesus el
kaskas kalem na nu sin mwet tumal lutlut ac fahk,
"Nga enenu na in som nu Jerusalem ac akkeokyeyuk
sin un mwet matu, mwet tol fulat, ac mwet luti Ma
Sap uh. Ac fah anwuki nga, tusruktu tukun len tolu,
nga fah sifil akmoulyeyukyak." 22 Peter el solalla nu
saya, ac mutawauk in kael ac fahk, "God El tia ku
in lela in ouingan, Leum! Ma inge tia ku in sikyak
nu sum!" 23 Jesus el forang nu sel Peter ac fahk,
"Fahla likiyu, Satan! Kom sie mwe tukulkul nu sik,
mweyen nunak lom ingan tia ma tuku sin God me, a
ma sin mwet uh." 24 Na Jesus el fahk nu sin mwet
tumal lutlut, "Kutena mwet fin lungse wiyu, el enenu
in lafwekunul sifacna, srukak sakseng lal ac fahsr
tukuk. 25 Tuh el su lungse molela moul lal, ac fah
tuhlac lukel; a el su moul lal tuhlac lukel keik, el fah
konauk moul lal. 26 Ac tuh mwe mea nu sin sie mwet
el fin eis lal faclu nufon, a moul lal tuhlac? Wangin
sripa, mweyen wangin ma el ac ku in sang in sifil
molela moul lal. 27 Tuh Wen nutin Mwet el apkuran in
tuku in wolana lun Papa tumal wi lipufan lal, na el ac
fah sang ma lacne nu sin kais sie mwet, fal nu ke
orekma lal. 28 Pwayena nga fahk nu suwos, oasr
kutu sin mwet inge su ac fah tiana misa nwe ke na
elos liye ke Wen nutin Mwet el tuku in tokosrai lal."

17 Tukun len onkosr, Jesus el eisal Peter ac tamulel
se, James ac John, ac elos utyak nu fin soko
eol fulat, ac elos mukena we. 2 Ke elos liye na, Jesus

el ekla ye mutaltal: saromrom mutal oana faht uh,
ac nuknuk lal arulana fasrfasr pikapakla. 3 Na mwet
tumal lutlut tolu ah liyalak Moses ac Elijah sramsram
nu sin Jesus. 4 Na Peter el kasla ac fahk nu sin
Jesus, “Leum, arulana wo ke kut muta inge uh! Kom
fin lungse, nga ac musaela tolu iwen aktuktuk: sie
sum, sie sel Moses, ac sie sel Elijah.” 5 Ke el kaskas,
sie pukunyeng na saromrom sonolosi, ac sie pusra
in pukunyeng uh me fahk, “El inge Wen kulo saok
nutik, su nga insewowo kac. Kowos lohngol!” 6 Ke
mwet tumal lutlut elos lohng pusra sac, elos arulana
sangengla, na elos faksufi. 7 Jesus el tuku nu yorolos
ac kahlulosi, ac fahk, “Tuyak, nimet sangeng!” 8
Na elos ngetak ac wangin mwet elos liye, a Jesus
mukena. 9 Ke elos oatui liki fineol uh, Jesus el
sap nu selos, “Nimet fahk nu sin kutena mwet ma
su komtal liye inge nwe ke na Wen nutin Mwet el
akmoulyeyukyak liki misa.” 10 Na mwet tumal lutlut
elos siyuk sin Jesus, “Efu ku mwet luti Ma Sap elos
fahk mu Elijah el ac tuku meet?” 11 Ac Jesus el fahk,
“Pwaye lah Elijah el ac tuku meet, ac el ac fah akoela
ma nukewa. 12 Tusruktu, nga fahk nu suwos lah
Elijah el tuku tari, ac mwet uh tiana akilenul, a elos
oru ma na koluk nu sel oana ma elos lungse. Ac elos
ac fah oru oapana nu sin Wen nutin Mwet.” 13 Na
mwet tumal lutlut elos kalemak lah el kaskas kacl
John Baptais. 14 Ke elos folokla nu yurin un mwet
uh, oasr sie mukul tuku nu yurin Jesus, su faksufi ye
mutal 15 ac fahk, “Leum se, pakomuta wen nutik! El
musen pulkoa, ac pacl se ac tuyang nu sel uh arulana
upa, oru el kwacna putatyang nu in e uh, ku nu inkof
uh. 16 Nga tuh usalu nu yurin mwet tomom lutlut, tuh
elos koflana akkeyalla.” 17 Na Jesus el fahk, “Fuka
lupan selulalfongi ac sesuwos in orekma lomtal uh!
Nga ac muta yurumtal nwe ngac? Nga ac muteng
komtal nwe ngac? Use tulik sacn nu yuruk!” 18 Jesus
el sap ku nu sin demon sac, na el illa liki tulik sac,
ac in pacl sacna tulik sac kwela. 19 Na mwet tumal
lutlut elos tuku nu yurin Jesus in lukma ac siyuk sel,
“Efu kut ku kofla lusla demon sac?” 20 Na Jesus el
fahk, “Mweyen srikla lulalfongi lowos. Pwayena nga
fahk nu suwos, lulalfongi lowos fin oana luman fiten
mustard se, kowos ac ku in fahk nu sin eol soko inge,
‘Fahsrot liki acn se inge nu ingo!’ na ac som. Kowos
ac ku in oru kutena ma!” [21 “Tusruktu pre ac lalo
mukena pa ku in sisla kain inge; wangin ma saya ku
in sisla.”] 22 Ke mwet tumal lutlut nukewa fahsreni nu
Galilee, Jesus el fahk nu selos, “Wen nutin Mwet el
ac fah itukyang nu inpoun mwet 23 su ac fah unilya,
tusruktu tukun len tolu, el fah sifil akmoulyeyukyak.”
Mwet tumal lutlut elos arulana asor ke elos lohng
ma inge. 24 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut tuku nu
Capernaum, mwet eisani tax lun Tempul elos tuku
nu yorol Peter ac siyuk, “Ku mwet luti lom el wi moli
tax lun Tempul uh?” 25 Ac Peter el fahk, “Aok.” Ke
Peter el ilyak nu in lohm uh, Jesus el kasla meet ac
fahk, “Simon, mea kom nunku? Su moli tax ac mwe
takma saya nu sin tokosra lun faclu? Ya mwet na in
acn se, ku mwet sac uh?” 26 Ac Peter el fahk, “Mwet
sac uh.” Na Jesus el fahk, “Fin ouingan, kalem lah
mwet in acn se ac tia moli. 27 Tusruktu kut tia lungse
aktoasrye mwet inge. Ke ma inge, kom som nu in lulu
uh ac sisla soko ah an. Amakunak ik soko ma kom
ahsak oemeet an, ac kom ac fah konauk ipin silver se
in oalul ma fal in molela tax luk kom uh nu in Tempul
uh. Usla ac sang akfalyela.”

18 In pacl sac, mwet tumal lutlut elos tuku ac siyuk
sin Jesus, “Su fulat oemeet in Tokosrai lun
kusrao uh?” 2 Na Jesus el pangonma tulik srisrik se
ac sap elan tu ye mutalos, 3 ac el fahk, “Pwayena
nga fahk nu suwos, kowos fin tia ekla in oana tulik
srisrik, kowos ac koflana ilyak nu in Tokosrai lun
kusrao. 4 El su fulat oemeet in Tokosrai lun kusrao
uh pa el su akpusiselyal in oana tulik se inge. 5 Ac
kutena mwet su eis sie tulik srisrik ouinge inek, el
oayapa eisyu. 6 “Kutena mwet su fah aktukulkulye
sie selos inge su srik su lulalfongiyu, ac wona nu sin
mwet sacn in sripsripi sie eot wen inkwawal ac sisella
elan walomla yen loal in meoa uh. 7 Fuka kolukiya
nu sin faclu ke oasr na ma su aktukulkulye mwet
uh! Kain lumah inge ac nuna sikyak pacl nukewa,
tusruktu ac fah arulana koluk nu sin mwet se su
pwanang tuh ouiya inge in sikyak uh! 8 “Lac poum ku
lac niom fin aktukulkulye kom, pakela ac sisla! Ac wo
fin wanginla lac poum ku lac niom ac kom utyak nu
in moul ma pahtpat, liki monum in fas ac sisiyang
kom nu in e kawil. **(aiōnios g166)** 9 Ac la atronmotom
fin aktukulkulye kom, tipalla ac sisla! Ac wo kom in
utyak nu ke moul ma pahtpat wi atronmuta se na,
liki atronmotom kewa in oasr ac sisiyang kom nu ke
e lun hell. **(Geenna g1067)** 10 “Liyaung tuh kowos in
tia pilesru kutena selos su srik inge. Nga fahk nu

suwos, tuh lipufan lalos elos mutana ye mutun Papa
tumuk inkusrao pacl e nukewa." [11 Tuh Wen nutin
Mwet el tuku in tuh molelosla su tuhlac."] 12 "Mea
kowos nunku mu sie mwet ac oru fin oasr sheep
siofok natul, ac soko tuhlac? Ya el ac tia filiya ma
eungoul eu in muta mongo pe eol uh, ac som suk ma
soko ma tuhlac uh? 13 Ke el konauk, nga fahk nu
suwos lah el ac engan yohk ke sheep soko ah, liki
ma eungoul eu ma tia tuhlac uh. 14 In ouiya se na
inge, Papa tomowos inkusrao El tia lungse kutena
selos su srik inge in tuhlac. 15 "Sie mwet lulalfongi fin
orekma koluk lain kom, fahla nu yorol ac akkalemye
ma sufal lal. Tusruktu, oru ma inge inmasrlomtal na.
El fin porongekom, na orekma wo lom folokonulma.
16 A el fin tia porongekom, kom eis sie ku luo mwet in
wi kom, tuh kas in alein nukewa in oasr akpwayeye
sin mwet loh luo yak, oana ke Ma Simusla uh fahk.
17 Ac el fin tia pacna porongalos, na kom fahkak
ma nukewa nu sin church. Ac el fin srangesr lohng
church, na kom tari oral oana sie mwet pegan, ku sie
mwet eisani tax. 18 "Ke ma inge nga fahk nu suwos
nukewa: Kutena ma kowos kapriya fin faclu, ac fah
kapiri pac inkusrao; ac kutena ma kowos tulala faclu,
ac fah taltalla pac inkusrao. 19 "Ac nga fahk pac nu
suwos: Pacl nukewa ma luo suwos insese nu ke sie
ma su kowos pre kac fin faclu, Papa tumuk inkusrao
El ac fah oru nu suwos. 20 Tuh yen nukewa ma oasr
mwet luo ku tolu tukeni we inek, nga fah welulos pac."
21 Na Peter el tuku nu yurin Jesus ac fahk, "Mwet
Luti, sie mwet lulalfongi wiuk fin nuna orekma koluk
nu sik, pacl ekasr nga ac nunak munas nu sel kac?
Ya pacl itkosr?" 22 Ac Jesus el topuk ac fahk, "Mo, tia
pacl itkosr, a itngoul pacl itkosr, 23 mweyen Tokosrai
lun kusrao uh ouinge: Sie pacl ah tuh oasr sie tokosra
su sulela in tuni soemoul lun mwet orekma lal. 24 El
tufahna akoo in oru ma inge na utukyak sie selos su
soemoul lal alukela million dollar. 25 Mani su oasr
yurin mwet kulansap sac tia fal in molela soemoul lal,
ke ma inge tokosra el sap in kukakinyukla el oana sie
mwet kohs, wi mutan kial, tulik natul ac ma nukewa
lal, in akfalye misa lal. 26 Ke ma inge mwet kulansap
sac putati nu ye mutun tokosra sac ac fahk, 'Nunak
munas, mongfisrasr nu sik, ac nga ac fah akfalye nu
sum ma nukewa!' 27 Tokosra sac pakomutal ac nunak
munas nu sel ac eela soemoul lal, na el fuhlella el
som. 28 "Na ke mwet sac el oatula, el sun sie sin
mwet orekma wial su soemoul nu sel ke sie lupa na
srisrik. El sruokilya ac iseya kwawal ac fahk, 'Molema
soemoul lom nu sik uh!' 29 Mwet kulansap sac putati
ye mutal ac fahk, 'Nunak munas, mongfisrasr nu sik,
ac nga fah akfalyela soemoul luk nu sum!' 30 A el tia
lungse lohng, ac el eisalang nu in presin tuh elan
muta nwe ke na el akfalyela soemoul lal. 31 Ke mwet
orekma wial saya elos liye ma inge, elos arulana
toasr kac, ac som fahk ma nukewa nu sin tokosra
sac. 32 Na tokosra sac solama mwet sac ac fahk
nu sel, 'Kom sie mwet kulansap arulana koluk! Nga
nunak munas nu sum ke ma nukewa kom soemoul
nu sik kac, mweyen na kom kwafe nu sik. 33 Ya tia
fal kom in nunak munas pac nu sin mwet kulansap se
wiom ah, oana ke nga oru nu sum?' 34 Tokosra el
arulana kasrkusrak sel, ac supwalla nu in presin elan
muta keok we nwe ke na el akfalyela soemoul lal
nukewa." 35 Ouinge Jesus el fahk nu selos, "Papa
tumuk inkusrao El ac oru oapana inge nu suwos,
kowos fin tia nunak munas nu sin mwet lulalfongi
wiowos ke insiowos na pwaye."

19 Tukun Jesus el fahk ma inge tari, el som liki acn
Galilee ac ut kutulap in Infacl Jordan nu Judea.
2 Un mwet puspis fahsr tokol, ac el akkeyalosla
nukewa su mas we. 3 Kutu mwet Pharisee tuku nu
yorol tuh elos in srikal ke mwe siyuk se inge, "Ya Ma
Sap uh lela sie mwet in sisla mutan kial ke kutena
sripa?" 4 Jesus el topuk ac fahk, "Ya kowos soenna
riti Ma Simusla se ma fahk mu, Ke mutawauk, El su
orala ma nukewa El orala pac mukul ac mutan? 5
Ac God El fahk, 'Ke sripa se inge, sie mukul el fah
fahsr liki papa ac nina, ac fah fulyang nu sin mutan
kial, ac eltal fah ma sefanna.' 6 Ouinge eltal fah tia
sifil ma luo, a eltal ac ma sefannala. Ke ma inge,
ma God El falsani lela mwet uh in tia eisalik." 7 Na
mwet Pharisee elos siyuk sel, "Ac efu ku Moses el
tuh sapkin mu mukul se ac ku in sang sie pwepu in
fahsrelik nu sin mutan kial, ac supwalla lukel?" 8
Jesus el topuk ac fahk, "Moses el tuh lela nu suwos
in sisla mutan kiowos mweyen arulana upa insiowos.
Tusruktu, tia ouinge ke mutawauk me. 9 Ke ma inge
nga fahk nu suwos, kutena mwet su sisla mutan
kial ke kutena sripa sayen mutan sac orek kosro,
na mukul sac el orek kosro el fin sifil payukyak sin
siena mutan." 10 Mwet tumal lutlut elos fahk, "Fin pa
ingan oakwuk inmasrlon sie sianyan, ac wona in tia

payuk." 11 Na Jesus el fahk, "Tia mwet nukewa ku in
eis mwe luti se inge, a elos na su God El akkalemye
nu se. 12 Mweyen oasr sripa pus ma oru sie mukul
in tia payuk: kutu, mweyen elos nuna isusla ouinge;
ac kutu, mwet uh pa oru elos in ouinge; ac kutu tia
payuk ke na sripen Tokosrai lun kusrao. Lela el su ku
in eis mwe luti se inge in eis." 13 Na mwet uh use
tulik srisrik nu yurin Jesus elan filiya paol faclos ac
pre kaclos, a mwet tumal lutlut elos multikin nu sin
mwet uh. 14 Na Jesus el fahk nu selos, "Lela tulik
in tuku nu yuruk ac nimet ikololosi, tuh Tokosrai lun
kusrao ma lalos su oana tulik srisrik uh." 15 Na el
filiya paol nu faclos, ac som liki acn sac. 16 Sie pacl
ah mwet fusr se tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel,
"Mwet Luti, orekma wo fuka se nga enenu in oru tuh
nga fah ku in eis moul ma pahtpat?" (aiōnios g166) 17
Na Jesus el fahk, "Efu kom ku siyuk sik ke ma su wo
uh? God mukena pa wo. Kom fin lungse eis moul ma
pahtpat, liyaung ma sap." 18 Na mwet fusr sac siyuk,
"Ma sap fuka?" Ac Jesus el topuk, "Nik kom akmas,
nik kom kosro; nik kom pisrapasr; nik kom orek loh
kikiap lain mwet; 19 sunakin papa tomom ac nina
kiom; ac lungse mwet tulan lom oana kom lungse
kom sifacna." 20 Na mwet fusr sac fahk, "Nga liyaung
ma sap inge nukewa. Mea pac nga enenu in oru?" 21
Na Jesus el fahk nu sel, "Kom fin ke kom in suwosna,
kom som kukakunla ma lom nukewa ac sang molo an
nu sin mwet sukasrup, na ac fah oasr mwe kasrup
lom inkusrao; na kom fahsru fahsr tukuk." 22 Ke mwet
fusr sac lohng ma inge, el som ac arulana toasrla
kac, mweyen el sie mwet na kasrup. 23 Na Jesus el
fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Pwayena nga fahk nu
suwos, ac fah arulana upa sie mwet kasrup in utyak
nu in Tokosrai lun kusrao. 24 Ac nga sifilpa fahk, ac
fisrasr tuh soko camel in fahsr sasla ke mutun soko
nilul, liki sie mwet kasrup in ilyak nu in Tokosrai lun
God." 25 Ke mwet tumal lutlut elos lohng ma inge
elos arulana fwefela. Na elos fahk, "Fin ouingan, su
ac ku in moul?" 26 Jesus el ngetang nu selos ac fahk,
"Ma inge ac koflana orek sin mwet uh, a God El ku in
oru ma nukewa." 27 Na Peter el kasla ac fahk, "Liye,
kut filiya ma nukewa ac fahsr tukum. Na mea kut ac
eis kac?" 28 Na Jesus el fahk nu selos, "Pwayena
nga fahk nu suwos, ke Wen nutin Mwet el ac muta fin
tron wolana lal ke We Sasu, na kowos mwet singoul
luo su fahsr tukuk inge ac fah wi pac muta fin tron
singoul luo, in nununku sruf singoul luo lun Israel. 29
Ac mwet nukewa su filiya lohm ac acn, ku mwet lel ac
mwet lohl, ku papa ac nina, ku tulik natul ke sripuk,
ac fah eis lanen ma inge pacl siofok yohk liki, ac elos
ac fah usrui pac moul ma pahtpat. (aiōnios g166) 30 A
mwet puspis su meet in pacl inge ac fah tok, ac mwet
puspis su tok in pacl inge elos ac fah meet.

20 "Tokosrai lun kusrao uh ouinge: ac oana sie
mwet kacto ma toang na oatula ke lotutang in
konauk kutu mwet in orekma ke ima in grape lal. 2
Elos insese elan moli nu selos ipin silver se ke len se,
fal nu ke molo se orek in pacl sac, na el supwalosla
nu in ima lal. 3 Ke ao eu ke lotu sacna, el sifilpa
folokla nu ke acn in kuka uh, ac konauk kutu pac
mwet su tu we ac wangin ma oru. 4 Na el fahk nu
selos, 'Kowos som ac wi pac orekma in ima in grape
uh, ac nga fah moli nu suwos ke sie moul fal.' 5 Na
elos som. Ac ke ao singoul luo ac ao tolu, el sifilpa
som ac oru oana ma el oru meet ah. 6 Apkuran nu
ke ao limekosr ke ekela, el sifil folokla nu ke acn
in kuka uh ac sifilpa liyauk kutu mwet tu we, ac el
fahk, 'Efu ku kowos muta wel len fon se inge?' 7 Na
elos fahk, 'Wangin mwet srukkutyak in orekma.' Na el
fahk, 'Fin ouingan, kowos som wi orekma ke ima in
grape ah.' 8 "Ke ekela, mwet kacto sac fahk nu sin
mwet karingin mwet orekma uh, 'Pangonma mwet
orekma ac moleang orekma lalos, mutawauk kaclos
su tuku oetok nwe ke mwet ma tuku oemeet.' 9 Na
kais sie mwet ma mutawauk orekma ke ao limekosr
ke eku, elos eis ipin silver se. 10 Ouinge ke mwet ma
mutawauk oemeet in orekma elos tuku in eis molin
orekma lalos, elos nunku mu ac yohk ma elos ac eis;
tusruktu elos eis pacna kais sie ipin silver. 11 Elos
eis mani lalos ac mutawauk in torkaskas lain mwet
kacto sac 12 ac fahk, 'Mwet ma touyak oetok inge
elos orekma ke ao sefanna, a kut orekma len fon
se ye faht uh, ac kom moli nu selos oana ke kom
moli nu sesr!' 13 Na mwet kacto sac fahk nu sin sie
selos, 'Mwet kawuk, porongeyu. Nga tiana kutasrik
nu sum. Kom tuh insese in orekma len fon se ke
ipin silver se na. 14 Inge kom eis mani lom an ac
folokla nu lohm sum. Nga lungse sang nu sin mwet
se ma tuku oetok inge lupa se na ma nga sot nu
sum ah. 15 Ya tia ma luk in sulela ma nga ac oru
ke mani luk sifacna? Ya kom loloik mweyen nga oru
wo nu selos?'" 16 Na Jesus el fahk, "Ouinge, elos

su tok ac fah meet, ac elos su meet ac fah tok." 17
Ke Jesus el ututyak nu Jerusalem, el srela mwet
tumal lutlut ac kaskas nu selos inkanek uh 18 ac
fahk, "Kut ac som nu Jerusalem pa inge, ac Wen
nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun mwet tol
fulat ac mwet luti Ma Sap uh. Elos ac fah wotela
elan misa, 19 na elos fah eisalang nu inpoun mwet
pegan, su ac fah aksruksrukel, srunglul, ac unilya
fin sakseng soko. Tusruktu ke len se aktolu el ac
fah sifil akmoulyeyukyak." 20 In pacl sac, mutan kial
Zebedee el tuku nu yurin Jesus, wi wen luo natul. El
epasrla ye mutal ac fahk lah oasr ma el ke siyuk.
21 Ac Jesus el fahk, "Mea kom lungse?" Na nina
sac fahk, "Wulema nu sik lah wen luo nutik inge ac
fah muta, sie lac poum layot ac sie lac poum lasa,
ke kom ac tokosrala uh." 22 Na Jesus el fahk nu
sin tamulel sac, "Komtal tia etu ma komtal siyuk an.
Ya komtal ac ku in nim ke cup in keok se ma nga
akola in nim kac?" Ac eltal fahk, "Kut ku." 23 Na
Jesus el fahk, "Pwaye lah komtal ac nim kac, tusruktu
tia ma luk in fahk lah su ac muta layot ac lasa sik.
Acn inge ma sin mwet su Papa tumuk El akoela nu
se." 24 Ke mwet tumal lutlut singoul saya elos lohng
ma inge, elos arulana kasrkusrak sin tamulel sac.
25 Ouinge Jesus el pangnoloseni ac fahk nu selos,
"Kowos etu lah mwet kol lun mwet pegan uh lungse
na sapsap nu fin mwet lalos, ac mwet leum uh elos
akkalemye lah ku nukewa oasr selos. 26 Tusruktu, ac
fah tia ouinge yuruwos. Sie suwos fin ke elan fulat
inmasrlowos, el enenu in mwet kulansap lowos; 27 ac
sie suwos fin lungse in el emeet, enenu elan mwet
foko lowos, 28 oana ke Wen nutin Mwet el tia tuku in
tuh kulansupweyuk el, a tuh elan sie mwet kulansap,
ac sang moul lal in molela mwet puspis." 29 Ke Jesus
ac mwet tumal lutlut elos som liki acn Jericho, oasr
sie un mwet na yohk fahsr tokolos. 30 Mwet kun luo
su muta sisken innek uh lohng lah Jesus el fahsr
in alukeltalla, na eltal wowoyak ac fahk, "Wen nutin
David! Pakoten nu sesr!" 31 Mwet in u sac elos mulat
nu seltal ac fahk eltal in koasrlong. A eltal wowoyak
yohk liki meet ac fahk, "O Leum, Wen nutin David!
Pakomutasr!" 32 Jesus el tui, ac pangnoltal ac siyuk,
"Mea komtal lungse ngan oru nu sumtal?" 33 Ac eltal
fahk, "Leum, oru tuh kut in ku in liye!" 34 Jesus el
pakomutaltal ac kahlye mutaltal. In pacl sacna eltal
ku in liye, ac eltal fahsr tokol.

21 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos apkuranyang
nu Jerusalem, elos tuku nu Bethphage, su
oan sisken Fineol Olive. Ke elos muta we, Jesus
el supwala luo sin mwet tumal lutlut in som meet
lukeltal, 2 ac pa inge ma el sap eltal in oru: "Komtal
som nu in siti srisrik se ma oan meeto, na ke komtal
ac utyak, komtal ac konauk soko donkey ma kapir oan
we, su oasr soko natu tu siskal. Tulala ac use kewa
nu yuruk. 3 Ac kutena mwet fin kaskas nu sumtal,
komtal fah fahk, 'Leum el enenaltal,' na el ac sa na
in fuhleltalma." 4 Ma inge orek tuh in akpwayei kas
lun mwet palu su fahk, 5 "Fahkang nu sin siti Zion,
Liye, tokosra lom el tuku nu yurum! El inse pusisel,
ac muta fin soko donkey, Aok, fin natu soko ah." 6
Ouinge mwet tumal lutlut luo ah som ac oru oana ma
Jesus El fahk nu seltal. 7 Eltal use donkey soko ac
ma fusr soko natul, ac filiya nuknuk laltal nu facltal,
na Jesus el sroang ac muta fac. 8 Sie un mwet na
lulap elos laknelik nuknuk lalos inkanek uh, ac kutu
mwet uh pakela lesak ac sang lohala inkanek uh. 9
Mwet su fahsr meet liki Jesus, ac elos su fahsr tokol,
elos nukewa wowoyak ac fahk, "Kaksakin Wen nutin
David! God Elan akinsewowoye el su tuku Inen Leum!
Kaksakin God!" 10 Ke Jesus el utyak nu Jerusalem,
mwet nukewa in siti uh wonak, ac elos asiyuki, "Su
mwet se inge?" 11 Ac u se ma welul Jesus ah fahk,
"El inge Jesus, mwet palu su tuku liki Nazareth in
Galilee." 12 Jesus el utyak nu in Tempul ac luselosyak
nukewa su kuka ac moul in Tempul uh. El topkakunla
tepu lun mwet ayaol mani uh, ac oayapa mwe muta
lalos su kukakin wule uh, 13 ac el fahk nu selos,
"Simla in Ma Simusla lah God El fahk, 'Tempul luk ac
fah pangpang iwen pre,' a kowos oru nien wikla lun
mwet pisrapasr!" 14 Mwet kun ac mwet sukapas elos
tuku nu yorol in Tempul, ac el akkeyalosla. 15 Mwet
tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos arulana kasrkusrak
ke elos liye orekma wolana ma el oru inge, ac ke tulik
uh wowoyak in Tempul ac fahk, "Kaksakin Wen nutin
David!" 16 Na elos siyuk sin Jesus, "Ku kom lohng ma
elos fahk inge?" Na Jesus el fahk, "Aok, nga lohng.
Ya kowos soenna riti Ma Simusla? Fahk mu, 'O God,
kom loteang nu sin tulik srisrik ac tulik fusr in etu in
oru kaksak pwaye nu sum.'" 17 Jesus el fahsr lukelos
ac som liki siti uh nu Bethany, ac mongla we ke fong
sac. 18 Toang na in len tok ah, ke Jesus el folokla nu
in siti uh, el masrinsralla. 19 El liye soko sak fig su tu

sisken innek uh ac el kuhfla nu kac, tusruktu wangin
fahko kac, a sra mukena. Na el fahk nu sin sak soko
ah, “Kom ac fah tiana sifil isus fahko!” In kitin pacl ah
na sak soko ah uli. **(aiōn g165)** **20** Mwet tumal lutlut elos
liye ma inge, ac elos arulana fwefela kac. Ac elos
siyuk, “Fuka tuh sak fig soko inge arulana sa in uli?”
21 Na Jesus el topuk ac fahk, “Pwayena nga fahk nu
suwos, kowos fin lulalfongi na ac tia alolo, kowos ac
ku in oru ma nga oru nu sin sak fig soko inge. Ac tia
ma inge mukena, a kowos ac ku pac in fahk nu sin
eol soko inge, ‘Mukuiyak ac srola nu in meoa uh,’ na
ac srola. **22** Fin oasr lulalfongi lowos, ma nukewa ma
kowos siyuk kac in pre lowos uh kowos ac eis.” **23**
Jesus el foloko nu in Tempul; ac ke el luti, mwet tol
fulat ac mwet matu elos tuku nu yorol ac siyuk sel,
“Ma ya ku lom in oru ma inge? Su sot ku ingan nu
sum uh?” **24** Na Jesus el fahk, “Nga ac siyuk suwos
mwe siyuk sefanna, ac kowos fin ku in topuk, na nga
ac fahkot lah ma ya ku ma nga orekmakin in oru
ma inge uh. **25** Ku lal John in baptaisi mwet uh tuku
ya me — ma sin God, ku ma sin mwet uh?” Elos
mutawauk in asiyuki inmasrlolos, “Mea kut ac fahk
uh? Kut fin fahk mu, ‘Ma sin God,’ na el ac ange,
‘Ac efu kowos ku tia lulalfongel John?’ **26** A kut fin
fahk mu, ‘Ma sin mwet uh,’ na kut ac sangeng ke ma
mwet ac oru nu sesr, mweyen elos nukewa lulalfongi
mu John el sie mwet palu.” **27** Ke ma inge elos topuk
Jesus ac fahk, “Kut tia etu.” Na el fahk nu selos, “Fin
ouinge, nga ac tia pac fahk nu suwos lah ma ya ku
luk in oru ma inge uh.” **28** “Na mea kowos nunku ke
sramsram se inge? Oasr wen luo nutin mwet se. El
som nu yurin el su matu ac fahk, ‘Wen nutik, fahla
ac orekma ke ima in grape uh misenge.’ **29** Ac wen
sac fahk, ‘Nga ac tia som,’ a tok el aolla nunak lal
ac som. **30** Na papa sac som nu yurin wen se ma
fusr ac fahk oapana nu sel, na wen sac fahk, ‘Aok,
papa, nga ac som,’ a el tiana som. **31** Su kac sin
wen luo ah oru ma lungse lun papa sac?” Na elos
fahk, “Wen se ma matu ah.” Ouinge Jesus el fahk nu
selos, “Pwayena nga fahk nu suwos, mwet eisani tax
ac mutan kosro uh ac ku in utyak nu in Tokosrai lun
God meet liki kowos. **32** Tuh John Baptais el tuku
nu yuruwos ac akkalemye ouiyen moul pwaye, ac
kowos tia lulalfongel; a mwet eisani tax ac mutan
kosro elos lulalfongel. Kowos ne liye ma inge a toko
kowos tiana ekulla nunak lowos in lulalfongel.” **33** Na
Jesus El fahk, “Lohng pac pupulyuk se inge. Oasr
ima in grape se lun mwet kacto se. El kuhlasak, ac
pukanak luf se mwe itat wain, na el musaela nien
soan se. Tukun ma inge el sang ima se inge nu sin
kutu mwet in karingin, ac el som liki facl sac. **34**
Ke sun pacl in korsrani grape uh, el supwala mwet
kulansap lal nu yurin mwet karingin ima uh in eis ip
lal ke fokin ima uh. **35** Mwet karingin ima sac sruokya
mwet kulansap inge — srungulak sie, uniya sie, ac
tungalak sie. **36** Na mwet kacto sac sifilpa supwala
mwet kulansap pus liki meet, ac mwet karingin ima
sac oru nu selos oapana elos oru meet ah. **37** Na tok,
el supwala wen natul sifacna nu yorolos. In nunak
lal el mu, ‘Pwayena elos ac sunakin wen se nutik
inge.’ **38** Tusruktu, ke mwet karingin ima uh liye wen
sac, elos fahk nu sin sie sin sie, ‘Wen se nutin mwet
kacto sac pa inge. Fahsru kut unilya, na ima se inge
ac fah ma lac lasr!’ **39** Ouinge elos sruokilya, sisella
liki ima sac, ac unilya.” **40** Na Jesus el siyuk, “Mwet
se la ima sac fin tuku, mea el ac oru nu sin mwet
karingin ima sac?” **41** Na elos fahk, “Kalem lah el ac
uniya mwet koluk inge, ac sang ima sac nu sin kutu
pac mwet in karingin, su ac fah sang ip lal ke fokin
ima uh in pacl fal.” **42** Na Jesus el fahk nu selos, “Ya
kowos soenna rit in Ma Simusla, ‘Eot se ma mwet
musa uh sisla, Pa yohk sripa oemeet uh. Leum pa
oru ma inge uh; Fuka lupan usrngukiya in liye!’” **43**
Na Jesus el fahk pac nu selos, “Ke ma inge nga fahk
nu suwos: Tokosrai lun God ac fah itukla liki kowos,
ac itukyang nu sin mwet su ac orala fahko pwaye.” [
44 Kutena mwet su putatla nu fin eot se inge ac fah
musalsalu mano. Ac eot se inge fin putatla nu fin sie
mwet, manol ac fah pusraksrakelik.] **45** Ke mwet tol
fulat ac mwet Pharisee elos lohng kas in pupulyuk lun
Jesus inge, elos etu lah el kaskas kaclos. **46** Ouinge
elos srike in sruokilya, tusruktu elos sangeng sin un
mwet uh, mweyen mwet uh pangon mu Jesus el sie
mwet palu.

22 Jesus el sifilpa orekmakin kas in pupulyuk ke el
kaskas nu sin mwet uh. **2** El fahk, “Tokosrai lun
God ouinge: Oasr sie tokosra su akoo sie kufwen
marut nu sin wen se natul. **3** El supwalik mwet
kulansap lal in som solama mwet ma solsol tari nu ke
kufwen marut uh elos in tuku, tuh elos tia lungse tuku.
4 Na el sifilpa supwala kutu pac mwet kulansap in
fahk nu selos su solsol: ‘Kufwa luk uh akola tari, cow

mukul wowo nutik ac cow fusr ma akfatyeyuk anwuki
tari, ac ma nukewa akola. Fahsru nu ke kufwen marut
uh!' 5 Tusruktu mwet ma solsol uh pilesru na ac oru
na lungse lalos uh: sie som nu ke ima lal, sie som
nu ke nien kuka lal, 6 ac kutu elos sruokya mwet
kulansap inge, srunglulos ac onelosi. 7 Tokosra sac
arulana kasrkusrakak, ac supwala mwet mweun lal
ac uniya mwet akmas ingo ac esukak siti selos uh. 8
Na el pangonma mwet kulansap lal ac fahk nu selos,
'Kufwen marut luk akola, tusruk mwet ma nga tuh
suli ah elos tia fal in wi. 9 Ke ma inge kowos som nu
inkanek uh ac pangonma mwet nukewa kowos ac
liyauk we nu ke kufwa uh.' 10 Ouinge mwet kulansap
elos som nu inkanek uh ac eisani nufon mwet elos
liyauk we, mwet wo ac mwet koluk oana sie; ac iwen
marut uh arulana tingtingi ke mwet. 11 "Na tokosra
sac el som in liye mwet su tuku, ac konauk lah sie
mwet uh tia nukum nuknuk fal nu ke marut. 12 Ac
tokosra sac fahk nu sel, 'Mwet kawuk, kom utyak fuka
nu in acn se inge ke kom tia nukum nuknuk fal nu
ke marut?' Tuh wanginna ma mwet sac fahk. 13 Na
tokosra sac fahk nu sin mwet kulansap uh, 'Kapriya
nial ac paol, ac sisella nu in acn lohsr likinum uh.
El ac fah tung ac ngalis inwihsel we.'" 14 Na Jesus
el aksafyela pupulyuk se inge ac fahk, "Mwet pus
na pangonyuk, a mwet na pu suleyukla." 15 Mwet
Pharisee elos som ac tukeni pwapa in sruokilya Jesus
ke kutu mwe siyuk kutasrik. 16 Na elos supwala kutu
sin mwet lutlut lalos ac oayapa kutu sin mwet in u lal
Herod nu yurin Jesus. Elos som ac fahk, "Mwet Luti,
kut etu lah kom fahk ma pwaye. Kom luti kas pwaye
ke ma lungse lun God, ac tia suk lah acnu fuka nunak
lun mwet uh kac, mweyen kom tia wiwimwet. 17
Fahk nu sesr lah mea nunak lom? Ya ac lain Ma Sap
lasr uh mwet uh in moli tax nu sin Caesar, tokosra
in acn Rome, ku tia?" 18 Tusruktu Jesus el akilen
pwapa koluk lalos, ac el fahk nu selos, "Kowos mwet
wosounkas! Efu kowos ku srike in srifeyu? 19 Ase nu
sik sie ipin mani ma sang akfalye tax an!" Na elos
use sie ac sang nu sel, 20 ac el siyuk selos, "Inen
su, ac petsa lun su oan kac inge?" 21 Ac elos fahk,
"Ma lun Caesar." Na Jesus el fahk nu selos, "Fin
ouingan, kowos sang nu sel Caesar ma lun Caesar,
ac sang nu sin God ma lun God." 22 Ke elos lohng
ma inge, elos fwefela kac, ac som lukel. 23 In len
sacna kutu mwet Sadducee tuku nu yurin Jesus.
(U se inge lulalfongi mu wangin sifil moulyak tokin
misa.) 24 Elos fahk, "Mwet Luti, Moses el tuh fahk mu
mwet se fin misa ac wangin tulik natul, mukul se wien
mas sac uh enenu in payukyak sin katinmas sac, in
mau oasr tulik natultal su ac fah pangpang ma nutin
mas sac uh. 25 Tuh oasr tamulel itkosr su muta in
acn se inge meet. Mukul se ma matu oemeet uh tuh
payuk nwe misa a wangin tulik natul, ouinge mukul se
tokol el payukyak sin katinmas sac. 26 Ouiya se inge
sikyak pac nu sin mukul se akluo, ac mukul se aktolu,
nwe sun pac wen se akitkosr. 27 Na tok katinmas sac
misa. 28 Fin sun len in moulyak lun mwet misa uh,
ac mau kien su katinmas sac, mweyen eltal nufon
tuh payuk nu sel?" 29 Na Jesus el topuk ac fahk nu
selos, "Kowos arulana tafongla! Mweyen kowos tia
etu ke Ma Simusla, ku ke ku lun God. 30 Tuh ke
mwet misa elos ac moulyak, elos ac mau oana lipufan
inkusrao, ac elos ac tia payuk. 31 Ac funu ke moulyak
lun mwet misa uh, ya kowos soenna rit ke ma God
El fahk nu suwos uh? El fahk mu, 32 'Nga God lal
Abraham, God lal Isaac, ac God lal Jacob.' El God
lun mwet moul, ac tia lun mwet misa." 33 Ke u lulap
sac lohng ma inge, elos arulana fwefela ke luti lal. 34
Ke mwet Pharisee elos lohng lah Jesus el kaliya oalin
mwet Sadducee, elos fahsreni ac tukeni som nu yurin
Jesus. 35 Ac sie selos, su pisrla ke Ma Sap, el srike
in srife Jesus ke sie mwe siyuk. 36 El fahk, "Mwet
Luti, pia ma sap se ma yohk oemeet ke Ma Sap
uh?" 37 Ac Jesus el fahk nu sel, "'Kom fah lungse
Leum God lom ke insiom kewa, ke ngunum kewa, ac
ke nunkom kewa.' 38 Pa inge ma sap se ma yohk
oemeet ac yohk sripa oemeet. 39 Ma sap se akluo
yohk sripa oapana ma se meet an: 'Kom fah lungse
mwet tulan lom oana kom lungse kom sifacna.' 40 Ma
sap nukewa lal Moses ac mwe luti nukewa lun mwet
palu oan ye ma sap luo inge." 41 Ke mwet Pharisee
elos srakna tukeni muta, Jesus el siyuk selos, 42
"Mea kowos nunku ke Christ? Kowos nunku mu el
wen nutin su?" Ac elos fahk, "El wen natul David." 43
Na Jesus el siyuk selos, "Fin ouingan, efu ku Ngun
tuh oru David elan pangnol, 'Leum'? Oana ke David
el tuh fahk, 44 'Leum God El tuh fahk nu sin Leum luk:
Muta siskuk layot, Nwe ke nga filiya mwet lokoalok
lom ye niom.' 45 Na David el fin pangnol 'Leum,' ac
fuka tuh Christ elan wen natul David?" 46 Wangin sie

selos ku in topuk Jesus, ac tukun len sac wangin sie
mwet pulaik in sifil siyuk kutena mwe siyuk sel.

23 Tok kutu, Jesus el kaskas nu sin un mwet uh
wi mwet tumal lutlut, **2** ac fahk, "Mwet luti Ma
Sap ac mwet Pharisee pa fal in aketeya Ma Sap
lal Moses uh. **3** Ke ma inge kowos enenu in akos
ac oru ma nukewa ma elos fahk kowos in oru uh;
tusruktu, nimet kowos etai orekma lalos, mweyen elos
tia oru oana ma elos fahk. **4** Elos kapreni mwe utuk
toasr ac upa ac filiya finpisen mwet uh, ac elos tia
sang sokofanna kufinpaolos in kasrelos us ma toasr
inge. **5** Ma nukewa elos oru, elos oru mwet uh in liye.
Ngetang liye ke elos arulana akyokye box in nein
verse in Ma Simusla ma elos kapriya ke motonsrolos
ac paolos! Liye pac ke arulana loes mwe yun ke
pulun nuknuk lalos uh! **6** Elos lungse muta ke acn
wowo ke pacl in kufwa, ac ke acn ma sriyukla nu sin
mwet fulat in iwen lolngok uh. **7** Elos lungse mwet
uh in paingulos ac srim nu selos ke nien tukeni lun
mwet uh, ac lungse mwet in pangnolos 'Mwet Luti.' **8**
Tia enenu in pangpang kowos 'Mwet Luti,' mweyen
kowos nukewa mwet lili ac lulu lun sie sin sie, ac
oasr Mwet Luti sefanna lowos nukewa. **9** Ac kowos
in tia pangon kutena mwet fin faclu 'Papa,' mweyen
Papa sefanna tomowos su inkusrao. **10** Kowos in
tia pac lela mwet uh in pangon kowos 'Mwet Kol,'
mweyen mwet kol sefanna lowos uh pa Messiah. **11**
Eneneyuk tuh el su fulat emeet inmasrlowos elan
mwet kulansap lowos. **12** El su sifacna akfulatyal ac
fah akpusiselyeyuk, ac el su sifacna akpusiselyal el
ac fah akfulatyeyuk. **13** "We nu suwos, mwet luti Ma
Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas!
Kowos kaliya nien utyak nu in Tokosrai lun kusrao
nu sin mwet uh, a kowos sifacna tia utyak nu we ku
fuhlela mwet su lungse utyak in utyak! [**14** We nu
suwos, kowos mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee.
Kowos mwet wosounkas! Kowos kiapu katinmas ac
pusrala lohm selos, tari kowos filangkin pre loeloes
lowos! Ke kowos oru ouinge ac fah arulana yohk
kaiyuk nu suwos!] **15** "We nu suwos, mwet luti Ma Sap
ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas! Kowos
kalkal in meoa uh ac tupalla facl lulap in furokla moul
lun sie mwet nu ke alu lun mwet Jew; ac tukun el
forla kowos oru tuh elan ilyak nu in Hell ac koluk yohk
liki kowos pacl luo. **(Geenna g1067)** **16** "We nu suwos,
kowos mwet kol kun! Kowos luti mwet uh ac fahk,
'Kutena mwet su fulahk ke Tempul, el tia enenu in
akfalye fulahk lal; a el fin fulahk ke gold ma oan in
Tempul, na el enenu na in akfalye.' **17** Kowos mwet
sulonginten ac lalfon! Ma ya kac yohk uh: gold uh, ku
Tempul su oru gold uh in mutal? **18** Kowos oayapa
luti ac fahk mu, 'Kutena mwet su fulahk ke loang in
kisa uh, el ac tia enenu in akfalye fulahk lal uh; a el
fin fulahk ke mwe kisa ma oan fin loang uh, na el
enenu na in akfalye.' **19** Kowos arulana kun! Pia ma
se ma yohk sripa uh: mwe kisa uh, ku loang se su
oru tuh mwe kisa uh in mutal? **20** Ke ma inge, mwet
se fin fulahk ke loang uh, el fulahk ke loang uh ac ma
nukewa ma oan fac, **21** ac el fin fulahk ke Tempul,
el fulahk kac ac oayapa ke God su muta we. **22** Ac
mwet se fin fulahk ke acn inkusrao, el orek fulahk ke
tron lun God ac ke El su muta fac. **23** "We nu suwos,
mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet
wosounkas! Kowos sang nu sin God sie tafu singoul,
finne ke mahsrik mwe akyuye mongo, oana mint, dill,
ac cumin; a kowos tiana akos ma yohk sripa ke Ma
Sap inge uh: moulkin nununku suwohs, pakoten, ac
inse pwaye. Fal kowos in oru ma inge, ac tia pilesru
ma saya uh. **24** Kowos mwet kol kun! Kowos srengak
ke won srisrik ngalngul ma putati nu ke ma nimowos
uh, a kowos okomla camel na fon soko! **25** "We nu
suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos
mwet wosounkas! Kowos aknasnasye likin cup lowos
ac ahlu lowos uh, a acn luac uh sessesla ke ma
kowos eis ke inkanek in funmwet ac sulallal. **26** Kom
sie mwet Pharisee kun! Aknasnasyela luin cup uh
meet, na acn lik uh ac fah nasnasla pac! **27** "We nu
suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos
mwet wosounkas! Kowos oana kulyuk ma sroalla
fasrfasr luku uh, a acn loac uh sessesla ke srin mwet
misa ac ke ma kulawi. **28** In lumah sac pacna, wona
lumowos lik, a insiowos sesseslana ke wosounkas ac
ke ma koluk. **29** "We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac
mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas! Kowos oru
kulyuk na wowo nu sin mwet palu, ac nawela eot ke
kulyuk lun mwet ma wo moul la, **30** a kowos fahk mu
kowos funu oasr in pacl lun mwet matu lowos, kowos
lukun tia oru ma elos tuh oru, ke elos uniya mwet palu
ah. **31** Ke fahk lowos inge, kowos sifacna akkalemye
lah kowos ma nutin mwet akmas su tuh uniya mwet
palu ah! **32** Fin ouinge, kowos tafwelana orekma su
mwet matu lowos ah tuh mutawauk ah! **33** Kowos wet

sulallal ac wen nutin wet pwasin! Kowos ac kaingla
fuka in tia anwuki kowos in hell? **(Geenna g1067)** **34** Ke
ma inge nga fahkot nu suwos lah nga ac supwaot nu
yuruwos mwet palu, mwet lalmwetmet, ac mwet luti.
Kowos ac fah uniya kutu, srupusrak kutu fin sakseng,
ac sringil kutu in iwen lolngok ac ukwalos liki sie siti
nu ke sie pac siti. **35** Ac ke ma inge, kaiyuk nu ke
akmas ma orek nu sin mwet wangin mwata nukewa
ac fah putati fowos, mutawauk oe ke akmas nu sel
Abel, su wangin mwatal, nwe ke anwuki lal Zechariah
wen natul Berechiah, su kowos akmuseya inmasrlon
Tempul ac loang in kisa uh. **36** Pwayena nga fahk
nu suwos, kaiyuk nu ke akmas inge nukewa ac fah
putati nu fin mwet in fwil se inge! **37** "Jerusalem,
Jerusalem! Kom uniya mwet palu, ac tungal nu ke
misa elos su God El supwalosme in fahkak kas lal
nu sum! Pacl ekasr nga tuh kena sruokkomi inpouk
oana ke sie won el kafisani torokrok natul ye paol, a
kom tia lela! **38** Ke ma inge, Tempul lom uh ac fah
pisinmala mweyen mwet uh ac fahsrelik liki. **39** Nga
fahkot nu suwos, ingela kowos fah tia sifil liyeyu nwe
ke na kowos fahk, 'God Elan akinsewowoyal su tuku
Inen Leum.'"

24 Jesus el fahsr liki Tempul ac ke el som, mwet
tumal lutlut elos tuku nu yorol ac srisrngi nu sel
musaiyen lohm ke Tempul uh. **2** Ac el fahk, "Aok, wo
komtal in liye ma inge nukewa. Pwayena nga fahk
nu suwos, wangin sie sin eot inge ac fah oan yen
oan we uh — nufonna ac fah oeyuki." **3** Ke Jesus
el muta Fineol Olive, mwet tumal lutlut elos tuku nu
yorol in lukma ac siyuk sel, "Fahkma nu sesr lah ma
inge ac sikyak ngac, ac pia akilenyen tuku lom uh ac
saflaiyen faclu." **(aiōn g165)** **4** Jesus el topuk ac fahk nu
selos, "Liyekowosyang, tuh kowos in tia kiapweyukla
sin kutena mwet. **5** Mwet puspis ac mau tuku, su fahk
mu elos kaskas inek, ac fahk, 'Nga pa Messiah!' Ac
elos ac kiapwela mwet puspis. **6** Kowos ac fah lohng
pusren mweun yen apkuran, ac pweng ke mweun
yen loessula me, tusruktu nik kowos fosrnga. Ma inge
ac nuna sikyak, tusruktu tia pa inge saflaiyen faclu. **7**
Mutanfahl ac fah tuyak lain mutanfahl, tokosrai ac fah
lain sie sin sie. Ac fah oasr sracl lulap ac kusrusr in
acn nukewa. **8** Ma inge nukewa oana polo ngal se
meet lun sie mutan su akola in isus. **9** "Na mwet uh
ac mau sruokkowosi ac eiskowosyang in akkeokye
kowos nwe ke anwuki kowos. Mwet e nukewa ac fah
srungakowos ke sripuk. **10** Mwet puspis ac fah fuhleak
lulalfongi lalos ke pacl sacn; elos ac tukakunak sie
sin sie, ac kwase sie sin sie. **11** Na mwet palu kikiap
puspis ac fah sikyak ac kiapwela mwet puspis. **12**
Ke sripen ma koluk uh ac yokyokelik in acn nukewa,
oru lungse lun mwet uh ac sriksrikeni. **13** Tusruktu,
kutena mwet su muteng nwe ke safla, el ac fah moul.
14 Ac Pweng Wo inge ke Tokosrai uh ac fah lutiyuk fin
faclu nufon in mwe loh nu sin mwet nukewa; na faclu
fah safla. **15** "Kowos ac fah liye Mwe Srungayuk Lulap
ma mwet palu Daniel el tuh fahkak kac. Ma sruloala
se inge ac fah tulokyak in acn mutal uh." (El su rit
kas inge, lela elan etu kalmac!) **16** "Na elos su muta
Judea elos ac enenu in kaingla nu fineol uh. **17** Sie
mwet su muta fin mangon lohm sel uh elan tia sisla
pacl in oatui ac eis kutena ma lal liki lohm sel uh. **18**
Mwet se su muta in ima uh elan tia folokla in eis coat
lal. **19** Ac fah arulana koluk nu sin mutan su pitutu in
pacl sac, ac mutan su tufahna isusla uh. **20** Pre nu
sin God tuh kowos fah tia enenu in kaingla in pacl in
mihsrisr, ku ke len Sabbath! **21** Tuh mwe ongoiya in
pacl sac ac fah arulana yohk liki kutena kain koluk
ma sikyak oemeet me nwe misenge. Ac fah tia pac
sikyak ouinge nwe tok. **22** Tusruktu God El akpuyela
tari pisen len uh; El funu tia oru ouinge, lukun wangin
mwet moulla. Tusruktu ke sripen mwet su El sulela,
God El ac akpuyela len uh. **23** "Na kutena mwet fin
fahk nu suwos, 'Liye! Messiah el a inge!' Ku el fin
fahk, 'El a ingo!' — nimet kowos lulalfongi. **24** Tuh
Messiah kikiap ac mwet palu kikiap ac fah sikyak;
elos ac fah oru ma usrnguk ac ma sakirik puspis in
kiapwela mwet sulela lun God, elos fin ku. **25** Lohng
akwoye! Nga akkalemye ma inge nu suwos meet liki
pacl ac sikyak. **26** "Mwet fin fahk nu suwos, 'Liye! El
oasr yen mwesis ah!' — nimet som nu we; ku, elos
fin fahk, 'Liye, el a wikla in lohm uh!' — nimet kowos
lulalfongi. **27** Tuh Wen nutin Mwet el ac tuku oana
sarom uh su sarmelik apunla kusrao nufon, kutulap
nwe roto. **28** "Kutena acn ma oasr mano misa we,
won ma kang mano misa uh elos ac ueni we. **29** "Ac
tia paht tukun mwe ongoiya in len ingo, faht uh ac
fah lohsrla, malem uh ac fah tia sifil kalem, itu uh
fah putatla liki kusrao, ac ku su oan yen engyeng
uh ac fah lisyukla liki acn selos. **30** Na mwe akul
lun Wen nutin Mwet ac fah sikme yen engyeng uh;
ac mwet nukewa fin faclu ac fah tung ke elos liye

Wen nutin Mwet el tuku inkusrao me fin pukunyeng
uh ke ku ac wolana yohk lal. 31 Pusren mwe ukuk
lulap ac fah kasla, ac Wen nutin Mwet el fah supwalik
lipufan lal nu fin faclu nufon, ac elos ac fah eisani
mwet sulosolla lal liki acn nukewa faclu. 32 "Lela sak
fig uh in luti kowos ke sie mwe luti. Ke pacl se lesak
uh tufahna srunak sroa, na kowos etu lah pacl fol uh
apkuran me. 33 In luma sac pacna, ke kowos ac liye
ma inge nukewa, kowos ac etu lah pacl uh apkuran
me, akuranna mutauauk. 34 Pwayena nga fahk nu
suwos, lah ma inge nukewa ac sikyak meet liki mwet
ma moul in pacl se inge ac misa. 35 Kusrao ac faclu
ac fah wanginla, a kas luk ac fah tiana wanginla. 36
"Tusruktu, wangin mwet etu lah len sac ku ao sac ac
tuku ngac — tia pac lipufan inkusrao, ku Wen. Papa
mukefanna pa etu. 37 Pacl in tuku lun Wen nutin
Mwet ac fah oana ke ma tuh sikyak in len lal Noah
ah. 38 Kutu len meet liki sronot sac, mwet uh mongo
ac nim, mukul ac mutan orek payuk, nwe ke na len
se ma Noah el sroang nu fin oak ah. 39 Elos tiana
etu ke ma ac sikyak uh, nwe ke na sronot ah tuku,
ac pahtkakunulosla. Ac fah ouinge pac ke pacl se
Wen nutin Mwet el ac tuku uh. 40 In pacl sacn, mukul
luo ac tukeni orekma inima uh: sie ac fah utukla, ac
sie ac mutana. 41 Mutan luo ac fah tukeni ilil flao ke
sie mwe ilil: sie ac fah utukla, ac sie ac mutana. 42
Ke ma inge kowos tawi ac karinganang, mweyen
kowos tia etu len se Leum lowos el ac tuku. 43 Funu
sie mwet etu ke pacl sie mwet pisrapasr ac tuku nu
lohm sel an, kalem lah el ac ngetnget na ac tia lela
mwet pisrapasr sac in kunauselik lohm sel ac utyak.
44 Ke ma inge, kowos pac, kowos enenu in akola
pacl nukewa, mweyen Wen nutin Mwet el ac tuku
ke sie ao ma kowos tia etu kac. 45 "Na su sie mwet
kulansap oaru ac lalmwetmet? El pa mwet se su leum
lal el filiya in kol mwet kulansap wial, ac elan kitalos
ke pacl fal uh. 46 Fuka lupan insewowo lun mwet
kulansap se inge leum lal el fin foloko nu lohm sel
ac konauk lah el oru ma inge! 47 Pwayena nga fahk
nu suwos, leum sac el ac sang tuh mwet kulansap
se inge in liyaung ma lal nukewa. 48 Tusruktu, el
fin mwet kulansap koluk se, el ac sifacna nunku sel
mu leum se lal inge ac tia sa in foloko, 49 na el
ac mutawauk in uni mwet kulansap wial, ac mongo
ac nimnim yurin mwet sruhi. 50 Na leum lun mwet
kulansap sac ac foloko ke len se ac ao se ma mwet
kulansap sac tia etu kac. 51 Leum lal ac sang kai na
upa nu sel, oana ma fal nu sin sie mwet wosounkas.
Ingo el ac fah tung, keok ac ngalis inwihsel.

25 "Na Tokosrai lun kusrao ac fah mau ouinge:
oasr mutan fusr singoul su us lam lalos ac som
in osun nu sin sie mwet pisrla. 2 Limekosr selos
lalfon, ac limekosr lalmwetmet. 3 Ma limekosr ma
lalfon uh us lam lalos, tuh wangin oil elos us saya. 4 A
ma limekosr ma lalmwetmet uh us pac sufa sessesla
ke oil welulos. 5 Mwet pisrla el pahtla in tuku, ouinge
elos nukewa mutawauk in mwetkeli ac motulla. 6 "Ke
sun infulwen fong, sie pusra kasla ac fahk, 'Mwet
pisrla el a tuku 'nge! Fahsru osun nu sel!' 7 Mutan
fusr nukewa ngutalik ac akoela lam lalos. 8 Na mutan
lalfon limekosr ah fahk nu sin ma lalmwetmet limekosr
ah, "Se lasr kutu oil lomtal an, mweyen lam lasr uh ac
kunla.' 9 Na ma lalmwetmet limekosr ah fahk, 'Kut fin
ac sot, na ac sufalla nu sesr kewa. Fahla molela kutu
lomtal ke nien kuka ah.' 10 Ouinge mutan lalfon uh
som moul oil lalos, ac ke elos som, mwet pisrla el
tuku. Mutan limekosr ma lalmwetmet uh welul utyak
nu ke kufwen marut uh, na kauli srungul ah. 11 Tok,
na mutan limekosr saya elos tuku, ac fahk, 'Leum!
Leum! Ikasla nu sesr!' 12 Na mwet pisrla el fahk, 'Tia
ku! Nga tia etekomtal!'" 13 Na Jesus el fahk, "Ke ma
inge kowos taran, tuh kowos tia etu len sac ku ao
sac." 14 "Na Tokosrai lun kusrao ac fah mau ouinge:
Oasr sie mwet ma ako in som mutwata ke sie pac
facl, na el pangonma mwet kulansap lal ac sang elos
in liyaung ma lal nukewa. 15 El sang nu sin kais sie
fal nu ke lupan ku lal: nu sin sie el sang ipin mani gold
limekosr tausin, ac nu sin sie pac el sang luo tausin,
ac nu sin sie pac el sang sie tausin. Na el som. 16 Na
mwet se ma eis limekosr tausin uh som, orekmakin
mani yorol uh ac laesla pac ke limekosr tausin ah. 17
In lumah sac pacna, mwet se ma eis tausin luo ah
orekmakin ac laesla pac ke luo tausin. 18 Tusruktu
mwet se ma eis sie tausin el som, pukanak luf se
infohk uh, ac okanla mani lun leum lal uh loac. 19
Tukun pacl na loeloes se, leum se lun mwet kulansap
inge foloko ac siyuk selos koanon orekma lalos. 20
Mwet se ma eis tausin limekosr ah tuku ac sang pac
tausin limekosr saya, ac fahk, 'Kom tuh ase limekosr
tausin ipin mani gold, ac liye nga orekmakin ac laesla
ke tausin limekosr pac.' 21 Na leum sac fahk, 'Kom
mwet kulansap wo ac oaru. Wona orekma lom. Kom

oaru in liyaung ma pu, inge nga ac fah sot tuh kom
in karingin ma pus. Fahsru ac wiyu engankin mwe
insewowo luk!' 22 Toko, el su eis tausin luo el tuku ac
fahk, 'Leum, kom tuh ase luo tausin ipin mani gold,
ac liye nga orekmakin ac laesla ke tausin luo pac.'
23 Na leum sac fahk, 'Kom mwet kulansap wo ac
oaru. Wona orekma lom. Kom oaru in liyaung ma
pu, inge nga ac fah sot tuh kom in karingin ma pus.
Fahsru ac wiyu engankin mwe insewowo luk!' 24 Na
mwet kulansap se ma eis ipin mani gold tausin se
ah, el tuku ac fahk, 'Leum, nga etu lah kom mwet
na upa se. Kom kosrani yen kom tia taknelik we, ac
kom orani fokin ima yen kom tia sisalik fita nu we. 25
Nga tuh sangeng, oru nga som ac okanla mani lom
uh infohk uh. Liye! Pa inge ma lom uh.' 26 Na leum
sac fahk, 'Kom mwet kulansap koluk ac alsrangesr!
Kom etu na lah nga kosrani yen nga tia taknelik we,
ac orani fokin ima yen nga tia sisalik fita uh we. 27
Kom funu sang mani luk uh nu in bank, nga lukun
foloko ac eis nufon wi kap kac uh. 28 Eisla mani an
lukel ac sang nu sel su oasr tausin singoul yoro. 29
Tuh el su oasr ma yoro, ac fah itukyang pac kutu
nu sel, na ac fah yohk ac yolyak ma yorol. A el su
wangin ma yoro, finne ma srisrik ma oan yorol, ac fah
itukla lukel. 30 Ac funu mwet kulansap wangin sripa
se inge, sisella nu acn lohsr likinum uh, yen el ac fah
tung ac ngalis inwihsel we.' 31 "Ke Wen nutin Mwet el
ac tuku in wolana lal wi lipufan lal, el ac fah muta fin
tron fulat lal, 32 ac mwet in mutunfacl nukewa fah
tukeni nu ye mutal. Na el ac fah sraclik mwet uh nu
ke u luo, oana ke mwet liyaung sheep uh ac srela
sheep liki goat uh. 33 El ac fah filiya mwet suwoswos
uh lac paol layot, ac mwet ngia layen lasa. 34 Na
tokosra el ac fah fahk nu sin mwet su muta layot,
'Fahsru, kowos su akinsewowoyeyuk sin Papa tumuk!
Fahsru ac usrui tokosrai se su nuna akoeyukla nu
suwos oe ke mutaweyen orekla faclu. 35 Mweyen
nga tuh masrinsral ac kowos kiteyu mongo; nga malu
ac kowos se ma nimuk; nga sie mwet sac ac kowos
suliyuyak nu in lohm suwos; 36 wangin nuknuk luk ac
kowos ase nuknuk luk; nga mas ac kowos kasreyu,
nga muta in presin ac kowos liyeyume.' 37 Na mwet
suwoswos elos ac fah fahk nu sel, 'Leum, ku ngac
kut liye kom masrinsral ac kut sot ma nom, ku malu
ac kut sot ma nimom? 38 Ngac kut liye kom sie
mwet sac ac sulikomyak nu in lohm sesr, ku wangin
nuknuk lom ac kut sot nuknuk lom? 39 Ac ngac kut
liye kom mas, ku muta in presin, ac kut tuku nu
yurum?' 40 Na Tokosra el ac fahk, 'Pwayena nga fahk
nu suwos, ke kowos oru ma inge nu sin sie su srik
liki nukewa sin mwet lik, kowos oru nu sik.' 41 "Na
el ac fah fahk nu selos su muta lasa, 'Fahla likiyu,
kowos su selngawiyuk sin God! Fahla nu ke e su ac
fah firir ma pahtpat su akoeyukla nu sel Satan ac
mwet lal! **(aiōnios g166)** 42 Mweyen nga tuh masrinsral
a kowos tia kiteyu mongo; nga malu a kowos tia ase
ma nimuk; 43 nga sie mwet sac a kowos tia suliyuyak
nu in lohm suwos; wangin nuknuk luk a kowos tia ase
nuknuk luk; nga tuh mas ac muta in presin a kowos
tia liyeyume.' 44 Na elos ac topuk nu sel, 'Leum,
ngac kut tuh liye kom masrinsral, ku malu, ku sie
mwet sac, ku wangin nuknuk lom, ku mas, ku muta in
presin, ac tia kasrekom?' 45 Na Tokosra el ac fahk,
'Pwayena nga fahk nu suwos, ke kowos tia kasru sie
mwet su srik liki nukewa sin mwet inge, kowos tia oru
nu sik.' 46 Na mwet inge ac fah supweyukla nu ke kai
ma pahtpat, ac mwet suwoswos elos ac fah som nu
ke moul ma pahtpat." **(aiōnios g166)**

26 Tukun Jesus el luti ma inge nukewa nu selos,
el fahk nu sin mwet tumal lutlut, 2 "Tukun len
luo, oana kowos etu, ac fah pacl lun Kufwen Alukela,
na Wen nutin Mwet el ac fah itukyang in anwuki fin
sakseng soko." 3 In pacl se inge un mwet tol fulat
ac mwet matu elos toeni ke inkul fulat sel Caiaphas,
su Mwet Tol Fulat, 4 ac oru pwapa lalos in sruokilya
Jesus in lukma tuh in anwuki el. 5 Na elos fahk,
"Enenu kut in tia oru ke pacl in kufwa uh, mweyen ac
ku in pirakak lokoalok." 6 Jesus el som nu Bethany
ac muta in lohm sel Simon, sie mwet su musen lepa
meet. 7 Ke Jesus el mongo, oasr sie mutan tuku
nu yorol us mwe akmusra keng ac yohk molo ma
oan in sie mwe neinyuk orek ke eot alabaster, ac
el okoaung nu fin sifal Jesus. 8 Mwet tumal lutlut
elos liye ma inge ac elos arulana toasrla kac. Elos
siyuk, "Mwe mea in sununteiyuk ma inge? 9 Mwe
akmusra inge ku in kukakinyukla ke moul na yohk,
ac mani kac uh sang kasru mwet sukasrup!" 10
Jesus el etu ma elos fahk, ac el fahk nu selos, "Efu
kowos ku kaskas akkolukye mutan se inge? Orekma
na wo se pa el oru nu sik inge. 11 Ac oasr mwet
sukasrup in masrlowos pacl nukewa, a nga ac tia
muta yuruwos pacl nukewa. 12 Ke el mosrweyula

ouinge, el akoela monuk nu ke pukpuki. 13 Pwayena
nga fahk nu suwos, lah yen nukewa ma Pweng Wo
se inge lutiyuk we fin faclu, ma el orala inge ac fah
srumunyuk in esamyuk el kac." 14 Na sie sin mwet
lutlut singoul luo lun Jesus, el su pangpang Judas
Iscariot, el som nu yurin un mwet tol fulat 15 ac siyuk
selos, "Mea kowos ac se nu sik nga fin tukakunulak
Jesus nu suwos?" Na elos oakla ipin silver tolngoul
ac sang nu sel. 16 In pacl sac lac, Judas el suk na
sie pacl wo lal in eisalang Jesus nu selos. 17 Ke len
se meet lun Kufwen Bread Tia Akpulol, mwet tumal
lutlut elos tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel, "Pia acn
kom lungse kut in akoela Kufwen Alukela lom an we
uh?" 18 Na Jesus el fahk, "Fahla nu yurin sie mukul
su oasr in siti uh ac fahk nu sel, 'Mwet Luti el fahk
mu: Pacl luk apkuran me. Nga ac mwet tumuk lutlut
ac fah oru Kufwen Alukela lasr in lohm sum.'" 19
Mwet tumal lutlut elos oru oana ke Jesus el fahk nu
selos, ac elos akoela Kufwen Alukela. 20 Ke ekela,
Jesus ac mwet tumal lutlut singoul luo elos mutani in
mongo. 21 Ke elos mongo, Jesus el fahk, "Pwayena
nga fahk nu suwos, sie suwos ac tukakinyuyak." 22
Mwet tumal lutlut elos arulana supwarla ke kas inge,
ac kais sie selos mutawauk in siyuk sel, "Leum, ya
nga pa kom fahk uh?" 23 Na Jesus el fahk, "El su
wiyu isongya bread nal nu in ahlu se inge, el pa ac
tukakinyuyak. 24 Wen nutin Mwet el ac fah misa oana
ke Ma Simusla fahk, a we nu sin mwet se su ac
tukakunulak uh! Funu el tiana isusla lukun wo nu
sel!" 25 Na Judas, el su ac tukakunulak, el siyuk sel,
"Mwet Luti, ya nga pa kom fahk uh?" Na Jesus el
fahk, "Kom fahk na." 26 Ke elos mongo, Jesus el eis
bread se, sang kulo kac, na el kunsalik ac sang nu
sin mwet tumal lutlut ac fahk, "Kowos eis ac mongo;
ma inge monuk." 27 Na el eis sie cup, sang kulo kac,
ac sang nu selos ac fahk, "Kowos nukewa nim kac.
28 Ma inge srahk lun wuleang su ukuiyukla in eela
ma koluk lun mwet puspis. 29 Nga fahk nu suwos,
nga ac fah tia sifil nim wain nwe ke na nga wi kowos
nim ke wain sasu in Tokosrai lun Papa tumuk." 30 Na
tukun elos yuk soko on in kaksak, elos illa ac som nu
Fineol Olive. 31 Na Jesus el fahk nu selos, "Ofong
na, kowos nukewa ac fah kaingelik likiyu, oana ke Ma
Simusla uh fahk: 'God El ac uniya mwet shepherd, ac
sheep uh fah kaingelik.' 32 Tusruktu ke nga ac sifil
akmoulyeyukyak, nga ac fah som meet liki kowos nu
Galilee." 33 Na Peter el kasla ac fahk nu sin Jesus,
"Nga ac fah tiana som liki kom, elos inge nukewa
finne som liki kom!" 34 Na Jesus el fahk nu sel Peter,
"Pwayena nga fahk nu sum, meet liki won uh ac
kahkla ofong, kom ac lafwekinyu pacl tolu." 35 Ac
Peter el fahk, "Nga ac tiana lafwekin kom, nga finne
ac wi kom misa!" Ac mwet lutlut saya nukewa elos
fahk oapana. 36 Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos
som nu in acn se pangpang Gethsemane, ac el fahk
nu selos, "Kowos muta inge ac nga ac som nu meeto
in pre." 37 El eisal Peter ac wen luo natul Zebedee
welul, ac el mutawauk in asor ac toasrlana, 38 ac
el fahk nu seltal, "Yoklana asor ac toasr lun insiuk,
apkuranna nga in misa kac. Komtal mutana inge ac
wiyu ngetnget ac soano." 39 El fahsr kutu nu meet, ac
faksufi ac pre, "O Papa, fin ku, nga siyuk kom in eisla
cup in keok se inge likiyu! Tusruktu in tia ou lungse
luk, a in ou lungse lom." 40 Na el folokla nu yurin
mwet tumal lutlut tolu ah, tuh eltal nu motul, ac el fahk
nu sel Peter, "Ya komtal koflana wiyu soano ke ao
sefanna? 41 Soano ac pre tuh komtal in tia putatyang
nu in mwe sruhf. Pwaye, ngun lungse, a ikwa munas."
42 Na Jesus el sifilpa som ac pre ac fahk, "O Papa,
cup in keok se inge fin tia ku in itukla likiyu nwe ke
na nga numla, lela ma lungse lom in orek." 43 Na el
sifil folokla nu yurin mwet tumal lutlut ac liye ke eltal
motulna ac tia ku in ngutalik ke mwetkel laltal. 44 Na
Jesus el sifilpa som lukeltal, ac pre ke pacl se aktolu,
ac kalweni pacna ma el fahk meet ah. 45 Na el foloko
nu yurin mwet tumal lutlut ac fahk, "Ya komtal srakna
motul ac mongla? Liye! Sun tari ao se ma Wen nutin
Mwet ac tukakinyukyak ac itukyang nu inpoun mwet
koluk. 46 Tukakek, kut som. Liye, pa inge mwet se
ma ac tukakinyuyak ah!" 47 Jesus el srakna kaskas
ke Judas, sie sin mwet singoul luo el tuku. El wi
sie un mwet na pus su supweyukme sin un mwet
tol fulat ac mwet matu, ac elos us cutlass ac sak in
anwuk inpaolos. 48 Mwet se ma tukakunulak ah el
tuh fahkang sie mwe akul nu sin u lulap sac: "Mwet
se ma nga ac ngokya muta uh pa kowos ac sruokya
uh!" 49 Judas el fahsryang na nwe yorol Jesus ac
fahk, "Paing kom, Mwet Luti," na el ngokya mutal. 50
Na Jesus el fahk nu sel, "Mwet kawuk, oru aksaye
ma kom tuku in oru an!" Na elos tuku ac sruokilya
Jesus, ac kaprilya. 51 Ac sie selos su welul Jesus el
faesak cutlass natul ac pakela la sren mwet kulansap

se lun Mwet Tol Fulat. **52** Na Jesus el fahk nu sel,
"Folokunang cutlass nutum an nu yen oan we an.
Elos nukewa su orekmakin cutlass, ac fah misa ke
cutlass. **53** Ya kom nunku mu nga tia ku in pang nu
sin Papa tumuk, na in kitin pacl ah na El ac supwama
pus liki legion singoul luo ke lipufan lal? **54** Tusruktu
fin ouinge, na ac akpwayeiyuk fuka Ma Simusla ma
fahk mu ma inge enenu na in sikyak?" **55** Na Jesus
el kaskas nu sin un mwet su tuku inge ac fahk, "Ya
kowos enenu na in us cutlass ac sak in anwuk in tuh
sruokyuwi, oana in mwet pisrapasr sulallal se pa nga?
Len nukewa nga muta ac luti in Tempul, a kowos tia
sruokyuwi. **56** Tuh ma inge nukewa orek in akpwayei
Ma Simusla ac kas lun mwet palu." Na mwet tumal
lutlut nukewa elos som lukel ac kaingelik. **57** Mwet ma
sruokilya Jesus elos kololla nu lohm sel Caiaphas,
Mwet Tol Fulat, yen un mwet luti Ma Sap ac mwet
matu elos tukeni we. **58** Peter el fahsr loessula tokol
nwe ke inkul lun Mwet Tol Fulat. El utyak nu we ac
muta yurin mwet karingin inkul uh in liye lah mea ac
sikyak. **59** Un mwet tol fulat ac Un Mwet Pwapa Fulat
kewa elos tukeni suk ma loh kikiap lain Jesus elos in
ku in unilya, **60** tusruktu elos tia ku in konauk mwatal,
finne pus mwet ma tuku ac fahk kas kikiap kacl. Na
tok, mwet luo tuyak **61** ac fahk, "Mwet se inge tuh
fahk mu, 'Nga ku in kunausla Tempul lun God ac sifil
musaela ke len tolu na.'" **62** Mwet Tol Fulat el tuyak
ac fahk nu sin Jesus, "Ya wangin ma kom ac fahk
in topuk kas in lain kom inge?" **63** Tusruktu Jesus
el mislana tia kas. Na Mwet Tol Fulat el sifil fahk nu
sel, "Nga fahk nu sum tuh kom in fulahk nu sesr Inen
God moul, ya kom pa Messiah, Wen nutin God?"
64 Na Jesus el topuk ac fahk nu sel, "Kom fahk na.
Tuh nga fahk nu suwos nukewa, ingela kowos ac fah
liye Wen nutin Mwet ke el muta layen layot Sel su
Kulana, ac tuku fin pukunyeng lun kusrao!" **65** Ke El
fahk ma inge, Mwet Tol Fulat el seya nuknuk lal ac
fahk, "El kaskas enum lain God! Kut tia sifil enenu
mwet loh! Kowos lohng tari enum in kaskas lal uh!
66 Mea kowos wotela?" Na elos nukewa fahk, "Oasr
mwatal. Fal elan misa." **67** Na elos aniya mutal ac
srunglul, ac elos su puok mutal **68** elos fahk, "Kom
pa Christ. Palya nu sesr lah su puok kom uh!" **69**
Peter el srakna muta inkul lun Mwet Tol Fulat, na sie
sin mutan kulansap lun Mwet Tol Fulat el tuku nu
yorol ac fahk nu sel, "Kom pac pa sie mwet ma welul
Jesus, mwet Galilee sac." **70** Tuh Peter el lafwekin
ye mutun mwet nukewa, ac fahk, "Nga tia etu ma
kom fahk an." **71** Na el oatula nu ke mutunpot uh,
ac sie pac sin mutan kulansap uh liyalak ac fahk nu
sin mwet ma muta we uh, "Mukul se inge tuh welul
Jesus lun Nazareth." **72** Na Peter el sifilpa lafwekin
ac fahk, "Nga fulahk lah nga tia etu mwet sacn!" **73**
Tok kutu srisrik na mwet ma tu in sac tuku nu yorol
Peter ac fahk, "Pwayena lah kom sie selos, mweyen
ah in pusrem fahkkomyak!" **74** Na Peter el fahk, "Nga
fulahk lah nga kaskas pwaye! God Elan selngawiyu
nga fin kikiap! Nga tia etu mwet sacn!" In pacl sacna
won kahkla, **75** na Peter el esamak kas ma Jesus el
tuh fahk nu sel: "Meet liki won uh ac kahkla, kom ac
lafwekinyu pacl tolu." El tufokla liki acn sac, ac tung
arulana upa.

27 Toang na ke lotutang tok ah, mwet tol fulat
ac mwet matu nukewa elos pwapa in unilya
Jesus. **2** Elos kaprilya ke sein, ac pwanulla nu yorol
Pilate, governor Rome se su karingin acn Judea. **3**
Judas, su tukakunulak Jesus, ke el lohngak lah wotla
mu in anwuki Jesus, el auli insial, ac folokunla ipin
silver tolngoul ah nu sin mwet tol fulat ac mwet matu
ah. **4** Ac el fahk, "Nga orala ma na koluk se ke nga
tukakunak sie mwet su wangin mwata in anwuki!"
Ac elos fahk nu sel, "Ac mea lasr nu kac? Ma na
nu sum pa ma ingan." **5** Judas el sisya ipin silver
uh in Tempul ac illa. Na el som sifacna loksakla.
6 Mwet tol fulat elos srukak ipin mani uh ac fahk,
"Mani inge ma moliyen srah — Ma Sap lasr uh tia
lela kut in likiya mani ouinge ke nien fil mani lun
Tempul." **7** Na elos insesela in orekmakin mani sac
in molela acn se lun sie mwet orek ahlu kle, tuh in
nien kulyuk nu sin mwetsac uh. **8** Pa inge sripa se
oru pangpang acn sac "Acn lun Srah" nwe misenge.
9 Ke ma inge akpwayeiyuk kas lal Jeremiah mwet
palu su fahk, "Elos eis ipin silver tolngoul, lupa se
mwet Israel elos insese in sang molella kac, **10** ac
orekmakin in sang molela acn se lun mwet orek ahlu
kle se, oana ke Leum El sapkin nu sik." **11** Jesus
el tu ye mutun Governor, ac Governor el siyuk sel,
"Ya kom pa tokosra lun mwet Jew?" Na Jesus el
fahk, "Kom fahk na." **12** Na ke mwet tol fulat ac mwet
matu elos fahk kas in tukak kacl, wanginna ma el
fahk. **13** Na Pilate el fahk nu sel, "Ya kom tia lohng
kas in tukak puspis ma elos lain kom kac inge?"

14 Tusruktu Jesus el tiana fahkla siefanna kas, su
arulana mwe lut nu sel Governor. 15 In pacl in Kufwen
Alukela nukewa, oasr oakwuk se lun governor lun acn
Rome in aksukosokyela sie sin mwet kapir in presin
ma mwet uh ac siyuk in ikakla. 16 In pacl se inge,
oasr sie mwet presin pwengpeng ke koluk la. Inel pa
Barabbas. 17 Ouinge ke mwet Jew puspis tukeni,
Pilate el siyuk selos, “Su kac kowos lungse nga in
aksukosyela nu suwos uh? Barabbas, ku Jesus su
pangpang Christ?” 18 El arulana etu lah mwet kol
lun mwet Jew elos eisalang Jesus nu sel mweyen
elos sok sel. 19 Ke Pilate el muta ke nien nununku,
mutan kial el sapla nu sel ac fahk, “Nimet kom oru
kutena ma nu sin mwet se ingan su wangin mwatal,
mweyen mweme se nga mwemei fong kacl arulana
aklokoalokyeyu.” 20 Mwet tol fulat ac mwet matu elos
pirakak insien mwet uh in siyuk Pilate elan tulalla
Barabbas ac unilya Jesus. 21 Ac Pilate el siyuk sin
mwet uh, “Su kac sin mwet luo inge kowos lungse
nga in aksukosokyela?” Ac elos fahk, “Barabbas!” 22
Na Pilate el siyuk selos, “Ac mea nga ac oru nu sin
Jesus su pangpang Messiah?” Elos nukewa fahk,
“Unilya fin sakseng!” 23 Ac Pilate el sifil siyuk, “Ma
koluk fuka el orala uh?” Na elos wowoyak ke kuiyalos
ac fahk, “Unilya fin sakseng soko!” 24 Ke Pilate el
akilen lah wangin ma el ku in oru in kutong wowon lun
un mwet uh, el eis kutu kof ac ohlla paol ye mutalos
nukewa, ac fahk, “Wangin mwetik ke misa lun mwet
se inge! Ma inge ma na lowos!” 25 Na mwet e nukewa
elos topuk ac fahk, “Lela mwatan misa lal in oan facsr
ac tulik natusr!” 26 Na Pilate el tulalla Barabbas nu
selos; ac tukun el sap in sringsring Jesus, el eisalang
tuh in anwuki el fin sakseng soko. 27 Na mwet mweun
lal Pilate elos usalla Jesus nu inkul fulat lal governor,
ac mwet mweun wialos nukewa toeni apnulla. 28
Elos sarukla nuknuk lal ac nokmulang ke sie nuknuk
srusra. 29 Na elos pirakela sie tefuro ke lah ma oasr
otoh kac ac sang nu fin sifal, ac sang sak soko nu
inpaol layot; ac elos epasrla ye mutal ac aksruksrukel
ac fahk, “Paing kom, Tokosra lun mwet Jew!” 30 Elos
anel, ac eisla sak soko ah ac sang puok sifal. 31
Tukun elos aksruksrukel tari, elos sarukla nuknuk
srusra sac, ac sifil nokmulang ke nuknuk se lal ah,
na elos pwanulla in tuh anwuki el fin sakseng. 32
Ke elos illa liki siti uh, elos sun sie mwet Cyrene su
pangpang Simon, na mwet mweun elos sap ku nu sel
elan us sakseng lun Jesus. 33 Elos tuku sun acn se
pangpang Golgotha, su kalmac pa “Sri In Ahlunsuf.”
34 Na elos sang nu sin Jesus wain karyak ke ma
mwen; tuh ke el ema tari el tia lungse nim. 35 Elos
srupsrulak fin sakseng soko ah, na elos susfa ke
nuknuk el nukum ah, in konauk lah ac ma lun su.
36 Tukun ma inge, elos muta in acn sac ac taranul
Jesus. 37 Ac elos patikya sie ma simla oan lucng
liki sifal, ma akkalemye sripen anwuki el, su fahk,
“El inge Jesus, Tokosra lun mwet Jew.” 38 Na elos
oayapa srupusrak mwet pisrapasr sulallal luo welul,
sie layot ac sie lasa. 39 Mwet su fahsryak we elos
usruk kwawalos ac fahk kas koluk in angnol Jesus,
40 ac fahk, “Kom pa tuh fahk mu kom ac kunausla
Tempul ac sifil musaela tukun len tolu! Kom fin Wen
nutin God, sifacna molikomla! Fani liki sakseng soko
an!” 41 In lumah se na inge, mwet tol fulat ac mwet luti
Ma Sap ac un mwet matu elos oayapa aksruksrukel
ac fahk, 42 “El molela mwet ngia, a el tia ku in sifacna
molella! Ya tia el pa tokosra lun Israel uh? El fin fani
liki sakseng soko ingan ingena, na kut fah lulalfongel!
43 El lulalfongi God, ac sifacna fahk mu el Wen nutin
God. Kolya kut in liye lah God El ac lungse molella!”
44 Finne mwet pisrapasr ma welul sripsripyak uh, eltal
wi pac aksruksrukel. 45 Ke infulwen len, in polo acn
sac nufon lohsrla ke lusen ao tolu. 46 Na apkuran
nu ke ao tolu tafun len tok, Jesus el wowoyak ac
fahk, [“Eli, Eli, lema sabachthani”]? su kalmac uh
pa, “God luk, God luk, efu kom ku fahsr likiyu?” 47
Kutu sin mwet ma tu in sac elos lohngol ac elos
fahk, “El pangnol Elijah!” 48 Na sie selos kasrusr
ac eis sie insroal, twenya ke wain mwen, ac sang
nu ke soko sak, na kolak elan nim. 49 A mwet ngia
elos fahk, “Kolyawin, kut soano lah Elijah el ac tuku
molella!” 50 Jesus el sifil wola ke sie pusra lulap, ac
sisla mongol. 51 Na in pacl sacna, lisrlisr se lisringyen
Acn Mutal Na Mutal in Tempul ah mihsalik ip luo lac
lucngi nwe ten. Faclu kusrusryak, eot lulap uh fokelik,
52 inkulyuk uh ikakla, ac mwet puspis sin mwet lun
God su misa meet elos sifilpa akmoulyeyukyak 53
ac illa liki kulyuk lalos. Ac tukun Jesus el moulyak
liki misa, elos som nu in Siti Mutal, yen mwet puspis
liyalos we. 54 Ke mwet kol se lun un mwet mweun, ac
mwet lal su taran Jesus, elos pula kusrusr lun faclu,
ac liye ma nukewa ma sikyak inge, elos tuninfongla
ac fahk, “Pwayena lah el inge Wen nutin God!” 55

Mutan puspis wi pac muta in sac, su tu loes kutu
ac liye ma orek uh. Elos inge tuh welul Jesus tuku
Galilee me ac kulansupwal. 56 Kutu selos pa Mary
Magdalene, Mary nina kial James ac Joseph, ac
mutan kial Zebedee. 57 Ke ekela, sie mwet kasrup in
acn Arimathea el tuku. Inel pa Joseph, ac el sie pac
mwet lutlut lun Jesus. 58 El utyak nu ye mutal Pilate
ac siyuk ke monin Jesus, ac Pilate el sap in itukyang
monin Jesus nu sel Joseph. 59 Ouinge Joseph el
eisya manol ac nokmulla ke nuknuk linen sasu se, 60
ac filiya in kulyuk se lal sifacna su el tufahna taflela in
eot uh. Tari el epusang eot na lulap se sang kosrala
mutun kulyuk uh, na el som. 61 Mary Magdalene ac
Mary se ngia eltal muta we tulanot kulyuk sac. 62 In
len tok ah, len Sabbath, un mwet tol fulat ac mwet
Pharisee elos tukeni som osun nu sel Pilate, 63 ac
fahk nu sel, “Governor, kut esam lah ke mwet kikiap
sac srakna moul ah, el tuh fahk mu, ‘Nga ac fah sifil
akmoulyeyukyak tukun len tolu.’ 64 Ke sripa se inge,
wo kom in sap in arulana taranyuk kulyuk sac nwe ke
sun len se aktolu, tuh mwet tumal lutlut elos fah tia ku
in som ac pisrala manol, tari elos fahk nu sin mwet
uh mu akmoulyeyukyak el liki misa. Kikiap se tok inge
ac koluk liki na kikiap se meet ah.” 65 Ouinge Pilate
el fahk nu selos, “Eis kutu mwet soan, ac kowos som
taran kulyuk sac akwoye.” 66 Ouinge elos som ac
siliya eot se ke kulyuk uh in ku, ac elos filiya kutu
mwet in taran.

28 Tukun len Sabbath, ke kusrun len in Sunday,
Mary Magdalene ac Mary se ngia eltal som in
liye kulyuk uh. 2 In kitin pacl ah na kusrusr na upa
se sikyak; na sie lipufan lun Leum oatui inkusrao
me, epusla eot sac ac muta fac. 3 Mutal arulana
saromrom oana sarom lucng, ac nuknuk lal arulana
fasrfasr oana snow. 4 Ac mwet soan ke kulyuk uh
elos arulana sangeng ac rarrar, ac elos putati oan
infohk uh oana mwet misa. 5 Na lipufan sac fahk
nu sin mutan luo ah, “Komtal tia enenu in sangeng.
Nga etu lah komtal suk Jesus su anwuki fin sakseng
soko. 6 El wangin inge. Akmoulyeyukyak el, oana el
tuh fahk. Fahsru liye acn se ma el tuh oan we uh. 7
Komtal sulaklak som ac fahkang nu sin mwet tumal
lutlut ouinge, ‘Akmoulyeyukyak el tari liki misa, ac
inge el a som meet liki kowos nu Galilee; ac kowos
ac fah liyal we!’ Esam ma nga fahk nu sumtal inge.” 8
Ouinge eltal sulaklak som liki kulyuk uh. Eltal sangeng
a eltal oayapa sessesla ke engan, ac eltal kasrusr in
sulkakin kas inge nu sin mwet tumal lutlut. 9 In kitin
pacl ah na Jesus el sonoltal ac fahk nu seltal, “Paing
komtal.” Eltal kalukyang nu yorol, sruokya nial, ac alu
nu sel. 10 Ac Jesus el fahk nu seltal, “Nimet komtal
sangeng. Fahla ac fahk nu sin mwet wiuk elos in som
nu Galilee, ac elos ac fah liyeyu we.” 11 Ke pahl se
mutan inge som, kutu sin mwet soan ma taran kulyuk
uh elos folokla nu in siti uh ac fahkak nu sin mwet
tol fulat ma nukewa ma sikyak uh. 12 Mwet tol fulat
elos osun yurin un mwet matu ac elos tukeni orala
pwapa lalos, ac elos sang mani na yohk se nu sin
soan uh 13 ac fahk, “Kowos in fahk mu mwet tumal
lutlut elos tuku ke fong ac pisrala manol ke kowos
motul. 14 Governor el fin lohngak, kut ac akwoyal ac
fahk lah wangin ma koluk lowos, na komtal tia enenu
in fosrnga ke kutena ma.” 15 Mwet soan elos eis mani
uh ac oru oana ma fwack nu selos. Na kas se inge
srumunyuk inmasrlon mwet Jew in pacl sac me nwe
misenge. 16 Mwet tumal lutlut singoul sie elos som
nu fineol soko in acn Galilee, yen ma Jesus el tuh
sapkin elos in som nu we. 17 Ke elos liyal elos alu
nu sel, a kutu selos alolo. 18 Jesus el kalukyang nu
yorolos ac fahk nu selos, “Ku nukewa inkusrao ac fin
faclu ituku nu sik. 19 Ke ma inge kowos som nu yurin
mwet in mutunfacl nukewa fin faclu, ac oru tuh elos in
mwet tumuk lutlut: baptaiselos Inen Papa, Wen, ac
Ngun Mutal, 20 ac luti nu selos in akos ma nukewa
nga sapkin nu suwos. Ac nga ac fah wi kowos pacl
nukewa nwe ke safla faclu.” **(aiōn g165)**

Mark

1 Pa inge Pweng Wo ke Jesus Christ, Wen nutin
God. 2 Pweng Wo se inge mutawauk oana ke
Isaiah mwet palu el simusla ac fahk: “Liye, nga ac
supwaot mwet palu luk meet liki kom Su fah akoo
inkanek lom. 3 Sie pusra wowoyak yen mwesis ac
fahk, ‘Kowos akoo inkanek lun Leum, Ac aksuwosye
elan fahsr kac!’” 4 Ouinge John el tuku nu yen mwesis
ac el baptaisi mwet ac lotelos ac fahk, “Kowos auliyak
ac baptaisla, na God El fah eela ma koluk lowos.” 5
Mwet puspis tuku liki acn Judea ac siti Jerusalem, ac
som in lohng luti lal John. Elos fahkak ma koluk lalos,
ac el baptaiselosla Infacl Jordan. 6 John el nokomang
nuknuk orekla ke unen camel, ac mwe lohl losyen
infulwal orekla ke kulun kosro, ac mwe mongo nal pa
locust ac honey inima. 7 Ac el fahkak nu sin mwet uh,
“Oasr sie ac tuku tukuk su arulana fulat likiyu. Nga
tia fal in suwoli ac tulala ah losyen faluk lal. 8 Nga
baptaisikowosla ke kof, a el ac fah baptaisi kowos
ke Ngun Mutal.” 9 Tia paht toko na Jesus el tuku
liki Nazareth in acn Galilee, ac John el baptaisella
Infacl Jordan. 10 Ac ke pacl se na el tufahna utyak
liki inkof uh, el liye inkusrao ikakelik ac Ngun oatui
oana sie wuleoa, ac tuhwi nu facl. 11 Ac pusra se
tuku inkusrao me ac fahk, “Kom Wen kulo nutik. Nga
insewowo sum.” 12 Ke pacl sacna, Ngun kololla nu
yen mwesis, 13 ac el muta we len angngaul, ac Satan
el srifel. Oasr kosro lemnak in acn sac, ac lipufan
elos tuku ac kulansupwal. 14 Tukun John el kauli in
presin, Jesus el som nu Galilee ac luti ke Pweng
Wo sin God me. 15 El fahk, “Sun tari pacl fal sac —
Tokosrai lun God apkuran me. Kowos auliyak ac forla
liki ma koluk lowos, ac lulalfongi ke Pweng Wo.” 16
Ac ke Jesus el fahsr sisken Lulu Galilee el liye mwet
patur luo, Simon ac Andrew mwet lel, ke eltal fuhlalik
nwek natultal in lulu uh. 17 Ac Jesus el fahk nu seltal,
“Fahsru wiyu, ac nga fah luti komtal ouiyen paturi
mwet.” 18 In pacl sacna eltal filiya nwek natultal ac
welul som. 19 Ac ke el fahsr kutu nu meet el liye pac
tamulel se, James ac John, wen natul Zebedee. Eltal
muta in oak okoaltal ac onon kwa lalos. 20 Ke Jesus
el liyaltal el pangnoltal, ac eltal fililya Zebedee, papa
tumaltal, in oak uh wi mwet orekma lun oak uh, ac
fahsr tokol Jesus. 21 Jesus ac mwet tumal lutlut tuku
nu in siti Capernaum, ac ke len Sabbath se toko,
Jesus el som nu iwen lolngok ac mutawauk in luti. 22
Mwet uh arulana lut ke ouiyen luti lal, mweyen el luti
nu selos oana sie su oasr wal fulat yoro, ac tia oana
mwet luti Ma Sap uh. 23 In pacl sacna sie mwet su
oasr ngun fohkfok yoro ilyak nu in iwen lolngok ac
wowoyak ac fahk, 24 “Jesus mwet Nazareth, mea
kom lungse sesr uh? Ya kom tuku in kunauskutla?
Nga etu lah su kom an — kom pa el su mutallana
sin God me!” 25 Ac Jesus el kai ngun sac ac fahk,
“Misla, ac illa liki mwet sacn!” 26 Ac ngun fohkfok sac
oru mwet sac tipirpirelik infohk uh, na el wowoyak ke
pusra lulap ac illa liki mwet sac. 27 Mwet nukewa
elos arulana fwefela ac asiyuki inmasrlolos ac fahk,
“Mea se inge? Ya mwe luti sasu se pa inge? Mwet se
inge oasr ku lulap lal in kaskas nu sin ngun fohkfok
ac elos aksol!” 28 Na pungen Jesus sa na fahsrelik
yen nukewa in Galilee. 29 Jesus ac mwet tumal lutlut
elos illa liki iwen lolngok ac som utyak nu in lohm sel
Simon ac Andrew. James ac John welultal pac. 30 In
pacl se inge nina kien mutan kial Simon el oanna
mas ke folla lun manol, ac ke Jesus el sun acn we
elos sulkakin mutan sac nu sel. 31 Ac Jesus el tuku
nu yorol ac sruokya paol ac taksalak; ac mas fol sac
wanginla lukel ac el tukakek ac kulansapwalos. 32 Ke
ekela tukun faht uh tili, mwet uh usalosla nukewa su
mas ac oayapa elos su oasr demon yorolos nu yurin
Jesus. 33 Mwet nukewa in siti sac fahsreni nu ke
mutun lohm sac. 34 Jesus el akkeyala mwet puspis
su maskin kain in mas puspis, ac lusla pac demon
puspis; a el tia lela demon uh in kaskas ke sripen elos
etu lah su el uh. 35 Toang na ke lotu tok ah, Jesus el
tukakek meet liki lenelik, ac illa liki lohm uh ac som
liki siti sac nu yen ma el ac muku we in pre. 36 Na
Simon ac mwet su welul elos som ac sokol, 37 ac
ke elos konalak elos fahk nu sel, “Mwet nukewa suk
kom.” 38 A Jesus el fahk nu selos, “Kut enenu in som
pac nu in siti srisrik saya, tuh nga enenu in luti pac
we, mweyen pa inge sripen tuku luk uh.” 39 Ouinge el
fufahsryesr nu in acn Galilee nufon ac luti in iwen
lolngok lalos, ac sisla demon uh liki mwet uh. 40 Sie
mwet su musen lepa el tuku nu yurin Jesus. El faksufi
ac kwafe nu sel ac fahk, “Fin ou lungse lom kom ku in
aknasnasyeyula.” 41 Jesus el arulana pakomutal, na
el asroela paol ac kahlilya ac fahk, “Nga lungse. Kom
in nasnasla.” 42 In kitin pacl ah na musen lepa sac
wanginla lukel ac el kwela. 43 In pacl sacna Jesus el

supwalla tukun el arulana wili nu sel mu, **44** "Liyaung
tuh kom in tia fahk ma inge nu sin kutena mwet; a
fahla ingena ac fahkkomyang nu sin mwet tol. Na
kom fah sang mwe kisa ma Moses el sapkin, tuh
in mwe akpwayeye nu sin mwet nukewa lah kom
kwela." **45** A mukul sac som ac mutawauk in sulkakin
ma inge yen nukewa. Ke sripen yokla srumunyen ma
inge sel, Jesus el koflana ilyak lemtulauk nu in kutena
siti. A el muta likin siti uh, ac mwet uh tuku nu yorol
liki acn nukewa.

2 Kutu len tok Jesus el folokla nu Capernaum ac
solyak lah el oasr in lohm sel. **2** Mwet pukanten
tuku tingilya in lohm ah lac nwe ke mutunoa ac likin
mutunoa. Na ke Jesus el fahkak kas lun God nu
selos, **3** mukul akosr tuku us sie mwet musen ul
nu yorol. **4** Tusruktu ke sripen iktokla lohm uh, elos
tia ku in kalukyang in usak mwet mas sac nu yurin
Jesus. Ouinge elos fanyak ac ikasla mangon lohm
uh suwosna nu ke acn se Jesus el muta we. Na
elos koela kilus se ma mwet ul sac oan fac. **5** Ke
Jesus el liye lupan lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet
ul sac, "Wen nutik, ma koluk lom nunak munas nu
sum." **6** Kutu sin mwet luti Ma Sap su muta we elos
sifacna nunku in elos, **7** "Efu mwet se inge ku kaskas
ouinge? El kaskas enum ke God! Wangin mwet ku
in nunak munas ke ma koluk, a God mukena!" **8**
In pacl sacna Jesus el etu ma elos nunku uh, na
el fahk nu selos, "Efu kowos ku nunku ouingan? **9**
Pia kac ma ac fisrasr in fahk nu sin mwet ul se inge
uh, 'Ma koluk lom nunak munas nu sum,' ku in fahk,
'Tukakek, srukak mwe oan kiom, ac fahsr'? **10** Nga
fah akpwayei nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin
Mwet in nunak munas ke ma koluk fin faclu." Ouinge
el fahk nu sin mwet ul sac, **11** "Nga fahk nu sum,
tuyak, srukak mwe oan kiom ac som nu lohm sum
ah!" **12** Ke elos ngetang liye mwet sac, el tukakek,
srukak mwe oan kial ac sulaklak som. Mwet nukewa
arulana fwefela ac kaksakin God ac fahk, "Kut soenna
liye lumah ouinge oemeet me!" **13** Jesus el sifilpa
folokla nu sisken Lulu Galilee. Un mwet puspis tuku
nu yorol ac el mutawauk in lotelos. **14** Ac ke el fahsr
kutu nu meet, el liye sie mwet eisani tax su muta
in nien eisani tax; inel pa Levi wen natul Alphaeus.
Ac Jesus el fahk nu sel, "Fahsr tukuk." Na Levi el
tuyak ac fahsr tokol. **15** Na tok Jesus el fungla in
mongo in lohm sel Levi. Pukanten mwet eisani tax
ac mwet koluk pac saya elos wi fahsr tukun Jesus,
na in pacl se inge pus selos utyak welul ac mwet
tumal lutlut mongo. **16** Kutu sin mwet luti Ma Sap su
mwet Pharisee, elos liye ke Jesus el wi mwet koluk
ac mwet eisani tax inge mongo, na elos siyuk sin
mwet tumal lutlut lah efu el ku mongo ac nim yurin
kain in mwet ouinge. **17** Ac ke Jesus el lohng, el
fahk nu selos, "Mwet ku elos tia enenu mwet ono,
a mwet mas mukena. Nga tia tuku in pangon mwet
suwoswos, a mwet koluk." **18** Sie pacl ah, mwet lutlut
lal John Baptais ac mwet Pharisee elos lalo. Na kutu
mwet tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel, "Efu ku mwet
lutlut lal John ac mwet lutlut lun mwet Pharisee elos
lalo, a mwet lutlut lom tiana lalo?" **19** Ac Jesus el
topuk, "Ya mwet kawuk lun mwet pisrla elos ac lalo
ke mwet pisrla el muta yorolos? Tia ku! Lusen na
pacl mwet pisrla el muta yorolos elos ac tia lalo. **20**
Tuh sie len, mwet pisrla el ac fah utukla lukelos, na
pacl sacn elos ac fah lalo. **21** "Wangin mwet sang
ipin nuknuk sasu in pinis nuknuk mah, mweyen ipin
nuknuk sasu sac ac tulakeni ac sacla kutu nuknuk
mah sac, ac oru mihsa sac ac yokelik liki meet ah. **22**
Oayapa wangin mwet okoaung wain sasu nu in pak
in neinyuk wain matu, mweyen wain uh ac foklalik
pak sac, na kewana wain ac mwe neinyuk wain ac
musalla. Ouinge wain sasu enenu na in itukyang nu
in mwe neinyuk sasu." **23** Jesus ac mwet tumal lutlut
elos fahsr sisken ima in wheat ke sie len Sabbath, ac
mwet tumal lutlut mutawauk in olela wheat uh. **24**
Na mwet Pharisee elos fahk nu sel Jesus, "Liye, ma
mwet lutlut lom oru inge ke len Sabbath lain Ma Sap
lasr!" **25** Jesus el topuk ac fahk, "Ya kowos soenna rit
ke ma David el oru ke pacl se oasr enenu lal ke mwe
mongo? El ac mwet ma welul uh elos masrinsral, **26**
na el som nu in lohm sin God ac mongo ke bread
ma kisala nu sin God. Ma inge tuh sikyak ke pacl
se Abiathar el Mwet Tol Fulat. Ke oakwuk lun Ma
Sap lasr uh, mwet tol mukena ku in mongo ke bread
inge, a David el mongo kac ac el sang pac kutu nu
sin mwet lal." **27** Na Jesus el fahk nu selos, "Len
Sabbath orekla ke sripen mwet uh, ac tia mwet uh
ke len Sabbath. **28** Ke ma inge Wen nutin Mwet el
oayapa Leum lun len Sabbath."

3 Na Jesus el sifil folokla nu in iwen lolngok, ac oasr
sie mwet we su ul la paol. **2** Oasr kutu mwet we su
kena suk mwatan Jesus, ouinge elos arulana lohang

in liye lah el ac akkeyala mwet sac ke len Sabbath. 3
Jesus el fahk nu sin mwet sac, “Fahsru nu meet uh.” 4
Na el siyuk sin mwet uh, “Mea Ma Sap lasr uh lela kut
in oru ke len Sabbath uh? In kasru, ku in akkeokye?
In molela moul lun sie mwet, ku in kunausla?” A elos
tiana fahk kutena ma. 5 Jesus el arulana kasrkusrak
ke el ngetang liyalos, tusruktu el oayapa pakomutalos
lah elos arulana likkeke ac tafongla. Na el fahk nu sin
mwet sac, “Asroela poum.” Ac el asroela, na paol
kwela. 6 Na mwet Pharisee elos illa liki iwen lolngok,
ac som in pacl sacna in osun yurin kutu sin mwet in u
lal Herod, ac elos oru pwapa lalos in unilya Jesus.
7 Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu ke Lulu
Galilee ac mwet puspis fahsr tokolos. Mwet inge elos
tuku liki acn Galilee, acn Judea, 8 liki Jerusalem,
liki acn Idumea, ac layen kutulap in Infacl Jordan,
oayapa acn ma oan sisken siti Tyre ac Sidon. Mwet
inge nukewa tuku nu yurin Jesus ke sripen elos lohng
ke ma el oru. 9 Ke sripen pusla lun mwet uh pwanang
Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut elos in akoela
soko oak nu sel tuh mwet uh in tia itungilya. 10 El tuh
akkeyala mwet puspis, na mwet mas nukewa alak nu
yorol tuh elos in ku in kahlilya. 11 Ac pacl nukewa
mwet ma oasr ngun fohkfok yoro ac liyal uh, elos
ac putati ye mutal ac wowoyak ac fahk, “Kom Wen
nutin God!” 12 Jesus el kai ngun fohkfok inge elos
in tia fahkulak nu sin kutena mwet. 13 Na Jesus el
utyak nu fineol uh ac pangoneni mwet su el lungse
in welul. Elos som nu yorol, 14 ac el sulela mwet
singoul luo su el pangon mwet sap. El fahk nu selos,
“Nga sulekowosla kowos in wiyu. Nga ac fah oayapa
supwekowosla in fahkak, 15 na ac fah oasr ku lowos
in sisla demon uh.” 16 Pa inge mwet singoul luo
ma el sulela: Simon (Jesus el sang inel Peter); 17
James ac John ma lel, wen natul Zebedee (Jesus el
pangnoltal Boanerges, kalmac pa “Wen nutin Pulahl”);
18 Andrew, Philip, Bartholomew, Matthew, Thomas,
James wen natul Alphaeus, Thaddaeus, Simon mwet
Zealot 19 ac Judas Iscariot su tukakunulak Jesus. 20
Na Jesus el folokla nu in acn sel, ac mwet puspis
sifilpa tuku nu yorol, ouinge wangin pacl in mongo lal
Jesus ac mwet tumal lutlut. 21 Ke mwet in sou lal
lohngak, elos som in usalu ke sripen mwet uh fahk
mu, “El wella!” 22 Kutu sin mwet luti ke Ma Sap su
tuku Jerusalem me elos fahk, “Oasr ngunal Beelzebul
in el! Kalem lah el pa sang ku nu sel in sisla demon
uh, mweyen Beelzebul pa leum lun demon uh.” 23
Na Jesus el pangnolosme nu yorol ac fahk nu selos
ke kas in pupulyuk: “Satan el ac ku in sisella Satan
fuka? 24 Sie mutunfacl fin srisrielik ac sifacna forani
amei sie sin sie, mutunfacl sac ac musalla. 25 Sie
sou fin kitakatelik ac forani lokoalok lain sie sin sie,
sou sacn ac musalla. 26 Ouinge tokosrai lal Satan fin
kitakatelik nu in u, ac tia ku in oan paht, a ac musalla
ac wanginla. 27 “Wangin sie mwet ku in utyak nu in
lohm sin sie mwet ku ac usla ma lal, el fin tia kapriya
mwet ku sac meet, na el fah ku in pisrala koanan
lohm sel. 28 “Pwayena nga fahk nu suwos, mwet uh
ku in eis nunak munas ke ma koluk lalos nukewa ac
ke kaskou lalos nukewa. 29 Tusruktu kutena mwet su
fahk kaskou ke Ngun Mutal fah tia ku in eis nunak
munas, ke sripen el orala sie ma koluk su oasr mwatal
kac nwe tok.” **(aiōn g165, aiōnios g166)** 30 (Jesus el fahk
ma inge mweyen kutu mwet uh fahk mu, “Oasr ngun
fohkfok in el.”) 31 Na nina kial Jesus ac mwet lel elos
tuku. Elos tu likinum uh ac sapak nu in lohm ah in
siyukul. 32 Mwet puspis muta raunella Jesus ac elos
fahk nu sel, “Liye, nina kiom ac mwet wiom elos oasr
likinum uh, ac elos siyuk kom.” 33 Jesus el topuk ac
fahk, “Su nina kiuk? Su mwet wiuk?” 34 El ngetang
nu sin mwet ma muta raunella ac fahk, “Liye! Pa inge
nina kiuk ac mwet wiuk! 35 El su oru ma lungse lun
God pa ma lik, ma louk, ac nina kiuk.”

4 Jesus el sifilpa luti sisken Lulu Galilee. Mwet
puspis tukeni nu yorol we, ouinge el sroak nu fin
soko oak ac muta fac in kof uh, ac mwet uh tu weacn
uh. 2 El luti ma puspis nu selos ke kas in pupulyuk,
ac fahk ouinge: 3 “Porongo! Tuh oasr sie mwet som
in taknelik fiten wheat. 4 Ac ke el sisalik fita inima
uh, kutu putatla nu pe inkanek uh, ac won uh tuku
ac kangla. 5 Kutu pac putati nu yen eoteot, yen ma
srikla fohk we. Fita inge sa na in srunak mweyen fohk
we suloal. 6 Na ke fulen faht uh sreya elos uli, ac
ke sripen oka uh tia kapla in loal pwanang sa na in
masla. 7 Ac kutu fita uh putatla nu in fohk ma oasr
okan kokul we, ac kokul uh kapak ac kupoiya, oru
sacn uh tia ku in fokla. 8 Tuh kutu fita uh putatla
nu in fohk wo ac srunak ac kapak arulana wo, ac
fokla: fokin kutu tolngoul, fokin kutu onngoul, ac
fokin kutu siofok.” 9 Ac Jesus el fahk, “Ke ma inge,
kowos porongo fin oasr srewos!” 10 Ac ke Jesus el
mukena muta, mwet tumal lutlut ac kutu sin mwet su

lohng mwe luti lal elos tuku nu yorol ac siyuk elan
akkalemye kalmen pupulyuk lal ah. 11 El topuk nu
selos, “Itukot nu suwos in etu ma lukma ke Tokosrai
lun God. A elos su muta sayowos, elos lohng ke
pusren pupulyuk mukena. 12 Ouinge, in oana ma
simla, ‘Elos ac liye na liye A tia akilen; Ac elos ac
lohng na lohng A tia etu. Mweyen elos fin etu, elos
ac ku in forla nu sin God, Na ku in nunak munas nu
selos.’” 13 Na Jesus el siyuk selos, “Ya kowos tia
kalem ke pupulyuk se inge? Na kowos ac etu fuka
pupulyuk nukewa saya? 14 Mwet taknelik el taknelik
kas lun God. 15 Kutu mwet uh oana fita ma putatla
pe inkanek uh. Ke pacl se na elos lohng kas uh,
Satan el tuku ac eisla lukelos. 16 Kutu mwet uh oana
fita ma putatla yen eoteot uh. Ke pacl se na elos
lohng kas uh, elos sa na in eis ac insewowo kac. 17
Tusruktu tiana sremla wo in nunak lalos pwanang ac
tiana oan paht. Ouinge ke pacl mwe lokoalok ac mwe
ongoiya sikyak ke sripen kas inge, elos ac sa na in
fuhleak. 18 Kutu mwet uh oana fita ma putati yen
ma oasr okan kokul we. Elos inge pa mwet su lohng
kas uh, 19 tusruktu elos nunkala yohk ke moul lun
faclu, ac lungse mwe kasrup, ac mwel ma puspis
saya, na ma inge kupoiya kas uh, na elos tia isus
fahko. (aiōn g165) 20 Tusruktu, kutu mwet uh oana fita
ma putati fin fohk wo uh. Elos lohng kas, ac eis, ac
isus fahko: kutu pacl tolngoul, kutu pacl onngoul, ac
kutu pacl siofok.” 21 Jesus el sifil tafwela ac fahk,
“Ya nu oasr mwet akosak sie lam ac usak filiya ye
tup uh ku ye bed uh? Ya el ac tia filiya fin sukan lam
uh? 22 Kutena ma su wikla ac fah ikakla lemtulauk,
ac ma nukewa ma afyufi ac fah ikakelik. 23 Kuwos
in porongo, fin oasr srewos.” 24 El oayapa fahk nu
selos, “Kowos porongo akwoye ma kowos lohng uh!
Tuh kutena mwe srikasrak kowos orekmakin in sang
nununku mwet uh, God El ac fah orekmakin in sang
nununkekowos, tusruktu ku pac in upa liki. 25 Mwet
su oasr ma lal, fah itukyang pac kutu nu sel; a el su
wangin ma lal, finne ma srisrik ma oan yorol, ac fah
itukla lukel!” 26 Na Jesus el sifilpa fahk, “Tokosrai lun
God oana ke sie mwet el sisalik fita inima lal. 27 Na el
ac motul ke fong uh ac ngetnget ke len uh, ac fita uh
srunak ac kapak na, tusruktu mwet sac tiana etu lah
fuka tuh sikyak ouinge. 28 Fohk uh sifacna oru fita uh
in kapak ac isus fahko. Ma se sikyak meet uh pa srun,
na fah ung mangosr tuku toko, na saflaiya fokla ung
in wheat uh. 29 Ke pacl se matula wheat uh, mwet
sac el ac pakela ke mitmit natul uh, mweyen sun pacl
in kosrani.” 30 Na Jesus el fahk, “Mea kut ac luma
Tokosrai lun God nu kac uh? Mwe pupulyuk fuka
kut ku in sang akkalemye uh? 31 Ac fah ouinge: sie
mwet el eis sie fiten mustard, fita se ma srik emeet
fin faclu, ac el yukwiya infohk uh. 32 Na tok fita sac
kapak ac yohk liki sacn nukewa. Lesak kac uh matol,
pwanang won yen engyeng uh elos tuku ac oru ahng
lalos olo ac muta ye lulin sak uh.” 33 Ke Jesus el
fahkak kas lun God nu sin mwet uh, el orekmakin
kas in pupulyuk puspis pac saya oana inge. El luti nu
selos fal nu ke lupan ma elos ku in kalem kac. 34 El
ac tia kaskas nu selos el fin tia orekmakin pupulyuk;
tusruktu pacl ma el ac mukena muta yurin mwet tumal
lutlut uh, el ac aketeya ma nukewa nu selos. 35 Ke
eku in len sacna, Jesus el fahk nu sin mwet tumal
lutlut, “Kut som nu lefahlo.” 36 Ouinge elos som liki
un mwet uh. Mwet tumal lutlut elos sroang nu fin oak
soko ma Jesus el muta fac ah, ac elos tukeni kalot.
Oasr pac oak saya welulos som. 37 Tia pact na eng
na upa se tuhyak ac noa uh fungulya oak uh, ac oak
uh apkuran in moti. 38 Jesus el motul ke kapin oak
uh, ac ilung ilul se. Mwet tumal lutlut elos oaksalak ac
fahk, “Mwet Luti, ya wanginna sum lah kut ac misa?”
39 Jesus el tukakek ac kai eng uh, “Misla!” Ac el fahk
pac nu sin noa uh, “Tui!” Na eng uh wanginla, ac
arulana mihsi. 40 Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal
lutlut. “Efu kowos ku sangeng? Ya srakna wangin
lulalfongi lowos?” 41 A elos arulana sangeng ac fahk
nu sin sie sin sie, “Mwet se su mwet se inge? Finne
eng uh ac noa uh elos aksol pac!”

5 Jesus ac mwet tumal lutlut sun acn lefahlu in
Lulu Galilee, ac oai ke acn sin mwet Gerasa. 2
Ke Jesus el tufahna srola liki oak ah, sie mwet ma
oasr ngun fohkfok yoro el tuku ac sonol. El tuku liki
yen inkulyuk uh oan we 3 mweyen pa inge acn el
muta we. Wangin mwet ku nu sin mukul se inge —
finne kapinkasrlap elos tia pac ku in kaprilya kac. 4
Pacl puspis kapiri nial ac paol, tuh pacl nukewa el
ac wotyalik sein uh ac koteya osra sruokyen nial.
El arulana fokokola, pwanang wangin mwet ku in
kutongol. 5 Ke len ac fong el fufahsryesr inmasrlon
kulyuk ac fin inging uh, wowoyak ac sifacna kantu
manol ke eot. 6 El srakna fahsr loessula ke pacl se el
liyalak Jesus, na el kasrusr ac putati ye mutal, 7 ac

wowoyak ke pusra lulap ac fahk, “Jesus, Wen Nutin
God Fulatlana! Mea kom lungse sik uh? Nga kwafe
nu sum ke Inen God, kom in tia akkeokyeyu!” 8 (El
fahk ouinge mweyen Jesus el fahk, “Ngun fohkfok,
fahla lukel!”) 9 Na Jesus el siyuk sel, “Su inem an?”
Mukul sac fahk, “Inek pa ‘Legion’— mweyen kut u
na pus se!” 10 Ac el arulana kwafe sel Jesus elan
tia supwala ngun fohkfok uh liki facl sac. 11 Oasr un
pig na pus se mongo pe eol uh. 12 Ouinge ngun
fohkfok uh kwafe sin Jesus ac fahk, “Supwekutla kut
in tilyang nu in pig uh.” 13 El fuhlelosla ac elos som
liki mukul sac ac ilyak nu in pig uh. Na un pig sac
nufon, sahp oasr tausin luo pisalos, elos kasrusr ac
atula nu in lulu uh ac walomla. 14 Mwet ma liyaung
pig uh elos kaingla ac fahkak pweng se inge nu in siti
uh ac nu likin siti uh, na mwet uh illa ac som in liye ma
sikyak inge. 15 Ac ke elos tuku nu yurin Jesus, elos
liye mukul se ma tuh oasr demon puspis yoro lah el
nuknukyang, muta yorol, ac tila wel, na elos nukewa
sangeng. 16 Elos su tuh liye ma usrnguk sac ke
mutalos, elos srumun nu sin mwet ngia ke ma sikyak
nu sin mukul se su oasr demon yorol, ac oayapa
nu ke un pig sac. 17 Ke ma inge mwet uh kwafe
sin Jesus elan som liki facl selos. 18 Ac ke Jesus el
sroang nu fin oak uh, mwet se ma tuh oasr demon
yorol meet el kwafe nu sel tuh elan welul. 19 Tuh
Jesus el tia lela, a el fahk nu sin mukul sac, “Fahla nu
lohm sum, ac nu yurin sou lom, ac fahkak nu selos
lupan ma Leum El oru nu sum, ac ke pakoten lal
nu sum.” 20 Na mwet sac som ac fahkak nu in acn
nukewa in Siti Singoul ah ke ma Jesus el oru nu sel.
Ac elos nukewa su lohng kac, elos arulana lut. 21
Jesus el sifil folokla nu lefahlo. Ke el sun acn we, oasr
mwet puspis tukeni raunella. 22 Jairus, sie mwet kol
lun iwen lolngok, el wi pac tuku, ac ke el liyal Jesus
el putati nu ke nial 23 ac arulana kwafe nu sel ac
fahk, “Tulik mutan se nutik el arulana mas, apkuran
in misa. Nunak munas fahsru ac filiya poum nu facl
tuh elan ku in kwela ac moul!” 24 Na Jesus el welul
som, ac u lulap sac ukwalla pac, oru elos arulana
iktokeni. 25 Oasr sie mutan inmasrlolos su maskin
musen srah ke yac singoul luo. 26 El nwe unweyuk
sin mwet ono puspis a el tiana kwela. El sisla mani lal
nukewa a el keoki yohk liki meet. 27 El lohng kacl
Jesus, na el wi un mwet uh fahsr tokol. El kalukyang
nu tukun Jesus, 28 ac sifacna nunku in el, “Nga fin
kahlye na nuknuk lal uh, nga ac kwela.” 29 El kahlye
nuknuk lal Jesus, na musen srah lal ah wanginla in
pacl sacna, ac el sifacna pulauk lah el kwela liki mas
lal. 30 In pacl sac pacna, Jesus el pulauk lah kutu ku
lal uh som lukel, na el forla nu inmasrlon mwet uh
ac siyuk, “Su kahlye nuknuk luk uh?” 31 Mwet tumal
lutlut topkol ac fahk, “Kom liye na lah mwet puspis
inge fungulkomi. Efu kom ku siyuk lah su kahlkomi
uh?” 32 A Jesus El srakna ngetot ngetma suk lah su
oru ma sac. 33 Mutan sac pulakunak ma sikyak nu
sel, na el sangeng ac rarrar ac tuku putati nu ke nial
Jesus, ac fahk pwayeyen ma nukewa nu sel. 34 Ac
Jesus el fahk nu sel, “Acn nutik, lulalfongi lom oru
kom kwela. Som in misla, mweyen kom kwela liki
mas lom an.” 35 Ke Jesus el srakna kaskas, oasr
mwet tuku liki lohm sin mwet kol lun iwen lolngok ac
fahk nu sel, “Jairus, acn nutum el misa. Mansis kom
in tia sifil aklokoalokye Mwet Luti sacn.” 36 Jesus el
tia lohang nu ke ma elos fahk, a el fahk nu sel Jairus,
“Nimet fosrnga, a lulalfongi na.” 37 Jesus el tia lela
kutena mwet in welul som, sayal Peter ac tamulel luo,
James ac John. 38 Ke eltal sun lohm sel Jairus, Jesus
el liye fohsak lun mwet uh ac lohng pusren tung lulap
lalos. 39 El utyak nu in lohm uh ac fahk nu selos,
“Efu kowos ku arulana wowon ac tung ouingan? Tulik
se inge el tia misa, a el motul!” 40 Elos mutawauk
in aksruksrukel, ouinge el luselosla nukewa, ac eis
na papa ac nina kien tulik sac wi mwet tumal lutlut
tolu ah, ac ilyak nu infukil se ma tulik sac oan we.
41 Ac el eis poun tulik sac ac fahk nu sel, [“Talitha,
koum”]. Kalmeya pa, “Tulik mutan, nga fahk nu sum,
tukakek!” 42 In pacl sacna tulik mutan sac tukakek ac
fahsr. (El yac singoul luo matwal.) Mwet uh arulana
fwefela ke ma sikyak inge. 43 A Jesus el wili yohk nu
selos elos in tia fahk ma inge nu sin kutena mwet, na
el sap elos in sang ma nun tulik mutan sac.

6 Jesus el som liki acn sac ac folokla nu in acn sel,
ac mwet tumal lutlut elos welul. 2 Ke len Sabbath
el mutawauk in luti in iwen lolngok. Mwet puspis
muta we, ac ke elos lohng luti lal elos arulana lut ac
asiyuki inmasrlolos, “Mwet se inge eis ma inge ya
me? Lalmwetmet fuka itukyang nu sel inge? Fuka
tuh el ku in oru ma sakirik inge? 3 Ya tia mwet
kamtu sac pa inge, wen natul Mary, ac ma lel James,
Joseph, Judas ac Simon? Ya ma lohl elos tia muta
yorosr inge?” Ouinge elos tiana lohang nu sel. 4 Ac

Jesus el fahk nu selos, “Oasr akfulatyeyen sie mwet
palu in acn nukewa sayen in facl sel sifacna, ac sin
sou lal, ac mwet in lohm sel.” 5 Ac el koflana oru
kutena mwenmen we, sayen el filiya paol nu fin kutu
mwet mas we ac akkeyalosla. 6 El arulana lut ke
selulalfongi lun mwet uh. Na Jesus el som nu in siti
srisrik in acn we ac luti mwet uh. 7 El pangonma
mwet tumal lutlut singoul luo ac supwalosla kais luo.
El sang nu selos ku fin ngun fohkfok, 8 ac el fahk
nu selos, “Nimet us kutena ma ke fufahsryesr lowos
sayen sikal lowos mukena — tia mwe mongo, tia mwe
ap, ac tia pac us mani in pakit lowos an. 9 Kowos in
faluk, a kowos in tia nukum nuknuk luo.” 10 El oayapa
fahk nu selos, “Kutena acn ma paingyuk kowos we,
kowos ilyak nu in lohm sacn ac mutana we nwe ke
pacl se kowos ac som liki acn sac. 11 Kowos fin tuku
nu in sie siti srisrik ac mwet we uh tia paing kowos ku
porongekowos, fahla liki acn sacn, ac osrokla kutkut
in niowos tuh in mwe loh lainulos!” 12 Ouinge elos
fahsrelik ac luti tuh mwet uh in forla liki ma koluk
lalos. 13 Ac elos sisla demon puspis, ac mosrwela
mwet mas puspis ke oil in olive ac akkeyalosla. 14
Ac Tokosra Herod el lohng ke ma inge nukewa, ke
sripen pweng kacl Jesus fahsrelik nu yen nukewa.
Kutu mwet uh fahk mu, “John Baptais el sifil moulyak
liki misa, pa pwanang oasr ku lal in oru ma usrnguk
inge uh.” 15 A kutu mwet uh fahk mu, “El pa Elijah.”
Ac kutu pac fahk mu, “El sie mwet palu, oana mwet
palu in pacl oemeet ah.” 16 Ac ke Herod el lohng,
el fahk, “El pa John Baptais! Nga pa sap in tahtla
sifal, a el sifil moulyak liki misa!” 17 Herod pa tuh
sap elos in sruokilya John ac kaprilya ac fililya in
presin. El tuh oru ouinge ke sripal Herodias, su ma
kial Philip, mwet lel, a Herod el eisal tuh elan mutan
kial. 18 John el tuh kalwenina in fahk nu sel Herod,
“Tia fal kom in payuk sin mutan kien ma lim!” 19 Ke
sripa se inge Herodias el toasr sel John, ac el kena
unilya, tuh el koflana ke sripal Herod. 20 Herod el
tuh sangeng sel John mweyen el etu lah John el sie
mwet suwoswos ac mutal, oru el liyalangna in tia oasr
ma sikyak nu sel. El lungsena in lohng kas lal uh,
finne ma el fahk uh mwe fosrnga nu sel. 21 Tusruktu,
Herodias el konauk pacl wo se lal ke len lal Herod,
ke Herod el oru sie kufwa lulap nu sin mwet pwapa
fulat lal, captain lun un mwet mweun lal, ac mwet
kacto lun Galilee. 22 Ke acn natul Herodias el tuku ac
onsrosro, el akinsewowoyal Herod ac elos su welul
muta ke kufwa uh. Ouinge tokosra el fahk nu sin tulik
mutan sac, “Fahk nu sik kutena ma kom lungse, ac
nga fah sot nu sum.” 23 Ac Herod el sifilpa fulahk nu
sel ac fahk, “Nga ac sot nu sum kutena ma kom siyuk
sik, finne tafu tokosrai luk uh.” 24 Na tulik mutan sac
illa ac siyuk sin nina kial, “Mea nga ac siyuk kac uh?”
Nina sac topuk, “Siyuk ke sifal John Baptais.” 25 Tulik
mutan sac el sulaklak na folokla nu yorol tokosra ac
fahk, “Nga ke kom in use sifal John Baptais ingena,
in oan in sie ahlu!” 26 Tokosra el arulana toasrla kac,
tuh el kofla folokunla ma el fulahk kac tari ye mutalos
nukewa su welul. 27 Ouinge el sa na supwala sie
sin mwet mweun lal ke sap ku tuh elan som ac use
sifal John, na mwet mweun sac som nu in presin ac
pakela sifal John, 28 ac el use sifa sac oan ke sie
ahlu, ac sang nu sin tulik mutan sac, na tulik mutan
sac usla sang nu sin nina kial. 29 Ke mwet tumal
lutlut lal John elos lohngak, elos tuku eis manol ac
pikinya. 30 Ac mwet sap elos folokeni ac osun nu sin
Jesus, ac fahkak ke ma nukewa elos orala ac ma
nukewa elos luti. 31 Arulana pusla mwet foroht forma
nu yorolos, oru wangin pacl lal Jesus ac mwet tumal
lutlut in mongoi. Na el fahk, “Kut som nu ke sie acn
ma kut ku in mukena we, tuh kowos in ku in mongla
kutu.” 32 Na elos sroang nu ke soko oak ac kalla nu
ke sie acn ma elos ac muku we. 33 Tusruktu mwet
puspis liyalos ke elos som, ac elos etu lah su elos uh.
Na elos kasrusr liki siti srisrik nukewa ac sun acn ma
elos ac oai we meet lukelos. 34 Ke Jesus el srola liki
oak ah, el liye un mwet puspis ac el pakomutalos, ke
sripen elos oana sheep su wangin mwet shepherd
lalos. Ouinge el mutawauk in luti ma puspis nu selos.
35 Ac ke ekela, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol
ac fahk, “Ac fongeni, a acn se inge acn mwesis. 36
Supwalik mwet uh in som nu in siti srisrik ac acn ma
apkuran, elos in sifacna moli mongo nalos.” 37 Jesus
el topkolos ac fahk, “Komtal sifacna sang kutu mwe
mongo nalos.” Elos topuk ac fahk, “Ya kom lungse
kut in som sisla luofoko ipin silver ke bread in sang
kitalos?” 38 Na Jesus el siyuk selos, “Lof ekasr oasr
yuruwos? Fahla liye.” Ke elos oakla elos fahk nu sel,
“Lof limekosr ac ik lukwa.” 39 Jesus el fahk nu sin
mwet tumal lutlut elos in kitalik un mwet uh nu ke
u, ac sap elos in muta fin mah folfol uh. 40 Ouinge
mwet uh takla muta in u, kais siofok ac kais lumngaul

ke u se. **41** Na Jesus el eis lof limekosr ac ik lukwa,
ac ngetak nu inkusrao ac sang kulo nu sin God. El
kunsalik lof ah ac sang nu sin mwet tumal lutlut in
kitalik nu sin mwet uh. El oayapa kitalik ik lukwa ah
nu sin mwet nukewa. **42** Mwet nukewa mongo ac
kihpi. **43** Na toko, mwet tumal lutlut elos orani fotoh
singoul luo ke luwen bread ac ik uh. **44** Pisen mwet
ma kitakat uh oasr mukul limekosr tausin. **45** In pacl
sacna Jesus el sap mwet tumal lutlut in sroang nu fin
oak uh ac som meet lukel nu Bethsaida, nu layeno
in lulu uh, a el muta in supwalik mwet uh. **46** Ke el
wilkas nu sin mwet ah, na el som nu fineol uh in
pre. **47** Na ke ekela, oak uh sun tari infulwen lulu, ac
Jesus el mukena muta fin acn uh. **48** Ac el liye lah
elos liksreni kal ke sripen eng uh kisrungulos, ouinge
inmasrlon ao tolu nu ke ao onkosr ke tafunfong tok, el
fahsr fin kof uh ac tuku nu yorolos. El oru elan fahsr
alukelosla, **49** na elos liyelak ke el fahsr fin kof uh, ac
elos wowoyak mweyen elos nunku mu inut se. **50**
Elos nukewa arulana tuninfongla ke elos liyal. Na in
pacl sacna Jesus el fahk nu selos, "Akkeye kowos!
Nga pa inge. Nimet sangeng!" **51** Na el sroang nu
yorolos nu fin oak uh, ac eng uh mihsi. Ac mwet tumal
lutlut elos lut na pwaye, **52** mweyen elos soenna etu
kalmen mwenmen Jesus el tuh oru ke el kiteya tausin
limekosr ah. Nunak lalos srakna fohs kac. **53** Elos kal
sasla in lulu sac ac oai Gennesaret, ac kawukkinya
oak okoalos we. **54** Ac ke elos fahsr liki oak uh, mwet
uh sa na in akilenulak Jesus. **55** Ouinge elos kasrusr
apneni acn sac nufon. Na acn nukewa ma elos lohng
mu el oasr we elos ac use nu yorol mwet mas, oan
fin kiaka kialos. **56** Ac acn nukewa Jesus el som nu
we — nu in siti srisrik, ku siti lulap, ku finne likin siti
uh — mwet uh ac use mwet mas lalos nu ke nien
tukeni lun mwet uh ac kwafe sel elan lela mwet mas
uh in kahlyena sisken nuknuk lal. Ac elos nukewa su
kahlye, elos kwela.

7 Kutu mwet Pharisee, oayapa kutu mwet luti Ma
Sap ma tuku Jerusalem me, elos tukeni nu yurin
Jesus. **2** Ac elos liye lah kutu sin mwet tumal lutlut
elos mongo ke elos tiana aknasnasye paolos in oana
ouiya se ma mwet Pharisee elos oakiya nu sin mwet
uh. **3** (Tuh mwet Pharisee ac mwet Jew nukewa
elos oru oana ke mwet matu lalos tuh luti nu selos:
elos tia ku in mongo elos fin tia aknasnasye paolos
oana oakwuk lalos; **4** ku tia pac kang kutena ma su
tuku nien kuka me elos fin tia aknasnasye meet. Ac
elos akfalye pac ouiya puspis ma elos eis sin mwet
matu lalos, oana ouiya nu ke aknasnasye cup, tup,
ahlu bronze, ac mwe oan.) **5** Ouinge mwet Pharisee
ac mwet luti Ma Sap elos siyuk sel Jesus, "Efu ku
mwet tomom lutlut elos tia fahsr fal nu ke mwe luti
ma kut eis sin mwet matu lasr, a elos mongo ke
paolos tia aknasnasyeyukla?" **6** Jesus el fahk nu
selos, "Pwayena kas in palu lal Isaiah keiwos! Kowos
mwet wosounkas, oana ma el simusla ke el fahk,
'God El fahk, Mwet inge sunakinyu ke kas lalos, A
insialos loesla likiyu. **7** Wangin sripa elos in alu nu
sik, Mweyen elos luti oakwuk ma mwet uh orala Oana
in ma sap luk!' **8** "Kowos pilesru ma God El sapkin,
ac ukwe mwe luti lun mwet uh." **9** Ac el fahk pac nu
selos, "Kowos arulana usrnguk in konauk inkanek in
sisla ma sap lun God tuh kowos in sruokyana kas
matu lowos. **10** Tuh Moses el fahk, 'Sunakin papa
tomom ac nina kiom,' oayapa el fahk, 'El su selngawi
papa tumal ku nina kial, fah anwuki el.' **11** A kowos
fahk mu sie mwet fin oasr ma el ku in sang kasru
papa ku nina kial, a el fahk mu 'Corban,' (kalmac
pa, Itukyang nu sin God), **12** na kowos fuhlella mu
el tia enenu in kasru papa tumal ku nina kial. **13** Ke
kowos oru ouinge, kowos aklusrongtenye kas lun
God ke kowos luti nu sin mwet uh oakwuk lun mwet
matu lowos. Ac oasr pac ma puspis ouinge ma kowos
oru." **14** Na Jesus el sifil pangonma un mwet uh nu
yorol ac fahk nu selos, "Kowos nukewa in porongeyu
ac kalem kac. **15** Tia ma ilyak nu in sie mwet pa
ku in akfohkfokyal, a ma su illa liki sie mwet pa ac
akfohkfokyal. **16** Kowos in porongo, fin oasr srewos."
17 Ke el som liki un mwet uh ac ilyak nu in lohm uh,
mwet tumal lutlut elos siyuk elan aketeya pupulyuk se
inge. **18** Ac el fahk nu selos, "Ya kowos nikin oapana
mwet uh? Mea, kowos tia kalem lah wangin kutena
ma su ilyak nu in mwet se ku in akfohkfokyal, **19**
mweyen mau tia ilyak nu in nunak lal, a nu insial
ac illa liki insial." (Ke el fahk ouinge, el akkalemye
lah mwe mongo nukewa nasnas in mongo kac.) **20**
Ac El sifilpa fahk, "Ma su illa liki sie mwet pa ac
akfohkfokyal. **21** Tuh liki insien sie mwet nunak koluk
uh sikyak ma kolol in kosro, pisrapasr, akmas, **22**
kosro inmasrlon mwet payuk, rapku, oru ouiya koluk;
kutasrik, elah koluk, ngetnget in mwel, lesrik, inse
fulat, ac supoklot. **23** Ma koluk inge nukewa tuku

luin sie mwet ac akfohkfokyalla." 24 Na Jesus el illa
ac som nu in acn apkuran nu ke siti Tyre. El utyak
nu in sie lohm ac tia lungse mwet uh in etu lah el
oasr we, tusruktu el koflana wikla. 25 Ac sie mutan
su acn natul oasr ngun fohkfok yorol, ke el lohng ke
Jesus, el sulaklak na tuku nu yorol ac putati nu ke
nial. 26 Mutan sac el sie mutan pegan su isusla in
acn Phoenicia in facl Syria. El kwafe sin Jesus elan
sisla demon uh liki acn natul. 27 A Jesus el topuk ac
fahk, "Lela kut in kiteya tulik uh meet. Tia wo in eisla
mongo nun tulik ac sisla nu sin kosro ngalngul." 28
Mutan sac topuk ac fahk, "Aok Leum, tusruktu finne
kosro ngalngul ye tepu uh, elos kang pac kutkut in
mongo nun tulik uh." 29 Ouinge Jesus el fahk nu sel,
"Ke sripen top lom an, folokla nu in lohm sum ac kom
ac fah liye lah demon sac illa tari liki acn nutum!" 30
Na mutan sac som nu lohm sel ac liye lah tulik se
natul ah oan fin mwe oan kial, ac demon sac som
lukel tari. 31 Ac Jesus el sifil som liki acn atulani in
acn Tyre ac fahsr sasla acn Sidon nu ke Lulu Galilee,
ut ke inkanek ma fahsr nu ke Siti Singoul ah. 32
Kutu mwet elos use sie mwet sulohngkas ac kas
lohlo nu yurin Jesus, ac elos kwafe sel tuh elan filiya
paol nu facl. 33 Ac Jesus el usalla liki un mwet uh
nu yen eltal mukena we, na el sang kufinpaol nu
insracl, ac el anila ac kahlye lohul. 34 Na Jesus el
ngetak nu inkusrao ac saola ac fahk nu sin mwet sac,
["Ephphatha"], oana fahk, "In ikakla!" 35 In pacl sacna
sren mukul sac ikakla, ac ma kapriyen lohul taltalla,
ac el kaskas kalem. 36 Na Jesus el sap ku nu sin
mwet uh elos in tia fahk nu sin kutena mwet. A ke
el akyokye in wili tuh elos in tia fahk, elos arulana
akyokye fahkak lalos ke ma el oru. 37 Ac elos nukewa
su lohng kac, elos arulana lut ac fahk, "Ma nukewa
el oru uh wolana! El oru mwet sulohngkas in ku in
lohng, ac mwet kofla kas in ku in kaskas!"

8 Tia paht toko, sie pac u lula sifil fahsreni. Ac ke
wangin ma nalos, Jesus el pangon mwet tumal
lutlut nu yorol ac fahk. 2 "Nga pakomuta mwet inge
ke sripen elos muta yuruk len tolu lac, ac inge wangin
mongo nalos. 3 Nga fin supwalosla nu yen selos ke
elos tia mongo, elos ac mulalla inkanek uh, mweyen
kutu selos tuku yen loesla me." 4 Ac mwet tumal
lutlut elos siyuk sel, "Mwe mongo ma ac fal in kiteya
mwet inge nukewa ac tuku ya me, ke acn se inge acn
mwesis se?" 5 Jesus el siyuk selos, "Lof ekasr oasr
yuruwos?" Ac elos topuk, "Lof itkosr." 6 Ac el sap
nu sin u lulap sac in muta infohk uh. Na el eis lof
itkosr inge, ac sang kulo nu sin God. El kunsalik ac
sang nu sin mwet tumal lutlut tuh elos in kitalik nu
sin u lulap sac, ac elos oru oana el fahk. 7 Oayapa
oasr kutu ik srisrik yorolos. Ac Jesus el pre kac ac el
sap mwet tumal lutlut in kitalik pac nu selos. 8 Elos
nukewa mongo ac kihpi. Ac elos srukak luwen mongo
uh, oasr kuom itkosr. 9 Pisen mwet uh akuran tausin
akosr. Tukunna Jesus el supwalosla, 10 el sroang nu
fin oak soko wi mwet tumal lutlut, ac elos kalla nu
Dalmanutha. 11 Kutu mwet Pharisee tuku nu yurin
Jesus ac mutawauk in akukuin nu sel. Elos kena
srikal, ouinge elos siyuk tuh elan oru sie mwe akul
in akkalemye lah ku lal ma inkusrao me. 12 Jesus
el arulana oela ac fahk, "Efu ku mwet in pacl inge
suk sie mwe akul? Pwayena nga fahk nu suwos,
wangin mwe akul ac fah itukyang nu sin mwet inge!"
13 Ac el fahsr lukelos, ac sroang nu fin oak uh ac
som nu lefahlo. 14 Mwet tumal lutlut elos mulkunla
in us bread ma ac fal nu selos, na lof soko na oasr
yorolos fin oak uh. 15 Jesus el sensenkakinulos ac
fahk, "Kowos in taran ac liyekowosyang liki mwe
akpulol lun mwet Pharisee ac lal Herod." 16 Na elos
mutawauk in asiyuki inmasrlolos ac fahk, "El fahk ma
inge mweyen wangin bread yorosr." 17 Jesus el etu
ma elos fahk, ouinge el siyuk selos, "Efu kowos ku
kaskaskin lah wangin bread? Ya kowos soenna etu
ku kalem kac? Ya arulana lohsr nunkowos? 18 Oasr
motowos, ya kowos tia liye? Oasr pac insrewos, ya
kowos tia lohng? Ya kowos tia esam 19 ke nga tuh
kunsalik lof limekosr nu sin mwet tausin limekosr ah?
Kuom ekasr sessesla ke luwen mongo kowos tuh
srukak ah?" Elos fahk nu sel, "Kuom singoul luo." 20
Ac el siyuk selos, "Ac ke pacl se nga kunsalik lof itkosr
nu sin mwet tausin akosr ah, kuom ekasr sessesla ke
luwen mwe mongo kowos tuh srukak ah?" Elos fahk,
"Kuom itkosr." 21 Ac el fahk nu selos, "Ac kowos
soena kalem kac?" 22 Elos tuku nu Bethsaida, ac
kutu mwet ah use sie mwet kun nu yurin Jesus, ac
kwafe sel elan kahlilya. 23 Jesus el sruokya paol
ac kololla liki siti uh. Ac ke el aniya mutal, el filiya
paol nu facl ac siyuk sel, "Ya oasr ma kom ku in
liye?" 24 Ac mwet sac ngetak ac fahk, "Aok, nga ku in
liye mwet, elos forfor tuh elos oana luman sak." 25
Na Jesus el sifil filiya paol fin mutal. Ac mukul sac

ngetang na suiya, na el kwela ac el ku in liye ma
nukewa arulana kalem. 26 Na Jesus el supwalla nu
yen sel, ac wili nu sel ac fahk, “Nik kom folokla nu in
siti ah.” 27 Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos som
nu in siti srisrik oan apkuran nu Caesarea Philipi. Ke
elos fahsr inkanek uh, el siyuk selos, “Mea mwet uh
fahk keik? Elos mu su nga uh?” 28 Ac elos topuk ac
fahk, “Kutu mwet uh fahk mu kom pa John Baptais,
ac kutu fahk mu kom pa Elijah, ac kutu fahk mu kom
pa siena sin mwet palu ah.” 29 Ac el siyuk selos,
“A kowos? Kowos fahk mu su nga uh?” Ac Peter el
topuk ac fahk, “Kom pa Messiah.” 30 Na Jesus el
sap ku nu selos, “Nik kowos fahkak ma inge nu sin
kutena mwet.” 31 Na Jesus el mutawauk in luti mwet
tumal lutlut ac fahk, “Wen nutin Mwet el ac fah keok
ke ma puspis. Un mwet matu ac mwet tol fulat ac
mwet luti Ma Sap elos fah sisella. El ac fah anwuki,
tuh tukun len tolu el fah sifilpa moulyak.” 32 El fahkak
ma inge lemtulauk nu selos. Ouinge Peter el usalla
nu saya ac mutawauk in kael. 33 A Jesus el tapulla
ac liye mwet tumal lutlut, na el kael Peter ac fahk nu
sel, “Fahla likiyu, Satan! Nunak lom tia ma sin God, a
nunak lun mwet!” 34 Na Jesus el pangonma un mwet
uh wi mwet tumal lutlut nu yorol ac fahk nu selos,
“Kutena mwet fin lungse wiyu, el enenu in sifacna
lafwekunulla, srukak sakseng lal ac fahsr tukuk. 35
Tuh el su lungse molela moul lal, ac fah tuhlac lukel.
A el su moul lal tuhlac lukel keik ac ke Wosasu, fah
molela moul lal. 36 Ac tuh mwe mea nu sin sie mwet
el fin eis faclu nufon tuh in ma lal, a moul lal tuhlac
lukel? Wangin sripa! 37 Ac fah wanginna ma el ku in
sang aolla moul lal. 38 Sie mwet fin mwekyekinyu ac
mwe lutlut luk inmasrlon fil se inge su arulana koluk
ac tia inse pwaye nu sin God, na Wen nutin Mwet el
ac fah oayapa mwekyekunul ke pacl se el ac tuku in
wolana lun Papa tumal wi un lipufan mutal.”

9 Ac el fahk pac nu selos, “Pwayena nga fahk nu
suwos, oas rkutu selos inge su ac fah tiana misa
nwe ke elos liye Tokosrai lun God tuku ke ku.” 2
Tukun len onkosr Jesus el eisal Peter, James ac
John, ac el usaltalak nu fin soko eol fulat yen ma
elos muku we. Ke eltal ngetang liyal, Jesus el ekla,
3 ac nuknuk lal ekla saromrom, arulana fasrfasr liki
na ma kutena mwet faclu ku in akfasrfasrye. 4 Ac
mwet tumal lutlut tolu ah liyal Elijah ac Moses ke eltal
sramsram nu sin Jesus. 5 Na Peter el fahk nu sin
Jesus, “Mwet Luti, seyal wo ke kut muta inge uh! Kut
ac orala tolu iwen aktuktuk — sie nu sum, sie nu sel
Moses, ac sie nu sel Elijah.” 6 El ac mwet wial uh
arulana sangeng, pwanang el nikanla lah mea el ac
fahk. 7 Na sie pukunyeng sikyak ac sonolosi, ac sie
pusra tuku in pukunyeng uh me ac fahk, “El inge el
Wen kulo nutik — kowos lohngol!” 8 Ac ke eltal sa
na in lohang nu kac, eltal tia liyauk kutena mwet,
a Jesus mukena oasr yoroltal. 9 Ac ke elos oatui
liki fineol uh, Jesus el wili nu seltal ac fahk, “Nimet
komtal fahkak nu sin kutena mwet ke ma komtal
tuh liye, nwe ke na pacl se Wen nutin Mwet el sifil
moulyak liki misa.” 10 Elos akos fahk lal, tusruktu
elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos sifacna ac fahk,
“Mea kalmen ‘sifil moulyak liki misa’ se inge?” 11 Ac
elos siyuk sin Jesus, “Efu ku mwet luti Ma Sap uh
elos fahk mu Elijah el ac tuku meet?” 12 Ac el topuk
nu selos, “Pwayena lah Elijah el ac tuku meet tuh
elan aksuwosye ma nukewa. Na fuka tuh Ma Simusla
uh fahk mu Wen nutin Mwet el ac fah keok ke ma
puspis ac pilesreyuk? 13 A nga fahk nu suwos lah
Elijah el tuku tari, ac mwet uh oru nu sel kutena ma
elos lungse oru nu sel, oana ke Ma Simusla fahkak
kacl.” 14 Ke elos foloko nu yurin mwet tumal lutlut
wialos, elos liye u lulap se raunelosla, ac mwet luti
Ma Sap elos akukuin yorolos. 15 Ac ke mwet uh
liyal Jesus elos arulana lut, ac kasrusr nu yorol ac
paingul. 16 Na Jesus el siyuk sin mwet tumal lutlut,
“Mea kowos akukuin nu selos kac uh?” 17 Ac sie
sin mwet in u sac topuk nu sel ac fahk, “Mwet Luti,
nga use nu yurum wen nutik ke sripen oasr ngun
fohkfok yorol ac el tia ku in kaskas. 18 Pacl nukewa
ngun fohkfok ac aklokoalokyal uh el ac kipakinilya nu
infohk uh, ac atinfilak fahsr inwalul, ac el ngalseni
inwihsel, ac kekela manol nufon. Nga siyuk sin mwet
tomom lutlut elos in sisla ngun sac, a elos koflana.”
19 Ac Jesus el fahk nu selos, “Fuka lupan selulalfongi
lowos uh! Nga ac muta yuruwos putaka? Nga ac
muteng kowos nwe ngac? Usalu nu yuruk!” 20 Ac elos
usalla nu yorol Jesus. Ke pacl se na ngun fohkfok
sac liyalak Jesus, el sisya tulik sac ac tuyang musal,
ac el putatla nu infohk uh ac tipirpir, ac atinfilak tuku
inwalul me. 21 Ac Jesus el siyuk sin papa tumal,
“Mas se inge oan yorol putaka?” Ac el topuk ac fahk,
“Ke el tulik ah me. 22 Pacl puspis ngun fohkfok uh
srike in unilya ke el ac siselang nu in e, ku nu in

kof uh. Pakomutasr ac kasrekut, kom fin ku!" **23** Ac
Jesus el fahk nu sel, "Aok, kom sifacna fin ku! Ma
nukewa ku nu sel su lulalfongi." **24** In pacl sacna
papa sac wowoyak ac fahk nu sel, "Nga lulalfongi,
tuh soenna fal. Kasreyu akyokye lulalfongi luk uh!" **25**
Ac Jesus el liye lah mwet uh kilukeni nu yorolos, na
el kai ngun fohkfok sac ac fahk nu sel, "Kom ngun
se su sulohng ac sukas, nga sap kom in fahla liki
tulik sacn, ac tia sifil ilyak nu in el!" **26** Ngun sac
wowoyak ac sisya tulik sac nu infohk uh, na el illa
lukel. Tulik sac oan oana elan misa, ac mwet uh fahk,
"El misa!" **27** A Jesus el sruokya paol ac tulokunulak,
ac el tuyak. **28** Tukun Jesus el utyak nu in lohm ah,
mwet tumal lutlut elos siyuk sel in lukma ac fahk,
"Efu ku kut kofla in sisla ngun fohkfok sac?" **29** Ac
Jesus el topuk ac fahk, "Wangin ma ku in sisla ngun
ouinge uh sayen pre mukena." **30** Jesus ac mwet
tumal lutlut som liki acn sac ac fahsr sasla Galilee.
Jesus el tia lungse mwet uh in etu acn el oasr we, **31**
mweyen el luti nu sin mwet tumal lutlut ac fahk nu
selos, "Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun
mwet su ac fah unilya. Tusruktu tukun len tolu el ac
fah sifil moulyak." **32** A elos tia etu kalmen ma el luti
inge, ac elos sangeng in siyuk sel. **33** Elos tuku nu
Capernaum, ac ke elos ilyak nu in lohm uh, Jesus el
siyuk selos, "Mea kowos asiyuki kac inkanek uh?" **34**
A elos tiana topkol, mweyen elos akukuin inmasrlolos
sifacna lah su kac ac fulat emeet selos uh. **35** Na
Jesus el muta ac pangonma mwet tumal lutlut singoul
luo ac fahk nu selos, "Kutena mwet fin lungse tuh
elan meet, el fah oru tuh elan tok liki nukewa, ac elan
mwet kulansap nu sin mwet nukewa." **36** Na el eis sie
tulik srisrik ac sap elan tuyak ye mutalos nukewa, na
el kaosulma ac fahk, **37** "Kutena mwet su eis sie sin
tulik srisrik ouinge inek, el eisyu; ac el su eisyu el
tia eisyu mukena, a el eisal pac su supweyume." **38**
John el fahk nu sel, "Mwet Luti, kut tuh liye mwet se
sisla demon uh inem; a kut kutongilya mweyen el tia
ma in u lasr uh." **39** Ac Jesus el fahk nu selos, "Nik
kowos srike in kutongilya, mweyen wangin sie mwet
su oru ma sakirik ke inek fah ku in fahk ma koluk
keik tukun el oru ma inge. **40** Tuh kutena mwet su tia
lain kut, el wi kut. **41** Pwayena nga fahk nu suwos,
kutena mwet su sot nu suwos sie cup in kof nimowos
ke sripen kowos mwet luk, fah eis lacnen orekma wo
lal. **42** "Fin oasr kutena mwet su aktukulkulye sie sin
tulik srisrik inge in tila lulalfongiyu, fal nu sin mwet
sacn in sripsripi sie tapweng eot inkwawal ac sisila el
nu in meoa uh. **43** La poum fin aktukulkulye kom,
pakela! Ac wo nu sum kom in utyak nu in moul wi
la na poum, liki in oasr po luo lom ac kom som nu
in hell, nu in e se koflana kunla. [**(Geenna g1067)** **44**
"Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana
kunla.] **45** Ac la niom fin aktukulkulye kom, pakela!
Wo kom in ilyak nu in moul ke lac ne liki in oasr
niom kewa ac sisila kom nu in hell. [**(Geenna g1067)** **46**
Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana
kunla.] **47** Ac la motom fin aktukulkulye kom, tipalla!
Wo kom in lac atronmuta na ilyak nu in Tokosrai lun
God, liki in fas atronmotom kewa ac sisila kom nu
in hell. **(Geenna g1067)** **48** 'Yen wet ma kang manolos
tiana misa, ac e uh tiana kunla.' **49** "Mwet nukewa
ac fah aknasnasyeyuk ke e, oana ke mwe kisa uh
aknasnasyeyuk ke sohl uh. **50** Sohl uh wo, tuh fin
wangin eman sohl kac, ac fuka oreya in sifil oasr
emah? "Lela sohl lun insese in oasr inmasrlowos, ac
kowos in moul in misla yurin sie sin sie."

10 Na Jesus el fahsr liki acn sac ac som nu in
facl Judea ac tupalla Infacl Jordan. Ac un mwet
puspis sifilpa fahsreni nu yorol, ac el luti nu selos
oana ke el oru pacl nukewa. **2** Ac kutu mwet Pharisee
elos tuku nu yorol ac srike in srikal ac siyuk sel, "Fahk
nu sesr, ku Ma Sap lasr uh lela sie mukul in sisla
mutan kial?" **3** Ac Jesus el topkolos ke sie kusen
siyuk, "Ma sap fuka Moses el sot nu suwos?" **4** Elos
topuk ac fahk, "Moses el lela sie mukul in simusla sie
pwepu in fahsrelik na el fah supwala mutan kial in
som lukel." **5** Ac Jesus el fahk nu selos, "Moses el
simusla ma sap se ingan nu suwos ke sripen upa
in lutiyuk kowos. **6** Tusruktu, ke mutaweyen orekla
faclu, 'God El oralosla mukul ac mutan,' oana ke Ma
Simusla fahk. **7** 'Pa ingan sripa se oru sie mukul el
som liki papa tumal ac nina kial, ac fulyang nu sin
mutan kial, **8** ac eltal ma sefannala.' Ouinge eltal fah
tia sifil ma luo, a ma sefanna. **9** Ke ma inge, ma
God El falsani lela mwet in tia eisalik." **10** Ke elos
folokla nu in lohm ah, mwet tumal lutlut elos siyuk
sel Jesus ke ma inge. **11** Ac el fahk nu selos, "El
su sisla mutan kial ac marut nu sin sie pac mutan,
el orek kosro lain mutan kial. **12** In ouiya se pacna
inge, sie mutan su sisla mukul tumal ac payuk nu
sin sie pac mukul, el orek kosro." **13** Kutu mwet uh

use tulik natulos nu yurin Jesus tuh elan filiya paol
faclos, a mwet tumal lutlut elos kai mwet ah. **14** Ke
Jesus el liye, el arulana toasr ac fahk nu sin mwet
tumal lutlut, “Lela tulik srisrik ingan in tuku nu yuruk
ac nimet ikololosi, tuh Tokosrai lun God ma lalos su
ou elos. **15** Pwayena nga fahk nu suwos, el su tia eis
Tokosrai lun God oana sie tulik srisrik, fah koflana
ilyak nu loac.” **16** Na el srukak tulik srisrik uh ac filiya
paol fin kais sie selos, ac akinsewowoyelosla. **17** Ac
ke Jesus el mukuiyak in som liki acn sac, sie mwet
kasrusr nu yorol ac sikukmutuntei ye mutal ac siyuk
sel, “Mwet Luti wo, mea nga ac oru tuh ngan ku in eis
moul ma pahtpat?” **(aiōnios g166)** **18** Ac Jesus el siyuk
sel, “Efu kom ku pangonyu wo? Wangin sie mwet wo
sayen God mukena. **19** Kom etu ma sap: ‘Nik kom
akmas, nik kom kosro, nik kom pisrapasr, nik kom
orek loh kikiap lain mwet, nik kom kutasrik in kiapu
mwet, sunakin papa tomom ac nina kiom.’” **20** Na
mwet sac fahk nu sel, “Mwet Luti, nga liyaung ma
inge nukewa in pacl nga fusr me.” **21** Jesus el lungse
el, ac el ngetang suilya ac fahk, “Ma sefanna kom
srak fos kac. Fahla ac kukakunla ma lom nukewa ac
sang mani kac an nu sin mwet sukasrup, na ac fah
oasr mwe kasrup lom inkusrao; na kom fahsru fahsr
tukuk.” **22** Ke mwet sac lohng ma inge, mutal arulana
supwarla ac el som lukel ke inse toasr, mweyen el sie
mwet na kasrup. **23** Jesus ngetang nu sin mwet tumal
lutlut ac fahk nu selos, “Arulana upa mwet kasrup
uh in utyak nu in Tokosrai lun God!” **24** Mwet tumal
lutlut elos arulana lut ke kas inge, ac Jesus el sifilpa
fahk, “Tulik nutik, kowos in etu lah ma na upa se in
utyak nu in Tokosrai lun God! **25** Ac fisrasr tuh soko
camel in fahsr sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet
kasrup in ilyak nu in Tokosrai lun God.” **26** Ke el fahk
ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana fwefela kac,
ac asiyuki inmasrlolos ac fahk, “Fin ouinge, su ac ku
in moulla?” **27** Jesus el ngetang nu selos ac fahk,
“Ma inge upa sin mwet uh, tusruktu tia upa sin God;
tuh God El ku in oru ma nukewa.” **28** Na Peter el
kasla ac fahk, “Liye, kut filiya ma nukewa ac fahsr
tukum.” **29** Na Jesus el fahk nu selos, “Aok pwaye, ac
nga fahk nu suwos, kutena mwet su filiya lohm sel,
ku mwet lel ac mwet lohl, ku papa ac nina kial, ku
tulik natul, ku facl sel ke sripuk ac ke sripen Wosasu,
30 el ac fah eis ma yohk liki na in pacl inge. El ac
fah eis pacl siofok yohk liki ke lohm, mwet lel ac
mwet lohl, nina kial ac tulik natul, facl sel, ac oayapa
mwe keok nu sel. Ac in moul se tok ah, el ac fah eis
moul ma pahtpat. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **31** A mwet
puspis su meet in pacl inge, elos ac fah tok, ac mwet
puspis su tok in pacl inge elos ac fah mau meet.
32 In pacl se inge Jesus ac mwet tumal lutlut elos
fahsr inkanek uh in som nu Jerusalem. Ac Jesus el
fahsr meet lukelos, ac elos arulana inse fosrnga, ac
mwet ma fahsr tokolos elos sangeng. Na Jesus el
sifilpa srela mwet tumal lutlut singoul luo ac fahkak
ke ma ac sikyak nu sel. **33** El fahk nu selos, “Lohng
akwoye. Kut ac som nu Jerusalem, yen Wen nutin
Mwet el ac fah itukyang nu inpoun mwet tol fulat ac
mwet luti Ma Sap uh. Elos ac fah wotela in anwuki
el, ac eisalang nu sin mwet pegan, **34** su ac fah
aksruksrukel, anel, srunglul, ac unilya. Na tukun len
tolu el fah sifil moulyak.” **35** Na James ac John, wen
natul Zebedee, eltal kalukyang nu yurin Jesus ac fahk
nu sel, “Mwet Luti, oasr ma se kut lungse siyuk kom
in oru nu sesr.” **36** Ac Jesus el siyuk seltal, “Mea se?”
37 Na eltal fahk, “Ke pacl se kom ac muta fin tron
wolana in Tokosrai lom, kut lungse wi kom muta, sie
lac po layot ac sie lac po lasa sum.” **38** Ac Jesus el
fahk nu seltal, “Komtal tia etu ma komtal siyuk an. Ya
komtal ku in nim ke cup in keok su nga ac fah nim
kac? Ya komtal ku in baptais ke baptais su nga enenu
in baptais kac?” **39** Eltal topuk, “Kut ku.” Na Jesus el
fahk nu seltal, “Pwaye lah komtal ac nim ke cup su
nga enenu in nim kac, ac baptais ke ouiyen baptais
su nga enenu in baptais kac. **40** Tuh nga tia ku in fahk
lah su ac fah muta lac pouk layot ac lac pouk lasa.
God pa ac fah sang acn inge nu sin mwet su El akola
nu se.” **41** Ke mwet tumal lutlut singoul ah lohng ke
siyuk se inge, elos arulana kasrkusrak sel James ac
John. **42** Ouinge Jesus el pangnoloseni ac fahk nu
selos, “Kowos etu lah mwet kol lun mwet pegan uh
lungsena sapsap nu fin mwet lalos, ac mwet leum
uh elos akkalemye lah ku nukewa oasr selos. **43**
Tusruktu tia ouinge inmasrlowos. El su lungse in fulat,
el enenu in kulansupu mwet ngia; **44** ac sie suwos fin
lungse in meet inmasrlowos, el enenu in mwet foko
lowos nukewa. **45** Finne Wen nutin Mwet, el tia tuku
tuh in kulansupweyuk el; a el tuku in kulansap ac
sang moul lal in molela mwet puspis.” **46** Jesus wi
mwet tumal lutlut ac u lulap se elos fahsr sasla in acn
Jericho, ac ke elos illa sie mwet kun el muta ngusr pe

innek uh. Inel pa Bartimaeus, wen natul Timaeus. **47** Ke el lohng tuh Jesus mwet Nazareth pa ac fahsryak uh, el wowoyak ac fahk, “Jesus, Wen nutin David, pakomutuk!” **48** Pus sin mwet uh mulat nu sel ac fahk elan misla. A el wowoyak yohk liki meet ac fahk, “Wen nutin David, pakoten nu sik!” **49** Ac Jesus el tui ac fahk, “Pangnolma.” Ouinge elos pangon mwet kun sac ac fahk nu sel, “Kom in enganak! Tuyak, el pangon kom.” **50** Na el sisla nuknuk lik lal ac sroak ac tuku nu yurin Jesus. **51** Ac Jesus el siyuk sel, “Mea kom lungse ngan oru nu sum?” Ac mwet kun sac fahk, “Mwet Luti, nga kena ngan ku in sifil liye.” **52** Ac Jesus el fahk nu sel, “Kom ku in som. Lulalfongi lom akkeyekomla.” In pacl sacna, el ku in liye, ac el fahsr tokol Jesus inkanek uh.

11 Ac ke elos apkuranyang nu Jerusalem, sisken siti srisrik lun Bethphage ac Bethany, elos tuku nu Fineol Olive. Ac Jesus el supwala luo sin mwet tumal lutlut in som meet lukelos. **2** Ac el fahk nu seltal, “Fahla nu in siti srisrik se oan meeto, ac ke komtal ac sun acn we komtal ac liye soko donkey fusr kapir we ma soenna oasr mwet muta fac. Tulalla ac usalu. **3** Fin oasr mwet siyuk lah efu komtal ku tulala, komtal fahk mu Leum el enenal ac el ac fah sa in folokunulma.” **4** Na eltal som ac konauk donkey fusr soko kapriyuki nu ke mutunoa in lohm se, ac ke eltal tulalla, **5** kutu mwet ma tu we siyuk seltal, “Mea komtal oru an, ku tulala donkey fusr soko an?” **6** Ac eltal topuk oana ke Jesus el fahk nu seltal, na mwet uh lela eltal in us som. **7** Eltal use donkey fusr soko ah nu yurin Jesus, ac filiya nuknuk laltal nu fin kosro soko ah, ac Jesus el sroang nu fac. **8** Ac mwet puspis laknelik nuknuk lalos inkanek uh, ac kutu pac mwet uh pakela lesak inima uh ac loela inkanek uh. **9** Ac elos su fahsr meet ac elos su fahsr tok mutawauk in wowoyak ac fahk, “Kaksakin God! Insewowo el su tuku Inen Leum! **10** God Elan akinsewowoye tokosrai se su ac tukutokosrai lal David, papa tumasr! Kaksakin God!” **11** Jesus el ilyak nu in Jerusalem, som nu in Tempul, ac el ngetang ac liye ma nukewa. Na ke sripen ekela tari, el folokla nu Bethany wi mwet tumal lutlut singoul luo. **12** In len tok ah, ke elos som liki acn Bethany, Jesus el masrinsralla. **13** Ac ke el liye soko sak fig oan loes kutu nu yorol su oasr sra puspis olo, el som in liye lah oasr fahko kac. Na ke el sun, el liye tuh sra mukena pa kac, mweyen tia pacl in fok lun sak fig uh. **14** Na Jesus el fahk nu ke sak fig soko ah, “Wangin mwet ac fah sifil mongo fig keim nwe tok!” Ac mwet tumal lutlut elos lohng ke el fahk ah. **(aiōn g165)** **15** Ke elos sun acn Jerusalem, Jesus el ilyak nu in Tempul ac mutawauk in ukwauk mwet nukewa su kuka ac elos su moli ma in Tempul uh. El topkakunla tepu lun mwet ayaol mani, ac mwe muta lun mwet su kukakin wuleoa, **16** ac el tia lela kutena mwet in utuk ma, foroht forma in kalkal lun Tempul. **17** Na el luti mwet uh ac fahk, “Simla in Ma Simusla lah God El fahk, ‘Tempul sik ac fah pangpang iwen pre nu sin mwet in mutunfacl nukewa,’ a kowos oru nien wikwik lun mwet pisrapasr!” **18** Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos lohng ke ma inge, ac elos mutawauk in suk lah elos ac unilya Jesus fuka. Elos sangeng sel mweyen mwet nukewa arulana fwefela ke luti lal. **19** Ac ke ekela, Jesus ac mwet tumal lutlut illa liki siti uh. **20** Toang na ke lotu tok ah, ke elos fahsryak inkanek uh elos liye sak fig soko ah, uli ac masla acn nukewa kac nwe ke oka ah. **21** Peter el esamak ma sikyak ah, na el fahk nu sel Jesus, “Mwet Luti, liye, sak soko kom selngawiya ah pa masla’nge!” **22** Jesus el topuk ac fahk, “Kowos in lulalfongi God. **23** Pwayena nga fahk nu suwos, sie mwet fin fahk nu ke eol soko inge in tuyak ac sifacna srola nu in meoa, ac el tia alolo insial a el lulalfongi lah ma el fahk uh ac orekla oana, na ac itukyang nu sel ma el siyuk kac. **24** Ke sripa se inge nga fahk nu suwos, ke kowos pre ac siyuk ke kutena ma, lulalfongi lah kowos eis tari, na ac fah itukot nu suwos ma kowos siyuk kac. **25** Ac ke kowos tuyak pre, kowos in nunak munas nu sin kutena mwet su aktoasrye kowos, tuh Papa tomowos su inkusrao Elan oayapa nunak munas nu suwos ke ma koluk lowos. [**26** A kowos fin tia nunak munas, Papa tomowos su inkusrao El fah oayapa tia nunak munas nu suwos ke ma koluk lowos.]” **27** Na elos sifilpa tuku nu Jerusalem. Ac ke Jesus el fahsr in Tempul, mwet tol fulat, mwet luti Ma Sap, ac un mwet matu elos tuku nu yorol **28** ac siyuk sel, “Ma ya ku lom in oru ma inge? Su sot ku ingan nu sum uh?” **29** Ac Jesus el topuk ac fahk, “Nga ac siyuk suwos kusen siyuk sefanna, ac kowos fin topukyula, na nga ac fahkot lah ma ya ku ma nga orekmakin in oru ma inge. **30** Fahkma nu sik, ku lal John in oru baptais lal tuku ya me-ma sin God me, ku ma sin mwet uh?” **31** Ac elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos ac fahk, “Mea kut ac

fahk uh? Kut fin fahk mu 'Ma sin God me,' na el ac
fahk mu, 'Na efu kowos ku tia lulalfongel John?' 32 A
kut fin fahk mu 'Ma sin mwet uh...'" (Elos sangeng sin
mwet uh, mweyen mwet nukewa lulalfongi mu John el
sie mwet palu.) 33 Na elos topuk Jesus ac fahk, "Kut
tia etu." Ac Jesus el fahk nu selos, "Nga ac tia pac
fahk nu suwos lah ma ya ku luk in oru ma inge uh."

12 Na Jesus el kaskas nu selos ke kas in pupulyuk
ac fahk, "Sie mwet el yukwiya sie ima in grape.
El orala kalkal se rauneak, ac pukanak luf in itat wain
se, ac musaela nien soan se. Na el sang ima se inge
nu sin kutu mwet in karingin, na el som liki acn sel
nu in sie pac facl. 2 Ac ke sun pacl in telani fokin
grape uh, el supwala sie mwet kulansap nu yurin
mwet karingin ima sac, tuh elan eis selos ip lal ke
kosrani lun grape uh. 3 Ac mwet karingin ima sac
elos sruokilya, srunglul, ac folokunulla pusin po. 4
Na mwet kacto sac el sifil supwala sie pac mwet
kulansap; ac mwet liyaung nien grape uh elos kanteya
sifal, ac oru ma na koluk nu sel. 5 Na el supwala pac
sie mwet kulansap, ac elos unilya. Elos oru ouinge
pac nu sin mwet puspis. Elos puok kutu ac uniya kutu.
6 Ac mwet sefanna lula yorol, pa wen kulo se natul.
Na tok, el supwala wen natul nu sin mwet liyaung nien
grape uh. Ac el sifacna nunku in el, 'Nga lulalfongi
mu elos ac fah sunakin wen nutik.' 7 Tusruktu mwet
liyaung nien grape uh fahk nu sin sie sin sie, 'Wen se
nutin mwet kacto sac pa inge. Fahsru kut unilya, ac
ima se inge fah ma lac lasr!' 8 Ouinge elos sruokilya,
unilya ac sisla manol liki nien grape uh." 9 Ac Jesus
el siyuk, "Na mea mwet se la nien grape uh fah oru?
El fah tuku ac onelosi, ac sang nien grape uh nu sin
kutu pac mwet in liyaung. 10 Ya kowos soenna rit Ma
Simusla se inge? 'Eot se ma mwet musa uh sisla,
Pa yohk sripa oemeet uh. 11 Leum pa oru ma inge
uh; Fuka lupan usrngukiya in liye!" 12 Mwet fulat lun
mwet Jew inge srike in sruokilya Jesus ke sripen
elos etu mu el fahk pupulyuk inge in lainulos. Tuh
elos sangeng sin un mwet puspis, ouinge elos som
lukel. 13 Kutu sin mwet Pharisee ac kutu mwet in u lal
Herod supweyukla nu yurin Jesus in tuh srifal ke kutu
mwe siyuk. 14 Ke elos tuku nu yorol elos fahk, "Mwet
Luti, kut etu lah kom fahk ma pwaye ac tia suk lah
mea mwet uh ac nunku kac. Kom tia kolak sin kutena
mwet, a kom luti ma pwaye ke lungse lun God. Fahk
nu sesr, ya ac lain Ma Sap lasr kut in akfalye tax nu
sin Caesar, tokosra fulat in acn Rome? 15 Ya kut
ac sang, ku tia?" Tuh Jesus el etu kutasrik lalos, na
el topuk ac fahk nu selos, "Efu kowos ku srike in
srifeyu? Use sie ipin mani silver an nu sik ngan liye."
16 Ac elos use, na el fahk nu selos, "Mutun su kac
inge, ac inen su inge?" Na elos topuk ac fahk, "Ma
lun Caesar." 17 Ouinge Jesus el fahk nu selos, "Na
fin pa ingan, sang nu sin Caesar ma lun Caesar, ac
nu sin God ma lun God." Ac elos arulana fwefela sel.
18 Na kutu mwet Sadducee su fahk mu wangin sifil
moulyak liki misa, elos tuku nu yurin Jesus ac fahk,
19 "Mwet Luti, Moses el simusla sie ma sap nu sesr
fahk mu, 'Sie mukul fin misa, ac wangin tulik natul nu
sin mutan kial, na sie ma lel fah eis katinmas sacn
kial ac eltal fah oswela tulik su ac fah pangpang ma
nutin ma lel su misa.' 20 Tuh oasr tamulel itkosr, ac el
su matu el payuk nwe misa a wangin tulik natul. 21
Na el se akluo el eis katinmas sac kial, ac el oayapa
misa a wangin tulik natul. Sikyak ouinge pac nu sin el
su aktolu, 22 oayapa tamulel wial ah nufon. Kewana
marut nu sin katinmas sac, ac elos nukewa misa
wangin tulik natulos. Na tok, katinmas sac oayapa
misa. 23 Ke len in sifil moulyak lun mwet nukewa, na
katinmas sac ac fah ma kien su, ke tamulel itkosr ah
kewa tuh payuk sel ah?" 24 Jesus el topuk ac fahk,
"Kowos arulana tafongla! Ac kowos etu lah efu? Ma
ke kowos tia etu ke Ma Simusla ku ke ku lun God. 25
Tuh ke mwet misa uh ac sifil moulyak, elos ac oana
lipufan inkusrao, ac elos ac tia payuk. 26 Ac funu ke
moulyak lun mwet misa, ya kowos soenna rit in book
lal Moses ke ma sikyak ke e se firir in kupo sac?
Simla mu God El fahk nu sel Moses ouinge, 'Nga
God lal Abraham, God lal Isaac, ac God lal Jacob.'
27 Kalmeya pa El God lun mwet moul, ac El tia God
lun mwet misa. Kowos arulana tafongla!" 28 Ac sie
sin mwet luti Ma Sap el wi muta we, ac lohng ke
elos asiyuki. El liye tuh arulana wo top lal Jesus nu
sin mwet Sadducee, na el kalukyang nu yorol ke sie
mwe siyuk ac fahk, "Pia ma sap su yohk oemeet ke
Ma Sap uh?" 29 Jesus el topuk ac fahk, "Ma Sap se
ma yohk emeet pa inge: 'Lohng, O Israel. Leum God
lasr, El God sefanna. 30 Ac kom fah lungse Leum
God lom ke insiom kewa, ac ke ngunum kewa, ac ke
nunkom kewa, ac ke ku lom kewa.' 31 Ac ma sap
se akluo pa inge: 'Kom fah lungse mwet tulan lom
oana ke kom lungse kom sifacna.' Wangin sie pac

ma sap yohk liki ma luo inge." 32 Na mwet luti sac
fahk nu sin Jesus, "Pwaye sum, Mwet Luti! Kom fahk
suwohs, Leum God El mukena pa God, ac wangin
pac sie god saya. 33 Ac mwet se enenu in lungse
God ke insial kewa, ke nunkal kewa, ac ke ku lal
kewa; ac el enenu pac in lungse mwet tulan lal oana
ke el lungse el sifacna. Wo in akos ma sap luo inge
liki na in kisakin kosro fin loang uh, ku oru pac kutu
mwe kisa saya nu sin God." 34 Ac ke Jesus el liye
tuh el topuk suwohs, el fahk nu sel, "Kom tiana loesla
liki Tokosrai lun God." Tukun ma inge, wangin mwet
pulaik in sifil siyuk kutena ma sel. 35 Ke Jesus el luti
in Tempul, el srukak kusen siyuk se inge: "Fuka tuh
mwet luti Ma Sap elos fahk mu Christ el wen natul
David? 36 Ngun Mutal tuh akkaskasyal David, ac el
fahk ouinge: 'Leum God El tuh fahk nu sin Leum luk:
Muta siskuk layot Nwe ke nga filiya mwet lokoalok
lom ye niom.' 37 David el sifacna pangnol 'Leum';
na fuka tuh Christ elan wen natul David?" Oasr sie
un mwet na pus su engan in lohng luti lal Jesus. 38
Ac ke el lotelos, el fahk, "Liyekowosyang liki mwet
luti Ma Sap, su nokomang nuknuk loeloes ke elos
fufahsryesr inmasrlon mwet uh, ac kena tuh mwet uh
in akfulatyalos ac paingulos ke nien kuka; 39 su sulela
nien muta fulat in iwen lolngok ac acn ma wo emeet
ke pacl in kufwa. 40 Elos aklalfonye katinmas ac
pisrala ma lalos, ac oayapa oru pre loeloes lalos mwe
na lumah. Ke ma inge ac fah akyokyeyuk mwe kai nu
selos in arulana upa!" 41 Ke Jesus el muta apkuran
nu ke nien eisani mani in Tempul, el tuni ke mwet uh
ac filiya mani lalos uh. Mwet kasrup puspis elos filiya
mani na yohk. 42 Na sie katinmas su sukasrup el tuku
ac filiya luo ipin mani srisrik, sununna cent srusra
se. 43 Na Jesus el pangonma mwet tumal lutlut ac
fahk nu selos, "Pwayena nga fahk nu suwos, mwe
sang ma katinmas sukasrup se inge el filiya in nien
mani uh arulana yohk liki mwe sang lun mwet ngia
nukewa. 44 Tuh elos nukewa filiya ma elos srela liki
ma puspis lalos, a el, el nwe sukasrup, el sang ma lal
nukewa, aok nufon ma oasr yorol."

13 Ac ke Jesus el illa liki Tempul, sie sin mwet
tumal lutlut fahk nu sel, "Mwet Luti, liye woiyen
eot uh ac musaiyen lohm ke Tempul uh!" 2 Jesus el
topuk ac fahk, "Kom liye lohm na lulap inge? Wangin
sie sin eot inge ac fah oan yen oan we uh. Eot
inge nukewa ac fah rakelik." 3 Ac ke Jesus el muta
Fineol Olive tulayang nu ke Tempul uh, Peter, James,
John, ac Andrew elos tuku nu yorol 4 ac siyuk sel
ke el mukena muta, "Fahkak nu sesr lah ac sikyak
ngac ma kom fahk an, ac mea akilenyen pacl se
ma inge nukewa ac fah akpwayeyuk?" 5 Jesus el
topuk ac fahk, "Liyekowosyang tuh kutena mwet in
tia kiapwekowosla. 6 Mwet puspis ac kikiap mu elos
tuku inek ac fahk, 'Nga pa el!' ac elos ac fah kiapwela
mwet puspis. 7 Ac nik kowos fosrnga ke pacl kowos
lohng kusen mweun su apkuran nu yuruwos, ku
pweng ke mweun su orek yen loessula. Ma inge ac
nuna sikyak, tusruktu tia pa inge saflaiyen faclu. 8
Mutunfacl ac fah tuyak lain mutunfacl; tokosrai fah
lain sie sin sie. Ac fah oasr kusrusr yen nukewa,
oayapa ac fah oasr sracl. Ma inge nukewa oana
polo ngal se meet lun sie mutan su akola in isus. 9
"Kowos in liyekowosyang sifacna, tuh mwet uh ac
fah kaprikowosi ac tukakinkowosyang nu sin mwet
nununku. Elos ac fah sringil kowos in iwen lolngok.
Kowos ac fah tu ye mutun mwet leum ac tokosra
ke sripuk, tuh kowos in ku in fahkak Pweng Wo nu
selos. 10 Tuh Pweng Wo ac fah lutiyuk meet nu sin
mutunfacl nukewa, na faclu fah safla. 11 Ac ke elos
ac sruokkowosi ac uskowosyak nu in nununku, nimet
kowos loalela ke ma kowos ac fahk. Kowos fahk na
kas ma ac itukot nu suwos in pacl sacn. Tuh kas
ma kowos ac fahk uh tia ma suwos, a ma sin Ngun
Mutal. 12 Mwet uh ac fah sifacna sang mwet lelos
in anwuki. Papa uh ac fah oru oapana nu sin tulik
natulos, ac tulik uh ac fah tuyak lain papa tumalos ac
eisalosyang in anwuki elos. 13 Mwet nukewa ac fah
srungakowos ke sripuk. A el su muteng nwe ke safla
ac fah moulla. 14 "Kowos ac fah liye 'Mwe Srungayuk
Lulap' el tu yen ma tia fal elan tu we." (El su riti ma
inge, lela elan etu kalmac!) "Ouinge, elos su muta in
Judea elos ac enenu in kaingla nu fineol uh. 15 Sie
mwet su muta fin mangon lohm sel, elan tia sisla pacl
in oatui ac eis kutena ma lal liki lohm sel. 16 Mwet
se su muta inima uh, elan tia folokla nu lohm sel in
eis coat lal. 17 Ac fah arulana koluk nu sin mutan su
pitutu uh in pacl sac, ac mutan su tufahna isusla uh.
18 Kowos in pre nu sin God tuh ma inge in tia sikyak
in pacl in mihsrisr. 19 Tuh mwe ongoiya in len ingo
ac fah koluk liki kutena ma upa su sikyak fin faclu
oemeet me ke God El orala faclu nwe misenge. Ac
fah tia pac sikyak ouinge nwe tok. 20 Tusruktu Leum

God El akpuyela tari pisen len uh. El funu tia oru
ouinge, lukun wangin mwet moulla. A ke sripen mwet
su El sulela, El akpuyela len uh. 21 “Na kutena mwet
fin fahk nu suwos, ‘Liye, Messiah el a inge!’ ku ‘Liye,
el a ingo!’ — nik kowos lulalfongi. 22 Tuh Messiah
kikiap ac mwet palu kikiap ac fah sikyak. Elos ac fah
oru mwe akul lulap ac ma sakirik in kiapwela mwet,
elos fin ku — aok, finne mwet sulela lun God. 23
Liyekowosyang! Nga fahkot ma inge nu suwos meet
liki pacl ac sikyak uh. 24 “In len ingo, tukun pacl in
ongoiya sac, faht uh ac fah lohsrla ac malem uh ac
fah tia sifil kalem; 25 itu uh fah putatla liki kusrao,
ac ku su oan yen engyeng uh fah mokleyukla liki
inkanek na pwaye lalos. 26 Na Wen nutin Mwet fah
sikme in pukunyeng uh ke ku lulap ac wolana. 27 Ac
el fah supwalik lipufan lal nu fin faclu nufon in eisani
mwet sulela lun God liki acn nukewa faclu. 28 “Lela
sak fig uh in luti kowos ke sie mwe luti. Ke pacl se
lesak uh tufahna srunak sroa, na kowos etu lah pacl
fol uh apkuran me. 29 In lumah sac pacna, ke kowos
ac liye ke ma inge sikyak uh, kowos ac etu lah pacl
uh apkuran me, akuranna mutawauk. 30 Pwayena
nga fahk nu suwos, lah ma inge nukewa ac sikyak
meet liki mwet ma moul in pacl se inge ac misa. 31
Kusrao ac faclu ac fah wanginla, a kas luk ac fah
tiana wanginla. 32 “Tusruktu, wangin sie mwet etu ke
len sac ku ke ao sac — tia lipufan inkusrao ku Wen,
a Papa mukefanna etu. 33 Kowos liyekowosyang ac
tupan, tuh kowos tia etu ke pacl se ac sikyak. 34 Ac
fah oana ke sie mwet ac som liki facl sel, ac filiya
mwet kulansap lal in karingin ma lal. El sang orekma
kunen kais sie, ac el fahk pac nu sin mwet liyaung
mutunoa in arulana taran. 35 Ke ma inge, kowos in
arulana taran, mweyen kowos tia etu lah pia pacl se
leum lun lohm uh ac foloko — sahp ke eku, ku ke
infulwen fong, ku ke tafun lutu, ku ke lotutang ke faht
uh takak. 36 El fin sa tuku, tia wo elan konekowosyak
tuh kowos motul. 37 Ma nga fahk nu suwos uh, nga
fahk nu sin mwet nukewa: Taran ac soano!”

14 Ke pacl se inge, len luo lula nu ke pacl in
Kufwen Alukela ac Kufwen Bread Tia Akpulol
uh. Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos suk
oreya elos in kaprilya Jesus in lukma ac unilya. 2 Na
elos fahk, “Enenu kut in tia oru ke pacl in kufwa uh,
mweyen ac ku in purakak lokoalok.” 3 Jesus el som
nu Bethany ac muta in lohm sel Simon, sie mwet su
musen lepa meet. Ke el fungyang in mongo, mutan se
tuku us sufa soko orekla ke eot alabaster sessesla ke
mwe akmusra keng su arulana yokla molo, pangpang
nard. El foklalik sufa sac ac okoaung nu fin sifen
Jesus. 4 Kutu sin mwet su muta we elos mulat ac
fahk nu sin sie sin sie, “Mwe mea in sununteiyuk mwe
akmusra keng inge? 5 Fin kukakinyukla, ac yohk
liki ipin silver tolfoko, na ac ku in sang kasru mwet
sukasrup!” Ac elos arulana torkaskas lain mutan sac.
6 A Jesus el fahk nu selos, “Nimet angnol! Efu kowos
ku lusrongol? Orekma na wo se pa el oru nu sik inge.
7 Mwet sukasrup uh oasr yuruwos pacl nukewa, ac
kutena pacl ma kowos ac lungse in oru ma wo nu
selos uh kowos ku in oru. A nga ac tia muta yuruwos
pacl nukewa. 8 Mutan se inge el oru ma el ku in
oru. El mosrwela monuk in akoela meet liki pacl in
pukpuki luk. 9 Pwayena nga fahk nu suwos, lah yen
nukewa ma ac lutiyuk Pweng Wo se inge we fin faclu,
ma se el orala inge ac fah srumunyuk in esamyuk el
kac.” 10 Na Judas Iscariot, sie sin mwet tuma lutlut
singoul luo lun Jesus, el som nu yurin mwet tol fulat
tuh elan tukakunulak Jesus nu selos. 11 Elos engan
in lohng ma el fahk, ac wuleang in sang mani nu
sel. Ouinge Judas el mutawauk in suk pacl fal in
tukakunulak Jesus nu selos. 12 Ke len se meet lun
Kufwen Bread Tia Akpulol, len in uniya sheep fusr
in kisakin nu ke Kufwen Alukela, mwet tuma lutlut
lun Jesus elos siyuk sel, “Pia acn kom lungse kut in
akoela Kufwen Alukela lom an we uh?” 13 Na Jesus
el supwala luo sin mwet tumal lutlut, ac fahk nu seltal,
“Fahla nu in siti uh, ac sie mwet su us sufa in kof
soko fah sun komtal. Fahsr tokol 14 nu ke lohm se el
ac ilyak nu we, na komtal fahk nu sin mwet ma la
lohm sacn, ‘Mwet Luti el fahk, Pia infukil se ma nga
ac mwet tumuk lutlut ac mongo ke Kufwen Alukela
we uh?’ 15 Na el ac fah fahkot nu sumtal sie infukil
lulap ma oan lucng su akoeyukla tari, yen ma komtal
in akola ma nukewa nu sesr we.” 16 Mwet tumal lutlut
luo ah illa ac som nu in siti uh ac konauk lah ma
nukewa orekla oana ke Jesus el fahk nu seltal, ac
eltal akoela Kufwen Alukela. 17 Ac ke ekela, Jesus el
wi mwet tumal lutlut singoul luo tuku. 18 Ac ke elos
fungyang in mongo, Jesus el fahk, “Pwayena nga
fahk nu suwos, sie suwos ac tukakinyuyak — aok,
siena su wiyu mongo.” 19 Elos arulana supwarla ke
kas inge, ac kais sie selos mutawauk in siyuk sel, “Ya

nga pa kom fahk uh?” **20** Jesus el topuk nu selos,
“Siena suwos mwet singoul luo — el su wiyu isongya
bread nal in ahlu uh. **21** Wen nutin Mwet el ac fah
misa oana ke Ma Simusla fahk, a we nu sin mwet se
su ac tukakunulak uh! El funu tiana isusla, lukun wo
nu sel!” **22** Ac ke elos mongo, Jesus el eis bread se,
ac ke el pre kac tari, el kunsalik ac sang nu sin mwet
tumal lutlut ac fahk, “Kowos eis, ma inge monuk.”
23 Na el eis sie cup ac sang kulo nu sin God kac,
tari el sang nu selos ac elos nukewa nim kac. **24** Ac
Jesus el fahk nu selos, “Ma inge srahk lun wuleang
su ukuiyukla ke mwet puspis. **25** Pwayena nga fahk
nu suwos, nga fah tia sifil nim ke wain inge nwe ke
len se nga ac nim wain sasu in Tokosrai lun God.”
26 Na elos yuk soko on in kaksak, tari elos illa ac
som nu Fineol Olive. **27** Na Jesus el fahk nu selos,
“Kowos nukewa ac fah kaingelik ac fahsr likiyu, tuh
Ma Simusla fahk, ‘God El fah uniya mwet sropo uh ac
un sheep uh fah fahsrelik.’ **28** Tusruktu tukun God El
sifil akmoulyeyuyak, nga fah som meet liki kowos nu
Galilee.” **29** Ac Peter el fahk nu sel, “Nga fah tiana
som liki kom, elos inge nukewa finne fahsr liki kom!”
30 Na Jesus el fahk nu sel Peter, “Pwayena nga fahk
nu sum, meet liki won uh kahk ke pacl akluo ofong,
kom ac fah lafwekinyu pacl tolu.” **31** Ac Peter el
akyokye fahk lal mu, “Nga ac fah tiana fahk ouingan,
nga finne ac wi kom misa!” Mwet tumal lutlut nukewa
ngia fahk oapana ke Peter el fahk. **32** Elos tuku nu in
acn se pangpang Gethsemane, ac Jesus el fahk nu
selos, “Kowos muta inge ke nga ac pre.” **33** Ac el
eisal Peter, James, ac John welul. Ac el mutawauk in
toasr ac keoklana in ngunal, **34** ac el fahk nu seltal,
“Ngunik arulana sessesla ke asor, apkuranna nga
in misa kac. Komtal muta inge, tawi ac soano.” **35**
Ac el fahsr kutu nu meet ac faksufi ac pre tuh fin
ku, ao in keok se inge in alukella. **36** El pre ac fahk,
“Papa, Papa! Kom ku in oru ma nukewa. Eisla cup in
keok se inge likiyu. Tusruktu, in tia ou lungse luk, a
in ou lungse lom.” **37** Na el folokla ac liye lah mwet
tumal lutlut tolu ah motul, ac el fahk nu sel Peter,
“Simon, ya kom motul? Ya kom kofla in soano finne
ao sefanna?” **38** Ac el fahk nu seltal, “Komtal soano
ac pre tuh komtal in tia srifeyukla. Pwayena, ngun
lungse a ikwa munas.” **39** Ac el sifil folokla pre, ac
fahk pacna kas el fahk meet ah. **40** Na el sifil foloko
nu yurin mwet tumal lutlut ac liyalos lah elos srakna
motul, tuh eltal tia ku in kutong mwetkel laltal. Ac
eltal tia etu ma eltal ac topuk nu sel. **41** Ke el foloko
pacl se aktolu, el fahk nu seltal, “Ya komtal srakna
motul ac mongla? Tari, fal! Sun tari ao sac! Liye, Wen
nutin Mwet el itukyang inge nu inpoun mwet koluk.
42 Tukakek, kut som. Liye, pa inge mwet se ma ac
tukakinyuyak ah!” **43** Jesus el srakna kaskas ke pacl
se Judas, sie sin mwet tumal lutlut singoul luo, el
tuku. El wi sie un mwet na pus su supweyukme sin
un mwet tol fulat, mwet luti Ma Sap ac mwet matu, ac
elos us cutlass ac sak in anwuk inpaolos. **44** Mwet se
ma tukakunulak ah el tuh fahkang sie mwe akul nu
sin u lulap sac ac fahk, “Mwet se ma nga ac ngokya
muta uh pa kowos suk uh. Sruokilya, ac eisalang nu
sin mwet soan in usalla.” **45** Pacl se na Judas el
sun acn we, el fahsryang nwe yurin Jesus ac fahk
nu sel, “Mwet Luti,” ac el ngok mutal. **46** Na elos
tuku ac sruokilya Jesus ac kaprilya. **47** Ac sie selos
su tu we el faesak cutlass natul ac pakela la sren
mwet kulansap se lun Mwet Tol Fulat. **48** Na Jesus
el kasang nu selos ac fahk, “Ya kowos enenu na in
us cutlass ac sak in anwuk in tuh sruokyuwi, oana
in mwet pisrapasr sulallal se pa nga? **49** Nga muta
yuruwos len nukewa ac luti in Tempul, a kowos tia
sruokyuwi. Tusruktu ma inge orek in akpwayeyuk Ma
Simusla.” **50** Na mwet tumal lutlut nukewa fahsr lukel
ac kaingelik. **51** Oasr sie mukul fusr su nukum ipin
nuknuk linen se na, el fahsr tukun Jesus. Ac elos
srike in sruokilya **52** tuh el kaingla, sisla ipin nuknuk
linen lal ac koflufol na. **53** Na elos usalla Jesus nu in
lohm sin Mwet Tol Fulat, yen mwet tol fulat nukewa
ac un mwet matu ac mwet luti Ma Sap elos tukeni
we. **54** Ac Peter el fahsr tokol loessula ac utyak nu in
kalkal in lohm sin Mwet Tol Fulat. El wi mwet soan uh
muta ac langlung. **55** Un mwet tol fulat ac Un Mwet
Pwapa Fulat kewa elos srike in suk ma loh lain Jesus
elos in mau ku in unilya, tuh elos tia ku in konauk. **56**
Mwet puspis orek loh kikiap lain Jesus, tuh sramsram
lalos ah tia ma sefanna. **57** Na kutu selos tuyak ac
orek loh kikiap ke Jesus ac fahk: **58** “Kut lohng ke el
fahk mu, ‘Nga fah kunausla Tempul se inge su orekla
ke poun mwet, ac tukun len tolu nga fah musaela sie
su tia orek ke poun met.’” **59** Sramsram lalos inge tia
pac ma sefanna. **60** Na Mwet Tol Fulat el tuyak ye
mutalos ac siyuk sin Jesus, “Ya wanginna ma kom ac
topuk ke ma elos uh srukak in lain kom inge?” **61**

Tuh Jesus el misla ac tia kas. Na Mwet Tol Fulat el
sifilpa siyuk sel, “Ya kom pa Messiah, Wen nutin El
su Mutallana?” 62 Ac Jesus el fahk, “Aok, nga. Ac
kowos ac fah liye ke nga, Wen nutin Mwet, fah muta
lac po layot sin El su Kulana, ac tuku fin pukunyeng
inkusrao!” 63 Mwet Tol Fulat el salik nuknuk lal ac
fahk, “Kut tia sifil enenu kutu pac mwet loh! 64 Kowos
lohng kaskas enum lal, na mea nunak lowos?” Ac
elos nukewa insese in fahk mu fal in anwuki el. 65 Ac
kutu selos mutawauk in anel, ac elos kapriya mutal
ac fuskel, ac siyuk sel, “Palye lah su fiski kom uh!” Ac
mwet soan elos usalla ac puokol. 66 Peter el srakna
muta in kalkal uh ke sie mutan kulansap lun Mwet Tol
Fulat el fahsryak. 67 Ac ke el liyal Peter langlung, el
suilya ac fahk, “Kom welul pac Jesus lun Nazareth.”
68 A Peter el lafwekin ac fahk, “Nga nikin … nga tia
kalem ke ma kom fahk an.” Ac el illa nu mutunpot uh.
Ke pacl sacna won se kahkla. 69 Ac mutan kulansap
sac liyal ac sifilpa fahk nu selos su tu we, “El an el sie
selos.” 70 Ac Peter el sifilpa lafwekin. Kitin pacl toko,
elos su tu we elos sifilpa fahk nu sel Peter, “Kom
tia ku in lafwekin lah kom sie selos, mweyen kom
oayapa mwet Galilee.” 71 Na Peter el fahk nu selos,
“Nga fulahk lah nga kas na pwaye! God Elan kalyeiyu
nga fin kikiap! Nga tia etu mwet se kowos kaskas
kac an!” 72 In pacl sacna, won se kahkla ke pacl se
akluo, na Peter el esamak kas lun Jesus nu sel ke el
fahk mu, “Meet liki won uh ac kahkla pacl se akluo,
kom ac fah lafwekinyu pacl tolu.” Na el mutawauk in
tung ma lulap.

15 Toang na ke lotu tok ah, Mwet Tol Fulat el sa
na osun nu sin un mwet matu, mwet luti Ma
Sap ac Un Mwet Pwapa Fulat nukewa, ac elos orala
lemlem se lalos. Elos kaprilya Jesus ac pwanulla nu
yorol Pilate. 2 Ac Pilate el siyuk sel Jesus, “Ya kom
pa tokosra lun mwet Jew?” Jesus el topuk, “Pa kom
fahk an.” 3 Mwet tol fulat elos tukakunul Jesus ke
ma puspis. 4 Na Pilate el sifilpa siyuk sel, “Ke kom
lohng ma puspis ma elos tukakin kom kac inge, ya
wanginna ma kom ac sang topuk?” 5 Ac Jesus el
sifil pacna tia kas, ac Pilate el lut na pwaye. 6 Ke
pacl in Kufwen Alukela nukewa, Pilate el fahsr ke
oakwuk se in tulala sie sin mwet kapir ma mwet uh
siyuk kac. 7 Ke pacl se inge, oasr sie u muta in presin
ke sripen elos tuh akmas ke alein se ma sikyak lain
government. Sie sin mwet inge pa Barabbas. 8 Ke
mwet puspis tukeni ac mutawauk in kwafe sel Pilate
elan oru nu selos oana el muta oru in pacl in kufwa
nukewa, 9 na el siyuk selos, “Ya kowos lungse tuh
ngan tulala nu suwos tokosra lun mwet Jew?” 10 El
arulana etu lah mwet tol fulat elos eisalang Jesus nu
sel ke sripen elos sok sel. 11 A mwet tol fulat elos
purakak insien mwet uh in siyuk sel Pilate tuh elan
tulalla Barabbas nu selos. 12 Pilate el sifil fahk nu sin
u lulap sac, “Na mea nga fah oru nu sel su kowos
pangon tokosra lun mwet Jew?” 13 Elos wowoyak
ac fahk, “Unilya fin sakseng!” 14 Ac Pilate el siyuk
selos, “Efu, ma koluk fuka el orala uh?” Elos arulana
wowoyak yohk liki meet ac fahk, “Unilya fin sakseng!”
15 Na ke Pilate el lungse akinsewowoye mwet uh,
ouinge el tulalla Barabbas nu selos, ac el sap mwet
mweun in srunglul Jesus arulana upa, ac usalla in
anwuki el fin sakseng. 16 Na mwet mweun elos eisal
Jesus ac kololla nu inkul fulat lun governor, (acn
se pangpang Praetorium) ac elos pangoneni mwet
mweun wialos. 17 Ac elos nokmulang ke sie nuknuk
sroninmutuk, ac elos pirakela sie tefuro ke lah ma
oasr otah kac ac filiya fin sifal. 18 Na elos aksruksruk
in paingul ac fahk, “Paing kom, Tokosra lun mwet
Jew!” 19 Ac elos puok sifal ke soko sak, elos anel,
ac sikukmutuntei ac epasrla nu sel. 20 Ac ke elos
aksruksrukel tari, elos sarukla nuknuk sroninmutuk
sac, ac sifil nokmulang ke nuknuk lal sifacna. Na elos
kololla in unilya fin sakseng soko. 21 Ke elos fahsr
inkanek uh, elos sun sie mwet su inel pa Simon, su
tuku in acn saya me nu in siti uh, ac mwet mweun
elos akkohsyel ac sang elan us sakseng lun Jesus.
(Simon el mwet Cyrene, ac el papa tumal Alexander
ac Rufus.) 22 Ac elos usalla Jesus nu ke acn se
pangpang Golgotha, su kalmac pa, “Sri in Ahlunsuf.”
23 Elos srike in sang nu sel wain karyak ke ono se
pangpang myrrh, tuh Jesus el tia lungse nim. 24
Na elos srupsrulak fin sakseng, ac kitalik nuknuk
lal inmasrlolos. Elos susfa kac in suk ip lun kais
sie selos. 25 Ao eu ke lotutang pa elos srupsrulak
fin sakseng soko. 26 Ac kas ma akkalemye sripen
anwuki el, simla oan lucng liki sifal: “Tokosra Lun
Mwet Jew.” 27 Elos oayapa srupusrak mwet pisrapasr
sulallal luo welul — sie lac paol layot ac sie lac paol
lasa. [28 Akpwayeuk Ma Simusla su fahk, “Elos
oakulang yurin mwet koluk.”] 29 Mwet su fahsryak we
elos usruk kwawalos, ac fahk kas koluk in angnol

Jesus ac fahk, “Pwe! Kom pa tuh fahk mu kom ac
kunausla Tempul ac sifil musaela tukun len tolu! 30
Sifacna molikomla ac fani liki sakseng soko an!” 31 In
ouiya sac pacna, mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap
elos aksruksruke Jesus, ac fahk nu sin sie sin sie,
“El molela mwet ngia, a el kofla molella sifacna! 32
Kut fin liye Messiah, tokosra lun Israel, elan fani liki
sakseng soko ah, na kut fah lulalfongel!” Ac mwet luo
su welul Jesus sripsripyak fin sakseng eltal wi pac
angnol. 33 Ke infulwen len, in polo acn sac nufon
lohsrla ke lusen ao tolu. 34 Ac ke ao se aktolu, Jesus
el wowoyak ke pusra lulap ac fahk, [“Eloi, Eloi, lema
sabachthani]?” su kalmac pa, “God luk, God luk, efu
kom ku fahsr likiyu?” 35 Kutu sin mwet ma tu in sac
elos lohngol ac elos fahk, “Lohng, el pangnol Elijah!”
36 Sie selos kasrusr ac eis sie insroal, twenya ke wain
mwen, ac sang nu ke soko sak, na el kolak nu sin
Jesus tuh elan nim kac, ac fahk, “Kolyawin, kut in liye
lah Elijah el ac tuku sruhkilya liki sakseng soko uh!”
37 Ac Jesus el wola ke sie pusra lulap, na el misa. 38
Na lisrlisr se lisringyen Acn Mutal Na Mutal in Tempul
ah mihsalik ip luola, lucngi nwe ten. 39 Ke mwet kol
se lun un mwet mweun, su tu sisken sakseng uh,
el liye luman misa lun Jesus, el fahk, “Pwayena lah
mwet se inge el Wen nutin God!” 40 Ac oasr kutu
mutan su tu loes kutu ac liye ma orek inge. Tolu selos
pa Mary Magdalene, ac Mary nina kial James su srik
ac Joseph, oayapa Salome. 41 Elos tuh fahsr tukun
Jesus ac kasrel ke el muta Galilee. Mutan puspis su
welul tuku nu Jerusalem, elos wi pac tu we. 42 Ke
ekela in len in Akola, su len se meet liki Sabbath,
43 Joseph mwet Arimathea, sie sin Un Mwet Pwapa
Fulat su mwet uh akfulatye, su oayapa wi tupan tuku
lun Tokosrai lun God, el pulaik ac utyak nu ye mutal
Pilate ac siyuk ke monin Jesus. 44 Ac Pilate el lut ke
el lohng lah Jesus el misa tari; ac el solama mwet kol
se lun un mwet mweun ac siyuk lah pwaye Jesus
el misa tari. 45 Ac ke el etu sin mwet kol sac lah el
misa, na el sang ku nu sel Joseph elan us mano
sac. 46 Na Joseph el molela sie nuknuk linen, ac ke
el sruhkya monin Jesus, el pwelah ke nuknuk linen
sac, ac filiya in sie kulyuk ma tufahlla in eot uh; na el
epusang sie eot lulap nu ke mutun kulyuk sac. 47
Mary Magdalene ac Mary nina kial Joseph, eltal tuni
ma inge ac liye na acn eltal filiya mano sac we.

16 Ke safla len Sabbath, Mary Magdalene, Mary
nina kial James, ac Salome eltal molela kutu
mwe keng eltal in us som ac mosrwela monin Jesus.
2 Ac toang na ke len se meet in wik elos som nu ke
kulyuk sac, ke faht ah tufahna takak. 3 Ac eltal fahk
nu sin sie sin sie, “Su ac kasrekut epusla eot sac
liki mutun kulyuk sac?” 4 Na ke eltal ngetang nu ke
kulyuk uh, eltal liye lah eot sac ipisyukla tari. (Eot sac
arulana yohk.) 5 Ouinge eltal ilyak nu in kulyuk sac, ac
liye sie mukul fusr muta layen layot. El nukum nuknuk
fasrfasr, ac eltal arulana lut ac sangeng. 6 Ac el fahk
nu seltal, “Nik komtal sangeng. Nga etu lah komtal
sokol Jesus mwet Nazareth, su anwuki fin sakseng.
El wangin inge — el moulyak liki misa! Liye, pa inge
acn elos fililya we ah. 7 Som ac fahkak nu sin mwet
tumal lutlut ac Peter, lah el ac som meet liki kowos nu
Galilee. Kowos ac fah liyal we, oana ke el tuh fahk nu
suwos.” 8 Ouinge eltal illa ac kaingla liki kulyuk sac,
ac eltal arulana rarla ke sangeng. Wangin ma eltal
fahk nu sin kutena mwet ke sripen eltal sangengla. 9
**(note: The most reliable and earliest manuscripts do not include
Mark 16:9-20.)** [Tukun Jesus el sifil moulyak liki misa,
ke toang na ke len se meet in wik, el sikyang nu sel
Mary Magdalene, su Jesus el tuh sisla demon itkosr
lukel. 10 Mary el som ac fahkak nu sin mwet ma welul
Jesus meet, ke elos srakna tung ac asor. 11 Ke elos
lohng ke el fahk mu Jesus el moulyak ac sikyak nu
sel, elos tia lulalfongi ma el fahk. 12 Tukun ma inge,
Jesus el sikyang nu sin luo pac selos, in sie pacna
lumah, ke eltal fahsr inkanek laltal nu likin siti uh. 13
Eltal folokla ac fahkak nu sin mwet lula, a elos tia
pac lulalfongeltal. 14 Oetok, na Jesus el sikyang nu
sin mwet tumal lutlut singoul sie ke elos mongo. El
kaelos ke selulalfongi lalos, ac ke upaiyen insialos
in lulalfongelos su liyal tari tukun el moulyak. 15 Ac
el fahk nu selos, “Kowos som nu fin faclu nufon, ac
fahkak Pweng Wo nu sin mwet uh nukewa. 16 Kutena
mwet su lulalfongi ac baptaisla fah moul; a elos su tia
lulalfongi fah lisyukla. 17 Mwet lulalfongi uh ac fah
itukyang ku nu selos in oru mwe akul inge: elos fah
sisla demon uh inek; elos fah kaskas ke kain in kas
sasu; 18 elos fin srukak wet pwasin ku nim ke kutena
mwe nim ma ac ku in sang misa nu selos, ma inge ac
fah tia ku in akkolukyalos; ac elos ac fah filiya paolos
nu fin mwet mas ac elos ac kwela.” 19 Tukun Leum
Jesus el kaskas nu selos, utukyak el nu inkusrao ac

muta lapo layot sin God. **20** Na mwet tumal lutlut elos
som ac luti yen nukewa. Leum Jesus el welulos ke
orekma elos oru, ac el akpwayeye luti lalos ke mwe
akul ma elos oru.] [[SIE PAC KAS IN AKSAFYE BUK
SE INGE IN PACL EMEET Mutan ah som ac fahk nu
sel Peter ac elos su oelul, ma nukewa ma fwackyang
nu seltal. Tukun ma inge, Jesus el sifacna supwalik
mwet tumal lutlut in fahkak kas mutal, kas in loango
ke moul ma pahtpat nu fin faclu nufon.]]

Luke

1 Nu sum, Theophilus, su fal in akfulatyeyuk: Pus
mwet ma arulana oaru in orani ac simusla ma su
sikyak inmasrlosr. **2** Elos simusla ma su fwackme nu
sesr sin mwet ma sifacna liye ma inge ac sulkakinelik
ke tufahna mutawauk me. **3** Ke ma inge, leum fulat
luk, ke sripen nga liksreni na lohang in lutlut ke ma
inge ke mutawauk me, nga sifacna nunku mu ac
wona ngan takunla nu sum ma sikyak uh. **4** Nga oru
ma inge kom in mau etu na pwaye ke ma nukewa
ma lutiyuk kom kac. **5** In pacl se ma Herod el tuh
tokosra in acn Judea, tuh oasr mwet tol se pangpang
Zechariah, su ma in u lal Abijah, mwet tol. Mutan kial
ah pa Elizabeth, su ma in fwilin tulik natul Aaron,
mwet tol. **6** Eltal kewa moulkin moul na suwohs
ye mutun God, ac arulana oaru in akos ma sap
ac oakwuk nukewa lun Leum God. **7** Wangin tulik
natultal, mweyen Elizabeth el tia ku in orek tulik,
ac el ac Zechariah tukenina matuoh. **8** Sie len ah
Zechariah el oru orekma in tol lal ke sun pacl lun u lal
in kulansap in Tempul. **9** In oana oakwuk nu sin mwet
tol uh, srisrngiyuki ke fa mu ac ma kunal in akosak
mwe keng fin loang uh. Ouinge el utyak nu in Tempul
lun Leum God, **10** ac mwet puspis elos pre likinum uh
ke ao in kisa mwe keng uh. **11** Sie lipufan lun Leum
God sikyang nu sel, ac tu layen layot ke loang uh,
yen mwe keng uh akokyak we. **12** Ke Zechariah el
liyalak el arulana lut ac sangengla. **13** Na lipufan sac
fahk nu sel, “Zechariah, nimet sangeng. God El lohng
pre lom. Elizabeth, mutan kiom, el ac fah oswela sie
wen nutum. Kom ac fah sang inel John. **14** Kom ac
fah arulana engan, ac mwet puspis ac fah wi pac
engan ke el ac isusla. **15** El ac fah sie mwet saok ye
mutun Leum God. El ac fah tia nim wain, ku kutena
mwe nim ku. El ac fah sesseslana ke Ngun Mutal,
mutawauk ke el isusla me, **16** ac el ac fah forokla
mwet puspis sin mwet Israel nu sin Leum God lalos.
17 El ac fah fahsr meet liki Leum God, ke ngunin ku
lal Elijah, mwet palu. El ac fah akwoyela inmasrlon
papa ac tulik uh; el ac fah oru tuh mwet seakos in
sifil nunak oana mwet suwoswos; el ac fah oru tuh
mwet lun Leum God in akola nu sel.” **18** Na Zechariah
el fahk nu sin lipufan sac, “Nga ac etu fuka lah ac
ouingan? Nga matuoh, ac mutan kiuk uh matuoh
pac.” **19** Na lipufan sac fahk, “Nga pa Gabriel. Nga tu
ye mutun God, su supweyume in tuh kaskas nu sum,
ac fahkot pweng wo se inge nu sum. **20** Tusruktu
kom tia lulalfongi kas luk, su ac fah akpwayeiyuk in
pacl fal. Ke sripen selulalfongi lom, kom ac fah tia ku
in sramsram. Kom ac mutana tia kaskas nwe ke na
akpwayeiyuk ma nga fahk nu sum inge.” **21** In pacl
se inge, mwet uh mutana soanel Zechariah, ac suk
lah efu ku el utyak arulana pahtlac in Tempul. **22** Ke
el oatula, el tia ku in kaskas nu selos, ouinge elos
akilen mu el liye sie aruruma in Tempul. Ke el tia ku
in kaskas nu selos, el orekmakin na paol ac srisrsrisr
nu selos. **23** Ke safla pacl in kulansap lal Zechariah
in Tempul uh, el folokla nu lohm sel ah. **24** Tia paht
toko, Elizabeth, mutan kial, el pitutuyak ac tiana illa
liki lohm sel ke malem limekosr. **25** Ac el fahk, “Inge
nga etu tuh Leum God El kasreyu. El eisla mwekin
luk likiyu ye mutun mwet uh.” **26** Ke Elizabeth el pitutu
malem onkosr, God El supwalla lipufan Gabriel nu
in siti srisrik se in acn Galilee pangpang Nazareth.
27 Oasr sap soko el us nu sin sie mutan fusr virgin,
su ako in payuk nu sin mukul se pangpang Joseph,
su ma in fwilin tulik natul Tokosra David. Inen mutan
fusr sac pa Mary. **28** Lipufan sac tuku nu yorol ac
fahk, “Paing kom! Leum God El wi kom, ac El arulana
akinsewowoye kom!” **29** Mary el arulana fohsak ke
kas lun lipufan sac, ac el suk na lah mea kalmen
ma el fahk uh. **30** Na lipufan sac fahk nu sel, “Mary,
nikmet sangeng, tuh kom ohi yurin God. **31** Kom ac
fah pitutuyak ac oswela sie wen, ac kom fah sang inel
Jesus. **32** El ac fah arulana fulat — ac fah pangpang
el Wen nutin God Fulatlana. Leum God El ac fah oru
tuh elan sie tokosra oana David, papa matu tumal, **33**
ac el ac fah leum fin fwilin tulik natul Jacob nwe tok.
Tokosrai lal ac fah wangin saflaiya!” **(aiōn g165)** **34** Na
Mary el fahk nu sin lipufan sac, “Ma inge ac sikyak
fuka, ke nga soenna etu mwet?” **35** Ac lipufan sac
topuk ac fahk, “Ngun Mutal ac fah tuku nu fom, ac ku
lun God ac fah oan fom. Ke sripa se inge, wen mutal
se inge ac fah pangpang Wen nutin God. **36** Esamul
Elizabeth, sie nina in sou lom an. Tuh fwack mu el tia
ku in isus, a inge el pitutu malem onkosr lac, el finne
arulana matuoh. **37** Mweyen wangin ma God El kofla
in oru.” **38** Na Mary el fahk, “Nga mwet kulansap lun
Leum God. Lela ma inge in orek nu sik oana ke kom
fahk.” Na lipufan sac som lukel. **39** Tiana paht tukun
ma inge, Mary el akola ac sulaklak na som nu in sie

siti srisrik inmasrlon eol in acn Judea. **40** El utyak
nu in lohm sel Zechariah ac paingul Elizabeth. **41**
Ke pacl se Elizabeth el lohng kusen paing lal Mary,
tulik se insial ah mokuikui, ac Elizabeth el sesseslana
ke Ngun Mutal, **42** ac fahk nu sel Mary ke pusra
lulap, "Kom pa insewowo emeet sin mutan nukewa
uh, ac insewowo tulik se su kom ac oswela an! **43**
Efu ku ouiya na yohk se inge in sikyak nu sik, tuh
nina kien Leum luk in tuku nu yuruk? **44** Ke pacl se
na nga lohngak ke kom paingyu ah, tulik se insiuk
inge srosro ke engan. **45** Fuka lupan insewowo lom
ke kom lulalfongi lah kas lun Leum God nu sum ac
fah akpwayeyuk!" **46** Mary el fahk, "Insiuk kaksakin
Leum God; **47** Ngunik engan ke sripen God, Mwet
Lango luk, **48** Tuh El esamyu, mutan kulansap pusisel
lal! Ingela mwet in fwil nukewa ac fah pangonyu
insewowo, **49** Ke sripen orekma yohk su God Kulana
El oru nu sik. Inel mutallana; **50** Liki fwil nu ke fwil El
akkalemye pakoten lal nu selos su sunakunul. **51**
El asroela po kulana lal, Ac kunauselik pwapa lun
mwet inse fulat. **52** El akpusiselye tokosra kulana
liki tron lalos, Ac El akfulatye mwet pusisel. **53** El
akkihpye mwet masrinsral ke ma wo, Ac supwalik
mwet kasrup uh pisinpo. **54** El sruokyana wulela lal
nu sin mwet matu lasr, Ac tuku in kasru Israel, mwet
kulansap lal. **55** El esam in akkalemye pakoten lal nu
sel Abraham Ac fwilin tulik nukewa natul nwe tok!"
(aiōn g165) **56** Mary el muta yorol Elizabeth malem tolu,
na el folokla nu yen sel. **57** Sun pacl lal Elizabeth in
isusla, ac el oswela sie wen. **58** Mwet tulan lal ac sou
lal lohngak lah Leum God El arulana akinsewowoyal,
ac elos welul engan. **59** Ke tulik sac el sun len oalkosr
matwal, elos tuku in tuh kosreyukla el, ac elos akoo in
sang inel Zechariah, in folokin inen papa tumal ah. **60**
Tusruktu nina kial ah fahk mu, "Mo! Inel pa John." **61**
Ac elos fahk nu sel, "Wangin sou lom ma us ine sacn!"
62 Na elos kaskas srisrsrisr nu sin papa tumal ac siyuk
sel lah ac su inen tulik sac. **63** Zechariah el siyuk sie
ma elan sim kac, ac el simusla mu, "Inel pa John."
Elos nukewa arulana lut. **64** In pacl sacna Zechariah
el sifilpa ku in kaskas, ac el mutawauk in kaksakin
God. **65** Mwet tulan lalos nukewa arulana sangeng,
ac pungen ma inge fahsrelik nu infulan eol nukewa in
acn Judea. **66** Mwet nukewa su lohng ke ma inge elos
nunku kac ac siyuk, "Tulik se inge fin kapak el ac mau
mwet fuka se?" Mweyen kalem na lah ku lun God
oan facl. **67** Zechariah, papa tumal John, el sessesla
ke Ngun Mutal, ac el fahkak kas inge sin God me: **68**
"Lela kut in kaksakin Leum God lun Israel! El tuku tari
in kasru mwet lal ac aksukosokyalosla. **69** El ase nu
sesr sie Mwet Lango kulana, Sie sin fwilin tulik natul
David, mwet kulansap lal. **70** El nuna wulela sin mwet
palu mutal lal oemeet mu **(aiōn g165)** **71** El ac molikutla
liki mwet lokoalok lasr, Liki ku lalos nukewa su kwase
kut. **72** El tuh fahk mu El ac akkalemye pakoten lal nu
sin mwet matu lasr somla, Ac esam pac wulela mutal
lal. **73** Ke sie wulela oa su El orala nu sel Abraham,
papa matu tumasr, El wuleang in **74** Tulekutla liki
inpoun mwet lokoalok lasr, Tuh kut in kulansupwal ac
tia sangeng, **75** Ac tuh kut in mutal ac suwoswos ye
mutal Ke lusenna moul lasr. **76** "Wen nutik, ac fah
pangpang kom mwet palu lun God Fulatlana. Kom ac
fah fahsr meet liki Leum In akoela inkanek lal, **77**
In fahkak nu sin mwet lal lah elos ac fah moliyukla
Mweyen El ac nunak munas nu selos ke ma koluk
lalos. **78** God lasr El pakoten ac mongfisrasr. El ac
fah oru tuh kalmen molela lal in takak ac srekuti, **79**
Ac in tololosyak nukewa su muta in lohsr ac ngunin
misa, In kol niasr nu ke inkanek lun misla." **80** Tulik
sac kapak ac kui in manol ac in ngunal. El muta yen
mwesis nwe ke pacl se el sikyang nu sin mwet Israel.

2 In pacl sac Tokosra Fulat Augustus el sapkin sie
oaoa lulap in orek in acn nukewa ma oan ye
nununku lun acn Rome. **2** Quirinius pa governor lun
acn Syria ke oaoa se emeet inge srola. **3** Ouinge
mwet nukewa elos som, kais sie nu in acn sel sifacna,
in simla inel we. **4** Joseph el som liki siti srisrik
Nazareth in acn Galilee nu in siti srisrik Bethlehem
in acn Judea, acn ma Tokosra David el isusla we.
Joseph el tuh som nu we mweyen el ma in sruf lal
David. **5** Ke sripen el akoo in payukyak sel Mary, oru
eltal tukeni som in tuh simla inelos. Mary el pitutu,
6 ac ke eltal muta Bethlehem, sun pacl in isus lal.
7 El oswela wounse mukul natul, nokmulla ke ipin
nuknuk, ac fililya in nien mongo lun kosro — mweyen
wangin acn elos in muta we ke lohm in mongla lun
mwet fahsr. **8** Oasr kutu mwet shepherd in acn sac,
su muta inima uh ke fong sac in karingin un sheep
natulos. **9** Sie lipufan lun Leum sikyang nu selos, ac
wolana lun Leum kalmelik ac tololosyak. Elos arulana
sangengla kac. **10** Tuh lipufan sac fahk nu selos,
"Nimet sangeng! Nga us pweng wo nu suwos, su

ac fah arulana akenganye mwet nukewa. **11** Tuh
isusla nu suwos misenge in siti sel David, sie Mwet
Lango, su Leum Christ! **12** Pa inge mwe akpwaye nu
suwos uh: kowos ac fah konauk tulik fusr se pipla ke
ipin nuknuk, ac oan in nien mongo lun kosro." **13** In
kitin pacl ah na, oasr sie u lulap ke lipufan inkusrao
sikyang wi lipufan sac; elos on ac kaksakin God: **14**
"Wolana nu sin God in fulatlana, Ac misla fin faclu
nu sin mwet su El insewowo kaclos!" **15** Ke lipufan
uh som lukelos nu inkusrao, mwet shepherd elos
fahk nu sin sie sin sie, "Kut som nu Bethlehem ac
liye ma se sikyak inge, su God El fahkak nu sesr
kac." **16** Ouinge elos sulaklak som ac konalak Mary
ac Joseph, ac liye tulik fusr sac oan in nien mongo
lun kosro. **17** Ke mwet shepherd uh liyal, elos srumun
kas ma lipufan sac fahk nu selos ke tulik sac. **18**
Mwet nukewa ma lohng ah elos arulana fwefela ke
kas lun mwet shepherd ah. **19** A Mary el esam ma
inge nukewa, ac el arulana nunku yohk kac. **20** Mwet
shepherd elos folokla, ac yuk on in kaksakin God ke
ma nukewa elos lohng ac liye. Ma nukewa sikyak
oana ke lipufan sac fahk nu selos ah. **21** Tukun len
oalkosr, ke sun pacl fal nu sin tulik sac in kosreyukla,
itukyang inel Jesus — ine se ma lipufan sac tuh sang
nu sel meet liki tulik sac srimetak insien nina kial
ah. **22** Sun pacl fal in oru alu in aknasnas, oana ma
simla in Ma Sap lal Moses. Ke ma inge Joseph ac
Mary eltal usla tulik sac nu Jerusalem in eisalang
nu sin Leum God, **23** oana ke simla in Ma Sap lun
Leum God, fahk mu: "Wounse mukul nukewa enenu
in kisakinyukyang nu sin Leum God." **24** Eltal oayapa
som in tuh kisakin luo wuleoa ku luo wule fusr, oana
ke oakwuk lun Ma Sap lun Leum God. **25** In pacl sac
oasr mukul se muta in Jerusalem pangpang Simeon.
El sie mwet suwoswos su arulana akfulatye God in
moul lal, ac el soano moliyukla lun Israel. Ngun Mutal
welul, **26** ac akkalemyeang nu sel mu el ac fah tiana
misa nwe ke na el liye Messiah, su Leum God El
wulela kac. **27** Ngun Mutal el kololla Simeon nu in
Tempul. Ke papa ac nina kien tulik Jesus usalak nu
in Tempul in oru oana ma oakwuk lun Ma Sap, **28**
Simeon el eis tulik sac, kafsalak inpaol, ac kaksakin
God ac fahk: **29** "Leum God, wulela lom akpwayeyuk.
Inge kom ku in fuhlela mwet kulansap lom in som
in misla. **30** Ke mutuk sifacna nga liye tari molela
lom, **31** Su kom akoela ye mutun mwet in mutanfacl
nukewa: **32** Sie kalem in fahkak ma lungse lom nu
sin mwet pegan, Ac in ase wolana lom nu sin mwet
lom, mwet Israel." **33** Papa ac nina kien tulik sac
arulana lut ke ma Simeon el fahk kacl. **34** Simeon el
akinsewowoyaltal ac fahk nu sel Mary, nina kial, "Tulik
se inge solla sin God nu ke musalla ac musaiyukyak
lun mwet puspis in Israel. El ac fah sie akul sin God
me, su mwet puspis ac fah kaskas lainul, **35** ac ma
inge ac fah fahkak nunak lukma su oan in elos. Ac
kom ac fah arulana asor, oana ke sie cutlass kosroh
fakisya in ngunum." **36** In pacl sac tuh oasr pac mutan
palu se, inel pa Anna, acn natul Phanuel sin sruf lal
Asher. El arulana matuoh. El tuh payuk ke el mutan
fusr ac muta yurin mukul tumal ah yac itkosr, **37** na
el katinmasla, ac mukena muta nwe ke el sun yac
oalngoul akosr. El tiana illa liki Tempul, a el mutana
we in alu, lalo ac pre ke len ac fong. **38** In pacl sacna
el kalukyang nu yoroltal ac sang kulo nu sin God, na
el kaskas ke tulik sac nu sin mwet nukewa su tupan
molela lun God nu sin Jerusalem. **39** Ke Joseph ac
Mary eltal akfalyela ma nukewa ma oakwuki ke Ma
Sap lun Leum God, na eltal folokla nu Galilee, nu in
acn seltal Nazareth. **40** Tulik sac kapak ac kui ac el
sesseslana ke lalmwetmet, ac lungkulang lun God
oan facl. **41** In yac nukewa, papa ac nina kial Jesus
eltal ac som nu Jerusalem in wi Kufwen Alukela. **42**
Ke Jesus el sun yac singoul luo matwal, eltal som
pac nu ke kufwa uh oapana pacl nukewa. **43** Ke safla
kufwa uh, eltal mutawauk in folok nu yen seltal, tusruk
Jesus el mutana Jerusalem tia welultal. Papa ac nina
kial tiana etu lah ouinge. **44** Eltal nunku mu el oasr na
inmasrlon un mwet uh, oru eltal fahsr len fon se, na
eltal fah mutawauk in sokol inmasrlon sou ac mwet
kawuk lalos. **45** Eltal tiana konalak, na eltal sifil folokla
nwe Jerusalem in sokol. **46** Ke len se aktolu, eltal
konalak in Tempul uh. El muta inmasrlon mwet luti in
lohngolos ac kusen siyuk selos. **47** Mwet nukewa su
lohngol elos arulana fwefela ke top lalmwetmet lal. **48**
Papa ac nina kial eltal arulana lut ke eltal liyalak, ac
nina kial el fahk nu sel, "Wen, efu kom ku oru ouinge
nu sesr? Nga ac papa tomom ah arulana fosrngala
ke sukyom." **49** Ac el topuk ac fahk, "Efu ku komtal
sukyu? Ya komtal tia etu tuh fal nga in muta in lohm
sin Papa tumuk?" **50** Tusruktu eltal tiana kalem ke top
lal ah. **51** Na Jesus el welultal folokla nu Nazareth,
yen ma el aksoltal we. Nina kial el esam ma inge

nukewa ac filiya in oanna in nunak lal. 52 Ac Jesus el
kapkapak in lalmwetmet ac in lumahl, ac el arulana
ohi yurin God ac yurin mwet uh.

3 Ke yac aksingoul limekosr in we lal Tokosra Fulat
Tiberius, Pontius Pilate pa governor in acn Judea,
Herod pa leumi acn Galilee, ac Philip, tamulel lal
Herod, pa leumi acn Iturea ac Trachonitis; Lysanias
el leumi acn Abilene; 2 ac Annas ac Caiaphas eltal
mwet Tol Fulat. In pacl se inge pa kas lun God tuku
nu sel John, wen natul Zechariah, ke el muta yen
mwesis. 3 Ouinge John el fufahsryesr in acn nukewa
su oan apkuran nu ke Infacl Jordan, ac oru luti lal
we, ac fahk, "Kowos auliyak ac baptaisla, na God
El fah eela ma koluk lowos." 4 Oana ma simla in
book lal Isaiah mwet palu: "Sie pusra wowoyak yen
mwesis ac fahk, 'Kowos akoo inkanek lun Leum,
Ac aksuwosye Elan fahsr kac! 5 Infahlfal nukewa
ac fah nwekyukla, Ac eol ac tohktok nukewa ac fah
akfwelyeyuk. Inkanek kururu ac fah aksuwosyeyuk,
Ac innek siruprup fah akfwelyeyuk. 6 Mwet nukewa
fin faclu ac fah liye molela sin God me!'" 7 Un mwet
puspis som nu yorol John in tuh baptaisla sel. El fahk
nu selos, "Kowos wet pwasin! Su fahk mu kowos
ac ku in kaingkunla mwe keok ma God El akola in
supwama uh? 8 Oru ma ac akpwayei lah kowos forla
liki ma koluk lowos an. Ac nimet sifacna nunku mu
Abraham el papa tomowos. Nga fahk nu suwos lah
God El ku na in eis eot inge ac ekulla nu ke tulik
natul Abraham! 9 Tuhla uh akola tari in pakiya sak uh
nwe ke oka uh. Sak nukewa ma tia oswe fahko wo
uh ac fah pakpuki ac sisila nu in e uh." 10 Na mwet
uh siyuk sel, "Na mea kut ac oru?" 11 El topuk ac
fahk, "Kutena mwet su oasr nuknuk luo lal, lela elan
sang sie lun el su wangin la, ac kutena mwet su oasr
mwe mongo yorol, lela elan sang kutu nun mwet ma
wangin ma nac." 12 Kutu mwet eisani tax elos tuku
in wi baptaisla, ac elos siyuk sel, "Mwet Luti, ac kut
— mea kut in oru?" 13 El fahk nu selos, "Nimet eis
tax yohk liki lupa ma oakwuki ke ma sap an." 14 Ac
kutu mwet mweun elos oayapa siyuk sel, "Ac kut —
mea kut ac oru?" El fahk nu selos, "Nimet eisla mani
sin kutena mwet ke funmwet, ku orek loh kikiap lain
mwet. Kowos in falkinna molin orekma lowos an." 15
Mutawauk in yokelik finsrak lun mwet uh kacl John
lah acnu el pa Messiah. 16 Ouinge John el fahk nu
selos nukewa, "Nga baptaisi kowos ke kof, tusruktu
oasr sie su ac fah tuku, su arulana fulat ac ku likiyu.
Nga kupansuwol in tulala ah losyen fahluk lal ah. El
ac fah baptaisi kowos ke Ngun Mutal ac e. 17 Fork
in sraclik lal oasr inpaol, ac el akola in sraclik fiten
wheat liki kulun wheat. El ac fah orani wheat lal nu in
nien filma lal. Tusruktu kulun wheat uh ac fah isisyak
in sie e su ac fah tiana kunla." 18 In lumah puspis
John el fahkak Pweng Wo nu sin mwet uh, ac kwafe
nu selos in ekulla ouiyen moul lalos. 19 Tusruktu John
el kael Herod, su leumi Galilee, mweyen el payukyak
sel Herodias, mutan se kien tamulel lal, ac oru pac
kain koluk puspis saya. 20 Na Herod el eisalang
John nu in presin, su koluk liki na ouiya ma el oru
meet ah. 21 Tukun mwet nukewa baptaisla tari, Jesus
el oayapa baptaisla. Ke pacl se el pre ah, kusrao
ikakla, 22 ac Ngun Mutal tuhwi nu facl oana luman
sie wuleoa. Ac sie pusra tuku inkusrao me ac fahk,
"Kom Wen kulo nutik. Nga arulana insewowo sum."
23 Ke pacl se Jesus el mutawauk in oru orekma lal
sahp el yac tolngoul matwal. Mwet uh pangon mu el
wen natul Joseph, su ma natul Heli, 24 wen natul
Matthat, wen natul Levi, wen natul Melchi, wen natul
Jannai, wen natul Joseph, 25 wen natul Mattathias,
wen natul Amos, wen natul Nahum, wen natul Esli,
wen natul Naggai, 26 wen natul Maath, wen natul
Mattathias, wen natul Semein, wen natul Josech, wen
natul Joda, 27 wen natul Joanan, wen natul Rhesa,
wen natul Zerubbabel, wen natul Shealtiel, wen natul
Neri, 28 wen natul Melchi, wen natul Addi, wen natul
Cosam, wen natul Elmadam, wen natul Er, 29 wen
natul Joshua, wen natul Eliezer, wen natul Jorim,
wen natul Matthat, wen natul Levi, 30 wen natul
Simeon, wen natul Judah, wen natul Joseph, wen
natul Jonam, wen natul Eliakim, 31 wen natul Melea,
wen natul Menna, wen natul Mattatha, wen natul
Nathan, wen natul David, 32 wen natul Jesse, wen
natul Obed, wen natul Boaz, wen natul Salmon, wen
natul Nahshon, 33 wen natul Amminadab, wen natul
Admin, wen natul Arni, wen natul Hezron, wen natul
Perez, wen natul Judah, 34 wen natul Jacob, wen
natul Isaac, wen natul Abraham, wen natul Terah,
wen natul Nahor, 35 wen natul Serug, wen natul Reu,
wen natul Peleg, wen natul Eber, wen natul Shelah,
36 wen natul Cainan, wen natul Arphaxad, wen natul
Shem, wen natul Noah, wen natul Lamech, 37 wen
natul Methuselah, wen natul Enoch, wen natul Jared,

wen natul Mahalaleel, wen natul Kenan, **38** wen natul
Enosh, wen natul Seth, wen natul Adam, wen nutin
God.

4 Ke Jesus el foloko liki Infacl Jordan el sesseslana
ke Ngun Mutal. Ngun el kololla nu yen mwesis, **2**
ac Devil el srifel we ke lusen len angngaul. Jesus el
tiana mongo ke lusen pacl sac nufon, pwanang el
masrinsralla. **3** Devil el fahk nu sel, "Kom fin Wen
nutin God, sap eot se inge in ekla bread." **4** A Jesus
el fahk, "Ma Simusla fahk mu mwet uh tia ku in moul
ke bread mukena." **5** Na Devil el pwanulak nu sie
acn fulat ac fahkak tokosrai nukewa lun faclu nu sel
in kitin pacl ah na. **6** Ac Devil el fahk nu sel, "Nga
ac fah sot nu sum ku nukewa ac mwe kasrup inge
nukewa. Ma inge nukewa ituku tari nu sik, ac nga
ku in kitala nu sin kutena mwet ma nga lungse sang
nu se. **7** Kom fin alu nu sik, na ma inge nukewa fah
ma lom." **8** Jesus el fahk, "Ma Simusla uh fahk mu,
'Kom fah alu nu sin Leum God lom ac kulansap nu
sel mukena!'" **9** Na Devil el usalla nu Jerusalem, ac
fililya ke acn se ma fulat oemeet ke Tempul, ac fahk
nu sel, "Kom fin Wen nutin God, atula nwe ten. **10**
Tuh Ma Simusla fahk mu, 'God El ac fah sap nu
sin lipufan lal in liyekomyang ac karingin kom.' **11**
Oayapa fahk mu, 'Elos ac fah tapukkomyak inpaolos,
tuh kom in tia tokelik niom ke eot uh.'" **12** A Jesus el
fahk, "Ma Simusla uh fahk, 'Nik kom srike Leum God
lom.'" **13** Tukun Devil el srife Jesus in ouiya pus, na el
fahsr lukel nu ke sie pac pacl. **14** Na Jesus el folokla
nu Galilee, ac ku lun Ngun Mutal oan facl. Pweng
kacl fahsrelik nu in polo acn sac nufon. **15** El luti
in iwen lolngok lalos, ac mwet nukewa kaksakunul.
16 Na Jesus el som nu Nazareth, yen ma el matula
we, ac ke len Sabbath el som nu in iwen lolngok
oana el oru pacl nukewa. El tuyak in rit Ma Simusla,
17 ac itukyang nu sel book lal Isaiah mwet palu. El
laknelik book limlim sac ac konauk acn se ma simla
kas inge, fahk mu: **18** "Ngun lun Leum God oan fuk,
Mweyen El mosrweyula in fahkak pweng wo nu sin
mwet sukasrup. El supweyume in sulkakin lah mwet
sruoh ac fah sukosokla, Ac mwet kun ac fah sifil eis
liyaten; In aksukosokye mwet su muta in keok, **19** Ac
fahkak lah pacl sac tuku tari Ke Leum God El fah
molela mwet lal." **20** Jesus el lumwani book sac ac
folokonang nu sin mwet liyaung, na el muta nu ten.
Mwet nukewa in lohm uh ngetang suilya **21** ke el fahk
nu selos, "Misenge Ma Simusla se inge akpwayeiyuk
ke pacl se na kowos lohng ke nga riti ah." **22** Elos
nukewa arulana lut sel, ac fwefela ke kas na wo ma
el fahk ah. Elos fahk, "Ku tia wen se natul Joseph ah
pa inge?" **23** El fahk nu selos, "Nga etu na lah kowos
ac fahk soakas se inge nu sik, 'Mwet ono, sifacna
unwekomla.' Kowos ac oayapa fahk nu sik, 'Ma kut
lohng mu kom tuh oru Capernaum, oru pac acn sesr
uh.'" **24** El tafwelana in fahk, "Nga ac fahk ma se inge
nu suwos: sie mwet palu el tiana lungkinyuk in acn
sel sifacna. **25** Nga fahk pwaye nu suwos lah pus
katinmas in Israel in pacl lal mwet palu Elijah, ke pacl
se ma tuh wangin af ke lusen yac tolu tafu, ac sracl
lulap se tuh sikyak we ah. **26** Ne ouinge, a Elijah
el tuh tia supweyukla nu yurin sie selos in Israel, a
tuh supweyukla el nu yurin sie katinmas su muta
Zarephath, apkuran nu Sidon. **27** Ac pus pac mwet
ma maskin musen lepa su muta Israel in pacl lal
mwet palu Elisha, ac tia sie selos kwela, a Naaman
mukena, sie mwet Syria." **28** Ke mwet in iwen lolngok
uh lohng ma inge, elos arulana kasrkusrakak. **29** Elos
tuyak, amakunulla Jesus nu likin siti uh, ac usalak nu
fineol soko ma siti selos uh musala fac. Elos ako in
sinukunulla fin fulu se, **30** a el fahla na inmasrlolos ac
som lukelos. **31** Na Jesus el som nu Capernaum,
sie siti srisrik in Galilee, yen el luti mwet uh we ke
len Sabbath. **32** Elos nukewa arulana lut ke ouiyen
luti lal, mweyen el sramsram ku, oana sie su oasr
wal la. **33** Oasr sie mwet ma wi muta in iwen lolngok
uh, su oasr demon ac ngun fohkfok in el. El liksreni
wola ke sie pusra lulap ac fahk, **34** "Kom! Jesus mwet
Nazareth, mea kom lungse sesr an? Ya kom tuku in
kunauskutla? Nga etu lah su kom an: kom pa el su
mutallana sin God me!" **35** Jesus el kai ngun sac ac
fahk, "Misla, ac illa liki mukul sacn!" Ngun fohkfok sac
kipakinya mwet sac nu infohk uh ye mutalos nukewa
ac illa lukel, ac tia sifil oru kutena ma nu sel. **36** Mwet
uh nukewa fwefela, ac fahk nu sin sie sin sie, "Ku kas
fuka inge? Ke ku ac wal lulap mwet se inge el sap ku
nu sin ngun fohkfok uh, ac elos illa!" **37** Na pungen
Jesus fahsrelik nu in polo acn sac nufon. **38** Jesus el
illa liki iwen lolngok ac som nu in lohm sel Simon.
Nina kien mutan kial Simon el maskin musen fol ke
mano, ac mwet uh fahkang nu sel Jesus. **39** El som
tu sisken mwe oan kial, ac sap mas sac in som lukel.
Fol sac wanginla lukel, na mutan sac tukakek ac

kulansap nu selos. **40** Tukun faht uh tili, mwet nukewa
ma oasr mwet kawuk la su maskin kain in mas puspis
elos use mwet inge nu yurin Jesus. El filiya paol
fin kais sie selos ac akkeyalosla nukewa. **41** Ngun
fohkfok uh wi pac illa liki mwet puspis, ac wowoyak
ac fahk, "Kom Wen nutin God!" Jesus el kai ngun
fohkfok inge ac tia lela elos in kaskas, mweyen elos
etu lah el pa Messiah. **42** Ke apkuran in lenelik, Jesus
el som liki siti sac nu in sie acn wangin mwet we.
Mwet uh mutawauk in sokol, ac ke elos konalak elos
srike in ikolilya elan tia som. **43** Tuh el fahk nu selos,
"Nga enenu in fahkak pac Pweng Wo ke Tokosrai lun
God uh in kutu pac acn saya, mweyen pa inge sripa
se God El supweyume kac uh." **44** Ouinge el oru luti
lal in iwen lolngok in acn Judea nufon.

5 Sie len ah Jesus el tu pe Lulu Gennesaret ke
mwet uh aikusiyak nu yorol in lohng kas lun God.
2 El liye oak lukwa oai pe acn ah; mwet patur ah filiya
oak uh ac oul kwa lalos uh. **3** Jesus el sroang nu
in soko oak uh, ma okal Simon, ac siyuk elan sokla
oak uh kutu liki pe acn uh. Jesus el muta fin oak uh
ac luti mwet uh. **4** Ke safla luti lal uh el fahk nu sel
Simon, "Sifilpa kulla oak uh liki pe acn uh nu yen loal,
na kom ac mwet wi kom an sifilpa sisya kwa lowos
an nu in kof uh." **5** Ac Simon el fahk, "Leum, kut
patur fong fon se a wangin ik kut sruokya. Tusruktu
kom fin sap, nga ac sifilpa sisya kwa uh." **6** Elos
sisya kwa lalos uh, ac sruokya ik na pukanten, oru
kwa uh apkuran in mihsalik. **7** Ouinge elos pounseti
mwet wialos fin oak soko ngia in tuku ac kasrelos.
Elos tuku ac tukeni nwakla oak lukwa ah nwe arulana
nwanala kewa ke ik, oru oak uh apkuranna in moti.
8 Ke Simon Peter el liye ma sikyak inge, el putati
ye mutun Jesus ac fahk, "O Leum, fahla likiyu, tuh
nga sie mwet koluk!" **9** El ac mwet welul uh arulana
fwefela ke pusiyen ik ma elos sruokya ah. **10** Oayapa
James ac John, wen natul Zebedee, mwet patur wial
Simon ah, eltal wi pac fwefela. Jesus el fahk nu sel
Simon, "Nimet sangeng. Ingela kom ac fah mwet kwa
mwet." **11** Elos amakunak oak uh nu weacn ah, filiya
ma nukewa, ac fahsr tukun Jesus. **12** Sie pacl ah
Jesus el muta in sie siti, ac oasr mukul se muta we su
arulana afla manol ke musen lepa. Ke el liyal Jesus,
el faksufi ac kwafe sel, "Leum, fin wo sum, kom ku in
aknasnasyeyula!" **13** Jesus el asroela paol ac kahlilya
ac fahk, "Nga lungse! Kom in nasnasla!" In kitin pacl
ah na musen lepa ah wanginla lukel. **14** Jesus el fahk
nu sel, "Nimet srumun nu sin kutena mwet, a kom in
fahsr suwosot nwe yurin mwet tol tuh elan liye kom.
Na sang mwe kisa ma Moses el sap in orek, tuh in
mwe akpwayeye nu sin mwet nukewa lah kom kwela."
15 Tusruktu pweng ke Jesus sa na fahsrelik nu in acn
nukewa, ac un mwet puspis tuku sokol in lohng luti
lal, ac in akkeyeyukla liki kain mas puspis lalos. **16** A
Jesus el wacna som lukelos nu yen wangin mwet
muta we tuh elan pre. **17** Sie len ah ke Jesus el luti,
kutu mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap, su tuku liki
siti srisrik nukewa in acn Galilee ac Judea ac liki acn
Jerusalem, elos wi pac muta we. Ku lun Leum God
oan facl Jesus elan akkeyala mwet mas uh. **18** Oasr
mwet ekasr tuku ac us mwet ul se fin mwe oan kial,
ac elos srike in usalak nu in lohm uh nu ye mutun
Jesus. **19** Tusruktu ke sripen tingtingi lohm uh ke
mwet, elos tia ku in usalak. Ke ma inge elos fanyak
nu fin lohm uh, srakla kutu afyuf fin mangon lohm
uh, ac kukunya mwet ul sac fin mwe oan kial ah nu
ten, inmasrlon mwet uh ye mutal Jesus. **20** Ke Jesus
el liye lupan lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet ul
sac, "Ma lik, ma koluk lom nunak munas nu sum." **21**
Mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee elos mutawauk
in asiyuki ac fahk, "Su mwet se inge, ku enum in
kaskas lain God! God mukena ku in nunak munas ke
ma koluk!" **22** Jesus el etu ma elos nunku, ac el fahk
nu selos, "Efu kowos ku asiyuki insiowos? **23** Pia kac
ma fisrasr in fahk uh, 'Ma koluk lom nunak munas nu
sum,' ku, 'Tuyak ac fahsr!' **24** Inge nga ac akpwayei
nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin Mwet fin faclu in
nunak munas ke ma koluk." Ouinge el fahk nu sin
mwet ul sac, "Nga fahk nu sum tuyak, srukak mwe
oan kiom ac som nu lohm sum!" **25** In pacl sacna
mwet sac tuyak ye mutalos nukewa, srukak mwe oan
kial ac som nu lohm sel ac kaksakin God. **26** Elos
nukewa arulana lut ac fwefela! Elos kaksakin God ac
fahk, "Seyal usrnguk na pwaye ma kut liye misenge!"
27 Tukun ma inge, Jesus el oatula ac liye sie mwet
eisani tax su muta in nien orekma lal. Inel pa Levi. Ac
Jesus el fahk nu sel, "Fahsr tukuk." **28** Levi el tuyak,
filiya ma nukewa ac fahsr tokol. **29** Na Levi el oru sie
kufwa na yohk in lohm sel in akfulatyal Jesus, ac pus
sunun mwet eisani tax ac mwet pac saya elos wi pac
kufwa sac. **30** Kutu mwet Pharisee oayapa kutu mwet
wialos su luti Ma Sap elos torkaskas nu sin mwet

tumal lutlut lun Jesus ac fahk, “Efu kowos ku mongo
ac nim inmasrlon mwet eisani tax ac mwet koluk
inge?” 31 Ac Jesus el topkolos ac fahk, “Mwet ku in
mano tia enenu mwet ono, a mwet mas na. 32 Nga
tia tuku in suk mwet suwoswos, a mwet koluk.” 33
Kutu mwet uh fahk nu sin Jesus, “Mwet lutlut lal John
oayapa mwet lutlut lun mwet Pharisee kwacna lalo ac
pre, a mwet lutlut lom uh elos mongo na ac nim.” 34
Ac Jesus el topuk, “Ya kowos nunku mu kowos ac ku
in sap mwet solsol nu ke kufwen marut uh in lalo, ke
mwet kacto lun kufwa sacn oasr yorolos? Tia ku! 35
Tusruktu, len se ac fah tuku ke mwet kacto sac ac
fah utukla lukelos, na pa ingan pacl se elos fah lalo.”
36 Jesus el oayapa fahk pupulyuk se inge: “Wangin
mwet seya nuknuk sasu sang pinis nuknuk mah. El
fin oru ouinge, el kunausla nuknuk sasu sac, ac ipin
nuknuk sasu sac ac tia oana nuknuk mah sac. 37
Oayapa wangin mwet okoaung wain sasu nu in mwe
neinyuk mah, mweyen wain sasu uh ac seya mwe
neinyuk sac, na mwe neinyuk sac ac mihsalik, ac
wain uh ac kahkla. 38 Ac tia ouinge, a wain sasu uh
enenu in okwokyang nu in mwe neinyuk sasu! 39
Oayapa wangin mwet lungse nim wain sasu tukun el
nim tari wain matu. El ac fahk mu, ‘Eman ma matu uh
wo liki ma sasu.’”

6 Jesus el tuh fahsr in sie ima in wheat ke sie len
Sabbath. Mwet tumal lutlut elos mutawauk in kinis
fokin wheat uh, ac ilya inpaolos ac mongo kac. 2 Kutu
mwet Pharisee elos siyuk, “Efu kowos ku oru ma su
Ma Sap lasr uh tia lela in orek ke len Sabbath?” 3
Jesus el topkolos ac fahk, “Ya kowos soenna riti ma
David el tuh oru ke el ac mwet lal elos masrinsral?
4 El tuh utyak nu in lohm sin God, eis bread ma
kisayang nu sin God ac kang, ac sang pac nu sin
mwet ma welul in wi pac kang. A ma inge lain Ma
Sap, mweyen wangin mwet ku in kang bread inge
sayen mwet tol.” 5 Ac Jesus el fahk pac nu selos,
“Wen nutin Mwet el Leum lun len Sabbath.” 6 Ke sie
pac len Sabbath uh Jesus el utyak nu in iwen lolngok
ac luti we. Oasr sie mwet muta we su lac paol layot
ulla. 7 Kutu mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee tuh
kena suk sripa elos in tukakunulak Jesus kac, ke ma
inge elos tuni na lah Jesus el ac akkeyala mwet ke len
Sabbath. 8 Tuh Jesus el etu nunak lalos, ac el fahk
nu sin mwet se ma ul paol, “Tuyak ac fahsru nu meet
uh.” Mwet sac tuyak ac som tu insac. 9 Na Jesus el
fahk nu selos, “Nga siyuk suwos: mea Ma Sap lasr
uh lela nu sesr in oru ke len Sabbath? In oru ma wo,
ku in oru ma koluk? In molela moul lun sie mwet,
ku in kunausla?” 10 El ngetang liyalos nukewa su
raunella, na el fahk nu sin mukul sac, “Asroela poum.”
El oru, ac paol kwela. 11 Elos arulana kasrkusrak ac
mutawauk in pwapa inmasrlolos ke ma elos ac ku in
oru nu sin Jesus. 12 In pacl sac Jesus el utyak nu fin
eol soko in pre, ac el sisla fong nufon se we in pre nu
sin God. 13 Ke lenelik el pangon mwet tumal lutlut nu
yorol ac sulela singoul luo selos, ac pangnolos mwet
sap: 14 Simon (su el sang inel Peter) ac Andrew
ma lel; James ac John, Philip ac Bartholomew, 15
Matthew ac Thomas, James wen natul Alphaeus, ac
Simon mwet Zealot. 16 Judas wen natul James, ac
Judas Iscariot, su tuh forla tukakunulak tok. 17 Ke
Jesus el oatui liki fineol uh wi mwet sap lal, el tu yen
tupasrpasr se wi sie u na lulap sin mwet lutlut lal.
Oasr pac sie u lulap tukeni we su tuku liki acn Judea
nufon ac Jerusalem, oayapa liki siti lun Tyre ac Sidon
su oan sisken meoa uh. 18 Mwet inge tuku in tuh
lohng luti lal, oayapa in akkeyeyukla ke mas lalos.
Elos su keok ke ngun fohkfok elos wi pac muta we ac
akkeyeyukla. 19 Mwet nukewa srike na in kahlilya,
mweyen ku na yohk tuku kacl me, ac akkeyalosla
nukewa. 20 Jesus el ngetang nu sin mwet lutlut lal ac
fahk, “Insewowo kowos su sukasrup, Tuh Tokosrai lun
God ma lowos! 21 “Insewowo kowos su masrinsral
inge, Tuh kowos fah kihp! “Insewowo kowos su tung
inge, Tuh kowos fah israsr! 22 “Insewowo kowos ke
mwet uh srungakowos, srikowosla, angon kowos,
ac kunausla inewos ke sripen Wen nutin Mwet! 23
Kowos in insewowo ke pacl ouinge uh, ac srosro ke
engan, tuh yoklana ma lacne lowos inkusrao. Tuh
mwet matu lalos oru oapana inge nu sin mwet palu
su somla meet. 24 “A we nu suwos su kasrup in pacl
inge, Tuh kowos eis tari mwe insewowo lowos! 25
“We nu suwos su kihp in pacl inge, Tuh kowos ac fah
masrinsral! “Ac we nu suwos su israsr in pacl inge,
Tuh kowos ac fah asor ac tung! 26 “We nu suwos
ke mwet nukewa kaskas wo keiwos, tuh mwet matu
lalos elos oru oapana inge nu sin mwet palu kikiap su
somla.” 27 “Tusruktu nga fahk nu suwos su lohng kas
luk: Lungse mwet lokoalok lowos, ac oru wo nu selos
su srungakowos. 28 Akinsewowoyalos su selngawi
kowos, ac pre kaclos su oru koluk nu suwos. 29

Kutena mwet fin puokya la oalum, sang pac elan
puokya layen ngia. Mwet se fin eisla coat lom, kom
sang pac nuknuk fon lom an nu sel. **30** Sang nu selos
nukewa su siyuk sum ke kutena ma, ac mwet se fin
eisla kutena ma lom, nimet siyuk elan sifil folokonot
nu sum. **31** Oru nu sin mwet ngia oapana ma kom
lungse elos in oru nu sum. **32** "Kowos fin lungse mwet
na ma lungse kowos uh, mwe insewowo fuka kowos
nunku mu kowos ac eis kac? Finne mwet koluk uh,
elos lungse pac mwet ma lungse elos! **33** Ac kowos
fin oru wo nu sin mwet na ma oru wo nu suwos uh,
mwe insewowo fuka kowos nunku mu kowos ac eis
kac? Finne mwet koluk, elos oru pac ouingan! **34** Ac
kowos fin sang ma lowos in kasru na mwet ma kowos
etu mu kowos in sifilpa eis selos uh, ya kowos nunku
mu kowos ac eis mwe insewowo kac? Finne mwet
koluk, elos sang pac kasru nu sin mwet koluk saya
uh, elos in mau ku in sifilpa eis ke lupan na maelos
sang ah! **35** In tia ouinge. A kowos in lungse mwet
lokoalok lowos, ac oru wo nu selos; sang mwe kasru
ac tia soano in sifil folokinyuk nu suwos. Ac tufah
yohk ma lacne nu suwos, ac kowos ac fah tulik nutin
God Fulatlana. Tuh El kulang nu sin mwet koluk su tia
etu in sang kulo. **36** Kowos in pakoten oana ke Papa
tomowos El pakoten. **37** "Nimet nununku mwet saya,
ac God El fah tia nununkekowos; nimet lusla mwet
saya, na God El fah tia liskowosla. Nunak munas
nu sin mwet saya, ac God El fah nunak munas nu
suwos. **38** Sang mwe kite nu sin mwet saya, ac God
El fah asot nu suwos. Aok, ac fah itukot nu suwos ke
sie lupa na suwohs — ma toanyuki, usrukyuki ac sifil
tohktokak nwe ke kahkla, ac fah okwoki nu inpouwos.
Srikasrak se ma kowos orekmakin nu sin mwet saya
pa srikasrak se God El ac fah orekmakin nu suwos."
39 Ac Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge: "Sie
mwet kun el tia ku in pwen sie pac mwet kun. El
fin oru, eltal na kewa ac fah putatla nu in luf uh. **40**
Wangin sie mwet lutlut fulat liki mwet luti lal; a kais
sie mwet lutlut ke el aksafyela lutlut nukewa lal, el ac
fah fulat oana mwet luti lal. **41** "Efu ku kom tuni kutkut
srisrik ke mutun mwet lim, ac tiana liye polosak in
motom? **42** Efu ku kom ku in fahk nu sin ma lim, 'Ma
lik, lela nga in kunesla kutkut se luin motom an,' a
kom tia kulun liye polosak in motom sifacna? Kom
mwet wosounkas! Eisla meet polosak in motom an,
na kom fah ku in liye kalem kutkut se ke mutun mwet
lim." **43** "Soko sak wo koflana oswe fahko koluk,
oayapa soko sak koluk koflana oswe fahko wo. **44**
Sak nukewa eteyuk ke fahko ma el oswe; mwet uh tia
kunesla fig liki mu soko, ku eis grape liki kokul uh. **45**
Sie mwet wo el fahkak ma wo liki nunak wo su oan
insial, ac sie mwet koluk el fahkak ma koluk liki nunak
koluk su oan insial. Tuh oalu el kaskas ac fahk ma
su inse sessesla kac." **46** "Efu kowos ku pangonyu
'Leum, Leum,' a tia oru ma nga fahk kowos in oru uh?
47 Kutena mwet su tuku nu yuruk, ac lohng ac akos
ma nga fahk, nga ac fahkak nu suwos lah el oana
mea. **48** El oana sie mwet ma musai lohm sel. El
pukanak acn uh nwe ke el sun eot ku uh, ac el oakiya
pwelung lal fac. Sronot uh ac fah tuku fungulya lohm
uh, tuh koflana ikruiya, mweyen ku oakwuk lal. **49** A
kutena mwet su lohng kas luk ac tia akos, el oana sie
mwet ma musai lohm sel fin fohk ac wangin pwelung
kac. Ke pacl se sronot uh fungulya lohm uh, kitin pacl
ah na ikori, ac arulana musalla!"

7 Tukun Jesus el fahk kas inge nukewa nu sin mwet
uh, el som nu Capernaum. **2** Oasr sie leum lun
mwet mweun Rome muta we, ac oasr yorol sie mwet
kulansap su el arulana lungse yohk, ac mwet sac
mas apkuranna in misa. **3** Ke leum sac lohng kacl
Jesus, el supwala kutu sin un mwet matu lun mwet
Jew in som solalma elan tuku ac akkeyala mwet
kulansap se lal ah. **4** Elos tuku nu yurin Jesus ac
arulana kwafe sel ac fahk, "Mwet se inge arulana fal
kom in kasrel. **5** El arulana lungse mwet in mutunfacl
sesr, ac el sifacna musaela iwen lolngok se sesr." **6**
Ouinge Jesus el welulos som. Ke el apkuranyang nu
ke lohm sac mwet leum sac supwala kutu sin mwet
kawuk lal in som fahk nu sel, "Leum, nimet akelyaye
kom. Nga kupansuwol kom in utyak nu in lohm sik uh,
7 ac nga tia pac fal in sifacna fahsrot nu yurum. Tari,
kom fahklana ke kas lom, ac mwet kulansap se luk
inge fah kwela. **8** Nga wi pac muta ye ku lun mwet
leum, ac oasr pac mwet mweun muta ye kolyuk luk.
Nga ku in fahk nu sin sie, 'Fahla!' ac el ac fahla. Ac
nu sin sie pac, 'Fahsru!' na el ac fahsru. Ac nga ac
sap nu sin mwet kulansap luk, 'Orala ma se inge!' na
el oru." **9** Jesus el lut ke el lohng ma inge, na el forla
ac fahk nu sin u lulap se ma fahsr tokol, "Nga fahk nu
suwos, nga soenna liye lupan lulalfongi ouinge meet,
finne in Israel!" **10** Mwet utuk kas uh folokla nu in
lohm sin leum sac, ac konauk lah mwet kulansap sac

kwela. **11** Tia paht tukun ma inge, Jesus el som nu in
sie siti pangpang Nain, ac mwet tumal lutlut, oayapa
sie u lulap, elos welul. **12** In pacl se na ma el sun
mutunpot nu in siti uh, pukmas se akola in orek, ac
mwet uh oatui ke mutunpot uh. Mwet se ma misa uh
el wen sefanna nutin katinmas se, ac sie un mwet na
pus elos wi katinmas sac tufoki. **13** Ke Leum el liyal,
el arulana pakomutal, ac el fahk nu sel, "Nimet tung."
14 Na el fahsryang ac kahlye box in mas sac, ac
mwet ma us uh elos tui. Jesus el fahk, "Wen se! Nga
fahk nu sum, tukakek!" **15** Na mwet misa sac tukakek
ac el mutawauk in kaskas, ac Jesus el eisalang nu
sin nina kial ah. **16** Elos nukewa arulana sangeng,
ac elos kaksakin God ac fahk, "Sie mwet palu fulat
sikyak inmasrlosr! God El tuku in molela mwet lal!"
17 Pweng kacl Jesus inge fahsrelik nu in facl Judea
nufon, ac oayapa ke acn nukewa apunla. **18** Ke mwet
tumal lutlut lal John elos fahkak ma inge nu sel, el
pangonma luo selos **19** ac supwaltalla nu yurin Leum
in siyuk sel, "Ya kom pa el su ac fah tuku, ku kut ac
soano sie pacna?" **20** Ke eltal tuku nu yurin Jesus,
eltal fahk, "John Baptais el supwekut in tuh siyuk
lah kom pa el su ac fah tuku, ku kut ac soano sie
pacna?" **21** In pacl sacna pus tari mwet ma Jesus
el akkeyala liki kain in mas puspis lalos, sisla ngun
fohkfok in elos, ac sang liyaten nu sin mwet kun. **22**
El topuk mwet utuk kas lal John ac fahk, "Folokla nu
yorol John ac fahk nu sel ma komtal liye ac lohng:
mwet kun elos ku in liye, mwet ul elos ku in fahsr, ac
mwet musen lepa elos nasnasla, mwet sulohngkas
elos ku in lohng, mwet misa elos akmoulyeyukyak,
ac Pweng Wo uh lutiyuk nu sin mwet sukasrup. **23**
Fuka lupan insewowo lalos su tia alolo keik!" **24**
Tukun mwet lal John folokla, Jesus el mutawauk in
sramsram kacl John nu sin u lulap sac, ac fahk, "Ke
kowos tuh som nu yorol John nu yen mwesis ah, mea
kowos tuh finsrak mu kowos ac tuh liye? Ya soko
ah ma kusrusrsrusr ke eng uh? **25** Mea kowos som
in liye ah? Ya sie mwet su yunla ke nuknuk kato?
Mwet ma nukum nuknuk kato, ac pukanten pac mwe
kasrup lalos, elos muta inkul fulat sin tokosra uh. **26**
Fahkma nu sik, mea kowos som in liye uh — ya sie
mwet palu? Aok pwaye, tusruktu nga fahk nu suwos,
el su kowos liye ah fulat liki na sie mwet palu. **27**
Mweyen John pa mwet se Ma Simusla uh fahk kacl
mu: 'Nga ac supwaot mwet in sulkakin se luk meet
liki kom, in tuh sakunla inkanek lom uh.'" **28** Ac Jesus
el sifilpa fahk, "John el fulat liki kutena mwet su moul
oemeet me. Tusruktu el su pusisel oemeet in Tokosrai
lun God uh el fulat lukel John." **29** Mwet nukewa,
oayapa mwet eisani tax uh, elos lohng ma inge ac
akilen suwoswos lun God ke sripen elos baptaisla sel
John. **30** Tusruktu mwet Pharisee ac mwet luti Ma
Sap elos pilesru oakwuk lun God nu selos, ac tiana
lungse baptaisla sel John. **31** Ac Jesus el sifilpa fahk,
"Inge, mea nga ac ku in luma mwet in pacl inge uh nu
kac uh? Elos oana mea? **32** Elos oana tulik srisrik
su muta ke nien kuka. Sie un tulik uh wowo nu sin
sie pac u ac fahk, 'Kut nikaruru nu sumtal, a komtal
tiana srosro nu kac! Kut yuk on in asor, a komtal
tiana tung!' **33** Ke John Baptais el tuh tuku, el lalo ac
tia nim wain, ac kowos fahk, 'Oasr ngun fohkfok in
el!' **34** Wen nutin Mwet el tuku, ac el mongo ac nim,
ac kowos fahk, 'Liye mwet se inge! El kainmongo
ac lungse na nim mwe sruhi, ac el kawuk nu sin
mwet eisani tax ac mwet koluk pac saya!' **35** Tusruktu
lalmwetmet lun God uh akkalemyeyuk in moul lun
mwet nukewa su moulkin." **36** Sie mwet Pharisee
solal Jesus elan welul mongo in eku, na Jesus el som
nu lohm sel ac pituki in mongo. **37** Oasr sie mutan in
siti sac su moul lal uh tiana wo. El lohngak lah Jesus
el mongo oasr in lohm sin mwet Pharisee sac, na el
use sufa soko ma orekla ke eot alabaster ac nwanala
ke ono keng. **38** Na el tu sisken nial Jesus ac tung,
ac el mutawauk in aksroksrokye nial ke sroninmutal.
Na el eela nien Jesus ke aunsifal, ngokya nial, ac
mosrwela ke ono keng sac. **39** Ke mwet Pharisee sac
liye, el nunku sel sifacna, "Fin mwet palu na pwaye
se pa inge, el ac etu lah su mutan se kahlul inge,
oayapa ouiyen moul lal lah el sie mutan koluk." **40**
Jesus el kasla ac fahk nu sel, "Simon, oasr ma nga
lungse fahk nu sum." Na Simon el fahk, "Kwal, Mwet
Luti, fahkma." **41** Na el Jesus el fahk, "Oasr mwet
luo soemoul nu sin sie mwet liyaung mani. Sie seltal
soemoul ke ipin silver lumfoko, ac ma se ngia ipin
silver lumngaul. **42** Kewana mwet luo ah tia ku in
akfalye ma el soemoul kac, na mwet liyaung mani sac
el tari sisla soemoul laltal ah kewa. Ke ouinge, su kac
seltal ac lungse mukul sac yohk uh?" **43** Na Simon el
fahk, "Nga nunku mu ac el su yohk soemoul la." Na
Jesus el fahk, "Fal fahk lom an." **44** Na el ngetang
nu sin mutan sac ac fahk nu sel Simon, "Kom liye

mutan se inge? Nga utyak nu in lohm sum ac wangin
kof kom ase in ohlla niuk, a mutan se inge el ohlla
niuk ke sroninmutal ac akpaoyela ke aunsifal. 45 Kom
tia pac paingyu ke angokmwet, a mutan se inge el
tia tui in ngok niuk oe ke nga utyak ah me. 46 Kom
tia mosrwela sifuk ke oil in olive, a mutan se inge
el mosrwela nufon niuk ke ono keng. 47 Pwayena
nga fahk nu sum, lungse yohk su el akkalemye inge
akpwayei lah ma koluk puspis lal nunak munas nu
sel tari. Tusruktu el su eis nunak munas ke ma srik,
lungse lal uh ac srik pac." 48 Na Jesus el fahk nu sin
mutan sac, "Ma koluk lom nunak munas nu sum." 49
Mwet saya ma wi muta ke tepu sac sifacna nunku
insialos, "Su mwet se inge, ku elan nunak munas ke
ma koluk uh?" 50 A Jesus el fahk nu sin mutan sac,
"Lulalfongi lom molikomla. Som in misla."

8 Kutu pacl tok Jesus el fufahsryesr in siti srisrik ac
siti lulap in fahkak Pweng Wo ke Tokosrai lun God.
Mwet singoul luo ah welul, 2 ac oayapa kutu mutan
ma el tuh akkeyala liki kain in mas ac ngun fohkfok
ma oan yorolos elos welul pac: Mary (su pangpang
Magdalene), su ngun fohkfok itkosr lisyukla lukel; 3
Joanna, mutan kial Chuza, mwet kulansap fulat inkul
sel Herod; ac Susanna — wi mutan pus pac saya su
sang ma lalos sifacna in kasrel Jesus ac mwet tumal
lutlut. 4 Mwet uh nuna fahsrna nu yurin Jesus liki acn
nukewa; ac ke sie u na lulap fahsreni, Jesus el fahk
pupulyuk se inge: 5 "Mwet se som in taknelik wheat.
Ke el sisalik fita uh nu infohk uh, kutu fita uh putati nu
sisken inkanek uh, yen mwet uh longya, ac won uh
kangla. 6 Kutu putati nu in acn eoteot, ac ke srunak,
sa na masla mweyen wangin kof ke fohk uh. 7 Kutu
sin fita uh putati nu in acn ma oasr okan kokul we, wi
na sacn uh kapak ac kupoiya. 8 Ac kutu putati nu in
fohk wo — ma inge kapak ac oswe fahko wo, kais
siofok ke ma soko." Na Jesus el fahk ke pusra lulap,
"Kowos in lohng ma inge fin oasr srewos!" 9 Mwet
tumal lutlut elos siyuk sin Jesus lah mea kalmen
pupulyuk sac, 10 ac el topuk ac fahk, "Etauk ke ma
lukma ke Tokosrai lun God uh itukot tari nu suwos,
tusruktu nu sin mwet saya uh ma inge tuku in luman
pupulyuk, elos in mau suk a tia liyauk, ac elos in
lohng a tia kalem kac." 11 "Pa inge kalmen pupulyuk
sac: Fita inge pa kas lun God. 12 Fita ma putati sisken
inkanek uh pa mwet su lohng kas lun God, na Devil
el tuku ac eisla kas inge liki insialos elos in mau tia
lulalfongi ac moulla kac. 13 Fita ma putati nu in fohk
eoteot uh pa mwet su lohng kas inge ac insewowo
kac. Tusruktu kas uh tiana putati loal in elos. Elos
lulalfongi na ke kitin pacl, a ke mwe sruhf uh sonolos,
na elos ikori. 14 Fita ma putati nu yen kokul uh oan
we pa elos su lohg — a elya lalos, ac mwe kasrup ac
mwe pwar lun moul se inge ekosla acn sin kas uh, na
fahko uh tiana mwesrla. 15 Fita ma putati in fohk wo
uh pa mwet su lohng kas uh, ac sang nu insielos ke
nunak wo ac akosten. Ac elos sruokya ku nwe ke
na isus fahko. 16 "Wangin sie mwet ac akosak lam
uh ac filiya ye sie ahlu ku ye sie bed, a el ac filiya
fin sukan lam uh, tuh mwet in liye kalem uh ke elos
ac utyak nu in lohm uh. 17 "Kutena ma su wikla ac
fah liyeyuk lemtulauk sin mwet uh, ac kutena ma su
lukmaiyuk, ac fah akkalemyeyuk. 18 "Ke ma inge,
kowos lohng akoaruye, mweyen el su oasr ma yoro,
ac fah itukyang pac kutu nu sel; a el su wangin ma
yoro, ac fah itukla lukel, finne ma srisrik ma el nunku
mu oasr yorol." 19 Nina kial Jesus ac tamulel lal elos
tuku nu yorol, tusruktu ke sripen iktokeni lun mwet uh,
elos tia ku in kalukyang nu yorol. 20 Sie sin mwet uh
fahk nu sel Jesus, "Nina kiom ac tamulel lom ah pa tu
likinum uh, ac elos ke osun nu sum." 21 Jesus el fahk
nu selos nukewa, "Nina kiuk ac mwet lik uh pa elos
su lohng kas lun God ac akos." 22 Sie len ah Jesus
el sroang nu fin oak soko wi mwet tumal lutlut, ac el
fahk nu selos, "Kut kalot nu lefahlo." Na eltal oacla. 23
Ke elos kalkalla in lulu uh, Jesus el motulla. Kitin pacl
ah na eng na upa se tuhyak ac oak uh mutawauk in
sessesla ke kof, ac elos nukewa arulana fosrngala.
24 Mwet tumal lutlut elos som ac oaksalak Jesus ac
fahk, "Leum, Leum! Kut ac misa pa'nge!" Jesus el
tukakek ac kai eng upa sac ac noa uh, na eng uh
mihsi ac noa uh tui, ac mihs na lulap se sikyak. 25 Na
el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Pia lulalfongi lowos
an?" A elos arulana fwefela ac sangeng, ac fahk nu
sin sie sin sie, "Su mwet se inge? El sapsap nu sin
eng uh ac noa uh, ac elos aksol!" 26 Jesus ac mwet
tumal lutlut elos kalla na som nu Gerasa, su oan
lefahl laco in lulu uh tulanya acn Galilee. 27 Ke Jesus
el srola nu finmes uh, el sun mwet se in acn sac su
oasr ngun fohkfok pus in el. Ke lusen pacl na loes se
mwet se inge tiana nuknuk, ac tia muta lohm sel, a el
mutana inmasrlon kulyuk uh. 28 Ke el liyalak Jesus,
el wowoyak ac putati nu ke nial, ac fahk ke sie pusra

lulap, “Jesus, Wen nutin God Fulatlana! Mea kom
lungse sik an? Nga kwafe sum, nimet akkeokyeyu!”
29 El fahk ma inge mweyen Jesus el tuh sap ngun
fohkfok sac in som lukel. Pacl na pus ngun fohkfok
sac sruokilya, ac el nwe sruhu in presin ac paol ac
nial kapiri na ke sein, a el ac wotyalik sein inge,
ac ngun fohkfok sac ac kololla nu yen mwesis. 30
Jesus el siyuk sel, “Su inem an?” El fahk, “Inek pa
‘Legion’”— mweyen pus na ngun fohkfok ilyak tari
nu in el. 31 Ngun fohkfok uh kwafe sel Jesus elan
tia luselosla nu in luf loal wangin saflaiya. **(Abyssos
g12)** 32 Tuh oasr un pig na lulap se muta in acn sac
mongo pe eol uh. Ouinge ngun fohkfok uh kwafe
tuh Jesus elan fuhlelosla elos in ilyak nu in pig uh,
na el fuhlelosla. 33 Elos illa liki mwet sac nu in pig
uh. Na un pig na fon sac riryak som liki mutun fulu
sac ac atula nu in kof uh ac walomla. 34 Mwet ma
karingin un pig uh liye ma sikyak uh, na elos kasrusr
som ac fahkelik pweng sac in siti uh ac yurin mwet
orek ima uh. 35 Mwet uh som in liye ma sikyak inge,
ac ke elos tuku nu yurin Jesus elos liyauk mwet se
ma ngun fohkfok uh itukla lukel lah el muta ke nien
Jesus — el nuknukyang ac tila wel; ac elos nukewa
arulana sangeng. 36 Mwet ma liye ma inge elos
fahkak ouiyen kwela lun mwet sac liki mas lal. 37 Na
mwet nukewa in acn Gerasa siyuk Jesus elan som
liki acn we, mweyen elos nukewa arulana sangeng.
Ouinge Jesus el sroang nu fin oak uh in som. 38
Mwet se ma ngun fohkfok uh som lukel el kwafe nu
sin Jesus ac fahk, “Nga ku in wi kom som?” A Jesus
el fahk, 39 “Folokla nu in acn sum ac fahkak ma
nukewa ma God El oru nu sum.” Na mwet sac fahsr
sasla in siti sac, ac fahkak ke ma nukewa Jesus el
oru nu sel. 40 Ke Jesus el foloko mwet uh insewowo
in paingul, mweyen elos nukewa muta soanel. 41 Na
mwet se pangpang Jairus el tuku — el sie mwet kol
lun iwen lolngok we. El putati nu ke nien Jesus, ac
kwafe sel elan som nu lohm sel ah, 42 mweyen acn
sefanna natul su yac singoul luo matwal, el mas ac
apkuran in misa. Ke Jesus el welul som, u lulap sac
ukwalla pac, oru elos arulana iktokeni. 43 Oasr pac
sie mutan wi un mwet sac fahsr su maskin musen
srah ke yac singoul luo. El sisla mani lal nukewa nu
sin mwet ono, tuh wanginna sie ku in akkeyalla. 44
El fahsryak inmasrlon mwet uh nu tokol Jesus ac
kahlye pulan nuknuk lal ah, ac kitin pacl ah na musen
srah se lal ah tui. 45 Na Jesus el fahk, “Su kahlyuwi
uh?” Mwet nukewa fahk mu tia etu, na Peter el fahk,
“Leum, mwet uh arulana raunikomla ac ikuskomyak.”
46 A Jesus el fahk, “Oasr mwet se kahlyuwi, mweyen
nga pula mu oasr ku luk som likiyu.” 47 Mutan sac
akilen lah eteyukyak ma el oru uh, ouinge el fahsryak
rarrar ac putati nu ke nien Jesus. Ye mutun mwet
nukewa el fahkak nu sel lah efu ku el kahlilya, ac
fahk pac lah mas lal wanginla in pacl sacna. 48 Jesus
el fahk nu sel, “Acn nutik, lulalfongi lom akkeyekomla.
Som in misla.” 49 Ke Jesus el srakna fahk ma inge,
sie mwet supweyukme liki lohm sin mwet kol lun
iwen lolngok sac ac fahk nu sel, “Jairus, acn nutum
el misa. Nimet sifil aklokoalokye mwet luti sacn.” 50
Tusruk Jesus el lohng sap soko ah, ac el fahk nu sel
Jairus, “Nikmet fosrnga. Lulalfongi na, ac tulik sac ac
fah sifil moul.” 51 Ke Jesus el sun lohm sac, el tia
lela kutena mwet in welul utyak sayal Peter, John, ac
James, oayapa papa ac nina kien tulik sac. 52 Mwet
in lohm sac nufon elos tung ac asor ke tulik sac. Ac
Jesus el fahk, “Nimet kowos tung. Tulik se inge tia
misa, el motul na!” 53 Elos nukewa isrunul, mweyen
elos etu lah tulik sac misa tari. 54 A Jesus el sruokya
paol ac fahk ke pusra lulap, “Tulik se, tukakek!” 55 Na
el moulyak, ac in kitin pacl ah na el tukakek, ac Jesus
el sap elos in sang kutu mongo nal. 56 Papa ac nina
kial eltal arulana lut, tusruk Jesus el fahk eltal in tiana
fahk nu sin kutena mwet ma sikyak uh.

9 Jesus el pangoneni mwet tumal lutlut singoul luo
uh, ac sang ku ac wal nu selos in lusla ngun
fohkfok ac oayapa in akkeyala kain in mas nukewa. 2
Na el supwalosla in luti ke Tokosrai lun God, ac in
akkeyala mwet mas, 3 tukun el fahk nu selos, “Nik
kowos us kutena ma wi kowos: tia sikal, tia mwe ap,
tia mwe mongo, tia mani, ac tia pac nuknuk sayen
ma kowos nukum an. 4 Kutena lohm ma paingyuk
kowos we, kowos mutana in lohm sacn nwe ke na
kowos som liki acn sacn. 5 Kutena acn ma mwet
uh tia paing kowos we, kowos fahsr liki acn sacn
ac osrokla kutkut in niowos an we, tuh in mwe akul
nu selos lah kowos siselosla.” 6 Mwet tumal lutlut
elos som ac fufahsryesr in siti srisrik nukewa. Elos
luti ke Pweng Wo, ac akkeyala mwet mas in acn
nukewa. 7 Ke Herod, su leumi acn Galilee, el lohng
ke ma sikyak inge, el arulana fohsak, mweyen kutu
mwet uh fahk mu John Baptais el sifilpa moulyak. 8

Ac kutu pac mwet uh fahk mu Elijah mwet palu el
sikyak, ac kutu pac mwet uh fahk mu sie sin mwet
palu oemeet ah sifilpa moulyak. 9 Herod el fahk, “Nga
tuh sap in tahtla sifal John; na su mwet se inge nga
lohng kac uh?” Ac el srike in suk pacl wo elan sonol
Jesus. 10 Mwet tumal lutlut elos foloko ac fahkak
nu sin Jesus ma nukewa elos oru. El srelosla liki
mwet uh elos in welul som mukelana muta in siti se
pangpang Bethsaida. 11 Ke un mwet uh lohngak,
elos ukwalla. Jesus el paingulos, ac fahkak nu selos
ke Tokosrai lun God, ac akkeyalosla nukewa su oasr
mas yoro. 12 Ke faht uh apkuran in tili, mwet tumal
lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, “Supwala mwet uh
in som nu in siti srisrik ac acn ma apkuran, elos in
konauk mongo nalos ac nien mongla lalos, mweyen
acn se inge wangin mwet muta we.” 13 A Jesus el
fahk nu selos, “Kowos sang kutu mongo an nalos.”
Ac elos fahk, “Pwayena ma oasr yorosr pa srukwal
in bread limekosr ac ik lukwa. Ya kom lungse kut
in som moul mongo nu sin u na fon se inge?” 14
(Mukul apkuran in limekosr tausin oasr in acn sac.)
Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Oralik mwet
uh nu ke u srisrik, kais lumngaul ke u se, ac sap
elos in muta.” 15 Tukun mwet tumal lutlut elos oru
mwet uh in muta, 16 Jesus el eis srukwal limekosr ac
ik lukwa ah; el ngetak nu inkusrao ac sang kulo nu
sin God kac, el kunsalik ac sang nu sin mwet tumal
lutlut elos in kitalik nu sin mwet uh. 17 Elos nukewa
mongo ac kihpi, ac mwet tumal lutlut elos orani fotoh
singoul luo ke luwen ma elos kang uh. 18 Sie len
ah ke Jesus el mukena pre, mwet tumal lutlut elos
tuku nu yorol, ac el siyuk selos, “Mwet uh fahk mu su
nga uh?” 19 Ac elos topuk ac fahk, “Kutu fahk mu
kom pa John Baptais, ac kutu mu kom pa Elijah, ac
kutu pac fahk mu sie sin mwet palu oemeet uh sifil
moulyak.” 20 Na el siyuk, “A kowos? Kowos fahk mu
su nga uh?” Ac Peter el fahk, “Kom pa Christ lun
God.” 21 Na Jesus el sap ku nu selos in tiana fahk
ma inge nu sin kutena mwet. 22 El oayapa fahk mu,
“Wen nutin Mwet el ac enenu na in akkeokyeyuk ac
lisyukla sin un mwet matu, mwet tol fulat, ac mwet
luti Ma Sap uh. El ac fah anwuki, tusruktu tukun len
tolu el ac fah sifil akmoulyeyukyak.” 23 Ac el fahk nu
selos nukewa, “Kutena mwet fin lungse fahsr tukuk,
el enenu in lafwekunul sifacna, srukak sakseng lal
ac fahsr tukuk. 24 Tuh el su lungse molela moul lal
ac fah tuhlac lukel, a el su moul lal tuhlac lukel keik,
fah molela moul lal. 25 Ac tuh mwe mea nu sin sie
mwet el fin eis faclu nufon tuh in ma lal, a moul lal
kunausyukla ac tuhlac lukel? Wangin sripa! 26 Mwet
se fin mwekyekinyu ac mwe luti luk, na Wen nutin
Mwet el ac fah mwekyekunul ke el tuku in wolana lal
ac in wolana lun Papa ac lun lipufan mutal lal. 27 Nga
fahk pwaye nu suwos lah kutu sin mwet su oasr inge
ac fah tia misa nwe ke na elos liye Tokosrai lun God.”
28 Sahp ac wik se tukun el fahk ma inge, Jesus el
eisal Peter, John, ac James in welul utyak in pre fineol
uh. 29 Ke pacl se el pre ah, mutal ekla, ac nuknuk
lal uh ekla nu ke fasrfasr na saromrom. 30 In kitin
pacl ah na mwet luo sikyak tu siskal ac sramsram nu
sel. Mwet luo inge pa Moses ac Elijah, 31 su sikyak
in wolana lun kusrao, ac sramsram nu sin Jesus ke
luman ma ac sikyak ke el ac akpwayeyela oakwuk
lun God, ke el ac misa in Jerusalem. 32 Peter ac
mwet wial uh arulana mwetkel in pacl sac, tusruk elos
ngutalik ac liye wolana lun Jesus ac mwet luo ma tu
siskal. 33 Ke mwet luo ah fahsr lukel Jesus, Peter
el fahk nu sel, “Leum, wo ke kut muta inge! Kut ac
orala tolu iwen aktuktuk: sie sum, sie sel Moses, sie
sel Elijah.” (El tia arulana etu ma el fahk ah.) 34 Ke
el srakna kaskas, pukunyeng se sikyak ac afnulosi,
ac mwet tumal lutlut elos sangengla ke pukunyeng
sac sonelosi. 35 Ac sie pusra tuku in pukunyeng uh
me ac fahk, “El inge Wen nutik su nga sulella —
kowos porongal!” 36 Ke pusra sac wanginla, eltal liyal
Jesus el mukena muta. Mwet tumal lutlut eltal tiana
fahk kutena ma elos liye inge nu sin kutena mwet in
pacl sac, a eltal mislana. 37 Ke len tok ah, Jesus ac
mwet tumal lutlut tolu ah tufoki liki fineol uh, ac sie u
na lulap sonol Jesus. 38 Sie mwet inmasrlon u sac
wowoyak ac fahk, “Mwet Luti! Nga kwafe sum, liye
wen sefanna nutik inge! 39 Ngun fohkfok se muta
sikyang nu sel, ac el ac wowo ac kipakinilya nu infohk
uh ac oru atinfilak in fahsr ke inwalul. Ma se inge
akkeokyal ac upana in wanginla lukel! 40 Nga kwafe
sin mwet tomom lutlut in sisla ngun sac, a elos tia
ku.” 41 Jesus el fahk, “Fuka lupan selulalfongi ac
sesuwos in orekma lowos uh! Nga ac muta yuruwos
putaka? Nga ac muteng kowos nwe ngac?” Na el
fahk nu sin mukul sac, “Use wen nutum an nu inse.”
42 Ke tulik sac tuku ah, ngun fohkfok uh kuhlukinilya
nu infohk uh, ac mas lal ah sifil tuyang nu sel. Jesus

el sap ku nu sin ngun sac ac akkeyala tulik sac, na
el eisalang nu sin papa tumal uh. **43** Mwet nukewa
arulana fwefela ke ku lulap lun God. Mwet uh srakna
oela ke ma Jesus el oru, ke el fahk nu sin mwet tumal
lutlut, **44** "Nimet mulkunla ma nga ac fahk nu suwos
inge! Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu ke ku
lun mwet uh." **45** Tusruktu mwet tumal lutlut elos tia
kalem ke kas inge. Ma inge wikinyukla lukelos, oru
elos tia ku in etu kalmeya, ac elos sangeng in siyuk
sel kac. **46** Sie akukuin sikyak inmasrlon mwet tumal
lutlut lah su selos fulat oemeet uh. **47** Jesus el etu
ma elos nunku, ouinge el srukak sie tulik fusr, ac
tulokinya siskal **48** ac fahk nu selos, "Kutena mwet
su eis tulik se inge inek el eisyu; ac kutena mwet su
eisyu, el oayapa eis El su supweyume. Tuh el su srik
oemeet inmasrlowos nukewa, el pa fulat oemeet." **49**
John el kasak ac fahk, "Leum, kut tuh liye sie mwet
sisla demon uh inem, ac kut tulokinilya mweyen el tia
wi kut fahsr tukum." **50** A Jesus El fahk nu sel ac nu
sin mwet lutlut saya uh, "Nimet kutongol, mweyen
kutena mwet su tia lain kowos, el wi kowos." **51**
Ke apkuranme pacl in utukyak Jesus nu inkusrao,
el wotela sel mu el ac som nu Jerusalem, na el
mukuiyak in som. **52** El supwala kutu sin mwet tumal
lutlut in som meet lukel nu in sie siti srisrik in acn
Samaria in tuh akoela ma nukewa nu sel. **53** Tuh
mwet in acn sac tia lungse eisal nu we, mweyen
kalem mu el ac som nu Jerusalem. **54** Ke luo sin
mwet tumal lutlut, James ac John, liye ma inge, eltal
fahk, "Leum, kom lungse kut in sap e in tuku inkusrao
me ac esukulosyak?" **55** Jesus El forang ac kaeltal.
56 Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu in sie
pacna siti srisrik. **57** Ke elos fahsr inkanek lalos, oasr
mwet se fahk nu sin Jesus, "Nga ac fahsr tukum nu
yen nukewa kom som nu we uh." **58** Jesus el fahk
nu sel, "Oasr luf sin kosro fox, ac oasr ang lun won
yen engyeng uh, a funu Wen nutin Mwet, wangin acn
elan ona ac mongla we." **59** El fahk nu sin sie pac
mwet, "Fahsru, fahsr tukuk." A mwet sac fahk nu sel,
"Lela nga in folokla ac pikinya papa tumuk ah meet."
60 Jesus el topuk ac fahk, "Filiya nu sin mwet misa in
pikinya mwet misa lalos. A kom fahla ac sulkakinelik
Tokosrai lun God." **61** Sie pac mwet uh fahk, "Nga ac
fahsr tukum, Leum, tusruktu lela nga in somwin ac
wilkas nu sin sou luk ah meet." **62** Jesus el fahk nu
sel, "Mwet se fin mutawauk in pikin ima lal ke plao, a
el tapulla nu tok, el tia fal nu ke Tokosrai lun God."

10 Tukun ma inge Jesus el sifilpa sulela mwet
itngoul ac supwaloselik kais luo in fahsr meet
lukel nu in acn nukewa ma el akola in som nu we. **2**
El fahk nu selos, "Oasr sie kosrani na yohk, a puelac
mwet in kosrani. Pre nu sin Leum lun kosrani uh Elan
supwala mwet orekma in oru orekma in kosrani lal uh.
3 Kowos som! Nga supwekowosla oana sheep fusr
nu inmasrlon kosro wolf uh. **4** Nimet kowos us mwe
neinyuk mani, ku mwe ap, ku fahluk. Nimet tui in paing
mwet inkanek uh. **5** Kutena pacl kowos ac ilyak nu in
sie lohm, ma se meet kowos ac fahk pa, "Misla nu sin
mwet in lohm uh." **6** Fin oasr mwet se in lohm sacn su
lungse ipeis ke misla, na kas in misla lowos fah ma
nu sel; ac fin wangin, na ac fah foloko nu yuruwos. **7**
Nimet kowos uti-utyak nu in lohm pukanten, a kowos
mutana in lohm sefanna, ac mongo ac nim ke ma
elos ac sot nu suwos an; tuh fal sie mwet orekma
in eis molin orekma lal. **8** Pacl nukewa kowos som
nu in sie siti ac mwet we uh paing kowos, kowos
in eis ac mongo ke ma elos ac sot nu suwos, **9**
ac akkeyala mwet mas in acn sacn, ac fahk nu sin
mwet in acn sac, 'Tokosrai lun God tuku apkuran nu
suwos.' **10** Tusruktu, pacl nukewa ma kowos utyak
nu in sie siti ac mwet we uh tia paing kowos, na
kowos illa nu inkanek uh ac fahk, **11** 'Finne kutkut
ke inkanek lowos ma sremla ye niasr uh, kut eela
in lain kowos. Tusruktu, esam lah Tokosrai lun God
tuku apkuran!' **12** Nga fahk pwayena nu suwos lah
ke Len in Nununku, God El ac akkalemye pakomuta
lal nu sin Sodom liki na siti se ingan! **13** "We nu
suwos, mwet Chorazin! Ac we nu suwos pac, mwet
Bethsaida! Orekma usrnguk ma orek yuruwos uh
funu orek in acn Tyre ac Sidon, mwet we lukun pituki
na oengi, ac nokomang nuknuk yohk eoa ac muta
fin apat in akkalemye lah elos auliyak liki ma koluk
lalos! **14** God El ac fah akkalemye pakoten lal nu sin
acn Tyre ac Sidon ke Len in Nununku, liki kowos. **15**
Ac funu kowos, mwet Capernaum! Ya kowos lungse
akfulatye kowos sifacna nwe inkusrao? Ac fah sisila
kowos nu in hell!" **(Hadēs g86)** **16** Jesus el fahk nu sin
mwet tumal lutlut, "Kutena mwet su porongekowos,
el porongeyu; ac kutena mwet su pilesrekowos, el
pilesreyu; ac kutena mwet su pilesreyu, el pilesru El
su supweyume." **17** Mwet itngoul elos foloko arulana

engan. Elos fahk, “Leum, ngun fohkfok uh wi pac akos
kut ke kut sapsap nu selos ke inem!” 18 Ac Jesus el
topkolos ac fahk, “Nga liyal Satan ke el putatla lucng
me oana sarom uh. 19 Lohng akwoya! Nga sot tari
ku nu suwos kowos in ku in longya wet pwasin ac
scorpion, ac kowos fah kutangla ku nukewa lun Mwet
Lokoalok sac, ac wangin ma ac ku in aklokoalokye
kowos. 20 Tusruktu nik kowos engankin lah ngun
fohkfok uh akos kowos, a kowos in engan lah inewos
simla inkusrao.” 21 In pacl sacna, Ngun Mutal oru
tuh Jesus elan sessesla ke engan, ac el fahk, “Papa
su Leum lun Kusrao ac faclu! Nga kulo nu sum tuh
kom ikasla nu sin mwet nikin ma su kom okanla liki
mwet lalmwetmet ac mwet etu. Aok, Papa, ma inge
orek fal nu ke lungse lom. 22 “Papa tumuk El ase ma
nukewa nu sik. Wangin mwet etu lah su Wen sayen
Papa, ac wangin pac mwet etu lah su Papa, sayen
Wen ac elos su Wen El sulela in fahkulak nu se.”
23 Na Jesus El forang nu sin mwet tumal lutlut ke
elos mukena muta ac fahk nu selos, “Kowos arulana
insewowo lah motowos liye ma kowos liye inge! 24
Nga fahk nu suwos lah mwet palu puspis ac tokosra
puspis kena liye ma kowos liye inge, a elos tia ku
in liye, ac in lohng ma kowos lohng, a elos tiana.”
25 Sie mwet luti Ma Sap el tuku in srikal Jesus. El
fahk, “Mwet Luti, mea nga ac oru tuh nga in eis moul
ma pahtpat?” (aiōnios g166) 26 Jesus El topuk ac fahk,
“Mea simla in Ma Sap uh? Kom ac aketeya fuka?”
27 Na mwet sac fahk, “‘Kom fah lungse Leum God
lom ke insiom kewa, ke ngunum kewa, ke ku lom
kewa, ac ke nunkom kewa’, ac ‘Lungse mwet tulan
lom oana ke kom lungse kom sifacna.’” 28 Ac Jesus
el fahk, “Pwaye sum. Oru ma inge, ac kom fah moul.”
29 A mwet luti Ma Sap sac kena akkalemye suwohs
lal sifacna, na el siyuk sin Jesus, “Su mwet tulan luk
uh?” 30 Ac Jesus el topuk, “Sie pacl ah mwet se oatui
liki acn Jerusalem nu Jericho ke mwet pisrapasr elos
sruokilya, onel nwe sarukla nuknuk lal ac sisella el
oan apkuran in misa. 31 Na in pacl sacna, sie mwet
tol el tufoki ke innek soko ah, tusruk ke el liyauk
mwet sac, el kuhfla lukel ac ut lac inkanek ngia,
ac som na. 32 In ouiya sac pacna, oasr pac mwet
Levi se fahsryak. Ke el liye mwet sac, el kuhfla nu
lac inkanek ngia ac fahla na som. 33 Na sie mwet
Samaria oayapa fahsryak ke inkanek sac. Ke el liye
mwet sac, el arulana pakomutal. 34 El kalukyang nu
yorol, okoaung oil in olive ac wain nu ke kinet kacl, ac
losya kinet kacl uh, ac srakulang nu fin kosro natul uh,
ac usalla nu in lohm sin mwet fahsr, ac karinganulang
we. 35 Ke len tok ah el eis ipin silver luo, sang nu sin
mwet se ma liyaung lohm sac, ac fahk, “Liyalang nwe
ke nga foloko, na nga ac fah akfalye nu sum kutena
ma kom sisla kacl.’” 36 Na Jesus el siyuk, “Su kac
sin mwet tolu ah kom nunku mu el mwet tulan nu
sin mwet se ma mwet pisrapasr ah uni uh?” 37 Na
mwet luti Ma Sap sac fahk, “Mwet se ma kulang nu
sel ah.” Jesus el fahk, “Kom som, ac oru oapana.”
38 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos sifil som, el
utyak nu in sie siti srisrik, na sie mutan pangpang
Martha el solalak nu in lohm sel. 39 Oasr tamtael se
lal pangpang Mary, su tuku muta sisken nien Leum ac
lohng kas in luti lal. 40 Martha el arulana inse toasrla
ke sripen el kafofo in oru ma puspis, na el tuku ac
fahk, “Leum, ya pilasr sum ke tamtael se luk inge
fuhlela ngan mukena oru orekma uh? Sap elan tuku
kasreyu!” 41 Leum el topuk ac fahk nu sel, “Martha,
Martha! Kom fosrnga ac lokoalok ke ma puspis, 42 a
ma sefanna pa eneneyuk uh. Mary el sulela ma se
ma wo uh, su ac fah tiana itukla lukel.”

11 Sie len ah Jesus el pre in sie acn. Ke el tari,
sie sin mwet tumal lutlut fahk nu sel, “Leum, luti
kut in pre, oana ke John el luti nu sin mwet tumal
lutlut ah.” 2 Jesus el fahk nu selos, “Kowos in pre
ouinge: ‘Papa: Lela Ine mutal lom in akfulatyeyuk;
Lela Tokosrai lom in tuku. 3 Kite kut mwe mongo ma
kut enenu pingana len. 4 Nunak munas nu sesr ke
ma koluk lasr, Mweyen kut nunak munas nu sin mwet
nukewa su oru koluk nu sesr. Ac tia kol kut nu ke
mwe srike upa.’” 5 Ac Jesus el fahk nu sin mwet
tumal lutlut, “Fin pa sie suwos som nu lohm sin mwet
kawuk se lal ke infulwen fong ac fahk nu sel, ‘Mwet
kawuk, sewin tolkwe lof in bread an. 6 Kawuk se luk
fahsr nu ke sie pac acn tuh pa tui yuruk, a wangin ma
ngan sang kital!’ 7 Na kawuk se lom el fin kasma
luin lohm uh me, ‘Nimet tukasru! Ku kom tia liye lah
srungul uh kauli tari? Nga ac tulik nutik inge mutulla
tari. Nga tia ku in tukakek ac sot enenu lom an.’ 8 Na
fuka? Nga fahk nu suwos lah el finne tia tukakek ac
sot bread uh nu sum ke sripen kom mwet kawuk lal,
tusruk ke sripen sumwekin ac kuinsrim lom an, el ac
tukakek ac sot mwe enenu lom nukewa. 9 Ouinge
nga fahk nu suwos: Siyuk, ac ac fah itukot nu suwos;

suk, ac kowos fah konauk; towolak, ac ac fah ikakla
nu suwos. **10** Tuh elos nukewa su siyuk ac fah eis, ac
el su suk el fah konauk, ac srungul ac fah ikakla nu
sin kutena mwet su towolak. **11** Su suwos su oasr
tulik natu ac sang nu sin wen natul soko wet pwasin
el fin siyuk ke soko ik? **12** Ku el fin siyuk ke sie atro,
ya kom ac sang nu sel soko scorpion? **13** Kowos
finne koluk, a kowos etu in sang ma wo nu sin tulik
nutuwos uh. Kalem na lah Papa tomowos inkusrao
El ac oru arulana yohk liki, ac El ac fah sang Ngun
Mutal nu selos su siyuk sel!" **14** Jesus el lusla sie
demon su oru mwet se kofla kaskas, ac ke pacl se
demon sac illa ah, mwet sac mutawauk in kaskas. Un
mwet se ma liye ah arulana fwefela, **15** tusruktu kutu
selos fahk mu, "Beelzebul, leum lun demon uh, pa
sang ku nu sel in luselosyak uh." **16** Ac kutu pac selos
kena srikal Jesus, ouinge elos siyuk sel elan oru sie
mwe akul in akkalemye lah ku lal ma inkusrao me. **17**
Tuh Jesus el etu ma elos nunku, na el fahk nu selos,
"Kutena mutunfacl su srisrielik ac alein sie sin sie fah
tia oan paht; sie sou su srisrielik ac fah musalelik.
18 Ke ma inge, u lun Satan uh fin tukeni aacnwuki,
na tokosrai lal uh ac ku fuka? Kowos fahk mu nga
lusla demon uh mweyen Beelzebul el se ku luk in
oru. **19** Fin pa ingan ouiya nga oru uh, na mwet lowos
uh luselosla fuka? Mwet lowos uh sifacna akpwayei
lah kowos sutuela! **20** Tiana ouingan, a ku lun God
pa oru nga in lusla demon uh, ac ma inge akpwayei
lah Tokosrai lun God tuku tari nu yuruwos. **21** "Ke
sie mwet fokoko el akoela tari kufwen mwe mweun
lal nukewa in karingin lohm sel, na ma lal nukewa
ac oanna wo. **22** Tusruktu sie mwet ma ku lukel fin
tuku lainul ac kutangulla, el ac usla kufwen mweun
nukewa ma mwet sac tuh lulalfongi, ac kitalik ma el
pisrala uh. **23** "El su tia wiyu, el lainyu. Ac el su tia
wiyu eisani, el sisalik. **24** "Ke pacl se sie ngun fohkfok
ac illa liki sie mwet, el ac forfor in acn ma wangin
kof we, in suk acn elan mongla we. El fin tia ku in
konauk, el ac fahk nu sel sifacna, 'Nga ac folokla
nu in lohm se nga muta we meet ah.' **25** Ouinge el
ac folokla ac liye lah acn sac nasnasla ac arulana
akoeyukla wo. **26** Na el ac illa ac sifil solama itkosr
pac ngun fohkfok ma arulana koluk lukel, na elos ac
tuku ac muta we. Na ac oru tuh moul lun mwet sac ac
koluk liki na meet ah." **27** Ke Jesus el fahk ma inge,
mutan se kasak liki inmasrlon mwet uh ac fahk nu sel,
"Insewowo mutan se su oswekomla ac katitii kom!"
28 A Jesus el topuk, "Aok pwaye, tuh elos su lohng
kas lun God ac akos, ac insewowo yohk liki!'" **29** Ke
mwet uh iktokeni nu yorol Jesus, el sifilpa fahk, "Fuka
lupan koluk lun mwet in pacl inge uh! Elos siyuk sie
mwe akul lulap, tuh wangin ma ac itukyang nu selos
sayen mwe akul kacl Jonah. **30** In oapana ke mwet
palu Jonah el tuh sie mwe akul nu sin mwet Nineveh,
ouinge Wen nutin Mwet el ac fah sie mwe akul nu sin
mwet in pacl inge. **31** Ke Len in Nununku uh, Kasra
lun Sheba el ac mau tuyak ac orek loh lain mwet
in pacl inge uh, mweyen el tuh tuku liki acn sel su
oan yen loeslana in tuh porongo kas lalmwetmet lal
Solomon; ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su
arulana yohk lukel Solomon. **32** Ke Len in Nununku,
mwet Nineveh elos ac mau tuyak ac orek loh lain
kowos, mweyen elos tuh forla liki ma koluk lalos ke
elos lohng luti lal Jonah; ac nga fahk nu suwos lah
oasr sie inge su arulana yohk lukel Jonah! **33** "Wangin
sie mwet ac akosak sie lam ac okanla, ku afinya ke
sie ahlu. El ac filiya fin sukan lam uh, tuh mwet uh
in liye kalem kac ke elos ac utyak nu in lohm uh.
34 Atronmutun mwet uh oana sie lam nu ke mano.
Atronmotom fin nasnas, na monum nufon ac sessesla
ke kalem; tusruktu atronmotom fin koluk, monum
nufon ac fah lohsr. **35** Kowos karinganang tuh kalem
su oan in kowos an in tia lohsr. **36** Monum nufon fin
sessesla ke kalem ac wangin kitin acn lohsr kac, ac
fah arulana kalem, oana ke sie lam ac tolkowosyak
ke kalem yohk la." **37** Tukun Jesus el kaskas tari,
sie mwet Pharisee solal elan welul mongo; ouinge
el utyak ac akola in mongo. **38** Mwet Pharisee sac
lut ke el liye lah Jesus el tiana winwinla meet liki
el mongo. **39** Ouinge Leum el fahk nu sel, "Kowos
mwet Pharisee uh oaru na in ohlla acn lik ke cup ac
ahlu in mongo lowos uh, a insiowos sesseslana ke
sulallal ac ma koluk. **40** Kowos mwet nikin! God, su
orala acn lik El oayapa orala acn loac! **41** A kowos in
sang ma oan in cup ac ahlu lowos an nu sin mwet
sukasrup, na ma nukewa ac fah nasnas nu suwos.
42 "We nu suwos mwet Pharisee! Kowos sang nu sin
God sie tafu singoul, finne ke mahsrik mwe akyuye
mongo oana mint ac rue, a kowos pilesru nununku
suwohs ac lungse nu sin God. Fal kowos in oru ma
inge, ac tia pilesru ma saya uh. **43** "We nu suwos
mwet Pharisee! Kowos lungse nien muta fulat in iwen

lolngok uh, ac in paingyuk kowos ke kas in sunak ke
nien kuka uh. 44 We nu suwos! Kowos oana kulyuk
ma wangin akul kac, na mwet uh fahsr fac ac tia
akilen." 45 Sie sin mwet luti Ma Sap uh fahk nu sel,
"Mwet Luti, ke kom fahk ma inge, kom akkolukye kut
pac!" 46 Jesus el topuk ac fahk, "We nu suwos pac,
mwet luti Ma Sap! Kowos sang mwe utuk toasr nu fin
mwet uh, a kowos tia asroela sokofanna kufinpouwos
in kasrelos us ma inge. 47 We nu suwos! Kowos
orala kulyuk na wowo nu sin mwet palu uh — nuna
mwet palu na ma papa matu tomowos elos tuh onela.
48 Kowos sifacna akkalemye lah kowos insese nu ke
ma mwet matu lowos elos oru meet ah. Elos uniya
mwet palu ah, na kowos musaela kulyuk lalos uh. 49
Ke sripa se inge, Lalmwetmet lun God fahk mu, 'Nga
ac fah supwala mwet palu ac mwet sap nu yorolos;
elos ac fah uniya kutu selos, ac kalyei kutu.' 50 Ke
ma inge mwet in pacl inge ac fah eis mwatan akmas
ma papa matu tumalos tuh oru ke elos onela mwet
palu nukewa ke mutaweyen orekla faclu ah me, 51
mutawauk ke akmas kacl Abel me nwe ke akmas
kacl Zechariah, su tuh anwuki inmasrlon loang in
kisa ac Acn Mutal in Tempul uh. Aok, nga fahk nu
suwos, mwet in fil se inge ac fah kalyeiyuk kaclos
inge nukewa! 52 "We nu suwos mwet luti Ma Sap uh!
Kowos sruok key nu ke mutunoa lun etauk, a kowos
sifacna tia utyak nu we, ac kowos kutongolos su kena
utyak!" 53 Ke Jesus el som liki lohm sac, mwet luti
Ma Sap ac mwet Pharisee elos mutawauk in arulana
lainul, ac srikal ke mwe siyuk puspis, 54 mweyen elos
kena sruokilya ke kutu ma el ac fahk.

12 Ke tausin puspis mwet fahsreni ac elos
asinukiyak ac longya sie sin sie, na Jesus el
mutawauk in sramsram meet nu sin mwet tumal lutlut,
"Kowos karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet
Pharisee inge — nga kaskas ke wosounkas lalos
uh. 2 Kutena ma afyufi ac fah ikakla, ac ma wikla
nukewa ac fah eteyuk. 3 Ke ma inge, kutena ma
kowos fahkla yen lohsr uh ac fah lohngyuk in acn
kalem, ac kutena ma kowos mahmai in lukma, ac
fah sulkakinyuk ke pusra lulap nu sin mwet nukewa.
4 "Nga fahk nu suwos, mwet kawuk luk, nik kowos
sangeng sin mwet su ku in uniya mano, a wangin ma
elos ku in oru toko. 5 Nga ac fahkak nu suwos lah su
fal kowos in sangeng se uh: Sangeng sin God, su
tukun El uniya, oasr ku lal in sisla nu in hell. Aok, El
na pa kowos in sangeng se uh! (Geenna g1067) 6 "Ya
tia kukakinyukla won sparrow limekosr ke cent luo?
Ne ouinge a God El tiana mulkunla siefanna selos. 7
Finne aunsifowos, oaoala nukewa tari. Ke ma inge,
nik kowos sangeng; kais sie suwos arulana saok
liki sparrow puspis! 8 "Nga fahk nu suwos, kutena
mwet su fahkyuyak ye mutun mwet uh, nga, Wen
nutin Mwet, fah oayapa fahkulak ye mutun lipufan lun
God. 9 A kutena mwet su lafwekinyu ye mutun mwet
uh, nga, Wen nutin Mwet, fah oayapa lafwekunul ye
mutun lipufan lun God. 10 "Kutena mwet su kaskas
lain Wen nutin Mwet, ac ku in nunak munas nu sel;
a kutena mwet su fahk kas enum lain Ngun Mutal,
ac fah tia nunak munas nu sel kac. 11 "Ke elos ac
uskowosyak in nununkeyuk kowos in iwen lolngok
uh, ku ye mutun governor ku mwet leum saya uh,
nimet sensen lah mea kowos ac sang topkolos, ku
lah mea kowos ac fahk in aksuwosye kowos. 12
Mweyen Ngun Mutal ac fah luti nu suwos in pacl sac
ma kowos in fahk." 13 Sie sin mwet ke u lulap sac
fahk nu sin Jesus, "Mwet Luti, fahk nu sin tamulel luk
in kitalik in fal mwe usru lasr sin papa tumasr." 14
Jesus el topuk nu sel, "Mukul, su srisrngiyuwi in mwet
nununku lomtal, ku in kitalik mwe usru inmasrlomtal
uh?" 15 Ac el sifilpa fahk nu selos nukewa, "Liyaung
ac karingin kowos liki kain in rapku nukewa, mweyen
moul na pwaye lun sie mwet tia ma ke ma su oasr
lal, el finne arulana kasrup." 16 Na Jesus el fahk nu
selos pupulyuk se inge: "Oasr mwet kasrup se su acn
lal uh oswe kain fokinsak na wowo. 17 El mutawauk
in sifacna nunku in el, 'Wangin acn in nwanak fokin
ima nukewa luk inge we. Mea nga ac oru uh?' 18 Na
el sifacna nunku mu, 'Pa inge ma nga ac oru: nga
ac kunausya lohm in filma luk inge ac musaela pac
kutu in yohk liki, yen nga ac filiya fokin ima ac ma luk
nukewa we. 19 Na nga fah fahk nu sik sifacna, Wo
nu sum! Ma puspis ma lom ilusyukyak oan, yolyak
in akfalye enenu lom nu ke yac puspis fahsru uh.
Inge kom mongla na, mongo, nim ac akinsewowoye
kom sifacna!' 20 A God El fahk nu sel, 'Kom mwet
lalfon! Ofong moul lom ac fah itukla liki kom; na ac
lun su ma inge nukewa ma kom elosak?'" 21 Na
Jesus el fahk nu selos, "Pa inge ma ac sikyak nu sin
mwet su elosak mwe kasrup nu selos sifacna, ac tia
kasrup ye mutun God uh." 22 Na Jesus el fahk nu
sin mwet tumal lutlut, "Pa inge sripa se oru nga fahk

nu suwos kowos in tia fosrnga ke mwe mongo ma
kowos enenu nu ke moul lowos, ku ke nuknuk nu
ke monuwos. 23 Tuh moul lowos arulana saok liki
mwe mongo, ac monuwos saok liki na nuknuk. 24
Nunku ke won yen engyeng uh: elos tia taknelik ku
kosrani, ac wangin nien filma lalos ku iwen mongo
nalos, a God El kitalos. Ya kowos tia arulana saok liki
won uh? 25 Su suwos ac ku in akloesye moul lal el
fin fosrnga kac? 26 Na kowos fin kofla orala ma na
srisrik ouinge, efu kowos ku fosrnga ke ma saya uh?
27 Liye luman kapak lun kiuf inima uh. Elos tia orekma
ku tuta nuknuk lalos. Ac nga fahk nu suwos lah finne
Tokosra Solomon su arulana yohk kasrup lal, nuknuk
lal uh tia kato oana sie sin ros kiuf inge. 28 God pa
yunela mah inima inge uh, su oan misenge, na lutu
isisyak ac wanginla. Ya El ac fah tia yunikowosla in
arulana wo liki? Arulana srikla lulalfongi lowos uh! 29
"Ke ma inge, nik kowos sisla pacl lowos in suk ac
arulana fosrnga ke ma kowos ac kang ku nim. 30
(Tuh mwet pegan fin faclu elos suk ma inge in pacl
nukewa.) Papa tomowos El etu lah kowos enenu ma
inge. 31 A kowos in suk Tokosrai lal, ac El ac fah asot
pac ma inge nu suwos. 32 Nikmet sangeng, kowos
finne u srisrik se, tuh Papa tomowos El insewowo
in asot Tokosrai nu suwos. 33 Kukakunla ma lowos
nukewa ac sang mani an nu sin mwet sukasrup uh.
Akoela nu suwos mwe neinyuk mani ma ac tia kulawi,
ac elosak mwe kasrup lowos inkusrao, yen ma ac fah
tiana srikeni we, mweyen wangin mwet pisrapasr ac
fah utyak nu we, ac wangin watil ac fah kunausla. 34
Tuh yen ma saok lowos oasr we, insiowos ac fah oan
pac we. 35 "Loseni infulwowos in ku, ac akosak lam
lowos an, tuh kowos in akola nu ke kutena ma ac
sikyak, 36 oana mwet kulansap su tupan foloko lun
mwet kacto lalos liki kufwen marut uh. Ke pacl se
leum lalos el tuku ac towol srungul uh, elos ac sa na
ikasla nu sel. 37 Insewowo mwet kulansap inge su ke
leum lalos tuku el konalosyak tuh elos na ngetnget ac
akola! Nga fahk nu suwos, el ac sarukla coat lal, sap
elos in muta ke tepu in mongo, na el ac sang ma
nalos. 38 Ac fuka lupan engan lalos el fin konauk tuh
elos na akola, el finne tuku ke infulwen fong ku paht
liki! 39 Kowos arulana etu lah mwet se la lohm se fin
etu ke pacl sie mwet pisrapasr ac tuku, el tia ku in lela
elan utyak nu in lohm uh. 40 Ke ma inge, kowos pac,
kowos in akola, tuh Wen nutin Mwet el ac fah sikme
ke ao se su kowos tia etu kac." 41 Peter el fahk,
"Leum, ku pupulyuk se inge ma na nu sesr, ku kom
fahk nu ke mwet nukewa?" 42 Ac Leum el topuk, "Su
sie mwet kulansap oaru ac lalmwetmet? El pa mwet
se ma leum lal ac filiya in kol mwet kulansap wial, ac
sang mwe mongo nalos in pacl fal uh. 43 Fuka lupan
insewowo lun mwet kulansap se inge leum lal fin
foloko nu lohm sel ac konauk lah el oru ma inge! 44
Pwayena nga fahk nu suwos, leum sac el ac sang tuh
mwet kulansap se inge in liyaung ma lal nukewa. 45
Tusruk, mwet kulansap sac fin sifacna nunku sel mu
leum se lal inge ac tia sa in foloko, ac el fin mutawauk
in uni mwet kulansap wial — kewana mukul ac mutan
— ac el mongo, nimnim ac sruhila, 46 na leum lal
el ac foloko ke sie len ma mwet kulansap sac tia
nunku mu el ac tuku, ac el tiana akola. Leum sac
ac fah sang kai na upa nu sel, ac eisalang tuh elan
keok yurin mwet sululalfongi ac seakos. 47 "Sie mwet
kulansap su etu ma leum lal lungse elan oru, a el
tiana akola in oru, ac fah sringsring el upa na. 48 A
sie mwet kulansap su tia etu ma leum lal lungse elan
oru, a el orala sie ouiya ma fal in sringsring el kac, ac
fah sringsring el fisrasr na. Mwet se ma itukyang ma
pus nu se, ac fah siyukyuk ma pus sel; ac el su eis
arulana yohk, arulana yohk pac ma enenu in ituk sel.
49 "Nga tuku in akosak sie e fin faclu, ac nga kena in
tari tayak! 50 Oasr baptais se nga enenu in baptais
kac, ac nga ac arulana toasr nwe ke na orekla! 51
Ya kowos nunku mu nga tuku in ase misla nu faclu?
Mo, tia misla, a sraclik. 52 In pacl se ingela, sou ma
oasr mwet limekosr kac ac fah srisrielik, tolu lain luo,
ac luo lain tolu. 53 Papa ac fah lain wen natulos, ac
wen ac fah lain papa tumalos; nina ac fah lain acn
natulos ac acn ac fah lain nina kialos; nina ac fah lain
mutan kien mukul natulos, ac mutan payuk fah lain
nina kien mukul tumalos." 54 Jesus el fahk pac nu sin
mwet uh, "Ke kowos liye sie pukunyeng sikyak roto,
pacl sacn na kowos ac fahk mu ac afi — na mu afi.
55 Ac ke kowos ac pula ke eng eir ac tuhme uh, na
kowos fahk mu ac arulana fol — na mu fol na. 56
Kowos mwet wosounkas! Kowos ku in liye faclu ac
kusrao, ac aketeya pulan pacl uh, na efu kowos ku
tia etu kalmen pacl se inge?" 57 "Efu ku kowos tia
sifacna nunku lah mea fal kowos in oru? 58 Fin oasr
mwet se akola in us kom nu ke nununku, srike na
in akmisye inmasrlomtal meet liki komtal sun acn in

nununku. Kom fin tia, na el ac amakin kom nu ye
mutun mwet nununku, su ac eiskomyang nu sin mwet
liyaung presin, na ac fah sisiyang kom nu in presin.
59 Nga fahk nu sum, kom ac fah muta we nwe ke na
kom akfalyela ma nukewa pakpuki kom in moli uh."

13 In pacl sac oasr kutu mwet in acn sac su fahk
nu sin Jesus ke mwet Galilee su Pilate el tuh
uniya ke elos orek kisa nu sin God. 2 Jesus el topuk
nu selos ac fahk, "Ya ke tuh anwuki mwet Galilee
ingo in ouiya sac, kowos nunku mu elos koluk liki
mwet Galilee saya uh? 3 Mo! Ac nga fahk nu suwos
lah kowos fin tia forla liki ma koluk lowos uh, kowos
nukewa ac fah misa oapana elos. 4 Ac fuka mwet
singoul oalkosr in Siloam ma tuh misa ke sripen
tower sac putatla nu faclos ah? Ya kowos nunku mu
ma inge akkalemye lah elos koluk liki mwet nukewa
su muta Jerusalem uh? 5 Mo! Nga fahk nu suwos
lah kowos fin tia forla liki ma koluk lowos uh, kowos
nukewa ac fah misa oapana elos." 6 Na Jesus el fahk
nu selos pupulyuk se inge, "Oasr mwet se su sak
fig soko sunal kapak ke ima in grape se lal. El som
suk lah oasr fahko kac, tuh wangin. 7 Na el fahk nu
sin mwet orek ima se lal ah, 'Liye, nga fahsri acn se
inge ke yac tolu ac suk lah oasr fahko ke sak fig soko
uh, a nga soenna konauk sie. Pakiya! Mwe mea in
oan akokarkarye acn uh ke wangin!' 8 A mwet ima
sac fahk nu sel, 'Leum luk, filiya in oan ke sie pac
yac; nga ac srike in pukanak sropoh an ac sang kutu
mwe akmongo ah nu kac. 9 Na fin fokla, arulana wo;
ac fin tia, na kom ku in sap in pakpuki.'" 10 Sie len
Sabbath ah Jesus el luti in iwen lolngok. 11 Mutan se
muta we su ngun koluk se oru el mas ke lusen yac
singoul oalkosr; el foingyak ac tiana ku in suwoselik.
12 Ke Jesus el liyal el pangnolma ac fahk, "Mutan,
kom kwela liki mas lom an!" 13 El filiya paol facl,
ac in pacl sacna mutan sac suwoselik ac kaksakin
God. 14 Mwet kol lun iwen lolngok el kasrkusrak lah
Jesus el akkeyala mwet sac ke len Sabbath, na el
kasak ac fahk nu sin mwet uh, "Oasr len onkosr fal
mwet uh in orekma kac ke wik se. Ke ma inge, kowos
tuku ke len ingan in akkeyeyukla kowos, a in tia ke
len Sabbath!" 15 Na Leum el topkol ac fahk, "Kowos
mwet wosounkas! Kais sie suwos ku in tulala cow ku
donkey natul ke len Sabbath ac pwanla liki kalkal
uh in sang kof nimal. 16 Liye, mutan se inge ma ke
fwilin tulik natul Abraham, su Satan el kapriya ke
yac singoul oalkosr. Ya tia fal in tuleyukla el ke len
Sabbath?" 17 Top se lal inge oru mwet lokoalok lal
uh mwekinla, a mwet saya uh engankin ma wolana
nukewa Jesus El oru uh. 18 Na Jesus el fahk, "Fuka
luman Tokosrai lun God uh? Mea nga ku in luma
nu kac uh? 19 Pa inge lumah uh. Sie mwet el eis
sie fiten mustard ac yukwiya in ima lal uh. Fita sac
kapak ac orala sak soko, ac won uh tuku orala ang
lalos uh in lesak uh." 20 Na Jesus El sifilpa siyuk,
"Mea nga ku in luma Tokosrai lun God nu kac uh? 21
Pa inge lumah uh. Mutan se eis kutu mwe pulol ac
kulamiseak nu ke sie srikasrak in flao na yohk, nwe
ke na flao nufon sac pulolak." 22 Jesus el fufahsryesr
in siti srisrik ac acn srisrik, ac luti mwet uh ke el fahsr
in som nu Jerusalem. 23 Oasr mwet se siyuk sel,
"Leum, ku mwet na pu pa ac ku in moulla uh?" Jesus
El topuk ac fahk, 24 "Kwafeang tuh kowos in utyak ke
mutunoa oasriksrik; mweyen mwet puspis ac srike
in utyak kac, tuh elos ac tia ku. 25 Leum lun lohm
sac ac fah tuyak ac kaliya mutunoa uh; na ke kowos
tu likin lohm uh ac mutawauk in towol srungul uh
ac fahk, 'Ikasla nu sesr!' el ac fah topuk ac fahk nu
suwos, 'Nga tia etekowos. Kowos tuku ya me?' 26 Na
kowos fah fahk, 'Kut tuh wi kom mongo, ac kom tuh
luti in acn sesr ah!' 27 Tusruktu el ac sifilpa fahk, 'Nga
tia etu yen kowos tuku we me an. Fahla likiyu, kowos
mwet orekma koluk!' 28 Kowos ac fah arulana tung
ac ngalis inwihsuwos ke kowos liyal Abraham, Isaac,
Jacob, ac mwet palu nukewa in Tokosrai lun God, a
kowos sifacna fah sisila! 29 Mwet uh ac fah tuku liki
acn kutulap ac roto, liki acn eir ac epang, ac muta ke
kufwa lun Tokosrai lun God. 30 Na elos su tok inge ac
fah meet, ac elos su meet in pacl inge, elos ac fah
mau tok." 31 In pacl sacna kutu mwet Pharisee tuku
nu yurin Jesus ac fahk, "Enenu na kom in som liki
acn inge, mweyen Herod el ako in unikomi." 32 Jesus
el fahk, "Kowos som ac fahkang nu sin fox sulallal
soko ah lah nga sisla demon ac akkeye mwet mas
misenge ac lutu, na ulela nga fah aksafye orekma luk
uh. 33 Tusruktu, nga ac fah fahsr na ke inkanek luk
misenge, lutu, ac ulela. Tia fal in anwuki sie mwet
palu in kutena acn sayen Jerusalem. 34 Jerusalem,
Jerusalem! Kom uniya mwet palu, ac tungal nu ke
misa elos su God El supwalosme in fahkak kas lal
nu sum. Pacl ekasr nga tuh kena sruokkomi inpouk,
oana ke sie won el kafisani torokrok natul ye paol,

a kom tia lela. 35 Ke ma inge, lohm sum ac fah
pisala. Ac nga fahk nu suwos, kowos ac fah tia sifil
liyeyu nwe ke pacl se kowos ac fah fahk, 'God Elan
akinsewowoyal su tuku Inen Leum.'"

14 Sie len Sabbath Jesus el som in mongo in lohm
sin sie sin mwet kol lun mwet Pharisee, ac mwet
uh arulana tonel Jesus. 2 Oasr mukul se fafwak paol
ac nial el tuku nu yurin Jesus, 3 ac Jesus el siyuk
sin mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee uh, "Ku Ma
Sap lasr uh lela in akkeyala mas ke len Sabbath,
ku tia?" 4 A elos tiana fahkla sie kas. Jesus el eis
mwet sac ac akkeyalla ac supwalla. 5 Na el fahk nu
selos, "Fin sie suwos oasr wen se natul ku soko ox
natul su putatla nu in sie luf loal ke len Sabbath, ku
kowos ac tia sulaklak sraklalak liki luf sac ke na len
Sabbath?" 6 Na elos tiana ku in topkol ke ma se inge.
7 Jesus el liye lah kutu mwet uh lungsena sulela acn
in muta wowo, ouinge el fahk pupulyuk se inge nu
selos nukewa: 8 "Mwet se fin suli kom nu ke kufwen
marut, nimet kom som muta ke acn ma wo emeet uh.
Sahp ac oasr pac mwet se solsolma su fulat liki kom,
9 na mwet se la kufwa uh su suli komtal kewa, ac
tuku ac fahk nu sum, 'Sang el uh elan muta insacn.'
Na kom ac tonongla ac som muta ke acn ma pusisel
oemeet uh. 10 In tia ouinge, a ke suliyuk kom, wo
kom in som ac muta ke acn ma pusisel oemeet uh,
na mwet se ma suli kom uh fah fahk nu sum, 'Kawuk,
fahsru muta ke acn wowo se inge.' Ouiya se inge ac
akkatoye kom ye mutun mwet nukewa ma suliyuk
uh. 11 Tuh kutena mwet su sifacna akfulatyal ac fah
akpusiselyeyuk, a el su sifacna akpusiselyal ac fah
akfulatyeyuk." 12 Na Jesus el fahk nu sin mwet se la
kufwa uh, "Kom fin orek mongo infulwen len ku eku,
nimet kom suli mwet kawuk lom, ku mwet wiom ku
sou lom saya, ku mwet tulan kasrup lom — mweyen
elos ac mau suli kom pac tok, na fin ouinge kom ac
eis tari molin orekma wo se kom oru ah. 13 Kom fin
orek kufwa, kom suli mwet sukasrup, mwet sukapas,
mwet ul, ac mwet kun; 14 na ac fah akinsewowoyeyuk
kom, mweyen elos ac tia ku in folokin orekma wo
lom. God El ac fah folokin orekma lom ke len se
mwet wo uh moulyak liki misa." 15 Ke sie sin mwet su
welul mongo el lohng ma inge, el fahk nu sin Jesus,
"Fuka lupan engan lun mwet su wi ipeis ke kufwa
lun Tokosrai lun God!" 16 Jesus el fahk nu sel, "Oasr
mwet se tuh oru kufwa na lulap se, ac suli mwet na
pus nu kac. 17 Ke mongo in kufwa sac akola tari, el
supwala mwet kulansap lal in som fahk nu sin mwet
ma el suli uh, 'Fahsru, ma nukewa akola!' 18 Tusruk
elos nukewa mutawauk in fahk sripa lalos in tia ku in
som. Mwet se oemeet uh fahk nu sin mwet kulansap
sac, 'Nga tufahna molela ipin acn se, ac nga enenu
in som liye. Nunak munas, fahk elan tuleyula.' 19 Ac
sie pac fahk, 'Nga tufahna molela cow mukul singoul,
ac nga ac som srikalos. Nunak munas, fahk elan
tuleyula.' 20 Ac sie pac fahk, 'Nga tufahna marutla,
ac ke sripa se inge nga tia ku in fahsrot.' 21 Na mwet
kulansap sac folokla ac fahkak ma inge nukewa nu
sin leum lal. Leum sac arulana foloyak ac fahk nu
sin mwet kulansap lal, 'Sulaklak fahla nu pe inkanek
uh ac nu inmasrlon lohm in siti uh ac pwanma mwet
sukasrup, mwet sukapas, mwet kun, ac mwet ul.' 22
Tiana paht toko, mwet kulansap sac fahk, 'Sap lom
ah orekla tari, tusruk srak pacna oasr acn lula nu sin
kutu pac mwet.' 23 Ouinge leum sac sifil fahk nu sin
mwet kulansap lal, 'Fahsrot nu ke inkanek in ima
uh ac acn pac likin siti uh, ac sap mwet uh in tuku,
tuh lohm sik fah sessesla. 24 Nga fahk nu suwos
nukewa lah tia siefanna sin mwet suliyuk meet ah
ac fah wi ema mongo ke kufwa se luk inge!'" 25 Sie
pacl ah ke un mwet puspis elos welul Jesus fahsr, el
forla ac fahk nu selos, 26 "Kutena mwet su tuku nu
yuruk, el koflana mwet tumuk lutlut el fin tia lungse
nga yohk liki papa tumal ac nina kial, mutan kial
ac tulik natul, mwet lel ac mwet lohl, oayapa moul
lal sifacna." 27 Kutena mwet su tia us sakseng lal
sifacna ac fahsr tukuk, koflana mwet tumuk lutlut. 28
Fin sie suwos akoo in musai sie tower, el enenu in
muta ac motkwala lupan molo an meet, ac liye lah ac
fal mani ma oasr yorol in aksafyela ma el oru uh. 29
El fin tia oru ouinge, na tukun el oakiya pwelung uh el
ac tia ku in aksafyela tower sac, ac mwet nukewa
ma liye ac fah isrunul. 30 Elos ac fahk, 'Mwet se
inge mutawauk in musai, a el tia ku in aksafyela!' 31
Fin sie tokosra el oatula wi mwet singoul tausin, in
mweun lain sie pac tokosra su tuku in lainul wi mwet
longoul tausin, el ac enenu in muta ac nunkala meet
lah pwaye oasr ku lal in lain tokosra se ngia. 32 El
fin tia ku, na el ac supwala mwet utuk kas in osun
nu sin tokosra se ngia in pwapa ke sukyen inkanek
in misla ke el srakna loes lukel." 33 Ac Jesus el sifil
fahk, "In ouiya se pacna inge, wangin sie suwos ku in

mwet tumuk lutlut el fin tia fuhleak ma lal nukewa.”
34 “Sohl uh ma wo se, tusruktu fin wanginla emah,
wanginna ma ac ku in orek in sifil folokonak emah. 35
Ac wanginla sripa nu ke fohkon acn uh, oayapa nu ke
mwe akmongo sacn uh. Ac fah sisila. Ke ma inge
kowos porongo, fin oasr srewos!”

15 Sie len ah ke mwet eisani tax ac mwet koluk
puspis saya fahsreni in lohng luti lun Jesus, 2
mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap uh mutawauk in
torkaskas ac fahk, “Mwet se inge eisani mwet koluk
ac el welulos pac mongo!” 3 Ouinge Jesus el fahk
pupulyuk se inge nu selos: 4 “Fin sie suwos oasr
sheep siofok natul, ac soko tuhlac, mea el ac oru? Ya
el ac tia filiya ma eungoul eu inima an ac som suk ma
soko ma tuhlac nwe ke na el konauk? 5 Ke el konalak
el ac arulana engan, na el ac srakalak nu finpisal, 6
ac usal folokla nu yen sel ah. Na el ac pangoneni
mwet kawuk lal ac mwet tulan lal ac fahk nu selos,
‘Fahsru wiyu engan, mweyen nga konauk sheep soko
nutik ma tuhlac!’ 7 Nga fahk nu suwos, in ouiya se
pacna inge, ac fah oasr engan lulap inkusrao ke sie
mwet koluk su auliyak, liki mwet suwoswos eungoul
eu su nunku mu elos tia enenu in auliyak. 8 “Ku sie
mutan fin oasr ipin mani singoul lal, ac sie tuhlac,
mea el ac oru? Ya el ac tia akosak lam uh, imonla
lohm uh, ac moniyuk in suk nwe ke na el konauk?
9 Ke pacl se el konauk uh el ac pangoneni mwet
kawuk lal ac mwet tulan lal ac fahk nu selos, ‘Fahsru
wiyu engan, mweyen nga konauk ipin mani se luk ma
tuhlac!’ 10 Nga fahk nu suwos, in ouiya se na inge,
yohk engan yurin lipufan lun God ke sie mwet koluk
su auliyak.” 11 Ac Jesus el sifilpa fahk, “Oasr wen luo
nutin sie mwet. 12 Wen se ma fusr ah fahk nu sin
papa tumal, ‘Papa, ase nu sik inge ip luk ke mwe usru
lom uh.’ Ouinge papa sac kitalik usru lal nu seltal. 13
Tukun kutu len, wen se ma fusr ah el eisani ma lal
nukewa ac som nu ke sie facl loessula, ac sununtei
mani lal uh ke ma na wangin sripa. 14 Tukun el sisla
ma lal nukewa, na sie sracl lulap sikyak in facl sac, ac
el muta in kwaco na lulap. 15 Ke ma inge el som ac
sukok orekma yurin sie mwet in facl sac, su supwalla
nu inima lal in liyaung pig uh. 16 El kena akkihpye
insial ke kulun bean nun pig uh, a wanginna mwet
sang nu sel. 17 Tok, el asmakla ac nunkauk in el
mu, ‘Yolyak mwe mongo nun mwet orekma lun papa
tumuk, a nga akuran misa ke masrinsral! 18 Inge nga
ac tuyak ac folokla nu yurin papa tumuk ac fahk nu
sel, “Papa, nga orekma koluk lain God ac lain kom.
19 Tia fal in sifil pangpang nga wen nutum. Oreyu
oana sie sin mwet orekma lom.’” 20 Ke ma inge, el
tuyak ac folokla nu yurin papa tumal. “Ke el srakna
fahsr loesla liki lohm sel uh, papa tumal ah liyalak ac
arulana pakomutal, ac el kasrusr nu yurin wen natul,
kafiselma inpaol ac ngok mutal. 21 Na wen sac fahk,
‘Papa, nga orekma koluk lain God ac lain kom. Tia
fal in sifilpa pangpang nga wen nutum.’ 22 Tusruktu
papa sac fahk nu sin mwet kulansap lal, ‘Sulaklak,
use sie nuknuk na kato ac sang nokmulang. Sang
pac sie ring nu ke paol, ac fahluk nu ke nial. 23 Na
kowos som ac use cow fusr soko ma fact oemeet uh
ac uniya, kut in orek kufwa ac engan. 24 Mwehen
wen se nutik inge tuh misa, ac inge el sifil moul;
el tuhlac, ac inge koneyukyak el.’ Ouinge kufwa ah
mutawauk. 25 “In pacl se inge, wen se ma matu ah
orekma oasr inimae. Ke el foloko ac apkuranyang nu
ke lohm uh, el lohng pusren mwe on ac onsrosro. 26
Na el pangonma sie sin mwet kulansap uh ac siyuk
sel, ‘Mea orek uh?’ 27 Ac mwet kulansap sac fahk,
‘Tamulel se lom el foloko, ac papa tomom el uniya
cow fusr soko ma fact oemeet uh, mweyen wen se
natul ah painmoul foloko ac ku na.’ 28 Wen se ma
matu arulana kasrkusrak, ac tia lungse utyak nu in
lohm ah. Ouinge papa tumal el tufoki ac kwafe elan
utyak. 29 Tusruktu el topuk papa tumal ac fahk, ‘Liye,
yac puspis nga orekma nu sum oana sie mwet foko,
ac tiana seakos ma sap lom uh. Ac mea kom se nu
sik? Ne nani soko, kom tia pac use nga in orek kufwa
kac yurin mwet kawuk luk uh! 30 A wen se nutum
inge el sununtei ma lom nukewa yurin mutan kosro su
eis molin kosro lalos, ac ke el foloko kom uniya cow
fusr soko ma fact oemeet uh nu sel!’ 31 Papa sac
fahk nu sel, ‘Wen nutik, kom muta yuruk pacl nukewa,
ac ma luk nukewa ma lom. 32 A kut enenu na in orek
kufwa ac engan, mweyen tamulel se lom inge el misa
ac sifil moul. El tuhlac, ac inge sifil koneyukyak el.’”

16 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Oasr
sie mwet na kasrup, su filiya sie mwet tutafpo in
liyaung ma lal nukewa. Na fwackyang nu sin mwet
kasrup sac lah mwet tutafpo se lal ah supoklotina
ma lal uh. 2 Ouinge el pangnolma ac fahk nu sel,
‘Mea nga lohng keim inge? Ase nu sik sie pwepu in
akkalemye orekmakinyen ma luk uh sum, mweyen

kom ac tia sifil karingin ma luk uh.' 3 Ac mwet tutafpo
sac sifacna nunku in el, 'Mea nga ac oru, ke leum luk
el akola in sisyula liki orekma luk uh? Nga munas
in wi puk laf, ac nga mwekin in ngusr. 4 Kwal, nga
etu lah mea nga ac oru, tuh mwet uh in suliyu nu
in lohm selos tukun sisila nga liki orekma luk.' 5
Ouinge el solama kais sie mwet ma oasr soemoul
la nu sin leum sac. El siyuk sin mwet se meet ah,
'Lupa su soemoul lom nu sin leum luk?' 6 Ac el topuk,
'Barrel siofok ke oil in olive.' Na mwet tutafpo sac
fahk nu sel, 'Pa inge pwepu in misa lom uh. Muta
insacn, simusla ma lumngaul.' 7 Na el sifil siyuk sin
sie pac, 'Ac kom, lupa su soemoul lom?' Ac mwet
sac topuk, 'Sie tausin bushel in wheat.' Na mwet
tutafpo sac fahk ouinge, 'Pa inge pwepu in misa lom
uh. Simusla ma oalfoko.' 8 Ouinge, leum lun mwet
tutafpo kutasrik sac kaksakunul ke inkanek usrnguk
ma el oru, mweyen mwet facl se inge arulana yohk
usrnguk lalos ke ma elos oru, liki mwet lun kalem
uh." **(aiōn g165)** 9 Ac Jesus el sifilpa fahk, "Ke ma
inge nga fahk nu suwos: orekmakin mwe kasrup
lun faclu tuh kowos in konauk mwet kawuk lowos,
na ke pacl se lisr, ac fah suliyuk kowos nu in lohm
kawil. **(aiōnios g166)** 10 Kutena mwet su oaru in ma
srik, ac fah oaru pac ke ma yohk; ac kutena mwet su
sesuwos in ma srik ac fah sesuwos pac ke ma yohk.
11 Kowos fin soaru in karingin mwe kasrup lun faclu,
ac ku in lulalfongiyuk kowos fuka in karingin mwe
kasrup pwaye uh? 12 Ac kowos fin soaru in karingin
ma lun siena mwet, su ac ku in sot ma lowos? 13
"Wangin mwet kulansap ku in kulansapu leum luo.
El ac srunga sie, ac lungse el ngia; el ac pwaye nu
sin sie, ac kwase el ngia. Kowos koflana kulansupu
God ac mani." 14 Ke mwet Pharisee elos lohng ma
inge elos isrun Jesus, mweyen elos lungse mani. 15
Jesus el fahk nu selos, "Kowos sifacna oru lumowos
in suwohs ye mutun mwet uh, tusruk God El etu
insiowos. Tuh ma su mwet uh pangon yohk sripa
selos, ma inge pilasr ye mutun God. 16 "Ma Sap lal
Moses ac ma simusla lun mwet palu uh orekmakinyuk
na nwe ke pacl lal John Baptais ah. In pacl sac me,
Pweng Wo ke Tokosrai lun God uh fwackyak, ac mwet
uh aikusiyak in utyak nu loac. 17 Tusruktu, fisrasr
tuh kusrao ac faclu in wanginla, liki sie akul srisrik
ke sie leta ke Ma Sap uh in wanginla. 18 "Kutena
mukul su sisla mutan kial ac payuk nu sin sie pacna
mutan, el orek kosro; ac sie mukul su payuk nu sin
mutan sisila se, el oayapa orek kosro. 19 "Oasr sie
mwet kasrup su nukum nuknuk na yohk molo, ac el
moul in mut len nukewa. 20 Na oasr pac sie mwet
sukasrup pangpang Lazarus, su manol nuklana ke
ruf, ac kwacna utukla el in muta ke mutunoa in lohm
sin mwet kasrup sac, 21 mweyen el finsrak na elan
ku in kang kutkut in mongo ma ac putatla liki tepu lun
mwet kasrup sac. Kosro ngalngul uh ac tuku pac lohi
ruf kacl uh. 22 Mwet sukasrup sac misa, ac lipufan
uh usalla elan tuh muta siskal Abraham ke kufwa
inkusrao uh. Mwet kasrup sac misa ac pukpuki el, 23
ac ke el muta in Hades, yen ma el pulakin keok upa
nu sel, el ngetak ac liyal Abraham yen loessula, ac
Lazarus el muta siskal. **(Hadēs g86)** 24 Na el pangyak
ac fahk, 'Papa Abraham! Pakomutuk, ac supwalma
Lazarus elan isongya kufinpaol in kof an ac kahlye
mutun louk in akoyohuyauk, tuh nga muta in keok
lulap in e se inge!' 25 Ac Abraham el fahk, 'Ma nutik,
esam lah pacl kom moul muta fin faclu ma nukewa
wo ac fisrasr nu sum, a funu Lazarus el muta in
ongoiya ac moul upa. Inge el muta insewowo inse,
a kom muta in keok. 26 Sayen ma inge, oasr luf
na lulap se srikutelik, pwanang kutena mwet ma ac
ke fahsrot ingewot nu yurum ac tia ku in orala, ac
wangin pac mwet ac ku in tuku yurum me nu yorosr.'
27 Na mwet kasrup sac fahk, 'Fin ouingan nga kwafe
sum, Papa Abraham, supwalla Lazarus nu in lohm
sin papa tumuk, 28 yen tamulel limekosr luk oasr we.
Lela elan som ac sensenkunulos, tuh elos in mau tia
tuku nu yen waiok se inge.' 29 Abraham el fahk, 'Kas
lal Moses ac lun mwet palu uh oasr yorolos. Elos
in porongo kas lalos an.' 30 Mwet kasrup sac fahk,
'Papa Abraham, srakna sufal ma kom fahk ingan!
Tuh fin oasr mwet se moulyak liki misa ac som nu
yorolos, na elos fah ku in auliyak ac forla liki ma koluk
lalos.' 31 Ac Abraham el fahk, 'Elos fin tia lohngol
Moses ac mwet palu uh, elos ac tia pac lulalfongi
finne oasr mwet se moulyak liki misa.'"

17 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Ma su
aktukulkulye mwet uh in oru ma koluk ac nuna
sikyak, tuh ac fuka kolukiya nu sin mwet se su oru
tuh ma inge in sikyak! 2 Ac wona in sripsripi sie eot
wen inkwawal ac sisila el nu in meoa uh, liki elan oru
sie selos inge su srik in oru ma koluk. 3 Ke ma inge
kowos sifacna liyekowosyang! "Sie sin mwet lim fin

oru ma koluk lain kom, kom kael; ac el fin auliyak,
kom nunak munas nu sel. 4 El fin oru ma koluk lain
kom pacl itkosr ke len se, ac tuku nu yurum ke kais
sie pacl inge in taltal koluk nu sum, kom enenu na in
nunak munas nu sel." 5 Mwet sap elos fahk nu sin
Leum, "Akyokye lulalfongi lasr." 6 Ac Leum el topuk,
"Lulalfongi lowos fin oana lupan sie fiten mustard,
na kowos ac ku in fahk nu sin sak lulap soko inge,
'Sifacna fiskomyak ac yukwikomi in meoa uh!' na ac
akos kowos. 7 "Fin sie suwos oasr mwet kulansap se
lal ac el orekma inima ku karingin sheep uh, na ke
el foloko liki ima uh, ya kom ac fahk elan sulaklak
som mongoi? 8 Kalem lah kom tia ku in oru ouinge,
a kom ac fahk nu sel, 'Fahla orek mongo, tari kom
ayaolla ac use mwe mongo nak an, ac soano ngan
mongo tari, na kom fah mongoi.' 9 Tia enenu tuh kom
in fahk kulo nu sin sie mwet kulansap ke el orala
ma kom sap elan oru. 10 Ac oapana nu suwos —
ke kowos ac orala ma nukewa ma fwackot kowos
in orala uh, na kowos fahk, 'Kut mwe na kulansap,
ac kut oru na ma kunasr uh.'" 11 Ke Jesus el fahsr
in som nu Jerusalem, el fahsr ut ke inmasrlon acn
Samaria ac Galilee. 12 Ke el oru elan utyak nu in sie
siti srisrik, el sun mukul singoul su oasr musen lepa
ke manolos. Elos tu yen loes kutu 13 ac wowoyak ac
fahk, "Jesus! Leum! Pakoten nu sesr!" 14 Ke Jesus el
liyalos el fahk nu selos, "Fahsrot ac fahk mwet tol
uh in liye kowos." Ke elos srakna fahsr in som, elos
nasnasla. 15 Ke sie selos liye lah el nasnasla, el
foloko ac kaksakin God ke pusra lulap. 16 El faksufi
sisken nien Jesus ac sang kulo nu sel. El sie mwet
Samaria. 17 Na Jesus el fahk, "Ya tia mwet singoul
pa aknasnasyeyukla ah; na pia eu? 18 Mea pwaye
lah mwetsac se inge mukena foloko in sang kulo nu
sin God?" 19 Ac Jesus el fahk nu sel, "Tuyak ac som;
lulalfongi lom akkeyekomla." 20 Kutu mwet Pharisee
siyuk sin Jesus lah Tokosrai lun God uh ac tuku ngac.
Ac el topuk, "Tokosrai lun God ac fah tia tuku in ouiya
ma ac ku in liyeyuk. 21 Wangin mwet ac fah fahk,
'Liye, pa inge!' ku 'Pa ingo!' mweyen Tokosrai lun
God oasr na in kowos." 22 Na el fahk nu sin mwet
tumal lutlut, 'Pacl se ac fah tuku ke kowos ac kena
liye sie sin len lun Wen nutin Mwet, a kowos ac tia
liye. 23 Ac fah oasr mwet fahk nu suwos, 'El a ingo!'
ku 'El a inge!' Tusruk nimet som sokol. 24 Ke pacl se
sarom uh sarmelik inkusrao ac tolak acn lucng layen
inge nwe layen ingo, ac fah ouinge Wen nutin Mwet
ke len lal. 25 Tusruktu meet liki ma inge, el ac enenu
in akkeokyeyuk ac sisila sin mwet in fwil se inge. 26
Oana ma tuh orek ke pacl lal Noah ah, ac fah ouinge
pac in len lun Wen nutin Mwet. 27 Mwet nukewa tuh
mongo na ac nim, ac orek marut nwe ke na len se
Noah el sroang nu fin oak soko ah, na sronot uh tuku
ac onelosla nukewa. 28 Ac fah oana ma orek ke len
lal Lot. Mwet uh elos mongo na ac nim, elos moli,
elos kuka, elos yok, ac elos musa. 29 Ke len se Lot el
som liki acn Sodom, e ac sulfur tuh kahkla lucng me
ac onelosla nufon. 30 Ac fah ouinge len se ma Wen
nutin Mwet el ac sikme uh. 31 "Ke len sacn, mwet
se ma muta fin mangon lohm sel uh elan tia oatui in
eis ma lal in lohm sel uh. Oapana nu sin mwet se
su muta in ima lal uh, elan tia folokla in eis kutena
ma. 32 Esam mutan kial Lot! 33 Kutena mwet su
srike in loangela moul lal, ac fah tuhlac lukel; ac el su
lafwekunla moul lal, moul lal fah loangeyukla. 34 Nga
fahk nu suwos, in fong sac mwet luo ac fah tukeni
motul fin bed se. Sie selos ac itukla, ac sie mutana.
35 Mutan luo ac fah tukeni ilil wheat ke mwe ilil se.
Sie selos ac itukla, ac sie mutana." 36 Mwet luo fah
muta in ima uh, ac fah utukla sie ac filiyuki sie. 37 Ac
mwet tumal lutlut elos siyuk sel, "Leum, ma inge ac
sikyak oya?" Jesus el fahk, "Kutena acn ma mano
misa oan we, won vulture ac fah toeni pac we."

18 Na Jesus el fahk sie pupulyuk nu sin mwet tumal
lutlut in akkalemye nu selos lah elos enenu in
pre pacl nukewa ac tia fuhleak. 2 "Oasr sie mwet
nununku in sie siti srisrik su tiana sangeng sin God,
ku akfulatye kutena mwet. 3 Oasr pac katinmas se
su muta pac in acn sac, su fahsri na mwet nununku
sac ac kwafe sel elan kasrel aksuwosye lokoalok
se inmasrol ac mwet se ma alein nu sel. 4 Pacl na
paht mwet nununku sac tiana oru kutu ma, na tok
el sifacna nunku in el mu, 'Nga finne tia sangeng
sin God, ku sunakin kutena mwet, 5 tusruk ke lupan
lokoalok mutan se inge oru nu sik, nga ac kasrel elan
eis suwohs ma el suk uh. Nga fin tia, na el ac sifil
pacna fahsriyu nwe ke na nga totola na sel!'" 6 Ac
Jesus el sifilpa fahk, "Porongo ma mwet nununku
koluk sac fahk inge. 7 Na mea, ya God El ac tia oru
pac nununku lal in wo nu sin mwet lal su pang nu
sel ke len ac fong in suk kasru sel? Ya El ac pahtlac
in kasrelos? 8 Nga fahk nu suwos, El ac fah sa na

in oru kasru lal nu selos. Tusruktu, ke Wen nutin
Mwet el tuku, ya el ac konauk lulalfongi fin faclu?" 9
Jesus el oayapa fahk pupulyuk se inge nu sin mwet
su pangon mu elos mwet suwoswos, ac elos pilesru
mwet nukewa sayalos. 10 "Sie pacl ah mwet luo utyak
nu in Tempul in pre. Sie selos mwet Pharisee, ac el
ngia mwet eisani tax. 11 Mwet Pharisee sac tuyak ac
mukena pre, 'O God, nga kulo nu sum lah nga tia
oana mwet ngia, su rapku ac oru ma sesuwos ac
kosro. Nga kulo pac lah nga tia oana mwet eisani
tax se ingo. 12 Nga lalo len luo ke wik se, ac nga
sot nu sum sie tafu singoul ke ma nukewa luk!' 13
A mwet eisani tax sac tu oetok ah, ac el tia pacna
keyak nu lucng ke el pre, a el puok iniwal ac fahk, 'O
God, pakoten nu sik, tuh nga sie mwet koluk!'" 14 Ac
Jesus el fahk, "Nga fahk nu suwos, mwet eisani tax
sac pa God El insewowo se ke el folokla nu lohm
sel ah, ac tia mwet Pharisee sac. Tuh kutena mwet
su sifacna akfulatyal ac fah akpusiselyeyuk, ac el su
sifacna akpusiselyal fah akfulatyeyuk." 15 Kutu mwet
uh use tulik srisrik natulos nu yurin Jesus tuh elan
filiya paol faclos. Ke mwet tumal lutlut elos liye, elos
multikin nu sin mwet ah. 16 A Jesus el pangon tulik
uh in tuku nu yorol, ac el fahk, "Lela tulik in tuku nu
yuruk, ac nikmet ikololosi, tuh Tokosrai lun God ma
lalos su oana elos. 17 Pwayena nga fahk nu suwos,
elos na su eis Tokosrai lun God oana sie tulik srisrik
ac fah utyak nu we." 18 Sie mwet kol lun mwet Jew
el siyuk sin Jesus, "Mwet Luti wo, mea nga enenu
in oru tuh nga fah usrui moul ma pahtpat?" **(aiōnios
g166)** 19 Ac Jesus el siyuk sel, "Efu kom ku pangonyu
wo? Wangin sie mwet wo, a God mukena. 20 Kom
etu ma sap uh: 'Nik kom kosro; nik kom akmas; nik
kom pisrapasr; nik kom orek loh kikiap lain mwet;
sunakin papa tomom ac nina kiom.'" 21 Ac mwet
sac topuk, "Nga nuna akos ma sap inge nukewa oe
ke nga tulik me." 22 Ke Jesus el lohng ma inge, el
fahk nu sel, "Oasr pac ma se lula kom enenu in oru.
Kukakunla ma lom nukewa ac sang mani kac an
nu sin mwet sukasrup, na ac fah oasr mwe kasrup
lom inkusrao; na kom fahsru fahsr tukuk." 23 Tusruk
ke mwet sac lohng ma inge, arulana toasrla insial,
mweyen el arulana kasrup. 24 Jesus el liye lah mwet
sac toasrla ac el fahk, "Arulana upa nu sin mwet
kasrup in ilyak nu in Tokosrai lun God! 25 Ac fisrasr
soko camel in fahsr sasla ke mutun soko nilul, liki
sie mwet kasrup in utyak nu in Tokosrai lun God. 26
Na mwet ma lohng kas ma el fahk uh siyuk, "Fin
ouingan, su ac ku in moul?" 27 Jesus el topuk, "Ma
su kofla orek sin mwet uh, God El ku in oru." 28 Na
Peter el fahk, "Liye, kut filiya ma lasr nukewa ac fahsr
tukum." 29 Ac Jesus el fahk nu selos, "Pwayena nga
fahk nu suwos, kutena mwet su filiya lohm sel, ku
mutan kial, ku mwet wial, ku papa tumal ac nina kial,
ku tulik natul ke sripen Tokosrai lun God, 30 el ac fah
eis ma yohk liki ke moul se inge, oayapa ke moul
se tok uh el ac fah eis moul ma pahtpat." **(aiōn g165,
aiōnios g166)** 31 Jesus el srela mwet singoul luo uh nu
saya ac fahk nu selos, "Lohng akwoye! Kut ac som
nu Jerusalem pa inge, yen se ma nukewa mwet palu
elos tuh simusla ke Wen nutin Mwet ac akpwayeyuk
we. 32 Ac fah itukyang el nu inpoun mwet pegan, su
ac fah aksruksrukel, fahk kas koluk kacl, ac anel. 33
Elos ac fah srunglul ac unilya, tusruktu tukun len tolu
el ac fah sifil moulyak." 34 Mwet tumal lutlut elos tiana
kalem ke ma inge; kalmen kas inge wikla nu selos, ac
elos tia etu ma Jesus el kaskas kac uh. 35 Ke Jesus
el tuku apkuranyang nu Jericho, oasr mwet kun se
muta sisken inkanek uh ac ngusr. 36 Ke el lohng ke
un mwet uh fahsr alukella el siyuk, "Mea se inge?" 37
Ac elos fahk nu sel, "Jesus lun Nazareth el a fahsryak
ngi." 38 Mwet kun sac wowoyak ac fahk, "Jesus! Wen
nutin David! Pakomutuk!" 39 Mwet ma fahsr meet uh
mulat nu sel ac fahk elan misla. Tusruk el wowoyak
yohk liki meet, "Wen nutin David! Pakoten nu sik!"
40 Ke ma inge Jesus el tui, ac sap in utuku mwet
sac nu yorol. Ke el tuku apkuranyang, Jesus el siyuk
sel, 41 "Mea kom lungse nga in oru nu sum?" Ac el
topuk, "Leum, nga ke nga in sifilpa ku in liye." 42
Jesus el fahk nu sel, "Kwal, kom in liye! Lulalfongi
lom akkeyekomla." 43 In pacl sacna el ku lac in liye,
ac el fahsr tukun Jesus ac sang kulo nu sin God. Ke
un mwet uh liye ma inge, elos nukewa kaksakin God.

19 Jesus el utyak nu Jericho, ac fahsr sasla we.
2 Oasr sie mwet kol lun mwet eisani tax in acn
sac, inel pa Zacchaeus, su sie mwet na kasrup. 3 El
srike elan wi liye lah su Jesus, tusruk ke sripen el
mwet na fototo se, oru el kofla liyalak Jesus mweyen
mwet uh arulana pus. 4 Na el kasrusr nu meet ac
fanyak nu ulun sak sycamore soko elan ku in liyal
Jesus ke el fahsryak in acn sac. 5 Ke Jesus el
sun acn sac, el ngetak ac fahk nu sel Zacchaeus,

“Zacchaeus, sulaklak fani, mweyen misenge nga ac
muta in lohm sum.” 6 Zacchaeus el sulaklak fani,
ac el engan ma lulap in eisal Jesus nu in lohm sel.
7 Mwet nukewa su liye ma inge elos mutawauk in
torkaskas ac fahk, “Mwet se inge utyak ac muta in
lohm sin sie mwet koluk!” 8 Zacchaeus el tuyak ac
fahk nu sin Leum, “Leum, nga ke fahk nu sum lah nga
ac sang tafu mwe kasrup luk nu sin mwet sukasrup,
ac nga fin tuh kiapwela kutena mwet ke ma lalos,
nga ac fah akfalye nu sel pacl akosr yohk liki ma nga
eisla.” 9 Jesus el fahk nu sel, “Mwet nukewa lohm uh
langoeyukla misenge, tuh mwet se inge el oayapa
ma in fwilin tulik natul Abraham. 10 Wen nutin Mwet
el tuku in suk ac in molela mwet su tuhlac.” 11 Ke
mwet uh srakna lohng ma inge, Jesus el sifilpa fahkak
nu selos sie pupulyuk. In pacl se inge el apkuran in
sun acn Jerusalem, ac elos nunku mu Tokosrai lun
God akuranna sikyak. 12 Ouinge el fahk, “Oasr sie
mwet leum su ako in som nu in sie acn loessula in
tuh touyak el nu ke tokosra. Ac el akoo mu el ac
sifil foloko nu yen sel tukun el walak uh. 13 Meet liki
el som, el pangonma mwet kulansap singoul lal, ac
sang nu sin kais sie selos ipin mani gold se, ac fahk
nu selos, ‘Liye lah mea kowos ac ku in konauk in
laesla ma inge ke nga ac som uh.’ 14 A mwet in facl
sel arulana kwasel, na elos supwala kutu mwet utuk
kas in som tokol ac fahk, ‘Kut tia lungse mwet se inge
in tokosra lasr.’ 15 “Mwet sac tokosrala, na el foloko.
Na el sap mwet kulansap lal uh in tuku elan liye lah
lupa su elos akyokyelik ke ipin mani el tuh sang nu
selos ah. 16 Mwet se oemeet ah tuku ac fahk, ‘Leum
luk, nga laesla ipin mani gold se ma kom tuh ase nu
sik ah ke ipin gold singoul.’ 17 Tokosra sac fahk, ‘Wo
orekma lom. Kom sie mwet kulansap oaru! Ke sripen
kom oaru ke ma srik, nga ac fah sot kom in leum fin
siti singoul.’ 18 Mwet se akluo ah tuku ac fahk, ‘Leum
luk, nga laesla mani se kom tuh ase nu sik ah ke ipin
gold limekosr.’ 19 Na tokosra sac fahk nu sin mwet
sac, ‘Kom ac fah leum fin siti limekosr.’ 20 Sie pac
mwet kulansap uh tuku ac fahk, ‘Leum luk, pa inge
ipin mani gold se lom ah. Nga liyaung na ac nokomla
ke sie ipin nuknuk. 21 Nga sangeng sum mweyen
kom sie mwet na upa. Kom eis ma su tia ma lom, ac
kosrani ke ma kom tia taknelik.’ 22 Na tokosra sac
fahk nu sel, ‘Kom mwet kulansap koluk! Nga ac fah
orekmakin kas lom sifacna in nununkekom! Kom etu
lah nga mwet upa se, su eis ma su tia ma luk, ac
kosrani ke ma nga tia taknelik. 23 Ke ouingan uh, efu
ku kom tia filiya mani luk an in bank, na ke nga foloko
nga lukun eis wi kap kac?’ 24 Na tokosra sac fahk nu
sin mwet ma tu insac uh, ‘Eisla ipin mani gold sacn
lukel, ac sang nu sin mwet kulansap se ma ipin mani
gold singoul oasr yoro an.’ 25 A elos fahk nu sel,
‘Leum, oasr tari ipin mani gold singoul yorol!’ 26 Ac el
topuk, ‘Nga fahk nu suwos, kutena mwet su oasr ma
lal, ac fah itukyang pac kutu ma yohk liki nu sel. A
mwet su wangin ma lal, finne ma srisrik su oan sel ac
fah itukla lukel. 27 Inge, nu sin mwet lokoalok luk su
tia lungse ngan tokosra lalos, usalosme ac onelosla
nukewa ye mutuk!’” 28 Tukun Jesus el fahk ma inge,
el fahsr meet lukelos in som nu Jerusalem. 29 Ke el
apkuranyang nu Bethphage ac Bethany ke Fineol
Olive, el supwala luo sin mwet tumal lutlut uh in som
meet, 30 ac el fahk nu seltal: “Komtal fahsrot nu in siti
srisrik se meeto ingo. Ke komtal tufahna utyak nu we
komtal ac liye soko donkey fusr kapir in acn sac su
soenna oasr mwet muta fac. Tulalla ac usalu. 31 Fin
oasr mwet siyuk lah efu komtal ku tulalla, komtal fahk
mu, ‘Leum el enenal.’” 32 Eltal som ac liye tuh ma
nukewa oana ma Jesus el fahk nu seltal ah. 33 Ke
pacl se eltal tulala donkey fusr soko ah, mwet ma natu
ah siyuk seltal, ‘Efu ku komtal tulala?” 34 Ac eltal fahk,
“Leum el enenal.” 35 Na eltal pwanla donkey fusr
soko ah nu yurin Jesus. Elos filiya nuknuk lalos nu
fac, ac kasrel Jesus elan sroang. 36 Ke el som, mwet
uh laknelik nuknuk lalos uh fin inkanek uh. 37 Ke el
tuku apkuran nu Jerusalem, ke acn se ma inkanek uh
oatui ke Fineol Olive, sie u na lulap sin mwet tumal
lutlut elos mutawauk in engan ac kaksakin God ke
pusra lulap ke ma usnguk puspis ma elos wi liye. 38
Elos fahk, “God Elan akinsewowoye tokosra su tuku
Inen Leum! Misla in kusrao, ac wolana nu sin God!”
39 Na kutu sin mwet Pharisee inmasrlon un mwet
uh fahk nu sin Jesus, “Mwet Luti, fahk nu sin mwet
tomom lutlut inge elos in misla!” 40 Ac Jesus el topuk,
“Nga fahk nu suwos, elos fin misla, na eot uh ac fah
mutawauk in wowoyak.” 41 El tuku apkuranyang nu
ke siti uh, ac ke el liye, el tung kac, 42 ac fahk, “Saok
kom in etu misenge ma ac ku in sot misla nu sum!
A inge kom tia ku in liye! 43 Pacl se ac fah tuku ke
mwet lokoalok lom ac fah raunikomla ac kuhluskomla,
ac kosrekomla ac putati nu fom liki acn nukewa. 44

Elos ac fah arulana kunauskomla wi mwet nukewa
su muta in pot fulat lom. Wangin sie eot ac fah oan
yen se, mweyen kom tuh tia akilen pacl se God El
tuku in tuh molikomla ah!" 45 Na Jesus el som nu in
Tempul ac mutawauk in lusak mwet kuka uh, 46 ac
el fahk nu selos, "Simla in Ma Simusla mu God El
fahk, 'Tempul luk ac fah sie lohm in pre,' a kowos
ekulla nu ke sie acn in wikla lun mwet pisrapasr!"
47 Len nukewa Jesus el luti in Tempul. Un mwet tol
fulat, ac mwet luti Ma Sap, ac mwet kol lun mwet uh
elos kena unilya, 48 tusruk elos koflana konauk lah
elos ac oru fuka, mweyen mwet uh lungse lohng kas
nukewa ke luti lal uh.

20 Sie len ke Jesus el muta in Tempul in luti mwet
uh ac fahkak ke Pweng Wo, mwet tol fulat ac
mwet luti Ma Sap, wi pac un mwet matu elos tuku
2 ac fahk nu sel, "Fahkma nu sesr, ma ya ku lom
in oru ma inge? Su sot ku ingan nu sum uh?" 3
Jesus el topuk ac fahk nu selos, "Inge nga ac siyuk
suwos sie mwe siyuk. Fahkma nu sik, 4 ku lal John
in baptaisi mwet tuku ya me? Ya ma sin God me,
ku ma sin mwet uh?" 5 Elos mutawauk in asiyuki
inmasrlolos, "Mea kut ac fahk? Kut fin fahk mu, 'Ma
sin God,' el ac mu, 'Fin ouingan, efu kowos ku tia
lulalfongel John?' 6 A kut fin fahk mu, 'Ma sin mwet
uh,' un mwet na lulap se inge ac tungal kut nwe ke
kut misa, mweyen elos lulalfongi mu mwet palu se
pa John." 7 Ouinge elos fahk, "Kut tia etu lah tuku
ya me." 8 Ac Jesus el fahk nu selos, "Fin ouingan,
nga ac tia pac fahk nu suwos lah ma ya ku luk in
oru ma inge." 9 Na Jesus el fahk pupulyuk se inge
nu sin mwet uh: "Oasr sie mwet ma yukwiya ima in
grape se, ac sang nu sin kutu mwet in karingin, na el
som liki facl sel ke pacl na loeloes. 10 Ke sun pacl in
telani grape in ima uh, el supwala mwet kulansap
se nu yurin mwet karingin ima uh in tuh use ip lal
ke ma elos kosrani uh. Tusruktu mwet liyaung ima
uh uni mwet kulansap sac nwe folokunulla pisinpo.
11 Na el sifilpa supwala sie pac mwet kulansap; ac
mwet liyaung ima elos sifilpa onel, oral arulana koluk,
ac folokunulla pisinpo pac. 12 Na el sifilpa supwala
mwet kulansap se aktolu. Mwet karingin ima elos
kanteya pac ac sisella. 13 Na mwet se ma la ima uh
fahk, 'Mea nga ac oru uh? Nga ac supwala wen kulo
se nutik inge. Pwayena lah elos ac akfulatyal!' 14
Tusruktu, ke mwet liyaung ima uh liyalak elos fahk nu
sin sie sin sie, 'Wen se nutin mwet se la ima uh pa
inge. Kut unilya, na ma lal inge ac fah lasr lac!' 15
Ouinge elos sisella liki ima uh ac unilya. Na Jesus el
siyuk, "Mea mwet se la ima uh ac oru nu sin mwet ma
karingin ima uh? 16 El ac tuku ac uniya mwet inge,
ac sang ima uh nu sin kutu pacna mwet." Ke mwet
uh lohng ma inge elos fahk, "Tia ku in ouinge!" 17
Jesus el ngetang suelosi ac fahk, "Ac pia kalmen Ma
Simusla se inge? 'Eot se ma mwet musa uh nunku
mu wangin sripa ac sisla, Pa yohk sripa oemeet uh.'
18 Kutena mwet su putatyang nu fin eot sacn, ac fah
musalsalu mano nu ke ip srisrik. Ac eot sac fin putati
nu fin sie mwet, ac fah mokutkuti oana kutkut." 19
Mwet luti Ma Sap ac mwet tol fulat elos kena kapriya
Jesus in pacl sacna, mweyen elos etu lah el fahk
pupulyuk sac lainulos; tuh elos sangeng sin mwet
uh. 20 Ke ma inge elos suk sie pacl wo lalos. Elos
moli nu sin kutu mwet in som ac oru lumahlos in
oana elos mwet suwoswos, sruhk elos supwalosla in
sruokilya Jesus ke mwe siyuk kutasrik lalos, elos in
mau eisalang nu ke ku fulat lun Governor lalos, su
siemwet Rome. 21 Mwet kutasrik inge fahk nu sin
Jesus, "Mwet Luti, kut etu lah kas lom ac ma kom luti
inge ma pwaye. Kut etu lah kom tia wiwi mwet, a kom
luti ma pwaye ke ma lungse lun God. 22 Fahkma nu
sesr, ya ac lain Ma Sap lasr uh mwet uh in moli tax
nu sin Caesar, Tokosra Fulat lun acn Rome, ku tia?"
23 Tuh Jesus el akilen kutasrik lalos, ac el fahk nu
selos, 24 "Use sie ipin mani silver an nu sik ngan liye.
Mutun su ac inen su oan kac inge?" Ac elos fahk,
"Ma lun Caesar." 25 Na Jesus el fahk, "Kwal, sang
nu sin Caesar ma lun Caesar, ac sang nu sin God
ma lun God." 26 Ouinge elos koflana sruokilya ye
mutun mwet uh ke kutena kas lal, na elos misla ac
arulana lut ke top lal uh. 27 Na kutu mwet Sadducee,
su fahk mu mwet uh ac fah tia sifil moulyak, elos tuku
nu yurin Jesus ac fahk, 28 "Mwet Luti, Moses el tuh
simusla ma sap se inge nu sesr, 'Mukul se fin misa
ac wangin tulik natul, mwet lin mukul sacn enenu in
payukyak sin katinmas sacn eltal in mau ku in oswela
kutu tulik ma ac pangpang ma nutin mukul se ma
misa uh.' 29 Tuh oasr tamulel itkosr — ma se ma
matu el payuk nwe misa, a wangin tulik natul. 30 Na
el su akluo el payukyak sin katinmas sac, 31 na sifilpa
ma se aktolu uh. Lumah sacna sikyak nu sin tamulel
itkosr ah nufon — elos misa ac wangin tulik natulos.

32 Na tok katinmas sac misa. 33 Na fuka, ke ac mau
sun len in sifil moulyak uh, ac kien su katinmas sac?
Nufonna mwet itkosr uh tuh payuk nu sel." 34 Jesus
el topuk ac fahk nu selos, "Mukul ac mutan in pacl
se inge uh elos marut, (aiōn g165) 35 tusruktu mukul
ac mutan ma fal in wi moulyak ke pacl se fahsru, ac
fah tia marut. (aiōn g165) 36 Elos ac fah oana lipufan,
ac tia ku in misa. Elos ma nutin God, mweyen elos
moulyak liki misa. 37 Moses el arulana akpwayei lah
mwet misa elos sifil moulyak. Ke sramsram ke firir se
in kupo sac, el kaskas kacl Leum ouinge: 'El God lal
Abraham, God lal Isaac, ac God lal Jacob.' 38 Ke ma
inge El God lun mwet moul, tia lun mwet misa, tuh nu
sel mwet nukewa moul." 39 Na kutu sin mwet luti Ma
Sap elos fahk nu sel, "Mwet Luti, wona top lom an!"
40 Ac elos koflana sifil siyuk kutena ma sel. 41 Jesus
el siyuk selos, "Efu ku fwack mu Christ el wen natul
David? 42 Ku David el sifacna fahk in book in Psalm
mu, 'Leum God El fahk nu sin Leum luk: Muta siskuk
layot 43 Nwe ke nga oru mwet lokoalok lom oana sie
ma loangeyen niom.' 44 David el pangnol 'Leum.'
Fin ouinge, fuka tuh Christ elan wen natul David?"
45 Ke mwet uh nukewa lohng, Jesus el fahk nu sin
mwet tumal lutlut, 46 "Kowos karinginkowosyang liki
mwet luti Ma Sap uh, su lungse forfor nukum nuknuk
loeloes lalos, ac oayapa tuh mwet uh in paingulos ac
akfulatyalos ke nien kuka uh; ac sulela nien muta
fulat in iwen lolngok ac yen ma wo emeet in pacl
in kufwa; 47 su lungsena kiapu katinmas ac pisre
lohm selos, tari elos filangkin pre loeloes lalos! Kai nu
selos uh ac fah arulana upa!"

21 Jesus el tuni ac liye ke mwet kasrup elos sang
mwe sang lalos nu in nien eisani mani in Tempul
uh, 2 ac el oayapa liye sie katinmas su arulana
sukasrup sang luo cent srusra. 3 Ac el fahk, "Nga
fahk nu suwos, katinmas se inge el sang yohk liki
mwet saya nukewa. 4 Mweyen mwet saya uh elos
sang ke ma yolyak ke mwe kasrup lalos; a el, el finne
sukasrup a el sang nufon ma ac karingin moul lal uh."
5 Kutu sin mwet tumal lutlut uh sramsram ke kato lun
Tempul uh, ac ke woiyen yun ma orekla ke eot uh, ac
ke mwe sang ma itukyang nu sin God. Ac Jesus el
fahk, 6 "Ma nukewa ma kowos liye inge — pacl se ac
fah tuku ke tia sie sin eot inge ac fah oan ke acn se
— kewana ac fah rakinyuki." 7 Ac elos siyuk, "Mwet
luti, pia pacl ma ingan ac sikyak uh? Ac akul fuka ac
akkalemye lah ma inge apkuran in sikyak?" 8 Jesus
el fahk, "Kowos taran mwet in tia kiapwekowosla!
Mwet puspis ac fah sramsram ac fahk, 'Nga pa el!'
oayapa, 'Pacl uh summa!' Tuh nik kowos welulos. 9
Nik kowos sangeng ke kowos ac lohng ke mweun ac
alein; ma inge ac sikyak meet, tusruktu tia kalmac pa
pacl uh apkuran me." 10 Ac el sifilpa fahk, "Mutanfahl
ac fah tuyak lain mutanfahl; tokosrai ac fah wi pac
alein. 11 Ac fah oasr kusrusr lulap, sracl upa, ac mas
sensen yen nukewa. Ac fah oasr pac ma na koluk ac
aksangeng ac fah tuku lucng me. 12 Tusruktu, meet
liki ma inge nukewa ac sikyak uh, ac fah kapiri ac
akkeokyeyuk kowos; ac kowos ac fah nununkeyuk
in iwen lolngok uh ac fili in presin. Ac fah utukyak
kowos nu ye mutun tokosra ac mwet leum ke sripuk.
13 Ac fah pa inge pacl wo lowos in fahk ke Pweng
Wo uh. 14 Akoela nunak lowos an meet liki pacl
sac, kowos in tia fosrnga lah kowos ac loangekowos
sifacna fuka, 15 mweyen nga ac fah asot nu suwos
kain in kas ac lalmwetmet ma mwet lokoalok lowos
uh ac tia ku in lain ku iluhs ke kas kowos ac fahk uh.
16 Kowos ac fah mau tukakinyukyak sin papa ac nina
kiowos, tamulel lowos, mwet sou lowos, ac mwet
kawuk lowos; ac kutu suwos ac fah anwuki. 17 Mwet
nukewa ac fah kwase kowos ke sripuk. 18 Tusruktu,
tia soko aunsifowos ac fah putatla. 19 Kowos tu na
ku, ac kowos fah sifacna molikowosla. 20 "Kowos fin
liye tuh acn Jerusalem rauniyukla ke mwet mweun,
na kowos ac etu na lah kunausyukla lun acn we
apkuran me. 21 In pacl sacn mwet ma muta in acn
Judea enenu in kaingla nu fineol uh, ac mwet ma
muta in siti uh enenu in som liki, ac mwet su muta in
ima uh in tia folok nu in siti uh. 22 Tuh len ingo ac fah
pangpang 'Len in Kalyeiyuk,' in akpwayei ma nukewa
ma fwackyak in Ma Simusla uh. 23 We nu sin mutan
su pitutu in pacl sac, ac nu sin mutan su tufahna
isusla uh! Mwe keok yohk ac fah tuku nu fin acn se
inge, ac kasrkusrak lun God ac fah oan fin mwet
inge. 24 Kutu ac fah anwuki ke cutlass, ac kutu ac fah
mwet sruoh ac utukla nu in facl puspis saya; ac mwet
pegan uh ac fah longya acn Jerusalem nwe ke na
pacl lalos safla. 25 "Oasr mwe akul ac fah sikyak ke
faht, ac malem, ac itu uh. Mutunfacl nukewa fin faclu
ac fah tuninfong ac sangeng ke ngirngir lun meoa
uh, ac ku lun noa uh. 26 Mwet uh ac fah mulalla ke
sangeng ke elos ac tupan lah mea ac sikyak nu fin

faclu nufon, mweyen ku lulap lun yen engyeng uh ac
fah kifusyukla liki acn selos. 27 Na Wen nutin Mwet
ac fah sikme — el tuku in sie pukunyeng ke ku lulap
ac wolana. 28 Ke pacl ma inge mutawauk in sikyak,
kowos in tuyak ac keyak sifowos nu lucng, tuh molela
lowos apkuran me." 29 Na Jesus el fahk nu selos
pupulyuk se inge: "Nunku ke sak fig ac kain in sak
nukewa saya uh. 30 Ke pacl se lesak uh tufahna
srunak sroa, na kowos etu lah pacl fol uh apkuran
me. 31 In ouiya sacn pacna, ke kowos ac liye ke ma
inge sikyak uh, kowos ac etu lah Tokosrai lun God
apkuran me. 32 Pwayena nga fahk nu suwos, ma
inge nukewa ac sikyak meet liki mwet ma moul in
pacl inge ac misa uh. 33 Kusrao ac faclu ac wanginla,
a kas luk ac fah tiana wanginla. 34 "Liyekowosyang
tuh kowos in tia sisla pacl lowos ke kufwa yohk ac
mwe nim ku, ac fosrnga ke ma lun facl se inge,
pwanang Len sac ac mau sa na in sruokkowosi 35
oana sie mwe kwasrip. Ac fah sikyak nu sin mwet in
acn nukewa fin faclu. 36 Kowos in soano ac pre pacl
nukewa tuh kowos in ku in lainla ma inge nukewa ma
ac sikyak, ac kowos fah ku in tu ye mutun Wen nutin
Mwet." 37 Len nukewa Jesus el muta luti in Tempul,
ac ke fong uh el ac som muta Fineol Olive. 38 Ke
lotutang nukewa mwet nukewa ac toang tukakek ac
som nu in Tempul in lohng mwe luti lal.

22 Apkuranyang nu ke pacl lun Kufwen Bread Tia
Akpulol, su pangpang Kufwen Alukela. 2 Mwet
tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos sangeng sin mwet
uh, oru elos suk in unilya Jesus ke lukma. 3 Na Satan
el ilyak nu in Judas, su pangpang Iscariot, sie sin
mwet lutlut singoul luo. 4 Ouinge Judas el som ac
pwapa yurin mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet
soan ke Tempul lah mea el ac oru in tukakunak Jesus
nu selos. 5 Elos insewowo kac, ac wulela in moli nu
sel ke mani. 6 Judas el insese kac, ac mutawauk in
suk pacl wo lal in tukakunak Jesus nu selos ke mwet
uh tia etu kac. 7 Sun len se ke Kufwen Bread Tia
Akpulol ma elos ac uniya sheep fusr nu ke Kufwen
Alukela. 8 Jesus el supwalla Peter ac John, ac el fahk
ouinge nu seltal: "Fahla ac akoela Kufwen Alukela
nu sesr tuh kut fah mongo kac." 9 Ac eltal siyuk sel,
"Kom lungse kut in akoo ya?" 10 Jesus el topuk ac
fahk, "Ke komtal ac utyak nu in siti uh, sie mukul su
us sufa in kof soko ac fah sun komtal. Fahsr tokol
nu ke lohm se ma el ac utyak nu loac uh, 11 ac
fahk nu sin mwet se la lohm uh, 'Mwet Luti el fahk
nu sum, pia infukil se ma nga ac mwet tumuk lutlut
ac mongo ke Kufwen Alukela we uh?' 12 El ac fah
pwenkomtalak nu in sie fukil na lulap su oan lucng ac
akoeyukla tari, yen komtal ac akoela ma nukewa we."
13 Eltal som ac konauk ma nukewa oana ke Jesus
el fahk nu seltal ah, ac eltal akoela Kufwen Alukela
uh we. 14 Ke sun ao in mutawauk kufwa uh, Jesus
el muta ke tepu ac mwet sap elos welul. 15 El fahk
nu selos, "Nga tuh arulana ke wi kowos mongo ke
Kufwen Alukela se inge meet liki keok luk! 16 Tuh
nga fahk nu suwos, nga fah tia sifil mongo kac nwe
ke na akpwayeiyukla kalmac uh in Tokosrai lun God."
17 Na Jesus el eis cup se, sang kulo nu sin God, ac
fahk, "Eis cup se inge, ac kowos nukewa nim kac. 18
Nga fahk nu suwos lah ingela nga ac tia sifil nim ke
wain nwe ke na Tokosrai lun God tuku." 19 Na el eis
sie bread, sang kulo nu sin God, kunsalik ac sang nu
selos ac fahk, "Ma inge monuk su itukot keiwos. Oru
ma inge in esamyu." 20 In ouiya sacna, el sang nu
selos sie cup tukun mongo uh ac fahk, "Cup se inge
pa wuleang sasu ke srahk, su ukuiyukla keiwos. 21
"Tusruktu liye, el su ac tukakinyuyak el wiyu oasr ke
tepu se inge! 22 Wen nutin Mwet el ac misa oana
ke God El oakiya, tusruktu we nu sin mwet se su
tukakunulak uh!" 23 Na elos mutawauk in asiyuki
inmasrlolos lah su kac selos ac oru ma se inge uh. 24
Sie pac akukuin sikyak inmasrlon mwet tumal lutlut
lah su selos ac fal in fulat oemeet inmasrlolos. 25
Jesus el fahk nu selos, "Tokosra lun mwet pegan
uh oasr ku lalos fin mwet lalos, ac mwet leum uh
lungsena mwet uh in fahk ma wo kaclos. 26 Tusruktu
in tia ouinge yuruwos; a el su fulat oemeet elan ekla
oana el su srik oemeet, ac mwet kol se elan ekla
oana mwet kulansap se. 27 Su kac fulat uh, el su
muta in mongo, ku el su kulansupal? Ma se ma muta
uh. A nga muta inmasrlowos oana el su kulansap. 28
"Kowos tuh wiyu in pacl nukewa ma srikeyuk nga
ah; 29 ac in oana ke Papa tumuk El ase ku nu sik
in kol, ouinge nga asot pac ku sacna nu suwos. 30
Kowos ac fah mongo ac nim ke tepu luk in Tokosrai
luk, ac kowos ac fah muta fin tron in nununku sruf
singoul luo lun Israel. 31 "Simon, Simon! Lohngyu!
Filfilla tari nu sel Satan elan srike kowos nukewa,
oana ke sie mwet ima el srela wheat uh liki kulun
wheat uh. 32 Tusruktu nga pre tari keim, Simon, tuh

lulalfongi lom in tia wanginla. Ac ke pacl se kom sifil
foloko nu yuruk, kom fah akkeye mwet wiom inge."
33 Na Peter el fahk, "Leum, nga akola in wi kom nu
in kapir, ac in wi kom misa!" 34 Ac Jesus el fahk,
"Nga fahk nu sum, Peter, won uh ac fah tia kahkla
ofong nwe ke na kom fahkla pacl tolu mu kom tia
eteyu." 35 Na Jesus el siyuk sin mwet tumal lutlut,
"Ke nga tuh supwekowosla meet ah, kowos tia utuk
mwe neinyuk mani, ku ap, ku fahluk. Ya oasr ma
kowos tuh enenu?" Ac elos fahk, "Wangin." 36 Na
Jesus el fahk, "A inge, el su oasr mwe neinyuk mani
lal ku ap lal, lela elan us; ac el su wangin cutlass
natu, el enenu in kukakunla coat lal in molela sie.
37 Tuh nga fahk nu suwos lah Ma Simusla se ma
fahk mu, 'Elos oakulang yurin mwet koluk,' ac fah
akpwayeiyuk keik, mweyen ma su simla keik uh ac
akpwayeiyuk." 38 Ac mwet tumal lutlut elos fahk,
"Leum, liye — cutlass luo pa inge!" Ac el fahk, "Tari
fal!" 39 Jesus el som liki siti uh nu Fineol Olive oana
ke el oru pacl nukewa; ac mwet tumal lutlut elos welul
som. 40 Ke el sun acn we el fahk nu selos, "Pre tuh
kowos in tia putatyang nu in mwe sruhf." 41 Na el
fahsr lukelos ke lusa se ma mwet se ac ku in sisla sie
eot nu we, ac el sikukmutuntei ac pre. 42 El fahk,
"Papa, fin ou lungse lom, eisla cup in keok se inge
likiyu. Tusruktu, in tia ou lungse luk, a lela ma lungse
lom in orek." [43 Sie lipufan inkusrao sikme nu sel ac
akkeyal. 44 Ke arulana yohk keok lal ke nunkeya, el
kwafeang na in pre; ac fio kacl uh tultul oana srah
nu fin fohk uh.] 45 El tuyak liki pre lal, ac folokla nu
yurin mwet tumal lutlut ac konauk lah elos motul, ke
sripen totola lalos ke asor. 46 Ac el fahk nu selos,
"Efu kowos ku motul? Ngutalik ac pre tuh kowos in
tia putatyang nu ke mwe sruhf." 47 Jesus el srakna
kaskas ke sie u lulap sun acn sac. Judas, sie sin
mwet tumal lutlut, pa pwanulos. El kalukyang nwe
yurin Jesus in ngok mutal. 48 Ac Jesus el fahk nu sel,
"Judas, ya kom ac tukakunak Wen nutin Mwet ke
angokmwet?" 49 Ke mwet tumal lutlut ma welul Jesus
elos liye ma ac sikyak uh, elos siyuk, "Leum, ya kut
ac orekmakin cutlass natusr uh?" 50 Ac sie selos uni
sie sin mwet kulansap lun Mwet Tol Fulat ac pakela
lac sracl layot. 51 Ac Jesus el fahk, "Tui, nimet sifil
oru!" El kahlye sren mwet sac, ac akkeyalla. 52 Na
Jesus el fahk nu sin mwet tol fulat ac mwet kol lun
mwet soan ke Tempul, wi un mwet matu ma tuku in
sruokilya uh, "Ya kowos enenu na in us cutlass ac
sak in anwuk tuku, oana in mwet kunaus ma sap se
pa nga? 53 Nga muta yuruwos in Tempul len nukewa,
a kowos tia srike in sruokyuwi. A pa inge ao lowos in
mukuila, ac pacl se ku lun lohsr uh leumi." 54 Elos
sruokilya Jesus ac kololla nu in lohm sin Mwet Tol
Fulat; ac Peter el fahsr loes kutu nu tokolos. 55 Oasr
e se tayak infulwen inkul lun Mwet Tol Fulat, ac Peter
el welulos su tukeni muta raunela e sac. 56 Ke sie
sin mutan kulansap uh liyal, ke e sac tolak mutal,
el ngetang suilya ac fahk, "Mwet se inge welul pac
Jesus!" 57 Tusruktu Peter el lafwekin ac fahk, "Mutan,
nga tiana etal!" 58 Tukun pacl na fototo, sie sin mukul
uh liyalak Peter ac fahk, "Kom pa sie selos!" Tusruk
Peter el topuk ac fahk, "Mukul, tia nga!" 59 Sahp
ac tukun ao se tok, sie pac mukul uh fahk na ku,
"Ma na pwaye se lah mwet se inge tuh welul Jesus,
mweyen el mwet Galilee se pac!" 60 Tusruktu Peter
el sifil pacna fahk, "Mukul, nga tiana etu ma kom fahk
an!" In kitin pacl ah na, ke el srakna kaskas, won se
kahkla. 61 Leum el forla ac suilya Peter, na Peter el
esamak lah Leum el tuh fahk nu sel, "Meet liki won uh
ac kahkla ofong, kom ac fahkla pacl tolu lah kom tia
eteyu." 62 Peter el tufokla liki acn sac, ac tung arulana
upa. 63 Mwet ma taranul Jesus elos aksruksrukel ac
puokol. 64 Elos nokomla mutal ac fahk, "Palye lah su
puok kom uh!" 65 Elos fahk pac kas in akkoluk puspis
nu sel. 66 Ke lenelik, un mwet matu, mwet tol fulat,
ac mwet luti Ma Sap elos toeni, ac utuku Jesus nu ye
mutun Un Mwet Pwapa Fulat inge. 67 Ac elos fahk,
"Fahk nu sesr, ya kom pa Christ?" Ac el topuk, "Nga
fin fahk nu suwos, kowos ac tia lulalfongiyu; 68 ac
nga fin kusen siyuk nu suwos, kowos ac tia topuk.
69 Tusruktu, in pacl se ingela Wen nutin Mwet el ac
fah muta lac po layot sin God Kulana." 70 Ac elos
nukewa fahk, "Na mea, kom Wen nutin God?" Ac el
topuk nu selos, "Kowos sifacna fahk lah nga pa el."
71 Ac elos fahk, "Kut tia enenu kutu pac mwet loh! Kut
sifacna lohng ke ma el fahk uh!"

23 U sac nufon tuyak ac pwanulla Jesus nu yorol
Pilate, 2 ac mutawauk in fahk kas in tukakunul
we: "Kut konauk mwet se inge ke el kiapu mwet lasr
uh, ac fahk nu selos in tia moli tax nu sin Caesar,
ac el oayapa fahk mu el pa Christ, sie tokosra!" 3
Ac Pilate el siyuk sel, "Ya kom pa tokosra lun mwet
Jew?" Ac el fahk, "Kom fahk na." 4 Na Pilate el fahk

nu sin mwet tol fulat ac un mwet uh, “Nga tia konauk
sie sripa in nununkeyuk mwet se inge kac.” 5 Tusruk
elos kwafe yohk liki meet ah, ac fahk, “Ke na luti lal
uh el purakak tukulkul yohk inmasrlon mwet uh in acn
Judea nufon. El tuh mutawauk Galilee, na pa inge el
sun acn inge.” 6 Ke Pilate el lohng ma inge, el siyuk
selos, “Ya mwet se inge el mwet Galilee?” 7 Ke el
etauk lah Jesus el mwet in acn se ma Herod el leumi,
el supwalla nu yorol, mweyen Herod el oayapa oasr
Jerusalem in pacl sac. 8 Herod el arulana insewowo
ke el liyal Jesus, mweyen el lohng kacl, ac loes pacl
ma el soano elan liyal. El finsrak mu Jesus elan
oru kutu mwenmen elan liye. 9 Ouinge Herod el
siyuk mwe siyuk puspis sin Jesus, tusruktu wanginna
top lun Jesus nu sel. 10 Mwet tol fulat ac mwet luti
Ma Sap elos kilukyak nu meet ac akyokye kas in
tukak lalos lain Jesus. 11 Herod ac mwet mweun lal
elos aksruksrukel Jesus ac aklusrongtenyal; tari elos
nokmulang ke sie nuknuk na kato ac folokunulla nu
yorol Pilate. 12 Herod ac Pilate eltal kawukyak in
len sacna, a meet eltal asrungai. 13 Pilate el solani
kewa mwet tol fulat, mwet kol, ac mwet uh, 14 ac
fahk nu selos, “Kowos use mwet se inge nu yuruk
ac fahk mu el kiapwelana mwet uh. Inge nga srikal
tari ye motowos, a nga tiana konauk mu oasr sufal
lal ke kutena ma kowos fahk kacl uh. 15 Oayapa
Herod el tiana konauk mu oasr ma sufal lal, oru el
folokunulma nu yorosr. Wanginna ma mwet se inge
orala ma fal in anwuki el kac. 16 Ke ma inge, nga ac
sang in sringsring el, tari nga fah tulalla. [17 Ke pacl
in Kufwen Alukela nukewa oasr oakwuk se lal Pilate
in tulala sie mwet kapir ma mwet uh siyuk in taltalla.]
18 Ac un mwet nufon sac tukeni wowoyak ac fahk,
“Unilya! Tulalla Barabbas nu sesr!” (19 Barabbas
el muta in kapir ke sripen sie alein ma sikyak in siti
uh lain government, oayapa ke sripen akmas ma el
oru.) 20 Pilate el kena aksukosokye Jesus, oru el
sifilpa kusen siyuk nu sin mwet uh kac, 21 a elos
sifilpa wowoyak ac fahk, “Srupsrulak! Srupsrulak fin
sakseng soko!” 22 Pilate el sifil fahk pacl se aktolu,
“Ku meawin ma koluk lal uh? Nga tia ku in konauk
kutena ma lainul ma fal in anwuki el kac! Nga ac
sang na in sringsring el, tari nga tulalla.” 23 Tusruk
elos sikalang in wowoyak ke kuiyalos mu Jesus elan
sripsripyak fin sakseng, nwe ke na wela siyuk lalos.
24 Ouinge Pilate el wotela mu in wi ma elos siyuk uh.
25 El tulala mwet se ma elos siyuk in ikakla uh, mwet
se ma tuh muta in kapir ke sripen alein ac akmas, ac
el eisalang Jesus nu selos in oru oana ma elos lungse
oru nu sel. 26 Mwet mweun elos pwanul Jesus som,
ac ke elos fahsr elos sun sie mwet Cyrene pangpang
Simon, su fahsr in utyak nu in siti uh liki acn el muta
we likin siti uh. Elos sruokilya, filiya sakseng soko ah
nu facl, ac sap elan us fahsr tukun Jesus. 27 Oasr sie
un mwet na lulap wi pac fahsr tokol; inmasrlon mwet
inge oasr pac kutu mutan su wowoyak ac tung ke
Jesus. 28 Jesus el forang nu selos ac fahk, “Mutan
Jerusalem, nimet kowos tung keik, a keiwos sifacna
ac ke tulik nutuwos an. 29 Oasr len ac tuku ke mwet
uh ac fah fahk, ‘Insewowo mutan su talap, su tiana
oswe tulik ku katiti!’ 30 Pacl se ingan pa mwet uh
ac fahk nu ke eol uh, ‘Putati nu facsr!’ ac nu sin
eol srisrik uh, ‘Wikinkutla!’ 31 Tuh fin pa inge ma
ac orek nu ke sak folfol insroa, faska ma ac orek
nu ke sak paola uh?” 32 Oasr pac mwet luo saya,
kewana mwet orekma koluk, wi pac pwenyukla in
tuh wi Jesus anwuki. 33 Ke elos tuku nu ke acn se
pangpang “Sri in Ahlunsuf” elos patkilya Jesus nu fin
sakseng soko, oayapa mwet koluk luo ah, sie layen
layot ac sie layen lasa sel. 34 Jesus el fahk, “Papa,
nunak munas nu selos, tuh elos tia etu ma elos oru
uh.” Elos kitalik nuknuk lal inmasrlolos ke susfa. 35
Mwet uh tu na liye ma uh ke mwet kol lun mwet Jew
elos aksruksrukel ac fahk: “El molela mwet saya uh
— lela elan sifacna molella, fin pwaye el pa Christ se
ma God El sulela uh!” 36 Mwet mweun uh oayapa
aksruksrukel. Elos tuku nu yorol ac sang wain vinegar
nu sel, 37 ac fahk, “Sifacna molikomla, fin pwaye
kom tokosra lun mwet Jew.” 38 Kas inge simla oan
lucng liki sifal, “El inge Tokosra lun mwet Jew.” 39
Sie sin mwet koluk ma wi sripsripyak uh fahk kas
in angonkas nu sin Jesus: “Mea, tia kom pa Christ?
Molikomla sifacna, ac kital uh!” 40 A mwet se ngia
kael ac fahk, “Ku kom tia sangeng sin God? Kom
welul eis kain kaiyuk sefanna. 41 Fal ma orek nu sik
kom uh, mweyen kut eis lacnen orekma koluk lasr. A
el, wangin kutena ma koluk el oru.” 42 Na el fahk nu
sin Jesus, “Jesus, esamyu ke kom tuku ke ku lun
Tokosra!” 43 Jesus el fahk nu sel, “Pwayena nga
fahk nu sum, misenge na kom ac wiyu in Paradise.”
44 Ke apkuran nu ke infulwen len, in polo acn sac
nufon lohsrla ke lusen ao tolu. 45 Kalmen faht uh

wanginla, ac nuknuk lisringyen Acn Mutal Na Mutal
ke Tempul uh mihsalik infulwa, ip luo lac. 46 Jesus
el wola ke sie pusra lulap ac fahk, “Papa! Nga asot
ngunik nu inpoum!” El fahkla ma inge, na el misa. 47
Mwet kol lun un mwet mweun el liye ma sikyak inge,
ac el kaksakin God ac fahk, “Pwayena mwet se inge
el sie mwet na suwohs!” 48 Ke mwet ma fahsreni
in tuh intoein ma orek uh liye ma sikyak inge, elos
nukewa usruk kwawalos ac folokelik nu lohm selos ac
arulana asor. 49 Ac mwet kawuk nukewa lun Jesus,
wi mutan ma welul tuku Galilee me, elos tu loes kutu
ac liye ma inge. 50 Oasr mukul se, inel pa Joseph
mwet Arimathea, sie siti in acn Judea. El sie mwet wo
ac suwoswos, su sie sin mwet ke Un Mwet Pwapa
Fulat lun mwet Jew. 51 Tusruktu el tia insese nu ke
pwapa lalos ku ma elos oru uh, ac el tupan tuku
lun Tokosrai lun God. 52 El tuh som nu yorol Pilate
ac siyuk ke monin Jesus. 53 Na el sruhkya manol,
pwela ke nuknuk linen se, ac filiya in sie kulyuk su
pukpukyak in eot uh, ma soenna oasr mwet misa
filiyuki loac. 54 Len sac pa Friday, ac apkuranyang nu
ke len Sabbath. 55 Mutan ma tuh welul Jesus tuku
Galilee me elos welul Joseph in liye kulyuk sac, ac
oayapa in liye onangan mano sac. 56 Na elos folokla
nu lohm elos muta we, ac mutawauk in akoela ono
ac mwe keng nu ke mano sac. Elos mongla ke len
Sabbath, oana ke oakwuk lun Ma Sap uh.

24 Toang na ke len se emeet in wik, mutan inge
som nu ke kulyuk uh ac us mwe keng ma elos
akoela ah. 2 Elos liyauk lah eot sac ipisyukla liki
mutun kulyuk sac, 3 na elos utyak nu loac; tusruktu
elos tiana konauk monin Leum Jesus. 4 Elos arulana
fohsak ke ma inge, na in kitin pacl ah na mwet luo tu
me siskalos su nukum nuknuk na saromrom. 5 Mutan
uh arulana sangeng ac faksufi ke mwet luo ah fahk
nu selos, “Efu kowos ku suk el su moul inmasrlon
mwet misa? 6 El tia oasr inge; el akmoulyeyukyak
tari. Esam ma el tuh fahk nu suwos ke el muta Galilee
ah: 7 ‘Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun
mwet koluk, ac el ac fah anwuki fin sakseng soko, na
tukun len tolu el ac fah sifil moulyak.’” 8 Na mutan uh
elos esamak kas lal inge, 9 ac folokla liki kulyuk uh,
ac fahkak ma inge nukewa nu sin mwet singoul sie,
weang pac mwet wialos saya. 10 Mutan inge pa Mary
Magdalene, Joanna, ac Mary nina kial James. Eltal,
ac kutu pac mutan saya ma welultal, pa tukeni fahkak
ma inge nu sin mwet sap uh. 11 A mwet sap elos
nunku mu mutan inge sramsram wel, oru elos tiana
lulalfongelos. [12 Tusruktu Peter el tuyak ac kasrusr
nu ke kulyuk uh. El kui nu ten ac liyauk nuknuk linen
mukena. Na el folokla nu lohm sel ac arulana fwefela
ke ma sikyak uh.] 13 In len sac pacna, luo pac selos
fahsr in som nu in sie siti srisrik pangpang Emmaus,
sahp ac mael itkosr liki acn Jerusalem, 14 ac eltal
tukeni sramsramkin ma nukewa ma sikyak uh. 15 Ke
eltal kaskas ac asiyuki ke ma inge, Jesus sifacna
el kalukyang nu yoroltal ac welultal fahsr. 16 Eltal
liyal, tusruktu eltal tiana akilenul. 17 Jesus el fahk nu
seltal, “Mea komtal fahsr srumun an?” Eltal tukeni
tui, ac ngetnget in asor. 18 Sie seltal su pangpang
Cleopas el siyuk sel, “Mea, kom mukena pa mwet
mutwata se nu Jerusalem ma tia etu ke ma orek we
ke len ekasr somla me?” 19 Ac Jesus el siyuk, “Mea
ingan?” Na eltal fahk, “Ma uh ma sikyak nu sel Jesus
lun Nazareth. Mwet se inge el sie mwet palu, su kas
in luti ac orekma lal arulana ku ye mutun God ac
mwet uh. 20 Mwet tol fulat lasr ac mwet kol saya
elos eisalang in nununkeyuk, na elos wotela elan
anwuki fin sakseng. 21 Ac kut tuh finsrak mu el pa ac
aksukosokyela Israel uh! Sayen ma inge, misenge len
se aktolu tukun ma inge sikyak. 22 Kutu sin mutan
ke u lasr uh aklutye kut. Elos toang na som nu ke
kulyuk sac, 23 tuh tia ku in konauk manol. Elos foloko
ac fahk lah elos liye sie aruruma ke lipufan, su fahk
nu seltal mu el sifil moul. 24 Kutu sin mwet wiasr uh
som nu ke kulyuk sac ac konauk oana ma mutan elos
srumun ah, tusruk elos tiana liyalak.” 25 Na Jesus el
fahk nu seltal, “Pwaye lah komtal arulana afon! Efu
ku pahtlac fuk komtal in lulalfongi ma nukewa ma
mwet palu ah fahk? 26 Ya tia eneneyuk tuh Christ
elan keok ke ma inge, na el fah utyak nu in wolana
lal?” 27 Ac Jesus el aketeya nu seltal ma fwack kacl
in Ma Simusla nukewa, mutawauk ke book lal Moses,
fahsru nu ke ma simla sin mwet palu nukewa. 28 Ke
eltal apkuran in sun siti srisrik se eltal fahsr nu we
ah, Jesus el oru acnu mu el ac fahla na. 29 Tuh eltal
ikolilya ac fahk, “Tari muta yorosr, mweyen fongeni pa
inge.” Ouinge el utyak ac mongla yoroltal. 30 El muta
in welultal mongo, na el eis bread ac pre lac kac, na
el kunsalik ac sang nu seltal. 31 Na ikakla mutaltal
ac eltal akilenulak, ac in pacl sacna el wanginla liki
ye mutaltal. 32 Na eltal fahk nu sin sie sin sie, “Ya

insiasr tia fusrfusryak ke engan, oana sie e tayak in
kut, ke el sramsram nu sesr inkanek uh ac aketeya
nu sesr ke Ma Simusla?" **33** Eltal sulaklak na tuyak
ac folokla nu Jerusalem ac konauk mwet tuma lutlut
singoul sie, wi kutu pac mwet saya uh, **34** su fahk nu
seltal, "Pwayena lah Leum el moulyak! El sikyang nu
sel Simon!" **35** Na mwet luo ah akkalemye nu selos
ma sikyak inkanek ah, ac ke eltal akilenak Leum
ke el kunsalik bread uh. **36** Ke pacl se eltal srakna
srumun ma inge, Jesus sifacna el sikyak inmasrlolos
[ac fahk nu selos, "Misla nu suwos."] **37** Elos arulana
tuninfongla, ac nunku mu elos liyauk inut se. **38** Na el
fahk nu selos, "Efu kowos ku sangeng? Efu kowos ku
alolo in nunak lowos uh? **39** Ngetma liye pouk ac
niuk, ac liye lah nga pa inge. Kahlyuwi na kowos ac
fah etu na pwaye, tuh inut uh wangin ikwa ac sri kac
oana ke kowos liye keik uh." [**40** El fahk ma inge, ac
kolang paol ac nial nu selos.] **41** Elos srakna tia ku in
lulalfongi, ke sripen arulana yohk fwefela ac engan
lalos. Na el siyuk selos, "Ya oasr mongo yuruwos
inge?" **42** Elos sang nu sel ipin ik manman se, **43** ac
el eis ac kang ye mutalos. **44** Na el fahk nu selos, "Pa
inge ma nga tuh fahk nu suwos ke nga srakna muta
yuruwos ah: Ma nukewa ma simla keik in Masap lal
Moses, in ma simusla lun mwet palu, ac in book in
[Psalm] uh enenu na in akpwayeiyukla." **45** Na el
ikasla nunak lalos in kalem ke Ma Simusla uh, **46** ac
fahk nu selos, "Pa inge ma simla uh: Christ el ac fah
keok, ac el ac fah moulyak liki misa ke len se aktolu,
47 ac ke inel, pweng ke auliyak ac nunak munas ke
ma koluk enenu in lutiyuk in facl nukewa, mutawauk
Jerusalem. **48** Kowos mwet loh ke ma inge. **49** Ac
nga ac fah supwama nu fowos ma su Papa tumuk El
wulela kac. Tusruktu kowos enenu in mutana in siti uh
nwe ke na ku lucng me fah tuku nu fowos." **50** Na el
kololosla nu likin siti uh ac som apkuran nu Bethany,
ac el srukak paol nu faclos ac akinsewowoyalos. **51**
Ke pacl se el akinsewowoyalos inge, el som lukelos,
[ac utukyak el nu inkusrao.] **52** Elos alu nu sel, tari
elos folokla nu Jerusalem, sesseslana ke engan, **53**
ac len nukewa elos muta in Tempul ac sang kulo nu
sin God.

John

1 Meet liki orekla faclu, Kas el nuna oasr yurin God,
ac el oapana God. 2 Kas se inge el oasr yurin God
meet liki mutaweyen faclu. 3 God El orala ma nukewa
kacl. Wangin kutena ma orekla saya, fin tia ke Kas. 4
Moul uh tuku liki Kas, ac moul se inge pa ase kalem
nu sin mwet uh. 5 Kalem el tolak in lohsr, ac lohsr uh
kofla konela. 6 God El supwama mwet fahkak se lal,
pangpang John, 7 su tuku in fahkak nu sin mwet uh
ke kalem sac, tuh mwet nukewa in lohng mwe fahk
se inge ac lulalfongi. 8 Tia el pa kalem sac, a el tuku
in fahkak ke kalem sac. 9 Pa inge kalem na pwaye —
kalem se ma tuku nu faclu ac tolak mwet nukewa. 10
Kas el nuna oasr faclu, ac God El nwe orala faclu
kacl, a faclu tiana akilenul. 11 El tuku nu yen sel
sifacna, a mwet lal sifacna tia eisal. 12 Tusruktu, oasr
kutu sin mwet uh eisal ac lulalfongi in el; ke ma inge
el oru tuh elos in ku in ekla tulik nutin God. 13 Elos tia
ekla tulik nutin God ke inkanek in isusla lun mwet, ku
ke lungse lun mwet, a ke oakwuk lun God. 14 Kas el
ekla mwet ac muta inmasrlosr, sessesla ke kulang
ac pwaye. Kut liye wolana lal, wolana su el eis ke
sripen el Wen sefanna nutin Papa. 15 John el kaskas
kacl. El wowoyak ac fahk, “Pa inge el su nga tuh
kaskas kac ke nga fahk, ‘El tuku tukuk, tusruktu el
fulat likiyu, mweyen el nuna oasr meet liki nga tuh
isusla.’” 16 Liki lungkulang yoklana lal el kalwenina in
ase mwe insewowo nu sesr nukewa. 17 God El ase
Ma Sap kacl Moses, a kulang ac pwaye tuku kacl
Jesus Christ. 18 Wangin sie mwet na liye God, a wen
sefanna natul, su oana God ac muta sisken Papa
pacl nukewa, el pa arulana fahkulak kalem nu sin
mwet uh. 19 Mwet fulat lun mwet Jew in Jerusalem
supwala kutu mwet tol ac mwet Levi nu yorol John in
tuh siyuk sel, “Su kom an?” 20 John el tia srunga
topuk, ac el fahk lemtulauk, “Tia nga pa Christ.” 21
Elos siyuk, “Na fin ouingan, su kom an? Kom pa
Elijah?” John el topuk, “Mo, tia nga pa el.” Elos siyuk,
“Kom pa Mwet Palu sac?” El topuk, “Mo.” 22 Elos
fahk, “Na fahk nu sesr lah su kom an. Mea kom ac
fahk keim sifacna? Enenu kut in us sie top folokla nu
yorolos su supwekutme.” 23 John el topuk ke kas
ma mwet palu Isaiah el simusla: “Nga pa ‘pusren sie
su wowoyak yen mwesis: Oru sie innek suwohs nu
sin Leum elan fahsr kac!’” 24 Na mwet utuk kas ma
supweyukla sin mwet Pharisee, 25 elos siyuk sel,
“Fin tia kom pa Christ ku Elijah ku Mwet Palu sac,
efu ku kom baptaisi mwet uh?” 26 John el topuk ac
fahk, “Nga baptais ke kof, tusruktu oasr sie su muta
inmasrlowos su kowos tiana akilen. 27 El tuku tukuk,
tusruktu nga kupansuwol in tulala ah losyen fahluk
lal.” 28 Ma inge nukewa sikyak in acn se pangpang
Bethany, ma oan kutulap in Infacl Jordan, yen John el
orek baptais we. 29 Len se toko ah, John el liyalak
Jesus ke el tuku nu yorol, ac el fahk, “Liye, Lamb
nutin God pa ingo, su eela ma koluk lun faclu! 30 Pa
inge el su nga tuh kaskas kac ke nga fahk, ‘Mwet se
ac tuku tukuk, tusruktu el fulat likiyu, mweyen el nuna
oasr meet liki nga tuh isusla.’ 31 Nga tuh tiana etu
lah su el, tusruktu nga tuku baptaisi mwet ke kof in
fahkulak nu sin mwet Israel.” 32 Ac John el fahkak
pac ouinge, “Nga sifacna liye ke Ngun oatui oana
sie wuleoa inkusrao me, ac oan facl. 33 Nga srakna
tia etu lah el pa mwet sac, a God, su supweyume in
baptais ke kof, El fahk nu sik, ‘Kom fah liye Ngun
oatui ac oan fin sie mwet. El pa mwet se ma ac
baptais ke Ngun Mutal.’” 34 Na John el fahk, “Nga liye
tari, ac nga fahk nu suwos lah el pa Wen nutin God.”
35 In len se toko ah, John el sifilpa tu insac, wi luo sin
mwet tuma lutlut lal. 36 El liye ke Jesus el fahsryak,
na John el fahk, “Pa ingo Lamb nutin God!” 37 Mwet
lutlut luo lal eltal lohng ke el fahk ouinge, na eltal
fahsr tokol Jesus. 38 Jesus el tapulla ac liye lah eltal
fahsr tokol, ac el siyuk, “Mea komtal suk an?” Na eltal
topuk, “Rabbi, kom muta oya?” (Kalmen Rabbi pa
“Mwet luti.”) 39 Jesus el topuk, “Fahsru liye.” (In pacl
sac ac ao akosr ma ke tafun len tok.) Ouinge eltal
welul som ac liye yen el muta we, ac mutana yorol
nwe ke ekela. 40 Sie seltal pa Andrew, ma lel Simon
Peter. 41 El sa na konalak Simon, ma lel, ac fahkang
nu sel, “Kut konalak Messiah.” (Kalmen kas se inge
pa “Christ.”) 42 Na el pwanulla Simon nu yurin Jesus.
Jesus el ngetang nu sel ac fahk, “Kom pa Simon wen
natul John, tusruktu ac fah pangpang kom Cephas.”
(Ine se inge oapana Peter, ac kalmac pa “eot.”) 43
Len se tok ah, Jesus el nunkauk elan som nu Galilee.
El liyalak Philip ac fahk nu sel, “Fahsru wiyu!” 44
(Philip el mwet Bethsaida, siti se na ma Andrew ac
Peter muta pac we.) 45 Philip el konalak Nathanael
ac fahk nu sel, “Kut konauk mwet se ma Moses el
sim kacl in book in Ma Sap, oayapa su mwet palu

simusla kacl. El pa Jesus, wen natul Joseph, mwet
Nazareth." 46 Na Nathanael el siyuk, "Ya oasr ma wo
ku in tuku Nazareth me?" Philip el fahk, "Fahsru ac
liye." 47 Ke Jesus el liyal Nathanael lah el fahsr nu
yorol, el kaskas kacl ac fahk, "Mwet Israel na pwaye
se pa inge. Wangin ma sufal in el!" 48 Nathanael el
siyuk sel, "Kom ku eteyu?" Ac Jesus el fahk, "Nga
liye kom ke kom muta ye sak fig soko, meet liki Philip
el pangon kom ah." 49 Na Nathanael el fahk, "Mwet
Luti, kom Wen nutin God! Kom Tokosra lun Israel!"
50 Jesus el fahk nu sel, "Ya kom lulalfongi mweyen
na nga fahkot lah nga liye kom ye sak fig soko ah?
Kom ac fah liye ma yohk liki ma inge!" 51 Ac el fahk
nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos ac
fah liye kusrao ikakelik, ac lipufan lun God sowak ac
oatui nu fin Wen nutin Mwet."

2 Len luo toko marut se orek in Cana, sie siti srisrik
in acn Galilee. Nina kial Jesus el tuh oasr we, 2
na Jesus ac mwet tumal lutlut elos wi pac suliyuk
nu ke marut sac. 3 Ke pacl se lisr wain ah, nina kial
Jesus el fahk nu sel, "Lisr wain uh." 4 Jesus el fahk
nu sel, "Nina, kom in tia fahk nu sik ma nga in oru.
Pacl luk uh soenna tuku." 5 Na nina kial el fahk nu
sin mwet kulansap uh, "Oru ma nukewa ma el fahk
kowos in oru." 6 Oasr ma sap ke alu lun mwet Jew nu
ke aknasnasye pao, na ke sripa se inge tuh oasr sufa
eot onkosr mwe neinyuk kof oan we. Kais sie sufa
inge sufa na lulap, ku in nein sunun gallon longoul nu
ke tolngoul. 7 Jesus el fahk nu sin mwet kulansap uh,
"Nwakla sufa inge ke kof." Na elos nwakla nwe ke
na nwanala. 8 Na el fahk nu selos, "Inge, utiya kutu
kof an ac usla nu yurin mwet se ma liyaung kufwa
uh." Elos usla kof ah nu yorol, 9 ac el ema tuh na
ekla nu ke wain. El tiana etu lah wain inge tuku ya
me (tusruktu mwet kulansap ma utiya kof ah elos
etu). Ouinge el pangonma mukul se ma ac marut 10
ac fahk nu sel, "Mwet uh mutana srukak wain wowo
meet, na tukun mwet uh ac nim yohk kac, elos fah
srukak wain ma tia arulana wo. A kom sruokya na
wain ma wo uh nwe ke pacl se inge!" 11 Jesus el
oru mwenmen se oemeet inge in Cana in Galilee.
El akkalemyela wolana lal we, ac mwet tumal lutlut
elos lulalfongel. 12 Tukun ma inge, Jesus ac nina kial
ac mwet lel, oayapa mwet tumal lutlut, elos som nu
Capernaum ac muta we ke kutu len. 13 In pacl sac
tuh apkuranyang nu ke Kufwen Alukela, ouinge Jesus
el som nu Jerusalem. 14 Ke el som nu in Tempul,
el liye lah oasr mwet kukakin cow, sheep, wule, ac
oayapa mwet ayaol mani elos muta pac ke tepu lalos
we. 15 Ke ma inge el orala mwe sringsring sucl soko
ac sang lusla sheep ac cow nukewa liki Tempul uh.
El oankiya pac tepu lun mwet ayaol mani, ac mani
lalos rakelik. 16 El sap nu sin mwet ma kuka wule,
"Usla ma inge liki acn inge! Tia sifil orekmakin lohm
sin Papa tumuk mu acn in kuka se!" 17 Mwet tumal
lutlut elos esam lah Ma Simusla uh fahk, "O God,
moniyuk luk nu ke Tempul lom firirrir in nga oana sie
e." 18 Mwet fulat lun mwet Jew elos forang nu sel ac
siyuk, "Mwe akul fuka kom ku in oru in akkalemye
nu sesr lah oasr suwohs lom in oru ma inge?" 19
Jesus el fahk, "Kunausla Tempul se inge, ac in len
tolu nga fah sifilpa musaela." 20 Ac elos fahk nu sel,
"Yac angngaul onkosr pa tuh musaiyuk Tempul se
inge! Ya kom ac sifilpa musaela ke len tolu?" 21
Tusruktu tempul se ma Jesus el sramsram kac inge
pa manol sifacna. 22 Ouinge ke el akmoulyeyukyak
liki misa, mwet tumal lutlut elos esamak lah el tuh
fahk ma se inge, ac elos lulalfongi Ma Simusla ac ma
Jesus el fahk. 23 Ke Jesus el muta Jerusalem ke pacl
lun Kufwen Alukela, mwet puspis lulalfongi in el ke
elos liye mwenmen ma el oru. 24 Tusruktu Jesus el
tia sifacna fuhlelang nu selos, mweyen el arulana
etu moul lun mwet uh. 25 Tia enenu kutena mwet in
fahkak nu sel ke ouiyen mwet uh, mweyen el sifacna
etu ma nukewa ma oan in nunak lalos.

3 Oasr sie mwet kol lun mwet Jew pangpang
Nicodemus, su ma in u lun mwet Pharisee. 2
Sie fong ah el som nu yurin Jesus ac fahk nu sel,
"Rabbi, kut etu lah kom sie mwet luti supweyukme sin
God. Wangin sie mwet ku in oru mwenmen ma kom
oru God El fin tia welul." 3 Jesus el fahk, "Nga fahk
na pwaye nu sum: sie mwet el fin tia sifil isusla, el
koflana liye Tokosrai lun God." 4 Na Nicodemus el
siyuk sel, "Sie mwet matu ac sifilpa osweyukla fuka?
Mea, el ku in sifil ilyak nu insien nina kial ac isusla
pacl se akluo?" 5 Jesus el topuk, "Nga fahk na pwaye
nu sum: sie mwet el fin tia isusla ke kof ac Ngun, el
koflana ilyak nu in Tokosrai lun God. 6 Mwet su isusla
ke ikwa, ma lun ikwa; a mwet su isusla ke Ngun,
ma lun ngun. 7 Nik kom lut mweyen nga fahk lah
kowos nukewa enenu in sifilpa isusla. 8 Eng uh tuh
nu yen el lungse. Kom lohng kusa, a kom tia etu yen

el tuku we me, ku yen el ac som nu we. Ac oapana
inge elos nukewa su isusla ke Ngun." 9 Nicodemus
el siyuk, "Mea, ku in ouingan?" 10 Jesus el topuk,
"Kom sie mwet luti fulat in Israel, ya pwaye kom tia
etu ma se inge? 11 Nga fahk na pwaye nu sum: kut
kaskas ke ma kut etu, ac fahkak ma kut liye uh. Ne
ouinge, wangin sie suwos lulalfongi ma kut fahk uh.
12 Kowos tia lulalfongiyu ke nga fahk nu suwos ke ma
lun faclu, na kowos ac lulalfongiyu fuka nga fin kaskas
ke ma nu inkusrao? 13 Soenna oasr sie mwet na
sowak nu inkusrao sayen Wen nutin Mwet, su oatui
inkusrao me." 14 Oana ke Moses el tuh srupusrak
serpent bronze soko fin sak soko in acn mwesis ah,
in ouiya sacna Wen nutin Mwet el fah sripsripyak,
15 tuh elos nukewa su lulalfongi in el elos fah ku in
ilyak nu ke sie moul sasu wangin saflaiya. **(aiōnios g166)** 16 Tuh God El lungse faclu ouinge: El ase Wen
sefanna natul, tuh elos nukewa su lulalfongi in el fah
tia misa, a elos fah eis moul ma pahtpat. **(aiōnios g166)**
17 Tuh God El tia supwama Wen natul in tuh nununku
faclu, a tuh faclu in eis moul kacl. 18 Kutena mwet su
lulalfongi in Wen el tia nununkeyuk; tusruktu kutena
mwet su tia lulalfongi, el nununkeyuk tari, mweyen el
tia lulalfongi in Wen sefanna nutin God. 19 Pa inge
luman nununku sac: kalem tuku tari nu faclu, a mwet
uh elos lungse lohsr yohk liki kalem sac, mweyen
orekma lalos uh koluk. 20 Kutena mwet su oru ma
koluk el srunga kalem, ac el fah tia tuku nu ke kalem,
mweyen el tia lungse orekma koluk lal in liyeyuk. 21
A kutena mwet su oru ma pwaye el tuku nu ke kalem,
tuh in kalem lah ma el oru el oru in akos God. 22
Tukun ma inge, Jesus ac mwet tumal lutlut elos som
nu in acn Judea, ac el muta yorolos we ke kutu pacl,
ac el baptaisi mwet. 23 John el oayapa oru baptais lal
in acn Aenon apkuran nu Salim, mweyen yohk kof in
acn sac. Mwet uh fahsrel ac el baptaiselos. 24 (Ma
inge ma meet liki John el kapiri in presin.) 25 Kutu
sin mwet lutlut lal John mutawauk in akukuin yurin
sie mwet Jew ke ouiyen aknasnas ke alu lun mwet
Jew. 26 Ke ma inge elos som nu yorol John ac fahk
nu sel, "Mwet Luti, kom esam mwet se ma tuh wi
kom layen kutulap ke infacl Jordan, mwet se ma kom
tuh fahkak kac ah? Inge el wi pac orek baptais, ac
mwet uh rirla nu yorol!" 27 John el topuk, "Wangin ma
ku in sikyak nu sin sie mwet, fin tia ma sin God me.
28 Kowos sifacna mwet loh luk ke nga tuh fahk, 'Tia
nga pa Christ, a supweyukme nga meet lukel.' 29 In
pacl in marut, mukul se ma marut uh ac ma kial pa
mutan sac. Tusruktu mwet kawuk se lun mukul sac
el engankin lah el tu siskal ac lohng pusren mukul
marut sac. Ouinge engan luk uh oapana engan lun
mukul se ma kawuk lun mukul marut sacn. 30 Ac fah
puseni mwet fahsr tukun Jesus, ac mwet luk uh ac
fah pueni." 31 El su tuku lucng me el fulat liki nukewa.
El su ma faclu me el ma lun faclu ac el kaskas ke ma
lun faclu, a el su tuku inkusrao me el fulat liki nukewa.
32 El fahkak ke ma el liye ac lohng tari, a wangin
mwet lulalfongi ma el fahk uh. 33 Kutena mwet su
lulalfongi ma el fahk, el akkalemye lah el lulalfongi
lah ma God El fahk uh ma pwaye. 34 El su God El
supwama el fahk kas lun God, mweyen God El sang
nufon Ngun lal nu sel. 35 Papa El lungse Wen natul,
ac El sang elan ku fin ma nukewa. 36 Kutena mwet
su lulalfongi ke Wen oasr moul ma pahtpat lal. Kutena
mwet su seakos Wen fah wangin moul lal, a el ac fah
mutana ye kaiyuk lun God. **(aiōnios g166)**

4 Jesus el etu lah mwet Pharisee elos lohng tuh
pus mwet el baptaisela, oayapa pus mwet tuma
lutlut lal lukel John. 2 (Pwayeiya uh, Jesus sifacna
el tiana baptaisela kutena mwet. Mwet tumal lutlut
mukena pa baptaisi mwet.) 3 Ouinge ke Jesus el
lohng ma fwack inge, el fahsr liki acn Judea ac som
nu Galilee. 4 Ke el folok nu Galilee, el enenu in fahsr
sasla acn Samaria. 5 Na el sun sie siti srisrik in
Samaria pangpang Sychar, ma apkuran nu ke ipin
acn se ma Jacob el tuh sang lal Joseph, wen natul. 6
Lufin kof lal Jacob oan we, ac Jesus el pituki siska ke
sripen el totola ke fahsr lal. Pacl se inge apkuran nu
ke infulwen len. 7 Sie mutan Samaria el tuku in ut
kof, ac Jesus el fahk nu sel, "Ase nimuk kutu kof an."
8 (Mwet tumal lutlut elos som tari in moul mongo in
siti uh.) 9 Mutan sac fahk, "Kom sie mwet Jew, a nga
mwet Samaria se — na fuka tuh kom ku in ngusr
kof sik kom in nim?" (Mwet Jew tia ku in orekmakin
ahlu ma mwet Samaria orekmakin.) 10 Jesus el fahk,
"Kom tia etu ke mwe sang ma God El akoo in sot
nu sum, ac kom tia pac etu lah su siyuk mwe nim
sum. Kom funu etu, kom lukun siyuk sik ac nga sot
nu sum kof in moul." 11 Ac mutan sac fahk, "Leum
se, wangin mwe ut kof lom, ac lufin kof se inge loal.
Kom ac eis kof in moul an fuka? 12 Jacob, papa matu
tumasr, pa pukanak lufin kof se inge ac likiya nu sesr.

El, ac wen natul, ac un kosro natul nukewa elos nim
kof kac. Ya kom pangon kom yohk lukel Jacob?" 13
Jesus el topuk, "Kutena mwet su nim kof se inge
fah sifilpa malu, 14 a kutena mwet su nim ke kof se
ma nga fah sang nu sel, ac fah tiana sifilpa malu.
Tuh kof se ma nga fah sang nu sel ac fah ekla sie
unon in kof in el, su ac fah sang nu sel kof in moul,
oayapa moul ma pahtpat." (aiōn g165, aiōnios g166) 15
Ac mutan sac fahk, "Leum se, use nimuk kutu kof
sacn! Na nga fah tia sifilpa malu, ac nga fah tia enenu
in tuku nu inse inge in ut kof." 16 Jesus el fahk nu sel,
"Fahla solama mukul tomom an, na komtal foloko nu
yuruk." 17 Ac mutan sac fahk, "Wangin mukul tumuk."
Jesus el fahk, "Pwaye fahk lom an lah wangin mukul
tomom. 18 Kom tuh payuk sin mukul limekosr, ac
mukul se kom muta yoro inge tia ma tomom. Kom
kaskas pwaye nu sik." 19 Na mutan sac fahk, "Nga
akilen tuh kom mwet palu se. 20 Mwet matu tumuk
meet ah elos tuh alu nu sin God fineol soko inge, a
kowos mwet Jew fahk mu Jerusalem mukena pa acn
se ma fal mwet uh in alu nu sin God we." 21 Jesus el
fahk nu sel, "Mutan, lulalfongiyu, mweyen pacl se ac
tuku ke mwet fah tia alu nu sin Papa fineol soko inge
ku in Jerusalem. 22 Kowos mwet Samaria tia arulana
etu lah su kowos alu nu se, tusruktu kut mwet Jew
etu lah su kut alu nu se, mweyen molela lun God nu
sin mwet uh ac tuku ke mwet Jew. 23 Tusruktu pacl
se ac tuku, aok tuku tari, ke mwet alu pwaye elos
ac kolyuk ke ngun in alu nu sin Papa fal nu ke ma
pwaye. Pa inge elos su Papa El suk in alu nu sel.
24 God El Ngun, ac ku lun Ngun lal mukena pa oru
mwet uh in alu nu sel ke pwaye." 25 Mutan sac fahk
nu sel, "Nga etu lah Messiah el ac tuku — el su kut
pangon 'Christ.' Ac ke el ac tuku el fah aketeya ma
nukewa nu sesr." 26 Ac Jesus el fahk, "Nga pa el,
nga su kaskas nu sum." 27 In pacl sac mwet tumal
lutlut lun Jesus elos foloko, ac elos arulana lut in liye
lah el kaskas nu sin mutan se. Tusruktu wangin sie
selos fahk nu sin mutan sac, "Mea kom lungse?" ku
siyuk sin Jesus, "Efu kom ku sramsram nu sin mutan
sac?" 28 Na mutan sac filiya sufa in kof lal ac folokla
nu in siti uh, ac fahk nu sin mwet we, 29 "Fahsru liye
mwet se su fahkma nu sik ma nukewa nga oru meet
ah. Ya acnu tia el pa Christ?" 30 Ouinge elos som liki
siti uh ac tuku nu yurin Jesus. 31 In pacl sac, mwet
lutlut elos kwafe sin Jesus, "Mwet Luti, eiswin kutu
mwe mongo uh!" 32 A el topuk ac fahk nu selos,
"Oasr mwe mongo nak ma kowos tia etu kac." 33
Ouinge mwet tumal lutlut elos mutawauk in asiyuki
inmasrlolos sifacna, "Ya oasr mwet use mwe mongo
nu yorol?" 34 Jesus el fahk nu selos, "Mwe mongo
nak pa in akos ma lungse lun El su supweyume, ac in
aksafye orekma El ase nu sik in oru. 35 Oasr soakas
se lowos ma fahk mu, 'Malem akosr lula na pacl in
kosrani.' Tusruktu nga fahk nu suwos, ngetla liye
imae akwoya. Fahko kac matula inge, ac akola nu ke
kosrani! 36 Mwet se su kosrani el eis molin kosrani lal
ke el eisani fahko nu ke moul ma pahtpat. Ke ma
inge, el su yukwiya ac el su sifani fah tukeni engan.
(aiōnios g166) 37 Tuh soakas sac pwaye ma fahk mu,
'Sie mwet yukwiya, ac sie pacna mwet fah kosrani.'
38 Nga supwekowosla in eisani fahko in sie ima ma
kowos tia orekma kac. Kutena mwet tuh orekma kac,
a kowos eis woiyen orekma lalos." 39 Mwet puspis
sin mwet Samaria in siti sac lulalfongi ke Jesus ke
sripen mutan sac fahk, "El fahkma nu sik ma nukewa
su nga tuh oru meet ah." 40 Ouinge ke mwet Samaria
elos tuku nu yurin Jesus, elos kwafe sel elan muta
yorolos, na el muta we len luo. 41 Mwet puspis wi
pac lulalfongi ke sripen fahkak lal, 42 ac elos fahk nu
sin mutan sac, "Inge kut lulalfongi, tia ke sripen ma
kom fahk, a ke sripen kut sifacna lohngol, ac kut etu
lah pwaye, el pa Mwet Lango lun faclu." 43 Tukun
Jesus el muta we ke len luo, el mukuiyak ac som nu
Galilee. 44 El tuh sifacna fahk, "Sie mwet palu el tia
akfulatyeyuk in facl sel sifacna." 45 Ke el sun acn
Galilee, mwet in acn sac paingul mweyen elos wi
som nu ke Kufwen Alukela se ma orek Jerusalem, ac
elos tuh liye ma nukewa ma el oru ke pacl in kufwa
sac. 46 Toko Jesus el folokla nu Cana in Galilee, acn
se ma el tuh ekulla kof nu ke wain we. Oasr sie mwet
fulat lun government tuh muta we su wen se natul
mas in acn Capernaum. 47 Ke el lohng lah Jesus el
tuku liki acn Judea nu Galilee, el som nu yorol ac
siyuk sel elan som nu Capernaum ac akkeyala wen
se natul, su apkuran in misa. 48 Jesus el fahk nu
sel, "Kowos fin tia liye orekma usrnguk ku mwenmen,
kowos fah tia lulalfong." 49 Na mwet sac fahk, "Leum,
fahsru wiyu meet liki tulik se nutik ah misa." 50 Jesus
el fahk nu sel, "Fahsrot, wen nutum el ac moul na!"
Mwet sac lulalfongi kas lun Jesus ac el som. 51 Ke
el srakna fahsr inkanek uh, mwet kulansap lal ah

sonol ac fahk nu sel, “Wen nutum el kwela!” **52** El
siyuk selos lah ac pacl su wen se natul ah kwela, ac
elos topuk, “Fol lal ah wanginla lukel ke ao se ma
tafun len tok ekea.” **53** Na papa sac esamak lah ac
ao sac pacna pa Jesus el fahkang nu sel mu, “Wen
nutum el ac moul na.” Ouinge el, ac sou lal nukewa
lulalfongila. **54** Pa inge mwenmen se akluo ma Jesus
el oru tukun el foloko liki acn Judea nu Galilee.

5 Tukun ma inge, Jesus el som nu Jerusalem nu ke
sie kufwa lun mwet Jew. **2** Oasr lulu in kof se oan
apkuran nu ke Mutunpot lun Sheep in Jerusalem,
ac oasr sawalsrisr limekosr kac. Inen lulu sac pa
Bethesda in kas Hebrew. **3** Mwet mas puspis oan fin
sawalsrisr inge — mwet kun, mwet maskin nia, ac
mwet ul. [Elos soano kof uh in noanoayak, **4** mweyen
kutu pacl uh, sie lipufan lun Leum ac oatui nu in lulu
sac ac oru kof uh in noanoayak. Mwet mas se ma ac
sroang oemeet nu in lulu uh tukun kof uh noanoayak
uh ac kwela liki mas lal uh.] **5** Oasr sie mukul muta
we su mas yac tolngoul oalkosr. **6** Jesus el liye lah
el oan we, ac el etu lah mukul sac mas ke pacl na
loeloes; ouinge el siyuk sel, “Ya kom lungse kwela?”
7 Mwet mas sac topuk nu sel, “Leum, wangin mwet
luk in filiyuwi in lulu uh ke pacl se kof uh noanoayak
uh. Pacl nukewa nga ac srike in sroang nu in kof
uh, oasr na mwet ac sroang meet likiyu.” **8** Jesus
el fahk nu sel, “Tukakek, srukak mwe oan kiom, ac
fahsr.” **9** Na mukul sac kwela in pacl sacna. El srukak
mwe oan kial ac mutawauk in fahsr. Len sac len
Sabbath. **10** Ke ma inge mwet fulat lun mwet Jew
elos fahkang nu sin mukul se ma kwela ah, “Len
Sabbath se pa inge. Lain Ma Sap lasr kom in lippise
mwe oan kiom ac fahsr.” **11** El topuk, “Mwet se ma
akkeyeyula pa sap nga in srukak mwe oan kiuk ac
fahsr.” **12** Elos siyuk sel, “Su mwet se sap kom in oru
angan uh?” **13** Tuh mukul se ma kwela ah tiana etu
lah su Jesus, mweyen arulana pukanten mwet in acn
sac, ac Jesus el illa na som. **14** Tok, Jesus el sonol in
Tempul ac fahk nu sel, “Liye, kom kwela inge. Ke ma
inge nimet sifil oru ma koluk, mweyen kom fin sifil
oru, ac oasr ma na koluk liki ku in sikyak nu sum.” **15**
Na mukul sac som ac fahk nu sin mwet fulat lun mwet
Jew lah Jesus pa mwet se akkeyalla ah. **16** Ke ma
inge elos mutawauk in aklokoalokye Jesus, ke sripen
el akkeyala mwet se ke len Sabbath. **17** Jesus el
fahk nu selos, “Papa tumuk El orekma pacl nukewa,
pwanang nga enenu in orekma pac.” **18** Fahk se inge
oru mwet fulat lun mwet Jew arulana suk in unilya.
Tia ke sripen el kunausla Ma Sap ke len Sabbath
mukena, a el fahk mu God pa Papa tumal, su kalmac
uh pa el oana God. **19** Ke ma inge Jesus el topkolos
ac fahk, “Nga fahk na pwaye nu suwos: Wen el tia ku
in oru kutena ma ke ku lal sifacna. El oru na ma el liye
Papa tumal El oru. Ma Papa El oru, Wen el oru pac.
20 Tuh Papa El lungse Wen, ac akkalemye nu sel
ma nukewa ma El sifacna oru. El fah fahkak nu sel
orekma yohk liki inge tuh elan oru, ac kowos nukewa
fah fwefela kac. **21** Oana ke Papa El akmoulyauk
mwet misa ac sang moul nu selos, ouinge Wen el fah
sang moul nu selos su el lungse sang nu se. **22** Papa
sifacna El tia nununku kutena mwet. El sang nu sin
Wen natul ku nukewa in nununku, **23** ouinge mwet
nukewa fah akfulatye Wen in oana ke elos akfulatye
Papa. Kutena mwet su tia sunakin Wen elos tia pac
sunakin Papa su supwalma. **24** “Nga fahk na pwaye
nu suwos: kutena mwet su lohng kas luk ac lulalfongi
in El su supweyume, el ilyak tari nu ke moul kawil.
El fah tia nununkeyuk, a el illa liki misa nu ke moul.
(aiōnios g166) **25** Nga fahk na pwaye nu suwos: pacl
se ac fah tuu — kaok tuku tari — ke mwet misa fah
lohng pusren Wen nutin God, ac elos su porongo
fah moulyak. **26** Oasr ku lun Papa in sang moul, ac
El sang ku sac pacna nu sin Wen natul. **27** Ac El
asang nu sin Wen tuh in el pa ac nununku mwet uh,
mweyen el Wen nutin Mwet. **28** Nik kowos lut ke ma
se inge: pacl se ac tuku ke mwet misa nukewa fah
lohng pusracl **29** ac ilme liki kulyuk lalos. Elos su
oru ma wo fah moulyak nu ke moul, a elos su oru
ma koluk fah moulyak nu ke nununku ac lisyukla. **30**
“Wangin ma nga ku in oru ke ku luk sifacna. Nga oru
nununku luk fal nu ke ma God El fahk nu sik, ke ma
inge nununku luk suwohs, mweyen nga srike in oru
ma lungse lun El su supweyume, ac tia ma lungse luk
sifacna. **31** “Nga fin orek loh keik sifacna, mwet uh tia
ku in etu lah pwaye. **32** Tusruktu oasr pac mwet se
saya su orek loh keik, ac nga etu lah ma el fahk keik
uh ma pwaye. **33** Kowos tuh supwala mwet utuk kas
lowos nu yorol John, ac el fahkak kas na pwaye keik.
34 Nga tia enenu sie mwet in orek loh keik. Nga fahk
na ma inge tuh kowos in moulla. **35** John el oana
sie lam ma firirrir ac kalem, ac kowos tuh engankin
kalem sac ke kitin pacl. **36** Tusruktu oasr ma loh

keik su yohk liki ma loh lal John: pa orekma ma nga
oru, su Papa tumuk El ase nu sik in oru. Ma inge pa
kaskas keik, ac fahkak pac lah Papa pa supweyume.
37 Oayapa Papa, su supweyume, El orek loh keik.
Kowos soenna lohng pusracl ku liye mutal, 38 ac
kowos tia pacna sang kas lal uh in oan in kowos,
mweyen kowos tiana lulalfongi kacl su El supwama.
39 Kowos lutlut ke Ma Simusla mweyen kowos nunku
mu kowos ku in konauk moul ma pahtpat kac. Ac
Ma Simusla inge fahkak pac keik! (aiōnios g166) 40 Ne
ouinge, a kowos tia lungse tuku nu yuruk tuh kowos
in eis moul. 41 "Nga tia suk kaksak sin mwet. 42 A
nga etekowos, ac nga etu lah wangin lungse lowos
nu sin God. 43 Nga tuku ke ku fulat lun Papa tumuk,
a kowos tia eisyu. A siena mwet fin tuku ke ku lal
sifacna, kowos ac eisal. 44 Kowos lungsena kaksakin
sin sie sin sie, a kowos tia srike in suk kaksak sel
su mukefanna God. Na kowos ac lulalfongiyu fuka?
45 Nik kowos nunku mu nga pa ac tukakin kowos
nu sin Papa tumuk. Moses, su kowos filiya finsrak
lowos se, el na pa ac fah tukakin kowos uh. 46 Kowos
funu lulalfongi na pwaye kacl Moses, kowos lukun
lulalfongiyu, mweyen oasr na ma el simusla keik. 47
A ke kowos tia lulalfongi ma el simusla uh, kowos ac
lulalfongi fuka ma nga fahk uh?"

6 Tukun ma inge, Jesus el kal sasla in Lulu Galilee
(su oayapa pangpang Lulu Tiberias). 2 Oasr sie un
mwet na lulap fahsr tokol, mweyen elos liye mwenmen
el oru ke el akkeyala mwet mas. 3 Jesus el utyak fin
soko inging ac pituki wi mwet tumal lutlut. 4 Pacl in
Kufwen Alukela apkuran me. 5 Jesus el ngetla liye
lah sie un mwet na lulap tuku nu yorol, ke ma inge el
siyuk sel Philip, "Kut ac konauk oya mongo ma fal in
kiteya u na lulap se inge?" 6 (El fahk ma se inge in
srikal Philip — el etu tari ma el ac oru.) 7 Philip el
topuk ac fahk, "In kitalos nukewa ke ipin bread na
srisrik se, ac yohk liki ipin silver luofoko kut ac enenu."
8 Andrew, sie pac sin mwet tumal lutlut, su ma lel
Simon Peter, el fahk, 9 "Tulik mukul se oasr inge
su oasr lof in bread barley limekosr ac ik lukwa sel.
Tusruktu sufal na pwaye in sang kiteya mwet inge."
10 Jesus el fahk nu selos, "Fahk nu sin mwet uh in
muta nu ten." (Acn na mahma se pa inge.) Ouinge
mwet nukewa muta; sahp ac oasr tausin limekosr ma
mwet mukul. 11 Jesus el eis bread uh, sang kulo nu
sin God, ac kitalik nu sin mwet nukewa su muta in acn
sac. El oru oapana nu ke ik ah, na elos nukewa eis fal
nu ke enenu lalos. 12 Ke elos nukewa kihpi, el fahk
nu sin mwet tumal lutlut, "Orani ma yolyak an, tuh kut
in tia kunausten." 13 Ouinge elos orani luwen mongo
uh ac nwakla fotoh singoul luo ke ma yolyak ke lof
limekosr ma mwet ah mongo kac. 14 Ke mwet uh liye
mwenmen ma Jesus el oru inge, elos fahk, "Pwayena
lah pa inge Mwet Palu se ma ac tuku nu faclu!" 15
Jesus el etu lah elos akoo in tuku sruokilya ke ku in
oru elan tokosra, ouinge el sifilpa mukena utyak nu
fin inging uh. 16 Ke ekela, mwet tumal lutlut lun Jesus
elos tufokla nu ke lulu sac, 17 sroang nu fin oak soko,
ac kal in folokla nu Capernaum. Inge lohsrani tari,
a Jesus el soenna tuku nu yorolos. 18 In pacl sac
eng na upa se tuhyak, ac fin kof uh pulkulakyak. 19
Mwet lutlut elos kal mael tolu ku akosr, na elos liyalak
Jesus lah el fahsr fin kof uh, ac apkuranyang nu ke
oak okoalos, na elos tuninfongla. 20 Jesus el fahk nu
selos, "Nik kowos sangeng. Nga pa inge!" 21 Na elos
enganak ac srakulang nu fin oak uh, ac in pacl sacna
oak uh sun pe acn ah, yen ma elos kal nu we. 22 Len
se tok ah, un mwet se ma mutana lefahl sac, elos
esam lah oak soko na pa tuh oan pe acn ah, ac elos
etu lah Jesus el tia wi mwet tumal lutlut sroang nu fin
oak soko ah, a eltal mukena oayak. 23 Oak saya ma
tuku Tiberias me oai pe acn ah, fototo nu ke acn se
ma un mwet ah tuh mongo bread we tukun Jesus
el sang kulo ah. 24 Ke un mwet uh liye lah Jesus,
oayapa mwet tumal lutlut, elos tukeni wangin, na elos
sroang nu fin oak inge ac kal som nu Capernaum in
tuh sokol we. 25 Ke mwet ah konalak Jesus lefahl
lac ah, elos fahk nu sel, "Mwet Luti, kom tuku ngac
nu inge?" 26 Ac Jesus el fahk, "Nga fahk na pwaye
nu suwos: kowos sukyu mweyen kowos tuh mongo
bread ac kihpi kac, ac tia ke sripen kowos kalem ke
mwenmen luk ah. 27 Nik kowos orekma nu ke mwe
mongo su ac kolukla; a kowos in orekma nu ke mwe
mongo ma ac oan nwe tok, su Wen nutin Mwet el ac
sot nu suwos, mweyen God, Papa, El akkalemye tari
mu El insemowo kacl." (aiōnios g166) 28 Ke ma inge
elos siyuk sel, "Mea kut ku in oru tuh kut in akfahsrye
ma God El lungse kut in oru?" 29 Jesus el topuk, "Ma
God El lungse kowos in oru pa kowos in lulalfongel
su El supwama." 30 Elos topkol ac fahk, "Mwenmen
fuka kom ac oru tuh kut in ku in liye ac lulalfongi
kom? Mea kom ac oru? 31 Papa matu tumasr meet

ah mongo manna yen mwesis, oana Ma Simusla
fahk, 'El sang bread nalos inkusrao me.'" 32 Jesus el
fahk, "Nga fahk na pwaye nu suwos: ma Moses el tuh
sot nu suwos tia bread inkusrao me. Papa tumuk pa
asot nu suwos bread pwaye inkusrao me. 33 Tuh
bread ma God El asot pa el su oatui inkusrao me ac
sang moul nu faclu." 34 Ac elos fahk nu sel, "Leum,
ase nu sesr bread se inge pacl nukewa." 35 Jesus
el fahk nu selos, "Nga bread in moul. El su tuku nu
yuruk fah tiana masrinsral. El su lulalfongiyu fah tiana
malu. 36 Tuh nga fahk tari nu suwos lah kowos nwe
liyeyu a kowos soenna lulalfongiyu. 37 Elos nukewa
su Papa El ase nu sik fah tuku nu yuruk. Nga fah
tiana folokunla kutena mwet su tuku nu yuruk, 38
mweyen nga oatui inkusrao me, tia in oru lungse luk
sifacna, a ma lungse lal su supweyume. 39 Ac lungse
lal su supweyume pa nga in tia lela kutena selos
su El ase nu sik in tuhlac, a nga in akmoulyalosyak
nukewa ke len safla. 40 Tuh pa inge ma Papa tumuk
El lungse: elos nukewa su liye Wen ac lulalfongel
in eis moul ma pahtpat. Ac nga fah akmoulyalosyak
ke len safla." (aiōnios g166) 41 Mwet uh mutawauk
in mungulngulyak kacl, mweyen el fahk, "Nga pa
bread se ma oatui inkusrao me." 42 Elos fahk, "Ya
tia Jesus pa inge, wen natul Joseph? Kut etu papa
tumal ac nina kial. Fuka tuh elan fahk inge mu el
oatui inkusrao me?" 43 Jesus el topuk, "Nimet kowos
mungulngul inmasrlowos sifacna. 44 Wangin sie mwet
ku in tuku nu yuruk, Papa su supweyume El fin tia
kololma. Ac nga fah akmoulyalak ke len se safla. 45
Sie mwet palu el simusla kas inge: 'God El fah luti
mwet nukewa.' Kutena mwet su lohng kas lun Papa
ac lutlut sel, el ac tuku nu yuruk. 46 Tia kalmeya pa
oasr mwet liye tari Papa. El na su tuku sin God, el
mukena pa liyal tari. 47 Nga fahk na pwaye nu suwos:
el su lulalfongiyu, oasr moul ma pahtpat yorol. (aiōnios
g166) 48 Nga bread in moul. 49 Papa matu tomowos
elos mongo manna yen mwesis, tusruktu elos misa.
50 A funu bread su tuku inkusrao me, kutena mwet
su mongo kac el fah tiana misa. 51 Nga pa bread
in moul su tuku inkusrao me. Kutena mwet fin kang
bread se inge, el fah eis moul ma pahtpat. Bread se
su nga fah sang nu sel pa ikok, su nga sang tuh faclu
fah ku in moul." (aiōn g165) 52 Kas se inge purakak
sie akukuin upa inmasrlolos, na elos asiyuki ac fahk,
"El ac ku in ase fuka ikwal kut in kang?" 53 Jesus
el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos:
kowos fin tia mongo ke ikwen Wen nutin Mwet ac
nim srahl, ac fah wangin moul in kowos. 54 Kutena
mwet su mongo ke ikok ac nim srahk fah oasr moul
ma pahtpat yorol, ac nga fah akmoulyalak ke len se
safla. (aiōnios g166) 55 Tuh ikok pa mwe mongo pwaye,
ac srahk pa mwe nim pwaye. 56 Kutena mwet su
mongo ke ikok ac nim srahk, el moul in nga, ac nga
moul in el. 57 Papa su moul El supweyume, ac ke
sripal nga oayapa moul. In ouiya sacna, kutena mwet
su mongo ke ikok fah moul ke sripuk. 58 Pa inge
bread se ma tuku inkusrao me. Tiana oana bread ma
papa matu tomowos mongo kac, na tok elos misa.
Mwet se ma mongo ke bread se inge fah moul ma
pahtpat." (aiōn g165) 59 Jesus el fahk ma inge ke el luti
in iwen lolngok in acn Capernaum. 60 Mwet puspis
sin mwet tumal lutlut elos lohng ma inge, ac elos fahk,
"Mwe luti inge arulana upa. Su ku in kalem kac?" 61
Wanginna mwet fahkang ma inge nu sin Jesus, a el
sifacna etu lah elos mungulngul kac, ouinge el fahk
nu selos, "Ya ma inge oru kowos ke fuhleak? 62 Na
ac fuka kowos fin liye Wen nutin Mwet el folokyak nu
yen el muta we meet? 63 Ngun lun God pa asang
moul. Wangin sripen ku lun mwet uh. Kas su nga
kaskaskin nu suwos, ma sin Ngun lun God su ase
moul. 64 Ne ouinge, kutu suwos tia lulalfongi." (Jesus
el nuna etu oe ke mutawauk lah su mwet ma ac tia
lulalfongi, ac su mwet se ac tukakunulak.) 65 Ac el
fahk pac, "Pa na inge sripa se oru nga tuh fahk nu
suwos mu wangin sie mwet ku in tuku nu yuruk Papa
El fin tia kasrel elan ku in tuku." 66 Ke sripa se inge,
mwet puspis sin mwet fahsr tokol elos folokla ac tia
sifilpa welul. 67 Ouinge el siyuk sin mwet tumal lutlut
singoul luo, "Ac kowos, ya kowos lungse pac som?"
68 Simon Peter el topuk, "Leum, kut ac som nu yurin
su? Kas ma ase moul ma pahtpat oasr yurum. (aiōnios
g166) 69 Ac inge kut lulalfongi ac etu lah kom pa El su
Mutal su tuku sin God me." 70 Jesus el topuk, "Nga
pa sulekowosla mwet singoul luo, pwaye? Ne ouinge,
a sie suwos el devil!" 71 El kaskas kacl Judas, wen
natul Simon Iscariot. Tuh Judas, el ne sie sin mwet
tumal lutlut singoul luo, el pa ac tukakunulak uh.

7 Tukun ma inge, Jesus el fufahsryesr in Galilee. El
tuh tia lungse forfor in acn Judea, mweyen mwet
fulat lun mwet Jew we kena unilya. 2 Apkuran me
pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk, 3 ke ma inge mwet

lel Jesus elos fahk nu sel, “Fahla liki acn inge ac
som nu Judea, tuh mwet ma tuh fahsr tukum fah liye
ma kom oru an. 4 Mwet se fin lungse in eteyuk el,
el ac tia oru orekma lal in lukma. Ke kom oru ma
inge, lela faclu nufon in etu keim!” 5 (Finne tamulel lal
elos tiana lulalfongi kacl.) 6 Jesus el fahk nu selos,
“Pacl luk uh soenna tuku. A funu kowos, oana sie
pacl nukewa. 7 Faclu koflana srungakowos, a faclu
srungayu mweyen nga kalweni in fahk lah ouiya lun
faclu koluk. 8 Kowos som na nu ke kufwa an. Nga ac
tia wi som ingena nu ke kufwa se inge, mweyen pacl
fal luk soenna tuku.” 9 El fahk ouinge ac mutana in
acn Galilee. 10 Tukun mwet lel som tari nu ke kufwa
ah, Jesus el som pac; tusruktu el tia som lemtulauk, a
el som in lukma. 11 Mwet fulat lun mwet Jew elos
sokol ke kufwa ah. Elos siyuk, “El a ya?” 12 Oasr
na mungulngul lun un mwet uh kacl. Kutu mwet uh
fahk, “El mwet na wowo se,” a kutu fahk, “Mo, el
aklalfonye mwet uh.” 13 Tusruktu wangin sie mwet
kaskas lemtulauk kacl, mweyen elos sangeng sin
mwet fulat lun mwet Jew. 14 Ke sun infulwen wik
in kufwa sac, Jesus el som ac mutawauk in luti in
Tempul. 15 Mwet fulat lun mwet Jew elos arulana lut
ac fahk, “Fuka tuh mwet se inge arulana yohk etu
lal, a el tia mwet lutlut se?” 16 Jesus el fahk, “Ma
nga luti uh tia mwe luti luk sifacna, a ma lun God, su
supweyume. 17 Kutena mwet su kena oru ma lungse
lun God, el fah etu lah mwe luti luk ma sin God me
ku ma sik sifacna. 18 Sie mwet su kaskas ke ku lal
sifacna el srike in akfulatyal sifacna. A el su lungse
akfulatye El su supwalma, el inge pa kaskas pwaye
ac wangin sutuu in el. 19 Ya tia Moses pa asot nu
suwos Ma Sap? Tusruktu tia sie suwos akos Ma Sap.
Efu kowos ku srike in uniyuwi?” 20 Un mwet uh topkol
ac fahk, “Su srike in unikowi an? Oasr demon se
yurum!” 21 Jesus el fahk, “Nga orala sie mwenmen,
ac kowos nukewa lut. 22 Moses el sap kowos in
kosrala wen nutuwos (sruhk tia Moses, a papa matu
tomowos pa mutawauk lumah se inge), ac ouinge
kowos kosrala tulik mukul se ke len Sabbath. 23 Sie
tulik mukul fin kosrla ke len Sabbath tuh in akfalye
Ma Sap lal Moses, efu kowos ku kasrkusrak sik ke
nga oru sie mwet in arulana kwela ke len Sabbath?
24 Nimet nununku ke ma motowos liye, a nununku fal
nu ke ma su suwohs.” 25 Kutu sin mwet Jerusalem
elos fahk, “Ya tia mwet se inge pa mwet fulat elos
srike in uniya uh? 26 Liye! El kaskas lemtulauk ye
mutalos, ac wanginna ma elos fahk lainul! Ya pwaye
elos etu lah el pa Christ? 27 Tusruktu pacl se Christ
el ac tuku, wangin sie mwet ac etu lah el tuku oya me
— a kut nukewa etu acn mwet se inge tuku we me
uh.” 28 Ke Jesus el luti in Tempul, el fahk ke sie pusra
lulap, “Ya pwaye kowos eteyu ac etu yen nga tuku we
me? Nga tia tuku ke ku luk sifacna. El su supweyume
El pwayena. Kowos tia etal, 29 a nga etal, mweyen
nga tuku yorol me ac El supweyume.” 30 Na elos
srike in sruokilya, tusruktu wangin sie mwet filiya
pao facl, mweyen pacl lal soenna tuku. 31 A mwet
puspis inmasrlon un mwet uh lulalfongel, ac elos fahk,
“Ke pacl se Christ el tuku, ya el ac orek mwenmen
pus liki na ma mwet se inge oru uh?” 32 Kutu mwet
Pharisee elos lohng ke mwet uh mungulngul kacl
Jesus, pwanang elos ac mwet tol fulat supwala kutu
mwet soan lalos in Tempul in som sruokilya. 33 Jesus
el fahk, “Nga ac fah muta yuruwos ke kitin pacl na,
na nga fah som nu yurin El su supweyume. 34 Kowos
ac fah sukyu, a kowos fah tia koneyuyak, mweyen
kowos koflana som nu yen nga ac muta we.” 35 Mwet
fulat lun mwet Jew elos fahk nu sin sie sin sie, “Pia
acn el ac som nu we tuh kut in tia ku in konalak
uh? Ya el ac som nu in facl saya, yen mwet lasr uh
fahsrelik ac muta we, ac luti mwet Greek? 36 El fahk
mu kut ac sokol tuh kut ac tia ku in konalak, ac kut ac
tia ku in som nu yen el oasr we. Mea kalmen ma el
fahk uh?” 37 Ke len se safla lun kufwa sac, len se ma
yohk sripa oemeet, Jesus el tuyak ac fahk ke pusra
lulap, “Kutena mwet su malu, lela elan tuku nu yuruk
ac nim. 38 Oana Ma Simusla fahk, ‘Kutena mwet su
lulafongi keik, unon in kof in moul fah sororme liki
insial.’” 39 Jesus el fahk ma se inge ke Ngun su God
El ac fah sang nu selos su lulalfongi. Ke pacl sac,
Ngun soenna itukyang nu sin kutena mwet, mweyen
Jesus el soenna utukyak nu in wolana lal. 40 Kutu sin
mwet inmasrlon un mwet uh lohng ke el fahk ma se
inge, ac elos fahk, “Pwayena lah mwet se inge el
Mwet Palu sac!” 41 Ac kutu fahk, “El pa Christ!” A
kutu pac fahk, “Christ el ac tia tuku Galilee me! 42 Ma
Simusla fahk mu Christ el ac sie sin fita natul Tokosra
David, ac el ac fah isusla in Bethlehem, siti srisrik yen
David el tuh muta we.” 43 Ouinge srisrielik inmasrlon
un mwet uh ke sripen Jesus. 44 Kutu selos kena
sruokilya, tusruktu wangin sie mwet filiya pao facl. 45

Ke mwet soan elos folokla, mwet tol fulat ac mwet
Pharisee siyuk selos, “Efu kowos ku tia usalu?” **46**
Mwet soan elos topuk, “Soenna oasr mwet sramsram
oana mwet sac!” **47** Mwet Pharisee siyuk selos, “Ya
kowos wi pac kiapweyukla? **48** Ya kowos na lohng mu
oasr sie mwet fulat ku sie mwet Pharisee lulafongel?
49 Un mwet inge tia etu ke Ma Sap lal Moses, ke ma
inge elos oasr ye selnga lun God!” **50** Sie sin mwet
Pharisee su muta we pa Nicodemus, mwet se ma tuh
som nu yorol Jesus meet. El fahk nu sin mwet ah, **51**
“Fal nu ke Ma Sap lasr uh, kut tia ku in nununku sie
mwet meet liki kut lohng pusracl sifacna, ac konauk
lah mea el oru.” **52** Na elos fahk, “Mea, kom sie pac
mwet Galilee? Riti Ma Simusla ac kom ac etu lah
wangin mwet palu ku in sikyak Galilee me.” [**53** Na
elos nukewa folokelik nu in acn selos.

8 ac Jesus el som nu Fineol Olive. **2** Toang na in
lotu tok ah el folokla nu ke Tempul. Mwet nukewa
fahsreni raunella, ac el muta nu ten ac mutawauk in
lotelos. **3** Mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee use
mutan se su sruoh mweyen el orek kosro, ac elos
sap elan tu ye mutun mwet nukewa. **4** Ac elos fahk
nu sin Jesus, “Mwet luti, mutan se inge sruoh ke el
orek kosro. **5** In Ma Sap lasr uh Moses el sapkin mu
kain in mutan se inge enenu in tatngal nu ke misa. A
kom, mea kom ac fahk kac?” **6** Elos fahk ma inge
in srikal Jesus, tuh elos in ku in tukakunulak ke kas
lal. A el suwoli ac simis infohk uh ke kufinpaol. **7** Ac
ke elos sikalani na in kusen siyuk nu sel, el keyak
ac fahk nu selos, “Mwet se su soenna oru ma koluk
inmasrlowos, elan tanglal meet.” **8** Na el sifilpa suwoli
ac simis infohk uh. **9** Ke elos lohng kas lal inge, elos
nukewa fahsrelik kais sie, mutawauk ke mwet ma
matu selos. Jesus mukena lula yurin mutan sac, su
srakna tu insac. **10** El keyak ac fahk nu sel, “Pia
mwet ah? Wangin mwet lula in nununkekom?” **11**
Mutan sac topuk, “Leum, wanginna.” Na Jesus el
fahk, “Kwal, nga ac tia pac nununkekom. Kom ku in
som, tusruktu nimet sifilpa oru ma koluk.”] **12** Jesus el
sifilpa kaskas nu sin mwet Pharisee ac fahk, “Nga
kalem lun faclu. Kutena mwet su fahsr tukuk fah oasr
kalem lun moul yorol, ac el fah tiana fahsr in lohsr.”
13 Mwet Pharisee elos fahk nu sel, “Inge kom orek loh
keim sifacna. Ma kom fahk an tia akpwayei kutena
ma.” **14** Jesus el topuk ac fahk, “Nga finne orek loh
keik sifacna, ma nga fahk uh pwaye, mweyen nga
etu acn nga tuku we me, ac acn nga ac som nu we.
Kowos tia etu acn nga tuku we me ku acn nga ac
som nu we. **15** Kowos orek nununku fal nu ke nunak
lun mwet. Nga tia nununku kutena mwet. **16** Tusruktu
nga fin oru, nununku luk ac suwosna, mweyen tia
nga mukena kac, a Papa su supweyume el wiyu. **17**
Simla in Ma Sap lowos mu ke mwet loh luo nunak
sefanna, ma eltal fahk uh pwaye. **18** Nga orek loh
keik sifacna, ac Papa su supweyume El oayapa orek
loh keik.” **19** Elos siyuk sel, “Pia papa tomom an?”
Jesus el topuk, “Kowos tia eteyu, ac kowos tia pac
etu Papa tumuk. Kowos funu eteyu kowos lukun etu
pac Papa tumuk.” **20** Jesus el fahk ma inge ke el
luti in Tempul, apkuran nu ke infukil se ma box in
mwe sang uh oan we. A wangin mwet sruokilya,
mweyen pacl lal soenna tuku. **21** Jesus el sifilpa fahk
nu selos, “Nga fah som liki kowos, ac kowos fah
sukyu, tusruktu kowos ac misa in ma koluk lowos.
Kowos koflana som nu yen nga ac som nu we.” **22**
Ke ma inge mwet fulat lun mwet Jew elos fahk, “El
fahk mu kut tia ku in som nu yen el ac som nu we. Ya
kalmac pa el ac sifacna unilya?” **23** Jesus el topuk,
“Kowos ma ten me, a nga tuku lucng me. Kowos ma
lun faclu, a nga tia ma lun faclu. **24** Pa sis nga fahkot
mu kowos ac misa in ma koluk lowos. Kowos fin tia
lulalfongi lah ‘Nga Nuna Nga Ah Na,’ kowos ac misa
in ma koluk lowos.” **25** Elos siyuk sel, “Su kom an?”
Jesus el topuk, “Nuna mwet se na nga tuh fahk nu
suwos ke mutawauk ah. **26** Yohk ma nga enenu in
fahk nu suwos; yohk ma fal nga in nununkekowos
kac. Tusruktu El su supweyume El pwayena, ac nga
fahkak nu sin faclu ma na nga lohng sel mukena.” **27**
Elos tiana kalem kac lah Jesus el kaskas nu selos
ke Papa. **28** Ouinge el fahk nu selos, “Ke kowos ac
srupusrak Wen nutin Mwet, kowos ac fah etu lah ‘Nga
Nuna Nga Ah Na,’ ac kowos fah etu lah wangin ma
nga oru ke ku luk sifacna, a nga fahk na ma Papa El
fahk nu sik in fahk. **29** Ac El su supweyume El wiyu.
El tiana filiyuwi nga in mukena, mweyen pacl nukewa
nga oru ma El insewowo kac.” **30** Mwet puspis su
lohng ma Jesus el fahk inge elos lulafongel. **31** Ke
ma inge Jesus el fahk nu sin mwet Jew su lulalfongel,
“Kowos fin akos na luti luk, kowos mwet tumuk lutlut
na pwaye. **32** Kowos fah etu ma pwaye, ac ma pwaye
fah aksukosokye kowos.” **33** Elos topuk, “Kut mwet
ke filin tulik natul Abraham, ac soenna oasr pacl kut

mwet kohs lun kutena mwet. Efu kom ku fahk mu,
'Kowos ac fahaksukosokyeyuk?'" 34 Jesus el fahk nu
selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: mwet nukewa
su orekma koluk, elos mwet kohs nu ke ma koluk. 35
Sie mwet kohs el ac tia ma lun sou se nwe tok, a sie
wen el ma na nutin sou sacn nwe tok. (aiōn g165) 36
Ac Wen el fin aksukoskyekowosla, na kowos ac fah
sukosokla na pwaye. 37 Nga etu lah kowos filin tulik
natul Abraham. Ne ouinge, a kowos srike in uniyuwi,
mweyen kowos tia lungse eis mwe luti luk uh. 38 Nga
kaskas ke ma Papa tumuk El akkalemye nu sik, a
kowos oru ma papa tomowos fahk nu suwos." 39 Elos
topkol ac fahk, "Papa tumasr pa Abraham." Jesus el
topkolos ac fahk, "Kowos fin tulik natul Abraham na
pwaye, kowos ac oru oana ma el tuh oru ah. 40 Ma
nga oru uh pa in fahk nu suwos ma pwaye su nga
lohng sin God. Ne ouinge a kowos suk in uniyuwi.
Abraham el tiana oru kain ingan! 41 Ma na papa
tomowos el tuh oru pa kowos oru." Elos topuk, "Kut
tia temti. Papa sefanna tumasr, pa God." 42 Jesus el
fahk nu selos, "Fin pwaye lah God El Papa tomowos,
kowos lukun lungse nga, mweyen nga tuku yurin God
me, ac inge nga oasr yuruwos. Nga tia tuku ke ku
luk sifacna, a El supweyume. 43 Efu ku kowos tia
kalem ke ma nga fahk uh? Mweyen na kowos tia
lungse lohng fahkak luk. 44 Kowos tulik nutin papa
tomowos, Devil, ac kowos kena ukwe ma lungse
lun papa tomowos an. Oe ke mutawauk ah me, el
nuna mwet akmas se ac tia wi layen ma suwohs uh,
mweyen wangin ma pwaye in el. Pacl el kikiap uh el
oru na fal nu ke elah lal, mweyen el mwet kikiap se,
ac el papa tumun kikiap nukewa. 45 A ma nga fahk
uh ma pwaye, pa pwanang kowos tia lulalfongiyu.
46 Su suwos ku in akpwayei lah oasr mwetik ke ma
koluk? Nga fin fahkak ma pwaye uh, efu kowos ku tia
lulalfongiyu? 47 El su tuku sin God me el porongo kas
lun God. A kowos tia ma sin God me, pa pwanang
kowos ac tia porongo uh." 48 Elos siyuk sin Jesus,
"Ya tia pwaye ke kut fahk mu kom mwet Samaria se,
ac oasr demon in kom?" 49 Jesus el topuk, "Wangin
demon yuruk. Nga akfulatye Papa tumuk, a kowos
akpusiselyeyu. 50 Nga tia suk mwet uh in akfulatyeyu.
Tusruktu oasr sie su suk in akfulatyeyuk nga, ac
nununku lal suwohs ac insese nu sik. 51 Nga fahk na
pwaye nu suwos: kutena mwet su akos luti luk fah
tiana misa." (aiōn g165) 52 Elos fahk nu sel, "Inge kut
etu suwohs lah oasr demon se yurum! Abraham el
misa, ac mwet palu elos misa, a kom fahk mu kutena
mwet su akos luti lom fah tiana misa. (aiōn g165) 53
Abraham, papa tumasr, el misa. Ya kom fahk mu kom
fulat lukel Abraham? Ac mwet palu elos misa pac. Ku
kom nunku mu su kom an?" 54 Jesus el topuk, "Nga
fin sifacna akfulatyeyu, na akfulat sacn ac wanginna
sripa. Papa tumuk pa akfulatyeyu — El na su kowos
fahk mu El God lowos. 55 Kowos tiana etal, tusruktu
nga etal. Nga fin fahk mu nga tia etal, nga ac mwet
kikiap se oana kowos. A nga etal, ac nga akos kas
lal. 56 Abraham, papa tomowos, el tuh insewowo
lah el ac ku in liye pacl in tuku luk. El tuh liye ac el
enganak kac." 57 Elos fahk nu sel, "Kom soenna sun
yac lumngaul — ac fuka tuh kom liyal Abraham?" 58
Jesus el topkolos, "Nga fahk na pwaye nu suwos:
meet liki Abraham el tuh isusla ah, 'Nga Nuna Nga
Ah Na.'" 59 Na elos tou eot in tanglal, tusruku Jesus
el imla ac som liki Tempul.

9 Ke Jesus el fahla, el liyauk sie mwet su nuna
isusla kun. 2 Mwet tumal lutlut siyuk sel, "Mwet
Luti, su kac koluk pwanang el uh el isusla tuh kun?
Ya ma koluk lal sifacna, ku ma lun papa tumal ac
nina kial?" 3 Jesus el topuk, "Tia ke sripen ma koluk
lal sifacna ku koluk lun papa tumal ac nina kial pa
pwanang el kun, a tuh ku lun God in ku in akilenyuk
in el. 4 Kut enenu in kwafeang oru orekma lun El
su supweyume ke srakna len. Fong apkuran me ke
wangin mwet ac ku in orekma. 5 Ke nga oasr faclu,
nga kalem lun faclu." 6 Tukun el fahk ma inge, Jesus
el anila nu infohk uh ac arukak ani nu ke fohk uh,
ac sang mosrwela mutun mwet sac, 7 na el fahk nu
sel, "Fahla ac twanla motom ke Lulu in Kof Siloam."
(Kalmen ine se inge pa "Supweyukla.") Ouinge mwet
sac som, twanla mutal, ac el foloko tuh liyaten. 8 Na
mwet tulan lal ac elos su liyal ke el mwet ngusr se
meet, elos asiyuki, "Tia pa inge mwet se ma muta
ngusr ah?" 9 Kutu selos fahk, "Pwaye, el pa ingan," a
kutu pac fahk, "Mo, tia el. El oana mwet sac." Ouinge
mwet sac sifacna fahk, "Nga pa mwet sac." 10 Elos
siyuk sel, "Fuka tuh kom ku in liye inge?" 11 El topuk,
"Mwet se pangpang Jesus el orala fohk furarrar, ac
sang mosrwela mutuk, ac fahk nga in som nu Siloam
ac twanla mutuk. Na nga som, ac pacl se na nga
twanla mutuk, nga ku in liye." 12 Elos siyuk, "El oasr
oya?" El topuk, "Nga nikin." 13 Na elos pwanla mwet

se ma tuh kun meet nu yurin mwet Pharisee. 14 Len
Sabbath se pa Jesus el orala fohk furarrar ac sang
akwoyela mutun mwet kun sac. 15 Na mwet Pharisee
elos sifilpa siyuk sin mwet sac lah fuka nwe el ku in
liye. El fahk nu selos, “El sang fohk furarrar nu ke
mutuk. Nga twanla mutuk, ac inge nga ku in liye.”
16 Kutu sin mwet Pharisee fahk, “Mwet se ma orala
ma se inge tia ku in ma sin God me, mweyen el tia
akos Ma Sap ke Sabbath.” A kutu mwet uh fahk,
“Fuka tuh mwet koluk se in ku in oru kain luman
mwenmen inge?” Na elos srisrielik. 17 Ke ma inge
mwet Pharisee elos sifilpa siyuk sin mwet sac, “Kom
fahk mu el akkalemyela motom — kwal, mea kom ac
fahk kacl?” Mwet sac topuk, “El mwet palu se.” 18
Tusruktu mwet fulat lun mwet Jew elos tia lungse
lulalfongi mu el kun meet ac inge el ku in liye, nwe
ke na elos pangonma papa ac nina kial 19 ac siyuk
seltal, “Ma nutumtal pa mukul se inge? Komtal fahk
mu el isusla tuh kun. Na fuka tuh inge el ku in liye?”
20 Papa ac nina kial topuk, “Kut etu lah el wen natusr,
ac kut etu pac lah el isusla kun. 21 Tusruktu kut tia
etu lah fuka tuh inge el ku in liye. Kut tia pac etu lah
su akkeyalla ke kun lal uh. Siyuk sel. El matu ac el ku
in sifacna topuk!” 22 Papa ac nina kial ah fahk ouinge
mweyen eltal sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew,
su insesela tari mu mwet se ma fahk mu el lulalfongi
lah Jesus pa Christ, ac sisila el liki iwen lolngok. 23
Pa oru papa ac nina kial ah fahk mu, “El matu. Siyuk
sel!” 24 Elos sifilpa solama mwet se su isusla kun, ac
fahk nu sel, “Wulela ye mutun God lah kom ac kaskas
na pwaye! Kut etu lah mwet se su akkeyekomla inge
el mwet koluk se.” 25 Mwet sac topuk, “Nga tia etu
lah el mwet koluk se ku tia. Ma sefanna nga etu: nga
mwet kun se meet, ac inge nga liye.” 26 Elos siyuk,
“Mea el oru nu sum pwanang kom kwela liki kun lom
ah?” 27 El topuk, “Nga fahk tari nu suwos, a kowos
tiana porongo. Efu kowos ku lungse sifilpa lohng?
Mea, kowos lungse wela pac mwet tumal lutlut?” 28
Elos suwoswosyang nu sel ac fahk, “Kom pa mwet
tuma lutlut lun mwet sacn, a kut mwet lutlut lal Moses.
29 Kut etu lah God El kaskas nu sel Moses, a funu ke
mwet sacn, kut tiana etu lah el tuku ya me!” 30 Mwet
sac topuk, “Mea sakirik se! Kowos tia etu lah el tuku
ya me, a el akkeyeyula liki kun luk uh! 31 Kut etu
lah God El porongo mwet su inse pwaye nu sel ac
akos ma lungse lal. El tia porongo mwet koluk uh. 32
Oe ke mutawauk lun faclu, wangin sie mwet lohng
mu sie mwet ku in sang liyaten nu sin sie mwet su
isusla kun. (aiōn g165) 33 Mwet se inge fin tia ma sin
God me, el koflana oru kutena ma.” 34 Ac elos topuk,
“Kom isusla in ma koluk ac matula in ma koluk, a
kom srike in luti kut?” Na elos sisella liki iwen lolngok
uh. 35 Ke Jesus el lohngak ma sikyak inge, el konauk
mwet sac ac siyuk sel, “Ya kom lulalfongi ke Wen
nutin Mwet?” 36 Mwet sac topuk, “Leum, fahk nu sik
su el uh, tuh ngan ku in lulalfongel!” 37 Jesus el fahk
nu sel, “Kom liyal tari, ac el pa kaskas nu sum inge.”
38 Mwet sac fahk, “Leum, nga lulalfongi,” ac el pasrla
ye mutal ac alu nu sel. 39 Jesus el fahk, “Nga tuku nu
faclu in nununku, tuh mwet kun fah ku in liye, ac elos
su liye fah ekla kun.” 40 Kutu mwet Pharisee su welul
elos lohng ma el fahk inge, na elos siyuk sel, “Ya
kut kun pac?” 41 Jesus el fahk, “Kowos fin kun, na
ac wangin mwatuwos. Tusruktu ke kowos fahk mu
kowos ku in liye, kalmac pa oasr na mwatuwos.”

10 Jesus el fahk, “Nga fahk na pwaye nu suwos:
mwet se ma tia ut ke mutunoa nu in kalkal lun
sheep, a sroak ke kutena acn, el sie mwet pisrapasr
sulallal. 2 Mwet se ma ut ke mutunoa, el mwet liyaung
sheep, 3 ac mwet liyaung mutunoa el ikasla nu sel.
Sheep natul uh akilen pusracl ke el pangnolos ke
inelos, ac el pwanulosla. 4 Ke el usalosme nu likin
kalkal uh, el fahsr meet ac sheep uh fahsr tokol,
mweyen elos etu pusracl. 5 Elos fah tia fahsr tukun
kutena mwet, a elos ac kaingla liki mwet sac, mweyen
elos tia etu pusracl.” 6 Jesus El fahk pupulyuk se inge
nu selos, tusruktu elos tiana kalem ke kalmen ma el
fahk ah. 7 Ke ma inge Jesus el sifilpa fahk, “Nga fahk
na pwaye nu suwos: Nga pa mutunoa nu ke sheep
uh. 8 Mwet nukewa su tuku meet likiyu elos mwet
pisrapasr sulallal, ac sheep uh tiana porongelos. 9
Nga pa mutunoa. Kutena su utyak keik el fah moulla,
ac keik el fah ilyak ac illa ac konauk ma nal. 10 Mwet
pisrapasr elos tuku na in pusr, uniya, ac kunausla.
Nga tuku tuh mwet uh in ku in eis moul — aok,
moul se ma fas ke ma wo nukewa. 11 “Nga mwet
shepherd wo, su akola in misa ke sheep uh. 12 Sie
mwet su orekma in eis moul, su tia mwet shepherd
na pwaye ac tia ma natul sifacna pa sheep uh, ke
el liye soko wolf tuku, el ac kaingla liki sheep uh.
Na wolf uh el ac sruok soko, ac ma ngia kaingelik.
13 Mwet orekma sac kaingla mweyen el orekma na

ke moul, ac tia nunku ke sheep uh. **14** Nga mwet
shepherd wo. Nga etu ma nutik ac ma nutik eteyu, **15**
oana ke Papa El eteyu, ac nga etu Papa. Ac nga
engan in sang moul luk ke sheep nutik. **16** Oasr kutu
pac sheep nutik su tia muta in kalkal se inge. Nga
enenu in usalosme pac. Elos fah lohng pusrek, ac
elos nukewa fah u sefannala, yurin mwet shepherd
sefanna. **17** "Papa El lungse nga, mweyen nga engan
in fuhleak moul luk, tuh nga fah ku in sifilpa eis. **18**
Wangin mwet eisla moul luk likiyu. Nga sifacna fuhlela
ke lungse luk. Oasr suwohs luk in fuhleak, ac oasr
suwohs luk in sifilpa eis, mweyen pa inge ma Papa
tumuk El sapkin nga in oru." **19** Sifilpa oasr srisrielik
inmasrlon mwet uh ke sripen kas inge. **20** Pus selos
fahk, "Oasr demon se yorol! El lofongla! Efu kowos
ku porongel?" **21** A kutu selos fahk, "Mwet ma oasr
demon yoro uh tia ku in kaskas ange! Fuka tuh sie
demon in sang liyaten nu sin mwet kun uh?" **22** Ke
pacl se inge, Kufwen Kisa ke Tempul orek in acn
Jerusalem. **23** Pacl in mihsrisr, ac Jesus el fahsr ke
Sawalsrisr lal Solomon in Tempul, **24** ke mwet uh
fahsreni raunella ac siyuk sel, "Kom ac wikin lah su
kom an nwe ngac? Fahk in kalem nu sesr: ya kom pa
Christ?" **25** Jesus el topuk, "Nga fahkot tari nu suwos,
a kowos tiana lulalfongiyu. Orekma nga oru ke ku
lun Papa tumuk pa sifacna fahkak lah su nga. **26**
A kowos ac tia lulalfongi, mweyen kowos tia sheep
nutik. **27** Sheep nutik porongo pusrek. Nga etalos, ac
elos fahsr tukuk. **28** Nga sang moul kawil nu selos, ac
elos fah tiana misa. Wangin mwet ku in tulakunulosla
likiyu. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **29** Elos su Papa El ase
nu sik elos saok liki ma nukewa, ac wangin mwet ku
in tulakunulosla liki karinginyuk lun Papa tumuk. **30**
Nga ac Papa ma sefanna." **31** Na mwet uh sifilpa tou
eot in sang tanglal. **32** Jesus el fahk nu selos, "Ma wo
puspis nga orala ye motowos su Papa El ase nu sik
in oru. Ma ya kac sin ma inge kowos ke tungalyu kac
an?" **33** A elos fahk, "Kut tia lungse tungal kom ke
sripen kutena orekma wo, a ke sripen kas enum lom
lain God! Mwet se na pa kom, a kom srike in oru mu
kom pa God!" **34** Ac Jesus el fahk, "Simla in Ma Sap
lowos sifacna lah God El fahk mu, 'Kowos god uh!'
35 Kut etu lah ma fahkak in Ma Simusla uh pwayena
nwe tok; ac God El pangon mwet ingan god — aok,
mwet ma kas lal uh tuh itukyang nu se. **36** Funu keik,
Papa El suleyula ac supweyume nu faclu. Na fuka
tuh kowos fahk mu nga kaskas enum ke nga fahk mu
nga Wen nutin God? **37** Nimet lulalfongiyu nga fin tia
oru ma Papa tumuk El lungse ngan oru. **38** Tusruktu
nga fin oru, kowos finne tia lulalfongiyu, kowos in
lulalfongi orekma luk, tuh kowos fah ku in etu na
pwaye lah Papa El oasr in nga, ac nga in Papa." **39**
Elos sifilpa srike in sruokilya Jesus, tusruktu el worla
liki inmasrlolos. **40** Toko Jesus el sifilpa folokla tupalla
Infacl Jordan nu yen John el oru baptais lal we, ac
el muta we. **41** Mwet puspis tuku nu yorol ac fahk,
"John el tiana orek mwenmen, tusruktu ma nukewa el
fahk ke mwet se inge pwayena." **42** Ac mwet puspis
we lulafongel.

11 Sie mukul pangpang Lazarus su muta Bethany,
el masak. Bethany pa siti srisrik se ma Mary
ac Martha, tamtael lal, muta we. **2** (Mary se inge pa
tuh ukuiya ono se nu ke nien Leum ac sang aunsifal
eela. Lazarus se ma mas inge ma wial.) **3** Tamtael
se inge supwala kas nu sin Jesus ac fahk, "Leum,
mwet kawuk saok lom el mas." **4** Ke Jesus el lohngak
el fahk, "Mas se inge tia ma nu ke misa, a ma in
nawela God, oayapa Wen nutin God fah eis wolana
kac." **5** Jesus el lungse Martha ac Mary, su ma wial,
ac Lazarus. **6** Tusruktu ke el lohng lah Lazarus el
mas, el mutana yen el muta we ke len luo pac. **7**
Toko el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Kut folokla
nu Judea." **8** A mwet tumal lutlut elos fahk, "Mwet
Luti, in pacl na fototo se somla, mwet in acn we tuh
srike in tungal kom. Ya kom nunku kom in folok nu
we?" **9** Jesus el topuk, "Ya tia oasr ao singoul luo ke
len se? Ke ma inge kutena mwet su fahsr ke len el
ac tia tukulkul, mweyen el liye kalem lun faclu. **10**
A el fin fahsr ke fong el tukulkul, mweyen wangin
kalem yorol." **11** Jesus el fahk ma inge na el sifil fahk,
"Lazarus, kawuk lasr, el motulla, tusruktu nga ac som
okasulak." **12** Mwet tumal lutlut elos topuk ac fahk,
"Leum, el fin motul, el ac kwela." **13** Kalmen ma Jesus
el fahk uh pa Lazarus el misa, a elos nunku mu el
kaskas ke motul in mongla. **14** Ke ma inge Jesus el
fahkang nu selos ke kas na kalem, "Lazarus el misa,
15 tusruktu ke sripowos nga wokin lah nga wangin
yorol, tuh kowos fah lulalfongi. Kut som nu yorol." **16**
Thomas (su pangpang Fak) el fahk nu sin mwet lutlut
wial, "Fahsru, kut nukewa welul som, tuh kut in wi
pacna Mwet Luti misa!" **17** Ke Jesus el sun acn we, el
lohngak lah Lazarus el pukpuki len akosr lac tari. **18**

Tia sun mael luo Bethany nu Jerusalem, **19** ac mwet
puspis tuku liki acn Judea in akpwaryal Martha ac
Mary ke misa lun mukul se wialtal inge. **20** Ke Martha
el lohngak lah Jesus el tuku, el illa som in osun nu
sel, a Mary el mutana in lohm ah. **21** Martha el fahk
nu sel Jesus, "Leum, kom funu oasr inge, mukul
se wiuk inge lukun tia misa! **22** Tusruktu finne inge
pacna, nga etu lah God El ac sot nu sum kutena ma
kom siyuk sel." **23** Jesus el fahk nu sel, "Ma wiom el
ac sifil moulyak." **24** Martha el topuk, "Nga etu lah el
ac sifil moulyak ke len safla." **25** Jesus el fahk nu sel,
"Nga pa akmoulyauk mwet uh liki misa nu ke moul.
Kutena mwet su lulalfongi in nga fah moul, el finne
misa. **26** Ac kutena mwet su moul ac lulalfongiyu fah
tiana misa. Ya kom lulalfongi ma se inge?" **(aiōn g165)**
27 Martha el topuk, "Aok, Leum! Nga lulalfongi lah
kom pa Christ, Wen nutin God, el su God El wulela
kac mu ac tuku nu faclu." **28** Tukun Martha el fahk ma
inge, el folokla ac mahma nu sel Mary, tamtael lal, ac
fahk, "Mwet Luti el oasr inge, ac el siyuk kom." **29** Ke
Mary el lohng, el tuyak ac sulaklak som in osun nu
sel. (**30** Jesus el soenna tuku nu yen mwet uh walil
we, a el srakna oasr yen se Martha el sonol we ah.)
31 Mwet ma muta lohm ah yorol Mary in akpwaryal,
ke elos liye lah el tuyak ac sulaklak tufoki som, elos
ukwalla mweyen elos nunku mu el ac som in tung ke
kulyuk ah. **32** Mary el tuku nu yen Jesus el muta we,
na ke el liyalak Jesus, el putati nu ke nial ac fahk,
"Leum, kom funu muta inge, mukul se wiuk inge lukun
tia misa!" **33** Jesus el liye lah el tung, oayapa mwet
ma welul elos wi pac tung, na insial arulana asor ac
el liksreni na oela. **34** El siyuk selos, "Kowos piknilya
oya?" Elos topuk, "Leum, fahsru liye." **35** Jesus el
tung. **36** Ac mwet uh fahk, "Liye lupan nunak lal kacl!"
37 A kutu selos fahk, "El tuh sang liyaten nu sin mwet
kun sac, na efu ku elan kofla in oru tuh Lazarus elan
tia misa?" **38** Jesus el srakna asor yohk, na el som nu
ke kulyuk ah, sie luf oan pe eol ah ac eot se itukyang
kosrala mutun luf sac. **39** Jesus el fahk, "Eisla eot
sacn!" Martha, su ma wien mas sac, el fahk, "Leum,
ac arulana koluk fohlo, mweyen el pukpuki len akosr
lac!" **40** Jesus el fahk nu sel, "Mea, nga tia fahk nu
sum tari lah kom fin lulalfongi kom ac liye wolana lun
God?" **41** Elos eisla eot sac nu saya. Na Jesus el
ngetak nu lucng ac fahk, "Papa, nga kulo nu sum tuh
kom porongeyu. **42** Nga etu lah kom porongeyu pacl
nukewa, tusruktu nga fahk ma inge tuh mwet inge in
lulalfongi lah kom supweyume." **43** Tukun el fahk ma
inge, el pang ke pusra lulap, "Lazarus, ilme!" **44** Na el
ilme. Paol ac nial srakna pihpla ke nuknuk in misa,
ac ipin nuknuk se pwelah mutal. Jesus el fahk nu
selos, "Tulala nuknuk in misa lal lukel, ac lela elan
som." **45** Mwet puspis sin mwet Jew ma tuku nu yorol
Mary elos liye ma Jesus el oru, ac elos lulalfongi
kacl. **46** Tusruktu kutu selos folokla nu yurin mwet
Pharisee ac fahkak nu selos ma Jesus el oru. **47** Ke
ma inge mwet tol fulat ac mwet Pharisee elos osun
yurin Un Mwet Pwapa Fulat ac fahk, "Mea kut ac oru,
ke arulana pus mwenmen ma mwet se inge orala? **48**
Kut fin fuhlela elan oru na lumah inge, mwet nukewa
ac lulalfongel lac, ac mwet leum lun acn Rome elos
ac sroang nu kac, ac kunausla Tempul lasr oayapa
mutunfacl sesr." **49** Sie selos pangpang Caiaphas, su
tuh Mwet Tol Fulat ke yac sac, el fahk, "Efu kowos ku
lalfon fuk? **50** Kowos tia akilen lah ac wo nu suwos
tuh mwet se na in misa ke mwet uh, liki mutunfacl
nufon se in kunausyukla?" **51** Pwayeiya uh, Caiaphas
el tia fahk ma inge ke nunak na lal, a ke sripen el
pa Mwet Tol Fulat ke yac sac el fahk kas in palye
kacl Jesus lah el ac misa ke sripen mwet Jew, **52** ac
tia kaclos mukena, a oayapa in eisani nu sie mwet
nukewa lun God su fahsrelik nu yen nukewa uh. **53**
Tukun len sac lac, mwet fulat lun mwet Jew elos suk
na oreya in unilya Jesus. **54** Ke ma inge Jesus el tia
sifil fahsr lemtulauk inmasrlon mwet Jew, a el som
nu ke sie acn apkuran nu yen mwesis, nu ke sie
siti srisrik pangpang Ephraim, ac el muta we yurin
mwet tumal lutlut. **55** Inge apkuran me pacl in Kufwen
Alukela, ac mwet puspis fahsryak liki acn selos nu
Jerusalem in aknasnasyalosla fal nu ke oakwuk lun
Ma Sap meet liki kufwa uh. **56** Elos sokol Jesus, ac
ke elos tukeni in Tempul elos asiyuki sie sin sie, "Mea
kowos nunku? El ac tuku nu ke kufwa uh ku tia?"
57 Mwet tol fulat ac mwet Pharisee elos sapkin mu
kutena mwet fin etu acn Jesus el oasr we, elan tuku
akkalemye tuh elos in sruokilya.

12 Len onkosr meet liki Kufwen Alukela, Jesus
el som nu Bethany, acn sel Lazarus, mwet se
el akmoulyauk liki misa. **2** Elos akoo mongo in eku
se nu sel we, ac Martha el kasru in kulansap kac.
Lazarus el sie selos su welul Jesus fungyang nu
ke tepu uh. **3** Na Mary el use sie sufa in ono na

yohk molo, ma orekla ke sak keng soko pangpang
nard, ac ukuiya nu ke nial Jesus, ac eela ke aunsifal.
Foulin ono keng sac fohlela in lohm sac nufon. **4**
Judas Iscariot — sie sin mwet tumal lutlut lun Jesus,
el su ac fah tukakunulak — el fahk, **5** "Efu ku ono
soko inge tia kukakinyukla ke tolfoko ipin silver, ac
itukyang nu sin mwet sukasrup uh?" **6** El tia fahk
ma inge mweyen el nunku ke mwet sukasrup, a
mweyen el mwet mutunpo koluk se. El pa sruok pak
in mani uh, ac oasr na pacl el orekmakin nu ke mwe
enenu lal sifacna. **7** Tusruktu Jesus el fahk, "Nimet
lusrongol! Lela elan esam lah ma el oru inge ma
nu ke len in pukpuki luk. **8** Ac oasr mwet sukasrup
yuruwos pacl nukewa, a nga ac tia muta yuruwos pacl
nukewa." **9** Mwet puspis elos lohngak lah Jesus el
oasr Bethany, na elos som nu we. Elos tia som in liyal
Jesus mukena, a oayapa tuh elos in liyal Lazarus,
su Jesus el akmoulyauk liki misa. **10** Ke ma inge
mwet tol fulat elos pwapa tuh elos in oayapa unilya
Lazarus, **11** mweyen ke sripal, mwet Jew puspis elos
ngetla lukelos ac lulalfongi ke Jesus. **12** Ke len se
tok ah, un mwet na lulap se ma tuku nu ke Kufwen
Alukela elos lohng lah Jesus el ac tuku nu Jerusalem.
13 Ke ma inge elos us lesak palm ac illa som in sonol.
Elos sasa ac fahk, "Hosanna! Insewowo el su tuku
Inen Leum! God Elan akinsewowoye Tokosra lun
Israel!" **14** Jesus el konauk donkey soko ac sroang
muta fac, oana ke Ma Simusla fahk: **15** "Siti Zion,
nikmet sangeng! Liye, Tokosra lom el tuku, Ac el
muta fin soko donkey fusr." **16** Mwet tumal lutlut tia
kalem ke ma inge in pacl sac, tusruktu ke pacl se
Jesus el akmoulyeyukyak in wolana, elos fah esamak
lah Ma Simusla fahkak ma inge kacl, ac elos esamak
pac lah elos tuh oru ma inge nu sel. **17** Mwet ma
tuh welul Jesus ke pacl se el pangnolma Lazarus
liki inkulyuk uh ac akmoulyalak liki misa ah, elos
tuh fahkak ke ma sikyak inge. **18** Pa inge sripa se
oru un mwet uh tuku sonol — mweyen elos lohng
lah el oru mwenmen se inge. **19** Na mwet Pharisee
elos fahk nu sin sie sin sie, "Wanginna ma kut ku
in oru! Ngetla liye, faclu nufon welul lac!" **20** Oasr
mwet Greek inmasrlon mwet ma som nu Jerusalem
in wi alu ke pacl in kufwa uh. **21** Elos som nu yorol
Philip ac fahk, "Leum se, kut kena liyal Jesus." (Philip
el mwet Bethsaida in Galilee.) **22** Na Philip el som
fahk nu sel Andrew, ac eltal tukeni som fahk nu sin
Jesus. **23** Jesus el topkolos ac fahk, "Sun pacl fal
tuh Wen nutin Mwet in eis wolana lulap. **24** Nga fahk
na pwaye nu suwos: fiten wheat se fin tia putatla nu
in fohk uh ac misa, na tia ku in puseni, a ac nuna
fita se na. A fin misa, na ac osweya fita pukanten.
25 El su seko moul lal, ac fah tuhlac lukel; a el su
lafwekunla moul lal fin facl se inge, fah eis moul kawil.
(aiōnios g166) **26** El su lungse kulansupweyu el enenu
in fahsr tukuk, tuh mwet kulansap luk fah wiyu yen
nga oasr we. Ac Papa tumuk El fah akfulatyal su
kulansupweyu. **27** "Inge insiuk toasrlana — mea nga
ac fahk? Ya nga ac fahk mu, 'Papa, nik kom lela ao
in keok se inge in putati fuk'? Tusruktu pa inge sripen
tuku luk uh — tuh nga in ku in mutangla ao in keok
se inge. **28** Papa, akkalemye wolana lun Inem!" Na
pusra se kasla inkusrao me ac fahk, "Nga akkalemye
tari wolana luk, ac nga fah sifilpa oru." **29** Un mwet
se ma tu in acn sac elos lohng pusra sac, ac kutu
selos fahk mu pusren pulahl, a kutu mu, "Lipufan se
kaskas nu sel!" **30** A Jesus el fahk nu selos, "Pusra
sac tia kaskas ke sripuk, a ke sripowos. **31** Inge pacl
in nununkeyuk faclu. Inge leum lun faclu fah sisila. **32**
Pacl se nga ac sripsripyak liki faclu, nga fah kolma
mwet nukewa nu yuruk." (**33** Ke el fahk ma inge el
akkalemye luman misa se su el ac keok kac.) **34** Un
mwet sac topuk ac fahk, "Ma Sap lasr uh fahk mu
Christ el ac moul ma pahtpat. Na efu ku kom fahk mu
Wen nutin Mwet ac fah sripsripyak? Su Wen nutin
Mwet se inge?" **(aiōn g165)** **35** Jesus el topuk ac fahk,
"Ac fah oasr kalem inmasrlowos ke kitin pacl na. Oru
orekma lowos ke srakna oasr kalem yuruwos, tuh
lohsr uh in tia tuku nu fowos. Tuh el su fahsr in lohsr
el tia etu acn el fahsr nu we. **36** Kowos lulalfongi
ke kalem ke srakna oasr yuruwos, tuh kowos fah
mwet lun kalem." Tukun Jesus el fahk ma inge, el
som liki acn sac ac wikla lukelos. **37** El nwe orala
ma usrnguk puspis ye mutalos, elos tiana lulalfongi
in el, **38** tuh kas in palu lal Isaiah fah akpwayeiyuk:
"Leum, su lulalfongi pweng ma kut srumun? Leum
God El akkalemye ku lal nu sin su?" **39** Ke ma inge
elos koflana lulalfongi, mweyen Isaiah el oayapa
fahk: **40** "God El konela mutalos Ac kaliya nunak
lalos, Tuh mutalos fah tia liye, Ac nunak lalos fah tia
kalem Ac elos fah tia forma nu sik, God El fahk, Tuh
ngan akkeyalos liki mas lalos." **41** Isaiah el fahk ma
inge mweyen el liye wolana lun Jesus, ac en kaskas

kacl. **42** In pacl sac, mwet fulat puspis sin mwet Jew
lulalfongi ke Jesus Tusruktu ke sripen mwet Pharisee,
elos tia sramsramkin lemtulauk, mweyen elos tia
lungse in sisila elos liki iwen lolngok. **43** Elos lungse
tuh mwet uh in kaksakunulos, liki elos in eis kaksak
sin God. **44** Jesus el fahk ke sie pusra lulap, "El su
lulalfongiyu el tia lulalfongiyu mukena, a el oayapa
lulalfongi ke El su supweyume. **45** El su liyeyu, el liyal
pac El su supweyume. **46** Nga tuku nu faclu oana
kalem se, tuh elos nukewa su filiya lulalfongi lalos in
nga, fah tia mutana in lohsr. **47** Kutena mwet fin lohng
kas luk ac tia akos, nga fah tia nununkal. Nga tia tuku
in nununku faclu, a in molela. **48** El su tia eisyu ac tia
eis kas luk, oasr sie su ac fah nununkal. Kas ma nga
fahkak uh pa ac nununkal ke len safla! **49** Mwe luti
luk uh tia ma sik sifacna, a Papa su supweyume pa
sapkin nu sik ma nga in fahk ac kaskaskin. **50** Nga
etu lah ma El sapkin uh ma ac ase moul ma pahtpat.
Ke ma inge, nga fahk oana ma Papa El fahk nu sik."
(aiōnios g166)

13 Len se meet liki Kufwen Alukela pa inge. Jesus
el etu lah fototome pacl lal in som liki faclu nu
yurin Papa. El nuna lungse mwet lal fin faclu, ac el
lungse elos nwe ke safla. **2** Jesus ac mwet tumal
lutlut elos fungyang nu ke mongo in eku. Devil el
purakulak Judas, wen natul Simon Iscariot, elan fah
tukakunulak Jesus. **3** Jesus el etu lah Papa El sang
tari ku e nukewa nu sel. El etu lah el tuku sin God
me ac el ac som nu yurin God. **4** Ke ma inge el
tuyak liki tepu uh, ac eisla nuknuk loeloes lal, ac
losya infulwal ke sie taol. **5** Na el okoala kof nu in
sie ahlu, ac mutawauk in oul nien mwet tumal lutlut,
ac eela ke taol se kapir infulwal ah. **6** El tuku nu
yorol Simon Peter, su fahk nu sel, "Leum, ya kom
ac oul niuk?" **7** Jesus el topuk nu sel, "Kom tiana
kalem ke ma nga oru inge, tusruktu kom ac fah kalem
kac tok." **8** Na Peter el fahk, "Kom fah tiana ohlla
niuk ke kutena pacl!" Jesus el topuk, "Nga fin tia
oul niom, kom ac fah tila mwet tumuk lutlut." **(aiōn
g165)** **9** Simon Peter el fahk, "Leum, fin angan, tia oul
niuk mukena, a ohlla pac pouk ac sifuk!" **10** Jesus el
fahk, "Kutena mwet su yihla tari el nasnas, ac el tia
enenu in oul kutena acn ke manol sayen nial. Kowos
nukewa nasnas — sayen sie." (**11** Jesus el etu tari
lah su ac tukakunulak uh, pa oru el fahk mu, "Kowos
nukewa nasnas, sayen sie.") **12** Tukun Jesus el ohlla
nialos, el sifilpa nokomang nuknuk loeloes lal, ac
folokla nu acn sel ke tepu sac. El siyuk selos, "Ya
kowos kalem ke ma se nga tufahna oru nu suwos
ah? **13** Kowos pangonyu Mwet Luti ac Leum, ac fal
kowos in fahk ouingan, mweyen pwaye. **14** Nga Leum
ac Mwet Luti lowos, ac nga tufahna ohlla niowos. Ke
ma inge, kowos enenu pac in oul nien sie sin sie. **15**
Nga oakiya sie srikasrak nu suwos, tuh kowos fah
oru oana nga oru nu suwos. **16** Nga fahk na pwaye
nu suwos: wangin mwet kohs el fulat liki leum lal,
ac wangin mwet utuk kas fulat lukel su supwalla. **17**
Inge ke kowos etu ma pwaye se inge, ac fah mwe
insewowo yohk nu suwos kowos fin moulkin!" **18** "Nga
tia kaskas keiwos nukewa. Nga arulana etalos su nga
sulela. Tusruktu Ma Simusla enenu in akpwayeyuk su
fahk. 'Mwet se ma ipeis ke mongo nak el forla lainyu.'
19 Nga fahk ma inge nu suwos, meet liki ac sikyak,
tuh ke pacl se fin sikyak, kowos fah lulalfongi lah,
'Nga Nuna Nga Ah Na.' **20** Nga fahk na pwaye nu
suwos: el su insewowo in eisal su nga supwaot, el
oayapa eisyu; ac el su insewowo in eisyu, el oayapa
eisal su supweyume." **21** Tukun Jesus el fahk ma
inge, el arulana toasr insial, ac akkalemye nu selos
mu, "Nga fahk na pwaye nu suwos: sie suwos ac
tukakinyuyak." **22** Mwet tumal lutlut elos ngetani sie
sin sie. Elos arulana nukanla lah su el kaskas kac uh.
23 Sie sin mwet lutlut, el su Jesus el lungse yohk,
el muta sisken Jesus. **24** Simon Peter el pounsetel
ac fahk, "Siyuk sel lah su el kaskas kac uh?" **25**
Ouinge mwet lutlut sac keyang nu sel Jesus ac siyuk,
"Leum, ku su?" **26** Jesus el topuk, "Mwet se ma nga
ac twenya ipin bread se ac sang nu se uh pa mwet
sac." Ouinge el eis ipin bread se, ac twenya ac sang
nu sel Judas, wen natul Simon Iscariot. **27** Pacl se na
Judas el sruokya ipin bread sac, na Satan el ilyak nu
in el. Jesus el fahk nu sel, "Aksaye oru ma kom ac
oru an!" **28** Tia sie selos su muta ke tepu sac kalem
kac lah efu ku Jesus el fahk ma se inge nu sel. **29**
Ke sripen Judas pa mwet liyaung pak in mani lalos,
kutu sin mwet lutlut uh nunku mu Jesus el fahk elan
som moli ma eneneyuk nu ke kufwa sac, ku elan som
sang mwe kasru nu sin mwet sukasrup. **30** Tukunna
Judas el eis ipin bread sac ah, na el tufoki. Fongeni
tari. **31** Tukun Judas el tuyak som, Jesus el fahk,
"Inge wolana lun Wen nutin Mwet akpwayeiyuk. Inge
wolana lun God akkalemyeyukla kacl. **32** Ac wolana

lun God fin akkalemyeyukla kacl, na God sifacna El
fah sang wolana lun Wen nutin Mwet, ac El ac fah
sa in orala ma inge. 33 Tulik nutik, nga ac fah tia
muta yuruwos paht. Kowos ac fah sukyu, tusruktu
nga fahk nu suwos inge ma nga tuh fahk nu sin mwet
fulat lun mwet Jew, ‘Kowos koflana som nu yen nga
ac som nu we.’ 34 Inge nga sot nu suwos sie ma
sap sasu: kowos in lungse sie sin sie. Oana ke nga
lungse kowos, kowos in oayapa lungse sie sin sie. 35
Kowos fin lungse sie sin sie, na mwet nukewa ac fah
etu lah kowos mwet tumuk lutlut.” 36 Simon Peter el
siyuk sel, “Leum, kom ac som nu ya?” Jesus el topuk,
“Kom tia ku in ukweyu inge nu yen nga ac som nu
we, tusruktu tok kom ac fah fahsr tukuk.” 37 Peter
el siyuk, “Leum, efu ku ngan tia ku in fahsr tukum
inge? Nga akola in misa keim!” 38 Jesus el fahk,
“Ya pwayena lah kom akola in misa keik? Nga fahk
na pwaye nu sum: meet liki won uh kahkla, kom ac
lafwekinyu pacl tolu.”

14 Jesus el fahk nu selos, “Nik kowos fosrnga ku
inse toasr. Lulalfongi in God ac lulalfongi pac in
nga. 2 Pukanten acn in muta in lohm sin Papa tumuk,
ac nga ac som in akoo acn suwos. Funu tia ouinge
nga lukun tia ku in fahk ma inge nu suwos. 3 Ac
tukun nga ac som akoo acn suwos, nga ac fah foloko
ac eis kowos nu yuruk, tuh yen nga muta we kowos
fah oayapa muta we. 4 Kowos etu inkanek nu yen
nga ac som nu we.” 5 Thomas el fahk nu sel, “Leum,
kut tia etu yen kom ac som nu we, na kut ac etu
fuka inkanek nu we uh?” 6 Jesus el topkol ac fahk,
“Nga pa inkanek, ac pwaye, ac moul; wangin mwet
som nu yurin Papa fin tia ke nga.” 7 Ac el fahk nu
selos, “Inge ke kowos eteyu tari, kowos fah oayapa
etu Papa tumuk, ac ingela kowos etal ac kowos liyal.”
8 Philip el fahk nu sel, “Leum, fahkulak Papa nu sesr
— pwayena ma kut enenu.” 9 Jesus el topuk, “Nga
muta yuruwos pacl na loeloes, na Philip, ya pwaye
kom tiana eteyu? Kutena mwet su liyeyu tari el liyal
pac Papa. Na efu kom ku fahk mu, ‘Fahkulak Papa
nu sesr?’ 10 Philip, ya kom tia lulalfongi lah nga muta
in Papa, ac Papa El muta in nga?” Na Jesus el fahk
nu sin mwet tumal lutlut, “Kas ma nga kaskaskin
nu suwos tia ma sik sifacna. Papa, su mutana in
nga, El na pa oru ma inge. 11 Lulalfongiyu ke nga
fahk mu nga muta in Papa, ac Papa El muta in nga.
Kowos fin tia lulalfongi ma nga fahk inge, na kowos
lulalfongi ke ma nga oru. 12 Nga fahk na pwaye nu
suwos: kutena mwet su lulalfongi in nga, fah oru ma
nga oru uh — aok, el ac fah oru pac ma yohk liki,
mweyen nga ac som nu yurin Papa. 13 Ac nga fah
oru kutena ma kowos siyuk kac inek, tuh wolana
lun Papa fah akkalemyeyuk in Wen. 14 Kowos fin
siyuk sik kutena ma inek, nga fah oru.” 15 “Kowos
fin lungse nga, kowos ac akos ma sap luk. 16 Nga
fah siyuk sel Papa, ac el ac fah sot Ngun Mutal nu
suwos, su ac fah kasrekowos ac muta yuruwos nwe
tok. (aiōn g165) 17 El pa Ngun su akkalemye na pwaye
ke God. Faclu koflana eisal, mweyen faclu koflana
liyal ku etal. Tusruktu kowos etal, mweyen el mutana
yuruwos ac el oasr in kowos. 18 “Nga fah tia filikowosi
mwet mukaimtal. Nga fah foloko nu yuruwos. 19 In
kitin pacl na faclu fah tia sifil liyeyu, tusruktu kowos
ac liyeyu; ac ke sripen nga moul, kowos fah oayapa
moul. 20 In len sac, kowos fah etu tuh nga oasr in
Papa ac kowos oasr in nga, oana ke nga oasr in
kowos uh. 21 “Kutena mwet su lohng ac liyaung ma
sap luk, el lungse nga. Ac el su lungse nga, Papa
tumuk El fah lungse pac el. Nga fah oayapa lungse el
ac sifacna fahkyuyak nu sel.” 22 Judas (tia Judas
Iscariot) el fahk, “Leum, ac fuka kom in fahkkomyak
nu sesr, a tia nu sin faclu?” 23 Jesus el topuk nu sel,
“El su lungse nga fah akos kas luk. Papa tumuk fah
lungse el, na nga ac Papa tumuk fah tuku nu yorol ac
muta yorol. 24 El su tia lungse nga el tia akos kas
luk. Ac kas ma kowos lohng sik tia ma luk sifacna,
a ma sin Papa, su supweyume. 25 “Nga fahkot ma
inge nu suwos ke nga srakna oasr yuruwos. 26 Ngun
Mutal el fah tuku ac kasrekowos, mweyen Papa El
fah supwama inek, el fah luti kowos ma nukewa, ac
oru kowos in esamak ma nukewa ma nga fahk tari
nu suwos. 27 “Nga filiya misla yuruwos. Misla luk
sifacna pa nga asot nu suwos. Nga tia asot oana ke
faclu asot. Nikmet fosrnga ku toasr, oayapa nikmet
sangeng. 28 Kowos lohng ke nga fahk nu suwos,
‘Nga ac som, tusruktu nga ac foloko nu yuruwos.’
Kowos fin lungse nga, kowos ac engankin lah nga ac
som nu yurin Papa, mweyen El fulat likiyu. 29 Nga
fahk ma inge nu suwos meet liki ac sikyak, tuh ke
pacl se sikyak uh kowos fah lulalfongi. 30 Nga fah tia
sifilpa kaskas paht yuruwos, mweyen leum lun faclu
el ac tuku. Wangin ku lal fuk, 31 tusruktu faclu enenu
in etu lah nga lungse Papa, pa pwanang nga oru ma

nukewa El sapkin ngan oru. “Fahsru, lela kut in som
liki acn se inge.”

15 “Nga fainpwaye, ac Papa tumuk El mwet
yukwiya. **2** El kotala lah nukewa in nga ma tia
isus fahko, ac el kofela lah nukewa ma isus fahko tuh
in nasnas ac isus fahko pus liki meet ah. **3** Kowos
aknasnasyeyuk tari ke kas su nga fahkak tari nu
suwos. **4** Kowos in kupasrme nu sik, ac nga fah
kupasr na nu suwos. Sie lah koflana in sifacna isus
fahko. El fah isus fahko el fin kupasryang na nu ke
inkain fain uh. In lumah sacna, kowos tia ku in orek
fahko kowos fin tia mutana in nga. **5** “Nga fain, ac
kowos pa lah kac uh. Kutena mwet su mutana in nga,
ac nga in el, fah isus fahko puspis, tuh kowos koflana
oru kutena ma kowos fin muta sayuk. **6** Kutena mwet
su tia muta in nga fah sisila, oana mah paola ma
mwet uh ac sifani ac sisang nu in e uh in firiryak. **7**
Kowos fin mutana in nga ac kas luk oanna in kowos,
na kowos fah siyuk sin Papa ke kutena ma kowos
lungse, ac El fah sot nu suwos. **8** Wolana lun Papa
tumuk ac fah kalem ke kowos isus fahko puspis;
ac in ouiya se inge kowos fah mwet tumuk lutlut.
9 Nga lungse kowos oana ke Papa El lungse nga;
kowos mutana in lungse luk. **10** Kowos fin akos ma
sap luk, kowos ac oanna in lungse luk, oana ke nga
akos ma sap lun Papa tumuk ac mutana in lungse
lal. **11** “Nga fahk ma inge nu suwos tuh engan luk
fah oan in kowos, ac tuh engan lowos fah arulana
yohk. **12** Pa inge ma sap luk nu suwos: kowos in
lungse sie sin sie, oana ke nga lungse kowos. **13**
Wangin lungse yurin mwet yohk liki lungse se inge:
tuh sie mwet fah filiya moul lal ke mwet kawuk lal. **14**
Ac kowos mwet kawuk luk, kowos fin oru ma nga
sapkin nu suwos. **15** Nga tia sifilpa pangon kowos
mwet kulansap, mweyen sie mwet kulansap el tia
etu ma mwet kacto lal el oru. A nga pangon kowos
mwet kawuk, mweyen nga fahkot ma nukewa ma
nga lohng sin Papa tumuk. **16** Kowos tia suleyula;
nga sulekowosla ac srisrngikowosi kowos in som ac
isus fahko puspis — kain fahko ma ac oan paht. Ke
kowos oru ouinge, na Papa El fah asot nu suwos
kutena ma su kowos siyuk sel inek. **17** Ke ma inge,
nga sapkin nu suwos tuh kowos in lungse sie sin sie.”
18 “Mwet faclu fin srungakowos, esam na lah elos tuh
srungayu meet liki elos srungakowos. **19** Kowos funu
ma lun faclu, na mwet faclu lukun lungse kowos oana
mwet lalos. Tusruktu kowos tia ma lun faclu mweyen
nga sulekowosla liki faclu, pa pwanang mwet faclu
srungakowos. **20** Esam ma nga tuh fahk nu suwos:
‘Wangin sie mwet kulansap fulat liki mwet kacto lal.’
Elos tuh akkeokyeyu, na elos ac akkeokye kowos
pac. Oayapa oasr mwet su tuh akos mwe luti luk,
na ac fah oasr pac mwet akos kowos. **21** A elos ac
oru ma inge nukewa nu suwos mweyen kowos ma
luk, tuh elos tia etal su supweyume. **22** Nga funu tia
tuku ac sramsram nu selos lukun wangin mwatalos
ke ma koluk. A ke ouinge uh, wangin sripa elos ku
in srukak in tulalosla liki ma koluk lalos. **23** Kutena
mwet su srungayu el srunga pac Papa tumuk. **24** Nga
oru ma su wangin mwet nu orala meet. Elos funu
tia liye ke nga oru ma inge, lukun wangin mwatalos.
A elos tuh liye na ke nga oru ma inge inmasrlolos,
ac elos srakna srungayu ac oayapa Papa tumuk. **25**
Tusruktu ma inge ac nuna sikyak tuh ma simla in Ma
Sap lalos in ku in akpwayeiyuk: ‘Elos srungayu ke
wangin sripa.’ **26** “Ngun Mutal el ac tuku — aok, Ngun
lun pwaye, su tuku sin Papa me. Nga ac fah supwalot
nu yuruwos sin Papa, ac el ac fah orek loh keik. **27**
Ac kowos ac oayapa orek loh keik, mweyen kowos
nuna wiyu oe ke mutawauk ah me.

16 “Nga fahk ma inge nu suwos tuh kowos fah
tia fuhleak lulalfongi lowos. **2** Kowos ac fah
sisila liki iwen lolngok, ac pacl se fah tuku ke kutena
mwet su unikowosi ac fah nunku mu el kulansupu
God ke el oru ma inge. **3** Mwet uh ac oru ouinge nu
suwos mweyen elos tia etu Papa ac tia pac eteyu. **4**
A nga fahk ma inge nu suwos, tuh ke pacl se elos
ac oru ma inge, kowos ac esam lah nga fahkak tari
nu suwos.” “Nga tuh tiana fahk ma inge nu suwos
ke mutawauk ah, mweyen nga muta yuruwos. **5**
Tusruktu inge nga ac som nu yorol su supweyume,
a wangin sie suwos siyuk sik lah nga ac som nu
ya. **6** Ac inge ke nga fahkot nu suwos uh, insiowos
sessesla ke asor. **7** Tusruktu nga fahk na pwaye
nu suwos: ac wo nu suwos lah nga som liki kowos,
mweyen nga fin tia som, Ngun Mutal el ac tia tuku nu
yuruwos in kasrekowos. A nga fin som liki kowos,
na nga ac supwalma nu yuruwos. **8** Ac pacl se el
tuku, el ac akpwayei nu sin mwet faclu lah arulana
tafongla nunak lalos ke ouiya lun ma koluk, ac ke ma
su suwohs, ac ke nununku lun God. **9** Tafongla nunak
lalos ke ma koluk, mweyen elos tiana lulalfongi in nga.

10 Tafongla nunak lalos ke ma suwohs, mweyen nga
ac som nu yurin Papa, ac kowos fah tia sifil liyeyu. 11
Ac elos tafongla ke nununku, mweyen el su leum lun
faclu el nununkeyuk tari. 12 "Srakna pus ma nga kena
fahk nu suwos, tusruktu ac arulana upa nu suwos in
kalem kac inge. 13 Tuh ke pacl se Ngun el ac tuku,
Ngun se su akkalemye pwayeiyen ma ke God, el ac
fah pwen kowos nu ke ma pwaye nukewa. El fah tia
kaskas ke ku lal sifacna, a el ac kaskas ke ma el
lohng, ac el ac fahkak nu suwos ke ma ac fah tuku.
14 El ac fah akkalemye wolana luk, mweyen el ac eis
ma nga fahk ac fahkak nu suwos. 15 Ma nukewa lun
Papa ma luk, pa pwanang nga fahk mu Ngun ac fah
eis ma nga sang nu sel ac fahkak nu suwos." 16 "In
kitin pacl na, kowos fah tia sifil liyeyu, na tok kutu
kowos fah liyeyu." 17 Kutu sin mwet tumal lutlut elos
asiyuki inmasrlolos, "Mea kalmen ma el fahk inge? El
fahk mu in kitin pacl na kut ac tia sifil liyal, na tok kutu
kut ac liyal. Ac el oayapa fahk, 'Ma inge ma ke sripen
nga ac som nu yurin Papa.' 18 Mea kalmen, 'Kitin
pacl na?' Kut tia etu lah mea el kaskas kac uh!" 19
Jesus el etu lah elos kena siyuk sel, ouinge el fahk
nu selos, "Nga fahk mu, 'In kitin pacl na kowos ac
tia sifil liyeyu, na tok kutu kowos fah liyeyu!' Ya pa
inge ma se kowos asiyuki kac inmasrlowos uh? 20
Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos ac fah tung
mwemelil, a faclu ac fah engan. Kowos fah asor,
tusruktu asor lowos fah ekla nu ke engan. 21 Ke pacl
se sie mutan el apkuran in isusla, el laloela mweyen
pacl in keok lal apkuran me. Tusruktu pacl se tulik
sac isusla, el mulkunla keok lal, mweyen el engan lah
tulik se isusla nu faclu. 22 Ac fah oapana nu suwos:
kowos asor inge, tusruktu nga ac sifilpa liye kowos,
ac insiowos ac fah sessesla ke engan, ke sie kain
engan ma wangin mwet ku in eisla liki kowos. 23 "Ke
len sac ac tuku, kowos fah tia siyuk sik ke kutena ma.
Nga fahk na pwaye nu suwos: Papa El ac fah sot
nu suwos kutena ma kowos siyuk sel kac inek. 24
Kowos soenna siyuk kutena ma inek. Siyuk ac kowos
fah eis, tuh engan lowos fah arulana yohk. 25 "Nga
orekmakin kas in pupulyuk in fahk ma inge nu suwos.
Tusruktu pacl se ac fah tuku ke nga fah tia orekmakin
pupulyuk, a nga ac fah kaskas lemtulauk nu suwos
kacl Papa. 26 Ke len sac ac tuku, kowos fah siyuk sel
inek, ac nga fah tia enenu in siyuk sel keiwos, 27
tuh Papa sifacna El lungse kowos. El lungse kowos
mweyen kowos lungse nga ac lulalfongi lah nga tuku
sin God me. 28 Aok, nga tuku sin Papa me, ac nga
tuku nu faclu; ac inge nga ac som liki faclu, ac som
nu yurin Papa." 29 Na mwet tumal lutlut elos fahk
nu sel, "Inge kom kaskas kalem na ac tia orekmakin
pupulyuk. 30 Inge kut etu lah kom tia enenu sie mwet
in kusen siyuk nu sum, mweyen kom etu ke ma
nukewa. Ma se inge oru kut in lulalfongi lah kom tuku
sin God me." 31 Jesus el topkolos ac fahk, "Ya kowos
lulalfongi inge? 32 Pacl se ac fah tuku, aok tuku tari,
ke kowos nukewa ac fah fahsrelik, kais sie nu yen
sel sifacna, ac nga ac fah mukena muta. Tusruktu
nga tia arulana mukela, mweyen Papa El oasr yuruk.
33 Nga fahkot nu suwos ma inge tuh in oasr misla
yuruwos ke kowos kupasrme nu sik. Ke kowos muta
faclu kowos ac keok. Tusruktu kowos in pulaik na!
Nga kutangla faclu tari!"

17 Tukun Jesus el fahk ma inge, el ngetak nu
inkusrao ac fahk, "Papa, pa inge pacl sac ke
kom ac fahkak wolana lun Wen nutum, tuh Wen fah
oayapa fahkak wolana lom. 2 Tuh kom sang nu sel
tuh in oasr ku lal fin mwet nukewa, tuh El fah sang
moul ma pahtpat nu selos nukewa su kom sang nu
sel. (aiōnios g166) 3 Ac kalmen moul ma pahtpat pa
inge: in etekom, God pwaye sefanna, ac in etu Jesus
Christ, su kom supwama. (aiōnios g166) 4 Nga fahkak
tari wolana lom nu faclu, ke nga aksafyela orekma
ma kom ase nu sik in oru. 5 Inge, ye motom O Papa,
sifilpa ase nu sik wolana lom — wolana su tuh oan
yuruk ke nga muta yurum meet liki faclu orekla. 6
"Nga fahkkomyak tuh elos su kom ase nu sik liki faclu
in etekom. Elos tuh ma lom, ac kom eisalosme nu
sik. Elos akos tari kas lom, 7 ac inge elos etu lah
ma nukewa kom ase nu sik tuku sum me. 8 Nga
sang nu selos mwe fahkak ma kom tuh se nu sik, ac
elos eis tari. Elos etu lah pwaye nga tuku yurum me,
ac elos lulalfongi lah kom supweyume. 9 "Nga pre
kaclos. Nga tia pre ke faclu, a kaclos su kom ase
nu sik, mweyen elos ma lom. 10 Ma nukewa yuruk
ma lom, ac ma nukewa lom ma luk; ac wolana luk
sikyak kalem in elos. 11 Ac inge, tari muta luk fin
faclu ac nga fahsrot nu yurum. A elos ac mutana
faclu. Papa Mutal! Karinganulos ke ku lun Inem, Ine
se su kom tuh ase nu sik. Tuh elos fah ma sefanna,
oana ke nga kom ma sefanna. 12 Pacl se ke nga
welulos, nga liyalosyang ke ku lun Inem — Ine se

ma kom se nu sik. Nga karinganulos ac tia sie selos
tuhlac, sayen el su nuna kalem mu ac tuhlac — tuh
Ma Simusla fah akpwayeiyuk. 13 Ac inge nga fahsrot
nu yurum, ac nga fahk ma inge fin faclu, tuh elos
fah sesseslana ke engan lulap luk. 14 Nga sang kas
lom nu selos tari, ac faclu srungalos, mweyen elos
tia ma lun faclu, oana ke nga tia ma lun faclu. 15
Nga tia siyuk kom in eisalosla liki faclu, tusruktu nga
siyuk kom in liyalosyang liki el su Koluklana. 16 In
oana ke nga tia ma lun faclu, elos tia pac ma lun
faclu. 17 Eisalos nu sum sifacna ke ma pwaye. Kas
lom ma pwaye. 18 Nga supwaloselik nu fin faclu,
oana ke kom supweyume nu faclu. 19 Ac ke sripalos
nga eisyuwot sifacna nu sum, tuh elos fah ku pac
in sifacna eisaloswot na pwaye nu sum. 20 "Nga tia
pre kaclos inge mukena, a nga oayapa pre kaclos
su lulalfongi keik ke sripen fahkak lalos. 21 Nga pre
tuh elos nukewa fah ku in ma sefanna. Papa, lela
elos in muta in kut, oana ke kom muta in nga ac
nga in kom. Lela elos in ma sefanna, tuh faclu fah
lulalfongi lah kom supweyume. 22 Wolana se ma kom
tuh ase nu sik, nga sang nu selos, tuh elos fah ku in
ma sefanna, oana ke nga kom ma sefanna: 23 aok,
nga muta in elos ac kom muta in nga, tuh elos fah
ku in ma sefanna, tuh faclu fah ku in etu lah kom
supweyume, ac lah kom lungse elos oana ke kom
lungse nga. 24 "Papa! Kom eisalosma nu sik, ac nga
lungse elos in wiyu yen nga muta we, tuh elos fah ku
in liye wolana luk — wolana su kom ase nu sik, tuh
kom lungse nga meet liki orekla faclu. 25 O Papa
Suwoswos! Faclu tia etekom, a nga etekom, ac elos
inge etu lah kom supweyume. 26 Nga fahkkomyak
tuh elos in etekom, ac nga fah tafwelana in oru, tuh
lungse lom nu sik fah ku in oan in elos, ac tuh nga
fah oayapa ku in muta in elos."

18 Tukun Jesus el pre tari, el wi mwet tumal lutlut
illa, ac som tupalla Infacl Srisrik Kidron. Oasr
ima se in acn sac, ac Jesus ac mwet tumal lutlut elos
utyak nu we. 2 Judas, el su ac tukakunulak Jesus,
el etu acn sac, mweyen pus pacl Jesus ac mwet
tumal lutlut elos tukeni we. 3 Ouinge Judas el som
nu in ima sac, ac pwen sie un mwet mweun lun acn
Rome welul, oayapa kutu mwet soan ke Tempul ma
supweyukla sin mwet tol fulat ac mwet Pharisee. Elos
us mwe mweun, lam ac kahp welulos. 4 Jesus el
etu na ma nukewa ma ac sikyak nu sel, ouinge el
kalukyang nu yorolos ac siyuk selos, "Su kowos suk
an?" 5 Elos topuk, "Jesus lun Nazareth." El fahk,
"Nga pa el." Judas el wi tu inmasrlon un mwet sac. 6
Ke Jesus el fahk nu selos, "Nga pa el," elos kohloli ac
topla nu infohk ah. 7 Jesus el sifilpa siyuk selos, "Su
kowos suk an?" Ac elos fahk, "Jesus lun Nazareth." 8
Jesus el fahk, "Nga fahk tari nu suwos lah nga pa el.
Fin nga pa kowos suk an, fuhlela mwet inge in som."
(9 El fahk ouinge tuh in akpwayeiyuk kas se el tuh
fahk meet: "Papa, tia sie selos su kom ase nu sik
tuhlac likiyu.") 10 Oasr cutlass se yorol Simon Peter,
na el faesak ac sang paki sie sin mwet kulansap
lun Mwet Tol Fulat, ac wotela sracl layen layot. Inen
mwet kulansap sac pa Malchus. 11 Jesus el fahk
nu sel Peter, "Isongya cutlass nutum an nu ke ma
nukumyen! Mea, kom nunku mu nga ac tia nim ke
cup in keok se ma Papa El se nu sik uh?" 12 Toko
mwet mweun Rome ac captain lalos, wi mwet soan
lun mwet Jew, elos sruokilya Jesus ac kaprilya, 13 ac
kololla meet nu yorol Annas. Annas pa papa tumun
mutan kial Caiaphas, su Mwet Tol Fulat ke yac sac.
14 Caiaphas pa tuh sang kas in kasru nu sin mwet
fulat lun mwet Jew mu, ac fal tuh mwet sefanna in
misa ke mwet nukewa. 15 Simon Peter ac sie pac
mwet lutlut eltal fahsr tokol Jesus. Mwet lutlut se saya
ah eteyuk sin Mwet Tol Fulat, ouinge el welul Jesus
utyak na nwe ke inkul lun Mwet Tol Fulat, 16 a Peter
el mutana likin kalkal ah sisken mutunpot ah. Na
mwet lutlut se ngia el tufoki ac kaskas nu sin mutan
kulansap se su karingin mutunpot uh, ac pwanulak
Peter nu in kalkal ah. 17 Mutan sac fahk nu sel Peter,
"Ku kom tia sie sin mwet lutlut lun mwet sacn?" Peter
el topuk, "Mo, tia nga." 18 Mwet kulansap ac mwet
topang elos tanak tari sie e ke mulut ke sripen arulana
ohu, ac elos tu raunela ac langlung kac. Na Peter el
welulosyang tu langlung. 19 Mwet Tol Fulat el lolngok
sin Jesus ke mwet tumal lutlut ac ke luti lal ah. 20 Ac
Jesus el fahk, "Pacl nukewa nga kaskas lemtulauk nu
sin mwet uh. Luti luk nukewa orek in iwen lolngok
ac in Tempul, yen mwet nukewa tukeni we. Wangin
kutena ma nga fahk in lukma. 21 Na efu kom ku
kusen siyuk sik? Siyuk sin mwet ma lohngyu ah lah
mea nga fahk nu selos. Elos etu ma nga fahk." 22 Ke
Jesus el fahk ma inge, sie sin mwet soan su tu we
puokya likintupal ac fahk, "Kom ku kaskas angan nu
sin Mwet Tol Fulat!" 23 Jesus el fahk nu sel, "Fin oasr

ma nga fahk tuh sufal, akkalemye nu sesr nukewa.
A fin pwaye ma nga fahk uh, efu kom ku puokyu?"
24 Jesus el srakna kapir ke Annas el supwalla nu
yorol Caiaphas, Mwet Tol Fulat. 25 Peter el srakna tu
langlung insac, na kutu sin mwet uh fahk nu sel, "Ku
tia kom pa sie sin mwet lutlut lun mwet sacn?" A Peter
el sifil lafu ac fahk, "Mo, tia nga." 26 Sie sin mwet
kulansap lun Mwet Tol Fulat, su sou lun mwet se ma
Peter el pakela insrac ah, el kasla ac fahk, "Kom
pa nga liye welul Jesus in ima sac — pwaye?" 27
Peter el sifilpa fahk, "Mo" — na in pacl sacna, won se
kahkla. 28 Toang na in lotu sac, utukla Jesus liki lohm
sel Caiaphas nu inkul fulat sel governor. Mwet fulat
lun mwet Jew uh elos tuh tia wi utyak nu inkul fulat
sac ke sripen elos tia lungse akfohkfokyalos, elos
in mau ku in mongo ke Kufwen Alukela. 29 Ouinge
Pilate el ilme nu yorolos ac siyuk, "Mea kowos tukakin
mwet se inge kac uh?" 30 Top lalos nu sel pa, "El
funu tia orala sie ma koluk lulap, kut lukun tia usalu
nu yurum." 31 Pilate el fahk nu selos, "Fin angan,
kowos sifacna usal ac nununkal fal nu ke ma sap
lowos an." Elos topuk ac fahk, "Ma sap lowos, mwet
Rome, tia lela nu sesr in wotela sie mwet in anwuki."
(32 Ma inge sikyak in akpwayei ma Jesus el fahk ke
el fahkak luman misa ma el ac misa kac.) 33 Pilate el
sifil utyak nu in lohm sel ac sap in utuku Jesus nu
yorol, na el siyuk sel, "Ya kom pa tokosra lun mwet
Jew?" 34 Jesus el topuk, "Ya ma na kom sifacna
siyuk, ku mwet pa fahk nu sum keik?" 35 Pilate el
topkol ac fahk, "Ya kom nunku mu nga sie mwet Jew?
Mwet lom sifacna ac mwet tol fulat pa eiskomme nu
sik. Mea kom orala uh?" 36 Jesus el fahk, "Tokosrai
luk uh tia ma lun facl se inge. Funu ma lun faclu,
mwet ma fahsr tukuk lukun anwuk in taranyu liki poun
mwet fulat lun mwet Jew. Mo. Tokosrai luk tia ma
faclu!" 37 Ke ma inge Pilate el siyuk sel, "Fin angan,
ya tokosra se pa kom?" Jesus el topuk, "Kom pa
fahk mu tokosra se pa nga uh. Nga isusla ac tuku nu
faclu ke na sripa se inge: in kaskas ke ma pwaye.
Kutena mwet su ma lun ma pwaye elos porongeyu."
38 Pilate el siyuk, "Ac mea ma pwaye?" Na Pilate el
sifil illa nu yurin mwet uh ac fahk nu selos, "Nga tia
ku in konauk kutena ma koluk lun mwet se inge. 39
Tusruktu in fal nu ke oakwuk uh, yac nukewa ke pacl
in Kufwen Alukela nga muta aksukosokyela sie mwet
kapir nu suwos. Kowos lungse nga in aksukosokyela
tokosra lun mwet Jew?" 40 Elos wowoyak ac fahk,
"Mo, tia el! Kut lungse Barabbas!" (Barabbas el sie
mwet pisrapasr sulallal.)

19 Na Pilate el sap in utukla Jesus ac in sringsring
el. 2 Mwet mweun uh pwelah tefuro se ke
lah ma oasr otoh kac ac oakiya fin sifal, na elos
nokmulang ke nuknuk sroninmutuk loeloes se 3 ac
tuku nu yorol ac fahk, "Paing kom, Tokosra lun mwet
Jew!" Ac elos fahsryang ac srunglul ke paolos. 4
Pilate el sifilpa tufoki nu yurin mwet uh ac fahk, "Liye,
nga ac usalu nu yuruwos tuh kowos in etu lah nga
koflana konauk kutena ma koluk lun mwet se inge." 5
Ouinge Jesus el ilme, susuyang ke tefuro in otoh sac
ac nuknukyang ke nuknuk sroninmutuk loeloes sac.
Pilate el fahk nu selos, "Liye! Pa inge mwet sac!" 6
Ke mwet tol fulat ac mwet topang lun Tempul elos
liyal, elos wowoyak ac fahk, "Srupsrulak! Srupsrulak
fin sakseng soko!" Pilate el fahk nu selos, "Kowos
sifacna usal ac srupsrulak. Nga tia konauk kutena
ma koluk lal." 7 Un mwet uh topuk ac fahk, "Oasr
ma sap lasr ma fahk mu fal elan misa, mweyen el
oru mu el Wen nutin God." 8 Ke Pilate el lohng ma
se inge, el arulana sangeng liki meet ah. 9 El sifilpa
utyak nu in lohm sel ac siyuk sin Jesus, "Kom tuku
oya me?" Tuh Jesus el tiana topuk. 10 Pilate el fahk
nu sel, "Ya kom ac tia kas nu sik? Esam, oasr ku luk
in tulekomla ac oayapa in unikowi fin sakseng." 11
Jesus el topuk ac fahk, "God El funu tia asot ku nu
sum, lukun wangin ku lom fuk. Ke ma inge, mwet se
ma eisyuwot nu inpoum uh, mwatal yohk liki kom." 12
Ke Pilate el lohng ma inge, el srike in suk elan tulalla
Jesus. Tuh un mwet uh wowoyak ac fahk, "Kom fin
tulalla, kalmac pa kom tia mwet kawuk lal Caesar!
Kutena mwet su oru mu el sie tokosra el lain Leum
Fulat lun acn Rome!" 13 Ke Pilate el lohng kas inge,
el pwanulla Jesus nu likin lohm ah, ac muta fin mwe
muta in nununku in acn se ma pangpang "Falful Eot."
(In kas Hebrew pangpang "Gabbatha.") 14 In pacl sac
apkuran in sun infulwen len ke len se meet liki Kufwen
Alukela. Pilate el fahk nu sin mwet uh, "Pa inge
tokosra lowos an!" 15 Elos wowoyak ac fahk, "Unilya!
Unilya! Srupsrulak fin sakseng soko!" Pilate el siyuk
selos, "Mea, kowos lungse nga in uniya tokosra lowos
fin sakseng soko?" Mwet tol fulat elos topuk, "Tokosra
sefanna lasr, pa Caesar!" 16 Na Pilate el eisalang
Jesus nu selos elos in unilya fin sakseng. 17 Ouinge

elos eisal Jesus, ac el illa ac sifacna us sakseng lal,
som nu ke acn se pangpang “Sri In Ahlunsuf.” (In kas
Hebrew pangpang “Golgotha.”) 18 Elos srupsrulak we
fin sakseng soko, ac elos srupusrak pac mwet luo
saya, sie lac ac sie lac, ac Jesus infulwa. 19 Pilate
el simusla sie mwe fahkak ac sang in sripsripi ke
sakseng soko ah. Kas el simusla kac uh pa, “Jesus
Lun Nazareth, Tokosra Lun Mwet Jew.” 20 Mwet
puspis riti, mweyen acn se Jesus el sripsripyak we ah
tia loes liki siti uh. Ma simla sac simla ke kas Hebrew,
kas Latin, ac kas Greek. 21 Mwet tol fulat elos fahk
nu sel Pilate, “Nik kom simis mu, ‘Tokosra Lun Mwet
Jew,’ a wo in fahk mu, ‘Mwet se inge fahk mu, Nga pa
Tokosra Lun Mwet Jew.’” 22 Pilate el topuk, “Ma nga
simusla tari ac wi na.” 23 Tukun mwet mweun elos
srupsrulak Jesus tari fin sakseng, elos eis nuknuk lal
ac kitalik nu ke ip akosr, kais sie ip nu sin kais sie
selos. Elos eis pac nuknuk loeloes lal ma tollac ke ip
sefanna, wangin kwatuta kac. 24 Mwet mweun elos
fahk nu sin sie sin sie, “Wona kut in tia seseya, a
kut susfa kac in konauk lah su ac la uh.” Ma inge
sikyak in akpwayei Ma Simusla su fahk: “Elos kitalik
nuknuk luk inmasrlolos Ac susfa ke nuknuk loeloes
luk.” Na pa inge ma mwet mweun elos oru. 25 Mwet
su tu apkuran nu ke sakseng soko ah pa nina kial
Jesus, tamtael lun nina kial, Mary mutan kial Clopas,
ac Mary Magdalene. 26 Jesus el liye nina kial ac
mwet lutlut se su el lungse ke eltal tukeni tu insac; na
el fahk nu sin nina kial, “El inge el wen nutum.” 27
Na el fahk nu sin mwet lutlut sac, “El inge el nina
kiom.” Tukun pacl sac mwet lutlut sac eisal nina sac
nu in lohm sel sifacna in muta yorol. 28 Ke pacl se
inge Jesus el etu lah ma nukewa aksafleyukla tari.
In akpwayeye Ma Simusla el fahk, “Nga malu.” 29
Ahlu se oan we, sessesla ke wain vinegar, ouinge
twenyuki insroal se ke wain uh, na itukyang nu ke sak
hyssop soko ac kokoyang nu ke oalul. 30 Jesus el
nimya wain sac ac fahk, “Safla tari!” Na kipatu kwawal
ac el fuhleak ngunal. 31 Len sac len Friday se, len in
akoo nu ke Sabbath, na mwet fulat lun mwet Jew
elos tia lungse mano inge in oanna fin sakseng ke
len Sabbath, mweyen Sabbath se inge arulana mutal
nu selos. Ke ma inge elos siyuk sel Pilate elan lela
elos in kotalik nien mwet ma sripsripyak, ac eisya
manolos liki sakseng uh. 32 Ouinge mwet mweun
elos som koteya nien mwet se meet ah, na toko mwet
se akluo ma welul Jesus anwuki ah. 33 A ke pacl se
elos tuku nu yorol Jesus, elos liye lah el misa tari, ke
ma inge elos tiana koto nial. 34 Ne ouinge, sie sin
mwet mweun el fakisang osra natul ah nu ke la sial
Jesus, ac in pacl sacna srah ac kof tukenina sororla
kacl. (35 Mwet se ma liye ke ma inge sikyak el orek
loh kac, tuh kowos in ku pac in wi lulalfongi. Ma el
fahk kac ma pwaye, ac el etu lah el kaskas pwaye.)
36 Ma inge orekla tuh in akpwayei Ma Simusla su
fahk: “Tia sokofanna sri kacl fah kaptelik.” 37 Ac oasr
pac sie Ma Simusla su fahk, “Elos ac fah ngetang liye
el su elos tuh fakisya.” 38 Tukun ma inge Joseph, su
sie mwet in siti srisrik Arimathea, el siyuk sel Pilate
lah el ac ku in eisya monin Jesus. (Joseph el sie
mwet fahsr tukun Jesus, tusruktu in lukma, mweyen el
sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew.) Pilate el fahk
nu sel mu el ku in eis mano sac, ke ma inge Joseph
el som ac usla. 39 Nicodemus, mwet se su tuh som
meet nu yorol Jesus ke fong, el welul Joseph, ac el
us akuran paun siofok ke mwe keng luo inge: myrrh
ac aloes akulamisiyak. 40 Mwet luo inge eis monin
Jesus ac pwella ke nuknuk linen wi mwe keng, fal
nu ke ouiya lun mwet Jew ke akoeyen sie mano nu
ke pukpuki. 41 Oasr sie ima ke acn se ma Jesus el
anwuki we, ac in acn sac oasr kulyuk na sasu se su
soenna oasr mwet pukpuki loac. 42 Ke sripen luf sac
oan apkuran, oayapa ke sripen len se inge len se
meet liki len Sabbath, elos filiya monin Jesus we.

20 Toang na ke lotutang in Sunday, ke srakna
lohsrlosr, Mary Magdalene el som nu ke kulyuk
ah tuh liyauk lah eot sac ipisyukla liki mutun kulyuk
sac. 2 El kasrusr som nu yorol Simon Peter ac mwet
lutlut se ngia su Jesus el lungse, ac fahk nu seltal,
“Elos eisalla Leum liki kulyuk ah, ac kut tia etu lah
elos fililya oya!” 3 Na Peter ac mwet lutlut se ngia eltal
som nu ke kulyuk ah. 4 Eltal tukeni kasrusr, a mwet
lutlut se ngia mui lukel Peter ac sun kulyuk ah meet.
5 El kui nu ten ac liyauk nuknuk linen ah, tusruktu el
tiana utyak nu loac. 6 Ac Simon Peter el tuku tokol ac
suwosla na nwe in kulyuk ah. El liye nuknuk linen oan
we 7 ac nuknuk se ma sang pwelah insifen Jesus ah
— tia wi nuknuk linen uh oan, a limlimla na oan saya.
8 Na mwet lutlut se ngia ma sun kulyuk ah meet, el
utyak pac nu in luf uh. El liye ac lulalfongi. (9 Eltal
soenna kalem ke Ma Simusla ma fahk mu el enenu
na in moulyak liki misa.) 10 Na mwet lutlut luo ah

folokla nu lohm seltal ah. 11 Mary el tu na tung likin
kulyuk ah. Ke el srakna tung, el suwoli ac ngetang nu
in luf sac, 12 ac liyauk lipufan luo nuknuk fasrfasr.
Eltal muta yen se ma monin Jesus tuh oan we ah,
sie ke acn sifal oan we, ac sie ke acn nial oan we.
13 Eltal siyuk sel, "Mutan, efu kom ku tung?" Mary
el topuk ac fahk, "Elos usalla Leum luk, ac nga tia
etu acn elos fililya we!" 14 Na el tapulla ac liyalak
Jesus tu insac, tusruktu el tiana akilen lah Jesus. 15
Jesus el siyuk sel, "Mutan, efu kom ku tung? Su kom
suk an?" Mary el nunku mu el mwet ima se, ouinge
el fahk nu sel, "Fin kom pa usalla, fahk nu sik acn
kom fililya we, ac nga fah som eisal." 16 Jesus el
fahk nu sel, "Mary!" Mary el forang nu sel ac fahk ke
kas Hebrew, "Rabboni!" (Kalmac pa "Mwet Luti.") 17
Jesus el fahk nu sel, "Nik kom sruokyuwi, mweyen
nga soenna sowak nu yurin Papa. Tusruktu, fahla
nu yurin mwet lili ac fahk nu selos lah nga sowak
nu yurin Papa tumuk ac Papa tumalos, God luk ac
God lalos." 18 Ouinge Mary Magdalene el som ac
fahk nu sin mwet tumal lutlut lah el liyalak Leum,
ac el srumun ma Jesus el tuh fahk nu sel ah. 19
Ke eku in len Sunday sac, mwet lutlut elos tukeni in
sie acn ac lakiya srungul uh mweyen elos sangeng
sin mwet fulat lun mwet Jew. Na Jesus el tuku ac tu
inmasrlolos ac fahk, "Misla nu suwos." 20 Tukun el
fahk ma se inge, el kolang paol ac fahkak pac la siyal
nu selos. Mwet tumal lutlut elos arulana engan ke
elos liye Leum. 21 Jesus el sifil fahk nu selos, "Misla
nu suwos. Oana ke Papa El supweyume, ouinge nga
supwekowosla." 22 Na el mongyang nu faclos ac
fahk, "Kowos eis Ngun Mutal. 23 Kowos fin nunak
munas ke ma koluk lun mwet, elos fah eis nunak
munas. Kowos fin tia nunak munas nu selos, elos ac
tia pac eis nunak munas." 24 Thomas (su pangpang
pac Fak,) el wangin yorolos ke Jesus el sikyang nu
selos. 25 Ouinge elos fahk nu sel, "Kut liyal Leum!"
Thomas el fahk nu selos, "Nga fin tia liye inken kinet
in osra inpaol ah, ac filiya kufinpouk fin kinet ah, ac
isongang pouk nu ke la sial, nga ac tia lulalfongi." 26
Wik se toko mwet lutlut elos sifilpa tukeni in lohm ah,
ac Thomas el welulos. Srungul uh lakiyuki, a Jesus
el tuku ac tu inmasrlolos ac fahk, "Misla nu suwos."
27 Na el fahk nu sel Thomas, "Filiya kufinpoum inse
inge, ac liye pouk. Na asroema poum ac isongang
nu ke la siuk. Nimet kom alolo, a lulalfongi na!" 28
Thomas el fahk nu sel, "Leum luk ac God luk!" 29
Jesus el fahk nu sel, "Ya kom lulalfongi mweyen na
kom liyeyu? Insewowo elos su tiana liyeyu a elos
lulalfongi!" 30 Jesus el oru pac mwenmen puspis ye
mutun mwet tumal lutlut, a tiana simla in book se
inge. 31 Tusruktu ma inge simla tuh kowos fah ku in
lulalfongi lah Jesus pa Christ, Wen nutin God, ac tuh
ke lulalfongi lowos in el, kowos fah ku in eis moul.

21 Tukun ma inge, Jesus el sifil sikyang pacl se
nu sin mwet tumal lutlut sisken Lulu Tiberias. El
sifacna fahkulak ouinge. 2 Simon Peter, Thomas (su
pangpang Fak), Nathanael (mwet Cana in Galilee),
wen luo natul Zebedee, ac luo pac sin mwet tumal
lutlut lun Jesus elos tuh tukeni we. 3 Simon Peter el
fahk nu sin mwet inge, "Nga ac som patur." Elos fahk
nu sel, "Kut ac wi kom." Ke ma inge elos kalla fin soko
oak, tusruktu ke fong sac nufon elos tiana sruokya
soko ik. 4 Ke tufahna lenelik, Jesus el tu we kof ah,
tusruktu mwet lutlut ah tia etu lah Jesus. 5 Na el siyuk
selos, "Tulik, oasr ik?" Elos topuk, "Wanginna." 6 El
fahk nu selos, "Sisla kwa lowos an nu yem oh, na
ac fah oasr ma kowos sruokya." Ouinge elos sisla,
ac koflana amakunak mweyen arulana pukanten ik.
7 Mwet lutlut se ma Jesus el lungse el fahk nu sel
Peter, "Leum pa ingo!" Ke Peter el lohng lah Leum,
el sifilpa nokomang nuknuk lik lal (mweyen el tuh
sarukla) ac atula nu in kof ah. 8 Oak soko ah tia
oan loes liki finmes uh — sahp ac yact siofok ma.
Na mwet lutlut ngia kalang nu finmes ah, amakin
kwa ah, sessesla ke ik. 9 Ke elos srola nu finmes ah
elos liye e mulut se we, ac ik oan fac, ac oasr pac
bread. 10 Na Jesus el fahk nu selos, "Use kutu ik
ma kowos tufahna sruokya an." 11 Simon Peter el
sroang nu fin oak ah, ac amakin kwa ah nu finmes ah
sessesla ke ik lulap — ik siofok lumngaul tolu nufon.
Ne arulana pukanten, nwek sac tiana mihsalik. 12
Jesus el fahk nu selos, "Fahsru mongo." Tia siefanna
sin mwet lutlut ah pulaik in siyuk lah su el uh, mweyen
elos etu lah el pa Leum. 13 Jesus el som ac eis
bread, ac sang nu selos. El oru oapana ke ik ah.
14 Pa inge pacl se aktolu Jesus el sikyang nu sin
mwet tumal lutlut tukun akmoulyeyak el liki misa.
15 Tukun elos mongo tari, Jesus el siyuk sel Simon
Peter, "Simon wen natul John, ya kom lungse nga
yohk liki lungse lun mwet inge nu sik uh?" El topuk,
"Aok, Leum, kom etu lah nga lungse kom." Jesus

el fahk nu sel, “Karinganang sheep fusr nutik.” **16**
Jesus el fahk nu sel pacl se akluo, “Simon wen natul
John, ya kom lungse nga?” El topuk, “Aok, Leum,
kom etu lah nga lungse kom.” Jesus el fahk nu sel,
“Karinganang sheep nutik.” **17** Jesus el fahk pacl se
aktolu, “Simon wen natul John, ya kom lungse nga?”
Peter el mutawauk toasrla mweyen Jesus el siyuk
sel pacl aktolu, “Ya kom lungse nga?” Ke ma inge el
fahk nu sel, “Leum, kom etu ma nukewa; kom etu lah
nga lungse kom!” Jesus el fahk nu sel, “Karinganang
sheep nutik.” **18** Nga fahk na pwaye nu sum: pacl se
ke kom mwet fusr, kom sifacna loskomi ac fahsr nu
yen kom lungse som nu we. Tusruktu ke pacl se kom
matuoh, kom ac asroela poum ac siena mwet fah
loskomi ac pwen kom nu yen kom tia lungse fahsr nu
we. **19** (Ke Jesus el fahk ouinge, el fahkak luman
misa ma Peter el ac mau sun ac sang wolana nu sin
God kac.) Na Jesus el fahk nu sel, “Fahsr tukuk!” **20**
Peter el tapulla ac liyauk mwet lutlut se ma Jesus el
lungse yohk ah fahsryak tokol — mwet se ma tuh
keyang nu sin Jesus ke mongo in eku se safla ac
siyuk sel, “Leum, su ac tukakinkomyak uh?” **21** Ke
Peter el liyalak, el siyuk sin Jesus, “Leum, ac mwet
se inge ac mea?” **22** Jesus el topkol ac fahk, “Nga
fin lungse elan moul nwe ke nga foloko, mea lom
nu kac? Fahsr tukuk!” **23** Ouinge kas se fwackelik
inmasrlon mwet su fahsr tukun Jesus lah mwet lutlut
se inge ac tiana misa. Tusruktu Jesus el tiana fahk
mu el ac tia misa. El fahk mu, “Nga fin lungse elan
moul nwe ke nga foloko, mea lom nu kac?” **24** Pa
inge mwet lutlut se ma orek loh ke ma inge, ac el
pacna pa simusla ma inge; ac kut etu lah ma el fahk
uh pwaye. **25** Inge, pukanten pac ma saya ma Jesus
el oru. Fin simisyukla nukewa kais sie, nga pangon
faclu nufon ac tia ku in nwauk book ma ac simisyukla
inge.

Orekma

1 Nu sum, Theophilus: In book se luk meet ah, nga
tuh simusla ma nukewa su Jesus el tuh oru ac
luti nu sin mwet uh ke el mutawauk orekma lal **2**
nwe ke na sun len se ma tuh utukyak el nu inkusrao.
Meet liki utukyak el, ke ku lun Ngun Mutal el sang
kas lal nu sin mwet el tuh sulela in mwet sap lal. **3** Ke
lusen len angngaul tukun el misa, el tuh sikyang nu
selos pacl na pus in ouiya su liksreni na akpwayei lah
pwaye el sifil moulyak. Elos liyal, ac el kaskas nu
selos ke Tokosrai lun God. **4** Ac ke el srakna muta
yorolos, el fahk sap soko inge nu selos: "Nimet som
liki acn Jerusalem, a kowos in soano na mwe kite se
su nga tuh fahk nu suwos, su Papa El wulela kac. **5**
John el tuh baptais ke kof, a in len ekasrna fahsru,
kowos ac fah baptais ke Ngun Mutal." **6** Ke mwet sap
elos tukeni nu yurin Jesus, elos siyuk sel, "Leum, ya
kom ac folokonak tokosrai lun mwet Israel ke pacl se
inge?" **7** Jesus el fahk nu selos, "Pacl uh, ac ma ac
orek uh, oakwuk ke ku lun Papa tumuk, ac tia ma
lowos in etu lah ma inge ac sikyak ngac. **8** Tusruktu
kowos ac fah eis ku ke Ngun Mutal ac tuku nu fowos,
ac kowos ac fah mwet loh keik in acn Jerusalem,
ac in acn Judea nufon, oayapa Samaria, ac nu in
acn nukewa fin faclu." **9** Tukun el fahk ma inge tari,
utukyak el nu inkusrao ye mutalos, na pukunyeng
se kosralla lukelos. **10** Elos srakna suiya acn lucng
ke utukyak el ah, na mwet luo sikme welulosyang,
nukum nuknuk na fasrfasr **11** ac fahk, "Mwet Galilee,
efu kowos tu nget na nu lucng? Jesus se ma utukla
liki kowos nu inkusrao inge, ac fah sifilpa foloko in
lumah se na ma kowos liye el som nu inkusrao kac
ah." **12** Na mwet sap elos folokla nu Jerusalem liki
fineol Olive, su lusa oasr ke tafun mael. **13** Elos
folokla nu in siti uh, ac utyak nu in lohm se elos
muta we ah: Peter, John, James ac Andrew, Philip ac
Thomas, Bartholomew ac Matthew, James wen natul
Alphaeus, Simon mwet Zealot, ac Judas wen natul
James. **14** Elos inge kwacna tukeni nu sie in pre, wi
mutan uh, ac Mary nina kien Jesus, ac mukul wial ah.
15 In kutu len tok, un mwet lulalfongi elos toeni —
sahp ac oasr mwet siofok longoul nufon — na Peter
el tuyak in sramsram. **16** El fahk, "Mwet lili ac lulu, ac
nuna akpwayeiyuk Ma Simusla se ma fahk ke Ngun
Mutal tuh palye in kas lal David, ke ma ac sikyak kacl
Judas, mwet se ma pwanulos su sruokilya Jesus ah.
17 Judas el tuh sie sesr, ke sripen solla el in wi ipeis
ke orekma se inge." **18** (Mani se ma Judas el tuh eis
ke sripen ma koluk se ma el orala, el sang molela sie
ipin acn. Acn sacna pa el tuh putatla ac misa we, ac
sial fokelik ac koanonsial nufon raki. **19** Mwet nukewa
su muta Jerusalem elos lohng ke ma inge, ouinge in
kas lalos sifacna elos pangon ipin acn sac Akeldama,
su kalmac pa "Acn Moulla ke Srah.") **20** "Tuh simla
in book in Psalm, 'Lela lohm sel in pisinmala; Ac in
wangin mwet muta we,' Oayapa simla mu, 'Lela siena
mwet in eis orekma lal.' **21** "Ke ma inge enenu na
tuh sie sin mwet ma wi kut na fufahsryesr ke pacl
Jesus el muta yorosr, **22** mutawauk na oe ke pacl ma
John el tuh fahkak mwe luti lal ke baptais, nwe ke
utukyak Jesus liki kut nu inkusrao. Mwet ouinge se pa
enenu in wikutyang in orek loh ke moulyak lun Jesus
Christ." **23** Ouinge elos sulela mwet luo: Joseph (su
pangpang pac Barsabbas ku Justus), ac Matthias. **24**
Na elos pre ac fahk, "O Leum, kom etu nunak lun
mwet nukewa. Ke ma inge, ikasla nu sesr lah su sin
mwet luo inge kom sulela **25** in eis orekma lun mwet
sap in aolul Judas, su som tari nu in acn fal nu sel."
26 Tari na elos susfa ke mwet luo inge, ac oayang nu
sel Matthias, su weang mwet sap singoul sie ah.

2 Ke sun len in Pentecost, mwet lulalfongi nukewa
fahsreni nu in acn sefanna. **2** In pacl sacna sie
pusra lulap kasla yen engyeng uh, oana pusren sie
eng na upa, ac nwakla in lohm se elos muta loac
ah nufon. **3** Na elos liye kutu ma su oana luman
loh ma firir, su fahsrelik ac tuhwi fin kais sie mwet
in acn sac. **4** Elos nukewa sessesla ke Ngun Mutal
ac mutawauk in kaskas ke kutena kain in kas, oana
ke Ngun sang nu selos in fahk. **5** Oasr mwet Jew
su muta in Jerusalem, mwet lun alu, su tuku liki
mutunfacl nukewa fin faclu. **6** Ke elos lohng pusra
se inge, sie u na lulap fahsreni nu in acn sac. Elos
nukewa arulana lut, mweyen kais sie selos lohng
ke mwet lulalfongi inge elos sramsram ke kas lalos
sifacna. **7** Ke lut lulap ac fwefela lalos elos fahk,
"Mwet inge su kaskas ouinge uh elos mwet Galilee! **8**
Na fuka tuh kut lohng elos sramsram ke kain in kas
lun kais sie mutunfacl sesr uh? **9** Kut mwet Parthia,
Media, ac Elam; oayapa Mesopotamia, Judea, ac
Cappadocia; Pontus ac Asia, **10** oayapa liki acn
Phrygia ac Pamphylia, liki Egypt ac kutu acn in Libya

ma apkuran nu ke siti Cyrene. Kutu sesr ma tuku
Rome me 11 kut isusla mwet Jew, a kutu sesr forla
in wela alu lun mwet Jew. Ac kutu sesr tuku liki acn
Crete ac Arabia. Ne ouinge a kut nukewa lohng ke
elos sramsram ke kain in kas nukewa lasr, ke orekma
yohk su God El oru!" 12 Ke lut lulap ac fohsak lalos,
elos asiyuki na inmasrlolos, "Mea kalmen ma inge?"
13 A kutu sin mwet uh aksruksruk ke mwet lulalfongi,
ac fahk mu, "Mwet inge sruhi!" 14 Na Peter el tuyak wi
mwet sap singoul sie, ac fahkak ke sie pusra lulap nu
sin un mwet uh: "Mwet Jew wiasr, ac kowos nukewa
su muta in Jerusalem, porongeyu ke nga ac aketeya
kalmen ma inge nu suwos. 15 Mwet inge tia sruhi
oana ke kowos nunku an; tufahna ao eu ke lotutang
uh pa inge. 16 A pwayeiya uh, pa inge ma se mwet
palu Joel el tuh fahk kac: 17 'God El fahk, Pa inge
ma nga ac oru ke len safla uh, Nga fah oru tuh ngun
mutal luk in tuku nu fin mwet nukewa. Wen nutuwos
ac acn nutuwos elos ac fah sulkakin kas luk; Mukul
fusr lowos elos ac fah liye aruruma sin God me, Ac
mukul matu lowos elos ac fah mwemei ma pwaye
lun God. 18 Aok, finne mwet kulansap luk, mukul ac
mutan, Nga ac fah sang ngun luk nu faclos in len
ingo, Ac elos ac fah wi pac sulkakin kas luk. 19 Nga
ac fah oru ma usrnguk in acn engyeng uh, Ac ma
sakirik fin faclu ten. Ac fah oasr pac srah, e, ac kulasr
matoltol; 20 Faht uh ac fah lohsrla, Ac malem uh
srusrala oana srah, Meet liki Len lulap ac wolana lun
Leum ac fah tuku. 21 Na kutena mwet su pang in
suk kasru sin Leum elos fah moul.' 22 "Kowos mwet
Israel, porongo kas luk! Jesus lun Nazareth el sie
mwet, su ku lulap lal akpwayeiyuk tari ye motowos
nukewa ke mwenmen ac orekma usrnguk su God El
sang ku nu sel in oru. Kowos sifacna etu ma inge,
mweyen orek inmasrlowos. 23 God El sifacna oakiya
meet lah El ac eisalot Jesus nu inpouwos, ac kowos
sang tuh mwet koluk in unilya fin sakseng soko. 24
Tusruk God El akmoulyalak liki misa, ac aksukosokyal
liki ku lun misa, mweyen misa tia ku in sruokilya oana
sie mwet kapir. 25 Tuh David el fahk ouinge kacl,
'Nga liye Leum God ye mutuk in pacl nukewa; El
apkuran nu sik, ac nga ac fah tiana fosrnga. 26 Ke
ma inge nga arulana insewowo, Ac kas luk sessesla
ke engan. Mensis nga ac finne misa, A nga fah inse
misla ke sripen finsrak luk, 27 Mweyen kom ac fah
tiana sisyula in facl lun mwet misa; Kom ac fah tia lela
mwet kulansap oaru lom in kulawi in kulyuk uh. (Hadēs
g86) 28 Kom fahkak tari nu sik inkanek nu ke moul,
Ac apkuran lom nu sik ac fah nwekyula ke engan.'
29 "Mwet lili luk, nga enenu in kaskas na kalem nu
suwos kacl David, papa matu pwengpeng tumasr.
El tuh misa ac pukpuki, ac kulyuk lal uh pa na oan
yorosr nwe misenge. 30 El sie mwet palu, ac el etu
ma God El wuleang nu sel ah: God El orala wulela na
ku se nu sel mu El ac fah oru tuh sie sin fita natul pa
ac tokosra oana el. 31 David el liye ma God El ako in
oru inge, ouinge el kaskaskin sifil moulyak lun Christ
ke el fahk mu, 'Tiana sisyukla el in facl sin mwet misa;
Manol tuh tiana kulawi oan inkulyuk uh.' (Hadēs g86) 32
God El tuh akmoulyauk Jesus se inge liki misa, ac kut
nukewa mwet loh kac. 33 Akmoulyeyukyak el tari nu
ke lac po layot sin God Papa tumal, ac el eis Ngun
Mutal sin God, oana ke tuh wiliyukyang nu sel kac.
Ma kowos liye ac lohng inge pa mwe sang se inge su
El supwama nu facsr. 34 Mweyen tia David pa tuh
som nu lucng ah; a David el tuh fahk, 'Leum God El
fahk nu sin Leum luk: Muta inge, ke lac po layot sik,
35 Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom in oana ma
loangeyen niom.' 36 "Ke ma inge, wona kowos mwet
Israel nukewa in arulana etu kalem, lah Jesus se inge
su kowos srupusrak fin sakseng, pa God El orala tuh
elan Leum ac Christ!" 37 Ke mwet uh lohng ma inge,
arulana fakisya insialos, na elos fahk nu sel Peter
ac mwet sap ngia, "Mwet lili, mea kut ac oru uh?"
38 Peter el fahk nu selos, "Kais sie suwos enenu in
forla liki ma koluk lal, ac baptaisla inen Jesus Christ,
tuh ma koluk lowos fah nunak munas nu suwos; ac
kowos fah eis mwe kite lun God ke Ngun Mutal. 39
Tuh wulela lun God orekla nu suwos ac nu sin tulik
nutuwos, oayapa mwet nukewa su muta yen loessula
— elos nukewa su Leum God lasr El pangonma nu
yorol." 40 Peter el kwafe ouinge nu selos ke kas in
akku puspis saya, ac fahk, "Sifacna molikowosla liki
mwe kai su ac sikyak nu sin fwil se inge su arulana
koluk." 41 Mwet puspis selos lulalfongi kas lal Peter
ac baptaisla, ac akuran tolu tausin mwet pa wela
u sac ke len sac. 42 Elos arulana eisalosyang in
porongo ac lutlut sin mwet sap uh, oayapa aengani
yurin sie sin sie, ac wi pac ipeis ke kufwa in kunsalik
bread, ac pre. 43 Mwet sap elos oru ma sakirik ac
mwenmen puspis, ac mwet uh arulana lut ke ma
inge. 44 Mwet lulalfongi nukewa elos arulana insese

ac tukeni akasrui sie sin sie ke ma lalos. **45** Elos
kukakunla acn ac ma lalos, ac kitalik mani kac uh nu
sin mwet nukewa, fal nu ke lupan enenu lun kais sie.
46 Len nukewa elos tukeni nu in Tempul, ac ke pacl in
mongo elos tukeni in lohm selos ke engan ac inse
pusisel. **47** Elos kaksakin God ac elos ohi yurin mwet
nukewa. Ac Leum El akpusyelik mwet in u sac len
nukewa ke mwet su moliyukla.

3 Sie len ah Peter ac John som nu in Tempul ke
ao tolu tafun len tok, ke pacl in pre. **2** Ke eltal sun
mutunoa su pangpang Mutunoa Oasku, eltal liye sie
mukul muta we, su nuna ul nial oe ke el isusla me.
Len nukewa ac utukla el nu ke mutunoa sac elan muta
ngusr mani sin mwet su utyak nu in Tempul uh. **3** Ke
el liye lah Peter ac John ac utyak, el ngisraltal. **4** Eltal
ngetang suilya, na Peter el fahk nu sel, "Ngetma nu
sesr!" **5** Na el ngetang ac nunku mu eltal ac kital. **6** Ac
Peter el fahk nu sel, "Wangin na pwaye mani yuruk,
tuh nga ac sot nu sum ma su oasr yuruk: Ke inen
Jesus Christ lun Nazareth, nga sap kom in tuyak ac
fahsr!" **7** Na el sruokya lac paol layot, ac tulokunulak.
In pacl sacna nial ac kapsran nial kui. **8** El sroak
tu, ac mutawauk in fahsr. Na el welultal utyak nu in
Tempul, fahsr ac srosro ac kaksakin God. **9** Mwet in
acn sac liye ke el fahsr ac kaksakin God, **10** ac ke
elos akilenak lah el pa mwet ul se ma muta ngusr ke
Mutunoa Oasku ah, elos nukewa lut ac fwefela ke ma
sikyak nu sel. **11** Ke mwet sac sripsriplana kacl Peter
ac John fin Sawalsrisr lal Solomon, mwet uh fwefela
ac kasrusr nu yoroltal. **12** Ke Peter el liye mwet uh, el
fahk nu selos, "Mwet Israel wiasr, efu ku kowos lut ke
ma inge, ac efu kowos ku ngetma suikuti? Ya kowos
nunku mu ku lasr, ku wo lasr sifacna pa oru ma inge?
13 God lal Abraham, Isaac, ac Jacob, God lun mwet
matu lasr somla, pa nawella Jesus, Mwet Kulansap
lal, ke wolana mutal. Tusruktu kowos tuh eisalang nu
sin leum fulat lun acn uh, ac kowos lusulla ye mutal
Pilate, finne Pilate el tuh sulela tari in aksukosokyalla.
14 Jesus el sie mwet mutal ac suwoswos, a kowos
srungal ac sisella, ac siyuk sel Pilate elan wi nunak
lowos an ac tulala sie mwet akmas. **15** Kowos tuh
uniya mwet se ma ac kol mwet uh nu ke moul, tuh pa
God El akmoulyalak liki misa — ac kut mwet loh nu
ke ma inge. **16** Ku lun inen Jesus pa sang ku nu sin
mwet ul se inge. Sikyak ma su kowos liye ac etu inge
ke sripen lulalfongi ke inel. Lulalfongi ke Jesus pa
akkeyalla, oana ke kowos nukewa liye. **17** "Ac inge,
mwet lili luk, nga etu lah ma kowos ac mwet kol lowos
tuh oru nu sin Jesus, orekla ke sripen nikin lowos. **18**
God El nuna fahkak oemeet sin mwet palu nukewa
lah Christ el ac enenu in keok; ac El akpwayei ke
ma sikyak inge. **19** Ke ma inge, kowos in auliyak
ac forla nu sin God, tuh El fah nunak munas ke ma
koluk lowos. Kowos fin auliyak, **20** na Leum God El
ac fah oru in oasr pacl in aksasuyeyuk ngunuwos, ac
El ac fah supwalma Jesus, aok Christ su El nu sulella
tari keiwos. **21** Enenu elan mutana inkusrao nwe ke
na sun pacl fal in aksasuyeyuk ma nukewa, oana
ke God El tuh wulela meet sin mwet palu mutal lal.
(aiōn g165) **22** Mweyen Moses el tuh fahk, 'Leum God
lowos El ac fah supwama sie mwet palu oana ke El
tuh supweyume, ac el ac fah siena sin mwet lowos.
Kowos enenu in akos ma nukewa ma el sap kowos in
oru. **23** Kutena mwet su tia akos mwet palu sac ac
fah sriyukla liki mwet lun God uh, ac kunausyukla.' **24**
Ac mwet palu nukewa su oasr kas sin God nu se,
welulang pac Samuel ac elos su tuku tokol, elos tuh
wi fahkelik ma sikyak in pacl inge uh. **25** Wuleang lun
God ma El tuh orala sin mwet palu lal, ma inge ma
nu suwos, ac kowos wi pac ipeis ke wulela se su God
El tuh oakiya yurin mwet matu lowos meet ah. Oana
ke El tuh fahk nu sel Abraham mu, 'Ke fita lom nga
fah akinsewowoye mwet nukewa faclu.' **26** Ouinge
God El tuh sulela Mwet Kulansap se lal, ac supwalma
nu yuruwos emeet, in tuh akinsewowoye kowos ke el
oru kowos nukewa in forla liki orekma koluk lowos."

4 Peter ac John srakna sramsram nu sin mwet uh ke
kutu mwet tol, ac mwet se ma sifen mwet topang
ke Tempul uh, ac kutu mwet Sadducee elos tuku. **2**
Elos toasr ke sripen mwet sap luo ah luti nu sin mwet
uh lah Jesus el akmoulyeyukyak liki misa, mweyen
ma inge mwe akpwayeye lah mwet misa uh ac sifil
moulyak. **3** Ouinge elos sruokoltal uh ac siseltalang
nu in presin nu ke len tok ah, mweyen apkuran in
fongeni. **4** Tusruktu pus sin mwet ma lohng luti laltal
uh lulalfongi; ac pisen mwet ke u sac apkuran in
sun tausin limekosr. **5** In len se tok ah, mwet kol lun
mwet Jew ac un mwet matu ac mwet luti Ma Sap elos
fahsreni nu Jerusalem. **6** Elos osun nu sel Mwet Tol
Fulat Annas, oayapa Caiaphas, John, Alexander ac
kutu pac mwet in sou lun Mwet Tol Fulat. **7** Elos sap
mwet sap luo ah in tu ye mutalos, na elos siyuk seltal,

“Ma ya ku se lomtal an, ku inen su komtal orekmakin
in oru ma inge uh?” 8 Peter el sessesla ke Ngun
Mutal, ac el topuk nu selos ac fahk: “Mwet kol lun
mwet uh, ac mwet matu: 9 kowos fin kusen siyuk nu
sesr misenge ke orekma wo su orekla nu sin sie mwet
ul, ac lah akkeyeyukla el fuka, 10 lela kowos nukewa
in etu, ac mwet Israel nukewa in etu pac, lah mwet
se tu ye motowos inge el kwela na pwaye ke sripen
ku lun inen Jesus Christ lun Nazareth, su kowos tuh
uniya fin sakseng, ac su God El akmoulyauk liki misa.
11 Jesus pa Ma Simusla uh tuh kaskas kac, ma fahk
mu, ‘Eot se ma kowos mwet musa uh pilesru Sikyak
tuh pa yohk sripa oemeet uh.’ 12 El mukena pa oasr
ku lal in molela mwet uh. Fin faclu nufon, wangin sie
ine saya su God El sang ku nu se in molikutla.” 13
Mwet ke Un Mwet Pwapa Fulat arulana fwefela ke
elos liye lupan pulaik lal Peter ac John, yokna ke elos
liye lah eltal mwet na lusrongten ac tia wi lutlut. Na
elos tufah akilenak lah mwet luo inge tuh welul Jesus
meet. 14 Tusruk wangin ma elos ku in fahk, mweyen
elos liye na mwet se ma akkeyeyukla ah tu yorol
Peter ac John. 15 Na elos sap eltal in som liki nien
pwapa fulat lalos, ac elos mutawauk in sramsram
inmasrlolos sifacna. 16 Elos asiyuki ac fahk, “Mea kut
ac oru nu sin mwet inge uh? Mwet nukewa in acn
Jerusalem etu ke mwenmen ma orek inge lah eltal pa
oru uh, ac kut tia ku in lafu mu tia pwaye. 17 Tusruktu,
kut ku in kai mwet inge in tia sifil kaskas nu sin kutena
mwet ke inen Jesus, tuh in tia fahsrelik pweng se inge
nu saya.” 18 Ouinge elos sifilpa pangnoltalak nu in
lohm uh, ac fahk nu seltal eltal in tiana sifil kaskaskin,
ku luti, ke inen Jesus. 19 Na Peter ac John topkolos
ac fahk, “Kowos in sifacna nunku lah pia ma ac wo
sin God — in akos kowos, ku in akos God? 20 Kut tia
ku in tia fahk ma kut sifacna liye ac lohng uh.” 21 Na
Un Mwet Pwapa Fulat sifilpa sang kas in kai yohk
liki meet, ac fuhlelosla. Elos akilen lah elos tia ku in
konauk pac sie sripa in kaeltal kac, mweyen mwet
uh elos kaksakin God ke ma sikyak inge. 22 Mwet
se ma akkeyeyukla ke mwenmen se inge el matu
liki yac angngaul. 23 Tukunna aksukosokyeyukla
Peter ac John, eltal folokla nu yurin mwet laltal uh,
ac fahk nu selos ma mwet tol fulat ac mwet matu
elos fahk nu seltal. 24 Ke un mwet lulalfongi elos
lohng, elos nukewa tukeni ac pre nu sin God ac fahk,
“Leum Fulat, su orala kusrao ac faclu ac meoa ac ma
nukewa su oan loac! 25 Kom tuh kaskas ke Ngun
Mutal nu sel David, su papa matu tumasr ac mwet
kulansap lom, ke el tuh fahk, ‘Efu ku mwet pegan elos
kasrkusrak; Efu ku mwet uh orek pwapa lusrongten?
26 Tokosra lun faclu elos akoelosla nu ke mweun, Ac
mwet kol nukewa tukeni nu sie In lain Leum God ac
Christ, mwet solla lal.’ 27 Tuh pwayena lah Herod ac
Pontius Pilate, wi mwet pegan ac mwet Israel uh, tuh
tukeni in siti uh ac lainul Jesus, Mwet Kulansap mutal
lom su kom oru tuh elan Christ. 28 Elos tukeni nu sie
in oru ma nukewa su kom nuna wotela mu ac sikyak,
fal nu ke ku ac lungse lom. 29 Ac inge, O Leum
God, porongo kas in aksangeng lalos, ac lela tuh kut,
mwet kulansap lom, in fahkak kas lom ke pulaik. 30
Asroela poum in akkeyala mas, ac lela tuh orekma
usrnguk ac mwenmen in ku in orek ke inen Jesus,
Mwet Kulansap mutal lom.” 31 Tukun tari pre lalos uh,
na acn se elos toeni we ah kusrusryak. Elos nukewa
sessesla ke Ngun Mutal, ac mutawauk in fahkak kas
lun God ke pulaik. 32 Un mwet lulalfongi uh elos
nunak se ac inse sefanna in ma nukewa. Wangin
sie inmasrlolos fahk mu ma lal uh ma lal sifacna, a
elos nukewa tukenina ke ma lalos nukewa. 33 Ke ku
lulap mwet sap elos fahkak kalem ke moulyak lun
Leum Jesus, ac God El arulana akinsewowoyalos
nukewa. 34 Wangin sie mwet ke u sac oasr enenu
la ke kutena ma. Elos su oasr acn ku lohm se, elos
kukakunla ac use mani ma elos eis kac, 35 ac sang
nu sin mwet sap uh, na mani inge kitakatelik nu sin
kutena mwet, fal nu ke enenu lal. 36 Ouinge Joseph,
sie mwet Levi su isusla in acn Cyprus ac mwet sap
elos pangon “Barnabas” (kalmac pa “Sie su Akkeye”),
37 el kukakunla sie ipin acn lal, ac use mani uh ac
sang nu sin mwet sap uh.

5 Oasr mukul se pangpang Ananias, ac inen mutan
kial pa Sapphira. Ananias el kukakunla sie ipin acn
laltal. 2 Tusruk el ac mutan kial insesela in sruokya
kutu mani uh, ac sang ma lula nu sin mwet sap. 3
Peter el fahk nu sel, “Ananias, efu ku kom lela Satan
elan leum fom, oru kom kikiap nu sin Ngun Mutal ac
sruokya kutu mani ke acn lom an? 4 Meet liki kom tuh
kitala acn se lom ah, acn sac ma na lom; ac tukun
kom kitala ah, mani kac ma pacna lom. Na efu ku
kom sulela kom in oru ouingan? Kom tia kiapu mwet
uh, a kom kiapu God!” 5 Ke pacl se na Ananias el
lohng ma inge, el topla misa; ac mwet nukewa su

lohng ma inge elos arulana tuninfongla. 6 Na mukul
fusr uh tuku, nokomla manol, ac usla pikinya. 7 Na
tukun ao tolu ma, mutan kial ah utyak, a el tiana etu
ma sikyak inge. 8 Peter el siyuk sel, “Fahk nu sik, ya
pa inge nufon lupan mani ma kom ac mukul tomom
ah eis ke molin acn lomtal ah?” Ac mutan sac fahk,
“Aok, pa ingan nufon.” 9 Na Peter el fahk nu sel,
“Efu ku kom ac mukul tomom ah tuh sulela in srike
Ngun lun God? Mwet ma pikinya mukul tomom ah pa
tu ke mutunoa an, ac elos ac uskomla pac!” 10 In
pacl sacna el putatla ke nial Peter ac misa. Mukul
fusr elos utyak ac liye lah el misa, na elos usalla
ac piknilya sisken mukul tumal ah. 11 Mwet nukewa
lun church, wi mwet nukewa saya ma lohng ke ma
inge, elos arulana sangengla. 12 Mwet sap uh elos
oru mwenmen ac ouiya usrnguk puspis inmasrlon
mwet uh. Ac mwet lulalfongi nukewa elos kwacna
tukeni ke Sawalsrisr lal Solomon. 13 Wangin mwet
sayen u sac pulaik in utyak nu inmasrlolos, mwet
uh finne kaskas wona kaclos. 14 Tusruktu srakna
oasr mwet sifilpa weang u sac — mukul ac mutan
puspis su lulalfongi in Leum. 15 Ke sripen orekma
ku lun mwet sap uh, mwet mas uh utuki nu sisken
inkanek uh ac fili in mwe oan kialos, tuh pacl Peter
el fahsryak we, ngunal in ku in luliya kutu selos. 16
Mwet puspis tuku liki siti srisrik ma oan apkuran nu
Jerusalem, ac use mwet mas lalos wi pac mwet ma
oasr ngun fohkfok yoro; ac elos nukewa akkeyeyukla.
17 Na Mwet Tol Fulat ac mwet lal kewa su oasr ke u
lun mwet Sadducee, elos arulana sokyak sin mwet
sap uh, ouinge elos wotela selos in lainulos. 18 Elos
sruokya mwet sap uh, ac siselosyang nu in presin. 19
Tusruktu in fong sac, lipufan se lun Leum God ikasla
presin uh, ac kolla mwet sap uh liki nien kapir uh,
ac fahk nu selos, 20 “Kowos som ac tu in Tempul,
ac fahk nu sin mwet uh ma nukewa ke moul sasu
se inge.” 21 Mwet sap elos akos ma el fahk, ac
toang na ke lotu tok ah, elos utyak nu in Tempul ac
mutawauk in luti. Mwet Tol Fulat ac mwet lal uh elos
pangoneni un mwet matu lun mwet Jew nu ke sie
meeting lulap lun Un Mwet Pwapa Fulat. Na elos
sapla nu in presin in tuh utuku mwet sap uh nu ye
mutalos. 22 Tusruktu, pacl se mwet ma supweyuk
inge elos sun presin ah, elos tiana liyauk mwet sap
we, ouinge elos folokla ac fahkang nu sin Un Mwet
Pwapa Fulat, 23 “Ke kut som nu in nien kapir ah, kut
liye mutunoa nukewa lak, ac mwet topang nukewa
elos tu ke mutunoa uh; tusruktu, ke kut ikasla utyak,
kut liye tuh wangin mwet we!” 24 Ke sifen un mwet
topangi Tempul uh ac mwet tol fulat elos lohng ma
inge, elos sukna lah mea se sikyak nu sin mwet sap
ah. 25 Na mwet se utyak ac fahk nu selos, “Lohngwin!
Mwet ma kowos filiya in presin ah pa tu in Tempul ac
luti mwet uh!” 26 Na sifen mwet topangi Tempul el
us mwet lal ah som, ac use mwet sap ah. Tusruk
elos tia orek keke nu sin mwet sap ah, mweyen elos
sensen mwet uh ac tanglalos. 27 Elos use mwet sap
uh, ac tulokunulosi ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat
uh, ac Mwet Tol Fulat el kusen siyuk nu selos. 28
El fahk, “Kut fahkot na kalem nu sumtal komtal in
tia sifil luti ke inen mwet sacn, a liye ma komtal oru
inge! Komtal oru mwe luti lomtal ingan fahsrelik in
acn Jerusalem nufon! Ac komtal sis mwatan misa lal
nu facsr!” 29 Peter ac mwet sap wial uh fahk, “Kut
enenu in akos God, ac tia mwet uh. 30 God lun mwet
matu lasr somla uh pa akmoulyalak Jesus liki misa,
tukun kowos unilya ke kowos srupsrulak fin sakseng.
31 God El akmoulyalak nu lac po layot sel, oana sie
Mwet Kol ac Mwet Lango, in sang pacl lun mwet
Israel in auliyak, ac tuh ma koluk lalos fah nunak
munas nu selos. 32 Kut mwet loh nu ke ma inge —
kut ac Ngun Mutal, su mwe kite lun God nu selos su
aksol.” 33 Ke Un Mwet Pwapa Fulat elos lohng ma
inge, elos arulana foloyak, ac kena uniya mwet sap
inge. 34 Tusruktu sie selos, sie mwet Pharisee su
pangpang Gamaliel, su sie mwet luti Ma Sap ac su
arulana akfulatyeyuk sin mwet nukewa, el tuyak ye
mutun Un Mwet Pwapa Fulat. El sap in utuklawin
mwet sap uh lukelos ke kitin pacl, 35 na el fahk nu
sin Un Mwet Pwapa, “Mwet Israel wiuk, liyaung ma
kowos oru nu sin mwet inge. 36 Kowos esam lah ke
kutu pacl somla Theudas el sikyak, ac sifacna fahk
mu el mwet fulat se, na apkuran in mwet angfoko tuh
welulla. Tusruk el tuh anwuki, ac mwet ma welul ah
fahsrelik, na u sac wanginla. 37 Tukun ma sac, Judas
mwet Galilee el tuh sikyak ke pacl in oaoala mwet
uh. El tuh orani pac un mwet se lal, tusruktu anwuki
pac el, ac mwet lal nukewa elos fahsrelik. 38 Na ke
pacl se inge, nga fahk nu suwos, Nimet kowos oru
kutena ma nu sin mwet inge, a kowos fuhlelosla na!
Fin ma se elos oru inge ma ke pwapa lun mwet, ac
fah wanginla. 39 A fin ma sin God me, kowos koflana

kutangulosla. Ac safla tuh kowos alein nu sin God!”
Un Mwet Pwapa Fulat uh nunak se nu ke sramsram
lal Gamaliel ah. 40 Elos pangonak mwet sap uh, ac
sap in sringsring elos, tari elos fahkang eltal in tia sifil
luti ke inen Jesus; na elos ikasulosla. 41 Ke mwet sap
uh som liki Un Mwet Pwapa Fulat sac, eltal insewowo
lah God El oru mu eltal fal in wi keok ke inen Jesus.
42 Na len nukewa in Tempul, ku in lohm sin mwet uh,
elos sikalani in luti ac fahkak ke Pweng Wo ke Jesus
su Christ.

6 In kutu pacl tok, ke pusenina un mwet lulalfongi,
oasr sie akukuin sikyak inmasrlon mwet Jew su
kas Greek, ac mwet Jew su kas Aramaic. Mwet Jew
ma kas Greek elos fahk mu katinmas lalos uh tiana wo
karinginya ke pacl in kitakat pengana len. 2 Ouinge
mwet sap singoul luo elos pangoneni mwet lulalfongi
nukewa ac fahk nu selos, “Ac sufal kut in lohla ke
karinginyen mwe kasru nu sin mwet uh, oru srikla
pacl lasr in fahkak kas lun God. 3 Ke ma inge, mwet
lili ac lulu, kowos sulela itkosr mwet inmasrlowos su
eteyuk mu yohk ngun mutal yoro ac lalmwetmet, na
kut fah sang kunalos orekma se inge. 4 A funu kut,
kut ac sang nufon pacl lasr nu ke pre ac fahkak kas.”
5 U sac nufon arulana insewowo ke nunak se lun
mwet sap uh, ouinge elos sulella Stephen (sie mwet
su yohk lulalfongi lal ac sessesla ke Ngun Mutal),
oayapa Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas,
ac Nicolaus (sie mwet Antioch su tuh wela alu lun
mwet Jew meet.) 6 U sac pwanla mwet inge nu ye
mutun mwet sap uh, ac elos pre kaclos ac filiya paolos
faclos. 7 Ouinge arulana puseni mwet su lohng kas
lun God ac lulalfongi kac. Pisen mwet lulalfongi in acn
Jerusalem arulana puseni, ac pus sin mwet tol weang
pac lulalfongi ke Christ. 8 Stephen, sie mukul su God
El arulana akinsewowoye ac sang ku lulap nu se, el
oru mwenmen puspis inmasrlon mwet uh. 9 Tusruktu
oasr kutu mwet lainul Stephen. Mwet inge elos mwet
Jew ma tuku Cyrene ac Alexandria me, ac elos ma in
iwen lolngok se pangpang Mwet Sukosokla. Sayen
mwet inge, oasr pac mwet Jew su tuku liki acn ma
oan apneni acn Cilicia ac Asia, su wi pac akukuin nu
sel Stephen. 10 Tusruk Ngun Mutal nakulla Stephen
ke sie kain lalmwetmet, pwanang wangin mwet ku in
topkolla. 11 Ouinge elos moleang nu sin kutu mwet
in orek loh kikiap kacl, ac fahk, “Kut lohng el tuh
kaskas lainul Moses ac oayapa lain God!” 12 Kas
inge purakak nunak lun mwet uh, oayapa un mwet
matu ac mwet luti Ma Sap. Na elos sruokilya Stephen
ac usalak nu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat. 13 Ac
elos use pac kutu mwet in tuh kikiap in kaskas kacl,
su fahk mu, “Pacl nukewa mwet se inge el kaskas
lain Tempul mutal lasr uh, ac lain Ma Sap lal Moses.
14 Kut lohng el fahk pac mu mwet se inge Jesus lun
Nazareth, el ac fah kunausla Tempul ac ekulla ouiya
matu nukewa su ma tuh ituku nu sesr sel Moses
ah!” 15 Mwet nukewa ma muta in walil lun Un Mwet
Pwapa Fulat elos suilya Stephen, ac liye lah mutal
oana mutun sie lipufan.

7 Mwet Tol Fulat el siyuk sel Stephen, “Ya pwaye
ma mwet inge fahk keim uh?” 2 Ac Stephen el
fahk, “Mwet lili ac papa an, kowos porongeyu! Meet
liki Abraham, papa matu tumasr, el tuh som ac muta
lac Haran, God lun wolana El sikyang nu sel in acn
Mesopotamia, 3 ac fahk nu sel, ‘Tuyak ac fahla liki
facl sum ac mwet lom, ac som nu ke sie acn su nga
ac fah akkalemye nu sum.’ 4 Na el som liki facl sel,
su ma lun mwet Chaldea, ac muta in siti se pangpang
Haran. Tukun papa tumal Abraham ah misa, God El
sap elan tuku nu in acn se ma kowos muta we inge.
5 God El tiana sang kutu srisrik ipin acn inge nu sel
Abraham in pacl sac tuh in ma lal. Tusruktu God El
tuh wuleang mu El ac fah sang acn inge lal, oayapa
nu sin fwilin tulik natul. In pacl se God El orala wulela
se inge, wangin tulik natul Abraham. 6 Pa inge ma
God El fahk nu sel: ‘Fita lom uh ac fah muta in sie
facl sac, yen elos ac fah mwet kohs we, ac elos ac
fah akkeokyeyuk ke lusen yac angfoko. 7 Tusruk nga
ac fah nununku mwet ma ac akkeokyalos uh, na tok
elos ac illa liki facl se ingo ac alu nu sik in facl se
inge.’ 8 Na God El sang nu sel Abraham sie mwe
akul nu ke wulela sac, pa kosrala. Ouinge Abraham
el kosralla Isaac ke el len oalkosr matwa, ac Isaac el
kosralla Jacob, ac Jacob el kosrala wen singoul luo
natul, su mwet matu pwengpeng lun sou lasr uh. 9
“Joseph el sie sin mwet matu pwengpeng lasr, ac
tamulel lal elos sok sel ac kukakunulla tuh elan sie
mwet kohs in acn Egypt. Tusruktu, God El welul 10
ac karinganulang ke mwe ongoiya nukewa nu sel.
Ke Joseph el utukyak nu ye mutal Pharoah, tokosra
lun Egypt, God El sang ohi ac lalmwetmet nu sel, na
tokosra sac el oakilya Joseph tuh elan governor fin
acn we, ac oayapa fin mwet nukewa inkul fulat lun

tokosra. **11** Na oasr sracl na lulap se sikyak fin acn
Egypt nufon oayapa in facl Canaan, su pwanang keok
lulap nu in acn we. Mwet matu lasr elos tuh tia ku in
konauk mwe mongo, **12** ac ke Jacob el lohngak lah
oasr wheat in acn Egypt, el supwala wen natul, aok
papa matu tumasr, ke fahsr se meet lalos nu we. **13**
Ke fahsr se akluo lalos ah, Joseph el sifacna fahkulak
nu sin mwet lel, ouinge tokosra Egypt el tufah etu ke
sou lal Joseph. **14** Na Joseph el sapla nu sel Jacob,
papa tumal, ac fahk tuh el ac sou lal in tuku nu Egypt
— mwet itngoul limekosr nufon. **15** Na Jacob el oatula
som nu Egypt, yen ma el, ac papa matu tumasr, misa
we. **16** Manolos utukla nu Shechem, ac pukpuki ke
kulyuk se ma Abraham el tuh molela sin mwet in sruf
lal Hamor. **17** "Ke apkuran me pacl se ma God El tuh
wuleang kac nu sel Abraham ah, pisen mwet lasr in
acn Egypt arulana puseni. **18** Fahsr nwe sie tokosra
su tia etu kacl Joseph el mutawauk in leum fin acn
Egypt. **19** El kiapwela mwet matu lasr, ac arulana
sulallal nu selos, ac el orek sap ku nu selos in sisla
tulik fusr natulos liki lohm selos elos in misa. **20** Pa
inge pacl se Moses el isusla, ac el sie tulik na oasku.
Mwet in lohm sel uh liyalang ke malem tolu, **21** ac ke
sisila el liki lohm sel ah, acn se natul tokosra nutella
ac tufahlla oana in ma na natul. **22** Lutiyuk el ke kain
in etauk nukewa lun mwet Egypt, ac el sie mwet
arulana pah in kas ac ku ke orekma. **23** "Ke Moses
el yac angngaul matwal, el nunkauk in som liye lah
mwet Israel wial uh fuka. **24** Ke el som el liye lah
sie selos tuh orek arulana koluk sin mwet Egypt se,
sruk wangin mwatal. Ouinge Moses el som in kasrel,
na el foloksak nu sin mwet Egypt sac ac unilya. (
25 El nunku mu mwet lal uh ac kalem kac lah God
El orekmakunul in aksukosokyalosla, tuh elos tiana
kalem kac.) **26** In len tok ah el liye ke mwet Israel
luo anwuk, na el srike in akmisyeltalla, ac el fahk nu
seltal, 'Porongeyu. Komtal kewa mwet Israel, na efu
ku komtal anwuk angan?' **27** Tusruktu mwet se ma
oru koluk mwet se ngia el sinukunulla Moses ac siyuk
sel, 'Su oru kom in leum facsr ac nununkekut uh? **28**
Ya kom lungse uniyuwi, oana ke kom uniya mwet
Egypt se ekea ah?' **29** Ke Moses el lohng kas inge, el
kaingla liki acn Egypt ac som muta in facl Midian. Ke
el muta we, oasr wen luo natul we. **30** "Tukun yac
angngaul, lipufan se sikyang nu sel Moses liki e se
ma firir in sak srisrik soko in acn mwesis apkuran
nu fineol Sinai. **31** Moses el arulana lut ke ma se el
liye inge, ac el kalukyang nu kac elan liye in wo. Na
el lohngak pusren Leum, ke El fahk: **32** 'Nga God
lun papa matu tomom somla — God lal Abraham,
Isaac, ac Jacob.' Moses el rarrar ke sangeng, ac tia
ku in ngetang nu kac. **33** Ac Leum God El fahk nu
sel, 'Eisla fahluk lom an, tuh acn se kom tu we inge
acn mutal se. **34** Nga liye lupan ongoiya lun mwet luk
in acn Egypt. Nga lohng sasao lalos, ac inge nga
oatui in molelosla. Fahsru, ac nga fah supwekomla
nu Egypt.' **35** "Moses se inge pa mwet Israel tuh
srangesr lohngol, ac fahk nu sel mu, 'Su oru kom in
leum facsr ac nununkekut uh?' El pa mwet se ma
God El supwala in tuh kol mwet uh, ac molelosla ke
kasru lun lipufan se su sikyang nu sel in e se ma firir
in sak srisrik soko ah. **36** El kolla mwet uh liki acn
Egypt, orek mwenmen ac ma sakirik in acn Egypt ac
in Meoa Srusra, ac oayapa in acn mwesis uh ke yac
angngaul. **37** Moses se inge pa mwet se ma tuh fahk
nu sin mwet Israel, 'God El ac fah supwama mwet
palu se nu suwos, oana ke El tuh supweyume, ac el
ac fah mau sie mwet in mutunfacl suwos.' **38** El pa
tuh wi u na lulap se lun mwet Israel su toeni in acn
mwesis; el tuh wi mwet matu lasr muta we, ac wi pac
lipufan se ma tuh kaskas nu sel fineol Sinai, ac el tuh
eis kas moul lun God in tafwema nu sesr. **39** "Tusruktu
mwet matu lasr elos tia lungse aksol Moses. Elos
sisella ac kena folokla nu Egypt. **40** Ouinge elos fahk
nu sel Aaron, 'Orala kutu god ah in kol kut. Kut tiana
etu lah mea acnu sikyak nu sin mwet se Moses uh,
su uskutme liki acn Egypt ah.' **41** In pacl sac pa elos
tuh orala ma sruloala se in luman cow mukul soko,
ac orek kisa nu kac, ac orek kufwa in akfulatye ma
se elos sifacna orala. **42** Ke sripa se inge God El
tuh ngetla lukelos, ac eisalosyang in alu nu ke itu
inkusrao uh, oana ma fahkak in Ma Simusla lun mwet
palu uh, su fahk: 'Kowos mwet Israel! Ma kowos
uniya ac kisakin Ke yac angngaul in acn mwesis ah,
Kowos tia oru nu sik. **43** Lohm nuknuk lal god Molech
ah pa kowos tuh us forfor ah, Ac ma sruloala in lumal
Rephan, god itu lowos; Ma inge kewa ma sruloala ma
kowos orala tuh kowos in alu nu kac. Ouinge nga ac
fah supwekowosla nu in sruoh nu in sie acn loes liki
acn Babylon.' **44** "Mwet matu lasr elos tuh us Lohm
Nuknuk su Nien Muta lun Leum God welulos yen
mwesis ah. Tuh orekla oana ke God El fahk nu sel

Moses, ac fal nu ke srikasrak ma itukyang Moses
el liye ah. **45** Tok, mwet matu lasr elos tuh eis lohm
nuknuk sacna, ma papa tumalos tuh sang nu selos,
ac elos us welulos ke elos tuh welul Joshua sruokya
acn sin mutanfahl ma God El tuh lusak ye mutalos.
Na lohm nuknuk sac oanna we nwe ke pacl lal David.
46 God El tuh insewowo sel David, ac David el siyuk
God Elan lela nu sel in musai sie lohm sin God lal
Jacob. **47** Tuh tia el, a Solomon pa tuh musaela lohm
se nu sel ah. **48** "Tusruktu God Fulatlana El tia muta
in lohm ma orekla ke poun mwet; oana ke mwet palu
el fahk, **49** 'Leum God El fahk, Kusrao nien muta
fulat luk, Ac faclu ma loangeyen niuk. Lohm fuka se
kowos ac musaela sik an? Pia acn nga ac muta we
uh? **50** Ya tia nga pa orala ma inge nukewa uh?'" **51**
Ac Stephen el fahk, "Seyal kowos arulana likkeke
ac lohsr insiowos! Kowos mwet srangesr lohng kas
sin God me! Kowos wi pac lain Ngun Mutal oana
mwet matu lowos somla! **52** Ku oasr mwet palu ma
mwet matu lowos ah tuh tia akkeokye? Elos tuh uniya
mwet utuk kas lun God su fahkak oemeet ke Mwet
Kulansap suwoswos se lun God su ac tuku. Ac inge
kowos tukakunulak ac unilya. **53** Kowos pa tuh eis Ma
Sap lun God su tutafme sin lipufan ah — ne ouinge,
a kowos tiana akos!" **54** Ke Un Mwet Pwapa Fulat
elos lohng kas lal Stephen, elos arulana foloyak ac
ngalseni wihselos ke kasrkusrak lalos sel. **55** Tusruktu
Stephen el sesseslana ke Ngun Mutal. El ngetak nu
inkusrao ac liye wolana lun God, ac Jesus el tu lac
po layot sin God. **56** Na el fahk, "Ngetak liye! Nga
liye kusrao ikakla, ac Wen nutin Mwet el tu lac po
layot sin God!" **57** Un Mwet Pwapa Fulat uh wola ke
sie pusra lulap ac fonosya insraclos. Na elos nufon
tukenina yuyang nu sel, **58** sisella nu likin siti uh,
ac mutawauk in tanglal. Mwet orek loh lainul elos
filiya nuknuk lik lalos yurin sie mwet fusr pangpang
Saul. **59** Elos nuna tanglal na Stephen ke el pang
nu sin Leum ac fahk, "Leum Jesus, eis ngunik!" **60**
El sikukmutuntei, ac wowoyak ke sie pusra lulap ac
fahk, "Leum, nimet filiya mwatan ma koluk se inge nu
faclos!" Tukun el fahk ma inge, na el misa.

8 Ac Saul el wi akkeye in anwuki Stephen. In
len sacna, mwet lun church in acn Jerusalem
mutawauk in pula mwe akkeok na upa nu selos. Mwet
lulalfongi nukewa, sayen mwet sap uh, fahsrelik nu in
acn nukewa Judea ac Samaria. **2** Kutu mwet ma inse
pwaye in lulalfongi elos arulana tungel Stephen, ac
piknilya. **3** A Saul el srike in kunausla church. El uti-
utyak inkul nukewa, ac amakunla mukul ac mutan su
lulalfongi liki lohm selos, ac siselosyang nu in presin.
4 Mwet lulalfongi ma fahsrelik elos fahkak ke Pweng
Wo yen nukewa elos som nu we. **5** Ac Philip el som
nu in sie siti in Samaria ac fahkak ke Christ nu sin
mwet we. **6** Un mwet puspis arulana lohang nu sel
Philip, in lohng ma el fahk uh ac in liye mwenmen
ma el oru. **7** Ngun fohkfok uh illa liki mwet puspis
ac wowoyak ke pusra lulap, ac mwet ul ac mwet
sukapas puspis akkeyeyukla. **8** Ouinge mwet in siti
sac elos arulana engan. **9** Oasr sie mwet in acn sac
pangpang Simon, su orek susfa ke pacl na loeloes
we, ac aklutye mwet Samaria. El sifacna oru mu el
mwet fulat se, **10** ac mwet nukewa in siti sac, kewana
mwet fulat ac mwet pusisel, arulana lohang nu ke ma
el oru. Elos fahk mu el pa ku se lun God su pangpang
"Ku Lulap." **11** Elos tuh lohang ouinge nu sel ke sripen
polo pacl na loes se el arulana aklutyalos ke susfa
ma el oru. **12** Tusruktu ke pacl se elos lulalfongi mwe
luti lal Philip ke pweng wo ke Tokosrai lun God ac ke
inen Jesus Christ, elos baptaisla, mukul ac mutan. **13**
Simon el wi pac lulalfongi ac tukun baptaisla el, el
ukwal Philip pacl nukewa, ac el arulana fwefela ke el
liye ma sakirik yohk ac mwenmen ma orek uh. **14** Ke
mwet sap ma muta Jerusalem elos lohngak lah mwet
Samaria elos eis kas lun God, elos supwalla Peter
ac John nu yorolos. **15** Ke eltal sun acn Samaria,
eltal pre ke mwet lulalfongi we tuh elos in eis Ngun
Mutal. **16** Tuh Ngun Mutal soenna putati nu faclos;
elos baptaisla mukena ke inen Leum Jesus. **17** Na
Peter ac John filiya paolos faclos, ac elos eis Ngun
Mutal. **18** Simon el liye lah Ngun Mutal itukyang nu sin
mwet lulalfongi ke mwet sap uh filiya paolos faclos,
ouinge el ke sang kutu mani nu sel Peter ac John, **19**
ac fahk, "Se pac ku se inge nu sik, tuh kutena mwet
ma nga filiya pouk fac, fah eis Ngun Mutal." **20** Tuh
Peter el topuk ac fahk nu sel, "Lela tuh kom ac mani
lom an in som nu in hell, ke kom nunku mu kom in
moli mwe kite lun God ke mani! **(questioned)** **21** Wangin
ma lom ke orekma se inge, mweyen insiom tia pwaye
ye mutun God. **22** Ke ma inge, kom in auliyak liki
nunak koluk lom an, ac pre nu sin Leum tuh elan
nunak munas nu sum ke kom oru kain in nunak ingan
uh. **23** Tuh nga liye mu kom sessesla ke sok, ac ma

koluk uh kaprikomi." 24 Simon el fahk nu sel Peter ac
John, "Nunak munas, pre nu sin God keik, tuh ma
komtal fahk ingan in fah tia sikme nu sik." 25 Tukun
Peter ac John fahkak kas lun Leum ac sramsram ke
lulalfongi laltal sifacna, eltal fahkak pac Pweng Wo
uh in siti srisrik puspis in Samaria ke eltal folok nu
Jerusalem. 26 Sie lipufan lun Leum God fahk nu sel
Philip, "Akola ac oatula nu eir, nu ke inkanek soko ma
som Jerusalem lac nu Gaza." (Inkanek soko inge tia
orekmakinyuk in pacl inge.) 27 Na Philip el tuyak ac
som. El liye sie mwet eunuch Ethiopia me, su sie
mwet fulat inkul sin kasra lun acn Ethiopia. Mwet
se inge pa liyaung mwe kasrup nukewa lun kasra
sac. El tuh tuku nu Jerusalem in alu. 28 In pacl se
inge el folokla nu yen sel. El muta fin chariot natul ac
riti kas lal Isaiah mwet palu. 29 Ac Ngun Mutal fahk
nu sel Philip, "Kalukyang nu ke chariot soko ingo,
ac fahsr apkuran nu kac." 30 Philip el yula nu yorol,
ac lohng lah el riti book lal Isaiah mwet palu, na el
siyuk sel, "Ku kom kalem ke ma kom riti an?" 31 Na
mwet fulat sac fahk, "Nga ac kalem fuka fin wangin
mwet aketeya nu sik?" Na el sap Philip elan sroak
ac welul muta fin chariot uh. 32 Pa inge mwe rit se
ma el riti ah: "El oana soko sheep ma pwenyukla in
anwuki, Oana soko lamb ma mislana ke pacl in kalkul
lal, El tiana fahkla kutena kas. 33 Akpusiselyeyuk
el, ac wangin nununku suwohs orek nu sel. Wangin
mwet ac ku in srumun ke fwilin tulik natul Mweyen
moul lal fin faclu uh safla." 34 Mwet fulat sac siyuk
sel Philip, "Su mwet palu se inge kaskas kac uh?
Kacl sifacna, ku ke siena mwet?" 35 Na Philip el
mutawauk in sramsram. El mutawauk ke mwe rit se
inge, ac fahkang nu sel ke Pweng Wo ke Jesus.
36 Eltal kasrusr nwe sun sie acn ma oasr kof we.
Na mwet fulat sac fahk, "Liye, kof pa inge. Ya oasr
ma ac ikolyuwi nga in baptaisla?" [37 Philip el fahk
nu sel, "Kom fin lulalfongi ke insiom kewa, kom ku
in baptaisla." Ac el topuk, "Nga lulalfongi lah Jesus
Christ El Wen nutin God."] 38 Na mwet fulat sac sap
chariot sac in tui, na el ac Philip tukenina oatui nu in
kof uh, ac Philip el baptaisella. 39 Ke eltal utyak liki
kof uh, Ngun lun Leum usalla Philip. Mwet fulat sac
tiana sifil liyal Philip tok, a ke el som inkanek lal el
arulana engan. 40 Philip el esmakla tuh na el muta
Ashdod. Na el luti ke Pweng Wo in siti srisrik nukewa
nwe ke el sun acn Caesarea.

9 In pacl se inge, Saul el tiana fuhleak in
aksangengye mwet lulalfongi lun Leum Jesus, ke
el suk inkanek in onelosla. El som nu yurin Mwet Tol
Fulat 2 ac siyuk in orekla kutu leta nu sin mwet ke
iwen lolngok in acn Damascus, in akkalemye sripen
som lal, tuh fin oasr mwet el konauk in acn we su wi
u se pangpang Mwet Fahsr ke Inkanek lun Leum,
elan ku in sruokolosi, mukul ac mutan, ac usalosme
nu Jerusalem. 3 Ke Saul el tuku apkuran nu ke
siti Damascus, sie kalem sarmelik inkusrao me ac
apnulla. 4 El putatla nu infohk uh, ac lohng sie pusra
fahk nu sel, "Saul, Saul! Efu kom ku kalyeiyu?" 5 Na
el siyuk, "Leum, su kom an?" Na pusra sac fahk nu
sel, "Nga Jesus, su kom kalyei. 6 Tuyak ac utyak
nu in siti uh. Na ac fah fwackot ma kom in oru." 7
Mwet ma welul Saul fahsr ah elos tui, a wanginna
ma elos fahk. Elos wi lohng pusra sac, tuh elos tia
liyauk kutena mwet. 8 Saul el tuyak liki infohk uh
ac ngutalik, tuh el tia ku in liye kutena ma. Na elos
sruokya paol ac pwenulak nu Damascus. 9 Ke lusen
len tolu el tia ku in liye, ac ke pacl sac el tiana mongo
ku nim kutena ma. 10 Oasr mwet lulalfongi se in acn
Damascus pangpang Ananias. Leum el fahk nu sel in
sie aruruma, "Ananias!" Ac el fahk, "Leum, nga pa
inge." 11 Na Leum el fahk nu sel, "Akola ac fahla nu
ke inkanek se pangpang Suwohs, ac ke kom sun
lohm sel Judas, kom siyuk ke sie mwet Tarsus su
pangpang Saul. El pre, 12 ac el liye sie mwet ke
sie aruruma, su el pa Ananias, su tuku ac filiya paol
facl tuh el fah ku in sifilpa liye." 13 Ananias el topuk
ac fahk, "Leum God, mwet puspis fahk tari nu sik
ke mwet se ingan, ac ma na koluk ma el oru nu sin
mwet lom in acn Jerusalem. 14 Ac inge el tuku nu
Damascus, ke ku se ma itukyang nu sel sin mwet
tol fulat, in tuh sruokya nufon mwet ma alu nu sum
uh." 15 Na Leum el fahk nu sel, "Fahla, mweyen
nga sulella tari elan kulansapweyu, ac oru tuh Inek
in eteyuk sin mwet pegan, ac tokosra, ac oayapa
mwet Israel. 16 Ac nga ac fah akkalemye nu sel ma
nukewa su el ac fah enenu in keokkin ke sripuk." 17
Ouinge Ananias el som, utyak nu in lohm se ma Saul
el muta we, ac filiya paol facl ac fahk, "Saul, ma lik,
Leum el supweyume — aok, Jesus su tuh sikwot nu
sum inkanek ah ke kom fahsr in tuku nu yenu. El
supweyume tuh kom fah ku in sifil liye, ac in sessesla
ke Ngun Mutal." 18 In pacl sacna, ma se oana unen ik

uh putatla liki mutal Saul, ac el ku in sifil liye. El tuyak
ac baptaisla; 19 ac tukun el mongoi, el sifil kui. Saul
el muta yurin mwet lulalfongi in Damascus ke kutu
len. 20 El sa na som nu in iwen lolngok ac mutawauk
in luti lah Jesus el Wen nutin God. 21 Mwet nukewa
su lohng luti lal ah arulana lut, ac asiyuki, “Ku tia
el pa tuh uniya mwet ma alu nu sin Jesus se inge
in Jerusalem ah? Ac mea, el tia tuku nu yenu ke
sripen el ke sruokya pac mwet inge ac usalosla nu
yurin mwet tol fulat?” 22 Tusruktu luti lal Saul ah kui
liki na meet, ac ke sripen arulana kalem kas lal in
akpwayeye lah Jesus pa Christ, oru wanginla ma
mwet Jew su muta Damascus ku in fahk. 23 Ke kutu
pacl tok, mwet Jew elos fahsreni pwapa in unilya
Saul, 24 tusruktu fwackyang ako lalos nu sel. Elos
tawi mutunpot ke siti uh len ac fong, elos in unilya.
25 Tuh sie fong ah, mwet ma welul Saul elos usalak
nu fin pot uh ac koella nu ten ke sie fotoh lulap. 26
Saul el som nu Jerusalem ac srike in weang mwet
tuma lutlut. Tusruktu elos sangeng na sel, ac tiana
lulalfongi mu el sie selos. 27 Na Barnabas el kasrel,
ac pwanulla nu yurin mwet sap uh. El aketeya nu
selos lah Leum el tuh sikyang ac sramsram nu sel
Saul ke el fahsr inkanek ah. El oayapa fahk nu selos
lupan pulaik lal Saul ke el luti ac fahkak ke inen Jesus
in acn Damascus. 28 Ouinge Saul el muta yorolos, ac
forfor luti in acn Jerusalem nufon, ac arulana pulaik in
fahkak ke inen Leum Jesus. 29 El oayapa luti ac alein
nu sin mwet Jew su kas Greek, a elos srike na in
unilya. 30 Ke mwet lulalfongi elos etauk ke ma inge,
elos usalla Saul nu Caesarea, ac supwalla nu Tarsus.
31 Na in pacl se inge church in acn Judea, Galilee,
ac Samaria elos muta in misla. Ke sripen kasru lun
Ngun Mutal, church inge kui ac puseni mwet kac,
ac elos akfulatye Leum God ke ouiyen moul lalos.
32 Peter el fufahsryesr in acn puspis, ac sie pacl
ah el som in osun yurin mwet lun God su muta in
acn Lydda. 33 Ke el muta we, el sun sie mwet ul
pangpang Aeneas, su oanna fin mwe oan kial uh ke
lusen yac oalkosr. 34 Peter el fahk nu sel, “Aeneas,
Jesus Christ el akkeyekomla. Tukakek ac orani mwe
oan kiom an.” In pacl sacna Aeneas el tuyak. 35
Mwet nukewa ma muta Lydda ac Sharon elos liyal, ac
elos forla nu sin Leum. 36 In acn Joppa oasr mutan
lulalfongi se we pangpang Tabitha. (Inel in kas Greek
pa Dorcas.) Pacl nukewa el oru ma wo nu sin mwet
uh, ac yohk kasru lal nu sin mwet sukasrup. 37 In
pacl sac, el masak ac misa. Elos nawella ac fililya in
sie fukil ma oan lucng. 38 Acn Lydda oan apkuran
nu Joppa, na ke mwet lulalfongi in acn Joppa elos
lohngak lah Peter el oasr Lydda, elos supwala mwet
luo nu yorol ke sap soko inge, “Nunak munas sulaklak
me nu yorosr.” 39 Ouinge Peter el akola ac welultal
som. Ke el sun acn we, elos usalak nu ke infukil se
lucng ah. Katinmas uh tu raunella Peter, ac elos tung
ac tafu kain in nuknuk ma Dorcas el tuh orala ke el
srakna moul. 40 Peter el sap elos nufon in oatula
liki infukil sac, na el sikukmutuntei ac pre; tari na el
forang nu ke mano sac ac fahk, “Tabitha, tukakek!” El
ngutalik, ac ke el liyal Peter, na el tukakek. 41 Peter el
sruokya paol ac tulokunulak, na el pangonma mwet
lulalfongi uh kewa, wi pac katinmas uh, elos in liye lah
el moulyak. 42 Pweng se inge sulkakinyukelik in acn
Joppa nufon, ac mwet puspis lulalfongila in Leum. 43
Peter el muta in acn Joppa ke len pus, yurin mwet se
pangpang Simon, sie mwet orekma ke kulun kosro.

10 Oasr sie mwet muta in acn Caesarea, inel pa
Cornelius, ac el sie mwet leum lun un solse lun
acn Rome, su pangpang “Un Mwet Mweun lun Acn
Italy.” 2 El sie mwet akfulatye God, na el ac sou lal
nufon alu nu sin God. Yohk pac kasru ma el oru nu
sin mwet Jew ma sukasrup, ac el sikalani na in pre
nu sin God. 3 Sahp ac ao tolu tafun len tok sie len ah,
el liye sie aruruma na kalem, ac el liye sie lipufan lun
God tuku nu yorol su fahk, “Cornelius!” 4 Ke el suiya
lipufan sac el sangeng, ac el fahk, “Leum, mea se?”
Ac lipufan sac fahk, “God El insewowo ke pre lom ac
orekma kulang kom oru uh, ac El akola in topuk kom.
5 Inge, supwala kutu mwet an nu Joppa, nu yurin sie
mwet su inel pa Simon Peter. 6 El muta yurin sie
mwet pangpang Simon, sie mwet orekma ke kulun
kosro, ac lohm sel oan wekof uh.” 7 Tukun lipufan sac
som, na Cornelius el pangonma luo mwet kulansap in
lohm sel ah, oayapa sie mwet mweun su akfulatye
God ac su el lulalfongi yohk. 8 El fahkang nu seltal
ma sikyak uh, ac supwaltalla nu Joppa. 9 In len tok
ah ke elos som ac apkuran nu Joppa, Peter el fanyak
nu ke mangon lohm sac ke akuran infulwen len elan
tuh pre. 10 El masrinsralla ac ke nal kutu mongo. Ke
srakna akoeyuk mongo uh, el liye sie aruruma. 11
El liye kusrao ikakla, ac ma se koeyukla lucng me
oana luman sie kaot na lulap, kukla ke sruwasrik

akosr kac ah nu faclu. 12 Ma oan loac uh pa kain in
kosro ac ma orakrak nukewa, oayapa won lemnak.
13 Pusra se fahk nu sel, “Peter, tuyak! Uni ma inge ac
kang.” 14 Ac Peter el fahk, “Leum, nga tia ku! Nga
soenna kang kutena ma su tia nasnas ku oal nu sik
uh.” 15 Na pusra sac sifilpa fahk nu sel, “Nimet kom
nunku mu kutena ma ac sufal in mongo, God El fin
fahk mu ku in mongo.” 16 Ouiya se inge sikyak pacl
tolu, na kaot sac folokyak nu inkusrao. 17 Ke Peter
el srakna suk lah mea kalmen aruruma se inge, na
mwet ma Cornelius el tuh supu ah konauk lohm sel
Simon, ac inge eltal tu ke mutunoa. 18 Eltal pangyak
ac siyuk, “Oasr mwet se pangpang Simon Peter lohm
uh?” 19 Peter el srakna suk lah mea kalmen aruruma
sac, ke Ngun Mutal fahk nu sel, “Liye, mwet tolu pa
suk kom inge. 20 Ke ma inge, kom akola ac tufoki
welultal som. Nimet fosrnga — nga pa supwaltalma
uh.” 21 Ouinge Peter el tufoki nu ten ac fahk nu seltal,
“Nga pa mwet se komtal suk an. Mea sripen tuku
lowos an?” 22 Na eltal fahk, “Captain Cornelius el
supwekut. El mwet na wowo se, ac el alu nu sin God,
ac mwet Jew nukewa arulana akfulatyal. Lipufan se
lun God fahkang nu sel mu elan sapma suli kom nu
in lohm sel ah, tuh el fah ku in lohng ma kom ac
fahk uh.” 23 Peter el solauk mwet uh nu in lohm
uh, ac eltal motulla we ke fong sac. Len tok ah, el
akola ac welultal som; ac kutu sin mwet lulalfongi
in acn Joppa wi pac som. 24 Len se toko ah el sun
acn Caesarea, yen Cornelius el muta soanel we, wi
pac sou lal ac mwet kawuk ma el solama ah. 25 Ke
Peter el akola in utyak, Cornelius el osun nu sel,
faksufi ac alu nu sel. 26 Tuh Peter el tulokunulak ac
fahk nu sel, “Tuyak. Mwet se na pa nga.” 27 Peter
el kaskas na nu sel Cornelius ke eltal utyak nu in
lohm uh, ac el konauk lah mwet puspis toeni we. 28
Peter el fahk nu selos, “Kowos arulana etu lah alu
lun mwet Jew uh tia lela mwet lalos in aengani ku
fahsr nu yurin mwet ke mutunfacl saya uh. Tusruktu
God El akkalemye nu sik nga in tia pangon mu kutu
mwet uh tia nasnas ku sufal nga in aengani yoro. 29
Pwanang ke kowos sapma nu sik uh, nga tia alolo
in tuku. Tuh nga ke siyuk suwos lah efu kowos ku
suliyu?” 30 Cornelius el fahk, “Sahp ac pacl se pacna
inge ke len tolu somla, pa nga tuh pre in lohm sik ah
ke ao tolu tafun len tok. Na in kitin pacl ah na mwet
se sikme nu sik. El nukum nuknuk na saromrom ac tu
ye mutuk 31 ac fahk, ‘Cornelius! God El lohng tari pre
lom, ac El liye orekma in pakoten lom. 32 Supwala
sie mwet ah nu Joppa nu sin mwet se su inel pa
Simon Peter. El muta in lohm sin sie mwet orekma ke
kulun kosro, su pangpang Simon, su lohm sel oan
wekof uh.’ 33 Na pa nga tuh sapot suli kom in pacl
sacna, ac kom arulana kulang lah kom tuku. Inge
kut nukewa tukeni inse inge ye mutun God, ac akola
in lohng ma nukewa ma God El ac sap kom in fahk
nu sesr uh.” 34 Peter el mutawauk in sramsram ac
fahk, “Inge nga akilen lah pwayena God El oru mwet
nukewa oana sie. 35 Kutena mwet su sangeng sel ac
oru ma suwohs, God El insewowo sel, el finne tuhn
fuka ku mwet oya. 36 God El supwama kas lal nu
sin mwet Israel, in fahkak Pweng Wo ke misla ma
tuku ke Jesus Christ, su Leum fin mwet nukewa. 37
Kowos etu ke ouiya pwengpeng se ma sikyak in acn
Judea nufon, mutawauk in acn Galilee tukun John el
fahkak mwe luti lal ke baptais ah. 38 Kowos etu pac
kacl Jesus lun Nazareth, ac ke God El sang Ngun
Mutal ac ku lulap nu sel. El tuh forfor in acn nukewa
ac oru ma wo, ac akkeyalos nukewa su oan ye ku
lun Devil, mweyen God El welul. 39 Kut mwet loh
ke ma nukewa ma el tuh oru in Jerusalem ac in facl
lun mwet Jew. Na elos unilya ke elos srupsrulak fin
sakseng soko. 40 Tuh God El akmoulyalak liki misa
tukun len se aktolu, ac oru tuh elan sifilpa sikyak
nu sin mwet uh — 41 tia nu sin mwet nukewa, a
nu sesr mukena, su God El nuna sulela tuh kut in
orek loh kac. Aok, kut tuh welul mongo ac nim tukun
el moulyak ah. 42 Ac el sapkin nu sesr in luti ke
Wosasu nu sin mwet uh, ac in fahkak lah el pa God
El srisrngiya in tuh nununku mwet moul ac mwet
misa. 43 Mwet palu nukewa tuh fahkak kacl. Elos
fahk lah mwet nukewa su lulalfongi kacl ac fah eis
nunak munas ke ma koluk lalos ke ku lun inel.” 44
Ke Peter el srakna sramsram, na Ngun Mutal putati
nu fin mwet nukewa ma lohng luti lal ah. 45 Mwet
lulalfongi sin mwet Jew su welul Peter tuku Joppa
me elos arulana lut lah God El sang mwe kite lal ke
Ngun Mutal nu sin mwet pegan pac. 46 Mweyen elos
lohng ke mwet inge sramsram ke pusra ma siena liki
kas lalos, ac kaksakin fulatlana lun God. Na Peter el
kasak ac fahk, 47 “Mwet inge elos eis Ngun Mutal
oana ke kut tuh eis ah. Ke ouinge uh, ya oasr mwet
ac ku in ikolya elos in tia baptaisla ke kof?” 48 Na el

sap in baptaisiyukla elos inen Jesus Christ. Tukun ma
inge, elos siyuk sel elan mutawin yorolos ke kutu len.

11 Mwet sap ac mwet lulalfongi saya in acn Judea
elos lohngak lah oasr mwet pegan su wi pac eis
kas lun God. 2 Ke Peter el som nu Jerusalem, mwet
ma lungse in kosrkosrla mwet pegan uh elos akukuin
nu sel ac fahk, 3 "Kom tuh utyak ac muta in lohm sin
mwet ma tia kosrkosrla, ac kom mongo pac yorolos!"
4 Na Peter el srumun nu selos ma nukewa ma orek,
ke mutawauk ah me. 5 El fahk ouinge: "Ke nga tuh
pre in siti Joppa, nga liye sie aruruma. Nga tuh liye
ma se tuku inkusrao me oana luman kaot na lulap
se, kukinyuki ke sruwasrik akosr kac ah, twe tuina
yuruk. 6 Nga ngetang nu loac ac liye kain kosro muna
ac kosro lemnak puspis, wi pac ma orakrak ac won
lemnak. 7 Na nga lohng pusra se kaskas ac fahk nu
sik, 'Peter, tuyak. Uni ma inge ac mongo.' 8 Ac nga
fahk, 'Leum, nga tia ku! Soenna oasr mwe mongo ma
tia nasnas ku oal pusralla oalik.' 9 Na pusra sac sifil
kasla inkusrao me ac fahk, 'Nimet kom nunku mu
kutena ma ac sufal in mongo, God El fin fahk mu ku
in mongo.' 10 Ouiya se inge sikyak pacl tolu, na kaot
sac sifil folokyak nu lucng. 11 In pacl sacna mwet
tolu su supweyuk Caesarea me nu yuruk elos tuku
nu ke lohm se nga muta we ah. 12 Ngun el fahk mu
nga in tia sulosol mwet, ac nga in welultal som. Mwet
lulalfongi onkosr inge, su mwet Joppa, elos wiyu som
nu Caesarea, ac kut nukewa utyak nu in lohm sel
Cornelius. 13 El fahk nu sesr lah el liye lipufan se tu in
lohm sel ah, su fahk nu sel, 'Supwala sie mwet ah nu
Joppa nu yurin mwet se su inel pa Simon Peter. 14 El
ac fah fahk kutu kas nu sum su ac fah molikomla ac
sou lom an nufon.' 15 Ac ke nga mutawauk in kaskas,
Ngun Mutal putati nu faclos oana ke tuh putati nu
facsr ke mutawauk ah. 16 Na nga esamak ma Leum
el tuh fahk, 'John el baptais ke kof, a kowos ac fah
baptais ke Ngun Mutal.' 17 Kalem na lah God El sang
nu sin mwet pegan ingo nuna mwe kite se na ma El
tuh ase nu sesr ke kut lulalfongila ke Leum Jesus
Christ. Na su nga uh, tuh ngan srike in ikolya God!"
18 Ke elos lohng ma inge, elos tia sifil akukuin, a elos
kaksakin God ac fahk, "Inge God El sang pac nu sin
mwet pegan uh tuh elos in ku in auliyak ac eis moul!"
19 Kutu sin mwet lulalfongi ma kaingelik ke sripen
kalya ma tuh sikyak ke Stephen el anwuki ah, elos
tuh som na nwe Phoenicia, Cyprus, ac Antioch. Elos
inge fahkak pweng wo nu sin mwet Jew mukena.
20 A kutu pac mwet lulalfongi, su mwet Cyprus ac
Cyrene, elos som nu Antioch ac fahkak Pweng Wo
ke Leum Jesus nu sin mwet pegan pac. 21 Ku lun
Leum welulos, ac mwet puspis lulalfongi ac forla nu
sin Leum. 22 Pweng inge sun church Jerusalem, na
elos supwalla Barnabas nu Antioch. 23 Ke el sun acn
we ac liye lah God El akinsewowoye mwet we, el
arulana engan ac kwafelos in oaru ac pwaye nu sin
Leum ke insielos nufon. 24 Barnabas el sie mwet wo,
sessesla ke Ngun Mutal ac lulalfongi, ac mwet puspis
forla nu sin Leum. 25 Tukun ma inge Barnabas el
som nu Tarsus in sokol Saul. 26 Ke el konalak, el
usella nu Antioch, ac ke lusen yac na fon se eltal
tukeni yurin mwet in church ac luti sie u na lulap. Acn
Antioch pa mwet lulalfongi uh mutawauk in pangpang
mwet Christian we oemeet ah. 27 In pacl sac, oasr
mwet palu som Jerusalem lac nu Antioch. 28 Sie
selos pangpang Agabus, el tuyak, ac ke ku lun Ngun,
el palye lah sie sracl na lulap akuranna sikyak fin
faclu nufon. (Sracl se inge sikyak ke pacl Claudius el
Tokosra Fulat in acn Rome.) 29 Mwet lulalfongi elos
tuh otela mu kais sie selos in supwala lupan na ma
elos ac ku, in kasru mwet lulalfongi wielos su muta in
Judea. 30 Elos oru oana pwapa lalos, ac orani mani
uh, ac sang nu sel Barnabas ac Saul in usla nu sin
mwet kol ke church.

12 Ke pacl se inge Tokosra Herod el mutawauk in
akkeokye pac kutu mwet in church uh. 2 El sap
anwuki James, tamulel lal John, ke cutlass. 3 Ke el
liye lah ma se inge akinsewowoye mwet Jew uh, na
el sifilpa sap in sruoh Peter. (Ma se inge sikyak ke
pacl in Kufwen Bread Tia Akpulol.) 4 Tukun sruoh
Peter, sisiyang el nu in presin, yen ma el taranyuk sin
u in mwet mweun akosr, kais akosr mwet mweun
ke kais u se. Herod el ako in nununkeyuk Peter ye
mutun mwet uh tukun Kufwen Alukela uh. 5 Ouinge
elos fililya na in presin, tusruktu mwet in church uh
arulana moniyuk in pre nu sin God kacl. 6 Fong se
meet liki Herod el akoo in usalu Peter in nununkeyuk
el, Peter el oan motul inmasrlon mwet mweun luo.
Sein lukwa sang kaprilya, ac oasr pac mwet mweun
topang ke mutunoa ah. 7 In kitin pacl ah na lipufan
se lun Leum tu insac, ac kalem se sarmelik infukil in
presin. Lipufan sac sruokya finpisal Peter ac oaksalak
ac fahk, "Sulaklak, tukakek!" In pacl sacna sein ah

putatla liki paol Peter. 8 Na lipufan sac fahk, “Losya
infulwom ac fahlukyang.” Peter el oru oana ke el fahk
ah, na lipufan sac fahk, “Sang nuknuk lik lom an
afinkomi, ac fahsru fahsr tukuk.” 9 Peter el fahsr tokol
ac illa liki presin, tusruktu el tia arulana etu lah ma na
pwaye pa lipufan sac oru ah; el nunku mu aruruma se
pa el liye ah. 10 Eltal fahsr alukela un mwet topang
se meet ac oayapa u se akluo ah, na eltal fah sun
mutunpot osra se ma oatula nu ke siti ah. Mutunoa
sac sifacna ikakla nu seltal, na eltal illa nu lik ah. Eltal
fahla ke inkanek soko, na in kitin pacl ah na lipufan
sac wanginla. 11 Na Peter el akilenak ma orek nu sel
uh, ac el fahk, “Inge nga etu lah ma na pwaye se pa
inge! Leum El supwama lipufan se lal in tuleyula liki
ku lal Herod uh, ac liki ma nukewa ma mwet Jew
uh kena in sikyak nu sik uh.” 12 Ke el akilenak ma
orek nu sel inge, el som nu ke lohm sel Mary, nina
kial John Mark, yen mwet puspis tukeni we ac pre.
13 Peter el tongol srungul ke mutunpot ah, na sie
mutan kulansap pangpang Rhoda el tuku in liye lah
su tongol. 14 El akilenak pusracl Peter, ac ke yohk
engan lal el tia ikasla srungul uh, a el kasrusr folokyak
nu in lohm ah, ac fahkak lah Peter el a tu likinum ah.
15 Ac elos fahk nu sel, “Kom wella!” A el sruasralana
in fahk mu pwayena, na elos fahk, “Sahp lipufan se
lal pa ingan.” 16 In pacl sac Peter el srakna towol
srungul ah. Na elos ikasla srungul uh, ac ke elos liyal
elos arulana fwefela. 17 El oru paol tuh elos in misla,
na el fahkak nu selos ouiya ma Leum el oru nu sel in
tulalla liki presin. Na el fahk, “Fahkang ma inge nu sel
James ac mwet lulalfongi ngia.” Na el som lukelos nu
ke sie pacna acn. 18 In lotu tok ah oasr fohsak na
yohk inmasrlon mwet topang ke presin uh — elos suk
lah mea sikyak nu sel Peter. 19 Herod el sapkin in
sukok el, tuh elos tia ku in konalak. Ke ma inge el sap
in siyukyuk sin mwet topang ke presin uh, tari el sap
in anwuki elos. Tukun ma inge Herod el som liki acn
Judea ac muta in Caesarea ke kutu pacl. 20 Herod el
arulana kasrkusrak sin mwet Tyre ac Sidon, ke ma
inge elos toeni nu ke u sefanna ac som in osun nu
sel. Ma se meet elos oru pa elos sakunla inkanek
lalos yorol Blastus su karingin inkul fulat uh, ac el
insese in kasrelos. Toko elos som nu yorol Herod
ac siyuk sel ke misla, mweyen acn lal tokosra uh pa
kite acn selos ke mwe mongo uh. 21 Ke sun len se
ma solla nu selos, Herod el nokomang nuknuk in
tokosra lal, muta fin tron lal ac oru sramsram lal nu
sin mwet uh. 22 Elos wowoyak ac fahk, “Tia mwet se
pa kaskas inge, a god se!” 23 In pacl sacna lipufan se
lun God kipakinilya Herod nu infohk uh, mweyen el
tia akfulatye God. Wet uh kangla insial ac el misa.
24 In pacl se inge kas lun God uh fahsrelik na ac
kapkapak. 25 Barnabas ac Saul aksafyela orekma
laltal uh ac folokla liki acn Jerusalem. Eltal usal John
Mark welultal.

13 Oasr kutu mwet palu ac mwet luti in church
Antioch — inelos pa Barnabas, Simeon (su
pangpang Sroalsroal), Lucius (sie mwet Cyrene),
Manaen (su srikyak yorol Governor Herod), ac Saul.
2 Ke elos kulansap nu sin Leum ac lalo, Ngun Mutal
fahk nu selos, “Srella Barnabas ac Saul nu sik eltal in
oru orekma su nga pangnoltal nu kac.” 3 Elos lalo
ac pre, na elos filiya paolos facltal ac supwaltalla.
4 Ke Ngun Mutal supwalla Barnabas ac Saul, eltal
som nwe Seleucia, ac kal we lac nu Cyprus. 5 Ke
eltal sun siti Salamis, eltal fahkak kas lun God in iwen
lolngok lun mwet Jew we. John Mark el welultal in
kasreltal. 6 Eltal fahsr sasla fin tuka sac nwe ke eltal
sun siti Paphos, ac sun sie mwet susfa pangpang
Bar-Jesus. El sie mwet Jew, ac el sifacna fahk mu
el mwet palu se. 7 El kawuk nu sin governor lun
tuka sac su pangpang Sergius Paulus, sie mwet
na lalmwetmet. Governor el pangnolma Barnabas
ac Saul nu ye mutal, mweyen el ke lohng ke kas
lun God. 8 Tusruktu mwet susfa sac (su pangpang
Elymas in kas Greek) el lainultal, ac el srike elan
kifasulla governor liki moul in lulalfongi uh. 9 Na Saul
(su pangpang pac Paul) el sessesla ke Ngun Mutal,
ac el ngetang suiya mwet susfa sac 10 ac fahk,
“Kom wen nutin Devil! Kom mwet lokoalok lun ma
nukewa ma wo uh. Kom nwanala na ke kain kutasrik
koluk nukewa, ac pacl nukewa kom srike in ekulla ma
pwaye lun God nu ke ma kikiap! 11 Poun Leum God
ac fah putati nu fom ingena. Kom ac fah kunla, ac
tia ku in liye kalem lun len uh nwe ke sie pacl God
El ac fah pakiya.” In pacl sacna Elymas el pulauk
ohk se fahsryak kosrala mutal, ac el forfor suk sie
mwet ah in pwanul. 12 Ke governor el liye ma sikyak
inge, na el lulalfongila, ac el arulana lut ke mwe luti
ke Leum Jesus. 13 Paul ac mwet ma welul eltal kal
som Paphos lac nu Perga, sie siti in acn Pamphylia.
John Mark el tuh folokla Perga lac nu Jerusalem. 14

Eltal som Perga lac nu Antioch in Pisidia, ac ke len
Sabbath eltal som nu in iwen lolngok ac muta. **15**
Tukun ritiyuk tari kutu Ma Sap lal Moses ac kutu ma
simusla lun mwet palu, mwet kol lun iwen lolngok uh
supwala kas nu seltal ac fahk, “Mwet lili, kut lungse
kowos in kaskas nu sin mwet uh, fin oasr kas in
akkeye lowos nu selos.” **16** Paul el tuyak, sralak paol
mwet uh in misla, na el mutawauk in kaskas. El fahk,
“Mwet Israel wiuk, oayapa mwet saya nukewa su
alu nu sin God: kowos porongeyu! **17** God lun mwet
Israel El tuh sulela mwet matu lasr meet, ac oru tuh
elos in sie mutunfacl ke elos tuh moul in mwetsac
in facl Egypt. God El tuh usalosla liki acn Egypt ke
ku lulap lal, **18** ac ke yac angngaul, El mutangalos
in acn mwesis. **19** El kunausla mutunfacl itkosr in
facl Canaan, ac sang acn inge tuh in ma lac lun
mwet lal. Ma inge nukewa orekla ke inmasrlon yac
angfoko lumngaul. **20** “Tukun ma inge, El sang tuh
mwet nununku in kololos nwe ke sun pacl lal Samuel,
mwet palu. **21** Toko, elos siyuk ke sie tokosra, ac God
El eisalang Saul, wen natul Kish in sou lal Benjamin,
elan tokosra lalos ke lusen yac angngaul. **22** Tukun
God El sisella Saul, God El akleumyalak David elan
tokosra lalos. Pa inge ma God El fahk kacl: ‘Nga
konauk lah David, wen natul Jesse, el kain mwet se
ma nga insewowo se, su ac oru ma nukewa ma nga
lungse elan oru uh.’ **23** Jesus, sin fwilin tulik natul
David, pa God El tuh orala in Mwet Lango nu sin
mwet Israel uh, oana ke El tuh wulela kac ah. **24**
Meet liki Jesus el mutawauk orekma lal, John el tuh
luti nu sin mwet Israel nukewa lah enenu elos in forla
liki ma koluk lalos ac baptaisla. **25** Ac ke apkuran in
safla orekma lal John, el tuh fahk nu sin mwet uh,
‘Kowos nunku mu su nga uh? Tia nga pa el su kowos
soano uh. A kowos in porongo! El ac tuku tukuk, ac
nga kupansuwol in sarukla fahluk lal uh.’ **26** “Mwet
Israel wiuk su fwilin tulik natul Abraham, ac mwet
saya nukewa lohm uh su alu nu sin God: pweng ke
molela se inge ma nu sesr nukewa! **27** Tuh mwet ma
muta Jerusalem, ac oayapa mwet kol lalos, tiana etu
lah el pa Mwet Lango, ac elos tia pac kalem ke kas
lun mwet palu ma ritiyuk ke Sabbath nukewa uh. Ne
ouinge a elos oru tuh kas lun mwet palu akpwayeiyuk
ke elos unilya Jesus. **28** Ac elos finne tia konauk
kutena sripa fal in anwuki el kac, a elos kwafe sel
Pilate elan unilya. **29** Ac tukun elos orala ma nukewa
su Ma Simusla uh fahk kacl, elos eisya manol liki
sakseng, ac fililya in kulyuk uh. **30** Tusruktu God El
akmoulyalak liki misa, **31** ac ke len pus, el sikyang nu
sin mwet su tuh welul in fufahsryesr lal Galilee me
nu Jerusalem. Inge elos mwet loh kacl nu sin mwet
Israel. **32** Ac kut tuku in use Pweng Wo ma God El tuh
wulela nu sin mwet matu lasr meet ah, **33** ac inge El
akpwayei nu sesr su ma natulos, ke El akmoulyalak
Jesus. Oana ma simla in Psalm luo uh, su fahk, ‘Kom
wen nutik; Misenge nga papala tomom.’ **34** Ac pa inge
ma God El fahk ke El ac akmoulyalak liki misa uh,
tuh elan tia kulawi in kulyuk uh: ‘Nga fah sot nu sum
mwe insewowo mutal ac pwaye Su nga tuh wulela
kac nu sel David.’ **35** Aok, El oayapa fahk ke sie pac
verse ma fahk mu, ‘Kom fah tia lela mwet kulansap
oaru lom in kulawi in kulyuk uh.’ **36** Tuh ke pacl David
el moul el akfalye ma lungse lun God, na el misa, ac
pukpuki el yurin mwet matu lal, ac manol kulawi in
kulyuk uh. **37** Tusruktu el su God El akmoulyauk liki
misa, el tia wi kulawi. **38** Ke ma inge, mwet Israel
wiuk, lela in arulana kalem suwos lah nunak munas
ke ma koluk su kut fahkak nu suwos uh, ma tuku
ke mwet se inge, Jesus. **39** Kowos in etu pac lah
mwet nukewa su lulalfongi in el, elos sukosokla liki
ma koluk nukewa su Ma Sap lal Moses uh tia ku
in aksukosokyekowosla liki. **40** Ke ma inge kowos
liyekowosyang tuh kas inge ma fwackyak sin mwet
palu fah tia tuku nu fowos: **41** ‘Ngetma, kowos su
aksruksrukye God! Kowos in lut ac misa! Tuh ma nga
oru misenge ye motowos, Sie ma su kowos ac tia ku
in lulalfongi Mwet finne aketeya nu suwos!’” **42** Ke
Paul ac Barnabas illa liki iwen lolngok uh, mwet uh
kwafe eltal in sifilpa foloko ke Sabbath se tok uh, ac
sifilpa akyokye srumunyen ma inge. **43** Tukun mwet
uh fahsrelik liki toeni sac, mwet puspis sin mwet Jew
ac oayapa mwet saya ma forla ac weang alu lun
mwet Jew, elos ukwalla Paul ac Barnabas. Mwet sap
uh kaskas nu selos ac akkeyalos elos in oaru na in
fungyang nu ke kulang lun God. **44** Ke Sabbath se
tok ah, apkuran mwet nukewa in siti uh tuku in lohng
kas lun Leum. **45** Ke mwet Jew elos liye pusiyen
mwet uh elos sokyak na pwaye. Elos sramsram lainul
Paul ac sufanul. **46** Ne ouinge a fahkak lal Paul ac
Barnabas arulana pulaik liki meet ah, ac eltal fahk:
“Kowos pa kut enenu na in fahkak kas lun God nu se
oemeet. Tuh ke kowos pilesru ac sifacna nunku mu

kowos sufal in eis moul ma pahtpat, kut ac fahsr liki
kowos ac som nu yurin mwet pegan uh. **(aiōnios g166)**
47 Tuh pa inge ma Leum God El sapkin nu sesr: 'Nga
oakikomi tuh kom in sie kalem se nu sin mwet pegan,
Tuh faclu nufon fah ku in moliyukla.'" **48** Ke mwet
pegan elos lohng, elos arulana engan ac kaksakin
pweng wo lun God; ac elos su solla tari nu ke moul
ma pahtpat elos mwet lulalfongila. **(aiōnios g166)** **49**
Kas lun Leum uh fahsrelik in acn nukewa in polo acn
sac. **50** Tusruktu mwet Jew elos purakak nunak lun
mwet kol in siti sac, oayapa mutan kacto sin mwet
pegan su wi pac alu nu sin God uh. Elos mutawauk in
kalyael Paul ac Barnabas, ac luselosla liki acn selos
uh. **51** Na mwet sap uh osrokla kutkut ke nialos in
akkalemye lah elos lain mwet in acn sac, na elos som
nu Iconium. **52** Mwet lulalfongi in Antioch elos arulana
sessesla ke engan ac ke Ngun Mutal.

14 Ouiya sacna sikyak pac in Iconium: Paul ac
Barnabas som nu iwen lolngok lun mwet Jew,
ac ke sripen fahkak laltal uh, mwet puspis sin mwet
Jew ac mwet pegan elos weang mwet lulalfongi. **2**
Tusruktu mwet Jew su tia lulalfongi ke Jesus, elos
purakak nunak lun mwet pegan uh elos in forang lain
mwet lulalfongi uh. **3** Mwet sap uh muta we ke pacl
na loeloes se, ac elos pulaikna in fahkak ke Leum, su
sang ku nu selos in orek mwenmen ac ma usrnguk.
Ma inge akpwayeye lah ma elos fahk ke kulang lal uh
pwayena. **4** Mwet in siti sac nunak luoelik: kutu wi
mwet Jew, ac kutu wi mwet sap ah. **5** Na kutu mwet
pegan ac kutu mwet Jew, wi mwet kol lalos, elos otela
in orek lokoalok nu sin mwet sap uh, ac tanglaltal. **6**
Ke mwet sap elos etauk pwapa se inge, elos kaingla
nu in siti Lystra ac Derbe in acn Lycaonia, ac nu in
kutu pac acn saya. **7** Ac elos fahkelik Pweng Wo in
acn ingo. **8** Oasr mukul se in acn Lystra su nuna ul
nial oe ke el isusla me, ac tia ku in fahsr. **9** El muta
porongo kas lal Paul uh. Paul el akilen lah el lulalfongi
ac ku in akkeyeyukla, na el ngetang suilya **10** ac
fahk ke sie pusra lulap, "Tuyak suwohs fin niom!"
Na mwet sac tuyak ac mutawauk in fahsr. **11** Ke un
mwet uh liye ma Paul el oru ah, elos wowoyak ke
kas lalos Lycaonia, ac fahk, "God uh mwet lac, ac
oatui nu yorosr!" **12** Elos sang inel Barnabas 'Zeus,'
ac pangnol Paul 'Hermes,' mweyen el pa aolultal
sramsram. **13** Mwet tol lun god Zeus, su tempul lal uh
tu na likin siti uh, el us cow mukul ac ros nu mutunpot
uh, mweyen el ac un mwet uh kena orek kisa nu sin
mwet sap uh. **14** Ke Barnabas ac Paul lohngak ma
elos ako in oru inge, eltal seya nuknuk laltal uh ac
yuyang nu inmasrlon mwet uh, wowoyak ac fahk,
15 "Efu ku kowos oru ma inge? Mwet pacna pa kut,
oapana kowos! Kut tuku nu inge in sulkakin Pweng
Wo uh, ac in kifuskowosla liki ma lusrongten inge nu
sin God moul, su orala kusrao, faclu, meoa ac ma
nukewa loac. **16** In pacl meet ah, El tuh lela mwet in
mutunfacl nukewa in oru na ma elos nunku mu wo.
17 Tusruktu pacl nukewa El nuna akkalemye oasr lal
ke ma wo ma El oru uh: El sot nu suwos af inkusrao
me, ac fokin ima in pacl fal; El sot mwe mongo nu
suwos, ac nakla insiowos ke engan." **18** Eltal nwe
fahk kas inge, upa na eltal in kutongya lungse lun
mwet uh in orek mwe kisa nu seltal. **19** Kutu mwet
Jew tuku liki acn Antioch in Pisidia ac Iconium. Elos
furokla insien mwet uh in welulosla, na elos tanglal
Paul ac amakunulla nu likin siti uh, mweyen elos
nunku mu el misa tari. **20** Tusruk ke mwet lulalfongi
elos fahsreni raunella, el tuyak ac folokyak nu in siti
uh. In len tok ah, el ac Barnabas som nu Derbe. **21**
Paul ac Barnabas luti ke Pweng Wo in acn Derbe,
ac mwet puspis weang un mwet lulalfongi ke Jesus.
Tok eltal som nu Lystra, nu Iconium, ac som pac nwe
Antioch in Pisidia. **22** Eltal akkeye mwet lulalfongi uh,
ac kwafe nu selos in tu na ku ke lulalfongi lalos. Eltal
fahk nu selos, "Kut enenu in sun mwe keok puspis,
na kut fah ku in utyak nu in Tokosrai lun God." **23**
Eltal pakiya mwet kol in kais sie church, ac ke pre ac
lalo eltal eisalosyang nu ye karinginyuk lun Leum,
su elos filiya lulalfongi lalos se. **24** Tukun eltal forfor
fin acn nukewa lun Pisidia, eltal tuku nu Pamphylia.
25 Ac eltal fahkak pac Pweng Wo in acn Perga, na
toko eltal oatula nu Attalia. **26** Eltal kal ingo lac in
folok nu Antioch, acn se ma tuh itukyang eltal nu ye
karinginyuk kulang lun God nu ke orekma se su eltal
aksafye inge. **27** Ke eltal sun acn Antioch, eltal eisani
mwet in church we nu sie, ac fahkang nu selos ma
nukewa ma God El kasreltal in oru, ac oayapa ke El
ikasla nu sin mwet pegan tuh elos in ku in wi pac
lulalfongi. **28** Na eltal muta yurin mwet lulalfongi in
acn we ke lusen pacl na loeloes se.

15 Oasr kutu mwet tuku liki acn Judea nu Antioch,
ac mutawauk in luti mwet lulalfongi uh ac fahk,
"Kowos fin tia kosrkosrla oana ke fwackyak in Ma

Sap lal Moses, kowos tia ku in moliyukla." 2 Paul
ac Barnabas akukuin na upa nu selos kac, ouinge
wotla mu Paul, Barnabas ac kutu mwet in Antioch
in som nu Jerusalem ac osun yurin mwet sap ac
mwet kol lun church we ke sripa se inge. 3 Mwet in
church supwalosla, ac ke elos fahsr sasla Phoenicia
ac Samaria elos srumun lah mwet pegan elos forla
nu sin God. Pweng se inge arulana akenganye mwet
lulalfongi nukewa. 4 Ke elos sun acn Jerusalem,
mwet in church we ac mwet sap ac mwet kol lun
church elos paingulos, na elos fahkak ma nukewa
God El tuh kasrelos in oru. 5 Tusruktu kutu mwet
lulalfongi ma wi u lun mwet Pharisee elos tuyak ac
fahk, "Mwet pegan elos enenu na in kosrkosrla, ac
kowos in lotelos tuh elos in akos Ma Sap lal Moses."
6 Mwet sap ac mwet kol uh elos tukeni nu sie in
nunku ke ma se inge. 7 Tukun elos sramsram kac ke
pacl na loes, Peter el tuyak ac fahk, "Mwet lili luk,
kowos etu na lah God El tuh suleyula inmasrlowos
ke pacl na loes somla, tuh nga in fahkak ke Pweng
Wo nu sin mwet pegan, tuh elos in ku in lohng ac
lulalfongi. 8 Ac God, su etu nunak lun mwet nukewa,
El akkalemye lah oasr insewowo lal yurin mwet pegan
ke El sang Ngun Mutal nu selos, oana ke El tuh ase
nu sesr. 9 El tia oru mu oasr ekla inmasrlolos ac kut,
a ke sripen elos lulalfongi, El aknasnasyalos liki ma
koluk lalos. 10 Na inge, efu ku kowos ke srike God ke
kowos filiya sie ma toasr nu fin mwet lulalfongi uh,
su mwet matu lasr ac kut sifacna tia ku in us? 11
Mo! Kut lulalfongi ac moliyukla ke sripen kulang lun
Leum Jesus, oapana elos." 12 U nufon sac mislana
ke Barnabas ac Paul srumun ma usrnguk nukewa
ac mwenmen ma God El oru kacltal inmasrlon mwet
pegan. 13 Ke eltal kaskas tari, na James el kasla ac
fahk, "Mwet lili luk, kowos porongeyu! 14 Simon el
tufahna aketeya nu sesr luman nunak lun God nu
sin mwet pegan uh, ke El eisla kutu selos tuh elos
in mwet lal. 15 Kas lun mwet palu arulana akkeye
nunak se inge. Oana ke Ma Simusla uh fahk, 16
'Leum God El fahk, Tukun ma inge nga ac fah sifil
foloko, Ac sifil tulokunak Tokosrai lal David. Nga fah
sifil musaela acn ma musalla kac ah, Ac oru tuh in ku
oana meet ah. 17 Ouinge mwet lula nukewa fah tuku
nu yuruk, Ac mwet pegan nukewa su nga pangnolos
tuh elos in mwet luk. 18 Pa inge ma Leum El fahk,
su akkalemye ma inge in pacl loeloes somla.'" (aiōn
g165) 19 Na James el sifilpa fahk, "Nunak luk uh pa
kut in tia filiya ma toasr nu fin mwet pegan su forla
nu sin God. 20 A kut in simusla sie leta nu selos,
ac fahk mu elos in tia kang kutena mwe mongo ma
tia nasnas ke sripen kisakinyuk nu ke ma sruloala,
oayapa elos in tia kang kutena kosro ma loksakla, ku
kutepacna ma oasr srah kac. Ac elos in liyalosyang
liki ouiya fohkfok lun orek kosro. 21 Tuh ke pacl na
loeloes, Ma Sap lal Moses uh ritiyuk in iwen lolngok
uh ke len Sabbath nukewa, ac kas lal uh lutiyuk in
siti nukewa." 22 Na mwet sap ac mwet kol uh, wi
pac mwet nukewa in church, elos insesela in sulela
kutu sin mwet inmasrlolos, ac supwalosla nu Antioch
welul Paul ac Barnabas. Elos sulela mwet luo ma
yohk akilenya sin mwet lulalfongi uh: elos pa Judas
su pangpang Barsabbas, ac Silas. 23 Elos sang leta
se inge eltal in us: "Kut, mwet wiowos — mwet sap
ac mwet kol in acn se inge — kut lungse paing kowos
nukewa su mwet wiasr ma isusla mwet pegan, su
muta in siti Antioch, oayapa acn Syria ac Cilicia.
24 Kut lohng tari lah oasr kutu mwet yenu fahsrot
akfohsyekowosyak ke kas lalos. Tusruktu tia kut pa
supwalos uh. 25 Ke ma inge kut nukewa aetuila ac
insese in sulela kutu mwet in utuk kas lasr nu suwos.
Elos ac wi mwet kawuk saok lasr, Barnabas ac Paul,
26 su tuh pilesrala moul lalos in kulansupu Leum
Jesus Christ. 27 Kut supwaot nu suwos mwet inge,
Judas ac Silas, su ac fah sifacna fahk nu suwos ma
kut simis inge. 28 Kut, ac Ngun Mutal, tukeni insesela
in tia filiya kutena ma toasr fowos sayen Ma Sap ma
eneneyuk inge: 29 Kowos in tia kang kutena mongo
ma kisala nu sin ma sruloala, tia mongo srah, tia kang
kutena ma loksakla, ac karinginkowosyang liki fohkfok
lun orek kosro. Ac fah wo nu suwos kowos fin liyaung
ma inge. Lung lulap lasr nu suwos." 30 Mwet utuk kas
inge supweyukla, ac elos som nu Antioch, ac elos
solani mwet lulalfongi nukewa ac sang leta sac nu
selos. 31 Ke mwet uh riti leta sac, elos arulana engan
ke kas in akku ma simla in leta sac. 32 Judas ac
Silas, su oaoa in mwet palu, eltal sramsram paht na
yurin mwet lulalfongi, ac akpulaikyalos ac akkeyalos.
33 Tukun eltal muta yorolos ke kutu pacl, na mwet
lulalfongi elos supwalosla in misla, ac elos folokla nu
yurin mwet ma supwalosme ah. [34 Tusruktu Silas
el sulela elan muta we.] 35 Paul ac Barnabas eltal
muta Antioch ke kutu pacl, ac eltal wi mwet puspis in

acn we luti ac fahkak kas lun Leum. 36 Kutu pacl
tok, Paul el fahk nu sel Barnabas, “Kut folokla ac liye
mwet lulalfongi wiasr in siti nukewa ma kut fahkak
kas lun Leum we, ac liye lah elos fuka in pacl inge.”
37 Barnabas el lungse usal John Mark welultal, 38 tuh
Paul el tiana nunku mu ac wo elan wi, mweyen el tuh
tia welultal aksafyela fahsr se meet laltal ah, a el forla
ac folokla Pamphylia lac. 39 Oasr sie akukuin na upa
inmasrloltal, na eltal fahsrelik. Barnabas el eisal Mark,
ac kal som nu Cyprus, 40 a Paul el sulella Silas ac
som. Ac mwet lulalfongi elos eisaltalang tuh kulang
lun Leum in karinganulos. 41 Paul el fahsr sasla acn
Syria ac Cilicia, ac akkeye mwet in church we.

16 Paul el sifilpa som nu Derbe ac Lystra, ac sun
sie mwet Christian in acn we su pangpang
Timothy. Nina kial el sie mwet Christian, sie mutan
Jew, tusruk papa tumal ah mwet Greek. 2 Mwet
lulalfongi nukewa in acn Lystra ac Iconium elos fahk
ma wo kacl Timothy. 3 Paul el lungse usal Timothy
welul, ouinge el kosralla. El oru ouinge mweyen mwet
Jew nukewa in acn inge elos etu lah papa tumal
Timothy el mwet Greek. 4 Ke elos forfor in siti inge,
elos fahkak nu sin mwet lulalfongi we ma mwet sap
ac mwet kol lun church in acn Jerusalem elos oakiya
mu elos in fahsr kac, ac elos fahk pac nu selos in
akos ma sap inge. 5 Ouinge church uh akkeyeyukla
ke lulalfongi lalos, ac puseni mwet in church uh ke len
nukewa. 6 Elos fahsr sasla acn Phrygia ac Galatia,
mweyen Ngun Mutal tia lela elos in fahkak kas in acn
Asia. 7 Ke elos sun masrol nu Mysia, elos srike in
som nu in acn Bithynia, tusruktu Ngun lun Jesus tia
lela. 8 Ke ma inge elos fahsr sasla acn Mysia ac som
nu Troas. 9 Ke fong sac Paul el liye sie aruruma,
ac liye sie mwet Macedonia el tu ac kwafe sel ac
fahk, “Fahsru nu Macedonia ac kasrekut!” 10 Tukunna
Paul el liye aruruma se inge, na kut akola in som nu
Macedonia, mweyen kut liye mu God El pangon kut in
luti Pweng Wo nu sin mwet we. 11 Kut oayak liki acn
Troas, ac kal suwoslana nwe Samothrace, ac in len
tok ah kut kalla nu Neapolis. 12 Na kut utyak weyak
nu Philippi, sie siti lun mwet Rome in acn Macedonia,
ac kut muta we ke kutu len. 13 Ke len Sabbath kut
illa liki siti uh ac som nu pe infacl ah, sie acn ma
kut nunku mu ac oasr mwet Jew fahsreni in pre we.
Kut muta in acn sac ac sramsram nu sin kutu mutan
su tukeni we. 14 Sie sin mutan ma lohng kas lasr
uh pa Lydia, sie mutan Thyatira su kukakin nuknuk
sroninmutuk. El sie mutan alu nu sin God, ac Leum
El ikasla nunak lal elan lohang nu ke ma Paul el fahk
uh. 15 Mutan sac ac sou lal elos baptaisla, na el suli
kut ac fahk, “Fahsru muta lohm sik ah, kowos fin liye
mu nga sie mwet lulalfongi pwaye ke Leum.” Na ke
sripen kas lal inge, kut som nu lohm sel. 16 Sie len
ah ke kut fahsr in som nu ke acn in pre, kut sun sie
tulik mutan kohs su oasr ngun fohkfok yorol ma oru el
ku in palye ma ac sikyak in pacl fahsru uh. Yohk mani
el sruokya lun leum lal ah ke sripen palu lal uh. 17 El
fahsr tokosr ac Paul, ac wowoyak, “Mwet inge elos
mwet kulansap lun God Fulatlana! Elos ac fahkak nu
suwos lah kowos ac moliyukla fuka!” 18 El oru ouinge
ke len na pus, nwe ke na Paul el semutengyak sel, ac
tapulla fahk nu sin ngun fohkfok sac, “Ke inen Jesus
Christ nga sapkin nu sum, illa lukel!” Ngun sac som
lukel in pacl sacna. 19 Ke leum lun mutan sac elos
akilenak lah ac wanginla inkanek in orek mani lalos
sel, elos sruokilya Paul ac Silas, ac amakunutalla nu
ke nien toeni in siti uh, in nununkeyuk eltal ye mutun
mwet fulat. 20 Elos usalosme nu ye mutun mwet leum
lun Rome ac fahk, “Mwet inge elos mwet Jew, ac elos
orek lokoalok in siti sesr uh. 21 Elos luti ke kutu ouiya
ma kisrung ma sap lasr uh. Kut mwet Rome, ac kut
tia ku in eis kain facsin ma elos luti inge ac moulkin.”
22 Na un mwet uh welulosyak lainul Paul ac Silas. Na
mwet leum Rome uh seya nuknuk lal Paul ac Silas,
ac sap in sringsring eltal. 23 Tukun sringsring upa
eltal, na sisiyang eltal nu in presin, ac fwackyang nu
sin mwet liyaung presin uh in lakiya ku, eltal in tia
kaingla. 24 Ke mwet liyaung presin uh lohng ma sap
nu sel uh, na el siseltalang nu infukil se oeloac uh, ac
kapriya nialtal ke sak in kapir lulap. 25 Ke infulwen
fong uh, Paul ac Silas pre ac on ke on in alu nu sin
God, ac mwet kapir saya uh lohng ke eltal on uh. 26
Tia paht na kusrusr na upa se sikyak, su osrokak
pac pwelung ke presin uh. Srungul nukewa ikakla, ac
sein ma kapri mwet kaul uh putatla lukelos nukewa.
27 Mwet liyaung presin el ngutalik, ac ke el liye lah
srungul ke presin uh ikakla, el nunku mu mwet kapir
uh kaingla. Na el faesak cutlass natul ac oru elan
sifacna unilya. 28 Ac Paul el liksrenina wola ac fahk,
“Nimet sifacna unikomi! Kut pa na inge.” 29 Mwet
liyaung presin el sap in utuku sie lam, na el yuyang
nu luin presin, ac el arulana rarrar ke el putati sisken

nial Paul ac Silas. 30 Na el pwanultalla nu lik uh ac
siyuk seltal, “Leum luo, mea nga ac oru tuh nga in
moliyukla?” 31 Eltal topuk ac fahk nu sel, “Lulalfongi
in Leum Jesus, na kom fah moul — kom ac mwet
in lohm sum.” 32 Na eltal fahkak kas lun Leum nu
sel ac nu sin mwet nukewa in lohm sel. 33 Ke ao
sacna in fong sac, mwet liyaung presin el usaltalla ac
ohlla kinet kacltal. Na el ac mwet nukewa in lohm sel
baptaisla in pacl sacna. 34 Na el usalak Paul ac Silas
nu in lohm sel ah, ac kitaltal mwe mongo. El ac sou
lal uh sessesla ke engan mweyen inge elos lulalfongi
ke God. 35 In lotu tok ah, leum lun mwet Rome uh
supwala kutu policeman in fahk nu sin mwet liyaung
presin uh, “Tulala mwet luo ingan eltal in som.” 36
Ouinge mwet liyaung presin el fahk nu sel Paul,
“Mwet leum uh sapma in tuh ikakla kom ac Silas.
Komtal ku in som ac fahsr in misla.” 37 Tusruk Paul el
fahk nu sin policeman uh, “Wangin ma koneyukyak
mu oasr mwatasr kac, a elos uni kut ye mutun mwet
uh — ac kut mwet Rome! Na elos siskutyang nu in
presin, ac inge elos ke supwekutla in lukma. Tia ku
in ouingan! Enenu mwet leum lun Rome ingan in
tuku ac sifacna ikuskutla.” 38 Policeman inge som ac
fahkak kas laltal inge nu sin leum lun acn Rome uh;
ac ke elos lohngak lah Paul ac Silas mwet Rome, elos
arulana sangeng. 39 Ouinge elos som ac taltal koluk
nu seltal; ac ikasultalla liki presin, ac fahk eltal in som
liki siti uh. 40 Paul ac Silas som liki presin, ac som nu
lohm sel Lydia. Eltal osun nu sin mwet lulalfongi uh
we, ac sang kas in akku nu selos, na eltal som.

17 Paul ac Silas fahsr sasla Amphipolis ac Apollonia
ac tuku nu Thessalonica, yen ma oasr iwen
lolngok se we. 2 In oana ke el oru pacl nukewa uh,
Paul el som nu in iwen lolngok. Ac ke len Sabbath
tolu el sramsram nu sin mwet uh, ac rit ke kas in
Ma Simusla, 3 ac aketeya kas inge, ac akpwayei
lah Christ el enenu in keok ac sifil moulyak liki misa.
Paul el fahk, “Jesus se ma nga fahkak nu suwos kac
inge, el pa Christ.” 4 Kutu selos lulalfongi ac welulang
Paul ac Silas; oayapa kutu mutan ma eteyuk fin acn
we, ac pus pac mwet Greek su alu nu sin God. 5
Tusruktu mwet Jew elos sok selos, ac orani kutu
mwet lusrongten ma forfor wel inkanek uh, ac orala
sie u in orek lokoalok. U se inge akfohsyauk mwet
in siti uh nufon, ac utyak nu in lohm sel Jason, in
sokol Paul ac Silas ac usaltal uh nu yurin mwet uh.
6 Tusruktu ke elos tia konaltalak, elos amakunulma
Jason ac kutu pac mwet lulalfongi nu ye mutun mwet
fulat in siti uh, ac wowoyak ac fahk, “Mwet inge orek
fohs yen nukewa! Ac inge elos tuku pac nu in siti sesr
uh, 7 ac Jason el solaltalak nu in lohm sel ah. Elos
nukewa kunaus ma sap lal Tokosra Fulat, ac fahk mu
oasr pac siena tokosra saya, suh inel pa Jesus.” 8 Ke
un mwet uh, oayapa mwet fulat lun siti uh lohng kas
inge, elos arulana wonak kac. 9 Mwet fulat lun siti uh
sap tuh Jason ac mwet lulalfongi wial uh in moli lupan
mani ma oakwuki in aksukosokyalos, na filfilla elos.
10 Ke tufahna fongeni, mwet lulalfongi elos supwalla
Paul ac Silas nu Berea. Ke eltal sun acn we eltal som
nu ke iwen lolngok lun mwet Jew uh. 11 Mwet in acn
sac elos engan liki mwet Thessalonica in eis mwe
lutlut. Elos arulana oaru in lohng kas ma srumunyuk
uh, ac elos lutlut len nukewa ke Ma Simusla uh in liye
lah pwayena ma Paul el srumun uh. 12 Mwet puspis
selos lulalfongi, ac pus mutan kacto sin mwet Greek,
oayapa mukul Greek puspis elos lulalfongi pac. 13
Tusruktu ke mwet Jew in acn Thessalonica lohngak
lah Paul el fahkak kas lun God in acn Berea, elos
tuku nu we ac mutawauk in pirik ac akfohsyauk nunak
lun mwet puspis. 14 In pacl sacna, mwet lulalfongi
elos supwalla Paul nu ke sie acn wekof uh; a Silas
ac Timothy eltal mutana Berea. 15 Mwet ma usal
Paul ah welul na kalla nwe Athens, na elos folokla nu
Berea, us sap soko sel Paul nu sel Silas ac Timothy,
eltal in tuh sa na som nu yorol. 16 Ke Paul el tuh muta
soanel Silas ac Timothy in acn Athens, el arulana
toasrla ke el liye lah puslana ma sruloala in acn we.
17 Ouinge el som nu in iwen lolngok ac alolngoki yurin
mwet Jew ac oayapa mwet saya su alu nu sin God.
Ac len nukewa el sramsram yurin kutena mwet ma
tuku nu in acn in tukeni in siti uh. 18 Oasr pac kutu
mwet luti ke u se pangpang mwet Epicurus ac mwet
Stoic elos wi pac alein nu sel. Kutu selos siyuk mu,
“Mea mwet filanginkas se inge fahk uh?” Ac kutu
mwet uh topuk, “El luman kaskas ke kutu god lun
mutanfahl saya.” Elos fahk ouinge mweyen Paul el
luti ke Jesus oayapa ke sifil moulyak uh. 19 Ouinge
elos usalla Paul nu yurin un mwet pwapa fulat lun
siti uh, su pangpang Areopagus, ac fahk, “Kut ke
etu lah mea kalmen luti sasu se kom sramsramkin
inge. 20 Kutu ma kut lohng kom fahk uh luman sakirik
sesr in lohng, ac kut ke etu lah mea kalmac.” (21

Mweyen mwet Athens nukewa, ac mwetsac su muta
we, lungse sisla pacl lalos in sramsramkin ac lohng ke
kutena pweng sasu.) 22 Paul el tuyak ye mutun mwet
pwapa fulat lun siti uh ac fahk, “Nga liye lah in ouiya
nukewa kowos mwet Athens uh arulana akfulatye alu.
23 Mweyen ke nga forfor in siti lowos uh ac liye acn
kowos alu we, nga konauk sie loang su simla kac, ‘Nu
sin Sie God su Tia Eteyuk.’ Ma se ma kowos alu nu
kac ingan kowos finne tia akilen, pa nga ac fahkak nu
suwos. 24 God su orala faclu ac ma nukewa loac uh,
El Leum lun kusrao ac faclu, ac El tia muta in tempul
ma orekla ke poun mwet. 25 Ac El tia pac enenu
kutena ma su kut ac sang nu sel ke orekma lun paosr,
mweyen El pa sang moul ac momong ac ma nukewa
nu sin mwet nukewa. 26 El orala mutanfahl nukewa
sin mwet sefanna, ac oru tuh elos in muta apunla
fin faclu nufon. El sifacna oakiya meet lusen pacl ac
lupan acn elos in muta we. 27 El oru ma inge nukewa
tuh mwet uh in sokol, ac elos in mau ku in konalak
ke elos kahlimunul. Tusruktu pwayeiya uh, God El
tiana muta loes liki kutena sesr, 28 oana ke sie mwet
tuh fahk, ‘In El kut moul, kut mukuikui, ac kut oasr.’
Oana ke kutu mwet kuhn on lowos uh fahk, ‘Kut pac,
kut tulik natul.’ 29 Na ke kut tulik nutin God uh, wo
kut in tia nunku mu ouiya lal uh ku in lumahyuk ke
gold, ku silver, ku eot, ma tafleyukla in luman ma
sruloala ke lalmwetmet ac usrnguk lun mwet. 30 God
El tuh nunak munas nu sin mwet ke nikin lalos in pacl
meet, a inge El sap nu selos nukewa yen nukewa
in forla liki ouiya koluk lalos. 31 Tuh El oakiya tari
sie len ma El ac nununku faclu nufon ke nununku
suwohs, ke sie mwet su El sulela tari. El akpwayei
ma se inge nu sin mwet nukewa ke El akmoulyauk
mwet se inge liki misa!” 32 Ke elos lohng lah Paul el
kaskaskin akmoulyauk sie mwet liki misa, kutu selos
aksruksrukel, a kutu mwet uh fahk, “Kut ke lohng kom
in sifil srumun ke ma se inge ke sie pac pacl.” 33 Na
Paul el illa liki tukeni sac. 34 Kutu mwet uh welulang
in lulalfongi, ac sie selos inge pa Dionysius, sie sin un
mwet pwapa fulat, ac oasr pac mutan se pangpang
Damaris, ac kutu pac mwet saya.

18 Tukun ma inge Paul el fahsr liki acn Athens
ac som nu Corinth. 2 In acn Corinth el sun sie
mwet Jew pangpang Aquila, su isusla in acn Pontus
ac tufahna foloko liki acn Italy welul Priscilla mutan
kial, mweyen Tokosra Fulat Claudius el sap mwet Jew
nukewa in som liki acn Rome. Paul el som nu yoroltal,
3 ac ke sripen eltal mwet orekma ke lohm nuknuk
oapana Paul, el muta yoroltal ac welultal orekma. 4
Ke Sabbath nukewa el sramsram ac topuk mwet uh
in iwen lolngok, ac srike in kifus mwet Jew ac mwet
Greek in wela lulalfongi. 5 Ke Silas ac Timothy tuku
Macedonia me, Paul el sang pacl lal nukewa nu ke
fahkak kas, ac el fahkak kalem nu sin mwet Jew uh
lah Jesus pa Christ. 6 Ke elos lainul ac fahk ma koluk
kacl, el osrokla kutkut ke nuknuk lal uh in akkalemye
lah el lainulos pac, ac el fahk nu selos, “Kowos fin
tuhlac, ma na kowos sifacna oru! Wangin ma luk kac.
Ingela nga ac som nu yurin mwet Gentile.” 7 Ouinge
el som lukelos ac muta in lohm sin sie mwet Gentile
su alu nu sin God, pangpang Titius Justus. Lohm sel
uh fototo na nu ke iwen lolngok uh. 8 Crispus, sie sin
mwet kol lun iwen lolngok, el lulalfongi ke Leum, wi
pac sou lal nukewa; ac pus pac mwet saya in Corinth
lohng kas lal Paul, ac lulalfongi ac baptaisla. 9 Sie
fong ah Paul el liye aruruma se, ac el liye mu Leum
El fahk nu sel, “Nimet kom sangeng, a kom in kaskas
na ac tia fuhleak, 10 tuh nga ac wi kom. Wangin mwet
ac ku in oru kutena ma koluk nu sum, mweyen pus
mwet luk in siti se inge.” 11 Ouinge Paul el muta we
ke yac se tafu, ac luti nu sin mwet uh ke kas lun God.
12 Ke touyak Gallio elan governor lun Rome in acn
Achaia, mwet Jew uh tukeni nu sie, sruokilya Paul ac
usalak nu in nununku. 13 Elos fahk, “Mwet se inge
srike in kifasla mwet uh in alu nu sin God in ouiya su
lain ma sap uh!” 14 Paul el akola in sramsram ke
Gallio el fahk nu sin mwet Jew uh, “Mwet se inge
funu orala sie ma sutuu ku ma koluk na lulap, lukun
oasr sripa nga in mongfisrasr nu suwos mwet Jew
an. 15 Tuh ke sripen akukuin lowos an ma na ke
kas, ac inen mwet, ac ke ma sap lowos sifacna uh,
kowos sifacna aksuwosyela. Nga ac tia nununku kain
ouiya ingan.” 16 Ac el luselosyak liki acn in nununku
uh. 17 Elos nufon sruokilya Sosthenes, sie pac sin
mwet kol lun iwen lolngok uh, ac onel ke mutun acn
in nununku uh. Tuh Gallio el tiana mayak kac. 18 Paul
el mutana yurin mwet lulalfongi uh in Corinth ke len
pus, na el wilkas nu selos, ac usal Priscilla ac Aquila
welul in kal som nu Syria. Meet liki el oayak liki acn
Cenchreae, el sang mangsrasraiyukla sifal ke sripen
el tuh orala sie wulela ku nu sin God. 19 Elos sun acn
Ephesus, ac Paul el fahsr lukel Priscilla ac Aquila we.

El utyak nu ke iwen lolngok, ac sramsram ac asiyuki
yurin mwet Jew uh. 20 Kutu mwet we elos siyuk elan
muta paht, tuh el srangesr. 21 El wilkas nu selos ac
fahk, “Fin ou lungse lun God, nga fah sifilpa foloko nu
yuruwos.” Na el kal som liki acn Ephesus. 22 Ke el
oai Caesarea, el som nu Jerusalem ac paing church
in acn we, na el som nu Antioch. 23 Tukun el muta
we kitin pacl, el som ac fahsr sasla in acn Galatia ac
Phrygia, ac akkeye mwet lulalfongi nukewa. 24 In
pacl sac mwet Jew se pangpang Apollos, su isusla in
Alexandria, el tuku nu Ephesus. El sie mwet na pah
in kas, ac arulana yohk etu lal ke Ma Simusla. 25
Lutiyuk el tari ke Inkanek lun Leum, ac el arulana
moniyuk ac oaru in sulkakin mwe luti pwaye ke Jesus.
Tusruktu baptais na lal John pa el etu kac uh. 26
El mutawauk in kaskas pulaik in iwen lolngok. Ke
Priscilla ac Aquila eltal lohng sramsram lal, eltal usalla
nu lohm seltal ah, ac aketeya nu sel ac akkalemye
suwohs ke Inkanek lun God. 27 Na Apollos el sulela
elan som nu Achaia. Mwet lulalfongi Ephesus elos
kasrel ac sim nu sin mwet lulalfongi in Achaia, ac
kwafe elos in paingul. Ke el sun acn we, el arulana
kasrelos su wela tari lulalfongi ke sripen kulang lun
God. 28 El arulana lain mwet Jew ke elos sramsram
in walil uh, ac el orekmakin kas in Ma Simusla in
akpwayei lah Jesus pa Christ.

19 Ke Apollos el muta Corinth, Paul el fahsr apunla
facl ma oan epang, ac tuku nu Ephesus. Ke
el sun acn we el osun nu sin kutu mwet lulalfongi
2 ac siyuk selos, “Ku kowos tuh eis Ngun Mutal ke
pacl se kowos ekla mwet lulalfongi?” Ac elos topuk,
“Kut tiana lohng mu oasr Ngun Mutal.” 3 Ac Paul el
sifilpa siyuk selos, “Na baptais fuka kowos eis ah?”
Elos topuk nu sel, “Baptais se John el luti kac.” 4 Na
Paul el fahk, “Baptais lal John ma nu selos su auliyak
liki ma koluk lalos, ac el oayapa fahk nu sin mwet
Israel mu elos in lulalfongi in el su ac tuku tokol —
aok, Jesus.” 5 Ke elos lohng ma inge, elos baptaisla
inen Leum Jesus. 6 Paul el filiya paol faclos; ac Ngun
Mutal tuku nu faclos; ac elos kaskas ke pusra ma
siena liki kas lalos, ac fahkak kas lun God. 7 Mwet
singoul luo nufon pa ke u sac. 8 Paul el utyak nu
ke iwen lolngok ac el kaskas pulaikna nu sin mwet
uh ke malem tolu. El sramsram ac asiyuki yorolos,
ac srike in furokolos in lulalfongi ke Tokosrai lun
God. 9 Tusruktu kutu selos arulana upa insialos ac
tia lulalfongi, ac ye mutun walil sac elos fahk kas in
akkolukye u se pangpang Mwet Fahsr ke Inkanek lun
Leum. Ke ma inge Paul el fahsr lukelos ac usla mwet
lulalfongi uh welul, ac el lotelos len nukewa ke lohm
in tukeni se su ma sel Tyrannus. 10 Ouiya se inge
orek ke lusen yac luo, oru mwet nukewa su muta in
acn Asia, kewana mwet Jew ac mwet Greek, elos
lohng ke kas lun Leum. 11 God El sang ku nu sel Paul
in oru mwenmen na usrnguk. 12 Finne handkerchief
ku apron ma pusralla manol Paul, fin utukla nu yurin
mwet mas uh, na mas lalos ac wanginla, ac ngun
fohkfok uh ac illa lukelos. 13 Kutu mwet Jew ma forfor
ac sisla ngun fohkfok elos srike in wi pac orekmakin
inen Leum Jesus in oru ma inge. Elos ac fahk nu sin
ngun fohkfok, “Nga sapkin nu sum ke inen Jesus su
Paul el fahkak kac.” 14 Tamulel itkosr su wen natul
Sceva, sie Mwet Tol Fulat lun mwet Jew, pa oru ma
inge. 15 Tusruk ngun fohkfok el fahk nu selos, “Nga
etal Jesus, ac nga etu pac kacl Paul; a kowos — su
kowos an?” 16 Mwet se ma ngun fohkfok ah oan sel el
sroang nu selos ac ku lukelos. Elos kaingla liki lohm
uh, koflufol ac kinkineta. 17 Mwet Jew ac mwet pegan
nukewa ma muta Ephesus elos lohng ke ma sikyak
inge; ac elos nukewa arulana sangeng, ac inen Leum
Jesus akfulatyeyuk yohk liki meet. 18 Pus sin mwet
lulalfongi uh tuku, ac sifacna fahkak ma koluk lalos
ye mutun mwet uh. 19 Pus pac sin mwet ma orek
inutnut elos orani book natulos nukewa ac esukak
in walil uh. Fin sisani molin book inge ac tuh oasr
ke ipin silver lumngaul tausin. 20 Ke sripen orekma
ku inge nukewa, kas lun Leum uh yokyokelik ac kui.
21 Tukun ma inge, Paul el sulela sel in fahsr sasla
Macedonia ac Achaia, na ingo lac nu Jerusalem. Ac
el fahk, “Tukun nga ac sun acn inge, nga enenu na in
som pac nu Rome.” 22 Ouinge el supwalla Timothy
ac Erastus, luo sin mwet kasru lal, nu Macedonia,
ac el muta kitin pacl in Asia. 23 In pacl se inge
lokoalok na upa sikyak in acn Ephesus ke sripen u
se pangpang Mwet Fahsr ke Inkanek lun Leum. 24
Oasr mwet orekma ke silver se pangpang Demetrius,
su orek ma sruloala srisrik ke silver ma oana luman
tempul lulap lun god mutan Artemis. Mwet orekma lal
Demetrius eis mani na yohk ke orekma se inge. 25
Na Demetrius el pangoneni mwet nukewa ma wi oru
kain in orekma se inge, ac fahk nu selos, “Mwet wiuk
in orekma, kowos etu lah kasrpasr tuku ke orekma se

lasr inge. 26 Kowos sifacna liye ac lohng ma mwet se
inge Paul el oru. El fahk mu god ma orekla sin mwet
uh tiana god pwaye, ac el oru mwet puspis in acn
Ephesus, ac apkuran in acn Asia nufon, in lulalfongi
ma el fahk uh. 27 Sensen lasr uh pa mwet uh ac
orala kas in akkolukyela orekma lasr uh. Ac tia ma
sacn mukena, a kut sensen pac mu tempul lun god
mutan Artemis ac wanginla kalmac, ac mwet uh ac
fah tia sifil akfulatyal — god mutan se su mwet in acn
Asia ac faclu nufon alu nu se uh!" 28 Ke u sac lohng
kas inge, elos arulana kasrkusrakak, ac wowo fahk,
"Artemis lun Ephesus el fulatlana!" 29 Fohsak se inge
fahsrelik in siti sac nufon. U sac sruokilya Gaius ac
Aristarchus, mwet Macedonia luo su welul Paul forfor,
ac usaltalla nu nien intoe srital lulap ke siti uh. 30 Paul
sifacna el ke som ac sramsram nu sin u lulap sac, tuh
mwet lulalfongi elos tia lela. 31 Kutu sin mwet fulat lun
acn we, su mwet kawuk lal, supwala pac sap soko nu
sel ac kwafe elan tia som nu nien intoe srital ah. 32 In
pacl sac tukeni sac arulana fohsak: kutu mwet wowo
ke siena ma, ac kutu ke sie pacna, ac pusiyen mwet
uh tia etu sripen toeni lalos. 33 Kutu mwet uh nunku
mu Alexander pa sripauk, mweyen mwet Jew uh
pahtkolak elan tu meet. Na Alexander el kolak paol
nu sin mwet uh in akmisyelos, ac el srike in aketeya
nu selos ma orek uh. 34 Tuh ke elos akilenak lah el
sie mwet Jew, elos nukewa tukeni wowoyak ke lusen
ao luo, ac fahk, "Artemis lun Ephesus el fulatlana!"
35 Na mwet sim lun siti uh el akmisyela u sac, ac
fahk, "Mwet Ephesus, mwet nukewa etu lah siti lun
Ephesus pa liyaung tempul lun Artemis fulatlana, ac
oayapa eot saok se ma putatla inkusrao me uh. 36
Wangin mwet ku in lafwekin ma inge. Ouinge kowos
in misla, ac tia oru kutena ouiya lalfon. 37 Kowos use
mwet inge nu inge, a wangin ma elos pisre in tempul,
ku fahk kas koluk ke god mutan lasr uh. 38 Fin oasr
mwe tukak lal Demetrius ac mwet orekma lal uh lain
kutena mwet, na oasr mwet fulat lasr, ac oasr pac
len in nununku. Elos ku in oru tukak lalos we. 39 A
fin oasr pac ma yohk liki ma kowos suk, enenu in
aksuwosyeyuk ke meeting lun mwet fulat lun siti uh,
fal nu ke ma sap lasr. 40 Tukun ma sikyak misenge
uh, oasr sensen lasr lah mwet uh ac fahk mu kut pa
purakak wowon sac. Ke wangin sripa ma sramtauk
fohs sac, oru wangin sripa wo ma kut ac ku in fahk
kac." 41 Tukun el fahk ma inge, el folokonelik u sac.

20 Tukun fohsak sac, Paul el solani mwet lulalfongi
uh, ac sang kas in akku nu selos ac wilkas nu
selos. Na el fahsr lukelos ac som nu Macedonia. 2 El
fahsr sasla in polo acn sac nufon, ac akkeye mwet uh
ke kas wo puspis, na el tuku nu Achaia, 3 ac muta we
ke malem tolu. El akola in som nu Syria ke el etauk
lah mwet Jew elos pwapa in lainul; ouinge el sulela
elan folokla sasla in acn Macedonia. 4 Sopater, wen
natul Pyrrhus sie mwet Berea, el welul som; oayapa
Aristarchus ac Secundus su mwet Thessalonica;
Gaius liki siti Derbe; Tychicus ac Trophimus liki acn
Asia; ac Timothy. 5 Elos som meet ac soanekut in
acn Troas. 6 Kut kal Philippi lac tukun Kufwen Bread
Tia Akpulol, ac tukun len limekosr kut sonolos in acn
Troas, ac muta we wik se. 7 Ke eku in Saturday ah,
kut tukeni nu sie in oru kufwa in kunsalik bread. Paul
el kaskas nu sin mwet uh ac luti nu selos nwe ke
infulwen fong, mweyen el ac som ke len tok ah. 8 Lam
na pukanten akokak fin twek se lucng, yen kut tukeni
we ah. 9 Mukul fusr se pangpang Eutychus el muta ke
winto se, ac ke Paul el sramsram na paht, Eutychus
el arulana mwetkeli ac motulla, ac putatla liki twek se
aktolu ac nwe infohk ah. Elos som sraklalak tuh el na
misa tari. 10 Paul el fani ac asrosrelik facl ac apsilya.
Na el fahk, "Kowos in tia fosrnga. El moul na." 11
Na el folokyak nu fin twek sac, kunsalik bread uh ac
mongo. Tukun el welulos sramsram ke pacl na loes
se, aok nwe ke lenelik, Paul el som. 12 Mukul fusr
sac moul na, ac elos pwanulla nu lohm sel ah, ac
elos arulana enganak. 13 Kut som meet nu ke oak
soko, ac oayak nu Assos, kut in tuh srakalak Paul nu
fin oak uh we. El tuh sap kut in oru ouinge mweyen el
mu el ac fahsrna ut finmes nwe we. 14 Ke el sun kut
in acn Assos, kut sraklalak ac kal som nwe Mitylene.
15 Kut oayak liki acn sac ac oai Chios ke len tok ah.
Na in len se toko ah kut tuku nu Samos, ac len tok
ah kut sun acn Miletus. 16 Paul el wotela sel in ut
sisken Ephesus lac, elan mau tia sisla pacl in acn
Asia. El sulaklak elan sun acn Jerusalem meet liki len
in Pentecost, el fin ku. 17 Paul el sapla Miletus lac
nu Ephesus, ac siyuk mwet kol in church we ah in
tuku osun nu sel. 18 Ke elos sun acn we el fahk nu
selos, "Kowos etu ma nukewa ma nga tuh oru ke nga
muta yuruwos, mutawauk na ke len se oemeet nga
sun acn Asia ah. 19 Oana ke nga mwet kulansap lun
Leum, nga tuh oru orekma kunuk ke inse pusisel,

ac pus pacl nga tung ke ma upa sikyak nu sik ke
sripen pwapa koluk lun mwet Jew uh. 20 Kowos etu
lah ke nga fahkak ku luti ye mutun mwet uh oayapa
in lohm suwos kais sie, nga tia okanla kutena ma liki
kowos fin ma ac kasrekowos, 21 Nga sensenkakin
mwet Jew ac oayapa mwet pegan tuh elos in forla
liki ma koluk lalos nu sin God, ac lulalfongi in Leum
lasr Jesus. 22 Ac inge, nga ac akos Ngun Mutal ac
som nu Jerusalem, ac nga tia etu lah mea ac sikyak
nu sik we. 23 Ma sefanna nga etu pa Ngun Mutal
el akkalemye nu sik tari, lah kapir ac mwe lokoalok
soaneyu in siti nukewa nga ac som nu we. 24 Nga tia
seko moul luk sifacna, a nga kena aksafyela kunokon
se ma Leum Jesus el ase nga in oru, pa in fahkelik
Pweng Wo ke kulang lun God. 25 “Nga tuh forfor
inmasrlowos nukewa, ac fahkak ke Tokosrai lun God.
Ac inge nga etu lah wangin sie suwos ac fah sifil
liyeyu. 26 Ouinge nga wili nu suwos misenge, lah
kutena suwos fin tuhlac, wangin ma luk kac. 27 Tuh
nga tia okanla liki kowos in fahkak oakwuk nukewa lun
God. 28 Ke ma inge kowos liyekowosyang sifacna ac
liyaung pac elos nukewa su oana un sheep ma Ngun
Mutal filiya inpouwos uh. Kowos in mwet shepherd
nu ke church lun God, su El oru in ma lal ke sripen
misa lun Wen natul, su sifacna kisakunulla keiwos. 29
Nga etu lah tukun nga ac som liki kowos uh, mwet
ma oana wolf sulallal ac fah tuku nu inmasrlowos ac
kunausla un sheep uh. 30 Pacl se ac fah tuku, ke
mwet na in u lowos an ac fah fahk kas kikiap in kolla
mwet lulalfongi uh in fahsr tokolos. 31 Ke ma inge
kowos arulana taran ac esam lah nga tung ke len ac
fong ke nga luti kowos nukewa ke yac tolu. 32 “Ac
inge nga eiskowosyang nu ke karinginyuk lun God
ac nu ke kas kulang lal, su ku in musaikowosyak ac
asot nu suwos mwe insewowo su God El akola nu sin
mwet lal. 33 Wangin kena luk nu ke silver ku gold ku
nuknuk lun kutena mwet. 34 Kowos sifacna etu lah
nga orekmakin na pouk in sokak ma su nga, ac mwet
wiyu inge, enenu uh. 35 Nga tuh filiya sie srikasrak nu
suwos, tuh ke kut insianaung in orekma, kut enenu
pac in kasru mwet munas, ac esam kas ma Leum
Jesus el sifacna fahk, ‘Insewowo in sang yohk liki
insewowo in eis.’” 36 Ke safla ma Paul el fahk uh, na
el sikukmutunteiyak ac pre. 37 Elos nukewa tung ke
elos kaosulma ac ngok mutal in wilkas nu sel. 38 Elos
asor yohk ke sripen el tuh fahk mu elos ac fah tia sifil
liyal. Na elos welul som nu ke oak ah.

21 Kut wilkas nu selos ac oayak. Ke kut kal suwosla
liki acn we kut sun acn Cos, ac len tok ah kut oai
Rhodes, ac sifil kalla nu Patara. 2 Ke kut sun acn we,
kut konauk lah oasr oak soko ac som nwe Phoenicia,
na kut sroang wela. 3 Kut kal nwe ke kut liyauk acn
Cyprus, na kut ut layen nu eir in Cyprus ac kalla nu
Syria. Kut srola Tyre, yen ma koanon oak uh ah titila
we. 4 Kut konauk kutu mwet lulalfongi in acn we, ac
muta yorolos ke wik se. Ke ku lun Ngun Mutal elos
fahkang nu sel Paul elan tia som nu Jerusalem. 5 Na
ke safla wik sac, kut mukuiyak in som. Elos nukewa,
wi mutan kialos ac tulik natulos, wi kut som liki siti uh
nu wekof ah, ac kut nukewa sikukmutunteiyak ac pre.
6 Kut wilkas nu sin sie sin sie, na kut sroak nu fin oak
uh, ac elos folokla nu yen selos. 7 Ke kut kalot liki
acn Tyre kut sun acn Ptolemais, ac kut paing mwet
lulalfongi in acn we, ac muta yorolos len se. 8 In
len tok ah kut som ac sun acn Caesarea, ac kut tuh
muta in lohm sel Philip, mwet fahkak ke Pweng Wo,
su sie sin mwet itkosr ma tuh solla mwet kasru in
Jerusalem. 9 Oasr mutan fusr lolap akosr natul, su wi
pac fahkak kas lun God. 10 Kut muta we ke kutu len,
na mwet palu se pangpang Agabus el tuku Judea
me. 11 El tuku nu yorosr, eisla ma losyen infulwal
Paul ac sifacna sang kapriya paol ac nial kac. Na el
fahk, “Pa inge ma Ngun Mutal fahk: Mwet Jew in acn
Jerusalem elos ac fah kapriya mwet se la mwe lohl se
inge uh in lumah se inge, na elos ac fah eisalang nu
inpoun mwet pegan.” 12 Ke kut lohng ma inge, kut ac
mwet wiasr in acn sac, tukeni kwafe na sel Paul elan
tia som nu Jerusalem. 13 A el topuk ac fahk, “Mea
kowos oru an ku kowos tung ouingan, ac aktoasrye
insiuk? Nga akola tari in kapiri in acn Jerusalem, ac
nga akola pac in misa we ke sripen Leum Jesus.” 14
Kut tia ku in furokla nunak lal ah, pwanang kut tari
fuhleak ac fahk, “Kut pre tuh ma lungse lun Leum in
orek.” 15 Tukun kut muta we ke kutu pacl, kut apweni
ma lasr ac som nu Jerusalem. 16 Kutu sin mwet
lulalfongi ma tuku Caesarea me elos wi kut pac som,
ac pwenkutla nu ke lohm sin mwet se ma kut ac muta
yoro ah — inel pa Mnason, sie mwet Cyprus, su nuna
sie mwet lulalfongi emeet me. 17 Ke kut sun acn
Jerusalem, mwet lulalfongi in acn we arulana engan
in paing kut. 18 Ke len tok ah Paul el wi kut som in

osun yorol James; ac mwet kol nukewa lun church
muta we. 19 Paul el paingulos, na el fahkak ke ma
nukewa ma God El kasrel in oru ke pacl el orekma
inmasrlon mwet pegan uh. 20 Tukun elos lohng ma
el fahk, elos nukewa kaksakin God. Na elos fahk,
"Paul, mwet lili lasr, kom ku in liye lah tausin puspis
sin mwet Jew elos wela lulalfongi, ac elos arulana
moniyuk in akos Ma Sap uh. 21 Fwackyang tari nu
selos lah kom luti mwet Jew nukewa su muta in facl
sin mwet pegan uh elos in sisla Ma Sap lal Moses,
ac kom fahk tuh elos in tia kosrala tulik natulos, ku
fahsr tukun ouiya lun mwet Jew uh. 22 Kalem lah
elos lohng tari lah kom sun acn inge. Na mea ac orek
uh? 23 Pa inge ma kut lungse kom in oru uh. Oasr
mwet akosr inmasrlosr su orala wulela ku nu sin God.
24 Welulos som ac tukeni wi alu in aknasnas, ac sang
molin kalkul lalos, na elos fah ku in mangsrasrala.
Kom fin oru ouinge, na mwet nukewa ac fah etu lah
tiana pwaye kas elos lohng mu kom fahk uh, ac lah
kom moul fal nu ke Ma Sap lal Moses uh. 25 A funu
mwet pegan ma wela lulalfongi uh, kut supwala leta
se nu selos ac fahk lah kut wotela mu elos in tia kang
kutena mwe mongo ma kisala nu sin ma sruloala,
ku kutena srah, ku kosro ma loksakiyuki, ac elos in
liyalosyang liki ouiya fohkfok lun mwet kosro." 26 Na
Paul el eis mwet akosr inge, ac ke len tok ah el orala
alu in aknasnas yorolos. Na el som nu in Tempul ac
akkalemye len lula in safla pacl in aknasnas uh, na
fah pacl in orek kisa ke kais sie selos. 27 Tusruktu ke
fahsr in safla len in aknasnas itkosr ah, na kutu mwet
Jew su tuku Asia me elos liyalak Paul in Tempul uh.
Elos purakak insien mwet puspis, ac sruokilya Paul.
28 Na elos wowoyak ac fahk, "Mwet Israel, kasrekut!
Pa inge mwet se forfor yen nukewa ac luti nu sin
mwet nukewa in lain mwet Israel, ac lain Ma Sap lal
Moses, ac lain Tempul se inge. Ac inge el use pac
mwet pegan nu in Tempul uh ac akfohkfokyela acn
mutal se inge!" (29 Elos fahk ma inge mweyen elos
tuh liyalak Trophimus, sie mwet Ephesus ke el welul
Paul in siti uh, ac elos nunku mu Paul el usalak nu in
Tempul.) 30 Fohs lulap sikyak in siti sac nufon, ac
mwet uh kasreni nu sie, sruokilya Paul ac amakunulla
liki Tempul uh. Na elos sulaklak na kaliya srungul
ke Tempul. 31 Ke un mwet uh srike in unilya Paul,
supweyukla kas nu sin leum lun mwet mweun Rome
uh, fahk mu acn Jerusalem nufon arulana fohsak. 32
In pacl sacna leum sac el eis kutu mwet mweun wi
mwet kol lalos, ac sulaklak na oatui nu yen lokoalok
uh orek we. Ke mwet uh liyal wi mwet mweun uh,
elos tila onel Paul. 33 Leum sac som nu yorol Paul,
sruokilya ac sap kapiri el ke sein lukwa. Na el siyuk,
"Su mwet se inge, ac mea el orala uh?" 34 Kutu mwet
uh wowoyak fahk sie ma, ac kutu fahk kutepacna
ma. Yokla fohs uh, oru leum sac tia ku in konauk na
pwaye lah mea sikyak uh. Na el sap mwet lal uh in
usalak Paul nu ke nien muta ku lun mwet mweun.
35 Elos usal nwe sun nien fan nu inkul selos uh, na
mwet mweun uh sraklalak usal, mweyen arulana upa
kasrkusrak lun mwet uh. 36 Elos nukewa tuku tokol
wowoyak ac fahk, "Unilya!" 37 Ke mwet mweun uh
akola in usalak Paul nu inkul uh, na Paul el kasla
nu sin leum sac ac fahk, "Nga ku in fahk ma se nu
sum?" Leum sac siyuk, "Kom etu kas Greek? 38 Fin
angan, kalem lah tia kom pa mwet Egypt se ma tuh
oru fohs se nwe pwanla tausin akos mwet akmas
nu yen mwesis ah!" 39 Na Paul el fahk, "Nga mwet
Jew se. Nga isusla Tarsus, sie siti pwengpeng in acn
Cilicia. Nunak munas, lela ngan kaskas nu sin mwet
uh." 40 Leum sac fuhlela elan kaskas, na Paul el tu
fin nien fan uh, ac kolak paol mwet uh in misla. Ke
elos misla, Paul el kaskas nu selos in kas Aramaic.

22 El fahk, "Mwet kacto ac mwet matwuk, porongo
ke nga ac sifacna aksuwosyeyu nu suwos uh!"
2 Ke elos lohng ke el kaskas nu selos ke kas na lalos,
na elos misla yohk liki meet ah. Na Paul el sifilpa
fahk: 3 "Nga sie mwet Jew, su isusla Tarsus in Cilicia,
tusruk nga matula in acn Jerusalem. Nga tuh sie
mwet lutlut lal Gamaliel ac nga eis kas in luti na yohk
ke Ma Sap lun mwet matu lasr meet ah. Nga srike in
arulana moniyuk nu sin God, oana kowos nukewa su
oasr inse inge misenge uh. 4 Nga kalyei mwet ma
fahsr ke Inkanek sasu se inge, ac pus selos misa.
Nga kapriya mukul ac mutan ac siselosyang nu in
presin. 5 Mwet Tol Fulat oayapa Un Mwet Pwapa
Fulat nukewa elos ku in akpwayei lah pwaye ma nga
fahk uh. Nga eis selos leta ma simla nu sin mwet
Jew wiasr su muta in Damascus, oru nga tuh som nu
we in sruokya ac kapriya mwet inge, ac usalosme
nu Jerusalem in tuh kalyeiyuk elos. 6 "Ke nga fahsr
ac apkuran nu Damascus, akuran nu ke infulwen
len, sie kalem sarmelik inkusrao me ac apinyula. 7
Nga putatla nu infohk uh ac lohng sie pusra fahk

nu sik, ‘Saul, Saul! Efu kom ku kalyeiyu?’ **8** Ac nga
fahk, ‘Leum, su kom an?’ Na el fahk, ‘Nga Jesus
lun Nazareth, su kom kalyei.’ **9** Mwet ma wiyu elos
liye kalem sac, tusruk elos tiana lohng pusren el su
kaskas nu sik. **10** Ac nga siyuk, ‘Leum, mea nga ac
oru?’ Ac Leum el fahk nu sik, ‘Tuyak ac fahla nu
Damascus, na ac tufah fwackot ma nukewa Leum
El wotela kom in oru uh.’ **11** Kunla mutuk ke sripen
kalem sac, ouinge mwet wiyu elos sruokya pouk ac
pwenyuyak nu Damascus. **12** “Oasr mukul se muta
in siti sac pangpang Ananias, sie mwet alu nu sin
God, su akos Ma Sap lasr uh ac arulana akfulatyeyuk
el sin mwet Jew nukewa su muta we. **13** El tuku tu
yuruk ac fahk, ‘Saul, ma lik, kom in sifilpa liye!’ In
pacl sacna nga ku lac in liye, ac nga ngetang nu
sel. **14** Na el fahk, ‘God lun mwet matu lasr somla
El sulekomla in etu ma lungse lal, ac in liye Mwet
Kulansap suwoswos lal, ac in lohng pusracl ke el
kaskas nu sum. **15** Kom ac fah sie mwet loh lal, in
fahk nu sin mwet nukewa ma kom liye ac lohng. **16**
Na mea kom soano an? Tuyak ac baptaisla, tuh ma
koluk lom in nasnasla ke kom pre inen Leum.’ **17** “Nga
folokla nu Jerusalem, ac ke nga pre in Tempul, nga
liye sie aruruma, **18** ac in aruruma sac Leum el fahk
nu sik, ‘Sulaklak som liki acn Jerusalem, mweyen
mwet yenu inge ac tia lulalfongi ma kom ac fahk keik
uh.’ **19** Ac nga fahk, ‘Leum, elos arulana etu lah nga
tuh som nu iwen lolngok uh, sruokya ac uni mwet
ma lulalfongi in kom uh. **20** Ac ke pacl se ma anwuki
Stephen, mwet kulansap lom, nga tuh wi pac muta
insac. Nga insese nu ke ma orek nu sel ah, ac nga pa
muta liyaung nuknuk lun mwet ma unilya ah.’ **21** Ac
Leum el fahk nu sik, ‘Fahla, tuh nga ac supwekomla
nu yen loessula, nu yurin mwet sayen mwet Jew.’”
22 Mwet uh lipsre kas lal Paul uh nwe ke el fahkla
ma inge; na elos mutawauk in wowoyak ke kuiyalos
nufon ac fahk, “Sisulla! Unilya! Tia fal elan moul!” **23**
Elos wowoyak, furok nuknuk lalos uh, ac sis fohkfok
uh nu lucng. **24** Leum se lun mwet mweun Rome uh
sap mwet lal in eisal Paul nu inkul lalos uh, ac el sap
elos in srunglul ac konauk lah efu ku mwet Jew uh
wowo lainul ouinge. **25** Tusruktu ke elos kaprilya in
sringsring el, Paul el siyuk sin sie pac mwet leum lun
solse su tu insac, “Ya ma sap uh lela in sringsring sie
mwet Rome meet liki nununkeyuk el?” **26** Ke mwet
leum sac lohng ma se inge, el som nu yurin leum fulat
sac ac siyuk sel, “Mea se kom nunku in oru uh? El ah
el mwet Rome!” **27** Ouinge leum fulat sac som nu
yorol Paul ac siyuk sel, “Fahkma nu sik, ya kom mwet
Rome?” Ac Paul el fahk, “Aok.” **28** Na leum sac fahk,
“Nga tuh moli sie mani na yohk tuh nga in oaoa sie
mwet Rome.” Ac Paul el fahk, “Nga nuna mwet Rome
se e ke nga isusla.” **29** In pacl sacna mwet ma ako in
kusen siyuk nu sel Paul uh elos kilukla lukel, ac leum
sac fosrngala ke el etauk lah el kapriya sie mwet
Rome. **30** Mwet leum sac kena konauk lah mea mwet
Jew uh srukak in lainul Paul kac uh; ouinge ke len se
tok ah el sap in itukla sein uh lukel Paul, ac el sap
mwet tol fulat ac Un Mwet Pwapa Fulat nukewa elos
in toeni. Na el usalla Paul ac sap elan tu ye mutalos.

23 Paul el ngetang suiya Un Mwet Pwapa Fulat uh
ac fahk, “Mwet Israel wiuk! Nga pulakin sik lah
nga kulansupu God ke inse pwaye in moul luk nwe
misenge.” **2** Mwet Tol Fulat Ananias el sap mwet ma
tu apkuran nu yorol Paul ah in sringilya oalul. **3** Paul
el fahk nu sel, “Pwayena lah God El ac fah sringilkomi
— kom orun luku! Kom muta insacn nununkeyu ke
Ma Sap, sruk kom kunausla Ma Sap ke kom sap
elos in sringilyu uh!” **4** Mwet ma tu apkuran nu sel
Paul ah fahk nu sel, “Kom aklusrongtenye Mwet Tol
Fulat lun God!” **5** Paul el fahk, “Mwet Israel wiuk,
nga tiana akilen mu el Mwet Tol Fulat. Ma Simusla
uh fahk mu, ‘Kom fah tia fahk kutena kas koluk ke
mwet kol lun mwet lowos uh.’” **6** Ke Paul el akilen lah
kutu selos mwet Sadducee ac kutu mwet Pharisee,
na el wowoyak ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat ac
fahk, “Mwet Israel wiuk! Nga sie mwet Pharisee, wen
nutin mwet Pharisee. Nununkeyuk nga inge ke sripen
finsrak se ma oan yuruk lah mwet misa uh ac sifil
moulyak!” **7** Pacl se na el fahkla ma se inge ah,
na mwet Pharisee ac mwet Sadducee mutawauk
in akukuin, ac u sac nunak luoelik. (**8** Tuh mwet
Sadducee elos fahk mu mwet misa uh ac tia sifil
moulyak liki misa, ac elos fahk pac mu wangin lipufan
ku ngun, a mwet Pharisee elos lulalfongi ke ma tolu
inge kewa.) **9** Pusren akukuin uh yokelik na, ac kutu
mwet luti Ma Sap uh su mwet Pharisee elos tuyak
ac liksrenina lain ac fahk, “Kut tia konauk kutena
ma sutuu lun mwet se inge! Sahp acnu pwaye lah
ngun se, ku lipufan se, kaskas nu sel!” **10** Akukuin
sac arulana upala, oru leum se lun mwet mweun
uh sensenak lah ac eiyuki manol Paul. Ouinge el

sap mwet mweun lal uh in oatui ac eisalla Paul liki
inmasrlon u sac, ac usalla nu inkul lalos uh. 11 In
fong sac, Leum el tu siskal Paul ac fahk nu sel, “Kom
in pulaik na! Kom fahkyuyak tari in acn Jerusalem,
ac kom ac fah oru oapana in acn Rome.” 12 In lotu
tok ah, oasr kutu mwet Jew fahsreni nu sie ac orek
pwapa. Elos wulela na ku mu elos ac tia mongo ku
nim kutena ma nwe ke na elos unilya Paul. 13 Pus liki
mwet angngaul pa oru pwapa se inge. 14 Na elos
som nu yurin mwet tol fulat ac un mwet matu ac fahk,
“Kut orala tari wulela na ku lasr mu kut ac tiana kang
kutena ma nwe ke na kut unilya Paul. 15 Ke ma inge,
kowos ac Un Mwet Pwapa Fulat uh in sapla nu sin
leum lun mwet mweun Rome, ac fahk elan eisalu
Paul nu yuruwos. Oru acnu mu kowos srakna enenu
in etu kutu ma sel. A kut ac akola kut in unilya meet
liki el sun acn inge.” 16 Tusruktu wen se nutin mutan
se wial Paul lohngak pwapa kutasrik se inge, na el
som nu inkul sin mwet mweun uh ac fahkang nu sel
Paul. 17 Na Paul el pangonma sie mwet kol lun mwet
mweun uh ac fahk nu sel, “Eis mwet fusr se inge nu
yurin leum fulat lun un mwet mweun uh. Oasr ma se
el ke fahk nu sel.” 18 Mwet leum sac eisal, pwanulla
nu yurin leum fulat sac ac fahk, “Paul, mwet kapir
sac, el pangonyu ac siyuk nga in pwanma mwet fusr
se inge nu yurum, mweyen oasr ma el ke fahk nu
sum.” 19 Leum fulat sac sruokya paol, ac pwanulla
nu saya ac siyuk sel, “Mea kom ke fahk nu sik uh?”
20 Ac mukul fusr sac fahk, “Mwet fulat lun mwet Jew
elos insesela in siyuk sum lutu kom in usalla Paul nu
yurin Un Mwet Pwapa Fulat, na elos ac oru acnu mu
srakna oasr ma elos ke etu kacl Paul. 21 Tusruktu
nimet lohngolos, mweyen pus liki mwet angngaul
wikwik soanel. Elos fulahk mu elos ac tia mongo ku
nim nwe ke na elos unilya. Elos akola tari, tuh elos
soano lah mea ac wotla sum.” 22 Leum fulat sac fahk,
“Nimet kom fahk nu sin kutena mwet lah kom fahk ma
inge nu sik.” Na el supwalla mwet fusr sac in som.
23 Na leum fulat sac solama luo sin mwet leum lun
solse lal ac fahk, “Akoela luofoko mwet mweun an in
som nu Caesarea, wi mwet kasrusr fin horse itngoul
ac mwet utuk osra in mweun luofoko, ac mukuiyak
ke ao eu ofong. 24 Akoela kutu horse an Paul elan
kasrusr fac, ac liyalang akwoye nwe ke na el sonol
Governor Felix.” 25 Na leum sac simusla leta se,
fahk ouinge: 26 “Claudius Lysias, nu sel Governor
Fulat Felix: Paing kom. 27 Mwet Jew elos sruokya
mwet se inge ac akola in unilya. Nga lohngak lah el
mwet Rome, pa nga us mwet mweun luk som, ac
molella. 28 Nga tuh kena etu lah mea elos tukakunul
kac uh, ouinge nga usalla nu yurin Un Mwet Pwapa
Fulat lalos. 29 Nga konauk lah wangin ma el oru
ma ac fal elan misa ku kapir kac. Ma elos nununkal
kac uh ma na nu ke kusen siyuk ke ma sap lalos
sifacna. 30 Ac ke nga lohngak lah oasr kutu mwet
Jew pwapa sulallal lainul, in pacl sacna nga wotela
mu nga in supwalot nu yurum. Nga fahk nu sin mwet
ma nununkal uh in oru tukak lalos uh ye motom.” 31
Mwet mweun uh oru oana ma sapkinyuk nu selos uh.
Elos eisal Paul ac usalla in fong sac nwe sun acn
Antipatris. 32 In len tok ah mwet mweun ma fahsr elos
folokla nu yen selos, na mwet kasrusr ke horse uh
welul na Paul som. 33 Elos usalla na nwe Caesarea,
ac sang leta sac nu sel Governor, ac eisalang pac
Paul nu sel. 34 Governor el ritela leta sac ac siyuk sel
Paul lah el mwet ya. Ke el konauk lah el mwet Cilicia,
35 el fahk, “Nga fah oru lohngyuk keim ke pacl mwet
ma tukakin kom uh sun acn inge.” Na el sap mwet
topang in taranul Paul ke inkul lal Governor uh.

24 Len limekosr toko, Mwet Tol Fulat Ananias el
som nu Caesarea wi kutu mwet matu lun mwet
Jew oayapa Tertullus, sie mwet sasla ke ma sap lun
mwet Rome. Elos utyak ye mutal Governor Felix ac
oru tukak lalos lainul Paul. 2 Na pangyak Paul, ac
Tertullus el mutawauk in sramsram lainul, ac pa inge
ma el fahk uh: “Governor Fulatlana, woiyen kol lom
uh ase moul in misla nu sesr ke lusen pacl na loes se,
ac ouiya puspis ma enenu in ikilyukla in akwoye facl
sesr uh orekla tari. 3 Kut insewowo ke ma inge yen
nukewa ac ke pacl nukewa, ac kut arulana kulo nu
sum kac. 4 Nga tia lungse eisla pacl lom, tusruktu nga
siyuk kom in nunak munas porongo kas fototo ma kut
ac fahk inge. 5 Kut konauk tuh na mwet se inge mwet
na sensen se, su purakak lokoalok lulap inmasrlon
mwet Jew in acn nukewa fin faclu, ac el mwet kol se
lun u se pangpang Nazarene. 6 El oayapa srike in
aktaekye Tempul, ac kut sruokilya. 8 Kom fin kusen
siyuk sin mwet se inge, kom ac fah ku in sifacna etu
ma nukewa sel ke ma kut tukakunul kac uh.” 9 Mwet
Jew elos akkalemye lah elos insese nu ke kas in
tukak inge nukewa. 10 Na Governor el srisrsrisr nu
sel Paul elan sramsram, na Paul el fahk, “Nga etu lah

kom pa nununku mutunfacl se inge ke yac na pus,
ouinge nga insewowo in sifacna loangeyu ye motom.
11 Kom ku in sifacna akpwayeye lah len na singoul
luo somla pa nga tuh som nu Jerusalem in alu. 12
Mwet Jew uh tiana liye ngan akukuin nu sin kutena
mwet in Tempul, ac elos tia pacna liye ngan purakak
mwet uh — tia in iwen lolngok ku kutena acn saya in
siti uh. 13 Ac elos tia pac ku in akpwayei nu sum ke
ma elos tukakinyu kac inge. 14 Nga ku in fahk nu
sum lah pwaye nga alu nu sin God lun mwet matu
lasr uh ke nga fahsr ke Inkanek lun Leum — Inkanek
se ma elos inge fahk mu ma kikiap. Tusruktu nga
wi lulalfongi ma nukewa simla in Ma Sap lal Moses
ac book lun mwet palu uh. 15 Finsrak luk in God
oapana finsrak lalos uh, aok finsrak se ma fahk mu
mwet nukewa — mwet suwohs ac mwet sesuwos
— ac fah moulyak liki misa. 16 Ke ma inge, in pacl
nukewa nga sang kuiyuk nufon tuh in nasnas insiuk
ye mutun God ac ye mutun mwet uh. 17 "Tukun nga
muta sayen Jerusalem ke kutu yac, nga tuh folokla
nu we in us kutu mani in kasru mwet Jew wiuk, ac in
tuh orek kisa. 18 Pacl se ma nga tuh oru ma inge pa
elos koneyuyak in Tempul, tukun nga aksafyela alu in
aknasnas luk ah. Wangin un mwet wiyu, ac wangin
pac fohs. 19 Tusruktu oasr kutu mwet Jew su tuku
Asia me wi muta we in pacl sac. Elos pa enenu in
oru tukak lalos nu sum, fin oasr ma elos ac fahk in
lainyu. 20 Ku, kom ku in sap mwet inge in fahk nu
sum lah mea elos liye mu nga sutuela kac ke nga tuh
tu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat ah — 21 sayen
kas sefanna nga tuh wowoyak ac fahk ke nga tu
ye mutalos: 'Nununkeyuk nga ye motowos misenge
mweyen nga lulalfongi mu mwet misa uh ac fah sifil
moulyak.'" 22 Na Felix, su yohk etu lal ke Inkanek lun
Leum, el aksafyela lohngyuk sac. Ac el fahk, "Nga
fah wotela ma ac orek ke lohngyuk se inge ke pacl
Lysias, leum fulat lun un mwet mweun uh, el tuku." 23
El sap mwet mweun ma taranul Paul in liyalang na,
tusruk in sang kutu pacl sukosok lal, ac fuhlela mwet
kawuk lal in kasrel ac in sang kutena enenu lal uh.
24 Tukun kutu len, Felix el usal Drusilla, mutan kial,
tuku. Mutan se inge mwet Jew. Felix el solalma Paul,
in lohng ke el sramsram ke ouiyen lulalfongi lal ke
Christ Jesus. 25 Tuh ke Paul el srumun ke ouiyen
moul suwohs, oayapa ke sifacna leum fac, ac ke Len
in Nununku se su ac fah tuku, Felix el sangeng ac
fahk, "Kom ku in tari som. Nga fah sifil pangon kom
fin oasr pacl luk." 26 El tuh finsrak mu Paul el ac
sang mani nu sel, ac ke sripa se inge el solal pacl
pus in sramsram nu sel. 27 Tukun yac luo, Porcius
Festus el aolulla Felix in governor. Felix el lungse
akinsewowoye insien mwet Jew, ouinge el filiyana
Paul in presin.

25 Len tolu tukun Festus el tuku nu in facl sac,
el som Caesarea lac nu Jerusalem, 2 yen
ma mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet Jew elos
tukakunul Paul nu sel. Elos kwafe sel Festus 3 elan
welulos ke nunak lalos in usalu Paul nu Jerusalem,
mweyen elos akoo in unilya inkanek uh ke el tuku
uh. 4 A Festus el fahk, "Paul el kapir oasr Caesarea,
ac nga ac folokla nu we ke pacl na sa. 5 Lela mwet
kol lowos an in wiyu som nu Caesarea, ac srukak
mwe alein lowos an we, fin oasr ma koluk el orala." 6
Festus el muta yorolos ke len oalkosr ku singoul, na
el fah som nu Caesarea. Ke len se tok ah, el muta
ke acn in nununku ac sap in utuku Paul. 7 Ke Paul
el utyak, mwet Jew ma tuku Jerusalem me elos tu
raunella, ac tukakunul ke ma koluk na yohk puspis, a
elos tia ku in akpwayei. 8 Tusruktu Paul el sifacna
loangel ac fahk, "Wangin ma koluk nga orala lain Ma
Sap lun mwet Jew, ku lain Tempul, ku lain Tokosra
Fulat lun mwet Rome." 9 Tusruktu Festus el lungse
akinsewowoye mwet Jew uh, oru el siyuk sel Paul,
"Ya kom lungse som nu Jerusalem in tuh nununkeyuk
kom we ye mutuk, ke ma tukakinyuk kom kac inge?"
10 Paul el fahk, "Inge nga tu ke acn in nununku lun
Tokosra Fulat, yen se ma fal in nununkeyuk nga we.
Wangin ma sufal nga orala nu sin mwet Jew uh, oana
ke kom sifacna etu uh. 11 Nga fin kunausla ma sap,
ku orala kutena ma koluk su fal in anwuki nga kac,
nga tia suk in kaingkunla ma inge. Tusruk, fin tia
pwaye ma elos tukakinyu kac uh, wangin mwet ku in
eisyuyang nu selos. Nga lungse sruhk ma inge nu ke
nununku lun Tokosra Fulat." 12 Na tukun Festus el
lolngok yurin mwet kasru lal, el fahk, "Kom siyuk tari
tuh kom in nununkeyuk sel Tokosra Fulat, ouinge ac
fah supweyukla kom nwe yorol Tokosra Fulat." 13
In kutu pacl tok, Tokosra Agrippa ac Bernice tuku
nu Caesarea in tuh paingul Festus nu we. 14 Tukun
eltal muta we ke kutu len, Festus el aketeya nu sin
tokosra sac tukak ma orek lainul Paul. El fahk, "Mwet
se oasr inge su Felix el tuh filiyana in presin ke el

som. 15 Ac ke nga tuh som nu Jerusalem, mwet tol
fulat ac un mwet matu lun mwet Jew elos tukakunul
nu sik ac siyuk ngan fahk mu oasr mwatal. 16 Tuh
nga fahkang nu selos mu kut mwet Rome uh tia wi
sang mwatan mwet tukakyak ke ma koluk nwe ke na
el, ac mwet ma tukakunul uh, ngetani in nununku,
elan ku in loangel sifacna ye mutun mwet lainul uh.
17 Ke elos tuku nu yenu, nga tia sisla pacl, a ke len
se na tok ah nga som nu ke nien nununku, ac sap in
utuku mwet sac. 18 Mwet ma lainul uh elos tuyak,
tusruktu elos tiana lainul ke kutena ma koluk ma nga
nunku mu elos ac tukakunul kac uh. 19 Pwayena ma
elos lainul kac uh pa akukuin na ke alu lalos uh, ac
ke mwet se pangpang Jesus su misa tari, tuh Paul el
fahk mu el moul. 20 Nga tuh tia ku in etu lah nga ac
eis fuka mwe akpwayeye ma inge, pwanang nga tuh
siyuk sel Paul lah el ac tia lungse som nu Jerusalem
in orek lohngyuk se inge we ke ma tukakinyuk el kac
uh. 21 Tusruktu Paul el tuh sruhk lohngyuk kacl uh in
nununkeyuk sel Tokosra Fulat, ac elan mutana ke
acn se ac taranyuk el sin mwet liyaung presin. Na
pa nga sap elan mutana in presin nwe ke na nga ku
in supwalla nu yorol Tokosra Fulat." 22 Agrippa el
fahk nu sel Festus, "Nga ke sifacna lohng sramsram
lun mwet se inge." Na Festus el fahk, "Kom ac fah
lohngol lutu." 23 Ke len tok ah Agrippa ac Bernice
eltal tuku nu ke lohm in tukeni lulap, ac ke eltal utyak
mwet uh akfulatyaltal ke kain in akfulat puspis. Mwet
kol fulat lun un mwet mweun, oayapa leum lun siti uh
wi pac tukeni sac. Na Festus el sap in utuku Paul. 24
Festus el fahk, "Tokosra Agrippa, ac kowos nukewa
su wi tukeni se inge! Kowos liye mwet se inge, su
mwet Jew nukewa in acn Jerusalem, ac elos su muta
yenu, elos use kas in lain puspis kacl nu yuruk. Elos
wowoyak mu in tia lela elan moul. 25 Tuh nga tiana
ku in konauk lah oasr ma koluk el orala ma fal in
anwuki el kac. Ac ke el sifacna siyuk lohngyuk kacl
uh in orek sel Tokosra Fulat, nga wotela tari nga in
supwalla nu yorol. 26 Tuh wanginna kas kalem kacl
yuruk ma fal nga in sim fahk nu sin Tokosra Fulat. Pa
inge sripa se oru nga usalu nu ye motowos — yokna
nu sum, Tokosra Agrippa! — tuh ke tari lohngyuk kacl
uh, na ac fah oasr ma nga ku in simis fahk kacl. 27
Mweyen wangin sripa nga in supwala sie mwet kapir,
nga fin tia akkalemye ma lainyuk el kac uh."

26 Tokosra Agrippa el fahk nu sel Paul, "Inge kom
ku in sifacna kaskas keim." Paul el asroela paol
ac mutawauk in fahkak kas in aksuwos lal ouinge:
2 "Tokosra Agrippa! Nga arulana srui lah nga ku in
sifacna loangeyu ye motom misenge liki kain kas
nukewa ma mwet Jew uh elos akkolukyeyu kac —
3 yokna mweyen kom arulana etu ouiyen moul lun
mwet Jew, ac sramsram in alein lalos. Ke ma inge
nga siyuk kom in mongfisrasr in porongeyu. 4 "Mwet
Jew nukewa arulana etu ouiyen moul luk oe ke nga
fusr me. Elos etu ma nga oru in facl sik ah meet,
ac tok in Jerusalem. 5 Na elos funu engan in orek
loh keik, elos lukun fahkak lah oemeet me nga sie
sin mwet Pharisee — u se ma suwoswos emeet in
akfalye ma sap ke alu lasr uh. 6 Ac inge nga tu inse
inge in nununkeyuk ke sripen finsrak se ma oasr sik
ke wulela lun God nu sin mwet matu lasr somla — 7
nuna finsrak se na ma sruf singoul luo lun mwet lasr
uh finsrak nu kac ke elos alu nu sin God ke len ac
fong. O Tokosra, finsrak se inge pa oru mwet Jew
elos tukakinyuyak uh! 8 Efu ku kowos su oasr inse
inge kofla lulalfongi lah God El akmoulyauk mwet
misa uh? 9 "Nga sifacna, nga tuh nunku mu nga ac
oru kuiyuk nufon in lain Jesus lun Nazareth. 10 Pa
inge ma nga tuh oru in acn Jerusalem. Nga tuh eis ku
luk sin mwet tol fulat, ac kaliya mwet lun God puspis
in presin; ac ke pacl wotla mu ac anwuki elos, nga wi
pac akkeye. 11 Pacl puspis nga sap akkeokyeyuk
elos in iwen lolngok uh, ac nga srike in oru elos in
lafwekin lulalfongi lalos. Nga tuh arulana kasrkusrak
selos, oru nga som pac nwe in siti ke mutunfacl saya
in kaprelosi. 12 "Sripa se pacna inge pa nga tuh
som nu Damascus kac, wi sap ku ac lela sin mwet
tol fulat. 13 O Tokosra, nga tuh fahsr inkanek uh ke
infulwen len, ke nga liye sie kalem — saromrom liki
faht uh — sarmelik lucng me ac sreyuwi ac oayapa
mwet ma wiyu ah. 14 Kut nukewa putati nu infohk uh,
ac nga lohng sie pusra fahk nu sik in kas Hebrew,
'Saul, Saul! Efu ku kom kalyeiyu? Ke kom lainyu kom
sifacna oru kom ngalyak, oana soko kosro ox ma
futungya sak kosroh inpoun mwet kifasul uh.' 15 Na
nga siyuk, 'Leum, su kom an?' Ac Leum el fahk, 'Nga
pa Jesus, su kom kalyei. 16 Tuyak. Nga sikme nu sum
in srisrngikomi tuh kom in mwet kulansap luk. Kom ac
fah fahkak nu sin mwet uh ma kom liye misenge, ac
ma su nga ac fah akkalemye nu sum tok. 17 Nga fah

molikomla liki inpoun mwet Israel, ac liki inpoun mwet
sayen mwet Jew su nga ac supwekomla nu yorolos.
18 Kom ac fah ikasla mutalos ac furokolosla liki lohsr
nu ke kalem, ac liki ku lal Satan nu sin God, tuh ke
lulalfongi lalos in nga ma koluk lalos uh fah nunak
munas nu selos, ac elos fah eis acn selos inmasrlon
mwet sulosolla lun God.' 19 "Ke ma inge, Tokosra
Agrippa, nga tiana seakos aruruma se ma sikyak nu
sik inkusrao me ah. 20 Nga fahkak nu sin mwet in
Damascus meet, ac in Jerusalem, na in facl Judea
nufon, oayapa inmasrlon mwet sayen mwet Jew, tuh
elos in auliyak liki ma koluk lalos ac forla nu sin God,
ac oru ma su ac akpwayei lah elos auliyak. 21 Sripa
se inge oru mwet Jew elos sruokyuwi ke nga muta
in Tempul ah, ac elos srike in uniyuwi. 22 Tusruktu
God El kasreyu na nwe misenge, ouinge nga tu inse
inge ac orek loh keik sifacna nu sin mwet nukewa,
mwet fulat ac mwet pusisel oana sie. Ma nga fahk
uh oapana ma mwet palu ac Moses tuh fahk mu ac
sikyak: 23 lah Christ el ac keok, ac el pa mwet se
oemeet ma ac moulyak liki misa, in fahkak ke kalem
lun molela nu sin mwet Jew, oayapa mwet sayen
mwet Jew." 24 Ke Paul el fahk ma inge in sifacna
loangel, Festus el woilya ac fahk, "Paul, kom wel!
Lupan lutlut lom an oru kom wella!" 25 Ac Paul el
fahk, "O Festus Fulatlana, nga tia wel! Ma na pwaye
pa nga fahk uh. 26 Tokosra Agrippa! Nga arulana
pulaik in kaskas nu sum, mweyen yohk etu lom ke ma
inge. Nga lulalfongi mu kom akilen ma inge nukewa,
mweyen tia lukmaiyuk insruwasrik uh. 27 Tokosra
Agrippa, ku kom lulalfongi kas lun mwet palu ah?
Nga etu lah kom lulalfongi!" 28 Na Agrippa el fahk nu
sel Paul, "Mea, kom nunku in furokyula nu ke moul in
Christian ke kitin pacl na?" 29 Na Paul el fahk, "Finne
kitin pacl na, ku pacl loes se, nga pre nu sin God lah
kom, ac mwet nukewa ingan su lohng ma nga fahk
uh, in ekla oana nga — sayen mwe kapir keik inge!"
30 Na Tokosra Agrippa, Governor Festus ac Bernice
ac mwet nukewa saya elos tuyak, 31 ac ke elos illa,
elos fahk nu sin sie sin sie, "Wanginna ma mwet se
inge orala su fal elan misa kac, ku elan kapir kac in
presin." 32 Na Agrippa el fahk nu sel Festus, "Funu
mwet se inge tia ngisre in nununkeyuk sel Tokosra
Fulat Rome, lukun el taltalla."

27 Ke wotla tari mu kut ac kalla nu Italy, elos
eisalang Paul ac kutu pac mwet kapir nu sel
Julius, sie captain lun un mwet mweun lun Rome
ma pangpang "U in Mweun lal Tokosra Fulat." 2 Kut
sroang nu fin oak soko ma tuku Adramyttium me,
ma akola in oayak nu ke siti ma oan weacn in Asia,
na kut oacla. Aristarchus, sie mwet Macedonia su
tuku Thessalonica me, el wi kut. 3 Ke len tok ah kut
oai Sidon. Captain Julius el tuh kulang nu sel Paul,
ac lela elan som sun mwet kawuk lal uh, elos in ku
in kasrel sang ma el enenu. 4 Kut kalot liki acn we,
ac ke kut iwe eng uh, kut ut layen ma mihs ke tuka
Cyprus. 5 Ke kut kal alukela meoa se sisken Cilicia ac
Pamphylia, kut sun acn Myra in Lycia. 6 Na Captain
Julius el konauk oak soko we ma tuku Alexandria me,
su akola in oayak nu Italy, na el sap kut sroang nu fac.
7 Ke sripen arulana upa eng uh, kut kakasrisrikna kal
ke lusen len ekasr, oru kut pahtlac in oai ke sie acn
apkuran nu Cnidus. Ke sripen kut iwauk eng uh oru
kut tia ku in kal suwosot, na kut putati ut ten ke layen
ma mihs ke tuka Crete, sasla sisken Foko Salmone.
8 Ke sripen arulana upa kal sac, kut pihn pe acn uh
nwe ke na kut sun acn se pangpang "Molsron Wowo,"
apkuran nu ke siti Lasea. 9 Kut muta we ke pacl na
loes se, sun pacl na sensen in kalkal, oayapa in pacl
sac alukela tari Len in Eela Ma Koluk. Ouinge Paul
el sensenkakunulos ac fahk, 10 "Nu suwos kewa,
nga akilen lah kal se lasr ingela ac arulana mwe
fosrnga yohk. Koanon oak uh oayapa oak uh ku in
musalla, ac ku pac in oasr mwet misa." 11 Tusruktu
Captain Julius el tuh porongo kas lun mwet se us
oak uh ac mwet se oka oak uh, liki kas lal Paul. 12
Molsron sac sufal in muta we ke pacl in mihsrisr,
oru inkaiyen mwet uh ke elos in oayak nu meoa, ac
srike in sun Molsron Phoenix fin ku, elos in tuh muta
we ke pacl in mihsrisr uh. Molsron Phoenix oasr ke
tuka Crete, su oan tulanya roto eir ac roto epang. 13
Eng na fisrasr se tuhtuh layen nu eir me, ac mwet
uh nunku mu elos ac ku in orala ma elos akoo uh,
ouinge elos olak kawuk uh, ac oayak ut na sisken
acn Crete. 14 Tusruk tia paht na eng na upa se —
eng se ma pangpang "Kuta Epang" tuhme fin tuka uh
me. 15 Eng sac sun oak uh, ac ke upa kut in kisrung
eng uh, kut tila srike in lain, a kut fuhlela eng uh in
pahtkakin na oak uh. 16 Mihs kutu ke kut kal nu eir in
tuka srisrik Cauda. Ke kut sun mihs sac, finne upa nu
sesr kut tuh ku in kapriya reoa fin oak uh. 17 Elos
amakunak reoa uh nu fin oak ah, ac sang sucl lulap

awiya oak lulap soko ah. Elos sensen mu elos ac ku
in loangyak fin puk se sisken acn Libya, ouinge elos
amakinya nes uh, ac fuhlela oak uh in pahtkakinyuk
ke eng uh. 18 Paka sac srakna tuhtuh, ouinge in len
se tok ah elos mutawauk in sisla kutu koanon oak
uh nu in kof ah, 19 ac ke len toko ah, elos sisla pac
kutu kufwen orekma ke oak uh nu in kof ah. 20 Ke
len na pus kut tiana ku in liye faht oayapa itu uh, ac
paka uh upalana. Na wanginla finsrak lasr mu kut ac
moul. 21 Tukun mwet uh tiana mongo pacl na loeloes
se, Paul el tuyak inmasrlolos ac fahk, “Mwet kawuk,
kowos funu lohng ma nga fahk ah, ac tia oayak liki
acn Crete, lukun tiana oasr ma musalla ku tuhlac. 22
Tusruktu, inge nga kwafe nu suwos in akkeye kowos!
Wangin siena suwos ac fah tuhlac moul la, a oak uh
mukena ac fah musalla. 23 Tuh sie lipufan lun God su
nga alu nu se ac nga ma lal, tuku nu yuruk fong 24 ac
fahk, ‘Paul, nikmet sangeng! Kom ac fah nununkeyuk
ye mutun Tokosra Fulat. Ac ke kulang lun God nu
sum, El molela moul lun mwet nukewa ma wi kom ke
kal se inge.’ 25 Ke ma inge kowos akkeye kowos! Tuh
nga lulalfongi in God mu ma nukewa ac fah sikyak
oana ke fwackme nu sik ah. 26 Tusruktu, kut ac mau
ipipyak likin sie tuka.” 27 Ke fong aksingoul akosr ah,
eng uh pahtkakin oak uh in Meoa Mediterranean. Ke
infulwen fong sac, selu uh lumauk mu kut apkuranna
nu pe acn uh. 28 Ouinge elos koela ah soko, kapriya
ma toasr se nu kac, ac elos konauk tuh na fit siofok
longoul loaliyen acn sac; na tok kutu elos sifilpa oru
tuh na fit eungoul na. 29 Elos sensen mu oak uh ac
ipipyak fin eot uh, oru elos koela kawuk akosr ke
kapin oak uh, ac salka in tari lenelik. 30 Selu uh srike
in kaingla liki oak uh. Elos koela reoa ah nu in kof uh,
ac oru mu elos ac sisla pac kutu kawuk ke mutun oak
uh. 31 A Paul el fahk nu sel Captain Julius ac mwet
mweun lal uh, “Selu uh fin tia mutana fin oak uh,
kowos ac tia ku in moulla.” 32 Ouinge mwet mweun
uh supukla sucl ma kapri reoa soko ah, ac fuhlela in
pahtlah. 33 Ke tufahna kalmelik len uh, Paul el kwafe
nu selos nukewa in mongoi. El fahk, “Len singoul
akosr lac nu misenge kowos soenna kang kutena ma.
34 Inge nga kwafe kowos in mongoi. Kowos enenu
na in mongoi kowos in kui. Tia soko aunsifowos ac
fah tuhlac.” 35 Tukun Paul el fahk ma inge, el eis
kutu bread, sang kulo kac nu sin God ye mutalos
nukewa, ac kunsalik ac mutawauk in mongo. 36 Ma
inge akkeye nunak lalos, na elos nukewa eis pac
kutu mongo uh ac mongoi. 37 Pisen mwet fin oak
uh, luofoko itngoul onkosr. 38 Tukun mwet nukewa
mongo tari, elos mutawauk in akmulalaye oak uh, ac
sisla nufon wheat uh nu in kof uh. 39 Ke lenelik selu
fin oak uh tia akilen pe acn uh, tuh elos liye inalok se
oasr likinpot we, ac elos wotela selos mu fin ac ku
elos ac orauk oak uh in mwesia we. 40 Ouinge elos
wotela kawuk uh ac tilmakinya nu in kof uh. In pacl
sac pacna, elos tulala sucl ma sang kapriya sukan
ikwik uh. Na elos amakunak nes se ke mutun oak ah,
eng uh in mau usak oak uh nu finmes ah. 41 Tusruktu
oak uh sun fin puk se ye kof uh ac mwesia kac.
Mutun oak uh fulfuli tia ku in mukuikui, ac kapin oak
uh fokfoki ipsrisrikla ke noa lulap uh. 42 Mwet mweun
uh nunkauk in uniya mwet kapir uh nufon, elos in
mau tia kofyak nu pe acn uh ac kaingla. 43 Tusruktu
captain lun mwet mweun uh kena molella Paul, na el
kutongya pwapa lalos ac sap mwet nukewa ma ku in
kofkof in atula meet nu inkof uh ac kofyak nu pe acn
uh; 44 ac mwet ma tia ku in kofkof in sruokya ipinsak
ku polosak ma musalla ke oak uh, ac kofkofkin. Na
pa inge ma kut oru pwanang kut ku in sun finmes ah.

28 Ke kut sun finmes ah kut etauk lah inen tuka
sac pa Malta. 2 Mwet in acn sac arulana kulang
nu sesr. Elos tanak e se, paing kut, ac suli kut nu
kac, mweyen mutawauk in af ac arulana upa ohu ah.
3 Paul el orani kahp in etong se ac mutawauk in sang
nu ke e uh, na serpent pwasin soko pulauk fol uh ac
orakak ac ngalisya paol ac atlana kac. 4 Mwet in acn
sac liye ke serpent soko ah atla ke paol Paul, ac elos
fahk nu sin sie sin sie, “Sahp mwet se inge mwet
akmas se, mweyen el nwe tia misa meoa, tusruk
Oakwuk Lucng uh pa el ac misa.” 5 Tusruktu Paul el
osroklana serpent soko ah nu in e uh, ac wangin ma
musalla kacl. 6 Elos soano na lah ac fafwak paol, ku
el ac topla misa. Tusruk tukun elos soano ke pacl na
loes se ac tia liye kutena ma sikyak nu sel, na elos
ekulla nunak lalos ac fahk, “god se pa el!” 7 Oasr sie
acn apkuran nu in acn sac su ma lal Publius, leum
lun tuka sac. El paing kut ac arulana kulang nu sesr,
ac kut muta yorol len tolu. 8 Papa tumal Publius uh
mas ac oanna fin mwe oan kial uh ke mas fol ac
musen fohk srah. Paul el utyak nu infukil sel uh ac
pre kacl, el filiya paol facl ac akkeyalla. 9 Ke ma se
inge orekla ah, na mwet mas nukewa fin tuka sac

tuku ac wi pac akkeyeyukla. **10** Elos use mwe kite
puspis nu sesr, ac tok ke kut mukuiyak in som, elos
use ma nukewa kut enenu uh nu fin oak uh. **11** Tukun
malem tolu, kut kalla fin oak soko Alexandria me, ma
tuh muta ke tuka sac ke pacl in mihsrisr uh. Inen oak
soko ah pa "God Fak." **12** Kut oai ke siti Syracuse
ac muta we len tolu. **13** Kut sifilpa kal we lac ac oai
ke siti Rhegium. Ke len tok ah eng se mutawauk in
tuhtuh eir me, ac tukun len luo kut sun siti srisrik
Puteoli. **14** Oasr kutu mwet lulalfongi we su siyuk kut
in muta yorolos ke wik se. Na kut fah som nu Rome.
15 Mwet lulalfongi in acn Rome elos lohngkutyak,
ac tuku osun nu sesr e ke acn se pangpang "Nien
Kuka lun Appius" ac "Lohm in Mongla Tolu Lun Mwet
Fahsr." Ke Paul el liyelosyak el sang kulo nu sin God,
ac arulana kui nunkal. **16** Ke kut sun acn Rome, elos
lela Paul elan sifacna muta ke sie lohm, tusruktu
oasr sie mwet mweun in taranul. **17** Tukun len tolu,
Paul el pangon mwet kol lun mwet Jew in acn sac
elos in tukeni nu sie. Ke elos fahsreni, el fahk nu
selos, "Mwet Israel wiuk, nga nwe tia orala kutena ma
koluk lain mwet wiasr, ku kunausla kutena ouiya ma
mwet matu lasr somla elos oakiya nu sesr, a elos tuh
filiyuwi sie mwet kapir in acn Jerusalem, ac eisyuyang
nu sin mwet Rome uh. **18** Tukun mwet Rome elos
kusen siyuk nu sik, elos ke tuleyula mweyen elos
tia konauk kutena ma koluk fal in anwuki nga kac.
19 A ke mwet Jew elos tia insese nu kac, pwanang
nga tuh suk in nununkeyuk nga sin Tokosra Fulat,
finne wangin mwe tukak luk in lain mwet luk kac.
20 Pa inge sripen nga siyuk nga in liye kowos ac in
sramsram nu suwos. Aok, nga kapiri ke sein inge ke
sripen el su mwet Israel elos finsrak kac." **21** Ac elos
fahk nu sel, "Wanginna leta kut eis Judea me keim,
ac wangin pac mwet lasr tuku we me in tuh srumun
nu sesr ma orek we, ku in fahk kutena ma koluk keim.
22 Tusruktu kut ke lohng nunak lom, mweyen kut
lohng lah in acn nukewa, mwet uh lain u sasu se ma
kom wi ingan." **23** Na elos pakiya sie len elos in osun
nu sel Paul, ac ke sun len sac mwet puspis tukeni
nu yorol yen el muta we. Mutawauk ke lotutang nwe
ke fongeni, el aketeya nu selos kalmen Tokosrai lun
God, ac el srike in furokolosla in lulalfongi ke Jesus
ke el luti ke Ma Sap lal Moses ac ke ma simusla lun
mwet palu. **24** Kutu selos lulalfongi lah ma el fahk uh
pwaye, ac kutu tiana lulalfongi. **25** Na ke elos tiana
nunak se lac inmasrlolos ke mwe luti lal Paul, elos
mutaweak in fahsrelik, tukun Paul el fahkla kas se
inge: "Pwayena kas lun Ngun Mutal nu sel mwet palu
Isaiah, ma el tuh fahk nu sin mwet matu lowos somla,
26 fahk mu: 'Som ac fahk nu sin mutunfacl se inge:
Kowos ac fah lohng na lohng, a tia kalem kac; Kowos
ac fah liye na liye, a tia akilenak, **27** Mweyen nunak
lun mutunfacl se inge upa, Ac elos fonosya insraclos
Ac kaliya mutalos. Funu tia ouinge mutalos lukun liye,
Ac sraclos lukun lohng, Ac nunak lalos lukun kalem
kac, Ac elos lukun forma nu sik, God El fahk, Ac nga
lukun akkeyalosla.'" **28** Na Paul el aksafye sramsram
lal uh ac fahk, "Kowos in etu lah pweng ke molela sin
God me uh supweyukla tari nu sin mwet sayen mwet
Jew, ac elos ac fah porongo!" [**29** Tukun Paul el fahk
ma inge, na mwet Jew elos fahsrelik, akukuin na upa
inmasrlolos.] **30** Ke lusen yac luo, Paul el muta in sie
lohm ma el moli elan muta kac, ac el paing mwet
nukewa su tuku nu yorol. **31** El pulaik in fahkak ke
Tokosrai lun God, ac wangin mwet ikolilya in luti nu
sin mwet uh ke Leum Jesus Christ.

Rome

1 Ma sel Paul, mwet kulansap lun Christ Jesus,
ac sie mwet sap su God El sulela ac pangon in
fahkak Pweng Wo lal. **2** Pweng Wo se inge God El
tuh wulela kac in kas lun mwet palu lal in pacl loeloes
somla, oana ke simla in Ma Simusla Mutal. **3** Pweng
se inge ma ke Wen natul, Leum lasr Jesus Christ.
Ke el moul in mwet, el isusla sie sin fwilin tulik natul
David, **4** ac ke el moul in luman God, akkalemyeyuk
ke ku lulap lah el Wen nutin God ke akmoulyeyukyak
el liki misa. **5** God El ase lungkulang se inge tuh nga
in sie mwet sap inen Christ, ac tuh nga in pwanma
mutanfahl nukewa nu ke moul in lulalfongi ac akos. **6**
Na kowos su muta in acn Rome, kowos wi pac oaoala
yurin mwet inge, mweyen God El pangon kowos tuh
kowos in mwet lun Jesus Christ. **7** Ke ma inge nga
sim nu suwos nukewa in acn Rome. God El lungse
kowos ac El pangon kowos tuh kowos in mwet lal:
Lela God Papa tumasr ac Leum Jesus Christ in asot
lungkulang ac misla nu suwos. **8** Ma se meet, nga
kulo nu sin God luk keiwos nukewa inen Jesus Christ,
mweyen mwet faclu nufon elos lohng ke lulalfongi
lowos. **9** God El mwet loh luk lah ma nga fahk uh
pwayena — God se su nga orekma nu se ke insiuk
nufon ke nga luti Pweng Wo ke Wen natul. God El etu
lah nga esam kowos **10** pacl nukewa ke nga pre. Nga
siyuk tuh, fin ou lungse lun God, El fah oru tuh nga in
ku in fahsrot nu yuruwos ke pacl na sa. **11** Mweyen
nga kena liye kowos, tuh nga in akkeye kowos ke
mwe akinsewowo lun ngun. **12** Kalmen ma nga fahk
uh pa kut kewa fah akasrui — lulalfongi lowos ac
kasreyu, ac lulalfongi luk ac fah kasrekowos. **13** Mwet
wiuk in lulalfongi, nga ke kowos in etu lah pacl puspis
nga akoo in fahsrot nu yuruwos, tusruktu pacl nukewa
oasr na ma se ikolyu ngan tia orala. Nga kena tuh
nga in ku in kifasla kutu inmasrlowos, oapana ke nga
oru inmasrlon mwet in mutunfacl saya. **14** Nga enenu
na in kasru mwet nukewa: mwet ma muta in kalem
oayapa mwet srakna muta in lohsr; nu sin mwet
etauk, ac nu sin mwet nikin. **15** Pa oru nga arulana
ke fahkak Pweng Wo nu suwos pac su muta Rome.
16 Arulana yohk yukinyen Wosasu sik; tuh pa inge
inkanek in molela na ku lun God nu selos nukewa su
lulalfongi — nu sin mwet Jew meet, ac oayapa nu sin
mwet sayen mwet Jew. **17** Tuh Wosasu uh akkalemye
ma God El oru in aksuwosyela mwet uh ye mutal: pa
ke lulalfongi mukena, mutawauk nu ke safla. Oana
Ma Simusla uh fahk, "El su aksuwosyeyuk ye mutun
God ke lulalfongi fah moul." **18** Kasrkusrak lun God
akkalemyeyuk inkusrao me, lain ma koluk ac ma
sufal nukewa lun mwet, mweyen ouiya koluk lalos
lohsrala ma pwaye in tia eteyuk. **19** God El kaelos,
mweyen ma mwet uh ku in etu ke God kalem na
selos, mweyen God sifacna El oru in kalem selos. **20**
Finne tia ku in liyeyuk ku lun God su kawil ac elah
mutal lal, a oe ke mutaweyen orekla faclu God El
akkalemye ma inge ke ma El orala. Ouinge elos tia
ku in oru kutena kas in taltal ke ma koluk lalos. **(aïdios
g126)** **21** Elos etu God, tusruktu elos tia akfulatyal
oana ma fal elos in oru, ac elos tia pac sang kulo
nu sel. A nunak lalos wangin sripa, ac lalfon, ac
lohsrlana. **22** Elos fahk mu elos lalmwetmet, tusruktu
elos lalfon. **23** Elos tia alu nu sin God su moul ma
pahtpat, a elos alu nu sin ma lumweyukla nu ke
luman mwet, ku won, ku kosro, ku ma orakrak. **24**
Ke sripen ouiya fohkfok lalos, God El lela elos in
oru na lungse lalos, ac nunak fohkfok lalos kololos
in oru mwe mwekin yurin sie sin sie. **25** Elos forla
liki ma pwaye ke God nu ke ma kikiap. Elos alu ac
kulansupu ma God El orala, ac tia alu nu sel su orala
ma uh, su fal in kaksakinyuk nwe tok! Amen. **(aiōn
g165)** **26** Ke sripen elos oru ma inge, God El fuhlelosla
nu ke lung lun ikwa su mwe akmwekin yoklana. Finne
mutan uh, wanginla kena lalos nu ke mukul, a elos
oru ma na sufal inmasrlolos sifacna. **27** In lumah
sacna, mukul uh oayapa wanginla kena lalos nu ke
mutan, ac arulana upa nunak in kosro lalos yurin
mukul nu sin mukul. Elos oru mwe akmwekin yurin sie
sin sie, ouinge elos sifacna eis in elos kaiyuk ma fal
nu selos ke sripen orekma koluk lalos. **28** Ke sripen
mwet uh srangesr in nunku ke etauk pwaye ke God,
na pa El fuhlelana elos in sifacna oru nunak sakirik
lalos, pwanang elos oru ma na sufal elos in oru. **29**
Elos sessesla ke kain koluk nukewa: nunak koluk,
rapku, ac wenteisr; elos arulana sok, akmas, anwuk,
kutasrik ac sulallal. Elos mwet lesrik **30** ac kaskas
in akkolukye sie sin sie. Elos srunga God, enum in
kaskas, inse fulat ac filang. Elos kinauk inkanek in
alein, ac seakos papa nina. **31** Elos koflana akilen
inmasrlon ma wo ac ma koluk. Elos tia liyaung wulela
lalos, ac wangin kulang ac pakoten lalos nu sin mwet.

32 Elos etu lah ma sap lun God fahk mu mwet su
moulkin ouiya inge, fal elos in misa. Tusruktu elos
nuna oru na ma inge, ac elos oayapa akkeye mwet
saya ma oru ma inge.

2 Ac kom, kawuk luk, ya kom nununku mwet saya?
Wanginna sripa kom in nununku mwet, finne su
kom an. Mweyen ke kom nununku mwet saya u, a kom
wi pac oru ouiya ma elos oru, kom sifacna liskomla.
2 Kut etu lah God El suwohs ke El nununkalos su
oru kain in ouiya inge. 3 A kom, kom wi oru kain
in ouiya ma kom nununku mwet ngia kac! Ya kom
nunku mu kom ac ku in kaingkunla nununku lun God?
4 Ku sahp kom pilesru kulang lulap ac muteng ac
mongfisrasr lun God! Ya kom tia akilen lah God El
kulang ke sripen El kena kolkomla nu ke auliyak? 5
Tusruktu ke sripen upa na insiom ac kom likkeke,
kom sifacna akyokye kaiyuk nu sum ke Len se God
El fah akkalemye kasrkusrak ac nununku suwohs
lal. 6 Tuh God El ac fah moli nu sin mwet nukewa
fal nu ke orekma lalos. 7 Oasr mwet su oaru na in
oru ma wo, ac elos suk ohi, wolana, ac moul kawil
sin God. Na God El ac fah sang nu selos moul ma
pahtpat. (aiōnios g166) 8 Ac kutu mwet uh nunku kaclos
sifacna ac tia lungse ma suwohs, pwanang elos ukwe
na ma sesuwos. God El fah fahkak lupan mulat ac
kasrkusrak lal nu selos su ouinge. 9 Ac fah oasr keok
ac waiok nu selos nukewa su oru ma koluk — nu sin
mwet Jew meet, ac oayapa nu sin mwet sayen mwet
Jew. 10 Tusruktu God El fah sang wolana, sunak, ac
misla nu selos nukewa su oru ma wo — nu sin mwet
Jew meet, ac oayapa nu sin mwet sayen mwet Jew.
11 Tuh God El tia sulosol mwet. 12 Ma Sap lal Moses
finne wangin yurolos su tia mwet Jew, ke elos oru ma
koluk elos ac nuna tuhlac na. Ma Sap u ma nu sin
mwet Jew, na ke mwet Jew elos oru ma koluk, elos
ac fah nununkeyuk fal nu ke Ma Sap. 13 Tuh mwet uh
tia aksuwosyeyuk ye mutun God ke sripen elos lohng
Ma Sap uh, ac ke sripen elos akos ma sapkinyuk ke
Ma Sap uh. 14 Ma Sap lal Moses tuh tia itukyang
nu sin mwet sayen mwet Jew. Tusruktu kutena pacl
elos moul fal nu ke ma sap mweyen na elos sifacna
nunkauk mu fal, na elos akkalemye lah elos oakiya
ma sap nu selos sifacna, finne wangin Ma Sap lal
Moses yurolos. 15 Ouiyen moul lalos sifacna fahkak
lah ma sapkinyuk in Ma Sap u simla insialos. Oayapa
elahlos wi pac akpwayeye ma se inge, mweyen kutu
pacl u nunak na lalos akkalemye nu selos ma su wo
ac ma su koluk. 16 Fal nu ke Pweng Wo su nga luti
kac, ac fah ouinge ke Len se ma God El fah nununku
nunak lukma lun mwet nukewa ke Jesus Christ. 17 A
funu kom — kom sifacna fahk mu kom mwet Jew,
ac kom filiya finsrak lom fin Ma Sap, ac konkin mu
oasr kupasr lom nu sin God. 18 Kom etu ma lungse
lun God, ac kom lotela ke Ma Sap u in sulela ma
suwohs. 19 Kom sifacna oru mu kom mwet kol nu sin
mwet kun, ac kalem nu selos su muta in lohsr. 20
Kom aketeya nu sin mwet lalfon, ac kom mwet luti nu
selos su sulalkung. Kom lulalfongi mu ke sripen Ma
Sap u oasr sum, kom etu ma nukewa ac ma nukewa
kom fahk u pwayena. 21 Kom luti mwet saya — ac
efu kom tia luti kom sifacna? Kom fahkak mu, “Nik
kom pisrapasr,” ac kom, kom tia pisrapasr? 22 Kom
fahk mu, “Nik kom kosro,” ac kom, ya kom tia kosro?
Kom kwase ma sruloala. Ac kom, ya kom tia pisre ma
in tempul lalos u? 23 Kom konkin mu Ma Sap lun
God oasr yurum. Ac kom, ya kom tia akmwekinye
God ke kom kunausla Ma Sap lal? 24 Ma Simusla u
fahk, “Mwet in mutunfacl saya elos kaskas kupatol
ke Een God, ke sripowos mwet Jew.” 25 Kom fin
akos Ma Sap, oasr sripen kosrala lom; tusruktu kom
fin seakos Ma Sap, wangin sripen kosrala lom. 26
Mwet pegan elos tia kosrala, tusruktu elos fin akos
ma sapkinyuk ke Ma Sap, ya God El ac tia akilenulos
oana elos in mwet kosrala? 27 Ouinge mwet pegan
elos ac fah nununkekowos mwet Jew, mweyen kowos
kunausla Ma Sap, finne Ma Sap u simla oasr yuruwos
ac kowos kosrala. A elos akos Ma Sap, elos ne tia
kosrala in mano. 28 Na su win mwet Jew na pwaye,
ma kosrala na pwaye? Tiana mwet se ma mwet Jew
ke luku, su kosrala na ke manol. 29 Mwet Jew na
pwaye pa mwet Jew ke insia, su kalmeya pa mwet se
su kosrala lal oan insial. Ma inge orekma lun Ngun
lun God, tia ke Ma Sap ma simla uh. Kain mwet se
inge eis kaksak sin God, ac tia sin mwet.

3 Na mea, oasr ma ac wo nu sin mwet Jew yohk
liki mwet saya uh? Ya oasr sripen kosrala? 2 Aok,
arulana yohk na pwaye, in ouiya nukewa! Ma se
meet, God El tuh sang kas lal nu sin mwet Jew. 3
Tusruktu fuka, kutu selos fin tia oaru nu ke kas lal? Ya
kalmac pa God El ac tia pac oaru? 4 Tia ku! God El
pwayena, finne mwet nukewa mwet kikiap. Oana ke
Ma Simusla fahk, “Suwohs lom ac fah kalem ke kas

lom; Ke pacl kom orek nununku, suwohs uh ac fah
ma lom." 5 Na ma koluk kut oru uh fin akkalemyela
suwoswos lun God nu sin mwet uh, na fuka? Ya kut
ku in fahk mu God El tafongla ke El kai kut? (Ke nga
fahk ouinge, nuna ma na mwet uh ac siyuk.) 6 Tiana
ku! God El fin sesuwos, El ac nununku faclu fuka? 7
Tusruktu fuka fin orekma sesuwos luk pa oru mwet
uh in arulana akfulatye wolana lun God, ke sripen
suwoswos lal kalemla liki meet? Efu ku ngan srakna
nununkeyuk oana sie mwet koluk? 8 Na efu kut tia
tari fahk mu, "Lela kut in oru ma koluk, tuh ma wo uh
in sikyak"? Pwaye lah kutu mwet uh akkolukyeyu ac
fahk mu nga kaskas ouinge! Elos ac fah eis lusla, fal
nu ke ma elos oru. 9 Na fuka, ya kut mwet Jew wo
liki mwet in mutunfacl saya? Mo, kut tiana wo lukelos!
Nga akkalemye tari lah mwet Jew ac mwet saya
uh tukenina muta ye ku lun ma koluk. 10 Oana Ma
Simusla uh fahk: "Wangin sie mwet suwohs ye mutun
God, 11 Wangin mwet kalem ke ma suwohs, Wangin
mwet suk God. 12 Elos nukewa forla liki God; Elos
nukewa tafongla; Wangin sie mwet oru ma suwohs,
tiana sie. 13 Kaskas kutasrik lalos kolla mwet nu
ke misa; Kikiap sulallal sroma fin lohulos, Ac kas in
aksangeng tuku liki oalulos, oana pwasin tuku liki oalin
serpent; 14 Sramsram lalos sessesla ke kas in selnga
na koluk. 15 Elos sa na in akkeokye ac uniya mwet;
16 Yen nukewa elos fahsr we, elos kunausla acn ac
sang ongoiya nu sin mwet. 17 Elos tia etu inkanek in
orek misla inmasrlon mwet, 18 Ac elos tia pac etu in
sangeng sin God." 19 Inge kut etu lah ma nukewa ma
sapkinyuk in Ma Sap uh ma na nu selos su muta ye
Ma Sap, tuh in tulokinya kas in laflafu nukewa lun
mwet, ac oru tuh faclu nufon in nununkeyuk sin God.
20 Tuh wangin mwet aksuwosyeyuk ye mutun God ke
sripen el akfalye Ma Sap. Pwayena ma Ma Sap uh
oru pa in akkalemye nu sin mwet uh lah elos orekma
koluk. 21 Na inge, God El fahkak tari nu sin mwet
uh inkanek lal in aksuwosyelos ye mutal. Tiana ma
ke ma sap, finne Ma Sap lal Moses ac mwet palu
elos tuh orek loh kac. 22 God El aksuwosye mwet
uh nu sel ke lulalfongi lalos in Jesus Christ. El oru
ouinge nu sin mwet nukewa su lulalfongi ke Christ,
mweyen yorol wangin srisri: 23 mwet nukewa orekma
koluk, ac elos nukewa tia sun lupan wolana se ma
God El akoo nu selos. 24 A ke lungkulang lun God su
El ase ke wangin molo, mwet nukewa aksuwosyeyuk
ye mutal ke Christ Jesus, su aksukosokyelosla. 25
Ac God El eisalang Christ, tuh ke sripen misa lal fin
sakseng, mwet uh fah ku in eis nunak munas ke ma
koluk lalos ke elos lulalfongi in el. God El oru ouiya
se inge in fahkak suwoswos lal. In pacl meet ah, El
tuh mongfisrasr ac sifacna sulela Elan tia lohang nu
ke ma koluk lun mwet uh. 26 A in pacl inge El lohang
nu ke ma koluk lalos, in akkalemye suwoswos lal.
Ouinge El sifacna fahkulak lah El suwoswos, ac lah
El aksuwosye mwet nukewa su lulalfongi ke Jesus.
27 Na mea kut ku in konkin kac? Wangin! Ac efu? Ya
kut ku in fahk mu mweyen kut akos Ma Sap? Mo!
Ma na ke sripen kut lulalfongi. 28 Tuh kut etu tari lah
sie mwet el aksuwosyeyuk yurin God ke lulalfongi
mukena, ac tia ke el oru ma sapkinyuk in Ma Sap.
29 Ku mea, God El God lun mwet Jew mukena? Ya
El tia God lun mwet sayen mwet Jew an pac? Aok,
El God pac lalos. 30 Oasr God sefanna, ac El ac
aksuwosye mwet Jew ac oayapa mwet sayen mwet
Jew ke lulalfongi lalos. 31 Na fuka — kalmen ma inge
pa ke sripen lulalfongi se inge kut ac sisla Ma Sap?
Mo, tia ouinge; a kut akkeye Ma Sap.

4 Na mea kut ac srumun inge kacl Abraham, papa
matu tumun mwet Jew uh? Mea tuh sikyak nu
sel? 2 God El fin aksuwoswosyal ke sripen orekma
lal, na oasr ma el ku in konkin kac — tusruktu tia ye
mutun God. 3 Ma Simusla uh fahk, "Abraham el filiya
lulalfongi lal in God ac ke sripen lulalfongi lal, God El
oakulla sie mwet suwoswos." 4 Sie mwet su orekma
el eis molin orekma lal, na moul se inge tia mwe kite
se, a molin orekma lal. 5 A mwet se su lulalfongi in
God, ac tia filiya lulalfongi lal ke orekma wo lal sifacna,
pa inge mwet se su God El ku in nunak munas nu
sel ke ma koluk lal, ac ke sripen lulalfongi lal, God
El oakulla sie mwet suwohs. 6 Pa inge kalmen ma
David el fahk ke el kaskas ke insewowo lun mwet
se su God El oakla mu el suwohs, finne wangin ma
el oru: 7 "Insewowo elos su ma koluk lalos nunak
munas nu selos, Su orekma koluk lalos tuleyukla! 8
Insewowo el su Leum El tia oakla ma koluk lal!" 9 Ya
insewowo se ma David el kaskas kac inge, ma na nu
sin mwet kosrala mukena? Mo, ma pac nu selos su
tia kosrala. Tuh oana ma nga fahk tari, Ma Simusla
uh fahk mu, "Abraham el filiya lulalfongi lal in God
ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla sie mwet
suwoswos." 10 Ma se inge sikyak ngac? Meet liki

Abraham el kosrala ku tukun el kosrala? Ma meet, tia
ma toko. 11 El tuh kosrkosrla tok, ac kosrala lal sie
akul in akkalemye lah, ke sripen lulalfongi lal, God El
oakal sie mwet suwoswos meet liki el kosrala. Ke ma
inge Abraham el oana papa tumun mwet nukewa su
lulalfongi in God, ac God El oakalos mwet suwoswos
ye mutal, elos finne tia kosrla. 12 El papa pac tumalos
su kosrala, aok, elos su oayapa moul in lulalfongi
oana papa tumasr Abraham el moulkin meet liki el
tuh kosrala. 13 Ke God El wulela nu sel Abraham
ac fwilin tulik natul mu faclu ac fah ma lal, El oru
ouinge, tia mweyen Abraham el akos Ma Sap, a
mweyen el lulalfongi ac el oaoala sie mwet suwoswos
ye mutun God. 14 Tuh fin ma God El wuleang kac ac
itukyang na nu selos su akos Ma Sap, na ac wangin
kalmen lulalfongi lun mwet uh, ac wuleang lun God
wangin sripa. 15 Seakos lun mwet nu ke Ma Sap
lun God pwanang kasrkusrak lal, tusruktu yen ma
wangin ma sap we, wangin pac seakos ma sap. 16
Ke ma inge, wuleang se inge oakwuki fin lulalfongi,
tuh in arulana kalem lah wuleang se inge oanu sie
mwe kite lun God su wangin molo, nu sin fwilin tulik
natul Abraham nukewa — tia nu selos mukena su
akos Ma Sap, a oayapa nu selos su lulalfongi oana
Abraham. Tuh Abraham el papa tumasr nukewa in
ngun; 17 oana Ma Simusla uh fahk, “Nga ac oru kom
in papa tumun mutanfahl puspis.” Ke ma inge wulela
sac pwayena mweyen ma sin God me, su Abraham
el lulalfongi — God su akmoulyauk mwet misa, ac
su sap lal uh oru in sikyak ma su wangin meet. 18
Abraham el sruokya lulalfongi ac finsrak lal, finne pacl
ma upa na in oasr finsrak. Pa oru el “papa tumun
mutanfahl puspis.” In oana ke Ma Simusla uh fahk,
“Fwilin tulik nutum ac fah pus oana itu uh.” 19 In
pacl sac Abraham el apkuran in sun yac siofok, ac
lulalfongi lal tiana munasla, el finne nunku ke manol
lah apkuran in misa, ku kacl Sarah lah el kofla orek
tulik. 20 Lulalfongi lal tiana wanginla, ac el tiana alolo
ke wulela lun God nu sel. Lulalfongi lal akkeyal, ac el
kaksakin God. 21 El etu na pwaye lah God El ku in
oru ma El wulela kac. 22 Pa oru, ke sripen lulalfongi
lal Abraham, “God El oakulla sie mwet suwoswos.”
23 Kas inge “God El oakulla sie mwet suwoswos” tia
simla kacl Abraham mukena. 24 Simla pac kacsr, su
ac fah oaoala mwet suwoswos ke sripen kut lulalfongi
in God su akmoulyalak Jesus Leum lasr liki misa. 25
God El eisalang Jesus nu ke misa ke sripen ma koluk
lasr, ac El akmoulyalak tuh Elan aksuwosye kut ye
mutal sifacna.

5 Inge, ke kut aksuwosyeyukla tari yurin God ke
sripen lulalfongi lasr, oasr misla lasr yurin God ke
Leum lasr Jesus Christ. 2 Ke sripen lulalfongi lasr
in Christ, el pwenkutme in pulakin lungkulang lun
God, su kut moul kac in pacl inge. Ouinge kut arulana
engan mweyen oasr finsrak lasr lah kut ac fah ipeis
ke wolana lun God! 3 Kut oayapa engan ke mwe
keok nu sesr, mweyen kut etu lah mwe keok uh orala
muteng, 4 ac ke sripen muteng lasr God El insewowo
sesr, ac insewowo lal kacsr ase finsrak lasr. 5 Finsrak
se inge ac tia aktoasrye kut, tuh God El ase lungse
lal nu in kut ke Ngun Mutal, su mwe kite lal nu sesr.
6 Tuh ke pacl se kut srakna munas, Christ El misa
kacsr su mwet koluk, ke pacl ma God El pakiya. 7 Ma
na upa se sie mwet in misa ke sie mwet suwoswos.
Tuh sahp ac oasr mwet lungse in misa ke sie mwet
wo. 8 Tusruktu God El akkalemye lupan lungse lal nu
sesrmweyen ke pacl se kut srakna mwet koluk, Christ
el misa kacsr. 9 Ke sripen misa lal fin sakseng, inge
kut aksuwosyeyukla yurin God; na arulana kalem pac
lah el ac fah molikutla liki kasrkusrak lun God! 10 Tuh
meet kut mwet lokoalok lun God, tusruktu El orala kut
in mwet kawuk lal ke misa lun Wen natul. Inge ke kut
mwet kawuk lun God uh, arulana kalem lah kut ac fah
moliyukla ke sripen moul lun Christ! 11 Ac tia ma inge
mukenakut insewowo pac ke sripen ma God El oru
nu sesr in Jesus Christ Leum lasr, su orala tuh kut in
mwet kawuk lun God. 12 Ma koluk tuku nu faclu ke
mwet se, ac ma koluk lal use pac misa. Ke sripa se
inge, misa ma nu sin mwet nukewa, mweyen mwet
nukewa orekma koluk. 13 Tuh oasr ma koluk faclu
meet liki God El sang Ma Sap nu sel Moses; tusruktu
yen wangin ma sap we, wangin akilenyen ma koluk
we. 14 In pacl lal Adam me nu ke pacl lal Moses, misa
el leum fin mwet nukewa, ac faclos pac su tia orekma
koluk in ouiya se ma Adam el oru ke el seakos sap
lun God. Adam el mwe lemlem nu ke sie su ac fah
tuku. 15 Tusruktu mwet luo inge tia oana sie, mweyen
mwe kite kulang lun God tia oana ma koluk lal Adam.
Pwaye lah mwet puspis misa ke sripen ma koluk lun
mwet sac. Tusruktu lungkulang lun God arulana yohk
liki, oayapa luman mwe kite ke kulang lal su ma nu
sin mwet puspis, ma ke sripen lungkulang lun mwet

se, su Jesus Christ. **16** Oayapa oasr ekla inmasrlon
mwe sang lun God ac ma koluk lun sie mwet. Tukun
ma koluk sac, nununku tuku ac fahk "Oasr mwatal." A
tukun ma koluk puspis orekla, mwe kite ke kulang
lun God fahk "Wangin mwatalos!" **17** Pwaye lah ke
sripen ma koluk lun sie mwet, misa leum fin mwet
uh. Na faska lupan kutangla lun mwet su God El
sang mwe kite kulang ac suwohs lal nu selos ke
sripen mwet se ngia, Jesus Christ! **18** Ouinge, ke
ma koluk sefanna tuh sang lusla nu sin mwet uh
nukewa, in ouiya sacna orekma in aksuwos sefanna
tuh aksukosokye mwet uh nukewa, ac sang moul nu
selos. **19** Na oana ke mwet nukewa elos mwet koluk
ke sripen seakos lun mwet sefanna, in ouiya sacna,
mwet nukewa ku in aksuwosyeyuk ye mutun God ke
sripen akos lun mwet se, Jesus Christ. **20** Ma Sap uh
ituku in pwanang orekma koluk in yokelik; tusruktu
yen ma koluk uh yokelik we, lungkulang lun God
yokelik liki. **21** Ouinge, in oana ke ma koluk uh leumi
mwet uh ke misa, in ouiya sac pacna, lungkulang
lun God leumi kut ke El aksuwosye kut ye mutal, ac
pwen kut nu ke moul ma pahtpat ke sripen Jesus
Christ, Leum lasr. **(aiōnios g166)**

6 Na mea kut ac fahk? Ya kut ac oru na ma koluk
tuh lungkulang lun God fah yokelik? **2** Mo, in tia
ouinge! Kut misa tari nu ke ma koluk — na fuka tuh
kut in srakna moulkin ma koluk? **3** Tuh kowos tia
etu lah ke kut baptaisla in ma sefannala yurin Christ
Jesus, kut oayapa baptaisla in ma sefannala yorol ke
misa lal. **4** Ke kut baptaisla, kut welul pukpuki ac welul
misa, tuh in oana ke akmoulyeyukyak el liki misa ke
ku wolana lun Papa, kut fah oayapa ku in moulkin sie
moul sasu. **5** Tuh ke sripen kut ma sefannala yorol
ke kut welul in misa lal, in ouiya sacna kut ac fah
akmoulyeyukyak oana el nu ke moul. **6** Ac kut etu lah
moul matu lasr wi Christ anwuki fin sakseng, tuh God
Elan kunausla kena lasr nu ke ma koluk, na kut fah
tia sifilpa mwet kohs nu ke ma koluk. **7** Tuh ke pacl se
sie mwet el misa, el aksukosokyeyukla liki ku lun ma
koluk. **8** Ke kut misa tari yurin Christ, kut lulalfongi lah
kut fah oayapa moul yorol. **9** Tuh kut etu tuh Christ el
akmoulyeyukyak liki misa, ac el ac fah tia sifil misa,
mweyen el tia sifil muta ye ku lun misa. **10** Ouinge, ke
el misa el kunausla ku lun ma koluk ke pacl sefanna,
su ma na nwe tok. Ac moul su el moul kac inge, el
moul in sie sin sie yurin God. **11** In lumah sacna,
kowos in sifacna lumwekowos oana mwet misa nu ke
ma koluk, a kowos moul in sie sin sie yurin God ke
Christ Jesus. **12** Ma koluk in tia sifil leumi monuwos,
su ma ac kulawi, ac kowos in tia sifil akos kena lun
monuwos. **13** Ac kowos in tia pac sang kutena lahn
monuwos nu ke ma koluk, in orekmakinyuk nu ke
sripa koluk. A kowos in eiskowosyang sifacna nu sin
God, oana elos su utuku liki misa nu ke moul, ac
eiskowosyang fon nu sel in orekmakinyuk nu ke sripa
suwohs. **14** Ma koluk in tia leumi kowos; tuh kowos
tia moul ye ma sap a ye lungkulang lun God. **15** Na
mea? Ya kut ac oru ma koluk, mweyen kut tia muta
ye Ma Sap a ye kulang lun God? Mo, ac tia ouinge!
16 Kowos etu na lah ke pacl se kowos eiskowosyang
sifacna oana mwet kohs in akos sie mwet, kowos
mwet kohs nu sin leum sac su kowos akos uh. Kowos
fin mwet kohs lun ma koluk, kowos ac misa. Ku kowos
fin mwet kohs nu sin God ac aksol, na El ac fah
aksuwosye kowos ye mutal. **17** Tusruktu kulo nu sin
God! Tuh meet, kowos mwet kohs nu ke ma koluk, a
inge kowos akos ma pwaye ma lutiyuk kowos kac ke
insiowos nufon. **18** Kowos tuh tuleyukla liki ku lun ma
koluk, ac kowos mwet kohs lac nu ke ma suwoswos.
19 (Ke sripen srikla kalem lowos, nga ac orekmakin
kas ma kowos pahla in lohng.) In pacl meet ah kowos
sifacna eiskowosyang nufon oana mwet kohs nu ke
lumah fohkfok ac ma koluk, su ma nu ke sripa koluk.
In lumah sacna, kowos enenu in eiskowosyang nufon
oana mwet kohs nu ke suwoswos, su ma nu ke sripa
mutal. **20** Ke pacl se kowos tuh mwet kohs nu ke
ma koluk, kowos tuh sukosok liki ma suwoswos. **21**
Ma wo fuka kowos tuh eis ke kowos oru ma kowos
mwekin kac inge? Saflaiyen ma ingan: misa! **22**
Tusruktu inge kowos sukosokla liki ma koluk, ac
kowos mwet kohs nu sin God. Ma wo kowos ac eis
pa sie moul su kisakinyukyang nufon nu sin God, ac
saflaiya: moul ma pahtpat. **(aiōnios g166)** **23** Tuh molin
ma koluk pa misa; a mwe kite lun God pa moul ma
pahtpat yurin Christ Jesus Leum lasr. **(aiōnios g166)**

7 Mwet lili ac lulu, kowos ac kalem ke ma nga akola
in fahk uh, mweyen kowos nukewa etu ke ma sap.
Ma sap uh leum fin mwet uh ke lusen na pacl elos
moul. **2** Fin pa sie mutan payuk, el kapiri nu sin mukul
tumal ke lusen na moul lun mukul tumal. Tusruktu
mukul sac fin misa, na mutan kial el sukosokla liki ma
sap su sruokol nu sin mukul tumal. **3** Ke ma inge,

mutan sac fin muta pac yurin sie mukul ke pacl se
mukul tumal el srakna moul, el ac fah pangpang sie
mutan kosro. Tusruk, mukul tumal ah fin misa, mutan
sac sukosokla liki ma sap ma sruokol, ac el tia orek
kosro el fin payukyak sin sie pac mukul. 4 Ac oapana
inge nu suwos, mwet lili ac lulu. Kut fin nunku nu ke
Ma Sap, kowos misa tari, mweyen kowos lahn monin
Christ; ac inge kowos ma lal su akmoulyeyukyak
liki misa, tuh moul lasr ac orekma lasr in oasr sripa
nu sin God. 5 Tuh ke kut moul fal nu ke moul in
ikwa, Ma Sap uh pirakak lung koluk in kut ac ma inge
orekma in manosr, pwanang ma nukewa kut oru uh
pwenkutla nu ke misa. 6 Tusruktu inge, kut sukosokla
liki Ma Sap, mweyen kut misa nu ke ma se ma tuh
sruok kut oana mwet kapir. Kut tia sifilpa kulansap
in ouiya matu lun sie ma sap simla, a in ouiya sasu
lun Ngun Mutal. 7 Na mea, kut ac fahk mu Ma Sap
uh koluk? Mo, tia ouinge! Tusruktu pwaye lah Ma
Sap pa oru nga etu lah mea ma koluk uh. Ma Sap
funu tia fahk, “Nik kom rapku,” nga lukun tia etu ngan
rapku. 8 Tusruktu ke sripen ma sap sacn, ma koluk
uh konauk inkanek wo lal in pirikyu nu ke kain in
mwel koluk puspis. Fin wangin Ma Sap, na ma koluk
el ma misa se. 9 Nga sifacna, nga tuh moul sayen ma
sap meet, a ke Ma Sap tuku, ma koluk uh moulyak,
10 ac nga misa. Na ma sap se su ituku in mwe moul
nu sik, tuh ekla mwe misa. 11 Ma koluk konauk pacl
wo lal, ac el orekmakin ma sap sac in kiapweyula ac
uniyuwi. 12 Ke ma inge, Ma Sap uh mutal, ac ma
sapkinyuk nukewa loac mutal, suwohs, ac wo. 13 Na
mea, pwaye lah ma wo uh pa oru nga misa? Mo! Ma
koluk pa oru! Ma koluk el orekmakin sie ma wo in ase
misa nu sik, in akkalemye lupan koluk la. Ouinge, ke
sripen ma oakwuk in Ma Sap, ma koluk el sifacna
akkalemye lah arulana yohk kolukiya. 14 Kut etu lah
Ma Sap uh ma lun ngun; a nga sie mwet moul in
ikwa, kukakinyukla oana sie mwet kohs nu ke ma
koluk. 15 Nga tia kalem ke ma nga oru; mweyen nga
tia oru ma nga lungse, a nga oru ma nga srunga. 16
Ke sripen nga oru ma nga tia lungse oru, ma se inge
fahkak lah Ma Sap uh suwohs. 17 Ouinge tia nga pa
oru ma inge; a ma koluk su oan in nga. 18 Nga etu
lah wangin ma wo in nga — aok, in moul in ikwa luk.
Mweyen nga finne ke oru wo, nga tia ku in oru. 19
Nga tia oru ma wo ma nga lungse oru; a nga oru ma
sufal su nga tia lungse oru. 20 Nga fin oru ma nga tia
lungse oru, kalmac pa tia nga pa oru; a ma koluk su
oan in nga pa oru. 21 Ke ma inge nga konauk lah ma
sap se inge pa orekma in nga; ke pacl nga lungse oru
ma wo, ma koluk mukena pa nga sulela in oru uh. 22
Insiuk engankin ma sap lun God. 23 Tusruktu nga liye
siena kain ma sap pa orekma in monuk — sie ma sap
su lain ma sap su nunak luk uh akkeye. El oru nga
mwet kapir nu ke ma sap lun ma koluk su orekma
in monuk. 24 Nga supwarla na pwaye! Su ac fah
moliyula liki mano se inge, ma pwenyula nu ke misa?
25 Nga kulo nu sin God, su moliyula ke Leum lasr
Jesus Christ! Pa inge ouiyuk: in ku luk sifacna nga
kulansupu ma sap lun God ke nunak luk mukena, ac
moul in ikwa luk pa kulansupu ma sap lun ma koluk.

8 Inge wangin lusla nu selos su moul in ma sefanna
yurin Christ Jesus. 2 Tuh ma sap lun Ngun, su
ase nu sesr moul pwaye ke kut ma sefanna yurin
Christ Jesus, aksukosokyeyu liki ma sap lun ma koluk
ac misa. 3 Ma su Ma Sap uh tia ku in oru ke sripen
munas lun mwet, God El orala. El lain ma koluk lun
moul in mwet ke El supwama Wen natul, su tuku in
lumasr mwet koluk, in lusla ma koluk. 4 God El oru
ouinge tuh ma suwohs su sapkinyuk ke Ma Sap fah
ku in arulana akpwayeyuk in kut su moul fal nu ke
Ngun lal, ac tia nu ke ma lungse lun ikwa. 5 Elos
su moulkin moul in ikwa, nunak lalos sukna ma lun
ikwa. Elos su moulkin moul in Ngun, nunak lalos suk
ma lungse lun Ngun. 6 Elos su nunkalana ke ma
lungse lun ikwa elos fah misa; a elos su nunkalana
ke ma Ngun lun God uh lungse, elos fah eis moul
pwaye ac misla. 7 Ouinge mwet se su moul in ikwa
uh leum facl, el lain God, mweyen el tia akos Ma
Sap lun God; aok, el koflana akos. 8 Elos su akos
lungse lun ikwalos koflana akinsewowoye God. 9
Tusruktu kowos tia moul fal nu ke ma lungse lun
ikwa, a kowos moul fal nu ke ma lungse lun Ngun —
fin pwaye lah Ngun lun God oan in kowos. Kutena
mwet su Ngun lun Christ wangin yoro, el tia ma lal.
10 Tusruktu Christ el fin muta in kowos, Ngun el mwe
moul nu suwos, mweyen aksuwosyeyuk kowos tari
ye mutun God, monuwos finne ac misa ke sripen ma
koluk. 11 Ngun lun God su akmoulyelak Jesus liki
misa fin muta in kowos, na El su akmoulyelak Christ
fah oayapa asot moul nu ke mano sukawil lowos, ke
Ngun lal oan in kowos. 12 Ke ma inge, mwet wiuk in
lulalfongi, oasr ma se kut enenu in oru, pa kut in tia

moulkin ma lungse lun ikwa. 13 Mweyen kowos fin
moulkin lungse lun ikwa, kowos ac misa; a kowos fin
uniya orekma koluk lowos ke ku lun Ngun, kowos
fah moul. 14 Elos su kolyuk sin Ngun lun God elos
ma nutin God. 15 Mweyen Ngun se su God El asot
nu suwos el tia akkohsye kowos ku aksangengye
kowos; a Ngun sac oru tuh kowos in ma nutin God,
ac ke ku lun Ngun kut ku in pang nu sin God ac fahk,
"Papa! Papa!" 16 Ngun lun God sifacna kupasrme
nu ke ngunasr, in akkalemye lah kut tulik nutin God.
17 Ac ke kut ma natul, mwe insewowo su El akoela
nu sin mwet lal ac fah ma lasr, ac kut fah oayapa
ipeis yurin Christ ke ma God El akoo nu sel; tuh kut
fin wi Christ keok, kut fah oayapa welul in wolana
lal. 18 Nga lulalfongi mu ma kut keok kac in pacl
se inge tiana ku in lumweyuk nu ke wolana su God
El ac fah akkalemye nu sesr. 19 Ma orekla nukewa
tawi ac salka in liye ke God El ac akkalemye lah su
tulik natul. 20 Tuh ma orekla nukewa mutawauk in
wanginla sripa, tia ke lungse lalos sifacna, a ke lungse
lun God. Tusruktu oasr na mwe finsrak se inge: 21 lah
sie len, ma orekla nukewa ac fah aksukosokyeyukla
liki ma su ac kulawi, ac ipeis ke sukosok wolana lun
tulik nutin God. 22 Tuh kut etu lah oemeet me nwe
inge, ma orekla nukewa sao ke ngal, oana ngal lun
sie mutan su akola in isus. 23 Tusruktu tia ma orekla
mukena pa sao — kut su oasr Ngun lun God yorosr,
oana mwe kite se meet lal nu sesr, kut oayapa sao
in kut sifacna ke kut tupan tuh God Elan oru kut in
ma natul, ac aksukosokyela manosr nufon. 24 Tuh
finsrak lasr uh pa molikutla. Na kut fin liye ma kut
finsrak nu kac, na tia finsrak se pa inge, mweyen su
ac finsrak nu ke ma su el liye tari? 25 A kut fin finsrak
nu ke ma su kut tia liye, kut ac mongfisrasr in tupan.
26 Oayapa, Ngun el tuku in kasrekut in munas lasr.
Tuh kut tia etu lah kut ac pre fuka; Ngun El sifacna
kwafe sin God kacsr ke pusren sasao ma wangin
kas fal nu kac. 27 Ac God, su liye insien mwet uh,
El etu nunak lun Ngun, mweyen Ngun el kwafe sin
God ke mwet lal, fal nu ke lungse lal. 28 Kut etu tuh
in ma nukewa, God El oru tuh in oasr wo tuku kac
nu selos su lungse El, aok elos su El pangon fal nu
ke sripa lal. 29 Elos su God El sulela tari El oayapa
srelosla tuh elos in oana Wen natul, tuh Wen el fah
wounse inmasrlon mwet puspis wial. 30 Ouinge elos
su God El srela, El pangon; ac elos su El pangon,
El aksuwosyelos ye mutal, ac El sang wolana lal nu
selos. 31 Kut fin nunku ke ma inge nukewa, mea kut
ku in fahk? God El fin wi kut, su ku in lain kut? 32
Finne God, El tia sruokya Wen natul sifacna, a El
kisakunul kacsr nukewa! El ase Wen natul nu sesr —
ya El fah tia oayapa insewowo in ase nu sesr ma
nukewa? 33 Su fah lusla mwet sulosolla lun God?
God El sifacna fahkulosyak mu wangin mwatalos! 34
Na fin ouingan, su fah luselosla? Tia Christ Jesus, su
misa, ku wo in fahk mu el su akmoulyeyukyak liki
misa, ac inge el muta lapo layot sin God ac kwafe
kacsr nu sin God! 35 Na su ku in srikutla liki lungse
lun Christ? Ya mwe lokoalok, ku keok, ku kalya, ku
masrinsral, ku sukasrup, ku mwe sensen, ku misa?
36 Tuh oana Ma Simusla uh fahk, "Ke sripom kut
lemla nu ke misa in pacl nukewa; Kut oana sheep su
kokola in anwuki." 37 Mo, in ma inge nukewa yohk
kutangla lasr in el su lungse kut! 38 Tuh nga etu na
pwaye lah wangin ma ku in srikutla liki lungse lal: tia
misa ku moul, tia lipufan ku kutena ku inkusrao, tia
ma oasr inge ku ma ac fah tuku, 39 tia ma oan lucng
liki faclu, ku ma oan ten liki faclu — wangin sin ma
orekla nukewa su ac fah ku in srikutla liki lungse lun
God, su ma lasr ke Christ Jesus Leum lasr.

9 Nga kaskas pwayena. Nga ma lun Christ, ac nga
tia kikiap. Nunak lun insiuk, su kolyuk sin Ngun
Mutal, akpwayeye nu sik lah nga tia kikiap 2 ke nga
fahk lah nga arulana asor yohk, ac keok lun insiuk
tia ku in wanginla 3 ke sripen mwet srahk sifacna,
mwet Jew! Ke sripalos nga kena tuh ngan sifacna
eisyuyang nu ye selnga lun God ac sriyukla liki Christ,
fin ac tuh ku in kasrelos. 4 Elos mwet sulosolla lun
God; El oru tuh elos in ma natul ac sang wolana lal
nu selos; El oakiya wulela saok lal yorolos ac sang nu
selos Ma Sap; alu pwaye oasr selos; elos eis wuleang
puspis sin God; 5 elos tuku ke fwilin tulik nutin papa
matu pwengpeng lun mwet Israel; ac Christ, ke el
moul in luman mwet, el ma pac wialos. Lela God, su
Leum fin ma nukewa, in kaksakinyuk nwe tok! Amen.
(aiōn g165) 6 Nga tia fahk mu wuleang lun God tia
akpwayeyuk; mweyen tia mwet Israel nukewa elos
mwet sulosolla lun God. 7 Tia pac fwilin tulik nukewa
natul Abraham pa tulik nutin God. Tuh God El fahk nu
sel Abraham, "Isaac pa ac sot fwilin tulik nutum ma
nga wuleot nu sum." 8 Kalmen ma se inge pa tulik ma
isus ke ouiya lun mwet, elos tia pangpang tulik nutin

God; a tulik ma isusla ke sripen wuleang lun God,
elos inge pa fwilin tulik na pwaye natul. 9 Mweyen
wuleang lun God tuh orekla ke kas inge: “Ke pacl fal
nga fah foloko, ac Sarah el fah oswela sie wen.” 10
Ac tia ma inge mukena. Tuh wen luo natul Rebecca
eltal papa sefanna, su Isaac, papa matu tumasr. 11
Meet liki eltal isusla ku oru kutena ma wo ku koluk,
God El oru sulela lal sifacna ac akkalemye lah siena
sin tulik luo ah pa ac akfalye sripa lal. 12 Ouinge El
fahk nu sel Rebecca mu, “El su matu fah kulansupu el
su fusr.” Na pa kalem lah sulela se inge orekla fal nu
ke pang lun God, ac tia ke sripen kutena ma eltal oru.
13 Oana Ma Simusla uh fahk, “Nga tuh lungse Jacob,
a nga tia lungse Esau.” 14 Na mea, kut ac fahk mu
God El sesuwos? Mo, tiana ku. 15 Tuh El fahk nu sel
Moses, “Nga fah kulang nu sin kutena su nga lungse
kulang nu se; nga fah pakoten nu sin kutena su nga
lungse pakomuta.” 16 Ke ma inge, ma nukewa orek
fal nu ke kulang lun God, ac tia ke lungse ac orekma
lun mwet. 17 Tuh Ma Simusla fahk nu sin tokosra
lun acn Egypt, “Nga orekom in tokosra tuh nga fah
orekmakin kom in akkalemye ku luk, ac tuh pweng
keik fah sulkakinyukelik fin faclu nufon.” 18 Ouinge,
God El fin lungse kulang nu sin sie mwet, na El oru
oana lungse lal, ac El fin lungse akupaye insien sie
mwet, na El oru oapana. 19 Sahp sie suwos ac siyuk
sik, “Fin ouinge, na efu ku God Elan nununku mwet
uh ke ma koluk lalos? Mea, oasr mwet ku in lain
lungse lun God?” 20 Na su kom an, mwet kawuk luk,
tuh kom in kaskas lain God? Sie ahlu orekla ke fohk
kle tia ku in kusen siyuk nu sin mwet se ma oralla,
“Efu ku kom oreyula in lumah se inge?” 21 Tuh mwet
se ma orala ahlu sac, oasr suwohs lal in orekmakin
kle sac oana lemlem lal, ac in oru ahlu luo ke srukwal
in kle sefanna — sie ma nu ke len lulap mukena,
ac sie ma in orekmakinyuk len nukewa. 22 In ouiya
se pacna inge, God El tuh lungse akkalemye mulat
lal, ac oru tuh ku lal in eteyuk. Tusruktu El arulana
mongfisrasr in mutangalos su sripauk kasrkusrak lal,
su El akola in kunauselosla. 23 Ac El oayapa lungse
akkalemye kasrpen wolana lal, su El ase nu sesr su
El pakomuta. Aok, El nuna akola meet tuh kut in eis
wolana lal. 24 Na kut pa mwet su El pangon uh, tia
inmasrlon mwet Jew mukena a oayapa inmasrlon
mwet sayen mwet Jew. 25 Pa inge ma El fahk in book
lal Hosea: “Mwet su tia ma luk meet, Nga fah pangon
‘Mwet Luk.’ Mutanfahl ma nga tia lungse meet, Nga
fah pangon ‘Mwet Kulo Luk.’ 26 Ac in acn se na ma
fwackyang nu selos, ‘Kowos tia mwet luk,’ Elos ac
fah pangpang wen nutin God moul.” 27 Ac Isaiah el
fahkak ke mwet Israel mu: “Pisen mwet Israel finne
arulana pukanten oana puk weacn uh, tusruktu mwet
pu na selos ac fah moulla; 28 tuh Leum El fah sa in
wotela nununku lal ke faclu nufon.” 29 Ac oana ke
Isaiah el tuh fahk meet, “Leum God Kulana El funu
tia filiya kutu sin mwet ke fwilin tulik natusr in moul
na, kut lukun kunausyukla oana acn Sodom, ku oana
acn Gomorrah.” 30 Na mea kut fah fahk? Mwet sayen
mwet Jew, su tia srike elos in suwohs yurin God,
aksuwosyeyuk elos ke sripen lulalfongi lalos; 31 a
mwet sulosolla lun God, su tuh suk sie ma sap in
aksuwosyalos yurin God, elos tiana konauk. 32 Ac efu
ku ouinge? Mweyen elos nunku mu elos ac moulla ke
sripen orekma lalos, ac tia ke sripen lulalfongi. Ke ma
inge elos ikori fin “eot in tukulkul” 33 su Ma Simusla
kaskaskin: “Liye, Nga likiya in Zion sie eot Su fah
oru mwet in tukulkul, Sie eot su fah oru elos ikori.
Tusruktu elos su lulalfongi in el fah tiana toasrla.”

10 Mwet lili ac lulu luk, ke insiuk nufon, nga kena
ma lulap tuh mwet srahk fah ku in eis molela sin
God! Ac nga arulana pre nu sin God kaclos! 2 Nga ku
in fahk lah elos arulana sang insialos nu sin God;
tusruktu moniyuk lalos tia oakwuk ke etauk pwaye. 3
Elos tia etu ouiya ma God El aksuwosye mwet uh nu
sel kac, a elos srike in oakiya ouiya lalos sifacna.
Ouinge elos tia eisalosyang nu ke inkanek ma God
El orekmakin in aksuwosye mwet uh nu ye mutal. 4
Tuh Christ el aksafyela ku lun Ma Sap, ouinge mwet
nukewa su lulalfongi elos aksuwosyeyukla ye mutun
God. 5 Moses el simusla kas inge ke ma mwet uh
enenu in oru tuh elos in suwohs ye mutun God. El
fahk mu, “Kutena mwet su akos ma sapkinyuk in
Ma Sap fah moul.” 6 Tusruktu, pa inge ma simla in
Ma Simusla ke ouiyen aksuwosyeyukla ke sripen
lulalfongi: “Kom fah tia siyuk sum sifacna, Su fah
utyak nu in kusrao?” (su kalmac pa siyuk tuh Christ
elan oatui). 7 “Kom fah tia pac siyuk, Su fah oatula
nu yen laollana ye faclu?” (su kalmac pa in usalak
Christ liki misa). **(Abyssos g12)** 8 Na pa inge ma fwack
uh: “Mwe fahkak lun God apkuran nu sum, in oalum
ac oan insiom” — aok, pa inge kas ke lulalfongi ma
kut luti kac uh. 9 Kom fin fahkak lemtulauk lah Jesus

el Leum, ac lulalfongi ku lah God El akmoulyalak
liki misa, kom ac fah moulla. 10 Tuh ke lulalfongi
lasr kut aksuwosyeyuk yurin God, ac kut eis moul
ke sripen fahkak lasr. 11 Ma Simusla uh fahk mu,
"El su lulalfongi in el, fah tiana toasrla." 12 Kas
inge ma nu sin mwet nukewa, mweyen wangin ekla
inmasrlon mwet Jew ac mwet sayen mwet Jew. God
sefanna El Leum lun mwet nukewa, ac El arulana
akinsewowoyalos nukewa su pre nu sel. 13 Oana
Ma Simusla uh fahk, "Elos nukewa su pang nu sin
Leum fah moliyukla." 14 Tusruktu elos ac pang nu sel
fuka elos fin tia lulalfongi in el? Ac elos ac lulalfongel
fuka elos fin tia lohng mwe luti kacl? Ac elos ac lohng
mwe luti fuka fin wangin mwet fahkak nu selos? 15 Ac
mwe fahkak ac sulkakinyuk fuka fin tia supweyukla
mwet in sulkakin? Oana na ke Ma Simusla uh fahk,
"Fuka woiyen tuku lun mwet su us pweng wo uh?"
16 Tusruktu tia mwet nukewa eis Pweng Wo. Isaiah
sifacna el fahk, "Leum, su lulalfongi mwe fahkak lasr
uh?" 17 Ke ma inge, mwet uh elos lulalfongi ke elos
lohng mwe fahkak, ac mwe fahkak uh pa kas in luti
ke Christ. 18 Inge nga siyuk: Ya pwaye lah elos tiana
lohng kas ma fwackyak ah? Aok, elos lohng — tuh
oana Ma Simusla fahk: "Pusralos fahsrelik nu fin
faclu nufon; Kas lalos sun saflaiyen faclu." 19 Nga
sifilpa siyuk: Ku mwet Israel elos tia kalem? Mwet se
oemeet in topuk pa Moses sifacna, su fahk: "Nga fah
orekmakin sie mutunfacl lusrongten In oru mwet luk
in sok; Ac ke sie mutunfacl lalfon Nga fah oru mwet
luk in kasrkusrak." 20 Ac Isaiah el arulana pulaik ke
el fahk mu, "Elos su tia sukyu elos koneyuyak; Nga
sikyang nu selos su tia siyuk keik." 21 A funu ke mwet
Israel, Isaiah el fahk, "Nga asroela pouk len fon in
paing mwet su likkeke ac seakos."

11 Na nga siyuk: Ya God El sisla mwet lal sifacna?
Mo, tia ku in ouingan! Nga sifacna nga sie mwet
Israel, sie mwet in fwilin tulik natul Abraham, ac sie
sin mwet in sruf lal Benjamin. 2 God El tiana sisla
mwet lal, su El nuna sulela ke mutawauk ah me.
Kowos etu kas in Ma Simusla ma fahk ke Elijah el
kwafe sin God lain mwet Israel. 3 El fahk, "Leum,
elos onela mwet palu lom nukewa ac kunausla loang
lom; nga mukena pa lula sin mwet palu uh, ac elos
suk pac in uniyuwi." 4 Na mea top lun God nu sel?
God El fahk, "Nga filiya nu sik sifacna mwet itkosr
tausin su tia alu nu sin Baal, sie god sutuu." 5 Nuna
lumah sacna nwe inge: oasr pisa na pu se lula selos
su God El sulela ke sripen lungkulang lal. 6 Sulela
lal uh ma na ke kulang lal, ac tia ke ma elos orala.
Tuh sulela lun God fin ma ke sripen ma mwet uh
oru, na wangin kalmen kulang lal. 7 Na mea? Mwet
Israel tia konauk ma elos suk. A mwet na pu selos su
God El sulela pa konauk; mwet saya ah tia lungse
lohng pang lun God. 8 Oana ke Ma Simusla uh fahk,
"God El oru elos in folosuwosla — elos nikanulosla
ac wangin ma elos pula; nwe misenge elos tia ku in
liye ku lohng." 9 Ac David el fahk, "Finsrak in sruoh
elos, ku srifusryuki elos ke kufwa lalos; Finsrak elos
in ikori; lela elos in akkeokyeyuk! 10 Lela mutalos
in lohsrla tuh elos in koflana liye, Ac fintokolos in
foingyak pacl nukewa." 11 Na nga siyuk: Ke mwet Jew
elos tukulkul, ya elos ikori ac koflana sifil tuyak? Mo!
Ke sripen elos oru ma koluk, pwanang molela tuku nu
sin mwet sayen mwet Jew, tuh in oru mwet Jew in
sok selos. 12 Ma koluk lun mwet Jew uh pwanang
insewowo lulap nu sin faclu, ac sukasrup in ngun
lalos use insewowo lulap nu sin mwet sayen mwet
Jew. Na ac lupa kac insewowo ac fah tuku ke pacl se
mwet Jew nukewa weang! 13 Inge nga kaskas nu
suwos, mwet sayen mwet Jew: Ke lusen pacl nga sie
mwet sap nu sin mwet sayen mwet Jew, nga kulo nu
sin God ke orekma se inge su El kuneyuwi nu kac. 14
Sahp nga ac ku in oru mwet srahk sifacna in sok, na
ke sripuk God El ac molelosla. 15 Tuh ke pacl God El
ngetla liki mwet Jew, mutanfahl saya uh elos iweyukla
nu sin God. Na ac fuka, ke pacl se mwet Jew elos ac
sifil folokinyukme uh? Ac fah oana sie mwet misa su
sifil moulyak! 16 Ipin bread se oemeet uh fin itukyang
nu sin God, na lof nufon soko ac ma pac lal; ac okan
sak soko fin itukyang nu sin God, lesak kac uh ac ma
pac lal. 17 Kipatla kutu lesak ke soko sak olive, na
lesak se ke sak olive wet soko kupasryang in aolla.
Kowos oana lesak ke sak olive wet uh; ac inge kowos
ipeis ke moul lun sak olive sacnsan soko ah. 18 Ke
ma inge, kowos tia enenu in kwase mwet su oana
lesak uh kipatla. Efu ku kowos in konkin, ke lesak se
na pa kowos. Kowos tia akkeye oka uh, a oka uh
akkeye kowos. 19 Na sahp sie suwos ac fahk, "Aok,
lesak uh kipatla in sakunla acn sik." 20 Pwaye. Lesak
uh kipatla ke sripen elos tiana lulalfongi, ac kowos
kupasryang ke sripen kowos lulalfongi. Tusruktu nik
kowos fulatak insiowos kac; a kowos in sensen. 21

God El fin tia molela mwet Jew, su oana lesak na
pwaye ke sak soko ah; ya kowos nunku mu El ac
molikowosla? 22 Inge kut ku in liye luman kulang ac
luman upa lun God. El upa nu selos su oru ma koluk,
tusruktu El kulang nu suwos — kowos fin mutana ye
kulang lal. A kowos fin tia, kowos ac fah kipatla pac.
23 Ac mwet Jew fin sisla selulalfongi lalos, elos ac fah
folokinyukyang nu yen elos muta we meet; mweyen
God El ku in oru ouinge. 24 Kowos mwet sayen mwet
Jew, kowos oana luman sie lesak ke sak olive wet
ma kipatla, na itukyang kowos nu ke soko sak olive
sacnsan. Mwet Jew uh elos oana sak sacnsan soko
ah, na kalem lah ac arulana fisrasr God Elan kapsreni
lesak kipatla inge nu ke sropo lalos sifacna. 25 Mwet
lulalfongi wiuk, oasr sie ma pwaye su tia eteyuk kac
meet, ac inge nga lungse kowos in etu kac, tuh ac
fah karingin kowos liki nunak in nunku mu kowos
lalmwetmet. Ma se inge pa: inse upa lun kutu sin
mwet Israel ac tia ma nwe tok, a ac fah oanna nwe ke
pacl se mwet sayen mwet Jew nukewa tuku nu yurin
God, fal nu ke pisa se El nuna pakiya. 26 Na pa inge
luman inkanek in molela nu sin mwet Israel nukewa.
Oana Ma Simusla uh fahk, “Mwet Lango ac fah tuku
Zion me Ac eela ma koluk nukewa liki fwilin tulik natul
Jacob. 27 Nga fah oru wuleang ku se inge yorolos Ke
pacl se nga eisla ma koluk lalos.” 28 Ke sripen mwet
Jew elos pilesru Pweng Wo, elos mwet lokoalok lun
God, ac ma inge tuh wo nu suwos, mwet sayen mwet
Jew. Tusruktu ke sulela lun God, elos mwet kawuk lal
ke sripen wuleang lal yurin papa matu tumalos. 29
Tuh God El tia ekulla nunak lal kaclos su El sulela ac
su El akinsewowoye. 30 Ac funu kowos, mwet sayen
mwet Jew; kowos tuh seakos God in pacl meet ah, a
inge kowos eis pakoten sin God ke sripen seakos
lun mwet Jew. 31 In ouiya sacna, ke sripen pakoten
ma kowos eis, mwet Jew elos seakos God inge, in
pwanang elos in mau eis pakoten lun God. 32 Tuh
God El oru mwet nukewa in mwet kapir ke sripen
seakosten lalos, tuh El fah ku in fahkak pakoten nu
selos nukewa. (eleēsē g1653) 33 Fuka lupan kasrpen
lungkulang lun God! Fuka loaliyen lalmwetmet ac
etauk lal! Su ku in aketeya oakwuk lal? Su ku in kalem
ke inkanek lal? 34 Oana Ma Simusla uh fahk, “Su etu
nunak lun Leum God? Su ku in sang kas in kasru nu
sel? 35 Su na sang kutena ma nu sin God Tuh Elan
sifil akfalye?” 36 Tuh El pa orala ma nukewa, ac El pa
karingin ma nukewa, ac El orekmakin ma nukewa nu
ke sripa lal. Fal in kaksakinyuk El ma pahtpat! Amen.
(aiōn g165)

12 Ke ma inge, mwet lili ac lulu, ke sripen pakoten
lulap lun God nu sesr, nga kwafe suwos: kowos
in eiskowosyang sifacna nu sin God oana sie mwe
kisa moul ac mutal ac mwe akinsewowoyel. Pa inge
ouiyen alu pwaye ma fal kowos in oru. 2 Kowos in
tia etai luman moul lun mwet faclu, a kowos in ekla
ke sripen God El arulana aksasuye nunak lowos.
Na kowos fah ku in etu ma lungse lun God — ma
su wo, ac mwe akinsewowoyel, ac suwoswoslana.
(aiōn g165) 3 Ke sripen mwe kite kulang lun God nu
sik, nga fahk nu suwos nukewa: kowos in tia sifacna
nunku mu kowos fulat liki mwet ngia, a kowos in
pusisel in nunak lowos, ac tuni ouiyen moul lowos
fal nu ke lupan lulalfongi ma God El asot nu suwos.
4 Oasr lah puspis in sie mano, ac kais sie lah inge
tia oana sie orekma lalos. 5 In ouiya se pacna inge,
kut finne mwet puspis, kut mano sefanna ke kut ma
sefannala yurin Christ, ac kut nukewa akupasri, oana
kais sie lah ma tia oana sie ke sie mano. 6 God El
ase kais sie mwe kite nu sesr su tia oana sie, na kut
in orekmakin mwe kite inge fal nu ke kulang ma God
El ase nu sesr. Kut fin ku in fahkak kas lun God, kut
enenu in oru fal nu ke lulalfongi ma oasr yorosr. 7 Kut
fin ku in kulansapu mwet, kut enenu in kulansap; kut
fin ku in luti, kut enenu in luti; 8 kut fin ku in akkeye
insien mwet, kut enenu in akkeyalos. Fin oasr yurin
sie mwet ma el ku in sang kasru mwet ngia, lela elan
sang in yohk. Kutena mwet su kol, elan oru ke kuiyal.
Kutena mwet su oru mwe kulang lal, lela elan oru ke
inse engan. 9 Kowos in lungse ke inse pwaye. Kwase
ma koluk, ac sruokya ku ma wo. 10 Kowos in arulana
lungse sie sin sie oana mwet lili ac lulu in Christ, ac
kowos in engan in akfulatye sie sin sie. 11 Kowos in
alken in orekma ac tia alsrangesr, ac insianaung in
kulansupu Leum. 12 Engan in finsrak, mongfisrasr in
keok, ac sikalani in pre. 13 Sang ma lowos in kasru
mwet wiowos in lulalfong su oasr enenu la, ac paing
mwet sac nu in lohm suwos. 14 Siyuk sin God Elan
akinsewowoyalos su oru koluk nu suwos — aok, siyuk
Elan akinsewowoyalos ac tia selngawelos. 15 Engan
yorolos su engan; tung yorolos su tung. 16 Kowos in
nunku ke mwet nukewa oana sie. Kowos in tia inse
fulat, a kowos in engan in oru orekma pusisel. Kowos

in tia sifacna nunku mu kowos lalmwetmet. 17 Fin
oasr kutena mwet oru ma koluk nu suwos, kowos in
tia folokin nu sel ke ma koluk. Srike in oru ma su wo
ye mutun mwet nukewa. 18 Kowos in oru kuiyowos
nufon tuh kowos in moul misla yurin mwet nukewa.
19 Mwet kawuk luk, kowos in tia foloksak, a lela God
Elan multikin. Tuh Ma Simusla uh fahk, "Leum God El
fahk, Ma luk in foloksak; nga fah folokin molin ma
koluk." 20 A kowos in oru oana Ma Simusla uh fahk:
"Mwet lokoalok lom fin masrinsral, sang ma nal; el fin
malu, sang kof nimal; tuh ke kom oru ouinge kom
arulana akmwekinyalla." 21 Nik kom lela ma koluk in
kutangkomla, a kom in kutangla ma koluk ke ma wo.

13 Mwet nukewa enenu in akos mwet kol fin acn
uh, mweyen God mukena pa sang ku nu sin
mwet inge, ac wal fulat inge ma oakwuk sin God.
2 Mwet se fin lain ku lun acn uh el lain oakwuk lun
God; ac el sifacna oru in nununkeyuk el. 3 Elos su
oru ma wo elos tia sangeng sin mwet kol fin acn
uh, a elos na su oru ma koluk. Kom fin lungse in tia
sangeng sin mwet kol fulat, na oru ma wo, ac el ac
fah kaksakin kom, 4 mweyen el mwet kulansap lun
God in akwoye kom. Tusruktu kom fin orekma koluk,
fal kom in sangeng sel mweyen oasr suwohs lal in kai
kom. El mwet kulansap lun God, ac el akkalemye
mulat lun God nu selos su orekma koluk. 5 Ke sripa
se inge kowos enenu in akos mwet kol fin acn uh
— tia ke sripen kowos sangen ke kaiyuk lun God
mukena, a mweyen kowos sifacna etu insiowos lah
pa inge ma suwohs. 6 Pa pac inge sripa se ma
pwanang kowos in moli tax, mweyen mwet kol fin
acn uh elos orekma nu sin God ke elos akfalye ma
kunalos. 7 Ke ma inge, kowos in akfalye kutena kain
in tax ma oakwuk nu suwos in moli; ac akkalemye
akfulat ac sunak lowos nu selos nukewa. 8 Kowos in
tia soemoul nu sin kutena mwet — soemoul sefanna
ma oasr yuruwos pa lungse sie sin sie. El su lungse
mwet ngia el akfalye Ma Sap lal Moses. 9 Ma sap
uh fahk: "Nik kom kosro; nik kom akmas; nik kom
pisrapasr; nik kom rapku" — ma inge nukewa, ac
kutena ma sap saya, tukeni oan ye ma sap sefanna:
"Kom fah lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse
kom sifacna." 10 Kom fin lungse sie mwet, kom ac
tiana orekma koluk nu sel; ke ma inge lungse el mwe
akfalye nufon ma sapkinyuk in Ma Sap uh. 11 Kowos
enenu in oru ouinge, mweyen kowos etu lah pacl fuka
inge: pacl in ngutalik liki motul. Tuh pacl se God El ac
fah molikutla fototo me in pacl inge, liki ke kut tufahna
mutawauk in lulalfongi ke Jesus Christ. 12 Fong uh
akuran in safla, ac len uh apkuran me. Lela kut in tila
oru orekma lun lohsr uh, ac lela kut in srukak kufwen
mwe mweun lun kalem. 13 Lela ouiyen moul lasr uh
in suwohs, oana mwet su moul in kalem lun len —
tia oror koluk ku sruhi, tia oru elahn kosro ku kutena
lumah fohkfok, tia pac anwuk ku sok. 14 A kowos in
eis Leum Jesus Christ tuh in oana mwe loeyuk lun
mweun, ac tia sifil suk in akfalyela ma kena lun ikwa.

14 Eisal su munas in lulalfongi, ac nimet akukuin
yorol ke nunak na lal sifacna. 2 Lulalfongi lun
kutu mwet uh oru elos kang kain mongo nukewa,
tusruktu kutu mwet su munas in lulalfongi lalos elos
kang fokinsak ac fokin acn uh a elos tia mongo ikwa.
3 Mwet se ma kang kain mwe mongo nukewa elan
tia akkolukye mwet se ma mongo fokinsak mukena;
ac el su mongo fokinsak mukena elan tia nununkal
su kang kain mongo nukewa; tuh God El insewowo
kacltal kewa. 4 Su kom an ku kom in nununku mwet
kulansap lun siena mwet? Ma na lun mwet kacto lal
sifacna in fahk lah ma el oru uh suwohs ku tia. Ac el
fah oru in suwohs, mweyen God El ku in kasrel. 5 Sie
mwet el ac nunku mu oasr len se oa liki len ngia, a
sie pacna mwet el nunku mu len nukewa oana sie.
Kais sie mwet in sifacna sulela sel lah mea nunak lal
kac. 6 Kutena mwet su aksaokye sie len liki sie, el
oru in akfulatye Leum God. Kutena mwet su kang
kutena kain mwe mongo, el oru in akfulatye Leum
God, mweyen el sang kulo nu sin God kac. Kutena
mwet su tia kang kutena kain mwe mongo, el oru in
akfulatye Leum God, ac el sang kulo nu sin God kac.
7 Wangin sie sesr moul na nu sel sifacna; oayapa
wangin sie sesr misa nu sel sifacna. 8 Kut fin moul,
kut moul nu sin Leum; ac kut fin misa, kut misa pac
nu sin Leum. Ouinge kut fin moul ku misa, kut ma
lun Leum. 9 Tuh Christ el misa ac moulyak tuh elan
Leum lun mwet moul ac mwet misa. 10 Na efu ku kutu
suwos nununku mwet wiowos in lulalfongi? Ac efu ku
kutu suwos akkolukye mwet wiowos in lulalfongi? Kut
nukewa fah tu ye mutun God in nununkeyuk sel. 11
Tuh Ma Simusla uh fahk, "Leum El fahk, in oana ke
nga pa God moul, Mwet nukewa ac fah sikukmutunte
ye mutuk, Ac kais sie mwet fah fahkak lemtulauk lah
nga pa God." 12 Ke ma inge, kais sie sesr ac fah

sifacna fahkulak ye mutun God. 13 Ke ma inge, kut in
tia sifil nununku sie sin sie, a kowos in sifacna sulela
in tia oru kutena ma su ac aktukulkulye mwet wiowos
in lulalfongi, ku oru tuh elos in putatyang nu ke ma
koluk. 14 Kupasr luk nu sin Leum Jesus oru nga etu
na pwaye lah wangin mwe mongo ma sufal in mongo.
A mwet se fin lulalfongi mu oasr mwe mongo tia fal
in mongo, na mwe mongo sac ac koluk nu sel. 15
Kom fin aktoasrye sie sin mwet wiom in lulalfongi ke
sripen mwe mongo su kom kang, na kom tila kolyuk
ke lungse. Nik kom lela mwe mongo ma kom kang in
akkolukyela sie mwet su Christ el misa kac! 16 Nik
kom oru kutena ma su ac pwanang ma kom nunku
mu wo uh in mwe akkolukyeyuk sin mwet ngia. 17 Tuh
Tokosrai lun God tia ma ke mwe mongo ac mwe nim,
a ke suwoswos, misla, ac engan, su kut eis sin Ngun
Mutal. 18 Ke sie mwet el kulansupu Christ in ouiya
inge, el akinsewowoye God, ac mwet uh insewowo
pac sel. 19 Ke ma inge, kut enenu in suk ma su ac
orala misla pacl nukewa, oayapa ma su ac kasru in
akkeye sie sin sie. 20 Nikmet kunausla ma God El
oru ke sripen na mwe mongo. Mwe mongo nukewa
kowos ku in kang, tusruktu tia wo in kang kutena
mwe mongo ma ac oru mwet saya uh in putatyang nu
in ma koluk. 21 Ma se ma ac wo in orek uh pa in
karinganang in tia mongo ikwa, ku nim wain, ku oru
kutena ma ac pwanang mwet wiowos in lulalfongi in
ikori kac. 22 Ke ma inge, ma kom lulalfongi ke ouiya
inge ma na inmasrlom sifacna ac God. Insewowo
mwet se su tia pula mu oasr mwata nu sel ke pacl se
el oru kutu ma el nunku mu suwohs! 23 Tusruktu fin
oasr alolo lal ke ma el kang, God El nununkal ke pacl
se el kang, mweyen ma el oru uh tia ma ke lulalfongi.
Ac kutena ma su tia ma ke lulalfongi, ma inge koluk.

15 Lulalfongi lasr fin ku, na kut in kasrelos su
munas ke ma toasr lalos. Kut in tia srike in
akinsewowoye kut sifacna, 2 a kais sie sesr in
akinsewowoye mwet wiasr in lulalfongi, ac oru ma ac
wo nu selos tuh in mwe akkeyalos in lulalfongi lalos. 3
Finne Christ, el tuh tia moul in akinsewowoyal sifacna.
A oana Ma Simusla fahk, “Kas in akkoluk lun mwet
keim, putati nu fuk.” 4 Ma nukewa su simla in Ma
Simusla uh ma in luti kut, tuh ke sripen mongfisrasr
ac pulaik ma kut eis kac, oru in oasr finsrak lasr. 5 Ac
lela God, su sessesla ke mongfisrasr ac mwe akkeye,
Elan oru tuh kowos in inse sefanna ke kowos fahsr
tukun mwe srikasrak lun Christ Jesus, 6 tuh kowos
nukewa fah tukeni ke pusra sefanna in kaksakin God
ac Papa tumun Leum lasr Jesus Christ. 7 Oana ke
Christ el eis kowos, kowos in oayapa eis sie sin sie
nu inmasrlowos, tuh ouinge kowos akfulatye God.
8 Tuh nga fahk nu suwos lah Christ el tuku oana
sie mwet kulansap nu sin mwet Jew in akkalemye
oaru lun God, ac in akpwayei wuleang lal nu sin
papa matu tumalos, 9 oayapa in oru tuh mwet sayen
mwet Jew elos in kaksakin God ke pakoten lal. Oana
Ma Simusla fahk, “Ke ma inge, nga fah kaksakin
kom inmasrlon mutanfahl uh; Nga fah onkakin on in
kaksak nu sum.” 10 Ma Simusla sifilpa fahk, “Kowos,
mwet sayen mwet Jew, in enganak yurin mwet lun
God!” 11 Ac sifilpa fahk, “Kaksakin Leum, kowos
mutanfahl nukewa; Kaksakinul, kowos mwet nukewa!”
12 Isaiah el oayapa fahk, “Sie sin fita natul Jesse fah
sikyak; El ac tuku in leumi mwet sayen mwet Jew,
Ac elos fah filiya finsrak lalos in el.” 13 Lela God, su
sessesla ke finsrak, Elan oru tuh kowos in tingtingi ke
engan ac misla ke sripen lulalfongi lowos in El, tuh
finsrak lowos fah yokyokelik ke ku lun Ngun Mutal.
14 Mwet lili ac lulu, nga lulalfongi mu pwaye kowos
sessesla ke ma wo, ac yohk pac etauk yuruwos, ac
kowos ku in luti sie sin sie. 15 Tusruktu in leta se inge
nga pulaikna in fahkak kutu sripa su nga enenu in
akesmakinye kowos kac. Nga pulaik in kaskas ke
sripen kunokon fulat ma God El ase nu sik, 16 tuh nga
in sie mwet kulansap lun Christ Jesus in orekma yurin
mwet sayen mwet Jew. Nga kulansap oana sie mwet
tol in luti ke Pweng Wo sin God me, in oru tuh mwet
sayen mwet Jew fah ku in oana sie mwe kisa su God
El insewowo kac, su Ngun Mutal el akmutalyela nu
sin God. 17 Ke sripen asruoki luk yurin Christ Jesus,
nga ku in konkin ke kulansap luk nu sin God. 18 Nga
ac tia pulaik in kaskas ke kutena ma sayen ma Christ
el oru keik in kolma mwet sayen mwet Jew tuh elos
in akos God. Ma inge sikyak ke sripen kas luk ac
orekma luk, 19 ke sripen mwenmen ac mwe akul,
ac ke ku lun Ngun lun God. Ouinge, in fufahsryesr
loeloes luk, apneni acn Jerusalem lac nwe ke sun
facl Illyricum, nga sulkakinelik Pweng Wo ke Christ
yen nukewa. 20 Finsrak yohk luk pacl nukewa pa
nga in sulkakinelik Pweng Wo in acn ma soenna
lohng ke Christ, tuh nga in tia musa fin pwelung se
ma oakwuki sin siena mwet. 21 Oana Ma Simusla

fahk, “Ma su tia fwackyuk nu selos, elos fah liye, Ac
elos su soenna lohng fah kalem kac.” 22 Pacl puspis
ikolyuk nga tuh nga in tia fahsrot nu yuruwos. 23 A
inge, ke nga aksafyela orekma luk in acn inge, ac
oayapa ke sripen yac puspis nga kena fahsrot liye
kowos, 24 nga finsrak in orala inge ke nga ac som nu
Spain. Nga ke osun nu suwos, ac tukun nga aengani
yuruwos ke pacl fototo, nga finsrak kowos in kasreyu
ke inkanek luk nu Spain. 25 Tusruktu, inge nga ac
som nu Jerusalem in us mwe lung nu sin mwet lun
God in acn we. 26 Tuh church in acn Macedonia ac
Achaia elos sifacna sulela in oru mwe kite lalos in
kasru mwet sukasrup inmasrlon mwet lun God in acn
Jerusalem. 27 Sulela se inge ma na lalos sifacna;
tusruktu elos ac nuna enenu na in oasr kasru lalos nu
sin mwet Jew we. Mweyen mwet Jew elos tuh kasru
mwet sayen mwet Jew ke mwe insewowo lun ngun
ma oasr yorolos, ouinge fal tuh mwet sayen mwet
Jew in sang mwe insewowo lun faclu ma oasr yorolos
in kasru mwet Jew. 28 Pacl se nga ac aksafyela ma
se kunuk inge, ac sang nu selos mani nukewa ma
orekeni lalos, na nga ac mukuiyak som nu Spain, ac
nga akoo nga in tuiwin yuruwos ke inkanek luk nu
we. 29 Ke pacl se nga ac sun kowos, nga etu lah
kowos fah eis mwe insewowo puspis sin Christ. 30 Ke
sripen lulalfongi lasr in Leum lasr Jesus Christ, ac ke
sripen lungse su Ngun Mutal ase nu sesr, nga kwafe
suwos, mwet lili luk, kowos in wiyu pre akoaruye nu
sin God keik. 31 Pre tuh God Elan liyeyuyang liki
poun mwet selulalfongi in acn Judea, ac tuh orekma
luk in Jerusalem in ku in mwe insewowo nu sin mwet
lun God we. 32 Ac, fin ou lungse lun God, nga fah
fahsrot nu yuruwos ke engan ma lulap, ac nga fah eis
ku sasu ke pacl nga mongla yuruwos. 33 Lela tuh
God, su ase misla nu sesr, Elan wi kowos nukewa.
Amen.

16 Nga lungse tukakunul Phoebe, sie mutan su
mwet kol ke church in acn Cenchreae. 2 Eisal
nu inmasrlowos Inen Leum, oana ma fal mwet lun
God in oru nu sin sie sin sie, ac kasrel ke kutena
enenu lal suwos; tuh el kulang nu sin mwet puspis,
ac oayapa nu sik. 3 Sang lung luk nu sel Priscilla ac
Aquila, mwet wiyu orekma in kulansupu Christ Jesus.
4 Eltal pilesrala moul laltal keik. Nga tarila seltal — ac
tia nga mukena, a oayapa church nukewa lun mwet
sayen mwet Jew uh wi pac. 5 Oayapa sang lung luk
nu sin mwet in church su tukeni in lohm seltal. Lung
luk pac nu sel Epaenetus, mwet kawuk saok luk. El
mwet se oemeet in acn Asia su lulalfongi in Christ.
6 Lung luk nu sel Mary, su arulana oaru in orekma
keiwos. 7 Paingul pac Andronicus ac Junias, mwet
Jew wiuk su tuh wiyu muta in presin. Eteyuk eltal yohk
inmasrion mwet sap, ac eltal weang mwet Christian
meet likiyu. 8 Lung luk nu sel Ampliatus, kawuk
fototo luk su wiyu lulalfongi in Leum. 9 Oayapa lung
luk nu sel Urbanus, su wi kut orekma in kulansupu
Christ, ac nu sel Stachys, mwet kawuk luk. 10 Paingul
Apelles, su arulana kalem moniyuk lal nu sin Christ.
Paingulos pac mwet in sou lal Aristobulus. 11 Lung
luk nu sel Herodion, sie mwet Jew wiasr, ac nu
sin mwet Christian in sou lal Narcissus. 12 Lung
luk nu sel Tryphaena ac Tryphosa, su orekma in
kulansapu Leum, ac oayapa nu sel Persis, mwet
kawuk saok luk su oru orekma yohk pac nu sin
Leum. 13 Sang pac lung luk nu sel Rufus, su ouiyen
orekma lal nu sin Leum arulana pwengpeng, ac nu
sin nina kial, su oana nina se pac nu sik. 14 Lung
luk nu sel Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas,
Hermas, ac mwet Christian nukewa yorolos. 15
Paingul Philologus ac Julia, oayapa Nereus ac mutan
se wial, ac Olympas ac mwet lun God nukewa su
welulos. 16 Kowos in paing sie sin sie ke lungse
pwaye lowos. Church lun Christ nukewa supwaot
lung lalos nu suwos. 17 Mwet lili ac lulu, nga kwafe
nu suwos: taranulos su pwanang in oasr srisri, su
furokla lulalfongi lun mwet, ac elos kaskas lain mwe
luti su kowos eis. Nimet welulos! 18 Tuh elos su oru
ouiya ingan elos tia kulansupu Christ, Leum lasr, a
elos kulansupu mwel lalos sifacna. Ke kas in aklukuk
ac eyeinse lalos elos kiapu mwet ma srik etauk la. 19
Mwet nukewa lohng tari ke inse pwaye lowos nu ke
Wosasu, ac ke sripa se inge nga engan keiwos. Nga
kena kowos in lalmwetmet ke ma su wo, a in wangin
mwatuwos ke ma koluk. 20 Ac God, su ase misla nu
sesr, fah sa in itungilya Satan ye niowos. Lungkulang
lun Leum lasr Jesus in wi kowos. 21 Timothy, mwet
wiyu orekma, el supu lung lal nu suwos. Lucius,
Jason, ac Sosipater, mwet Jew wiasr, elos wi pac
supu lung lalos nu suwos. 22 Nga, Tertius, nga pa
simis kas lal Paul ke leta se inge, ac nga wi pac
paing kowos in Leum. 23 Gaius el paing kowos. El pa
nga muta yoro, ac mwet in church yenu elos toeni in

lohm sel. Erastus, mwet liyaung mani lun siti se inge,
oayapa Quartus, mwet lili wiasr, eltal paing kowos.
[**24** Lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi
kowos nukewa. Amen.] **25** Lela kut in kaksakin God!
El pa oru kowos in tu ku in lulalfongi lowos, fal nu
ke Pweng Wo su nga luti kowos ke Jesus Christ, ac
fal pac nu ke ma pwaye su tia eteyuk ke fwil puspis
somla. **(aiōnios g166)** **26** Tusruktu, inge ma pwaye sac
fwackyuk lemtulauk ke sripen ma simusla lun mwet
palu; oayapa mweyen God, su moul ma pahtpat,
El sap in akkalemyeyuk nu sin mutanfahl nukewa,
tuh mwet nukewa in ku in lulalfongi ac akos. **(aiōnios
g166)** **27** Ke sripen ma Jesus Christ el oru, lela kut in
kaksakin God sefanna, su mukena pa lalmwetmet,
nwe tok ma pahtpat! Amen. **(aiōn g165)**

Sie Corinth

1 Ma sel Paul, su tuh pangonyuk ke lungse lun
God in sie mwet sap lun Christ Jesus, ac oayapa
sel Sosthenes, mwet lulalfongi wiasr — **2** Nu sin
church lun God in acn Corinth, nu selos nukewa su
pangonyuk tuh elos in mwet mutal lun God, su ma
lal ke elos kupasryang nu sin Christ Jesus, weang
mwet yen nukewa su alu nu sin Leum lasr Jesus
Christ, su Leum lalos ac oayapa lasr: **3** Lungkulang
ac misla nu suwos sin God Papa tumasr ac Leum
Jesus Christ. **4** Nga sang kulo nu sin God luk keiwos
pacl nukewa, ke sripen kulang su El asot nu suwos
ke Christ Jesus. **5** Tuh ke kowos kupasryang nu
sin Christ kowos kasrupi in ma nukewa, ke kas in
luti nukewa ac etauk nukewa. **6** Mwe fahkak ke
Christ oakwuki ku in kowos **7** pwanang kowos tia
oalla liki in eis kutena mwe insewowo sin God ke
kowos tupan sikme lun Leum lasr Jesus Christ. **8**
God El fah akkeye kowos in tu ku nu ke safla, tuh
in wangin mwatuwos ke Len lun Leum lasr Jesus
Christ. **9** God El oaru, ac fal in lulalfongiyuk El, su
pangon kowos in sie sin sie yurin Wen natul, Leum
lasr Jesus Christ. **10** Ke inen Leum lasr Jesus Christ,
nga kwafe nu suwos nukewa, mwet lili ac lulu, tuh
kowos in insese ke ma kowos fahk, tuh in fah wangin
srisrielik inmasrlowos. Kowos nukewa in tukenina
nunak sefanna ac pwapa sefanna. **11** Mwet lili ac lulu,
kutu mwet in sou lal Chloe elos tuku fahk nu sik lah
oasr akukuin inmasrlowos. **12** Kalem sik lah kas lowos
uh tia oana sie. Sie fahk mu, “Nga ma lal Paul”, sie
fahk mu, “Nga ma lal Apollos”, ac sie fahk mu, “Nga
ma lal Peter”, ac sie fahk mu, “Nga ma lun Christ.”
13 Ya Christ el kitakatelik nu ke u pus? Ya Paul pa
misa fin sakseng keiwos? Ya kowos baptaisla tuh
kowos in mwet tuma lutlut lal Paul? **14** Nga kulo nu
sin God lah nga tuh tia baptaisi kutena suwos, sayal
Crispus ac Gaius. **15** Ke ma inge, wangin kutena
suwos ku in fahk mu kowos baptaisla inek. **16** (O nga
esamak lah nga baptaisella pac Stephanas ac sou lal;
tusruktu nga tia esam lah oasr pac mwet saya nga
baptaisela.) **17** Christ el tia supweyu ngan baptaisi
mwet. El supweyu in fahkak ke Pweng Wo, ac fahkak
luk in tia orekmakin kas lalmwetmet lun mwet, tuh ku
lun misa lun Christ fin sakseng in tia pilesreyuk. **18**
Tuh pweng ke misa lun Christ fin sakseng, ma lalfon
nu selos su fahsr ke inkanek nu ke tuhlac; a nu sesr
su fahsr ke inkanek in molela, pweng se inge ku lun
God. **19** Tuh Ma Simusla uh fahk, “Nga fah kunausla
etauk lun mwet lalmwetmet Ac akfohsyauk nunak lun
mwet yohk etu la.” **20** Ke ouinge, mea sripen mwet
lalmwetmet? Ku mwet sasla ke ma sap? Ku mwet
pah in sramsram lun faclu? God El akkalemye tari lah
lalmwetmet lun faclu ma lalfon. **(aiōn g165)** **21** Tuh ke
lalmwetmet lun God, El oru tuh mwet uh in tia ku in
etal ke lalmwetmet lalos sifacna. A El sulela in molela
mwet su lulalfongi ke kas in luti lasr ma pangpang
“kas lalfon.” **22** Mwet Jew elos kena liye mwenmen,
ac mwet sayen mwet Jew elos suk ke lalmwetmet.
23 A funu kut, kut fahkak Christ su sripsripyak fin
sakseng, sie pweng su mwe srungayuk nu sin mwet
Jew, ac kas lalfon nu sin mwet sayen mwet Jew. **24**
Tusruktu nu selos su pangonyuk tari sin God — mwet
Jew oayapa mwet sayen mwet Jew — pweng se
inge pa Christ, su fahkak ku lun God ac lalmwetmet
lun God. **25** Tuh ma su oana mwe lalfon lun God,
lalmwetmet liki lalmwetmet lun mwet uh; ac ma su
oana munas lun God, ku liki ku lun mwet uh. **26** Inge,
mwet lili luk, kowos in esam ouiyowos meet liki pacl
se God El pangon kowos. Ke liye lun mwet uh, pu na
suwos lalmwetmet, ku oasr ku la, ku oaoa in mwet
fulat. **27** God El tuh sulela ma faclu pangon mu lalfon
in akmwekinye mwet lalmwetmet, ac El sulela ma su
faclu pangon mu munas in akmwekinye mwet ku.
28 El sulela ma faclu pilesru ac srunga ac pangon
mu wangin sripa, in kunausla ma faclu nunku mu
yohk sripa. **29** Kalmen ma inge pa wangin mwet ku in
konkin ye mutun God. **30** Tusruktu God El oru tuh
kowos in kupasryang nu sin Christ Jesus, ac tuh
Christ elan ase lalmwetmet nu sesr. Ke Christ kut
aksuwosyeyuk ye mutun God; kut ekla mwet mutal
lun God ac aksukosokyeyuk kut. **31** Ouinge, oana Ma
Simusla uh fahk, “Kutena mwet su kena konkin, lela
elan konkin ke ma Leum El oru.”

2 Mwet lili luk, ke pacl se nga tuh tuku nu yuruwos
in fahkak nu suwos ma pwaye lun God su tia
eteyuk meet, nga tuh tia orekmakin kas loal ku kas in
lalmwetmet. **2** Ke pacl nga muta yuruwos ah, nga
tuh sulela sik in mulkunla ma nukewa sayen Jesus
Christ, ac yokna ke misa lal fin sakseng. **3** Ouinge ke
nga tuku nu yuruwos ah, nga tuh munas ac rarrar
monuk nufon ke sangeng, **4** ac mwe luti ac fahkak luk

ah tuh tiana fahla ke kas oa ku kas lalmwetmet lun
mwet, a ke kas ma arulana akkalemye ku lun Ngun
lun God. 5 Ouinge, lulalfongi lowos tia oakwuki ke
lalmwetmet lun mwet, a ke ku lun God. 6 Ne ouinge,
nga sulkakin pweng lalmwetmet nu selos su matu tari
ke moul in ngun. Tusruktu lalmwetmet se inge tia ma
lun faclu, ac tia pac ma lun ku su leumi faclu — ku
sac fahfahla in wanginla. (aiōn g165) 7 Lalmwetmet se
su nga sulkakin inge pa lalmwetmet lukma lun God,
su wikla liki mwet uh, ac su El nuna sulela nu ke
wolana lasr meet liki orekla faclu. (aiōn g165) 8 Wangin
sie sin leum fin faclu etu ke lalmwetmet se inge. Elos
funu etu, elos lukun tia srupusrak Leum lun wolana.
(aiōn g165) 9 Tusruktu, in oana Ma Simusla uh fahk,
"Ma su mwet uh soenna liye ku lohng, Ma se su mwet
uh soenna nunkauk mu ku in sikyak, Pa ma se ma
God El akola nu selos su lungse El." 10 Tuh God El
akkalemye ma inge nu sesr ke Ngun lal. Ngun el tuni
ma nukewa, finne sripa loallana lun God. 11 Ngunin
mwet se sifacna pa etu ma nukewa kacl; in lumah
sacna, Ngun lun God mukena pa etu ma nukewa ke
God. 12 Kut tia eis ngun lun faclu, a kut eis Ngun se
su supweyukme sin God, tuh kut fah ku in etu ma
nukewa ma God El ase nu sesr. 13 Ke ma inge, kut
tia luti ke kas su lutiyuk ke lalmwetmet lun mwet,
a ke kas ma lutiyuk sin Ngun Mutal, oana ke kut
aketeya ma pwaye lun ngun nu selos su oasr Ngun
yoro. 14 Kutena mwet su Ngun Mutal tia oasr in el, el
koflana eis mwe sang ma tuku sin Ngun lun God. El
su ouinge koflana kalem kac; ma inge ma lalfon nu
sel, mweyen saokiyen ma inge akilenyuk ke ngun
mukena. 15 Kutena mwet su oasr Ngun yoro, oasr
kalem lal in nununku ma nukewa, tusruktu wangin sie
ac ku in nununkal. 16 Oana Ma Simusla uh fahk, "Su
etu nunak lun Leum? Su ku in sang kas in kasru nu
sel?" Tusruktu, nunak lun Christ oasr yorosr.

3 Mwet lili luk, nga koflana kaskas nu suwos oana nu
sin mwet ma oasr Ngun Mutal yoro; nga enenu in
kaskas nu suwos oana kowos in mwet lun faclu, oana
tulik srisrik ma srikla etu lalos ke moul in Christian uh.
2 Nga tuh enenu in kite kowos titi ac tia mwe mongo
keke, mweyen kowos soenna akola nu kac. Ac nwe
inge, kowos tia pacna akola nu kac, 3 mweyen kowos
srakna moul oana moul lun mwet in facl se inge. Ke
pacl se oasr sok inmasrlowos ac kowos amei yurin
sie sin sie, ya ouiya inge tia akpwayei lah kowos ma
lun faclu, ac kowos moul oana mwet faclu? 4 Ke sie
suwos fahk mu, "Nga ma lal Paul," ac sie pac fahk
mu, "Nga ma lal Apollos" — ya kowos tia moul oana
mwet lun faclu? 5 Ku suwin Apollos? Ac su Paul?
Kut mwet na kulansap lun God, su pwenkowosme nu
ke lulalfongi. Kais sie sesr oru na orekma ma Leum
el ase nu sesr in oru: 6 nga yukwiya, ac Apollos el
aksroksrokye, a God pa akkapye. 7 El su yukwiya
ac el su aksroksrokye tia pa yohk sripa. A God pa
yohk sripa, mweyen El pa akkapye. 8 Wangin ekla
inmasrlon el su yukwiya ac el su aksroksrokye; God
El fah sang mwe mol nu sin kais sie, fal nu ke orekma
lal. 9 Tuh kut tukeni orekma nu sin God, ac kowos
ima lun God. Kowos oayapa mwe musa lun God.
10 Ke nga orekmakin mwe kite ma God El ase nu
sik, nga oru orekma lun sie mwet musa usrnguk ac
oakiya pwelung uh, na sie pacna mwet musa fac.
Tusruktu kais sie enenu in karinganang luman musa
lal. 11 Wangin sie pac pwelung ku in oakwuki sayen
ma God El oakiya tari, pa Jesus Christ. 12 Kutu
mwet uh fah orekmakin gold ku silver ku eot saok
in musa fin pwelung sac; ac kutu ac orekmakin sak
ku mah ku loa. 13 Ac ouiyen orekma lun kais sie
mwet musa ac fah kalem ke Len lun Christ. Tuh in
Len sac, e uh ac fah akpwayei orekma lun kais sie
mwet, ac srikeya in fahkak woiya. 14 Ma musaiyuk
fin pwelung sac fin oanna ac tia firirla ke e sac, na
mwet musa sac fah eis sie mwe moul. 15 Tusruktu
orekma lun sie mwet fin firiryak, na orekma lal fah
tuclac; a el sifacna fah moulla, oana mwet se ma
muta in e firir sac ac kaingla. 16 Kowos etu na lah
kowos tempul lun God, ac Ngun lun God muta in
kowos! 17 Ouinge kutena mwet fin kunausla tempul
lun God, God El ac kunausella. Mweyen tempul lun
God mutal, ac kowos pa tempul sac. 18 Kowos in tia
sifacna kiapwekowosla. Kutena mwet inmasrlowos
fin nunku mu el lalmwetmet ke lalmwetmet lun faclu,
el enenu in ekla sie mwet lalfon, elan mau ku in
lalmwetmet na pwaye. (aiōn g165) 19 Tuh ma su
mwet faclu pangon lalmwetmet, ma lalfon yurin God.
Oana Ma Simusla uh fahk, "God El srumasrla mwet
lalmwetmet in kutasrik lalos sifacna." 20 Ac sie pac
kas in Ma Simusla uh fahk mu, "Leum El etu lah
nunak lun mwet lalmwetmet uh ma lusrongten." 21 Ke
ma inge, lela mwet in tia konkin ke ma mwet uh ku in
oru. Pwayeiya uh, ma nukewa ma lowos: 22 Paul,

Apollos, ac Peter; facl se inge, moul ac misa; pacl
inge ac pacl fahsru uh — ma inge nukewa ma lowos,
23 ac kowos ma lun Christ, ac Christ el ma lun God.

4 Kowos in nunku kacsr lah kut mwet kulansap lun
Christ, ac ituku kunasr in karingin ma pwaye lun
God su tia eteyuk meet. 2 Ma se eneneyuk sin sie
mwet kulansap uh pa elan orekma oaru nu sin mwet
kacto lal. 3 Inge, wangin elya luk kowos ku mwet saya
uh fin nununkeyu; nga sifacna nga tia pac nununkeyu.
4 Nga pulakin sik sifacna mu wangin ma sufal luk,
tusruktu nga tia ku in sifacna akpwayei lah wangin
mwetik. Leum pa ac nununkeyu. 5 Ouinge kowos in
tia nununku kutena mwet meet liki pacl fal. Nununku
safla uh ac fah soano tuku lun Leum. El ac fah use
ma nukewa ma oan yen lohsr uh nu ke kalem, ac
akkalemye ma lukma nukewa insien mwet uh. Na
kais sie mwet ac fah eis kaksak sin God, fal nu ke
orekma lal. 6 Mwet lili luk, nga fahk ma inge keik ac
Apollos tuh in mwe srikasrak nu suwos, tuh kowos
fah ku in etu kalmen fahk se inge, “Tia alukela ma
oakwuk in Ma Simusla.” Kowos in tia konkin ke sie
sesr ac pilesru el ngia. 7 Su oru tuh kom in fulat liki
mwet ngia? Ya tia God pa asot ma nukewa nu sum?
Na fuka tuh kom in konkin, srulun oana ma su oan
yurum tia ma itukot nu sum? 8 Ku kowos falkin tari
ma nukewa kowos enenu? Ya kowos kasrupi tari?
Ya kowos tokosrala tari, a kut tia? Kwal, nga kena
tuh in pwaye lah kowos tokosra, tuh kut in wi kowos
pac tokosra. 9 Tuh nga nunku mu God El filiya tuh
acn sin mwet sap uh pa etok, oana mwet su wotla
mu in misa ye mutun mwet uh, tuh in mwe intoe nu
sin lipufan ac mwet fin faclu nufon. 10 Tuh ke sripen
Christ kut mwet lalfon, a kowos mwet lalmwetmet
yurin Christ! Kut munas, a kowos ku! Pilesreyuk kut,
a akfulatyeyuk kowos. 11 Nwe ke pacl se inge, kut
masrinsral ac malu; kut nukum mahn nuknuk; anwuk
kut; kut takusrkusr mweyen wangin acn sesr; 12 ac
kut orekma upa in akfalye enenu lasr. Ke mwet uh
kaskas koluk kacsr, kut pre in akinsewowoyalos; ke
akkeokyeyuk kut, kut muteng na, 13 ke mwet uh
akkolukye inesr, kut topuk ke kas kulang. Nwe ke
pacl se inge, orek kut oana pus ma sisila lun faclu,
ku kutkut ma arulana fohkfok! 14 Nga simis ma inge
nu suwos, tia mweyen nga lungse in akmwekinye
kowos, a in luti kowos oana tulik saok nutik sifacna.
15 Tuh finne oasr singoul tausin mwet karingin kowos
in moul in Christian lowos, a papa sefanna tomowos.
Tuh ke kowos ma sefannala yurin Christ Jesus, nga
pa papa tomowos, ke sripen nga use Pweng Wo
nu suwos. 16 Ke ma inge nga kwafe suwos, kowos
in oru oana ke nga oru uh. 17 Ke sripa se inge
nga supwalot Timothy nu yuruwos, su tulik saok ac
oaru nutik in moul in Christian. El fah akesmakinye
kowos ke ouiya nukewa su nga fahsr kac ke moul
sasu in kupasryang nu sin Christ Jesus, ac su nga
luti in church nukewa yen nukewa. 18 Kutu suwos
mutawauk inse fulat mweyen kowos nunku mu nga
ac tia fahsrot nu yuruwos. 19 Fin ou lungse lun Leum,
nga ac sa fahsrot nu yuruwos, ac nga fah sifacna
liye fin pwaye oasr ku yurin mwet inse fulat ingan, ku
mwe na sramsram wel. 20 Tuh Tokosrai lun God tia
ma ke kas, a ke ku. 21 Pia kac ma kowos lungse nga
in oru? In fahsrot nu yuruwos ke sie mwe sringsring,
ku ke ngunin lungse ac kulang?

5 Inge, oasr srumunya mu kutu mwet inmasrlowos
oru inkanek in kosro koluk liki na ouiya lun mwet
pegan. Nga lohng mu sie mukul el oan yurin mutan se
akluo kien papa tumal! 2 Ke ouinge uh, efu kowos ku
inse fulat? Fal na kowos in arulana asor kac, ac lusla
mwet se ma oru kain ouiya se inge liki inmasrlowos.
3 Tuh nga finne wangin yuruwos in mano, nga oasr
na yuruwos in ngun, na ke sripa se inge 4 inen
Leum Jesus nga nununku tari mwet se su oru kain
in ouiya koluk inge uh. Ke pacl kowos tukeni uh, ac
ngunik wi kowosr pac, ke ku lun Leum lasr Jesus su
muta yorosr, 5 kowos in fuhleang mwet se inge nu
sel Satan, tuh manol in kunausyukla, ac tuh ngunal
fah ku in moul in Len lun Leum. 6 Tia fal kowos
in inse fulat. Kowos in esam soakas se ma fahk,
“Kitin mwe akpulol na srisrik, oru kar nufon se in
pulolak.” 7 Kowos enenu in eisla mwe pulol matu
lun ma koluk liki kowos, tuh kowos fah nasnas na
pwaye. Na kowos fah oana sie fwilin kar in flao sasu
ma wanginna mwe pulol kac, oana ke nga nuna etu
lah pa inge ouiyowos. Tuh Kufwen Alukela lasr akola
inge, mweyen kisakinyukla tari Christ, su lamb lun
Kufwen Alukela lasr. 8 Lela kut in akfulatye Kufwen
Alukela lasr, tia ke bread ma oasr mwe akpulol matu
lun ma koluk ac sulallal kac, a ke bread ma wangin
mwe akpulol kac, bread ma mutal ac pwaye. 9 In leta
se nga tuh simus nu suwos, nga tuh fahk kowos in
tiana tukeni yurin mwet moulkin moul in kosro. 10

Nga tia kaskas ke mwet pegan su moulkin moul in
kosro, ku rapku, ku mwet pisrapasr, ku alu nu sin
ma sruloala. Kowos fin srikowosla liki mwet ouinge
uh, kowos ac enenu in som liki na faclu. 11 Kalmen
ma nga fahk uh pa kowos in tia tukeni yurin sie
mwet su eteyuk mu el mwet wiasr in lulalfongi a el
moulkin moul in kosro, ku rapku, ku alu nu sin ma
sruloala, ku el kaskas in akkolukye mwet, ku sie
mwet sruhi, ku sie mwet pisrapasr. Kowos in tiana
welulos su oru ouinge, ku mongo yorolos. 12 Tia ma
kunuk in nununku mwet sayen church. Ya tia mwet
na in church pa kowos ac nununku? 13 God El fah
nununku mwet saya uh, oana Ma Simusla uh fahk,
"Lusla mwet koluk sac liki inmasrlowos."

6 Fin oasr alein inmasrlon sie suwos ac sie pac
mwet Christian, mwe mea elan usak nu ye mutun
mwet nununku lun mwet pegan, ac tia sang nu sin
mwet lun God in aksuwosye? 2 Mea, kowos tia etu lah
mwet lun God pa ac nununku faclu? Na fuka, kowos
fin ac nununku faclu, ya kowos tia ku in nununku
alein srisrik? 3 Ya kowos tia etu lah kut ac nununku
pac lipufan uh? Na kalem lah kut arulana yolyak in
nununku ma lun moul se inge! 4 Kain ouiya inge fin
sikyak, ya kowos ac usak in nununkeyuk sin mwet su
tia mwet in church? 5 Mea, kowos tia mwekin? Ya
pwaye lah wangin sie mwet lalmwetmet inmasrlowos
su ku in akmisyela alein inmasrlon mwet Christian? 6
A kowos tiana oru ouiya — sie mwet lulalfongi el usak
mwet lulalfongi se wial nu ke nien nununku, ac sang
tuh sie mwet tia lulalfongi in orekma kac. 7 Ke kowos
usak alein lowos nu ke nien nununku, ma se inge
akkalemye lah kowos arulana loesla liki ma pwaye.
Mwet uh finne pisre ma lowos ku kutasrik nu suwos,
ac wo liki ke kowos usak nu in nununku. 8 Kowos tia
sruhk muteng lumah ouinge, a kowos sifacna forang
ac pisre ac kutasrik nu sin mwet lulalfongi wiowos. 9
Kowos arulana etu lah mwet koluk fah tia wi ipeis ke
Tokosrai lun God. Nimet kiapwekowos sifacna; mwet
orekma kupatol, ku alu nu ke ma sruloala, ku kosro,
ku oru ouiya sufal inmasrlon mukul nu sin mukul, 10 ku
pisrapasr, ku rapku, ku sruhi, ku kaskas in akkolukye
mwet, ku pisrapasr sulallal — wangin sin kain mwet
inge fah ipeis ke Tokosrai lun God. 11 Kutu suwos tuh
moul ouinge meet. Tusruktu kowos aknasnasyeyukla
tari liki ma koluk; kowos kisakinyukyang nu sin God;
ac Leum Jesus Christ, oayapa Ngun lun God lasr,
aksuwosye kowos ye mutun God. 12 Kutu suwos
fahk, "Wangin ma sap sruokyu in oru kutena ma nga
lungse." Pwaye, tusruktu tia ma nukewa wo nu sum.
Nga ku pac in fahk mu wangin ma sap sruokyu in oru
kutena ma nga lungse, tusruktu nga ac tia fuhlela
kutena ma in oru tuh nga in mwet kohs nu kac. 13
Oasr pac mwet ac fahk, "Mwe mongo uh ma nu insia,
ac insia uh ma in eis mwe mongo." Pwaye, tusruktu
God El ac kunausla kewana ma luo inge. Mano uh tia
ma in orekmakinyuk nu ke inkanek in kosro, a in mwe
kulansupu Leum God; ac Leum God El sang mwe
enenu lun mano. 14 God El akmoulyelak Leum liki
misa, ac El fah oayapa akmoulyekutyak ke ku lulap
lal. 15 Kowos etu lah monuwos pa lahn Christ. Ya nga
ac eisla sie lahn Christ ac oru tuh in lahn sie mutan
kosro? Tiana ku! 16 Ya kowos tia etu lah sie mwet su
sang manol nu ke monin sie mutan kosro eltal mano
sefannala? Ma Simusla uh fahk kalem na, "Mwet luo
ac fah mano sefannala." 17 A el su kupasryang nu
sin Leum, el ma sefannala yorol in ngun. 18 Kaing
liki inkanek in kosro. Kutena ma koluk saya ma sie
mwet el orala ac tia akkolukye manol; tusruktu mwet
se su kosro el oru ma koluk nu ke manol sifacna.
19 Ya kowos tia etu lah monuwos tempul lun Ngun
Mutal su oasr in kowos, ac su itukot nu suwos sin
God? Kowos tia ma lowos sifacna, a ma lun God. 20
God El molikowosla ke sie mwe moul. Ke ma inge
orekmakin monuwos nu ke wolana lun God.

7 Inge nga ac sroang nu ke ma kowos tuh sim nu sik
kac. Ac wona mwet se in tiana payuk. 2 Tusruktu
ke sripen yokna mwe sruhf nu ke kosro, pwanang fal
tuh kais sie mukul in oasr mutan kial sifacna, ac kais
sie mutan in oasr mukul tumal sifacna. 3 Sie mukul
enenu in akfalye ma kunal nu sin mutan kial, ac sie
mutan in akfalye ma kunal nu sin mukul tumal, ac
kais sie seltal in akfalye enenu lun el se ngia ke moul
in payuk. 4 Sie mutan payuk el tia leum fin manol
sifacna, a mukul tumal pa leumi. In ouiya sacna sie
mukul payuk el tia leumi manol sifacna, a mutan kial
pa leumi. 5 Nimet srangesr in akfalye enenu lun sin
sie sie, sayen komtal fin insesela meet in oru ouinge
ke kitin pacl tuh komtal in eis pacl lomtal in pre; na
toko komtal fah sifil tukeni fal nu ke ouiya lun payuk
se. Ke kowos oru ouinge, Satan el tia ku in srife
kowos ke sripen kowos munas in sifacna leum fowos.
6 Nga fahk ma se inge nu suwos, mweyen God El

lela nu sik in fahk, a tia ma sapkinyuk. 7 Pwayeiya uh
nga kena tuh kowos nukewa in oana nga; tusruktu
oasr kain in mwe sang nu sin kais sie mwet sin God,
su tia oana sie lumah. 8 Inge, nu sin mwet tia payuk
ac oayapa katinmas, nga fahk mu ac wo nu suwos in
mutana tia payuk, oana nga. 9 Tusruktu kowos fin tia
ku in kutong lungse lowos an, tari payukyak — wo
in payuk liki tuh kena lowos in sokoela insiowos. 10
Nu sin mwet payuk an, oasr sie sap ku yuruk, su tia
ma sik sifacna a ma sin Leum God: sie mutan payuk
fah tia som liki mukul tumal; 11 tusruktu el fin som,
el enenu in mutana ac tia sifil payuk, ku elan suk in
akwoye inmasrloltal ac sifil folokla nu yurin mukul
tumal. Ac sie mukul payuk enenu in tia sisla mutan
kial. 12 Nu sin mwet saya an, nga fahk (nga sifacna,
tia Leum God): sie mukul Christian fin oasr mutan
kial su tia sie mwet Christian, ac mutan sac el insese
in mutana yorol, mukul sac enenu in tia sisella. 13
Ac sie mutan Christian fin payuk sin sie mukul su tia
mwet Christian, ac mukul sac el insese in mutana
yorol, mutan sac fah tia sisella. 14 Tuh mukul sac ma
tia Christian el akmutalyeyuk ye mutun God ke sripen
el payuk sin mutan Christian se. Ac mutan sac ma tia
Christian el akmutalyeyuk ye mutun God ke sripen
el payuk sin mukul Christian se. Fin tia ouinge, tulik
natultal ac fah oana tulik nutin mwet pegan; tusruktu
ke ouinge uh, tulik inge elos akmutalyeyuk ye mutun
God. 15 Tusruktu, fin sie mwet su tia mwet Christian
el ke fahsr liki mwet Christian se el payuk se, lela
elan som. In ouiya se inge, el su Christian seltal,
finne mukul ku mutan, el sukosokla. God El pangon
kowos in moul in misla. 16 Mutan Christian, kom ac
etu fuka lah kom ac tia ku in molela mukul tomom
an? Ku mukul Christian, kom ac etu fuka lah kom ac
tia ku in molela mutan kiom an? 17 Kais sie mwet
in moul fal nu ke mwe sang lun Leum nu sel, oana
moul el moulkin ke pacl se God El tuh pangnol. Pa
inge oakwuk se su nga luti in church nukewa. 18
Sie mwet el fin kosrala tari meet liki pacl se God El
pangnol, el fah tia srike in kunausla inken kosrala lal;
ac sie mwet fin soenna kosrala ke God El pangnol, el
tia enenu in kosrala. 19 Tuh kosrala ac tia kosrala
wangin sripa; ma se ma yohk uh pa in akos ma God
El sapkin. 20 Kais sie suwos enenu in mutana ke
ouiya se el oasr kac ke pacl se God El pangnolak ah.
21 Ya kom sie mwet kohs ke pacl se God El pangon
kom ah? Finne ouingan, mansis; tusruktu fin oasr
pacl nu sum in ekla sie mwet sukosok, tuyak eis. 22
Tuh sie mwet kohs su pangonyuk sin Leum God, el
mwet sukosokla lun Leum. In lumah sacna, sie mwet
sukosok su pangonyuk sin Christ el mwet kohs lun
Christ. 23 God El molikowosla ke sie mwe moul; ke
ma inge nimet kowos mwet kohs lun mwet uh. 24
Mwet lili ac lulu, kais sie suwos in mutana yurin God
in ouiya se na el oasr kac ke pacl se God El pangnol.
25 Inge, ke mwet lolap ku mwet lolapla: wangin ma
sap sin Leum nu sik, tusruktu nga fah fahk nunak luk
sifacna, oana ke nga sie su ku in lulalfongiyuk ke
sripen lungkulang lun Leum. 26 Nga nunku mu ac wo
sie mukul in mutana ke ouiya ma el oasr kac inge,
ke sripen upa lun pacl uh. 27 Fin oasr mutan kiom,
nimet kom srike in sisella. Fin wangin mutan kiom,
nimet kom suk in oasr. 28 Tusruktu kom fin payukyak,
wangin ma koluk lom kac; ac sie mutan lolap fin
payukyak, wangin pac ma koluk lal kac. Tusruktu nga
ke karinginkowosyang liki mwe akfohs lun faclu ma
kwacna sikyak inmasrlon mwet payuk uh. 29 Mwet lili
luk, kalmen ma nga fahk uh pa inge: tia yohk pacl
lula, na pacl se ingela, mukul ma payuk uh enenu
in moul oana elos tia payuk; 30 elos su tung, elos
in oru oana elos in tia asor; elos su israsr, elos in
oru oana elos tia engan; elos su moli kutena ma,
elos in oru oana in tia ma lalos ma elos molela; 31
elos su orekmakin ma lun faclu, elos in orekma oana
elos in tia liksreni kafofo kac. Tuh ouiya lun faclu in
pacl inge ac sa na wanginla. 32 Nga kena in wangin
fosrnga lowos. Sie mukul lolap el nunku yohk ke
orekma lun Leum, ke sripen el srike in akinsewowoye
Leum. 33 Tusruktu sie mukul payuk el nunku yohk
ke ma lun faclu, mweyen el kena akinsewowoye
mutan kial, 34 ac ouinge el inseluoelik. Sie mutan tia
payuk ku sie mutan soenna payuk el nunku yohk ke
orekma lun Leum, mweyen el kena kisakunla kewana
manol ac ngunal. A sie mutan payuk el nunku yohk
ke ma lun faclu, mweyen el kena akinsewowoye
mukul tumal. 35 Nga fahk ma inge mweyen nga kena
kasrekowos. Nga tia srike in sikulkowosi, a nga kena
kowos in oru ma su suwohs ac fal, ac in sifacna
eiskowosyang nufon nu ke orekma lun Leum, ac
wangin ma ikolkowosi. 36 Funu mwet luo ma srakna
ako ac eltal sulela in tia payuk: mukul sac fin pula mu
ouiya lal tia fal nu sin mutan fusr sac, ac nunak lal fin

arulana upa ac el pula mu eltal enenu in payuk, na fal
eltal in payukyak, oana lungse lal. Wangin ma koluk
ke ma se inge. 37 Tusruktu sie mukul fin sulela ku sel
mu el ac tia payuk, ac nunak se inge ma lal sifacna
ac tia ma ke sripa saya, el fin ku in kutongya nunak
lal uh ac el sulela tari ma el ac oru — na ac wo elan
tia payuk sin mutan fusr sac. 38 Ke ma inge mukul se
fin payuk, wo ma el oru uh, a mukul se fin tia payuk
ac wo liki na. 39 Mutan payuk se el tia sukosok ke
lusenna moul lun mukul tumal. Tusruktu mukul tumal
ah fin misa, na el fah sukosokla in payukyak sin siena
mukul ma el lungse, tusruktu mukul sac enenu in
mwet Christian se. 40 El fah engan yohk liki el fin
mutana tia payuk. Pa inge nunak luk, ac nga nunku
mu Ngun lun God oasr pac yuruk.

8 Inge, ke mwe mongo ma mwet uh kisakunang
nu ke ma sruloala. Pwaye kas se ma mwet uh
fahk mu, “Kut nukewa oasr etauk lasr.” Tusruktu,
etauk mwe akfulatye insien mwet uh, a lungse mwe
musaeak mwet uh. 2 Kutena mwet su nunku mu el
etu sie ma, pwayena lah el soenna sun etu ma fal
elan etu kac. 3 Tusruktu mwet se su lungse God, God
El etal. 4 Ouinge, ke mwe mongo ma itukyang nu ke
ma sruloala: kut etu lah sie ma sruloala tia ma pwaye
ac wangin moul la. Kut etu lah oasr God sefanna. 5
Finne oasr ma pangpang “god uh,” in kusrao ku fin
faclu, ac finne pukanten kain “god” ac “leum” ingan,
6 a nu sesr oasr God sefanna, Papa, su orala ma
nukewa ac kacl kut moul. Ac oasr Leum sefanna,
Jesus Christ, ke su ma nukewa orekla ac ke su kut
moul. 7 Tusruktu tia mwet nukewa etu ma inge. Kutu
mwet uh arulana pahla ke ma sruloala, pwanang
nwe misenge elos fin kang kain in mongo inge elos
srakna nunku kac mu ma nun ma sruloala. Ke sripen
lulalfongi lalos munas, elos nunku mu mongo inge ac
akfohkfokyalos. 8 Finne fuka, mwe mongo uh tia ku
in akfototoye kut nu sin God. Kut fin tia kang kut tia
kolukla kac; ku kut finne kang, kut tia pac wola kac. 9
Tusruktu kowos in karinganang tuh sukosok lowos ke
ma kowos oru inge in tia aktukulkulyelos su munas in
lulalfongi lalos. 10 Fin pa mwet se su nunak la munas
in ouiya se inge el liye kom su pangpang oasr “etauk”
yoro, ke kom mongo in tempul lun ma sruloala, ya
ouiya se inge ac tia akkeyal elan kang pac mwe
mongo ma kisayang nu ke ma sruloala? 11 Na ke
sripen “etauk” lom an, mwet se su munas lulalfongi la
el kunausyukla — a el inge mwet Christian se wiom
su Christ el misa kacl. 12 Ac in lumah se inge, kowos
orekma koluk lain Christ ke kowos oru ma koluk lain
mwet Christian wiowos, ac sifil akmunasye nunak
in elos su munas. 13 Ke ma inge, mwe mongo uh
fin aktukulkulye mwet wiuk in lulalfongi, nga fah tia
sifilpa mongo ikwa, tuh nga in tia pwanang ma wiuk
in putatyang nu in ma koluk. (aiōn g165)

9 Ya nga tia mwet sukosok se? Ya nga tia mwet
sap? Ku nga soenna liyal Jesus Leum lasr? Ac
kowos tia fokin orekma luk nu sin Leum? 2 Mwet
saya uh finne tia akilen lah nga sie mwet sap, tuh
kowos eteyu! Ke sripen moul lowos kupasryang nu
sin Leum, kowos sifacna mwe akpwayeye lah nga sie
mwet sap. 3 Pacl mwet uh akkolukyeyu uh, pa inge
top luk nu selos: 4 Ya tia fal nga in eis mwe mongo
ac mwe nim ke orekma luk uh? 5 Ya ac tia fal nga in
eis sie mutan Christian kiuk in wiyu in fufahsryesr luk,
oana mwet sap ngia ac mwet wien Leum ac Peter
elos oru? 6 Ku mea, ya nga na Barnabas pa enenu in
orekma tuh kut in suk ma kut in moul kac? 7 Ma ya
solse se su enenu in sifacna moli ma el orekmakin ke
pacl in mweun uh? Pia mwet ima se su tia kang fahko
ke ima grape lal sifacna? Su mwet shepherd se su tia
nim titi ke sheep natul sifacna? 8 Mwe srikasrak ma
nga fahk inge tia ma sik sifacna, a Ma Sap lal Moses
fahk oapana. 9 Kut rit in Ma Sap fahk mu, “Nik kowos
kapriya oalin soko cow mukul ke kom orekmakunul
in lolongya wheat uh.” Na fuka, ya God El nunku
yohk ke cow mukul mukena? 10 Ya El tia fahk ma
inge kacsr ke El fahk ouingan? Aok, pwaye lah ma
ingan tuh simla kacsr. Mwet se ma pikin fohk uh in
akfisrasryela, ac mwet se ma kosrani, fah oru orekma
lalos ac finsrak tuh elos fah ipeis ke ma kosrani sac.
11 Kut yukwiya fita lun ngun insiowos — ya tia fal tuh
kut in eis kosrani lasr suwos ke mwe kasru lun mano?
12 Fin oasr ku lun mwet saya in eis ma inge suwos
me, ya ku lasr uh tia yohk lukelos? Tusruktu kut tiana
orekmakin ku se inge. A kut muteng ma nukewa in
oru tuh in wangin kutena mwe tukulkul in kutong
Pweng Wo ke Christ. 13 Kowos etu na lah mwet su
kulansap in Tempul elos eis mwe mongo nalos ke ma
lun Tempul, ac ke elos kisakunang mwe kisa fin loang
uh elos eis ip lalos kac. 14 In ouiya sacna, Leum
God El sap tuh elos su fahkak Pweng Wo fah eis
mwe moul lalos ke fahkak lalos ke Pweng Wo. 15

Tusruktu nga soenna orekmakin suwohs inge, ac nga
tia pac simis ma inge in pwanang ngan mutawauk in
orekmakin keik sifacna. Mansis nga in misa liki tuh
sie mwet in eisla likiyu suwohs luk in konkin ke ma
inge! 16 Wangin sripa nga in konkin lah nga fahkak
Pweng Wo. God El nuna sąpkin nu sik tuh nga in oru.
Ac fuka kolukiya nu sik nga fin tia fahkak Pweng Wo!
17 Nga fin oru orekma luk ke lungse luk sifacna, na
fal nga in eis mwe moul kac. Tusruktu nga oru oana
kunokon se nu sik, mweyen God El ase nu sik in oru
orekma se inge. 18 Na mea molin ma nga oru uh?
Ac pa na inge: nga insewowo in fahkak Pweng Wo
ac tiana siyuk in moul nu sik, ac nga tia pacna suk
in akfalyeyuk orekma luk ke Pweng Wo uh. 19 Nga
mwet sukosok se, ac nga tia mwet kohs lun kutena
mwet. Tusruktu nga sifacna oru tuh nga in mwet kohs
lun mwet nukewa, tuh nga in pwanma mwet puspis
tuh elos in lulalfongi in Christ. 20 Ke nga orekma yurin
mwet Jew, nga moul oana sie mwet Jew, tuh nga in
kifasulosme. Finne nga sifacna nga tia oan ye Ma
Sap lal Moses, a nga moul oana ngan oan ye Ma
Sap ke nga orekma yorolos su oan ye Ma Sap, tuh
nga in oayapa kifasulosme. 21 In lumah sacna, ke
nga orekma yurin mwet sayen mwet Jew, nga moul
oana sie selos, ac nga tia fahsr tukun Ma Sap lun
mwet Jew, tuh nga in pwanma mwet sayen mwet Jew
nu ke moul. Tia kalmen ouiya se inge pa nga seakos
ma sap lun God, tuh pwayeiya uh nga oan ye ma sap
lun Christ. 22 Inmasrlon mwet su munas in lulalfongi,
nga oru tuh nga in munas oana sie selos, tuh nga in
kifasulosme. Ke ma inge nga ekla ma nukewa nu sin
mwet nukewa, tuh nga in ku in molela kutu selos ke
kutena inkanek nga ku in orekmakin. 23 Nga oru ma
inge nukewa ke sripen Pweng Wo, tuh nga in wi ipeis
ke mwe insewowo kac. 24 Kowos etu na lah mwet
kasrusr puspis wi kasrusr akutun, a mwet sefanna
selos eis molin kutangla. Ke ma inge, kasrusr ouingan
tuh kowos in ku in eis molin kutangla. 25 Mwet srital
nukewa eisalosyang nu ke mwe akpah upa puspis,
tuh elos fah ku in sunya sie tefuro sukawil, a kut
orekma nu ke sie tefuro su ma na nwe tok. 26 Pa oru
nga kasrusr suwosna in sun saflaiya, ac nga oana sie
mwet fisik su tia fisik ke wangin sripa. 27 Nga arulana
akkeye monuk ke puopo, ac sifacna karinginyu tuh
nga in tia sufalla tukun nga fahkak Pweng Wo ac
pwanma mwet nu ke moul in srike.

10 Mwet lili luk, nga kena kowos in esam ma sikyak
nu sin mwet matu lasr su welul Moses meet
ah. Elos nukewa muta ye karinginyuk lun sru in
pukunyeng sac, ac elos nukewa fahsr sasla Meoa
Srusra ke wo ouiya. 2 In pukunyeng uh ac in meoa uh
elos nukewa baptaisla oana mwet fahsr tokol Moses.
3 Elos nukewa kang mwe mongo lun ngun se na, 4 ac
nim mwe nim lun ngun se na. Elos nim ke eot ngun se
na ma welulos fahsr; ac eot sac pa Christ sifacna. 5
Tusruk ne ouinge, pus selos God El tia insewowo se,
pwanang mano misa lalos oalik in acn mwesis. 6 Ma
inge nukewa mwe srikasrak nu sesr, in sensenkakin
kut tuh kut in tia kena nu ke ma koluk, oana elos; 7 in
tia pac alu nu ke ma sruloala, oana kutu selos tuh oru.
Oana Ma imusla uh fahk, “Mwet uh pituki in mongo
ac nimnim, na elos tuyak ac onsrosro.” 8 Kut in tia
moulkin inkanek in kosro, oana kutu selos — ac in len
sefanna, tausin longoul tolu selos misa. 9 Kut in tia
srike Leum, oana kutu selos oru — ac anwuki elos ke
serpent. 10 Kut in tia torkaskas, oana kutu selos tuh
oru — ac elos kunausyukla sin Lipufan lun Misa. 11
Ma inge nukewa sikyak nu selos tuh in mwe srikasrak
nu sin mwet saya, ac simla tuh in mwe sensenkakin
kut. Mweyen we se kut moul kac inge apkuran nu ke
pacl safla. (aiōn g165) 12 Kutena mwet su nunku mu el
tu na ku, wo elan liyaung tuh elan tia putatyang nu
in mwe sruhf. 13 Mwe srife nukewa ma kowos sun
uh, mwet saya elos wi pac sun tari. Tusruktu God El
liyaung na wuleang lal, ac El ac tia fuhlela in srifeyuk
kowos alukela ku lowos. Ke pacl se srifeyuk kowos,
El ac fah akkeye kowos ac sot inkanek in mutangla
ac kaingkunla ma inge. 14 Ouinge, mwet kawuk saok
luk, kowos in karingin kowos liki alyalu nu ke ma
sruloala. 15 Nga kaskas nu suwos oana mwet kalem
in nunak. Kowos in sifacna motkwala ma nga fahk
uh. 16 Cup se ma kut sang kulo nu sin God kac ke
Kufwa lun Leum, ya kut tia ipeis ke srahn Christ ke
pacl se kut nim kac? Ac bread se su kut kunsalik, ya
kut tia ipeis ke monin Christ ke kut mongo kac? 17
Ke sripen oasr lof in bread sefanna, kut finne mwet
pus a kut mano sefanna, mweyen kut nukewa ipeis
ke bread sefanna. 18 Nunku ke mwet Israel: elos su
kang ma kisakinyuk fin loang uh, elos tukeni kulansap
ke loang uh nu sin God. 19 Ya kalmen fahk luk uh
pa, ma sruloala ku mwe mongo ma kisayang nu kac,
oasr sripa? 20 Mo! Kalmen ma nga fahk uh pa ma

kisakinyuk fin loang lun mwet pegan ma itukyang nu
sin demon uh, ac tia nu sin God. Ac nga tia lungse
kowos in asruoki yurin demon uh. 21 Kowos tia ku in
nim ke cup lun Leum ac oayapa ke cup lun demon
uh. Kowos tia ku in mongo ke tepu lun Leum ac
oayapa ke tepu lun demon uh. 22 Kut fin oru ouinge
kut ac akkasrkusrakye Leum ac oru elan lemta. Na
mea, kut nunku mu kut ku lukel? 23 Kutu mwet uh
fahk, “Ma nukewa filfilla nu sesr.” Pwaye, tusruktu tia
ma nukewa wo, ac tia ma nukewa mwe musaeak
mwet uh. 24 Wangin sie mwet in suk ma ac wo nu sel
sifacna, a elan suk ma ac wo nu sin mwet ngia. 25
Kowos sukosok in kang kutena ikwa ma kukakinyuk
ke nien kuka, ac nimet elya in siyuk lah oal ku tia oal.
26 Tuh oana Ma Simusla uh fahk, “Faclu ac koano ma
lun Leum God.” 27 Sie mwet su tia lulalfongi ke Christ
fin suli kowos in welul mongo, ac kowos fin som nu
kac, kang ma filiyuki ye motowos ac tia kusen siyuk
lah oal ku tia oal. 28 Tusruktu fin oasr sie mwet fahk
nu suwos, “Mwe mongo inge ma kisakinyukyang nu
ke ma sruloala,” na nimet kang mwe mongo ingan,
ke na sripen mwet se su fahkot nu suwos an. Finne
ac wo suwos, 29 tuh mwet se ingan ku in fohsak
mweyen el pangon mu oal. Na mwet se fin siyuk,
“Efu ku elya in nunak lun mwet saya in tuh sikulyuki
sukosok luk? 30 Nga fin sang kulo nu sin God ke
mwe mongo nak, efu ku kutena mwet in akkolukyeyu
ke mwe mongo ma nga sang kulo kac?” 31 Ke ma
inge, kowos fin mongo ku nim, ku kutena ma kowos
oru, oru ma nukewa nu ke wolana lun God. 32 Ouiyen
moul lowos in tia mwe aklokoalokye mwet Jew, ku
mwet sayen mwet Jew, ku mwet in church lun God.
33 Oru oana ke nga oru — ke ma nukewa nga oru,
nga srike in akinsewowoye mwet nukewa. Nga tia
nunku ke ma ac wo nu sik sifacna, a ke ma ac wo nu
sin mwet nukewa, tuh elos fah ku in moulla.

11 Kowos in etawiyu, in oana ke nga etawi Christ.
2 Nga kaksakin kowos mweyen kowos esamyu
pacl nukewa, ac kowos fahsrna tukun mwe luti su
nga tuh eis ac tafweot nu suwos. 3 Tusruktu nga
kena kowos in kalem kac lah Christ el sifen mukul
nukewa, ac mukul tuma el sifen mutan kial, ac God El
sifen Christ. 4 Ouinge sie mukul su pre ku fahkak
kas lun God ye mutun mwet uh ke pacl in alu, fin
sunya sifal, el aklusrongtenye sifal, su Christ. 5 Ac
kutena mutan su pre ku fahkak kas lun God ye mutun
mwet uh a wangin ma sunyen sifal, el aklusrongtenye
mukul tumal, su sifal. Wangin ekla inmasrlon mutan
sac ac mutan se su resaiyukla sifal. 6 Mutan se fin
tia sunya sifal, ac fal na nu sel elan kalla aunsifal.
Na ke sripen mwe mwekin se nu sin sie mutan in
resaela sifal ku kalla aunsifal, enenu elan sunya sifal.
7 Mukul se tia enenu in sunya sifal, mweyen el orekla
in luman God ac in wolana lal. A mutan el orekla in
fahkak wolana lun mukul; 8 tuh mukul uh tia orekla
liki mutan, a mutan uh orekla liki mukul. 9 Oayapa
mukul uh tia orekla ke sripen mutan, a mutan orekla
ke sripen mukul. 10 Ouinge, ke sripen lipufan uh, sie
mutan enenu in sunya sifal in fahkak lah el oan ye ku
lun mukul tumal. 11 A funu nu ke moul lasr in Leum,
mutan el tia ku in sifacna fin wangin mukul, ac mukul
tia pac ku in sifacna fin wangin mutan. 12 Tuh oana
ke mutan el tuh orekla liki mukul, in ouiya sacna,
inge mukul uh isusla sin mutan; ac ma nukewa ma
orekla sin God me. 13 Kowos in sifacna nunku lah
ac fal sie mutan in pre nu sin God ke pacl in alu
a wangin ma sunyen sifal. 14 Ya tia ma kalem se
suwos, lah oemeet me aunsuf loeloes lun mukul uh
mwe mwekin se, 15 a fin loes aunsifen sie mutan,
sie ma kato? Itukyang aunsuf loeloes nu sin mutan
tuh in ma afinyen sifal. 16 Tusruktu kutena mwet fin
lungse akukuin kac, pwayena ma nga ac fahk pa:
yorosr, oayapa yurin church lun God nukewa, pa inge
ouiya lasr ke pacl in alu uh. 17 Tusruktu, kas in kasru
luk nu suwos inge ma nu ke pacl kowos tukeni in
alu — nga tia kaksakin kowos, mweyen yohk ma
koluk sikyak liki ma wo. 18 Ma se meet, nga lohng mu
oasr srisrielik inmasrlowos ke pacl kowos tukeni uh;
ac nga lulalfongi mu kutu ma nga lohng uh pwaye.
19 (Ac nuna oasr srisrielik inmasrlowos, tuh elos su
inse pwaye inmasrlowos in akilenyuk.) 20 Pacl kowos
tukeni nu sie, tia Kufwa lun Leum pa kowos oru. 21
Tuh ke kowos mongo, kais sie sa na kang ma nal
sifacna, pwanang kutu mwet uh masrinsral a kutu
sruhila. 22 Mea, wangin lohm suwos sifacna kowos
in mongo ac nim we? Ya ac wo suwos in pilesru
church lun God ac akmwekinyalos su muta in enenu?
Mea kowos nunku mu nga ac fahk nu suwos ke ma
inge? Ya nga ac kaksakin kowos? Tiana ku! 23 Tuh
mwe luti nga tuh eis sin Leum nga tafweot tari nu
suwos: tuh Leum Jesus, in fong se ke tukakinyukyak
el, el eis bread, 24 ac ke el sang kulo tari, el kunsalik

ac fahk, “Eis, mongo; ma inge monuk ma musalla
keiwos. Kowos oru ma inge in esamyu.” 25 Oayapa,
tukun el mongo tari, el eis cup sac ac fahk, “Cup se
inge wuleang sasu ke srahk. Ke kowos nim, kowos
in oru ma inge in esamyu.” 26 Tuh pacl e nukewa
kowos mongo bread inge ac nim ke cup se inge,
kowos fahkak misa lun Leum nwe ke pacl se el sifil
tuku. 27 Ke ma inge, el su mongo bread inge ac
nim ke cup lun Leum ke sie ouiya tia suwohs, oasr
mwatal ke monin Leum ac srahn Leum. 28 A lela
kais sie mwet in sifacna tuni ouiyen moul lal meet liki
el mongo ke bread inge ac nim ke cup se inge. 29
Mweyen el fin tia akilen kalmen monin Leum ke pacl
el mongo bread ac nim ke cup, el use nununku nu
facl sifacna ke el mongo ac nim. 30 Pa ingan sripa se
oru mwet puspis inmasrlowos mas ac munas, ac kutu
misa tari. 31 Kut fin sifacna tuni kut meet, kut fah tia
nununkeyuk. 32 Tusruktu Leum God El nununkekut
ac kai kut tuh kut fah tia wi faclu lisyukla. 33 Ke ma
inge, mwet lili luk, ke kowos tukeni nu sie in mongo
ke Kufwa lun Leum, kowos in tupan sie sin sie. 34 Ac
fin oasr mwet masrinsral, lela elan mongoi in lohm
sel, tuh kowos fah tia nununkeyuk ke kowos tukeni
nu sie. Ac sripa saya an, nga fah akkalemye ke nga
fahsrot nu yuruwos.

12 Inge, ke ma kowos sim kac ke mwe sang sin
Ngun Mutal. Mwet lili, nga kena kowos in etu
ma pwaye kac uh. 2 Kowos etu lah ke pacl se kowos
srakna moulkin moul in lohsr, kowos tuh kolyukla ke
inkanek tafongla puspis tuh kowos in alu nu ke ma
sruloala ma wangin moul la. 3 Nga lungse kowos in
etu lah wangin sie mwet su kolyuk sin Ngun lun God
ku in fahk, “Jesus elan selngawiyuk!” Oayapa wangin
sie mwet ku in sifacna fahkak, “Jesus el Leum,” el fin
tia kolyuk sin Ngun Mutal. 4 Oasr kain in mwe sang
puspis lun ngun ac ma inge tia oana sie, tusruktu ma
sin Ngun sefanna. 5 Oasr kain in kulansap ma tia
oana sie, tusruktu ma inge kulansupu Leum sefanna.
6 Oasr kain in talan itukyang nu sin mwet uh ma tia
oana sie, tusruktu God sefanna pa sang talan inge nu
sin mwet nukewa. 7 God El akkalemye nu sin kais
sie mwet lah ngunal oasr in elos, tuh in mwe akwoye
mwet nukewa. 8 Ngun el sang nu sin sie mwet mwe
fahkak ke lalmwetmet, ac Ngun sacna el sang nu
sin sie pacna mwet mwe fahkak ke etauk. 9 Nuna
Ngun sacna el sang lulalfongi nu sin sie mwet, ac
nu sin siena mwet el sang ku in akkeyala mas. 10
Ngun se inge el asang nu sin sie mwet ku in orek
mwenmen; ac nu sin siena, ku in fahkak kas lun God;
ac nu sin sie pac, ku in akilen inmasrlon mwe sang
ma tuku sin Ngun me ac ma tia tuku sin Ngun me. Nu
sin sie mwet el sang ku in kaskaskin siena kain in
pusra, ac nu sin sie el sang ku in aketeya pusra inge.
11 Tusruktu Ngun sacna pa oru ma inge nukewa. El
sang nu sin kais sie mwet mwe sang su tia oana
sie, fal nu ke lungse lal. 12 Christ el oana sie mano
ma oasr lah puspis kac; finne lah puspis oasr kac, a
mano sefanna. 13 Ouinge, kut nukewa baptaisla ke
Ngun sacna nu ke mano sefanna — kut finne mwet
Jew ku mwet sayen mwet Jew, kut finne mwet kohs
ku mwet sukosok; ac God El okoama Ngun sefanna
nu in kut nukewa. 14 Tuh mano se tia orekla ke lah
sefanna, a ke lah puspis. 15 Sie nia fin fahk, “Mweyen
nga tia pao, nga tia ma lun mano,” na mea pwaye lah
el tia lahn mano sac? 16 Ac insrac fin fahk, “Mweyen
nga tia atronmuta se, nga tia lahn mano sacn,” na
mea, pwaye lah el tia lahn mano sac? 17 Mano nufon
se fin atronmuta mukena, ac ku in lohng fuka? Ac
fin insrac mukena, ac ku in ngok fuka? 18 A God El
oakiya lah nukewa tia oana sie in mano se, fal nu ke
lungse lal. 19 Ac tuh wangin mano fin lah nukewa kac
kain sefanna! 20 Tusruktu, oasr lah puspis, a mano
sefanna. 21 Ouinge, atronmuta el tia ku in fahk nu
sel pao, “Nga tia enenekom!” Ac sifa tia pac ku in
fahk nu sel nia, “Nga tia enenekom!” 22 Pwayeiya uh,
lahn mano ma luman munas uh, arulana eneneyuk;
23 ac lah ma kut nunku mu tia arulana yohk sripa,
pa kut karingin wo uh; ac lah ma tia arulana wo in
liyeyuk, kut nokomla in wo, 24 a lah ma wo in liyeyuk
tia enenu in orek ouinge. God sifacna El orani lah
nukewa ke mano in sie ouiya ma ac akwoye lah ma
oasr enenu la. 25 Ac ouinge wangin sralik in mano
se, a lah nukewa akaringini. 26 Sie lah fin keok, lah
nukewa wi keok; sie lah fin kaksakinyuk, lah nukewa
wi engan. 27 Kowos nukewa monin Christ, ac kais sie
suwos lahn manol. 28 God El oakikowosi nukewa in
acn suwos in church: acn se meet nu sin mwet sap,
akluo mwet palu, aktolu mwet luti; na tufah elos su
orek mwenmen, elos su itukyang ku nu se in akkeyala
mas, ku mwet kasru, mwet kol, ku elos su kaskaskin
siena kain pusra. 29 Tia elos nukewa mwet sap ku
mwet palu ku mwet luti. Tia mwet nukewa oasr ku

yoro in orek mwenmen 30 ku in akkeyala mas ku in
kaskaskin siena kain pusra, ku aketeya kalmen pusra
inge. 31 Ke ma inge kowos in sang insiowos in suk
mwe sang ma yohk sripa uh. Tusruktu inge nga ac
akkalemye ouiya se ma wo liki nukewa.

13 Nga finne ku in kaskas ke kas lun mwet ac
kas lun lipufan, a fin wangin lungse yuruk, nga
ac oana pusren brass su tungtung, ku cymbal su
erarrar. 2 Nga finne ku in fahkak kas lun God, ac
etu ma lukma nukewa ac etauk nukewa; ac fin oasr
yuruk lulalfongi nukewa in mokle eol, a fin wangin
lungse yuruk, nga wangin. 3 Nga finne kitala ma luk
nukewa ac sang monuk in firiryak — a fin wangin
lungse yuruk, nga tia akwoyeyuk kac. 4 Lungse el
mongfisrasr ac kulang; lungse el tia sok, lungse el tia
sifacna konkin, el tia inse fulat; 5 lungse el tia oru ma
sufal, el tia nunku kacl sifacna, el tia sa in mulat, el tia
oakla ma koluk orek nu sel. 6 Lungse el tia engan ke
ma koluk, a el engan ke ma pwaye. 7 Lungse el tiana
fuhleak; el lulalfongi ac finsrak ac muteng in pacl
nukewa. 8 Lungse el tiana wanginla. A funu ke kas in
palu, ma nu ke kitin pacl; ac mwe sang in kaskas ke
siena kain pusra ac fah tui; ac etauk ac fah wanginla
pac. 9 Tuh etauk lasr ac fahkak lasr ke kas lun God
tiana fonla; 10 a ke ma su fonla ac suwoslana ac
tuku, na ma su tia fonla ac fah wanginla. 11 Ke nga
tulik, nga kaskas oana tulik, etu luk oana etu lun tulik,
ac nga nunku oana tulik; a inge ke nga mwet matu,
nga sisla ouiya lun tulik. 12 Liye lasr ke God in pacl
inge, oana ke kut ngetang nu ke sie selngun ohk; a
tok kut fah ngetani sie sin sie. Inge nga etu tafu na; a
tok ac fah fonla etu luk — oana ke God El arulana
eteyu. 13 Ac inge oasr lulalfongi, finsrak ac lungse;
ac ma se ma yohk sin ma tolu inge pa lungse.

14 Ke ma inge, lungse pa kowos ac kwafe kowos
nu kac. Kowos in oayapa kwafe kowos nu ke
mwe sang lun ngun, yokna ke mwe sang lun sulkakin
kas lun God. 2 Mwet se ma kaskaskin siena kain
pusra el tia kaskas nu sin mwet uh a nu sin God,
mweyen wangin mwet kalem kac. El kaskas ke ma
lukma ke ku lun Ngun. 3 Tusruktu mwet se su sulkakin
kas lun God el kaskas nu sin mwet uh ke kas in
kasrelos, kas in akkeyalos, ac kas in akwoyalos. 4
Mwet se ma kaskaskin siena kain pusra el kasrel
sifacna, a mwet se ma sulkakin kas lun God el kasru
mwet nukewa su tukeni in church. 5 Wo sik kowos
nukewa in kaskaskin siena kain pusra; a wo liki na tuh
in oasr mwe sang yuruwos in sulkakin kas lun God.
Tuh yohk sripen mwet se su sulkakin kas lun God liki
el su kaskaskin siena kain pusra — sayen fin oasr sie
su ku in aketeya ma el fahk, tuh church nufon sac fah
eis kasru kac. 6 Ke ma inge, mwet wiuk in lulalfongi,
nga fin fahsrot nu yuruwos, ya oasr sripa nu suwos
nga fin kaskaskin siena kain pusra? Ac wanginna,
nga fin tia fahkak nu suwos sie mwe fahkak sin God
me, ku kas in etauk, ku kas in purakak nunkowos,
ku kas in luti. 7 Nunku ke sie flute ku harp, kain in
mwe srital on ma wangin moul la — mwet uh ac etu
fuka ahyen on soko fin tia kalem pusren kais sie
note kac? 8 Ac mwet ukuk se fin tia ukya mwe ukuk
uh in kalem, su ac akola nu ke mweun? 9 In ouiya
sacna, mwet uh ac kalem fuka ke ma kowos fahk uh
kowos fin kaskaskin siena kain pusra ma tiana kalem
uh? Kas lowos uh ac wanginla yen engyeng uh! 10
Pukanten kain in kas fin faclu ma tia oana sie, a kain
in kas inge nukewa oasr kalmeya. 11 Sie mwet fin
sramsram ke kas ma nga tia etu, na el oana sie mwet
sac nu sik, ac nga mwet sac se pac nu sel. 12 Ke
kowos kena eis mwe sang lun Ngun, kowos enenu in
akyokye orekmakinyen mwe sang ma ac kasru in
musaeak mwet in church. 13 Mwet se ma kaskaskin
siena kain pusra, elan pre tuh in itukyang nu sel mwe
sang in akkalemye ma el fahk. 14 Tuh nga fin pre
ke siena kain pusra, ngunik el pre, a nunkuk wangin
kac. 15 Na mea nga ac oru? Nga fah pre ke ngunik,
ac nga fah oayapa pre ke nunak luk; nga fah on ke
ngunik, ac nga fah oayapa on ke nunak luk. 16 Ke
kom sang kulo nu sin God ke ngun mukena, mwet
saya se su wi tukeni sac el ac ku in wi fahk “Amen”
fuka nu ke pre in sang kulo lom, ke el tia ku in etu
ma kom fahk an? 17 Pre in sang kulo lom nu sin
God finne wo, ac tiana kasru mwet se ngia. 18 Nga
kulo nu sin God lah nga kaskaskin siena kain pusra
yohk liki kowos nukewa. 19 Tusruktu ke pacl in alu
in church, wo sik in kaskaskin kas limekosr na ma
mwet uh ku in kalem kac ac eis etauk kac, liki na in
kaskaskin tausin puspis kas in siena kain pusra. 20
Mwet Christian wiuk, kowos in tia elahn tulik in nunak
lowos. Tusruktu in ma koluk, lela in wangin mwatuwos
oana tulik srisrik; a in nunak lowos, kowos in nunak
oana mwet matu. 21 In Ma Simusla oasr ma simla su

fahk: “Ke kaskas lun mwet su siena kas lalos, Nga
fah kaskas nu sin mwet luk, Leum El fahk. Nga fah
kaskas ke oalin mwet sac uh, Tusruktu, ne ouinge,
mwet luk fah tia porongeyu.” 22 Ouinge, mwe sang
lun kaskas ke siena kain pusra el oana sie mwe akul
nu sin mwet selulalfongi, ac tia nu sin mwet lulalfongi.
Ac sulkakinyen kas lun God pa sie mwe akul nu sin
mwet lulalfongi, ac tia nu sin mwet selulalfongi. 23
Ke ouinge uh, fin oasr tukeni lun mwet in church,
ac mwet nukewa mutawauk in kaskaskin siena kain
pusra — ac kutu mwet saya, ku mwet sululalfongi
utyak wi, ya elos ac tia fahk mu kowos mwet wel? 24
A elos nukewa fin sulkakin kas lun God ke sie mwet
selulalfongi ku sie mwet saya utyak, na el ac ku in
akilenak ma koluk lal ke ma el lohng uh. El ac fah
nununkal sifacna ke ma el lohng inge, 25 ac el ac
fahkak nunak lukma lal ye mutun mwet tukeni uh, ac
el ac fah faksufi ac alu nu sin God ac fahk, “Pwayena
lah God El oasr yuruwos!” 26 Mwet lulalfongi wiuk, pa
inge kalmen ma nga fahk uh. Ke kowos tukeni nu ke
alu, sie mwet uh ac on, sie elan luti, sie elan fahkak
mwe fahkak sin God me, sie pac elan kaskaskin
siena kain pusra, ac sie pac elan aketeya pusra inge.
Ma nukewa enenu in mwe musaeak mwet in church.
27 Kutena mwet fin kaskaskin siena kain pusra, lela in
tia pus liki mwet luo ku tolu, ac elos in kais sie eis
pacl lalos, ac sie pac mwet in aketeya ma srumunyuk
uh. 28 Tusruktu fin wangin mwet ku in aketeya, na
mwet se ma kaskaskin siena kain pusra el enenu in
misla, ac kaskas na nu sel sifacna ac nu sin God. 29
Mwet luo ku tolu su oasr mwe fahkak sin God me
elos in eis kunalos, na mwet ngia in lohang akwoya
nu ke ma elos fahk. 30 Tusruktu mwet se fin muta in
tukeni uh ac el eis sie mwe fahkak sin God, mwet se
ma kaskas uh enenu in tui. 31 Kais sie suwos ku in
eis pacl la in fahkak kas lun God, tuh mwet nukewa
in ku in lutlut kac ac eis ku lalos kac. 32 Sie mwet
su sulkakin kas lun God el enenu in karinganang
mwe sang se ma itukyang nu sel, 33 mweyen God
El tia pangon kut nu ke ouiya oraru, a nu ke ouiya
misla. Oana in church nukewa lun mwet lun God,
34 mutan elos enenu in misla ke pacl in tukeni uh.
Elos in tia kaskas, a elos in pusisel, fal nu ke Ma Sap
lun mwet Jew. 35 Elos fin lungse etu ke kutena ma,
elos fah siyuk sin mukul tumalos in lohm selos. Sie
mwe mwekin fin sie mutan el kaskas ke pacl in tukeni
lun church. 36 Kowos mwet in church Corinth, mea
pwaye lah kas lun God tuku yuruwos me? Ya kowos
mukena pa kas lun God tuku nu se uh? 37 Mwet se
fin nunku mu el mwet utuk kas lun God, ku oasr mwe
sang lun ngun yorol, elan akilen lah ma nga simis nu
suwos inge ma Leum Jesus el sapkin. 38 Tusruktu el
fin tia lohang nu ke kas luk inge, nimet kowos lohang
nu sel. 39 Ke ma inge, mwet lulalfongi wiuk, kowos in
insianaung in sulkakin kas lun God, tusruktu nimet
ikol mwet lulalfongi su kaskaskin siena kain pusra. 40
Kowos in oru ma nukewa in ouiya fal ac in takla wo.

15 Inge, mwet lili ac lulu, nga lungse akesmakinye
kowos ke Pweng Wo su nga fahkak kac nu
suwos, ac su kowos eis, ac su lulalfongi lowos tu ku
kac. 2 Pa inge Wosasu su nga fahkak nu suwos.
Kowos moliyukla ke sripen Wosasu, kowos fin sruokya
na ku — a kowos fin tia, na lulalfongi lowos wangin
sripa. 3 Nga tafweot nu suwos ma nga eis tari, su
arulana yohk sripa: tuh Christ el misa ke ma koluk
lasr, oana simla in Ma Simusla; 4 el tuh pukpuki,
ac akmolyeyukyak el ke len se aktolu, fal nu ke Ma
Simusla; 5 el sikyang nu sel Peter, ac toko nu sin
mwet sap singoul luo. 6 Na sie pacl tok, el sikyang nu
sin mwet pus liki lumfoko sin mwet fahsr tokol meet.
Pus selos srakna moul, a kutu selos misa tari. 7 Na
el sikyang nu sel James, ac toko nu sin mwet sap
nukewa. 8 Na e tok, el sikme pac nu sik — finne nga
oana sie su isusla meet liki pacl fal. 9 Tuh nga srik
sin mwet sap nukewa — nga tia pac fal in pangpang
sie mwet sap, mweyen nga tuh kalyei church lun
God. 10 Tuh kulang lun God pa oru nga sie mwet sap
inge, ac kulang lal nu sik tia wangin sripa. Tuh nga
orekma yohk liki kutena mwet sap saya. Tusruktu tia
nga pa oru uh, a lungkulang lun God su orekma in
nga. 11 Ke ma inge, oana sie finne ma sik ku ma
selos, tuh pa inge ma kut nukewa fahkak in luti lasr,
ac pa inge ma kowos lulalfongi. 12 Inge, mwe fahkak
lasr uh pa Christ el akmoulyeyukyak liki misa, na efu
ku kutu suwos fahk mu wangin moulyak liki misa? 13
Fin pwaye, kalmac pa Christ el tiana moulyak; 14 ac
Christ el fin tia moulyak liki misa, na wangin sripen
mwe luti lasr, ac wangin pac sripen lulalfongi lowos.
15 Tia ma inge mukena, a kut orek loh kikiap ke God,
mweyen kut fahk mu El akmoulyelak Christ liki misa
— a fin pwaye lah mwet misa elos tia moulyak, na El
tia pac akmoulyelak Christ. 16 Tuh mwet misa fin tia

moulyak, Christ el tia pac moulyak. **17** Ac Christ el
fin tia moulyak, na lulalfongi lowos wangin sripa, ac
kowos srakna tuhlac in ma koluk lowos. **18** Ac oayapa
kalmac pa mwet lulalfongi in Christ su misa tari, elos
wanginla. **19** Finsrak lasr in Christ fin ma na nu ke
moul se inge mukena, na fal mwet uh in pakomutasr
yohk liki mwet nukewa. **20** Tusruktu suwosiya pa
Christ el akmoulyeyukyak liki misa, in mwe akpwayei
lah elos su motul in misa fah oayapa akmoulyeyukyak.
21 Tuh oana ke misa tuku ke sie mwet, in lumah
sacna moulyak liki misa tuku pac ke sie mwet. **22** Tuh
oana ke mwet nukewa misa ke sripen kupasr lalos
nu sel Adam, in lumah sacna mwet e nukewa fah
akmoulyeyukyak ke sripen kupasr lalos nu sin Christ.
23 Tusruktu kais sie fah akmoulyeyukyak fal nu ke
pacl oakwuki nu sel: Christ pa emeet; na elos nukewa
su ma lal fah akmoulyeyukyak pac ke pacl se el ac
foloko. **24** Na ac fah safla faclu. Christ el fah kutangla
ku nukewa lun ngun koluk, oayapa mwet kol ac wal
lun ngun inge, ac el ac fah sang Tokosrai nu sin
God Papa. **25** Tuh Christ el fah leum nwe ke God El
kutangla mwet lokoalok nukewa ac fuhlelosi ye nien
Christ. **26** Mwet lokoalok se ma ac fah kutangyukla
oetok uh pa misa. **27** Tuh Ma Simusla uh fahk, "God El
likiya [ma] nukewa nu ye nial." Kalem lah God sifacna
El tia oasr in kas se inge "ma nukewa" mweyen El
pa filiya ma nukewa ye Christ. **28** Tusruktu ke ma
nukewa filiyuki tari nu ye kolyuk lun Christ, na el,
Wen, fah sifacna likilya ye God, su likiya ma nukewa
yal; ac God El fah leum fin ma nukewa. **29** Inge, fuka
mwet su baptaisla inen mwet misa? Efu ku elos in
oru? Fin pwaye lah mwet misa tia moulyak, oana ke
kutu mwet uh fahk, na efu ku mwet inge baptaisla
ke inen mwet misa? **30** Ac funu kut, efu ku kut moul
in sensen ke ao nukewa? **31** Mwet lili ac lulu, nga
suiya misa len nukewa! Konkin luk keiwos, ke sripen
kupasr lasr yurin Christ Jesus Leum lasr, pa oru ngan
fahkla ma se inge. **32** Fin pa nga anwuk lain mwet
su oana "kosro sulallal" in Ephesus, oana mwet su
ac nuna misa na, ac mwe mea nu sik? Tusruktu fin
mwet misa ac tia akmoulyeyukyak, na tari kut in oru
oana kas se ma fahk mu, "Lela kut in mongo ac nim,
tuh kut ac misa lutu." **33** Kowos in tia kiapweyukla.
"Mwet kawuk koluk uh ku in kunausla elah wo uh." **34**
Kowos in asmakla ac tulokinya ouiya koluk lowos.
Nga fahk ma inge in akmwekinye kowos: kutu suwos
tia etu God. **35** Oasr mwet ac siyuk, "Mwet misa uh ac
akmoulyeyukyak fuka? Ac kain in mano fuka lalos?"
36 Kom lalfon! Ke kom yukwiya sie fita infohk uh, tia
ku in srunak fin tia misa meet. **37** Ac ma kom yukwiya
uh tia monin sak nufon soko, a fita se na — sahp fiten
wheat se ku fiten sie pacna kain. **38** God El sang sie
mano nu ke kais sie fita, fal nu ke lungse lal; El sang
nu sin kais sie fita mano se ma ac fal nu kac. **39** Ac
ikwen ma moul nukewa tia kain ikwa sefanna. Ikwen
mwet uh sie kain, ikwen ma orakrak uh sie pac kain,
ikwen won uh sie pac kain, ac ikwen ik uh sie pacna
kain. **40** Ac oasr pac mano lun ma inkusrao, ac mano
lun ma fin faclu. Wolana lun mano ke ma inkusrao sie
liki wolana lun mano ke ma oan fin faclu. **41** Oasr
wolana lun faht uh, ac sie pac wolana lun malem,
ac oasr sie pacna wolana lun itu uh, tuh kais sie itu
tia oana sie wolana la. **42** Ac fah oapana inge ke
pacl se God El ac akmoulyauk mwet misa. Ke mano
se pukpuki, ma ac kulawi; ke ac akmoulyeyukyak,
mano sac ac tia kulawi. **43** Mano se ma pukpuki,
sukato ac munas; a mano se ma akmoulyeyukyak ac
fah oasku ac ku. **44** Ke pukpuki, el sie mano ikwa;
ke akmoulyeyukyak, el ac fah sie mano ngun. Ke
sripen oasr mano ikwa se, ouinge enenu pac in oasr
mano ngun se. **45** Tuh Ma Simusla uh fahk, "Mwet
se oemeet ah, Adam, el orekla tuh sie ma moul"; a
Adam se safla el Ngun in sang moul. **46** Tia moul
in ngun pa meet, a moul in ikwa, na toko fah moul
in ngun. **47** Adam se meet orekla ke fohk lun faclu;
Adam se akluo el tuku inkusrao me. **48** Elos su ma
lun faclu, elos oana el su orekla ke fohk lun faclu;
elos su ma lun kusrao elos oana el su tuku inkusrao
me. **49** Oana ke kut nukum luman mwet se ma orekla
ke fohk uh, ouinge kut ac fah nokomang luman Mwet
se ma tuku inkusrao me. **50** Mwet lulalfongi wiuk,
kalmen ma nga fahk uh pa ma orekla ke ikwa ac
srah koflana ipeis ke Tokosrai lun God, ac ma kulawi
koflana ipeis ke ma ac tia kulawi. **51** Porongo ke
nga ac akkalemye sie ma lukma: tia kut nukewa ac
fah misa, tusruktu kut nukewa fah ekla **52** in kitin
pacl na, oana sarup se, ke mwe ukuk safla uh ac
kasla. Tuh pacl se mwe ukuk uh kas, mwet misa ac
fah akmoulyeyukyak ac tia sifil misa, ac kut nukewa
ac fah ekla. **53** Tuh ma su kulawi enenu in ekla ac
nokomang ma su ac tia kulawi; ma su ac misa enenu
in ekla ac nokomang ma su tia ku in misa. **54** Na

ke ma su misa ac kulawi ekla tari nu ke ma ac tia
ku in misa ku kulawi, na Ma Simusla se inge ac fah
akpwayeiyuk, “Misa kutangyukla tari!” 55 “Misa, pia
kutangla lom an? Misa, pia mwe anwuk lom an?”
(Hadēs g86) 56 Mwe anwuk lun misa pa ma koluk, ac
ku lun ma koluk pa Ma Sap. 57 A kulo nu sin God,
su ase kutangla nu sesr ke Leum lasr Jesus Christ!
58 Ke ma inge, mwet wiuk in lulalfongi su arulana
saok sik, kowos in tu na ku ac tia mokuikui. Kowos
in moniyuk in orekma nu sin Leum pacl nukewa, ke
sripen kowos etu lah orekma lowos nu sin Leum tia
ma pilasr.

16 Inge, ke mani se ma kowos ac orani in sang
kasru un mwet lun God in acn Judea: kowos
enenu in oru oana ma nga tuh fahk nu sin church
in acn Galatia. 2 Sunday nukewa kais sie suwos in
srela kutu mani, fal nu ke lupan molin orekma lun
kais sie. Orani ac karinganang ma inge, tuh in fah
wangin sifil orani mani ke pacl se nga ac tuku. 3
Tukun nga sun kowos, nga ac fah supwala mwet ma
kowos sulela in usla mwe sang lowos nu Jerusalem,
wi leta in tukakunulos. 4 Fin fal nga in wi som, na elos
ku in wiyu som. 5 Nga fah tuku nu yuruwos tukun nga
oru fufahsryesr luk in acn Macedonia, mweyen nga
akoo nga in som nu we. 6 Nga finsrak ngan muta
yuruwos ke kutu pacl, sahp ke pacl in mihsrisr uh
nufon, na kowos fah ku in kasreyu ke fufahsryesr luk
nu in kutena acn nga ac som nu we toko. 7 Nga tia
lungse sa fahsrot inge ac muta yuruwos ke kitin pacl
na, a nga finsrak mu ngan fah fahsrot ac muta paht
yuruwos, fin ou lungse lun Leum. 8 Nga ac mutana
Ephesus nwe ke len in Pentecost. 9 Oasr pacl na
wowo nu sik in oru sie orekma yohk sripa in acn
se inge, finne oasr mwet puspis lainyu. 10 Timothy
el fin fahsrot, kowos in arulana liyalang wo tuh in
wangin mwe fosrnga nu sel, mweyen el mwet orekma
lun Leum, oana nga. 11 Nimet lela kutena mwet in
pilesral, a kowos in kasrel ke fufahsryesr lal tuh in
misla, elan ku in foloko nu yuruk; mweyen nga soano
foloko lal wi mwet wiasr pac in orekma uh. 12 Ac funu
kacl Apollos, sie pac mwet wiasr in orekma uh, pacl
pus nga kwafe sel elan fahsrot nu yuruwos wi mwet
lulalfongi pac wiasr saya, a el soenna nunku mu pacl
fal elan fahsrot. Tusruktu el fin konauk pacl wo, el
ac fah fahsrot. 13 Kowos in ngusrikyak, tu na ku in
lulalfongi; kowos in pulaik na, ac akkeye insiowos. 14
Oru orekma lowos nukewa ke lungse. 15 Kowos etu
kacl Stephanas ac sou lal; elos pa forla oemeet in acn
Achaia, ac eisalosyang sifacna tuh elos in orekma
in kasru mwet lun God. Mwet wiuk in lulalfongi, nga
kwafe suwos, 16 tuh kowos in akos mwet kol ouinge,
ac kutepacna mwet ma welulos orekma ac kulansap.
17 Nga engan ke Stephanas, Fortunatus, ac Achaicus
elos tuh tuku ah, mweyen elos aolkowosla ke kowos
wangin, 18 ac akkeyeyu, oana ke elos tuh akkeye
kowos. Fal in akilenyuk mwet ouinge. 19 Church in
kais sie acn in Asia paing kowos. Aquila ac Priscilla
ac church se ma muta tukeni in lohm selos ah elos wi
pac arulana paing kowos inen Leum lasr. 20 Mwet
lulalfongi nukewa wiowos in acn se inge elos paing
kowos. Kowos in paing sie sin sie ke lungse pwaye.
21 Nga simis kas inge ke pouk sifacna: [Lung luk nu
suwos, nga Paul]. 22 Kutena mwet su tia lungse Leum
— fal in selngawiyuk el! [Marana tha — Leum lasr,
fahsru]! 23 Lungkulang lun Leum Jesus in wi kowos.
24 Lung luk nu suwos nukewa inen Christ Jesus.

Luo Corinth

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke
lungse lun God, ac oayapa Timothy, mwet wiasr in
lulalfongi — Nu sin church lun God in acn Corinth, ac
nu sin mwet lun God nukewa apunla acn Achaia: 2
Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr
ac Leum Jesus Christ. 3 Lela kut in sang kulo nu sin
God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ, Papa su
arulana pakoten, ac God su kasrekut ac akwoyekut!
4 El kasrekut in mwe lokoalok nukewa lasr, tuh kut in
ku in kasru mwet ngia ke kutena mwe lokoalok ma
oasr yorolos, ke ouiyen kasru se pacna ma God El
kasrekut kac. 5 In oana ke kut wi ipeis ke mwe keok
puspis lun Christ, ouinge in Christ kut oayapa ipeis ke
kasru lulap lun God. 6 Kut fin keok, ma inge mwe
kasru ac mwe molela nu suwos; fin kasreyuk kut,
na kasreyuk pac kowos, ac ac fah itukot pac ku nu
suwos tuh kowos in ku in mongfisrasr in mutangla
mwe keok pacna ma kut mutangla. 7 Ke ma inge
finsrak lasr in kowos arulana ku, ac kut etu lah ke
kowos wi ipeis ke keok lasr, kowos oayapa ipeis
ke mwe kasru nu sesr. 8 Mwet lili ac lulu, kut kena
akesmakye kowos ke ma upa su kut tuh pulakin in
acn Asia. Ma toasr su filiyuki facsr arulana yohk ac
toasrlana, oru kut fuhleak finsrak nukewa lasr mu kut
ac moul. 9 Kut nunku mu kut ac misa. Tusruktu ma
inge sikyak tuh kut in tia lulalfongi kacsr sifacna, a kut
in lulalfongi God mukena, su akmoulyauk mwet misa.
10 El molikutla liki mwe sensen puspis ma kut ac ku in
misa kac, ac El ac fah sifil molikutla; ouinge kut filiya
finsrak lasr in El tuh El ac fah sifilpa molikutla 11 oana
ke kowos oayapa kasrekut ke pre lowos. Ouinge pre
puspis lun mwet uh kacsr ac fah topukyuk, ac God
El fah akinsewowoye kut, ac mwet puspis fah sang
kulo nu sin God kacsr. 12 Kut sifacna konkin lah ma
kut pulakin insiasr uh akkalemye lah ouiyen moul
lasr fin faclu pwayena ac suwohs ye mutun God, ac
yokna ke kut tuh muta inmasrlowos, ke sripen ku lun
kulang lun God, ac tia ke lalmwetmet lun mwet. 13
Tuh kut sim nu suwos ke ma na kowos ku in riti ac
kalem kac. Nga finsrak kowos in arulana kalem kac,
14 kowos finne soenna arulana kalem kac inge — tuh
ke Len lun Leum Jesus, kowos ac fah ku in insewowo
kacsr oana ke kut insewowo keiwos. 15 Ke sripen nga
etu na lah ouinge, pwanang nga tuh akoo in fahsrot
nu yuruwos meet, tuh kowos in akinsewowoyeyuk
pacl luo. 16 Mweyen nga lumahla tari ngan mutwata
yuruwos ke fahsr se luk nu Macedonia, ac sifilpa ke
folok luk we me uh, tuh nga in eis kasru luk suwos
nu ke fahla luk nu Judea. 17 Ke nga ako ouinge, ya
kowos nunku mu nga oana mwet ma sa in ekulla
nunak la uh? Pacl nga oru pwapa luk uh, ya nga oru
ke lungse luk sifacna, akola na in fahk, “Aok, aok”
meet, na tok nga ekulla fahk mu “Mo, mo?” 18 A
oana ke God El pwaye ke ma El fahk uh, wulela luk
nu suwos tiana “Aok’ ac oayapa “Mo.” 19 Tuh Jesus
Christ, Wen nutin God, su nga ac Silas ac Timothy
tuh luti nu suwos kacl, el tia sie su sisani “Aok” ac
“Mo.” Pacl nukewa el “Aok” na. 20 Mweyen el pa
“Aok” nu ke wuleang nukewa lun God. Ke ma inge
kut fahk “Amen” inen Jesus Christ, nu ke wolana lun
God. 21 God sifacna pa akkeye kut oayapa kowos
ke kut kupasryang nu sin Christ. God sifacna pa
srikutelik, 22 ac filiya sie mwe akul facsr in akkalemye
lah kut ma lal, ac El ase Ngun Mutal in oan insiasr
tuh in mwe akpwayei ke ma nukewa su El akoela
nu sesr. 23 Nga pang nu sin God tuh El etu nunak
lun insiuk! Nga tuh tila fahsrot nu Corinth ke sripen
nga tia lungse akelyaye kowos. 24 Kut tia srike in
sapkin ma kowos in lulalfongi; kut etu lah kowos tu
ku in lulalfongi. A kut wi kowos orekma, tuh in mwe
akenganye kowos.

2 Ouinge nga tuh sifacna sulela sik in tia sifilpa
fahsrot nu yuruwos, tuh nga in tia akasorye kowos.
2 Mweyen nga fin oru kowos in asor, na su ac ku in
akpwaryeyu? Elos na su nga tuh akasorye. 3 Pa
inge sripen nga tuh sim nu suwos meet ah — nga
tia lungse fahsrot nu yuruwos ac aksupwaryeyuk sin
mwet na ma fal in akenganyeyu. Tuh nga pula tari
lah nga fin engan, na kowos nukewa wi pac engan.
4 Ke nga tuh sim nu suwos, nga tuh inse asor ac
supwarlana ac nga tung pac; tia tuh nga in akasorye
kowos, a tuh kowos in ku in akilen lupan lungse luk
nu suwos nukewa. 5 Inge, fin oasr sie inmasrlowos
su akasorye siena mwet, el tia oru nu sik, a nu suwos
nukewa — ku sahp kutu na suwos. (Nga fahk ouinge
mweyen nga tia lungse in upala nu sel.) 6 Fal tari
kaiyuk ma inkaiyowos tuh sang nu sin mwet se ingan.
7 Na inge, kowos enenu in nunak munas nu sel ac
akkeyal, tuh asor lal in tia yokelik, pwanang el fuhleak
lulalfongi lal. 8 Ouinge nga kwafe suwos in akkalemye

nu sel lah pwaye kowos lungse el. 9 Nga tuh sim
nu suwos mweyen nga ke srike kowos, ac liye lah
kowos akola pacl nukewa in akos kas in luti luk. 10
Ke kowos nunak munas nu sin sie mwet, nga wi pac
nunak munas nu sel. Tuh pacl nga nunak munas
— fin oasr ma fal nga in nunak munas kac — nga
oru ma inge ye mutun Christ, ke sripowos, 11 in
kutongilya Satan elan tia kutangkutla, mweyen kut etu
ouiya kutasrik lal. 12 Ke nga sun acn Troas in fahkak
Pweng Wo ke Christ we, nga konauk lah Leum el
ikasla tari inkanek nu ke orekma uh. 13 Tusruktu nga
tuh arulana fosrnga, mweyen nga tia ku in konalak
Titus, mwet wiasr in orekma uh. Ke ma inge nga
wilkas nu sin mwet we, ac som nu Macedonia. 14 A
kut in sang kulo nu sin God! Tuh ke kut ma sefanna
yurin Christ, God El kol kut in kutangla pacl nukewa.
Ac El orekmakin kut in oru tuh etauk ke Christ in
fahsrelik nu yen nukewa oana sie foul na keng. 15
Tuh kut oana sie mwe kisa keng fohlo, ma Christ
el kisakin nu sin God, ac fohlo se inge fahsrelik nu
inmasrlolos su fahsr ke inkanek in moul, oayapa nu
inmasrlolos su fahsr ke inkanek in tuhlac. 16 Tuh nu
selos su ac tuhlac, ma inge oana foulin ma misa su
mwe uniya; a nu selos su ac moulla, ma inge sie foul
keng ma ase moul. Na su ac fal in oru orekma ouinge
uh? 17 Kut tia oana mwet puspis saya, su orekma ke
kas lun God oana ma lusronten ma elos kukakin; a
ke sripen God El supwekut, kut fahk ma na pwaye ye
mutal, oana mwet kulansap lun Christ.

3 Ya kut sifilpa konkin kacsr sifacna ke kut kaskas
ouinge? Ya kut oana mwet saya ma enenu leta in
tukakin kut nu suwos, ku leta in tukakin kut suwos
me? 2 Kowos sifacna pa leta lasr ma simla insiasr,
tuh mwet nukewa in riti ac kalem kac. 3 Kut etu lah
Christ sifacna pa simusla leta se inge ac kut tafwela.
Simla, tia ke ink, a ke Ngun lun God moul; tia fin
eot, a ke insien mwet. 4 Kut fahk ouinge mweyen ke
sripen Christ, yohk lulalfongi lasr ke God. 5 Wangin
kutena ma yorosr ma oru tuh kut in fahk mu kut fal in
oru orekma se inge. Kutena ku ma oasr yorosr ma
sin God me. 6 El pa ase ku nu sesr in kulansupu sie
wuleang sasu, su tia orekla oana ma sap simla uh,
a ma ke Ngun. Tuh ma sap ma simla uh use misa,
a Ngun ase moul. 7 Kais sie leta ke Ma Sap tuh
tafleyuk ke eot, ac wolana lun God sikme ke pacl
se orekla ah. Saromrom ke mutal Moses finne fahsr
in efla, a srakna yohk kuiya pwanang mwet Israel
koflana ngetang suilya. Wolana ke Ma Sap uh (su
pwanang in oasr misa) fin ouinge, 8 fuka yokiyen
wolana su tuku ke orekma lun Ngun! 9 Oasr wolana
ke oakwuk se ma pwanang mwet uh lisyukla, na ac
fuka yokiyen wolana ke oakwuk se su pwanang mwet
uh moliyukla! 10 Ke sripen arulana yohk kalem lun
wolana se inge, kut ku in fahk mu wolana se meet ah
wanginla wolana kac. 11 Fin pwaye lah oasr wolana
ke ma su tuh oan ke kitin pacl, ac fuka lupan yokiyen
wolana ke ma su ac oan ma pahtpat! 12 Ke sripen
oasr finsrak se inge yorosr, kut arulana pulaik. 13 Kut
tia oana Moses, su tuh sang ipin nuknuk se in afinya
mutal tuh mwet Israel in tia liye ke saromrom sac
efla ac wanginla. 14 Aok pwaye lah nunak lalos kauli;
ac nwe misenge nunkalos srakna afyufi ke elos riti
book lun wuleang matu. Mwe afyuf se inge ac fah
tia itukla nwe ke pacl se sie mwet el kupasryang nu
sin Christ. 15 Finne misenge, ke pacl elos riti Ma
Sap lal Moses, mwe afyuf sac srakna lisringya nunak
lalos. 16 Tusruktu ac ku in itukla, oana ke Ma Simusla
uh fahk kacl Moses: “Ma se ma afinya mutal itukla
ke pacl el forang nu sin Leum.” 17 “Leum” se ma
srumunyuk in verse se inge pa Ngun, ac yen Ngun
lun Leum oasr we, oasr sukosok we. 18 Ouinge kut
nukewa tolyukyak ke wolana lun Leum, ac kalmelik
nu saya ke wangin ma afinyen mutasr. Wolana se
inge, su ma sin Leum, aok Ngun, pa ikilkutla nu ke
lumahl sifacna, ac yokyokelik in pacl nukewa.

4 Ke sripen pakoten lun God, El ase orekma se
inge kunasr, ouinge kut tia fuhleak. 2 Kut sisla
orekma lukma ac mwe mwekin nukewa; kut tiana
orekma in kiapu mwet, kut tia pac aktafongye kas
lun God. Ke kalem lulap lun ma pwaye, kut moul ye
mutun God ac srike in fahkkutyak tuh mwet nukewa
in etekut ac lulalfongi kut. 3 Tuh Wosasu se su kut
fahkak fin wikla, el wikla na nu selos su tuhlac. 4
Elos tia lulalfongi, mweyen god koluk lun facl se inge
el aklohsrye nunak lalos. El kosrala tuh elos in tia
liye kalem se ma srelosi — kalem se ma tuku liki
Pweng Wo ke wolana lun Christ, su oapana luman
God. (aiōn g165) 5 Tuh kut tia fahkak kacsr sifacna;
a kut fahkak ke Jesus Christ lah el Leum, ac kut
fahkak lah kut mwet kulansap lowos inen Jesus. 6
God se na su tuh fahk, “Lela kalem in tolak in lohsr
uh!” pa God se su oru kalem lal in tolak insiasr, in

akkalemye nu sesr lah wolana lal pa kalem ke mutun
Jesus Christ. 7 Tusruktu kut, su ma saok lun Ngun uh
oasr yorosr, kut oana ahlu orekla ke fohk kle, tuh in
kalem lah ku fulatlana ma lun God, ac tia ma lasr.
8 Pacl puspis akkeokyeyuk kut, tusruktu kut tiana
kunausyukla; kutu pacl uh kut alolo, tusruktu kut tiana
fuhleak; 9 kalyeiyuk kut, a kut tiana mukaimtalla; ac
finne anwuk kut, kut tia misa. 10 Pacl nukewa kut
pulakin misa lun Jesus in manosr, tuh mwet uh fah ku
pac in liye moul lal in kut. 11 In moul lasr nufon kut
apkuran in misa ke sripen Jesus, tuh moul lal in ku in
liyeyuk in manosr. 12 Kalmeya pa, misa pa orekma
in kut, a moul pa orekma in kowos. 13 Ma Simusla
uh fahk, "Nga lulalfongi, na pa nga kaskas." Kain in
lulalfongi sacna oasr yorosr, pa oru kut kaskas. 14
Kut etu lah God, su akmoulyauk Leum Jesus, El ac
fah oayapa akmoulyekutyak yurin Jesus, ac eis kut
nukewa, wi kowos, nu ye mutal. 15 Ma inge nukewa
orek keiwos; ac ke ac puseni mwet su eis kulang lun
God, ac fah oayapa puseni pre in sang kulo lalos, nu
ke wolana lun God. 16 Ke sripa inge nunak lasr uh
tiana munasla. Manosr finne mutawauk in munasla, a
moul in ngun lasr uh aksasuyeyuk len nu ke len. 17
Ac mwe lokoalok srisrik ma kut keok kac inge, su
ma nu ke kitin pacl na, ac fah pwanma wolana lulap
ac kawil, su yohk liki na mwe lokoalok nu sesr uh.
(aiōnios g166) 18 Tuh kut tiana lohang nu ke ma kut
ku in liye, a nu ke ma su kut tia ku in liye. Ma ku in
liyeyuk uh sukawil, a ma tia ku in liyeyuk uh pa kawil
uh. **(aiōnios g166)**

5 Tuh kut etu lah ke manosr fin faclu ac fah musalla,
su oana sie lohm nuknuk, oasr lohm sesr inkusrao
su tia musa ke poun mwet a musaiyukla sin God, ac
lohm se inge fah oan ma pahtpat. **(aiōnios g166)** 2 Ac
inge kut sasao ke sripen kut arulana ke utyak nu in
lohm sesr inkusrao. 3 Na ke kut ac muta loac, oana
kut in nuknukyang kac ac kut tila koflufol. 4 Ke kut
muta in lohm nuknuk sesr faclu, kut sasao ke ma
upa su toankuti; tia mweyen kut lungse sisla mano
lasr fin faclu, a mweyen kut kena tari eis mano lasr
inkusrao, tuh ma su moul in kutangla misa. 5 God pa
akoekutla nu ke ekla se inge, ac El ase nu sesr Ngun
lal in mwe akpwayei ke ma nukewa su El akoela nu
sesr. 6 Ouinge kut arulana pulaik in pacl nukewa.
Kut etu lah lusen na pacl kut oasr in mano lasr fin
faclu, kut srakna loesla nu ke lohm sin Leum. 7 Tuh
kut moul ke ma kut lulalfongi, tia ke ma kut liye. 8
Nga sifilpa fahk, kut arulana pulaik ac kena yohk in
fahsr liki mano lasr faclu ac som nu yen sesr yurin
Leum. 9 Tusruktu ma se ma yohk sripa oemeet uh
pa kut kena akinsewowoyal, finne in acn sesr inge,
ku in kusrao. 10 Tuh kut nukewa fah tu ye mutun
Christ in nununkeyuk sel. Kais sie sesr fah eis molin
orekma lal ke el moul in mano, fal nu ke ma nukewa
el oru, finne wo ku koluk. 11 Kut etu lah mea kalmen
sangeng sin Leum, ouinge kut srike in pwanma mwet
ngia. God El etu ma nukewa kacsr, ac nga finsrak mu
nunak na pwaye lowos in arulana eteyu pac. 12 Kut
tia srike in sifil yukin kut sifacna nu suwos; a kut srike
in asot sie sripa wo ma kowos ac ku in konkin kacsr,
tuh kowos fah ku in topkolos su konkin ke lumah lun
mwet se, ac tia ke elahl. 13 Ya pwaye mwet uh fahk
mu kut wel? Fin pwaye, kut wel nu sin God. A kut
fin etekut na, ma ke sripowos. 14 Inge, lungse lun
Christ pa leum facsr, ke kut akilen lah sie mwet el
misa ke mwet nukewa, su kalmac pa mwet nukewa
wi ipeis ke misa lal. 15 El misa ke mwet nukewa, tuh
elos su moul fah tia moul nu selos sifacna, a nu sel
su misa ac akmoulyeyukyak kaclos. 16 Ke ma inge,
kut tia sifilpa nunku ke kutena mwet fal nu ke liye
lun mwet uh. Meet, kut tuh nunku kacl Christ fal nu
ke liye lun mwet uh, a inge kut tia sifilpa oru. 17 Ke
sie mwet el kupasryang nu sin Christ, el sie mwet
sasu; ma matu wanginla, ac ma sasu tuku. 18 Ma
inge nukewa oakwuk sin God, su, ke Christ, ikilkutla
liki mwet lokoalok nu ke mwet kawuk lal, ac El ase
nu sesr kunokon se inge, in oru tuh mwet ngia in
mwet kawuk pac lal. 19 Pweng ma kut sulkakin uh pa
inge: God El oru tuh mwet nukewa in mwet kawuk
lal ke Christ. God El tia oakla ma koluk lalos, ac El
akkalemye nu sesr ouiya se ma El oru tuh elos in
mwet kawuk lal. 20 Ke ma inge, kut mwet in tafwema
kas lun Christ, oana in God pa sifacna sensenkakin
kowos ke mwe luti lasr. Kut kwafe suwos ke inen
Christ: lela God Elan ikilkowosla liki mwet lokoalok nu
ke mwet kawuk lal! 21 Wangin ma koluk lun Christ,
a ke sripasr God El oru tuh elan ipeis ke ma koluk
lasr, tuh ke kut kupasryang nu sel kut ku in ipeis ke
suwoswos lun God.

6 Kut, su wi God in oru orekma lal, kut kwafe suwos
tuh kowos in tia pilesru kulang lun God su kowos
eis tari. 2 Lohng ma God El fahk, "Ke sun pacl fal

in fahkak kulang luk nu sum, Nga tuh porongekom;
Ke len in molela tuku, Nga tuh kasrekom." Kowos
porongo! Pa inge pacl wo in eis kulang lun God;
misenge pa len in eis molela! 3 Kut tia lungse kutena
mwet in pangon mu oasr ma sutuu ke orekma lasr,
ke ma inge kut srike in tia oru mwe tukulkul nu
sin kutena mwet. 4 A in ma nukewa kut oru, kut
mongfisrasr in muteng ke mwe lokoalok, ma upa, ac
mwe keok, tuh in kalem lah kut mwet kulansap lun
God. 5 Anwuk kut, kapiri kut, mwet uh wonak lain
kut; akkemkatuyeyuk kut, ac wangin pacl in motul
ku mongo. 6 Kut sifacna fahkkutyak lah kut mwet
kulansap lun God ke moul nasnas lasr, ke etauk, ke
mongfisrasr, ke kulang — oayapa ke Ngun Mutal, ke
lungse pwaye lasr, 7 ke fahkak lasr ke ma pwaye,
ac ke ku lun God. Suwoswos pa mwe mweun lasr,
in lain ma koluk ac in loangekut. 8 Akfulatyeyuk
ac oayapa aklusrongtenyeyuk kut; akkolukyeyuk ac
kaksakinyuk pac kut. Orek kut oana mwet kikiap, sruk
kut kaskas na pwaye; 9 oana kut in mwet nikinyuk,
sruk mwet nukewa etekut; oana kut in mwet misa,
a kut moul na, oana ke kowos liye. Finne kalyeiyuk
kut, a kut tiana anwuki; 10 ne aksupwaryeyuk kut, a
kut insewowo pacl nukewa; oana kut in sukasrup,
sruk kut akkasrupye mwet puspis; oana in wangin
ma lasr, a pwayeiya uh ma nukewa oasr yorosr. 11
Mwet kawuk saok in Corinth! Kut fahk ma na pwaye
nu suwos; kut fahkak nufon ma oan insiasr. 12 Tia
kut pa kaliya insiasr nu suwos; a kowos pa kaliya
insiowos nu sesr. 13 Inge nga kaskas nu suwos oana
kowos in ma na nutik: kowos in oayapa lungse kut ke
insiowos nufon. 14 Kowos in tia kupasryang nu sin
mwet tia lulalfongi ke orekma lowos, mweyen tiana
ku. Ma suwohs ac ma koluk ac akasrui fuka? Kalem
ac lohsr ac tukeni fuka? 15 Ya Christ ac Devil ku in
insese ke kutena ma? Mea mwet lulalfongi se ac
mwet selulalfongi se oana sie kac uh? 16 Ya Tempul
lun God ac ma sruloala lun mwet pegan ku in tukeni?
Kut tempul lun God moul! In oana ke God El sifacna
fahk, "Nga fah oru lohm sik yurin mwet luk Ac muta
inmasrlolos; Nga fah God lalos, Ac elos fah mwet
luk." 17 Ouinge Leum God El fahk, "Kowos fah tuyak
ac som lukelos, Ac sifacna srikowosla lukelos. Tia
kahlya kutena ma su fohkfok, Na nga fah insewowo
in eis kowos. 18 Nga ac fah papa tomowos, Ac kowos
ac fah wen ac acn nutik, Leum God Kulana El fahk."

7 Mwet kawuk soak luk, wulela inge nukewa ma nu
sesr. Ke ma inge, lela kut in sifacna aknasnasye
kut liki ma nukewa su ac akfohkfokye manosr ku
ngunasr, ac lela kut in arulana mutal ke kut moul in
akfulatye God. 2 Lela kowos in inse pwaye nu sesr.
Wangin mwet kut orekma sufal nu se; wangin mwet
kut akkolukyela, wangin mwet kut kiapwela. 3 Nga tia
fahk ma inge in aktoasrye kowos; tuh oana ke nga
fahk tari, kowos arulana saok sesr, ouinge insese lasr
uh ac oanna, kut finne moul ku misa. 4 Nga arulana
lulalfongi kowos; nga arulana yukin kowos! In mwe
ongoiya nu sesr nukewa nga srakna sessesla ke
pulaik; nga tingtingi ke engan. 5 Finne tukun kut sun
tari acn Macedonia, wangin pacl in mongla lasr. Oasr
lokoalok yen nukewa — oasr amei sin mwet saya nu
sesr, ac oasr sangeng insiasr. 6 Tusruktu God, su
akkeye mwet su sun ongoiya, El akkeye kut ke tuku
lal Titus. 7 Tia tuku lal mukena pa akpwaryekutyak, a
el srumun luman akku lowos nu sel. El fahkak nu
sesr lupan kena lowos in liyeyu, lupan pakomuta
lowos, lupan akola lowos in kasreyu; na ke sripa
inge engan luk uh arulana yokelik. 8 Tuh leta luk ah
finne aktoasrye kowos, nga tia auli lah nga simusla.
Nga lukun pakomuta ke nga liye lah leta sac oru
kowos oela ke kitin pacl. 9 Tusruktu inge nga engan
— tia mweyen nga oru kowos asor, a mweyen asor
lowos tuh oru kowos auliyak. Asor sac orekmakinyuk
sin God ke sripa wo nu suwos, ac kut tia akkolukye
kowos kac. 10 Tuh asor su God El orekmakin uh pa
oru ekla lun nunak, su ac kolla mwet nu ke molela
— ac wangin auli ke ma inge! A asor lun faclu ac
kolla mwet nu ke misa. 11 Liye ma God El oru ke
asor se lowos inge: pa oru kowos arulana moniyukla,
ac oru kowos kena akpwayei lah wangin mwatuwos!
Inge kowos koase ma koluk, yohk lohang lowos, ac
kena lowos, ac insianaung, ac kowos akola na in
kai ma koluk! In ma inge nukewa kowos akkalemye
lah wangin ma sufal lowos. 12 Ke ma inge, nga ne
simusla leta sac, tia ma ke sripen mwet se ma orala
ma koluk, ku mwet se ma akkolukyeyuk. A nga tuh
simusla in oru in kalem suwos, ye mutun God, lupan
nunak pwaye lowos nu sesr. 13 Sripa inge nukewa
oru kut arulana kui. Tia akkeyeyuk kut mukena, a
Titus el akpwarye kut ke engan lal ke sripen kasru su
kowos nukewa tuh oru ac akpwaryal kac! 14 Nga tuh
yukin kowos nu sel, ac kowos akpwayela konkin luk

keiwos. Kas lasr pwaye nu suwos pacl nukewa, ac
in lumah sacna, konkin lasr keiwos nu sel Titus ah
akpwayeiyukla. 15 Ke ma inge, lungse lal nu suwos
uh yokyokelik ke el esam luman akola lowos nukewa
in akos mwe luti lal, ac ke kowos eisal nu yuruwos
ke akfulat na yohk. 16 Yohk engan luk lah nga ku in
arulana lulalfongi kowos!

8 Mwet lili ac lulu, kut kena kowos in etu ma orekla
in church nukewa in acn Macedonia ke sripen
lungkulang lun God nu selos. 2 Srikeyuk elos ke
mwe lokoalok ac mwe keok puspis. Ne ouinge, engan
lalos arulana yohk, pwanang mwe sang lalos wi pac
yohk, elos finne arulana sukasrup. 3 Nga ku in fahk
pwaye nu suwos lah elos sang ke kuiyalos nufon, ac
yohk liki pac. Ke engan lalos sifacna, 4 elos siyuk ac
kwafe sesr in oasr kasru lalos nu sin mwet lun God in
Judea. 5 Ma elos oru inge alukela mwe finsrak lasr
nu kac! Meet, elos eisalosyang sifacna nu sin Leum;
ac toko, elos eisalosme pac nu sesr, fal nu ke lungse
lun God. 6 Ke ma inge kut kwafel Titus, su sramtauk
orekma oa se inge inmasrlowos, elan tafwelana ac
kasrekowos in aksafyela. 7 Kowos arulana kasrup in
ouiya nukewa ma oasr yuruwos: in lulalfongi, in pah
in sramsram, ac in etauk; oayapa ke kowos akola
in kasru, ac ke lungse lowos nu sesr. Ke ma inge
kut lungse kowos in oayapa etaten in orekma oa se
inge. 8 Nga tia oakiya ma sap nu suwos. Tusruktu ke
nga fahkak lupan moniyuk lun mwet lulalfongi saya
in kasru, nga srike in konauk lupan lungse pwaye
lowos uh. 9 Kowos etu lah ke sripen lungkulang lun
Leum lasr Jesus Christ, el ne arulana kasrup a el
sifacna aksukasrupyal tuh kowos in ku in kasrupi.
10 Pa inge nunak luk ke ma se inge: ac wo kowos
in aksafyela inge ma kowos tuh mutawauk oru ke
yac tari ah. Kowos pa sramtauk ouiya se inge, ac tia
ma inge mukena a kowos tuh arulana engan in oru.
11 Ke ma inge, kowos in oru na nwe ke na kowos
aksafyela! Kowos in moniyuk in aksafyela oana ke
kowos tuh moniyuk in lumahla, ac oru ke ma oasr
yuruwos. 12 Kowos fin inse akola in sang, God El
ac engan in eis mwe sang lowos, fal nu ke ma oasr
yuruwos in sang, ac tia ke ma su wangin yuruwos. 13
Nga tia fahk mu in fisrasr nu sin mwet saya ac in
toasr nu suwos, 14 a ke sripen oasr suna yuruwos ke
pacl se inge, ac fal na kowos in kasrelos su muta in
enenu. Na tok, pacl kowos enenu ac mau oasr suna
yorolos, na elos fah kasrekowos. In ouiya se inge
kowos nukewa akasrui oana sie. 15 Oana Ma Simusla
uh fahk: “El su sifani yohk, wangin ma lula yorol; ac
el su sifani srik, wangin enenu lal.” 16 Kut kulo nu
sin God lah El oru tuh Titus elan kena kasrekowos
oana kut! 17 Ke kut tuh siyuk elan kasru enenu lasr,
el insese nu kac, tusruktu ke sripen lungse yohk lal
el sifacna sulela elan fahsrot in kasre kowos. 18 Ac
kut oayapa supwaot, welul Titus, sie mwet wiasr su
arulana lulalfongiyuk in church nukewa ke sripen
orekma lal in fahkak Pweng Wo. 19 Sayen ma ingan,
el sulosolla ac srisrngiyuki in church puspis in wi kut
fufahsryesr ke kut us mwe lung inge, su ma nu ke
wolana lun Leum, ac mwe akkalemye lah kut lungse
kasru. 20 Kut arulana karinganang tuh in wangin kas
in akkoluk lun mwet ke luman usyen mwe sang yohk
lowos inge sesr. 21 Kut kena oru ma suwohs, tia
ye mutun Leum God mukena, a oayapa ye mutun
mwet uh. 22 Ke ma inge kut supwaot sie mwet wiasr
in welulos. Kut srikal pacl pus ac kut konauk lah el
kena kasru pacl nukewa. Ac inge, ke oasr lulalfongi
yohk lal keiwos, el akola tari elan akyokye orekma in
kasru lal. 23 Ac funu kacl Titus, el mwet wiyu orekma
in kasrekowos. Ac ke mwet wiasr saya su ac welul
fahsrot, elos aol kais sie church in fahkak wolana nu
sin Christ. 24 Akkalemye lungse lowos nu selos, tuh
church nukewa fah akpwayei, ac etu lah pwaye sesr
in konkin keiwos.

9 Nga tia enenu in sim nu suwos ke mwe kasru ma
supweyuk nu sin mwet lun God in Judea. 2 Nga
etu lah kowos engan in kasru, ac nga konkin nu sin
mwet Macedonia yohk keiwos. Nga fahk, “Mwet wiasr
in Achaia elos nuna akola in kasru oe ke yac tari
ah.” Pwar in kasru lowos inge purakak mwet puspis
selos. 3 Na pa nga supu mwet wiasr inge. Kowos in
akola mwe kasru lowos, oana nga tuh fahk nu selos
mu kowos ac akoo, in akpwayeye kas in konkin lasr
keiwos. 4 Tusruktu, mwet ac wiyu tuku Macedonia
me inge fin konauk lah kowos tia akola, ac fuka lupan
mwekinla lasr — ac kowos yohk liki — ke sripen kut
tuh arulana lulalfongi ma kowos fahk uh! 5 Ke ma
inge nga nunku mu ac wo nga in supwaot mwet wiasr
inge in fahsrot nu yuruwos meet likiyu, tuh mwe lung
ma kowos wulela kac in ku in akoeyukla meet. Na fin
akola meet liki nga sun kowos, ac fah akkalemye lah
kowos sang ke lungse lowos sifacna, ac tia mweyen

sapkinyuk nu suwos. 6 Esam lah mwet se su yukwiya
fita pu ac fah kosrani ma pu; ac el su yukwiya fita
pus ac fah kosrani ma pus. 7 Ke ma inge, kais sie
mwet in sang fal nu ke ma el sifacna sulela, tia ke
inse toasr ku ke sripen sapkinyuk; tuh God El lungse
el su insewowo in sang. 8 Ac God El ku in sot mwe
insewowo nu suwos yohk liki ma kowos enenu, tuh
pacl nukewa in fas ma yuruwos nu ke enenu lowos
sifacna, ac oayapa in fal nu ke orekma wo nukewa
saya. 9 Oana ke Ma Simusla uh fahk, "El sang yohk
nu sin mwet enenu; Kulang lal oan ma pahtpat." (aiōn
g165) 10 Ac God, su asang fita nu sin mwet yukwiya,
ac mwe mongo nu sin mwet uh, El fah oayapa asot
nu suwos fita nukewa su kowos enenu, ac El fah
akkapye fita inge tuh in fokkakin sie kosrani lulap
ke sripen kulang lulap lowos. 11 El fah akkasrupye
kowos in ouiya nukewa tuh kowos fah ku in sang in
yohk, ac mwet puspis fah sang kulo nu sin God ke
mwe sang lowos su elos eis sesr. 12 Tuh orekma in
kasru se inge su kowos oru, tia mwe akfalye enenu
lun mwet lun God mukena, a ac oayapa oru tuh
mwet puspis saya in sang kulo lulap nu sin God. 13
Ke sripen orekma lowos inge akkalemye lupan inse
pwaye lowos nu ke Wosasu lun Christ, su kowos
lulalfongi, ouinge mwet puspis ac fah kakasakin God
kac, oayapa ke mwe sang yohk lowos nu selos ac
nu sin mwet pac saya. 14 Ouinge, ke lungse yohk
lalos nu suwos elos fah pre keiwos ke sripen kulang
yoklana su God El akinsewowoye kowos kac. 15 Kulo
nu sin God ke mwe kite lal su yohk liki in fahk!

10 Nga Paul, kwafe nu suwos ke nunak luk sifacna
— nga, su kutu mwet uh fahk mu nga filpap ac
tupwek ke pacl nga wi kowos, a nga kaskas upa ke
nga muta loes liki kowos. Ke pusisel ac kulang lun
Christ nga kwafe suwos 2 in tia oru tuh nga in kaskas
upa ke pacl nga ac tuku; tuh nga etu na pwaye lah
nga ku in kaskas upa nu selos su fahk mu kut orekma
ke ouiya lun faclu. 3 Pwaye lah kut moul fin faclu,
tusruktu kut tia mweun ke lumah lun faclu. 4 Kufwen
mweun ma kut orekmakin in mweun lasr tia kufwen
mweun lun faclu, a kufwen mwe mweun kulana lun
God, ma kut orekmakin in kunausla pot ku lun mwet
mweun. Kut kunausla kas in akukuin kikiap; 5 kut
kunausla nunak fulat nukewa su kosrala mwet in
etu ke God. Kut kutongya nunak nukewa lun mwet
uh, ac oru elos in akos Christ. 6 Ac tukun kowos
akpwayeye inse pwaye lowos, kut ac fah akola in
kai kutena mwet su seakos. 7 Kowos liye na likin
ma uh. Ya oasr sie mwet inmasrlowos su nunku mu
el ma lun Christ? Lela elan sifacna tonel, mweyen
kut ma lun Christ oapana el. 8 Tuh nga tia mwekin,
nga finne konkin yokla ke ku se ma Leum El ase nu
sesr — ku se inge ma in musaikowosyak, ac tia in
kunauskowosla. 9 Nga tia lungse kowos in nunku
mu nga srike in aksangengye kowos ke leta luk uh.
10 Oasr mwet ac fahk, "Leta lal Paul uh upa ac ku,
tusruktu pacl el muta yorosr, el munas ac kas lal uh
wangin sripa!" 11 Kain mwet se ingan enenu in kalem
kac lah wangin ekla inmasrlon ma kut simus ke leta
lasr ke pacl kut muta loesla, ac ma kut ac oru ke
pacl kut oasr yuruwos. 12 Kut ac fah tiana lumwekut
sifacna oana elos su oakalos mu elos mwet fulat.
Elos arulana lalfon! Elos sifacna orala mwe srikasrak
lalos ac sifacna srikalos nu kac, na elos nununkalos
sifacna fal nu ke oakwuk lalos inge! 13 A funu kut,
konkin lasr fah tia alukela lupa fal; a ac fah fal na nu
ke orekma se su God El oakiya nu sesr, su kowos
oasr pac kac. 14 Ac ke sripen kowos oasr ke orekma
kunasr inge, kut tiana alukela ma fal ke kut tuh tuku
nu yuruwos ac us Pweng Wo ke Christ. 15 Ke ma
inge kut tia konkin ke orekma ma mwet saya orala,
su alukela ma God El oaki nu sesr. A kut finsrak mu
lulalfongi lowos fah kapak, ac orekma lasr yuruwos
fah ku in yokelik, ac pacl nukewa in fal nu ke srikasrak
ma God El oakiya. 16 Na kut fah ku in fahkak Pweng
Wo in kutu pac acn loesla liki kowos, ac tia enenu in
konkin ke ma orekla tari sin kutu pac mwet in acn se
ma God El sang elos in orekma we. 17 A oana ke Ma
Simusla uh fahk, "Kutena mwet su lungse konkin, lela
elan konkin ke ma Leum El orala." 18 Tuh mwet se
ma Leum El insewowo kac pa ac akfulatyeyuk, ac tia
mwet se ma sifacna kaksakunul.

11 Nga ke kowos in nunak munas nu sik ke ma
nga ac fahk uh, fin tuh oana luman kas lun
mwet lalfon se. Aok, mongfisrasr nu sik! 2 Nga lemtai
kowos, oana God El lemtai kowos. Kowos oana sie
mutan nasnas su soenna payuk, su nga wulela kac
mu elan payuk sin mukul sefanna, pa Christ. 3 Nga
sensen tuh nunak lowos an ac ku in aktafongyeyukla,
na kowos ac fuhleak moniyuk ac inse pwaye lowos nu
sin Christ, oana ke tuh kiapweyukla Eve sin serpent
kutasrik soko ah. 4 Mweyen kowos lela tuh kutena

mwet in tuku nu yuruwos ac luti ke sie pacna Jesus
sayen el su kut luti kowos kac; ac kowos eis sie
ngun ac sie wosasu su arulana sie liki Ngun se ac
Wosasu se su kowos eis sesr! 5 Nga tia nunku mu
nga srikla lukelos su oru mu elos “mwet sap fulat”
lowos! 6 Sahp nga mwet supah in kaskas se, tusruktu
yohk etu luk. Kut akkalemye ma inge nu suwos pacl
nukewa ac in ouiya nukewa. 7 Nga tiana siyuk kowos
in moli nu sik ke nga fahkak Pweng Wo lun God
nu suwos. Nga sifacna akpusiselyeyu tuh kowos in
akfulatyeyuk. Ya sutuela ma nga oru? 8 Ke pacl nga
orekma inmasrlowos, church saya pa moli orekma
luk. Oana ngan pisre mani lalos, tuh nga in ku in
kasrekowos. 9 Ac in pacl se nga tuh muta yuruwos,
nga tiana akkwacoye kowos ke kutena mwe enenu
luk. Mwet wiasr in lulalfongi su tuku Macedonia me
use ma nukewa nga enenu. Oana in pacl somla, ac
fah ouinge pac in pacl fahsru: nga fah tiana akelyaye
kowos! 10 Oana ke ma pwaye lun Christ oan in
nga, nga wuleang mu konkin se luk inge ac tiana
tulokinyuki in acn Achaia nufon. 11 Ya nga fahk ma
inge mweyen nga tia lungse kowos? God El etu lah
nga lungse kowos! 12 Nga ac fah oru oana ma nga
muta oru uh, tuh “mwet sap fulat” ingan in tia ku in
konkin ac srumun mu ouiyen orekma lalos oapana
ma kut oru. 13 Mwet ingan tia mwet sap pwaye —
elos mwet sap sutuu, su kikiap ke orekma lalos, ac
elos kiapu mwet in nunku mu elos mwet sap lun
Christ. 14 Ma inge tia mwe lut nu sesr! Finne Satan
sifacna, el ku pac in ekulla lumahl elan oana sie
lipufan lun kalem! 15 Ouinge tiana ma upa se mwet
kulansap lun Satan in sifacna ekulla lumahlos in oana
mwet kulansap lun suwoswos. Saflaiyalos elos ac fah
eis kai fal nu ke orekma lalos. 16 Nga sifilpa fahk:
wangin mwet in nunku mu nga lalfon. Tusruktu kowos
fin nunku ouinge, tari eisyu oana sie mwet lalfon, tuh
nga fah ku in wi pac konkin kutu srisrik. 17 Aok, ma
nga fahk inge tia ma sin Leum. Ke nga kaskas in
konkin ouinge, nga kaskas oana sie mwet lalfon. 18
Tusruktu ke sripen pus na mwet su konkin ke ouiya
lun faclu, nga fah oru oapana. 19 Lalmwetmet yohk
lowos ingan, oru kowos ku in muteng mwet lalfon
uh! 20 Kowos muteng kutena mwet su akkohsye
kowos, ku aklalfonye kowos, ku kiapwekowos, ku
pilesrekowos, ku sringil motowos. 21 Mwe mwekin
nu sik in fahkak lah ke sripen tupwek luk nga tiana
oru lumah ingan nu suwos! Tusruktu kutena mwet fin
pulaik in konkin ke kutu ma, nga fah wi pac konkin.
(Inge nga kaskas oana mwet lalfon.) 22 Ya elos mwet
Hebrew? Nga pac. Ya elos mwet Israel? Nga pac. Ya
elos filin tulik natul Abraham? Nga pac. 23 Ya elos
mwet kulansap lun Christ? Nga finne kaskas oana
sie mwet lalfon, a moul in kulansap luk wo lukelos!
Nga orekma upa lukelos, nga kapir in presin pacl
pus lukelos, sringsring nga pacl pus lukelos, ac pus
na pacl nga apkuran in misa lukelos. 24 Oasr pacl
limekosr mwet Jew elos sringilyu-kais sie pacl inge
oasr sringsring tolngoul eu. 25 Pacl tolu puopo nga
ke sak sin mwet Rome; ac pacl se tatngal nga ke eot.
Pacl tolu nga wi oak musalla meoa, ac sie pacl ah
nga muta in kof len se ac fong se. 26 Pus pacl nga
sun fosrnga in fufahsryesr luk: ke sronot, ke mwet
pisrapasr sulallal, sin mwet Jew wiuk, oayapa mwet
sayen mwet Jew. Oasr pacl nga sun fosrnga in siti
uh, ac yen loesla liki siti uh, fin meoa, ac sin mwet su
tia mwet Christian pwaye. 27 Oasr orekma na upa
ac toasr luk; pus pacl nga tia motul; oasr pacl nga
masrinsral ac malu; pus na pacl tia fal mwe mongo,
nuknuk ac nien muta luk. 28 Nga ac tia takin ma
saya, a len nukewa nga keok ke nunkeyen church
nukewa. 29 Ke pacl sie mwet el munas, na nga pula
pac munas; ke pacl sie mwet el aktukulkulye sie pac
in oru ma koluk, nga kasrkusrak ac arulana toasr
kac. 30 Nga fin ac konkin, nga ac konkin ke ma su
akkalemye munas luk. 31 God ac Papa tumun Leum
Jesus El etu lah nga tia kikiap. Fal in kaksakinyuk
Inel nwe tok ma pahtpat! **(aiōn g165)** 32 Ke nga muta
Damascus, mwet se ma governor ke pacl lal Tokosra
Aretas el filiya mwet topang ke mutunpot lun siti uh,
in sruokyuwi. 33 Tusruktu kwiyukla nga ke sie fotoh
ke sie winto sisken pot sac, ac nga kaingla lukel.

12 Nga enenu na in konkin, finne ac wangin sripa.
Tusruktu inge nga ac kaskas ke aruruma ac
kutu pac ma saya ma Leum el akkalemye nu sik.
2 Nga etu sie mwet Christian su utukyak nu yen
fulatlana inkusrao ke yac singoul akosr somla. (Nga
tia etu lah utukyak el in manol ku ngunal mukena
— God mukena pa etu.) 3 Ac nga etu lah mwet se
inge utukyak nu in Paradise (nga tia pac etu lah ma
se inge sikyak na pwaye ku aruruma se na — God
mukena etu), 4 ac el lohng kutu ma we su el tia ku in
aketeya, ma su tia fal mwet uh in sramsramkin. 5 Na

nga fah konkin ke mwet sac — a nga fah tia konkin
keik sifacna, sayen ma su fahkak munas luk. 6 Nga
fin ke konkin nga tia sie mwet lalfon, mweyen nga ac
kaskas ke ma pwaye. Tusruktu nga fah tia konkin,
mweyen nga tia lungse kutena mwet in akfulatyeyu in
nunak lal yohk liki ma el sifacna liye nga oru, ac lohng
nga fahk. 7 Tusruktu in taranyu in tia fulatak nunak
luk ke sripen ma wolana puspis su nga tuh liye, ituku
nu in monuk sie mwe munas na akkeok, su oana in
sie ma supweyuk sel Satan in fiskiyu ac sikulyu ngan
tia inse fulat. 8 Pacl tolu nga pre nu sin Leum Jesus
ke ma se inge, ac siyuk sel elan eisla likiyu. 9 Ac
El fahk nu sik: “Pwayena ma kom enenu pa kulang
luk, tuh ku luk uh arulana yohk ke pacl kom munas.”
Ke ma inge, nga arulana engan in konkin ke munas
luk, tuh ku lun Christ in oan in nga. 10 Nga engankin
mwe munas, kas in akkoluk, ma upa, mwe kalya,
ac mwe keok ke sripen Christ. Tuh ke nga munas,
pa inge pacl nga ku. 11 Nga kaskas oana sie mwet
lalfon — tusruktu kowos pa oru in ouinge uh. Kowos
pa fal in akkalemye lulalfongi lowos keik. Tuh nga
finne mwet pilasr, nga tia srik liki “mwet sap fulat”
lowos ingan. 12 Mwenmen oayapa mwe akul puspis
orek inmasrlowos in akpwayei lah nga sie mwet sap,
ac nga muteng in oru ma inge. 13 Ya oasr ma orek
nu suwos koluk liki church ngia? Ma sefanna, nga
tuh tia ngusr mani suwos. Kwal, nga siyuk kowos in
nunak munas nu sik ke tafongla se inge. 14 Pa inge
pacl se aktolu ma nga akoo in fahsrot nu yuruwos —
ac nga fah tia oru kutena ma in akkwacoye kowos.
Kowos pa nga enenu, tia mani lowos an. Nuna fal
tulik uh in tia fosrngakin papa tumalos ac nina kialos,
a papa ac nina in fosrngakin tulik natulos. 15 Nga
fah engan in sot ma nukewa ma oasr yuruk, oayapa
moul luk sifacna, tuh nga in kasrekowos. Ya kowos ac
fah aksrikyela lungse lowos nu sik ke lungse luk nu
suwos arulana yohk? 16 Nga mu kowos ac insese nu
sik lah nga tiana akkwacoye kowos. Tusruktu sahp
ac oasr mwet ac fahk mu nga aklalfonye kowos, ac
sruokkowosi ke kas kikiap. 17 Fuka? Ya oasr mwet
ma nga supwaot nu yuruwos tuh aklalfonye kowos?
18 Nga kwafel Titus elan fahsrot, ac nga supwaot pac
sie mwet lulalfongi wiasr in welul. Ya kowos ku in fahk
mu Titus el aklalfonye kowos? Ya nga Titus tia nunak
sefanna ac oru ouiya sefanna? 19 Sahp kowos nunku
mu ma nukewa kut oru fahfahsru ma in akwoye kut
sifacna ye motowos. Mo, tia ouinge! Kut kaskas in ou
lungse lun Christ ye mutun God, ac ma nukewa kut
oru, kut oru in kasrekowos, mwet kawuk saok lasr. 20
Nga sensen mu ke nga ac sun kowos nga ac konauk
lah kowos sie liki na ma nga motko kowos nu kac, ac
kowos ac liye lah nga sie liki na motko lowos keik
uh. Nga sensen lah ac oasr akukuin ac sok, mongsa
ac nunku kac sifacna, akkasrkusrak ac lesrik, inse
fulat ac fohs. 21 Ac mwe pakomuta nu sik lah ke
nga ac sifil fahsrot, God luk El ac akmwekinyeyu ye
motowos, ac nga fah tung ke mwet puspis su orekma
koluk in pacl somla ac tiana auliyak ke lumah kupatol
elos oru — orekma in kosro ac lung lun ikwa.

13 Pa inge pacl se aktolu nga ac fahsrot nu
yuruwos. “Kas in alein nukewa enenu in oasr
akpwayeye sin mwet loh luo yak,” oana ke Ma Simusla
uh fahk. 2 Nga lungse fahk nu suwos su oasr koluk la
ke pacl somla, ac mwet nukewa saya — nga tuh fahk
meet ke fahsr akluo luk nu yuruwos, ac nga ac sifilpa
fahk inge ke nga wangin yuruwos: ke nga ac fahsrot
inge, wangin sie fah tia eis mwe kai nu sel. 3 Kowos
fah eis mwe akpwaye nukewa ma kowos enenu, in
akkalemye lah Christ El kaskas in nga. Ke Christ el
aksuwosye kowos, el tia munas; a el ac akkalemye
ku lal inmasrlowos. 4 Tuh finne anwuki el fin sakseng
ke munas, a inge God pa oru el moul. Ke kut ma
sefanna yorol kut wi pac munas, tusruktu in akupasri
lasr yuruwos kut fah ipeis ke ku lun God ke moul lal.
5 Kowos in sifacna srike kowos ac nununkekowos,
in konauk lah kowos moul in lulalfongi ku tia. Mea,
kowos tia akilen lah Jesus Christ el oasr in kowos?
Kowos fin arulana tafongla liki ma pwaye, pa kowos
ac tia akilen. 6 Nga lulalfongi mu kowos ac etu lah
kut kutangla mwe srike nu sesr. 7 Kut pre nu sin God
tuh kowos fah tia oru kutena ma koluk, a tuh kowos
fah oru na ma suwohs. Kut tia suk in pwaye sesr,
mansis kowos finne pangon mu kut tia orala. 8 Tuh
kut koflana oru kutena ma in lain ma pwaye, a kut
akkeye mukena. 9 Kut engan ke pacl kut munas a
kowos ku na. Ouinge kut pre pac tuh in aksuwosyeyuk
kowos. 10 Pa oru nga simis ma inge ke pacl ma nga
wangin yuruwos; tuh ke pacl se nga ac sun kowos
nga fah tia enenu in kai kowos ke ku ma Leum el
ase nu sik — ku se ma ac musaikowosyak, ac tia in
mwe kunauskowosla. 11 Inge, mwet lili ac lulu, nga
ac aksafyela sim luk uh. Kowos in aksuwosye moul

lowos; porongo mwe kwafe luk nu suwos; kowos in
tukeni nunak se; ac in oasr misla inmasrlowos. Ac
God lun lungse ac misla fah wi kowos. **12** Paing sie
sin sie ke lungse pwaye. **13** Mwet lun God nukewa
supwaot lung lalos nu suwos. **14** Lungkulang lun
Leum Jesus Christ, lungse lun God, ac sie sin sie lun
Ngun Mutal in wi kowos nukewa.

Galatia

1 Ma sel Paul, su kuneyuk nu ke orekma lun mwet
sap, tia sin mwet ku ke oakwuk lun mwet, a sin
Jesus Christ ac God Papa, su akmoulyalak Jesus liki
misa. **2** Mwet lili nukewa su muta yuruk elos wiyu in
supu lung lasr nu sin church nukewa in acn Galatia:
3 Lela God Papa tumasr ac Leum lasr Jesus Christ
in asot lungkulang ac misla nu suwos. **4** Christ el
sifacna eisalang ke ma koluk lasr in tulekutla liki pacl
koluk se inge. Ke el oru ouinge el akos ma lungse lun
God Papa tumasr. **(aiōn g165)** **5** Lela in kaksakinyuk
God nwe tok ma pahtpat! Amen. **(aiōn g165)** **6** Nga lut
suwos! Tuh kowos sa na in forla liki God, su pangon
kowos ke lungkulang lun Christ, ac wela siena kain
wosasu. **7** Pwayeiya uh, wanginna sie pac "wosasu
saya," tusruktu nga fahk ouinge ke sripen oasr mwet
akfohsyauk nunak lowos ke elos srike in ekulla Pweng
Wo ke Christ. **8** Tusruk finne kut, ku sie lipufan lucng
me, ac luti nu suwos siena wosasu ma ekla liki ma
kut luti nu suwos tari, lela God Elan lusulla nu in
hell! **(questioned)** **9** Kut fahk tari meet, ac inge nga
sifilpa fahk: fin oasr kutena mwet luti kowos ke siena
wosasu ma ekla liki ma su kowos eis tari, lela mwet
sacn in keok in hell! **(questioned)** **10** Ya kas luk inge
oru kowos nunku mu nga suk ohi sin mwet? Mo, tia
ouinge! Ma nga lungse uh pa nga in ohi sin God! Ya
nga suk in akinsewowoye mwet? Nga fin oru ouinge,
na nga tia mwet kulansap lun Christ. **11** Mwet lili ac
lulu, nga ke fahk nu suwos lah wosasu se ma nga luti
uh tia ma sin mwet. **12** Nga tia eis sin kutena mwet
ac wangin mwet luti nu sik. A Jesus Christ sifacna
pa fahkak nu sik uh. **13** Kowos lohng tari ke ouiyen
moul luk in pacl se nga tuh wi alu lun mwet Jew, ke
nga tuh arulana kalyei church lun God upana, ac
nga sang kuiyuk nufon in kunausla. **14** Inmasrlon
mwet Jew puspis su matwana nga, nga pa emeet in
akfalye ouiya nukewa ke alu lalos, ac nga arulana
moniyuk nu ke mwe luti lun mwet matu tumasr. **15**
A ke lungkulang lun God, El nuna sriyula meet liki
nga isusla, ac pangonyu ngan kulansupal. Ac ke El
sulela tari **16** in akkalemye Wen natul nu sik, tuh nga
in ku in fahkak Pweng Wo kacl nu sin mwet pegan,
nga tuh tiana som nu yurin kutena mwet in eis kas in
kasru selos. **17** Nga tuh tia pac som nu Jerusalem
in sonolos su mwet sap meet likiyu. A nga sa na
som nu Arabia, ac toko nga folokla nu Damascus. **18**
Tukun yac tolu, na nga tufah som nu Jerusalem in
osun nu sel Peter, ac nga muta yorol wik luo. **19** Nga
tia liye kutena pac mwet sap sayal James, ma lin
Leum. **20** Ma nga simis uh ma na pwaye. God El etu
lah nga tia kikiap! **21** Toko nga som nu in acn Syria
ac Cilicia. **22** In pacl sac mwet lun church nukewa
in acn Judea elos tiana eteyu. **23** Elos lohng na ke
mwet uh fahk: "Mwet se ma tuh kalyei kut meet, inge
el luti ke lulalfongi se ma el tuh srike in kunausla ah!"
24 Ac ouinge elos kaksakin God ke sripuk.

2 Tukun yac singoul akosr nga welul Barnabas
folokla nu Jerusalem, ac nga eisal Titus wiyu. **2**
Nga som mweyen God El akkalemye nu sik lah nga
enenu in som. Ke sie meeting lun mwet kol mukena,
nga tuh aketeya ke Pweng Wo su nga luti nu sin
mwet pegan. Nga tia lungse tuh orekma luk ke pacl
somla, ku ke pacl inge, in wangin sripa. **3** Na elos
tiana sapkin tuh Titus, su wiyu som, elan kosreyukla,
el finne sie mwet Greek, **4** tusruktu oasr kutu mwet su
nunku mu enenu na elan kosreyukla. Mwet inge oru
mu elos mwet lulalfongi sruk elos tiana, na elos ilyak
nu in u lasr oana mwet kalngeyuk elos in mau konauk
ouiyen sukosokla lasr ke sripen kut ma sefannala
yurin Christ Jesus. Elos lungse in oru mu kut mwet
kohs nu ke oakwuk nukewa lun Ma Sap uh, **5** tusruktu
kut tiana munasla kutu srisrik in lainulos, ke sripen
kut kena karingin pwayeiyen wosasu nu suwos. **6**
A elos su srulun mwet kol inmasrlolos — nga fahk
ouinge mweyen oana sie sik elos finne mwet kol
ku tia; mweyen God El tia sulosol mwet. Aok, mwet
kol ingan nga ku in fahk mu wanginna nunak sasu
elos fahk tuh sie liki na ma nga oru. **7** Tuh elos
liye lah God El ase ku nu sik in fahkak wosasu nu
sin mwet pegan, in oana ke El sang nu sel Peter
elan fahkak wosasu nu sin mwet Jew. **8** Mweyen ke
ku lun God El oru tuh ngan mwet sap nu sin mwet
pegan, oana ke Peter el orekla in mwet sap nu sin
mwet Jew. **9** James, Peter, ac John, su pa mwet
kol lun u sac, elos akilen lah God El srisrngiyuwi in
oru orekma se inge; ouinge elos usrusrpo nu sik ac
Barnabas in akkalemye lah kut nukewa tukeni sie
sin sie in orekma. Kut insesela mu nga Barnabas in
orekma yurinmwet pegan, ac elos in orekma yurin
mwet Jew. **10** Pwayena ma elos wili sesr pa kut in
esam mwet sukasrup lalos, su nuna pa ingan ma

nga ke oru. 11 A ke Peter el tuku nu Antioch, nga
lainul ye mutun mwet lulalfongi nukewa, ke sripen
kalem na lah el tafongla. 12 Meet liki kutu mwet uh
tuku yorol James me, Peter el tuh mongo yurin kutu
mwet pegan su ekla mwet lulalfongi. A tukun mwet
ingan tuku, el srella ac tila wi mwet inge mongo,
mweyen el sangeng selos su fahk mu mwet pegan su
lulalfongi, elos enenu in kosreyukla. 13 Mwet lili saya
sin mwet Jew uh elos oapana Peter, wikwik in orekma
ke sripen elos sangeng. Finne Barnabas, el wela
pacna usren orekma lalos. 14 Ke nga liye lah elos tia
fahsr suwohs fal nu ke mwe luti pwaye lun wosasu,
nga fahk nu sel Peter ye mutalos nukewa, "Kom sie
mwet Jew, a kom moul oana sie mwet pegan ac tia
oana mwet Jew uh. Na efu ku kom srike in akkohsye
mwet pegan in moul oana mwet Jew?" 15 Kut mwet
Jew na pwaye mweyen kut isusla sin mwet Jew ac
tia sin mwet pegan, su pangpang "mwet koluk." 16
Tusruktu kut etu lah God El aksuwosye sie mwet ke
sripen lulalfongi lal in Jesus Christ, ac tia ke el akos
ma sap lun Moses. Kut pac, kut lulalfongi ke Christ
Jesus tuh kut fah ku in aksuwosyeyuk ye mutun God
ke sripen lulalfongi lasr in Christ, ac tia ke sripen kut
akfalye Ma Sap uh. Tuh wangin mwet aksuwosyeyuk
ye mutun God el finne akos Ma Sap. 17 Na ke kut suk
in aksuwosyeyuk kut ye mutun God ke kut asruoki
yurin Christ, ac fin koneyukyak lah kut oru ma koluk
oana mwet pegan, na fuka — ya kalmac pa Christ
el kulansupu ma koluk? Tiana ku in ouinge! 18 Nga
ac fin sifil folokonak ma nga tuh lain meet, na nga
sifacna fahkyuyak lah nga sie mwet lain Ma Sap. 19
Tusruktu, nga misa tari nu ke ku lun Ma Sap — aok,
Ma Sap uh sifacna uniyuwi — ac ma inge sikyak tuh
nga fah moul nu sin God. 20 Nga wi Christ misa tari
fin sakseng lal, ouinge ke pacl sac me tia nga pa
moul, a Christ su moul in nga. Moul su nga moulkin
inge, nga moul ke lulalfongi ke Wen nutin God, su
lungse nga ac sifacna asang moul lal keik. 21 Nga tia
lungse aklusrongtenye lungkulang lun God. Tuh sie
mwet fin aksuwosyeyuk nu sin God ke Ma Sap, na
kalmac pa wangin sripen misa lun Christ.

3 Mwet Galatia, kowos mwet lalfon! Su intikowosla
uh? Fwackyuk arulana kalem ye motowos ke
misa lun Jesus Christ fin sakseng soko! 2 Fahkma
nu sik ma se inge: ya kowos eis ngun lun God ke
kowos oru ma sapkinyuk ke Ma Sap, ku ke kowos
porongo wosasu ac lulalfongi? 3 Efu kowos ku arulana
lalfon? Kowos tuh mutawauk moul sasu lowos ke
ngun lun God; ya inge kowos lungse aksafye ke ku
lowos sifacna? 4 Ya ma kowos pulakin in moul in
Christian lowos uh wangin sripa? Tia ku in wangin
sripa! 5 Ya God El asot ngun nu suwos ac oru
mwenmen inmasrlowos ke sripen ma sapkinyuk ke
Ma Sap, ku ke sripen kowos porongo wosasu ac
lulalfongi? 6 Nunku kacl Abraham, in oana ke Ma
Simusla fahk: "Abraham el filiya lulalfongi lal in Leum
God ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla sie
mwet suwoswos." 7 Ke ma inge, kowos in kalem
kac lah elos na su lulalfongi, pa fita na pwaye natul
Abraham. 8 Ma Simusla uh fahkak tari meet lah
God El ac aksuwosye mwet pegan nu sel sifacna ke
lulalfongi lalos. Ouinge, Ma Simusla fahkak Pweng
Wo nu sel Abraham in kas inge: "Keim God El ac
fah akinsewowoye mutanfahl nukewa." 9 Abraham
el lulalfongi ac akinsewowoyeyuk kac; ouinge elos
nukewa su lulalfongi elos ac akinsewowoyeyuk oana
el. 10 Elos su filiya finsrak lalos ke ma elos oru
in akfalye Ma Sap uh, elos muta ye selnga. Tuh
Ma Simusla fahk, "Elos su tia akos ma nukewa ma
simla in book lun Ma Sap in pacl nukewa, elos oan
ye selnga lun God." 11 Inge kalem lah God El tia
aksuwosye kutena mwet ke Ma Sap, mweyen Ma
Simusla fahk mu, "Mwet se su God El aksuwosye ke
sripen lulalfongi, el na pa ac moul." 12 Wangin kupasr
lun Ma Sap nu ke lulalfongi. Mweyen Ma Simusla
fahk, "Elos su oru ma nukewa sapkinyuk in Ma Sap
fah moul ke Ma Sap." 13 Christ el molikutla liki selnga
lun Ma Sap, ke el sifacna selngawiyuk kacsr; tuh
Ma Simusla fahk, "Kutena mwet su sripsripyak fin
sak uh el oan ye selnga lun God." 14 Christ el oru
ma inge tuh mwe insewowo ma God El wulela kac
nu sel Abraham, in itukyang nu sin mwet pegan ke
Christ Jesus, tuh ke sripen lulalfongi, kut fah ku in
eis Ngun su God El wulela kac. 15 Mwet lili, nga ac
srumun sie mwe srikasrak ma kowos arulana kalem
kac: ke pacl se mwet luo insesela ke sie ma, ac
sainiya inelos kac, na wangin mwet ku in kunausla
ku laesla kutena ma nu kac. 16 Ouinge, God El tuh
orala wulela lal uh nu sel Abraham ac nu sin sie
fita natul. Ma Simusla tia fahk ke fita puspis, a nu
ke fita sefanna, su Christ. 17 Kalmen ma nga fahk
uh pa God El orala sie wulela ku yorol Abraham, ac

El wulela mu El ac karinganang na. Na Ma Sap, su
tuh itukyang ke yac angfoko tolngoul toko, tia ku in
kunausla ku akwanginyala sripen wulela sac. 18 Tuh
mwe kite lun God fin ma ke sripen Ma Sap, na tila
ma ke wulela sac. Tusruktu, ma ke sripen wulela
sac pa pwanang God El asang mwe kite sac nu sel
Abraham. 19 Na fin ouinge, mea sripen Ma Sap uh?
Ma itukyang toko in akkalemye lah mea ma koluk
uh, ac ku lun Ma Sap uh in oanna nwe ke fita se lal
Abraham el tuku, su wulela sac orekla nu se. Ma
Sap uh tuh ituku nu sin lipufan nu sin mwet uh, ac
srisrngiyuki mwet se in tafwema. 20 Tuh, tia enenu in
oasr mwet se tafwema fin mwet sefanna pa oru ma
inge — ac God El ma sefanna. 21 Ya kalmac pa Ma
Sap uh lain wulela lun God? Mo, tiana ouinge! Tuh fin
oasr ma sap su ku in asang moul nu sin mwet, na
mwet nukewa lukun ku in aksuwosyeyuk ye mutun
God ke elos akos ma sap sac. 22 Tuhsruktu Ma
Simusla fahk lah faclu nufon oan ye ku lun ma koluk;
ouinge mwe kite su God El wulela kac ke sripen
lulalfongi ke Jesus Christ, ac fah itukyang nu selos na
su lulalfongi. 23 Tuh meet liki pacl lun lulalfongi ke
Christ uh tuku, Ma Sap uh tuh kalikuti oana mwet
kapir, nwe ke pacl lulalfongi se inge akkalemyeyukla.
24 Ouinge Ma Sap pa liyekutyang nwe ke Christ el
tuku, na kut tufah ku in aksuwosyeyuk ye mutun God
ke lulalfongi. 25 Inge, ke pacl in lulalfongi ke Christ
tuku tari, Ma Sap el tia sifil liyekutyang. 26 Ke sripen
lulalfongi, kowos nukewa tulik nutin God ke kowos ma
sefannala yurin Christ Jesus. 27 Kowos baptaisla in
kupasryang nu yurin Christ, ac inge kowos nokomang
tari moul lun Christ sifacna. 28 Ouinge wangin ekla
inmasrlon mwet Jew ac mwet pegan, ku inmasrlon
mwet kohs ac mwet sukosok, ku inmasrlon mukul ac
mutan — kowos nukewa ma sefannala yurin Christ
Jesus. 29 Kowos fin ma lun Christ, na kowos ma
ke fita lal Abraham, ac kowos fah usrui ma God El
wulela tari kac.

4 Inge nga sifilpa tafwela in fahk — sie wen su ac
fah usrui ma lun papa tumal el tia ekla liki sie
mwet kulansap in kutena ma ke el srakna fusr, finne
pwaye ma lal pa ma nukewa. 2 Ke pacl el srak fusr,
oasr mwet liyalang ac oru orekma lal nwe ke pacl
se papa tumal sulela. 3 In ouiya se pacna inge, ke
pacl se srakna srikla etauk lasr ke moul in ngun, kut
oana mwet sruoh nu sin ngun lusrongten ma leumi
faclu. 4 Na ke sun pacl fal, God El supwama Wen
natul, su isusla sin sie mutan ac moul ye Ma Sap lun
mwet Jew, 5 in tuh molelosla su muta ye Ma Sap,
tuh kut nukewa in ku in ekla tulik nutin God. 6 In
akkalemye lah kowos ma natul, God El supwama
Ngun lun Wen natul nu insiasr — ngun se su oru kut
ku in wi fahk, “Papa, Papa.” 7 Ke ma inge kom tia
sifilpa mwet kulansap, a kom sie wen. Ac ke kom
wen natul, na kom fah usrui ma nukewa su God El
karingin nu sin tulik natul. 8 In pacl meet ah kowos tia
etu God, ouinge kowos kulansupu ma pilasr su tia
god pwaye. 9 A inge ke kowos etu God tari — ku fal
pac ngan fahk mu, ke God El etekowos — fuka tuh
kowos lungse in sifil folokla nu yurin ngun lusrongten
lun faclu su munas ac tia ku in oru kutena ma?
Efu kowos ku lungse in sifilpa mwet kohs nu ke ma
ingan? 10 Kowos arulana oaru in srela ac akfulatye
kutu len, ku malem, ku pulan pacl, ku yac. 11 Nga
fosrnga keiwos! Ya pwaye lah orekma luk yuruwos
uh ac wangin sripa? 12 Nga kwafe nu suwos, mwet
lili ac lulu, tuh kowos in oana nga. Tuh nga oapana
kowos. Wangin ma kowos oru koluk nu sik. 13 Kowos
esam na lah nga tuh mas ke pacl se oemeet ma nga
fahkak ke wosasu nu suwos. 14 Mas luk uh finne
mwe elya yohk nu suwos, a kowos tia pilesreyu ku
sisyula. A kowos tuh eisyu oana sie lipufan inkusrao
me, ac paingyu oana kowos in paing Christ Jesus. 15
Na pia engan se ma kowos tuh pulakin meet ah?
Nga ku na in fahk mu funu ma ku, kowos lukun tipalla
atronmotowos use luk. 16 Ya nga ekla mwet lokoalok
lowos ke sripen nga fahkak ma pwaye nu suwos? 17
Mwet luti saya ingan elos arulana lohwot nu suwos,
tusruktu nunak lalos an tia ma ac wo nu suwos. Elos
kena srikowosla likiyu, tuh kowos in mau lohang yohk
nu selos oana ke elos oru nu suwos. 18 Pacl nukewa,
ma na wo se in lohang nu ke ma oasr sripa, nga
finne tia muta yuruwos. 19 Tulik kulo nutik, keok luk
keiwos oana keok se ma mutan uh pula ke elos isus
uh, nwe ke na ouiyen moul lun Christ oan in kowos.
20 Aok nga kena nga in muta yuruwos inge, tuh ngan
ku in ekulla ouiyen nunak luk keiwos. Nga arulana
fosrnga keiwos! 21 Kutu suwos lungse na in muta ye
Ma Sap. Nga ke siyuk suwos, ya kowos tia lohng
ma Ma Sap uh fahk? 22 Fahk mu oasr wen luo natul
Abraham: sie ma natul sin mutan kulansap se, ac sie
ma natul sin mutan kial, su tia mutan kulansap se, a

sukosok. 23 Wen se nutin mutan kulansap sac isusla
oana isus lun tulik nukewa, a wen se natul sin mutan
kial el isusla ke sripen oasr Wuleang lun God kacl.
24 Ma inge oana sie pupulyuk, mweyen mutan luo
inge ku in lumweyuk nu ke wuleang luo. El su oswela
tulik nu ke sruoh pa Hagar, su oana wuleang se ma
orekla Fineol Sinai. 25 Hagar se inge pa Eol Sinai in
Arabia, ac ku in lumweyuk nu ke siti lun Jerusalem in
pacl inge, su muta in sruoh wi mwet we nukewa. 26
A Jerusalem se inkusrao el sukosok, ac el pa nina
kiasr. 27 Tuh Ma Simusla fahk mu, "Kom in engan,
kom su talap ac tia isus! Srukak pusrem ac wowoyak
ke engan, kom su tia pulakin keok in isus! Tuh mutan
se su mukul tumal ah sisulla, ac fah pus tulik natul
Liki mutan se su mukul tumal el mutana yorol." 28
Inge, mwet lili ac lulu, kowos tulik nutin God, fal nu ke
wuleang lal, oapana Isaac. 29 In pacl sac, wen se su
tuh isusla oana tulik nukewa, el kalyei el su isusla fal
nu ke wuleang lun Ngun lun God; na ouiya se inge
orek na nwe ke pacl inge. 30 Na mea Ma Simusla
fahk? "Lusla mutan kulansap sac ac wen natul, tuh
wangin ip lun wen nutin mutan kulansap sac ke mwe
usru lun papa tumal, yurin wen nutin mutan sokosok
sac." 31 Ke ma inge, mwet lili ac lulu, kut tia tulik nutin
mutan kulansap, a kut ma nutin mutan sukosok.

5 Inge kut mwet sukosok — Christ el
aksukosokyekutla! Ke ma inge, kowos in tu ku
oana mwet sukosok, ac nik kowos sifilpa folokla nu ke
moul lun mwet kohs. 2 Porongeyu! Nga, Paul, fahk nu
suwos lah kowos fin lela in kosreyukla kowos, kalmac
pa wangin na pwaye sripen Christ nu suwos. 3 Aok,
nga sifilpa sensenkakin kutena mukul su sifacna
eisalang tuh elan kosreyukla, lah el ac enenu in
akfalye ma sap nukewa. 4 Kowos su nunku mu akos
Ma Sap uh pa mwe aksuwosye kowos nu sin God,
kowos sifacna srikowosla liki Christ. Kowos muta loes
liki lungkulang lun God. 5 Funu kut, finsrak lasr pa
God Elan aksuwosye kut nu yorol ke lulalfongi lasr;
ac kut tupan ku lun Ngun lun God in kasrekut. 6
Tuh ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus, wangin
sripen kosrala ku tia kosrala, a ma se ma yohk uh
pa lulalfongi na, su orekma ke lungse. 7 Orekma
lowos tuh arulana wo. Na su oru kowos in tila akos
ma pwaye? El kifuskowosla fuka? 8 Tia ku in God, su
pangon kowos nu yorol. 9 Oana soakas se ma fahk,
"Kitin mwe pulol na srisrik ku in oru srukwal nufon
se in pulolak." 10 Ke sripen kut kewa ma sefanna
yurin Leum, nga lulalfongi lah kowos ac tia ekla liki
nunak luk, ac el na su aktafongyekowos, God El fah
kai. 11 A funu nga, mwet lili, nga fin srakna luti ac
fahk mu enenu in kosrala, na efu ku srakna kalyeiyuk
nga? Ma inge fin ma pwaye, na luti luk ke sakseng
lun Christ ac tia aktukulkulye mwet. 12 Nga kena tuh
mwet su aklokoalokye kowos uh in oru na nwe ke na
elos sifacna tahla acn ten kaclos! 13 A funu kowos,
mwet lili, pangonyuk kowos nu ke sukosok. Tusruktu
nikmet oru sukosok lowos in lela tuh lung lun ikwa
in leum fowos; a ke lungse, kowos in kulansupu sie
sin sie. 14 Tuh ma sap nukewa akfalyeyuk ke ma
sap sefanna: "Kom in lungse mwet tulan lom oana ke
kom lungse kom sifacna." 15 A kowos fin anwuk oana
kosro lemnak uh in ngalisya ac kangla sie sin sie,
taran tuh kowos in tia akwanginyekowosla kewa. 16
Ma nga fahk uh pa inge: sang tuh Ngun Mutal in kol
moul lowos, a in tia lung lun ikwa. 17 Tuh lungse lun
ikwa uh lain lungse lun Ngun, ac ma Ngun uh lungse,
lain lungse lun ikwa. Ma luo inge lain sie sin sie, na
kalmac pa kowos tia ku in oru oana ma lungse lowos
sifacna. 18 Ngun el fin kol kowos, na Ma Sap uh tia
leum fowos. 19 Orekma lun ikwa uh arulana kalem:
pa ke kosro, lumah fohkfok, ac ouiya sufal inmasrlon
mukul ac mutan; 20 alu nu sin ma sruloala, inutnut,
asrungai, amei, lemta, kasrkusrak, nunku kac sifacna,
sraclik ac srikasrak kas, 21 sok, sruhi, wowon, ac ma
ouinge. Nga sensenkakin kowos inge oana ke nga oru
meet: elos su oru ma inge fah tia usrui Tokosrai lun
God. 22 A fahko lun Ngun pa lungse, engan, misla,
mongfisrasr, kulang, orekma wo, oaru, 23 pusisel,
sifacna leum fac. Wangin ma sap lain ma inge. 24
Elos su ma lun Christ Jesus, elos uniya tari moul in
ikwa lalos, wi ma nukewa ma ikwalos mwel. 25 Ngun
pa ase moul lasr, ouinge enenu pac tuh Ngun in kol
moul lasr. 26 Kut enenu in tia konkin, akangonye sie
sin sie, ku sok sin sie sin sie.

6 Mwet lili ac lulu, sie mwet fin koneyukyak in
oru kutena ma koluk, kowos su moul in ngun
enenu in kasrel aksuwosyalla ke kas fisrasr; tusruktu
liyekowosyang tuh kowos in tia oayapa srifeyukla. 2
Kowos in kasru us ma toasr lun sie sin sie; tuh ke
kowos oru ouinge kowos akfalye ma sap lun Christ.
3 Sie mwet fin nunku mu el mwet fulat se ke el tia
ouinge, el sifacna kiapwella. 4 Lela kais sie mwet in

sifacna tuni orekma lal. Fin wo, na ac oasr ma el ku
in konkin kac, tusruktu elan tia srikani nu ke orekma
lun mwet ngia. **5** Mweyen kais sie mwet enenu in
sifacna fosrngakin ma kunal. **6** El su eis mwe luti ke
Wosasu, fal elan kasru mwet luti lal ke kutena ma wo
su oasr yorol. **7** Kowos in tia sifacna kiapwekowosla,
tuh God El tia ku in kiapweyukla. Kutena ma sie mwet
el taknelik, el fah oayapa kosrani. **8** El fin taknelik
ke ma lungse lun ikwa, el fah kosrani ke ma ac fah
kulawi. El fin taknelik ke ma lun Ngun, el fah kosrani
ke moul ma pahtpat. **(aiōnios g166)** **9** Ke ma inge, lela
kut in tia totola in oru ma wo — ke pacl fal kut fah eis
kosrani lasr, kut fin tia fuhleak. **10** Ouinge, ke oasr
pacl fal lasr, lela kut in oru wo nu sin mwet nukewa,
ac yokna nu selos su mwet wiasr in lulalfongi. **11** Liye
sim yohk in muta luk inge, ma nga simis nu suwos
ke pouk sifacna! **12** Elos su srike in sap ke ku nu
suwos tuh kowos in kosrala, elos pa mwet su lungse
orekma nu ye mutun mwet, ac konkin ke ma lun ikwa.
Elos oru ouinge tuh elos in tia kalyeiyuk ke sripen
elos luti ke misa lun Christ fin sakseng. **13** Finne elos
su kosreyukla, elos tiana liyaung Ma Sap. Elos ke
kowos in kosreyukla tuh elos in konkin lah kowos
asang monuwos nu ke lumah se inge. **14** A funu nga,
wanginna ma nga ac konkin kac sayen sakseng lun
Leum lasr Jesus Christ; tuh ke sripen sakseng, nga
luma mu faclu oana ma misa nu sik, ac nga oayapa
misa nu sin faclu. **15** Tuh wangin sripen kosrala ku
tia kosrala; a ma se ma eneneyuk uh pa mwet uh in
orekla sasu sin God. **16** Ac nu selos su moul fal nu
ke oakwuk inge, lela misla ac lungkulang lun God
in welulos, ac oayapa mwet lun God nukewa! **17**
In aksafye sim luk uh: lela in wangin mwet sifilpa
aklokoalokyeyu, mweyen inken sringsring ke monuk
akkalemye lah nga mwet kohs lun Jesus. **18** Mwet lili,
lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi kowos
nukewa. Amen.

Ephesus

1 Ma sel Paul, su suleyukla sin God tuh in sie mwet
sap lun Christ Jesus — Nu sin mwet lun God in
Ephesus, su oaru ke moul lalos in ma sefannala
yurin Christ Jesus: **2** Lela God Papa tumasr ac Jesus
Christ Leum lasr in asot lungkulang ac misla nu
suwos. **3** Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa
tumun Leum lasr Jesus Christ! Ke sripen kut ma
sefanna yurin Christ, God El akinsewowoye kut ke
El ase mwe insewowo nukewa lun ngun nu sesr ke
ma oan inkusrao. **4** Meet liki na orekla faclu, God El
nuna sulekutla kut in ma lal ke kut ma sefannala yurin
Christ, tuh kut in ku in mutal ac wangin mwatasr, ac
kut in moul in lungse ye mutal. **5** God El nuna sulela
tari tuh kut in tulik nutla natul sifacna ke sripen ma
Jesus Christ el oru. Ma inge sikyak fal nu ke oakwuk
wolana lal. **6** Lela kut in kaksakin God ke lungkulang
wolana lal, ke mwe sang yoklana lal nu sesr ke Wen
kulo natul! **7** Tuh ke sripen Christ el sifacna kisakunla
moul lal ac srahl sororla, kut sukosokla — aok, ma
koluk lasr nunak munas nu sesr. Yoklana lungkulang
lun God, **8** su El ase nu sesr! In lalmwetmet ac etauk
nukewa lal **9** God El orala oakwuk lal ac akkalemye
nu sesr pwapa lal su tia eteyuk sesr a El nuna sulela
in aksafye ke Christ. **10** Pwapa se inge, su God El ac
fah aksafye ke pacl fal, pa ke El ac eisani ma orekla
nukewa nu sie, ke ma inkusrao ac fin faclu, ac Christ
pa ac leumi ma inge. **11** Ma nukewa orekla fal nu ke
pwapa ac sulela lun God; ac ke oakwuk lal sifacna El
sulela tuh kut in mwet lal ke kut ma sefannala yurin
Christ, fal nu ke ma El lumahla ke mutaweyen faclu.
12 Lela kut, su oasr finsrak lasr ke Christ omeet, in
kaksakin wolana lun God! **13** Ac kowos oayapa ekla
mwet lun God ke kowos lohng kas ke Pweng Wo
su fahkak inkanek in molela nu suwos. Ke kowos
lulalfongi in Christ, God El akilenkowosi in akkalemye
lah kowos ma lal, ke El sot nu suwos Ngun Mutal
su El tuh wulela kac. **14** Ke sripen Ngun Mutal oasr
yorosr, kut etu na pwaye lah kut fah eis ma God El
wulela kac nu sin mwet lal, ac ma inge akpwayei nu
sesr lah God El ac aksukosokye mwet lal. Lela kut
in kaksakin wolana lal! **15** Ke sripa se inge, oe ke
pacl se nga tuh lohngak ke lulalfongi lowos in Leum
Jesus, ac ke lungse lowos nu sin mwet nukewa su
mwet lun God, **16** nga tia tui in sang kulo nu sin God
keiwos. Nga esam na in siyuk keiwos in pre luk **17**
ac nga siyuk sin God lun Leum lasr Jesus Christ,
Papa Wolana, Elan asot Ngun nu suwos, su ac fah
aklalmwetmetye kowos, ac fahkak God nu suwos,
tuh kowos in etal. **18** Nga siyuk tuh nunak lowos in
ikakla tuh kowos in ku in liye kalem lal, tuh kowos fah
etu ke finsrak su El pangon kowos nu kac, oayapa
kowos in etu kasrpen wolana ke mwe usru su El
wuleang kac nu sin mwet lal, **19** ac ke yokiyen ku
lal su orekma in kut su lulalfongi. Ku se pacna inge
pa El tuh orekmakin **20** ke El akmoulyauk Christ liki
misa, ac oakilya ke lapo layot sel inkusrao. **21** Christ
el fulat liki leum nukewa inkusrao, oayapa wal, ac ku,
ac tokosra nukewa. Wal lal uh fulat liki wal nukewa
fin facl se inge ac fin facl se su ac fah tuku. **(aiōn g165)** **22** God El filiya ma nukewa ye nien Christ, ac El
eisalang nu sin church tuh elan Leum fulat fin ma
nukewa. **23** Church pa monin Christ, ac ke sripen
church, monin Christ fonla, oana ke ma nukewa yen
nukewa fonla ke Christ.

2 In pacl meet ah kowos misa in ngun ke sripen
seakosten lowos ac ke ma koluk lowos. **2** Ke pacl
sac, kowos tuh fahsr tukun ouiya koluk lun faclu;
kowos tuh akos leum koluk su kol ngun koluk yen
engyeng uh, ngun su leumi mwet su seakos God in
pacl inge. **(aiōn g165)** **3** Pwayeiya uh, kut nukewa oana
elos in moulkin moul in mwet. Kut tuh ukwe na ma
lungse lun manosr ac nunak lasr. In ouiyen moul lasr
uh kut ac nuna eis mwatan kasrkusrak lun God, oana
mwet nukewa. **4** Tusruktu yoklana pakoten lun God,
ac lungse lal nu sesr arulana yohk, **5** pwanang ke
kut misa in ngun ke seakos lasr, El akmoulyekutyak
oana ke El akmoulyalak Christ. Kowos moliyukla ke
lungkulang lun God. **6** Ke kut kupasryang nu sin
Christ Jesus, God El akmoulyekutyak yurin Christ liki
ngunin misa, tuh kut fah welul leumi acn inkusrao.
7 El oru ma inge in akkalemye nu ke fwil nukewa
fahsru, kasrpen lungkulang lulap lal, ke lungse lal su
El akkalemye in Christ Jesus. **(aiōn g165)** **8** Tuh ke
lungkulang lun God, kowos moliyukla ke lulalfongi.
Tia ma kowos sifacna oru, a mwe kite sin God me.
9 Ke sripen tia ma ke orekma lun mwet, na wangin
mwet in ku in konkin kac. **10** God El orekutla inge tuh
ke kut kupasr nu sin Christ Jesus kut in oru ma wo, fal
nu ke lemlem lal nu sesr ma El akola nu sesr in oru.
11 Kowos in tia mulkunla lah ke kowos isusla kowos

mwet sayen mwet Jew. Mwet Jew elos pangon kowos
"mwet tia kosrala," ac elos pangnolos sifacna "mwet
kosrala" (sruk "kosrala" pa ouiya se na ma mukul lalos
uh oru nu ke manolos in akilenya lah elos mwet lun
God.) 12 In pacl sac wanginna etu lowos ke Christ.
Kowos tuh mwet sac ac tia oaoa kowos yurin mwet
sulosolla lun God. Wangin ip lowos ke wulela lun
God su El tuh oakiya in wuleang lal nu sin mwet lal.
Kowos moul muta fin faclu ke wangin finsrak lowos,
ac wangin kupasr lowos nu sin God. 13 Meet kowos
muta loesla, a inge ke kowos kupasryang nu sin
Christ Jesus, kowos muta apkuran, ke sripen srahn
Christ. 14 Tuh Christ sifacna pa akmisye inmasrlosr
ke el orani mwet Jew ac mwet sayen mwet Jew in
ma sefannala. Ma se ma tuh sreloselik ac oru elos in
mwet lokoalok, Christ el kunausla ke manol sifacna
ke el misa fin sakseng. 15 Christ el sisla Ma Sap lun
mwet Jew ac oakwuk puspis kac tuh elan orani kain in
mwet luo inge nu ke sie u sasu su kupasryang nu sel,
na ouinge oasr misla. 16 Misa lun Christ fin sakseng
pa kunausla asrungai lalos; ac ke sripen sakseng el
orani kain in mwet luo inge nu ke mano sefanna, ac
folokunulosme nu sin God. 17 Ouinge Christ el tuku
ac fahkak Pweng Wo ke misla nu sin mwet nukewa
— nu suwos mwet sayen mwet Jew su muta loesla
liki God meet, ac nu sesr mwet Jew su muta apkuran
nu sel. 18 Ke sripen Christ, kut nukewa — mwet Jew
ac mwet sayen mwet Jew — ku in tukeni in Ngun
sefanna nu ye mutun Papa. 19 Ouinge kowos su
mwet sayen mwet Jew tia sifil mwet sac ku mwet
takusrkusr; a kowos mwet wien mwet lun God ac
mwet in sou lun God. 20 Kowos wi pac musaiyukyak
fin pwelung su oakwuki sin mwet sap ac mwet palu,
ac Christ Jesus sifacna pa eot insruwasrik. 21 El
pa sruokani musa se inge nufon nu sie, ac oru in
kapkapak nu ke sie tempul mutal, ma kisakinyukyang
nu sin Leum God. 22 Ke sripen akupasri lowos nu
sin Christ, kowos wi pac musaiyukyak yorolos inge
nukewa, nu ke sie nien muta lun Ngun lun God.

3 Ke sripa se inge, nga, Paul, nga sie mwet kapir
lun Christ Jesus keiwos su mwet sayen mwet Jew.
2 Nga lulalfongi mu kowos lohng tari lah ke sripen
lungkulang lun God, El ase orekma se inge kunuk in
akwoye kowos. 3 God El ikasla pwapa lukma lal nu
sik tuh nga in kalem kac. (Nga sim tari ke ma inge ke
kas pu, 4 ac kowos fin rit ke ma nga simusla inge,
kowos ac etu ke ma nga kalem kac ke ouiyen pwapa
lun God su tia eteyuk meet, a sikyak inge ke Christ.)
5 In pacl meet ah tiana fwackyuk ma lukma inge nu
sin mwet uh, a inge Ngun lun God akkalemye nu sin
mwet sap mutal ac mwet palu lal. 6 Ma lukma se inge
pa: mwet sayen mwet Jew elos wi mwet Jew ipeis
ke mwe insewowo lun God ke sripen Wosasu. Elos
lahn mano sefanna, ac elos tukeni ipeis ke wulela lun
God ma akpwayeyuk in Christ Jesus. 7 Ke sripen
lungkulang lun God nu sik, ac ku lal su orekma in nga,
El kuneyuwi sie mwet kulansap in fahkak Wosasu.
8 Nga srik liki el su srik oemeet sin mwet lun God
nukewa. Ne ouinge, God El ase kunokon se inge
nu sik, su arulana yohk sripa ac saok, tuh nga in
sulkakinelik Pweng Wo ke kasrpen wolana lun Christ
su wangin eteyen saflaiya, nu sin mwet sayen mwet
Jew. 9 God, su orala ma nukewa, El okanla pwapa
lukma lal liki fwil nukewa meet ah, na ma kunuk in
oru tuh mwet nukewa in kalem kac lah pwapa sac ac
akpwayeyuk fuka. **(aiōn g165)** 10 Na in pacl inge, God
El orekmakin church in akkalemye nu sin leum ac
lipufan su oasr ku la inkusrao, ke lalmwetmet yoklana
lun God in ouiya puspis ac in ma nukewa. 11 God
El oru ouinge fal nu ke ma El pu oemeet me, ac El
akpwayeyela ke Christ Jesus, Leum lasr. **(aiōn g165)** 12
Ke kut kupasryang nu sin Christ ac lulalfongi in el, kut
pulaik in utyak nu ye mutun God ac arulana etu lah El
ac lohme nu sesr. 13 Ke ma inge nga kwafe nu suwos
tuh kowos in tia fuhleak ke sripen keok luk keiwos; tuh
ma inge nukewa ma in akwoye kowos. 14 Ke sripa se
inge, nga sikukmutuntei ye mutun Papa, 15 su asang
ine na pwaye lun sou nukewa inkusrao ac fin faclu.
16 Nga siyuk sin God ke kasrpen wolana lal, tuh El
fah asot ku lun Ngun lal nu suwos in akkeye moul
in ngun lowos. 17 Ac nga pre tuh Christ elan muta
insiowos ke sripen lulalfongi lowos. Nga oayapa pre
tuh kowos in tu ku ac okala in lungse, 18 tuh kowos,
ac oayapa mwet lun God nukewa, fah ku in akilen
sralapa, lusa, fulata ac loaliyen lungse yoklana lun
Christ nu suwos. 19 Aok, nga kena tuh kowos in etu
ke lungse lal — finne alukela ma kut ku in kalem kac
— tuh kowos ac arulana sessesla ke ouiya lun God.
20 Nu sel, su ku in oru arulana yohk liki ma nukewa
kut siyuk ku nunku kac, ke sripen ku lal ma orekma
in kut: 21 wolana nu sin God, in church ac in Christ
Jesus, inge ac nwe tok ma pahtpat! Amen. **(aiōn g165)**

4 Ke ma inge, nga su sie mwet presin ke sripen nga
kulansupu Leum, nga kwafe nu suwos tuh kowos
in moulkin ouiyen moul ma fal nu ke srikasrak se
ma God El oakiya ke El pangon kowos. **2** Kowos in
pusisel, efal, ac mongfisrasr pacl nukewa. Akkalemye
lungse lowos nu sin sie sin sie ke muteng. **3** Kowos
in moniyuk in karingin inse sefanna su Ngun el asot
nu suwos, ke misla se su kaprikowosi nu sie. **4** Oasr
mano sefanna ac Ngun sefanna, oana ke oasr finsrak
sefanna su God El pangon kowos nu kac. **5** Oasr
Leum sefanna, lulalfongi sefanna, ac baptais sefanna;
6 oasr God sefanna, su Papa tumun mwet nukewa,
ac su leumi ma nukewa, ac El orekma in ma nukewa
ac muta in ma nukewa. **7** Kais sie sesr eis tari mwe
sang ke lungkulang, fal nu ke ma Christ el ase nu
sesr. **8** Oana ke Ma Simusla uh fahk: "El utyak nu yen
fulatlana, El us mwet sruoh puspis welul, El asang
mwe sang nu sin mwet uh." **9** Na mea kalmen "El
utyak"? Kalmac pa el oatui meet nu yen loallana lun
faclu. **10** Ouinge el su oatui, el pacna pa utyak nu yen
fulatlana inkusrao, tuh el fah ku in oasr yen nukewa.
11 El pacna pa "asang mwe sang nu sin mwet uh" —
el sang nu sin kutu tuh elos in mwet sap, ac kutu in
mwet palu, ac kutu in mwet sulkakinelik Pweng Wo,
ac kutu in mwet sropo ac mwet luti. **12** El oru ma inge
in akoela mwet lun God nukewa nu ke orekma lun
mwet Christian in musaeak monin Christ. **13** Ouinge
kut nukewa fah ma sefannala in lulalfongi ac in etauk
lasr ke Wen nutin God. Kut kwafe kut in sun moul
in mwet pwaye, ac kut oayapa akwot in sun fulatan
woiyen moul su oan in Christ. **14** Na kut fah tia sifil
moul in tulik, ikwot ikme ke noa ac eng uh, oana elos
su srifeyuk ke mwe luti lun mwet kutasrik su kiapwelos
ac kololosla nu ke moul tafongla. **15** A ke kut fahkak
ma pwaye in ngun lun lungse, kut in kapkapak in
ouiya nukewa lun Christ, su sifa. **16** Ye karinginyuk
lal, kain in lah nukewa ke mano kupasreni wo, ac
mano nufon sac fah sruokyukeni ke kais sie kupasr
kac. Ouinge, ke kais sie lahn mano el oru ma kunal in
fal, na mano nufon sac kapkapak ac musaiyukyak ke
lungse. **17** Ke ma inge nga sensenkakin kowos inen
Leum: kowos in tia sifil moul oana mwet pegan, su
wangin sripen nunak lalos **18** ac nunkalos lohsrla. Ke
sripen lalfon ac likkeke lalos, wangin ip lalos ke moul
su God El ase. **19** Wangin pulakinyen mwekin selos;
elos sifacna eisalosyang nu ke lung lun ikwa, ac oru
ma fohkfok nukewa ac kofla sifacna tulokinya. **20** Tia
pa ingan ma kowos luti ke Christ! **21** Kowos lohng
na pwaye kacl, ac ke kowos mwet lulalfongi in el,
lutiyuk kowos tari ke ma pwaye lun Jesus. **22** Ouinge
kowos in sisla ouiyen moul matu lowos ma kowos
moulkin in pacl meet — moul se su kunauskowosla
ke sripen kena lowos nu ke ma kikiap. **23** Insiowos
ac nunkowos enenu in arulana aksasuyeyukla, **24**
ac kowos enenu in nokomang mwet sasu, su orekla
in luman God, ac su fwackyuk in moul pwaye, su
suwoswos ac mutal. **25** Ke ma inge kowos in tia sifil
kikiap! Kais sie mwet enenu in kaskas pwaye nu sin
mwet wialos in lulalfongi, mweyen kut nukewa lahn
sie sin sie in Christ. **26** Kowos fin mulat, nik kowos lela
mulat lowos in kolkowosla nu ke ma koluk, ac kowos
in tia sruokya mulat lowos len fon se. **27** Nikmet sang
pacl lun devil. **28** El su pisrapasr meet el enenu elan
tia sifil pusr, a elan orekma tuh elan akfalye enenu
lal sifacna, ac elan ku pac in kasru mwet sukasrup.
29 Nikmet orekmakin kas in akkolukye mwet, a kas
in kasru mukena — kain in kas ma ac musaeak ac
su fal nu ke enenu, tuh ma kowos fahk uh ac fah
akwoyalos su lohng. **30** Ac nikmet aktoasrye Ngun
lun God; tuh Ngun el mwe akul lun God keiwos in
akpwayeye lah Len sac ac fah tuku ke God El ac
fah aksukosokyekowosla. **31** Sisla liki kowos lumah
inge nukewa: sulung, mongsa, kasrkusrak, wowon,
wenteisr, ac kutena nunak koluk lain mwet. **32** A
kowos in kulang ac mongfisrasr nu sin sie sin sie, ac
kowos in nunak munas nu sin sie sin sie, oana ke
God El nunak munas nu suwos ke Christ.

5 Ke kowos tulik kulo nutin God uh, kowos enenu
in srike in oana El. **2** Lela lungse in kalem in ma
nukewa kowos oru, oana ke Christ el lungse kut, ac
sifacna lafwekunla moul lal kacsr, tuh in oana sie
mwe kisa keng su akinsewowoye God. **3** Ke sripen
kowos mwet lun God, tia wo in fwack keiwos mu
oasr kutena lumah inge inmasrlowos: kosro, ouiya
fohkfok, ku rapku. **4** Tia pac fal kowos in sopoklot in
kas, kaskas suoac, ku aksruksruk koluk. A fal kowos
in sang kulo nu sin God. **5** Kowos etu na lah mwet
kosro, ku mwet moulkin ouiya fohkfok, ku mwet rapku
ac fah tia wi ipeis ke Tokosrai lun Christ ac lun God.
(Tuh rapku el oapana alu nu ke ma sruloala.) **6** Nik
kowos lela kutena mwet in kiapwekowosla ke kas
lusrongten; mweyen lumah inge nukewa ac oru tuh

mulat lun God in oan faclos su tia aksol. 7 Ke ma inge
kowos in tiana wi mwet ouinge uh. 8 Kowos sifacna
tuh muta in lohsr meet, na inge ke kowos ekla mwet
lun God, kowos muta in kalem. Ke ma inge kowos
enenu in moul oana mwet su ma lun kalem. 9 Pa
inge fahko lun kalem: ma wo nukewa, ma suwoswos
nukewa, ac ma pwaye nukewa. 10 Kowos in suk in
etu ma ac akinsewowoye Leum. 11 Kowos in tia wi
mwet su oru orekma in lohsr, su ma lusrongten. A
kowos in use ma inge nu ke kalem. 12 (Mwe mwekin
se fin srumunyuk ma elos oru in lukma.) 13 Kutena
ma su utuku nu ke kalem uh, ac fah ku in eteyuk wo;
14 tuh ma nukewa ma akkalemyeyukla uh ac ekla ma
kalem. Oana ke fwack mu, "Ngutalik, kom su motul,
Ac tukakek liki misa, Ac Christ el fah tolkomyak." 15
Ke ma inge kowos in liyaung ouiyen moul lowos.
Nikmet moul oana mwet nikin, a kowos in moul oana
mwet lalmwetmet. 16 Molela pacl, mweyen len inge
len koluk. 17 Kowos in tia lalfon, a kowos in suk ma
Leum el lungse kowos in oru. 18 Nik kowos sruhi ke
wain mweyen ac kunauskowosla, a moul lowos in
nwanala ke Ngun Mutal. 19 Kaskas nu sin sie sin
sie ke kas lun psalm ac on mutal; alullul ac onkakin
psalm nu sin Leum ac kaksakunul ke insiowos kewa.
20 Pacl nukewa kowos in sang kulo ke ma nukewa
nu sin God Papa, ke inen Leum lasr Jesus Christ.
21 Kowos in akpusiselye kowos nu sin sie sin sie in
akkalemye lah kowos akfulatye Christ. 22 Mutan kia,
kowos in akpusiselye kowos nu sin mukul tomowos,
oana nu sin Leum. 23 Tuh mukul tuma el sifen mutan
kial, oana ke Christ el sifin church; ac Christ sifacna
el Mwet Lango lun church, su manol. 24 Ouinge,
mutan kia elos enenu in arulana akpusiselyalos nu
sin mukul tumalos, oana ke church el akpusiselyal nu
sin Christ. 25 Mukul tuma, kowos in lungse mutan
kiowos, oana ke Christ el lungse church ac asang
moul lal kac. 26 El oru ma inge tuh elan akmutalye
church ke ku lun kas lal, ac el aknasnasyela ke kof,
27 tuh elan eis nu sel sifacna sie church su wolana —
wangin tuhn kac, tia pac lupolop uh ku tuhneyukla
ke kutena ma. 28 Ouinge mukul tuma elos enenu in
lungse mutan kialos oana ke elos lungse manolos
sifacna. Mukul se fin lungse mutan kial, el lungse el
sifacna. 29 (Wangin mwet srunga manol sifacna, a
el kitaung ac arulana karinganang, oana ke Christ
el oru nu ke church. 30 Kut etu lah ouinge mweyen
kut lahn manol.) 31 Oana simla in Ma Simusla: "Pa
ingan sripa se oru sie mukul el som liki papa tumal ac
nina kial, ac fulyang nu sin mutan kial, ac eltal fah ma
sefannala." 32 Oasr sie kalmac na yohk in kas inge
ma tia eteyuk meet, su nga etu mu ma fahkyen Christ
ac church. 33 Ma inge ma nu suwos pac: kais sie
mukul tuma elan lungse mutan kial oana el sifacna,
ac kais sie mutan kia elan akfulatye mukul tumal.

6 Tulik srisrik, kowos in akos papa tomowos ac nina
kiowos, mweyen kowos ma lun Leum, ac ma inge
suwos. 2 "Akfulatye papa tomom ac nina kiom" pa
ma sap se emeet ma oasr wuleang kac, 3 fahk mu:
"tuh in wo nu sum ac moul lom ac fah loes fin faclu."
4 Papa ac nina, nik kowos akangonye tulik nutuwos
an, ku oru ouiya ma ac akkasrkusrakyalos, a kowos
in kaelos ac lotelos elos in kapkapak ke ouiya lun
mwet lulalfongi. 5 Mwet kohs, kowos in akos leum
lowos fin faclu ac arulana akfulatyalos; ac kowos in
oru ke inse pwaye, oana nu sin Christ. 6 Tia oru ye
mutalos mukena in mwe aklung nu selos; a ke sripen
kowos mwet kohs lun Christ, kowos in oru ma God El
lungse ke insiowos kewa. 7 Oru orekma lowos ke
inse engan, oana kowos in oru nu sin Leum ac tia nu
sin mwet uh. 8 Kowos etu lah Leum el ac sot molin
orekma wo nukewa lowos, kowos finne mwet kohs
ku mwet sukosok. 9 Ac kowos mwet leum, kowos
in oru oapana inge nu sin mwet kohs lowos, ac tia
sifil aksangengyalos. Esam lah kowos ac mwet kohs
lowos uh oasr Leum sefanna lowos inkusrao, su ac
nununku mwet nukewa oana sie. 10 In aksafye sim
luk uh, lela ku lulap lun Leum in akkeye kowos ke
kowos ma sefannala yorol. 11 Kowos in nokomang
mwe mweun nukewa ma God El asot nu suwos, tuh
kowos in ku in tu lain kutasrik lun Devil. 12 Mweyen
tia un mwet se pa kut mweuni uh, a ngun fohkfok
yen engyeng uh, ac mwet leum ac wal ac ngun koluk
ma leumi mwet uh, ac ku lun we lohsr se inge. (aiōn
g165) 13 Inge kowos in nokomang mwe loeyuk ma
God El asot! Na ke len koluk ac tuku, kowos fah ku
in lain mwet lokoalok lowos; ac ke saflaiya kowos
ac tu na ku ac tia fuhleak. 14 Ke ma inge, kowos in
tuyak ac akola. Loseni infulwowos in ku ke pwaye,
ac nokomang suwoswos tuh in mwe loeyuk nu ke
iniwowos, 15 ac kena lowos in fahkelik Pweng Wo
ke misla, in pa fahluk lowos. 16 Pacl nukewa kowos
in us lulalfongi oana mwe loang lowos; kowos in ku

in sang konela pisr firir nukewa sin el su Koluklana.
17 Ac kowos in eis lango sin God tuh in oana sie
helmet, ac kas lun God in oana cutlass su Ngun
Mutal sot nu suwos. **18** Oru ma inge nukewa ke pre,
ac siyuk kasru sin God. In kutena ma kowos oru
kowos in pre fal nu ke kolyuk lun Ngun. Ke sripa se
inge, kowos in oaru in tupan ac tia fuhleak. Pre pacl
nukewa ke mwet lun God nukewa. **19** Ac oayapa pre
keik, tuh God El fah ase nu sik sie mwe fahkak ke
pacl nga akola in kaskas, ac tuh nga in ku in kaskas
pulaik, ac oru tuh mwet uh in kalem ke ma lukma
lun Wosasu. **20** Ke sripen Wosasu se inge, nga sie
mwet tutafpo fulat lun Jesus Christ, nga finne muta
in presin. Pre tuh nga in ku in pulaik in fahkak ke
Wosasu oana ma fal. **21** Kowos fin ke etu keik lah
nga fuka, Tychicus el ac fah fahkak nu suwos. El sie
mwet lili saok ac oaru ke orekma lun Leum. **22** Pa
inge sripa se oru nga supwalot nu yuruwos uh —
tuh elan fahkak nu suwos lah fuka ouiyasr nukewa,
ac oayapa elan akkeye kowos. **23** Misla, lungse, ac
lulalfongi sin God Papa, ac sin Leum Jesus Christ, nu
sin mwet wiasr in lulalfongi nukewa. **24** Lungkulang
nu selos nukewa su lungse Leum lasr Jesus Christ
ke lungse su koflana wanginla.

Philippi

1 Ma sel Paul ac Timothy, mwet kulansap lun Christ
Jesus — Nu sin mwet nukewa lun God in church
Philippi su asruoki nu sin Christ Jesus, wi pac mwet
kol lun church ac mwet kasru lalos: **2** Lungkulang ac
misla nu suwos sin God Papa tumasr, ac Leum Jesus
Christ. **3** Nga sang kulo nu sin God luk pacl nukewa
ma nga nunku keiwos; **4** ac pacl nukewa nga pre
keiwos nga pre wi engan, **5** ke sripen kasreyuk su
kowos oru nu sik ke orekma lun Wosasu ke mutawauk
me nwe misenge. **6** Nga etu suwohs lah God, su
mutawauk orekma wo se inge in kowos, El ac fah
tafwela nwe ke safla ke Len lun Christ Jesus. **7**
Kowos oan in nunak luk pacl nukewa! Ke ma inge
fal nga in pulakin ouinge in nunak luk keiwos. Tuh
kowos nukewa wiyu ipeis ke mwe insewowo su God
El ase nu sik, in pacl se inge ke nga muta in presin,
oayapa ke pacl nga tuh sukosok ac nga topuk kas
nukewa lun mwet su lain Wosasu, ac nga tuh orekma
in akkeye lulalfongi lun mwet kac tuh in oakwuki ku
insialos. **8** God El etu lah nga kas na pwaye ke nga
fahk mu lungse luk keiwos nukewa tuku liki insien
Christ Jesus sifacna. **9** Nga pre tuh lungse su oan
in kowos in yokyokelik in pacl e nukewa, tuh etauk
lowos in pwaye ac nununku lowos in suwohs, **10** ac
kowos fah ku in akilen ma su arulana wo. Na kowos
fah nasnas ac wangin mwatuwos ke Len lun Christ.
11 Moul lowos ac fah sessesla ke ouiya wowo su
Jesus Christ mukena ku in ase, nu ke wolana ac mwe
kaksak nu sin God. **12** Mwet lili, nga ke kowos in etu
lah ma su sikyak nu sik uh arulana kasru yokyokelik
lun Wosasu. **13** Ke sripa se inge mwet mweun su
karingin lohm sin Tokosra Fulat ac mwet nukewa
yenu elos etu lah nga muta in kapir mweyen nga
mwet kulansap lun Christ. **14** Ac muta luk in presin uh
oru tuh mwet pus wiasr in lulalfongi, yokelik finsrak
lalos in Leum, na pacl nukewa elos pulaik in fahkak
pweng wo sac ac tia sangeng. **15** Pwaye lah oasr
kutu mwet fahkak Christ mweyen elos sok ac folkas,
a kutu fahkulak ke inse na pwaye. **16** Elos inge oru ke
lungse pwaye lalos, mweyen elos etu lah God El ase
tuh in ma kunuk in akfahsrye Wosasu. **17** Mwet saya
uh tiana fahkak Christ ke inse pwaye, a ke ngunin
nunku kac sifacna. Elos nunku mu elos ac akyokyelik
ma upa nu sik ke nga muta in kapir. **18** Mansis in
ouinge! Nga engan kac. Ma sefanna ma yohk sripa
uh pa mwet uh in fahkulak Christ ke kutena ouiya ma
ku in lutiyuk kac, finne ma ke nunak wo ku ke nunak
koluk. Nga srakna insewowo, **19** mweyen nga etu lah
ke sripen pre lowos, ac ke sripen kasru su tuku sin
Ngun lun Jesus Christ, ac fah aksukosokyeyuk nga.
20 Ma se nga kena ac yohk finsrak luk nu kac oemeet
pa nga in tiana fuhleak in oru ma kunuk, a nga in
sessesla ke pulaik in pacl nukewa, yohkna nu ke pacl
se inge, tuh moul luk nufon in mwe akfulatye Christ,
nga finne moul, ku misa. **21** Tuh mea kalmen moul
uh? Nu sik, kalmac pa in kulansupu Christ. Ac misa,
mwe akyokyelik ma wo uh. **22** Nga fin ku in moul
paht na, ac srakna ku in oru kutu orekma ma ac oasr
sripa, na nga tia etu lah pia kac ma nga ac sulela. **23**
Nga nikanla inmasrlon ma luo inge. Nga kena yohk
tuh nga in som liki moul se inge ac muta yurin Christ,
su pa inge ma se ma ac arulana wo nu sik uh. **24**
Tusruktu ke sripowos, ac arulana yohk sripa nga in
moulwin. **25** Ke sripen arulana kalem sik lah ouinge,
nga etu lah nga ac moulna. Nga ac fah wi kowos
nukewa in akyokyelik kapkapak lowos ac engan in
lulalfongi lowos. **26** Na nga fin sifil fahsrot nu yuruwos,
ac fah yohk sripen konkin lowos keik liki meet, ke
moul in asruoki lowos yurin Christ Jesus. **27** Inge ma
se ma oa uh pa ouiyen moul lowos in fal nu ke Pweng
Wo ke Christ, na nga finne fahsrot nu yuruwos ku tia,
nga fah lohng mu kowos tu na ku ke nunak sefanna,
ac insese in tukeni kwafeang in orekma ke sripen
lulalfongi fal nu ke Wosasu. **28** Nik kowos sangeng sin
mwet lokoalok lowos; a kowos in pulaik pacl nukewa,
ac ma inge ac fah akpwayei nu selos lah elos ac
munas, ac kowos fah kutangla, mweyen God pa asot
kutangla nu suwos. **29** Tuh ke sripen kulang lun God,
itukot nu suwos tuh kowos in kulansapu Christ, tia ke
lulalfongi mukena, a ke kowos ac keok pac kacl. **30**
Inge kowos ku in wiyu mweun. Nuna mweun se na
ma kowos liye nga mweuni in pacl meet, ac kowos
lohng pac lah nga srakna mweuni.

2 Moul lowos yurin Christ mwe akkeye kowos, ac
lungse lal akwoye kowos. Oasr aengani lowos
yurin Ngun Mutal, ac oasr kulang ac pakoten lowos nu
sin sie sin sie. **2** Ke ma inge nga kwafe nu suwos tuh
kowos in oru tuh engan luk keiwos in arulana yohk, ke
sripen kowos nunak sefanna, ipeis ke lungse sefanna,
ac kowos ma sefanna in nunak ac in ngunuwos. **3**

Nimet oru kutena ma ke nunku kac sifacna, ku ke
konkin lusrongten, a kowos in pusisel nu sin sie sin
sie, ac kowos in tia nunku mu kowos wo liki mwet
ngia. 4 Suk pac ma ac wo nu sin mwet ngia, ac tia ma
na ac wo nu suwos sifacna. 5 Ouiyen nunak lowos
in oana ouiyen nunak lun Christ Jesus: 6 El nuna
oana luman God in pacl nukewa, Tusruktu el tiana
srike in orekmakin ku lal elan fulat oana God. 7 El
tia oru ouinge, a ke sulela lal sifacna el fuhleak ma
nukewa, Ac ekla nu ke lumah lun sie mwet kulansap.
El ekla oana sie mwet, Ac sikme nu faclu in luman
mwet. 8 El pusisel, ac fahsr inkanek lun akosten nwe
ke el sun misa — Aok, misa lal fin sakseng. 9 Ke ma
inge, God El srakalak nu yen fulatlana lucng, Ac sang
nu sel ine se su fulat liki ine nukewa. 10 Ouinge, in
akfulatye inen Jesus, Ma moul nukewa inkusrao, ac
fin faclu, ac ye faclu Fah sikukmutuntei, 11 Ac mwet
nukewa fah pulaik in fahkak lah Jesus Christ el Leum,
Nu ke wolana lun God Papa. 12 Ke ma inge, mwet
kulo luk, oana ke kowos tuh akosyu in pacl nukewa
ke nga muta yuruwos, ac arulana yohk sripa kowos
in akosyu inge ke nga muta loes liki kowos. Kowos
sikalani in orekma tuh kowos in eis molela lun God ke
kowos sunakunul ke inse pwaye, 13 mweyen God El
orekma in kowos pacl nukewa, tuh kowos fah ku ac
engan in akos ma lungse lal. 14 Kowos in oru ma
nukewa, tia ke torkaskas ku akukuin, 15 tuh kowos in
nasnas ac in wangin mwatuwos, oana tulik pwaye
nutin God su muta in facl koluk se inge inmasrlon
mwet koluk. Kowos in kalem inmasrlolos oana itu su
tolak inkusrao, 16 ke kowos sulkakunelik kas in moul
nu selos. Kowos fin oru ouinge, ac fah oasr sripen
yukin luk keiwos in Len lun Christ, mweyen ma inge
ac fah akkalemye lah kemkatu luk ac orekma luk
yuruwos tia wangin sripa. 17 Sahp srah keik ac enenu
in ukwiyukla oana sie mwe kite fin lulalfongi lowos ma
kowos kisakin nu sin God. Fin ouinge, nga engan ac
kut nukewa fah tukeni insewowo. 18 In lumah sac
pacna, kowos in oayapa engan, ac wiyu insewowo.
19 Fin ou lungse lun Leum Jesus, nga finsrak mu nga
in supwalot Timothy nu yuruwos in pacl na sa, tuh
pweng keiwos in ku in akkeyeyuyak. 20 El mukefanna
pa oana nga in nunku yohk keiwos. 21 Mwet nukewa
saya uh nunkalana ke ma lalos sifacna, ac tia ke
sripa lun Jesus Christ. 22 Ac kowos sifacna etal ac
akpwayei lah arulana yohk sripal, ac lah nga el tukeni
orekma ke sripen Wosasu oana sie papa ac wen se
natul. 23 Ke ma inge nga finsrak mu nga in sa na
supwalot nu yuruwos, tukun nga konauk lah mea ac
sikyak nu sik. 24 Ac nga arulana lulalfongi lah fin ou
lungse lun Leum, nga ac ku in sa pac fahsrot. 25 Nga
tuh nunku mu fal pac nga in supwalot Epaphroditus,
su ma wiasr in lulalfongi, su kowos supwalma in aol
kowos kasreyu. El wiyu orekma ac tu siskuk in lain
ma koluk. 26 El arulana ke tari liye kowos nukewa,
ac el arulana supwarla lah kowos lohng mu el tuh
mas. 27 Aok, pwaye lah el tuh mas ac lukunna misa.
Tusruktu God El kulang nu sel, ac tia el mukena a nu
sik pac, mweyen ke El sruokya moul lal oru asor lulap
tia sunyu. 28 Ma inge liksreni na purakak nunak luk in
supwalot nu yuruwos, tuh kowos in sifil enganak ke
kowos liyalak, ac asor luk fah wanginla. 29 Ke ma
inge, kowos in eisal ke engan, oana sie mwet lili in
Christ. Akkalemye sunak lowos nu selos nukewa su
oana el, 30 mweyen el pilesrala moul lal ac apkuran
in misa ke sripen orekma lun Christ, in kasreyu ke ma
su kowos tia ku in kasreyu kac.

3 Mwet lili ac lulu, in aksafyela sim luk, kowos in
arulana engan ke kowos ma sefanna in Leum.
Nga tia totola in kalweni ma nga tuh simis nu suwos
meet ah, mweyen ke nga sifilpa fahk uh ac fah mwe
molela nu suwos. 2 Liyekowosyang lukelos su oana
kosro ngalngul ac orek ma koluk inmasrlowos, su
lungse sipik mano. 3 Kut pa eis kosrala pwaye uh
ac tia elos, mweyen kut alu nu sin God fal nu ke
Ngun lun God, ac kut engankin ma sefanna lasr yurin
Christ Jesus. Kut tia filiya lulalfongi lasr in kutena
lumah ma orek nu ke mano. 4 Pwaye nga lukun ku in
filiya lulalfongi luk ke ma ouinge uh. Fin oasr mwet
nunku mu el ac lulalfongi ke kain in lumah ouingan
in molella, nga alukela in akfalye ma ingan nukewa
tari. 5 Nga tuh kosrkosrla ke nga len oalkosr matwa.
Nga isusla sie mwet Israel sin sruf lun Benjamin, sie
mwet Hebrew na pwaye. Ac fin nu ke in liyaung Ma
Sap lun mwet Jew, nga sie mwet Pharisee, 6 ac ke
sripen yohk moniyuk luk oru nga akkeokye church.
Ac funu ke suwoswos se ma sie mwet el eis ke sripen
el akos Ma Sap, wanginna ma nga tafongla kac. 7
Tusruktu, ma nukewa su nga tuh oakla mu ac ase wo
ouiya nu sik, inge nga pilesrala oana ma tuhlac ke
sripen Christ. 8 Tia ma inge mukena; a nga oakla ma
nukewa oana ma tuhlac ke sripen sie ma su arulana

saok liki, aok, etu luk ke Christ Jesus, Leum luk.
Nga sisla ma nukewa ke sripal; nga oakla ma inge
oana kutkut, tuh nga fah eis Christ **9** ac in arulana
fungyang nu sel. Wanginla suwoswos luk sifacna —
kain suwoswos ma kut eis ke akos Ma Sap. Inge oasr
yuruk suwoswos se ma ituku ke sripen lulalfongi in
Christ, su ma sin God me ac oakwuki ke lulalfongi. **10**
Ma sefanna nga enenu pa nga in etu Christ, tuh nga
in pulakin ku lun sifil moulyak lal, ac in welul keok;
in oana el ke misa lal, **11** ke sripen nga finsrak tuh
nga fah sifil akmoulyeyukyak liki misa nu ke moul. **12**
Nga tia fahk mu nga sun tari, ku lah nga fas in ma
nukewa. A nga kwafeyu na in sruokya molin kutangla,
ke sripen Christ el eisyu tari tuh nga in ma lal. **13** Aok,
mwet lili ac lulu, nga tia nunku mu nga eis tari; ma
sefanna nga oru, nga mulkunla mau ma oan tukuk ac
saplakot nu ke ma su oan meet. **14** Ke ma inge, nga
kwafeyu na in sun kutangla, tuh nga fah eis molin
kutangla, su pa inge: pang lun God nu ke moul sasu
ke Christ Jesus. **15** Kut nukewa su matu tari in moul
in ngun, lela kut in nunak se nu ke ouiya se inge.
Tusruktu kutu suwos fin nunku siena, God El ac fah
oru in kalem suwos. **16** Ouinge lela kut in fahsrna
nu meet, fal nu ke oakwuk ma kut fahsru kac nwe
misenge. **17** Mwet lili, kowos in etawi ma nga oru, ac
lohang nu selos su fahsr ke srikasrak pwaye su kut
tuh oakiya nu suwos. **18** Nga fahk ma se inge tari
nu suwos ke pacl na pus, a inge nga tung ke nga
sifilpa kalweni in fahk: Mwet puspis fahkak ke ouiyen
moul lalos lah elos lain misa lun Christ fin sakseng.
19 Saflaiyalos, elos ac som nu in hell, mweyen god
lalos pa lung lun ikwa lalos. Elos filangkin ma su fal
elos in mwekyekin, ac nunku na ke ma lun facl se
inge. **(questioned)** **20** A funu kut, acn na pwaye sesr pa
inkusrao, ac kut kena tuh Mwet Lango lasr, Leum
Jesus Christ, elan tari tuku liki inkusrao. **21** El ac fah
aolla mano munas ac sukawil se lasr inge, ac orala in
oana mano wolana lal, ke ku se na ma el orekmakin
in eisani ma nukewa nu ye kolyuk lal.

4 Ke ma inge, mwet lili kulo luk, nga arulana
asroekowosla! Kowos arulana akenganyeyu, ac
nga arulana yukin kowos! Mwet lili saok sik, pa inge
ma su enenu kowos in tu na ku kac, tuh moul lowos
ma sefannala yurin Christ. **2** Euodia ac Syntyche, nga
kwafe sumtal tuh komtal in nunak sefanna, in oana sie
tamtael in Leum. **3** Ac kom pac, mwet kasru oaru luk,
komin kasru akwoyela inmasrlon mutan luo inge; tuh
orekma laltal arulana yohk in wiyu sulkakinelik Pweng
Wo uh, welul Clement ac mwet orekma nukewa saya
wiuk, su inelos oasr in book in moul lun God. **4** Kowos
in engan pacl nukewa ke kowos ma sefanna yurin
Leum. Nga sifilpa fahk, enganak! **5** Lela in kalem
mongfisrasr lowos nu sin mwet nukewa. Leum el
apkuran in tuku. **6** Nikmet fosrnga ke kutena ma, a
in pre lowos nukewa, siyuk sin God ke mwe enemu
lowos, ac pacl nukewa kowos in siyuk sel ke inse
kulo. **7** Ac misla lun God, su yohk liki ma mwet uh
ku in kalem kac, ac fah karinganang insiowos ac
nunak lowos liki kutena mwe fosrnga, ke kowos ma
sefannala yurin Christ Jesus. **8** In aksafye kas luk,
mwet lili, pacl nukewa kowos in nunku ke ma su wo
ac su fal in kaksakinyuk: ma su pwaye, ma su yohk
sripa, ma su suwohs, ma su nasnas, ma su ohi, ac
ma su pwengpeng wo. **9** Orekmakin ma su kowos
lotela ac eis sik, kewana ke kas luk ac orekma su nga
oru. Ac God, su ase misla nu sesr, El fah wi kowos.
10 Arulana yohk engan luk ke nga moul in asruoki
yurin Leum, oayapa ke kowos sifilpa akkalemye lah
kowos nunkeyu tukun sie pacl na loes. Nga tia fahk
mu kowos tui ac tila nunkeyu, a tuh mweyen wangin
pacl wo lowos in akkalemye. **11** Ac nga tia pac fahk
ma inge mweyen nga mu kowos pilesreyu, tuh nga
lotela tari in sifacna falkin ma su oasr yuruk. **12** Nga
pula tari moul lun sie mwet enenu, ac nga pula pac
moul lun mwet ma oasr ma lalos yohk liki ma elos
enenu. Nga lotela ouiya lukma se inge, tuh in acn
nukewa ac ke pacl nukewa, nga inse misla nga finne
kihp ku masrinsral, ku fin ma su oasr yuruk srikla
ku yohkla. **13** Oasr ku luk in oru ma nukewa ke ku
su Christ el ase nu sik. **14** Tusruktu arulana wo ke
kowos tuh kasreyu in pacl ongoiya nu sik. **15** Kowos
mwet Philippi arulana etu lah ke nga tuh som liki acn
Macedonia ke pacl nga mutawauk in fahkak Pweng
Wo, kowos mukena pa church se ma tuh kasreyu ah;
kowos mukena pa tuh insese nu sik ac supwama
mani in kasreyu. **16** Pus liki pacl se ke oasr enenu luk
in acn Thessalonica, kowos supwama ma nga enenu.
17 Tia tuh nga lungse in eis mwe sang, a nga kena
liye tuh in oasr kapak lowos ke sripen mwe sang
lowos. **18** Pa inge pwepu in fahkak mwe lung nukewa
ma kowos ase nu sik, su arulana yohk! Oasr yuruk
ma nukewa ma nga enenu, ke sripen mwe kite lowos

ma Epaphroditus el use. Ma inge oana sie mwe kisa
keng nu sin God, su wo ac mwe insewowo nu sel. **19**
God luk El ac fah asot mwe enenu lowos nukewa liki
mwe kasrup yoklana lal in Christ Jesus. **20** Wolana
ac kaksak nu sin God Papa tumasr, inge ac nu tok
ma pahtpat! Amen. **(aiōn g165)** **21** Sang lung luk nu sin
mwet lun God nukewa su ma lun Christ Jesus. Mwet
wiasr in lulalfongi elos supwaot pac lung lalos nu
suwos. **22** Mwet lun God nukewa yenu elos oayapa
supwaot lung lalos, ac yokna selos su muta inkul sin
Caesar. **23** Lungkulang lun Leum Jesus Christ in wi
kowos nukewa.

Colossae

1 Sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke sripen
oakwuk lun God, oayapa sel Timothy, mwet wiasr
in lulalfongi — 2 Nu sin mwet lun God in acn Colossae,
mwet wiasr su oaru in fahsr tukun Christ: Lela tuh God
Papa tumasr Elan asot kulang ac misla nu suwos. 3
Pacl nukewa kut sang kulo nu sin God, Papa tumun
Leum lasr Jesus Christ, ke kut pre keiwos. 4 Tuh
kut lohng tari ke lulalfongi lowos in Christ Jesus, ac
ke lungse lowos nu sin mwet lun God nukewa. 5
Ke kowos tufahna lohng kas pwaye ke Pweng Wo
uh, kowos lohng ke finsrak se ma pweng se inge
asot nu suwos. Ouinge lulalfongi ac lungse lowos
uh oakwuki fin ma su kowos finsrak kac, su oan
soanekowos inkusrao. 6 Pweng wo uh tiana tui in
ase mwe insewowo ac el fahsrelik nu fin faclu nufon,
oana ma sikyak inmasrlowos, mutawauk ke len se
emeet kowos tufahna lohng ke lungkulang lun God,
ac mutawauk in kalem ke pwayeiya uh. 7 Kowos
tuh lohng ke lungkulang lun God uh sel Epaphras,
mwet kulansap kulo wiasr, su sie mwet orekma oaru
lun Christ in aol kut inmasrlowos. 8 El srumun nu
sesr ke lungse su Ngun asot nu suwos. 9 Ke sripa
se inge, ke pacl se kut tufahna lohng keiwos nwe
misenge kut pre na keiwos, ac siyuk God Elan oru tuh
kowos in arulana kalem ke ma lungse lal, ke etauk ac
lalmwetmet nukewa su Ngun lal uh ase. 10 Na kowos
fah ku in moul fal nu ke ma lungse lun Leum, ac oru
ma su akinsewowoyal pacl nukewa. Moul lowos uh
ac ku in oswe kain orekma wo nukewa, ac kowos fah
kapkapak in etauk lowos ke God. 11 Lela God Elan
akkeye kowos ke ku wolana lal, tuh kowos fah ku in
mutangla ma nukewa ke mongfisrasr, ac kowos in
engan 12 ac sang kulo nu sin Papa, su oru tuh kut in
fal in wi ipeis ke ma su El akoela nu sin mwet lal in
tokosrai lun kalem. 13 El molikutla liki ku lun lohsr
uh, ac uskutme nu in tokosrai lun Wen kulo natul.
14 Ke sripal kut aksukosokyeyukla, su kalmeya pa
God El nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr. 15
Christ el oana luman God, su kut tia ku in liye, ac el
pa Wounse, su fulat liki ma orekla nukewa. 16 Tuh ke
el, God El orala ma nukewa inkusrao ac fin faclu,
ma liyeyuk ac ma tia ku in liyeyuk, weang pac ku lun
ngun inge nukewa: leum, ac mwet kol, ac wal fulat
ma oan yen engyeng uh. God El orala ma nukewa
inkusrao, fin faclu, ac yen engyeng uh kacl ac nu sel.
17 Christ el nuna oasr meet liki orekla ma nukewa, ac
ma nukewa oakwuki wo in acn se ke sripal. 18 El
pa sifen church, su pa manol, ac el pa sang kuiyen
moul nu ke mano. El pa Wounse, su akmoulyeyukyak
liki misa, tuh in el pa oemeet in ma nukewa. 19 God
El sifacna sulela in akkalemye ouiyal sifacna ac ma
pwaye nukewa kacl in Wen natul. 20 Ke ma inge,
God El sulela in folokoneni ma orekla nukewa nu sel
sifacna ke Wen natul. God El iwekutla nu sel ke srahn
Wen natul ke el misa fin sakseng, ac ouinge God El
folokoneni ma nukewa nu sel sifacna, ma inkusrao
lucng ac fin faclu ten. 21 Meet kowos muta loesla liki
God, ac kowos mwet lokoalok lal ke sripen orekma
koluk ac nunak koluk lowos. 22 A inge, ke sripen misa
in mano lun Wen natul, God El orala kowos mwet
kawuk lac lal, tuh kowos in ku in tuku nu yorol ke
mutal ac nasnas ac wangin mwatuwos. 23 Kowos
enenu in sruokyana moul in lulalfongi lowos fin sie
pwelung na ku ac pwaye, ac tia lela in mokleyukla
kowos liki finsrak se kowos eis tari ke kowos lohng
Wosasu. Nga, Paul, ekla sie mwet kulansap lun
Wosasu se inge — Wosasu se ma fwackyuk nu sin
mwet nukewa fin faclu. 24 Ac inge nga engan ke moul
in keok luk keiwos, tuh ke sripen keok lun monuk,
nga wi kasru in aksafyela ma lula ke keok lun Christ
su el keok kac ke sripen mano se inge, su pa church.
25 God El kuneyuwi tuh nga in sie mwet kulansap lun
church. El ase kunokon se inge nu sik nga in oru in
kasrekowos. Kunokon se inge pa in fahkak nufon ke
kas lal, 26 su oana sie ma saok ma God El okanla liki
fwil puspis somla, a inge El akkalemyela nu sin mwet
lal. (aiōn g165) 27 God El kena tuh mwet lal in etu ma
su El tia akkalemye meet — ma su arulana saok ac
wolana, su El akoo nu sin mwet nukewa. Ac pa inge
ma wolana se ma tia eteyuk meet: Christ el oasr in
kowos, ac kowos in arulana etu lah kowos ac wi ipeis
ke wolana lun God. 28 Ouinge kut fahkak Christ nu
sin mwet nukewa. In etauk nukewa su oasr yorosr,
kut srike in sensenkakin ac luti nu selos tuh kut fah
ku in pwanma kais sie selos nu ye mutun God, oana
sie mwet matula in nunak ac ma sefanna yurin Christ.
29 Nga orekma upa in ku in orala ma se inge, ac
kwafeang in oru ma kunuk ke nga orekmakin ku lulap
su Christ el ase nu sik, su orekma in nga.

2 Nga ke kowos in etu lupan kwafe luk keiwos ac ke
mwet lulalfongi in acn Laodicea, ac oayapa kaclos
nukewa su nga soenna sonolos. **2** Nga oru ma inge
in akkeye insialos, ac in akfototoyalos nu sin sie sin
sie ke lungse, tuh elos fah ku in arulana lulalfongi ke
sripen etauk lalos ke ma pwaye. In ouiya se inge elos
fah etu ma lukma lun God ma tia eteyuk meet, su pa
kacl Christ sifacna. **3** El na pa ku in ikasla kalmen
etauk ac lalmwetmet nukewa lun God, su oana sie
ma saok wikinyukla meet. **4** Ke ma inge nga fahk nu
suwos, nikmet lela kutena mwet in kiapwekowosla ke
kas in eyeinse lusrongten, finne wo srumunya selos.
5 Tuh nga finne wangin yuruwos, a nga wi kowos na
in ngun. Ac nga engan ke nga lohng ke asruoki wo
lowos, pwanang kowos tu na ku in lulalfongi lowos in
Christ. **6** Ke sripen kowos eis tari Christ Jesus tuh
elan Leum lowos, kowos in moul in ma sefanna nu
sel. **7** Kowos in okala ac kapkapak in el, ac musaeak
moul lowos an facl, ac akkeye lulalfongi lowos an
oana ke lutiyuk nu suwos, ac kowos in sessesla in
sang kulo. **8** Ke ma inge, kowos in arulana liyaung
tuh wangin mwet in akkohsye kowos nu ke kutena
lalmwetmet kikiap lun mwet, su elos eis ke sramsram
matu lusrongten lun fwil somla ac liki ngun koluk ma
leumi faclu ac yen engyeng uh, ac tia ma sin Christ.
9 Tuh ouiya mutal ac ma pwaye nukewa lun God
kalem in Christ, ke el moul in mwet lac. **10** Ac kw
kowos fungyang nu sel, itukot nu suwos moul pwaye.
El leum fin ku ac wal nukewa lun ngun. **11** Ke kowos
kupasryang nu sin Christ, kowos kosreyukla, tia ke
kosrala ma orek sin mwet, a ke kosrala lun Christ, su
aksukosokyekowosla liki ku lun lung koluk ma oan in
mano se inge. **12** Mweyen ke kowos baptaisla, kowos
wi Christ pukpuki ac kowos oayapa akmoulyeyukyak
yurin Christ, ke sripen lulalfongi lowos ke ku lun
God, su akmoulyalak liki misa. **13** In pacl meet ah,
kowos misa in ngun ke sripen ma koluk lowos, ac
mweyen kowos mwet pegan su muta sayen Ma Sap.
Tusruktu God El akmoulyekowosyak yurin Christ.
God El nunak munas nu sesr nukewa ke ma koluk
lasr. **14** El sacla ma simla in akkalemye soemoul lasr,
oayapa oakwuk lun ma sap ma lain kut, ac patikya
ma inge nu ke sakseng. **15** Fin sakseng soko ah,
Christ el sifacna aksukosokyalla liki ku ac wal nukewa
lun ngun koluk yen engyeng uh, ac oru tuh elos in
sie mwe intoe ke elos takla fahsr tokol oana mwet
sruoh ke el akkalemye kutangla lal. **16** Ke ma inge,
nik kowos lela kutena mwet in oakiya ma sap nu
suwos ke ma kowos in kang ku nim, ku nu ke Kufwen
Malem Sasu, ku ke len Sabbath, ku kutena len mutal
saya. **17** Kain inge nukewa ngunnguninna ma su ac
fah tuku in pacl tok uh. Ma sefanna ma pwaye uh
pa Christ. **18** Nikmet lela kutena mwet in akkolukye
kowos ke el sifacna fahk mu el fulat mweyen el liye
aruruma, ac el sapkin tuh mwet uh in oru lumahlos in
pusisel ac alu nu sin lipufan uh. Mwet ouinge inse
fulat ke wangin. **19** El tila kupasr nu sin Christ, su
sifen mano. Ye ku lun Christ, mano nufon se inge
kiteyuk, ac kupasr ac alko nukewa kupasreni wo ac
kapkapak fal nu ke lungse lun God. **20** Kowos wi
Christ misa, na kowos sukosokla liki ku lun ngun
koluk ma leumi faclu ac yen engyeng uh. Fin ouinge,
efu ku kowos moul oana kowos in ma lun faclu? Efu
ku kowos akos kain in ma sap su fahk, **21** “Nimet
sruok ma se inge,” ku “Nimet ema ma se ingan,” ku
“Nimet kahl ma se ingo”? **22** Oakwuk inge nukewa fin
orekmakinyukla tari na wanginla sripa. Ma sap inge
ac mwe luti inge ma na mwet oru. **23** Aok, kutu mwet
uh nunku mu kain oakwuk inge orekla ke lalmwetmet,
ma fahk mu in alu nu sin lipufan uh, ac oru lumahlos
in pusisel, ku akkeokye manolos sifacna. Tusruktu
wangin na pwaye sripen ma inge in sang kutongya
ma lungse lun ikwa.

3 Kowos akmoulyeyukyak yurin Christ, ke ma inge,
kowos in sang insiowos in nunku ke ma su oan
lucng, yen Christ el muta fin tron lal, lac po layot
sin God. **2** Lela nunak lowos in suiya ma su oan
lucng, ac tia nu ke ma oan fin faclu. **3** Tuh kowos
misa tari, ac moul lowos wikla yurin Christ in God.
4 Moul na pwaye lowos uh pa Christ, na ke el ac
sikme kowos ac fah oayapa welul sikme, ac wi ipeis
ke wolana lal! **5** Ke ma inge kowos enenu in lela ma
lungse lun faclu su orekma in kowos an in misa: kain
ma koluk lun moul in kosro, kutena lumah fohkfok,
lung lun ikwa, lungse koluk, ac rapku (tuh rapku el
oapana alu nu ke ma sruloala). **6** Ke sripen ouiya
inge kasrkusrak lun God ac fah tuku nu faclos su tia
aksol. **7** Kowos sifacna moulkin kain in lung koluk
inge meet, ke pacl lumah inge srakna leumi moul
lowos. **8** A inge kowos enenu in tiana sifil oru lumah
inge: kasrkusrak, mongsa, srangesroa; in wangin
kas in akkolukye mwet ku kaskas enum in tuku liki

oaluwos. 9 Nimet kaskas kikiap nu sin sie sin sie, tuh
kowos sisla tari moul matu lowos, wi orekma koluk
meet ha, 10 ac inge kowos moulkin sie moul sasu.
God pa orala moul sasu se inge, ac El aksasuye
pacl nukewa nu ke lumahl sifacna, tuh kowos in ku in
arulana etu ouiyal na pwaye. 11 Ke sripa inge, tia
sifilpa oasr ekla inmasrlon mwet Jew ac mwet sayen
mwet Jew, mwet kosrala ku mwet tia kosrala, mwet
lohsr moul la, mwet sulallal, mwet kohs ac mwet
sukosok, tuh Christ pa yohk sripa in ma nukewa, ac
el moul in kut nukewa. 12 Kowos mwet lun God. El
lungse kowos ac sulekowosla tuh kowos in mwet lal.
Ke ma inge kowos enenu in moulkin pakoten, kulang,
inse pusisel, mongfisrasr, ac muteng. 13 Ke pacl
nukewa ma kutena suwos oasr toasr la inmasrlowos,
kowos in muteng ac nunak munas nu sin sie sin sie,
oana ke Leum El nunak munas nu suwos. 14 Ac
kowos in sang lungse in kapreni ma inge nukewa
in ma sefanna lac, mweyen lungse pa yohk sripa
oemeet. 15 Misla, su Christ el ase, in kol kowos ke
sulela lowos nu ke ma kowos ac oru; tuh God El
pangon kowos nu ke misla se inge, in oru tuh kowos
in mano sefanna. Ac kowos in sang kulo nu sin God
kac. 16 Lela kas wolana ke Christ in oan in kowos
pacl nukewa. Kowos in arulana lalmwetmet in luti ac
sensenkakin sie sin sie. Kowos in onkakin psalm, on
in kaksak, ac on mutal; alullul nu sin God ke inse kulo.
17 Ma nukewa kowos oru, in kas ku orekma, kowos in
oru ke inen Leum Jesus, ac kowos in sang kulo nu sin
God Papa kacl. 18 Mutan kia, kowos in akpusiselye
kowos nu sin mukul tomowos, tuh pa inge ma fal
mwet Christian uh in oru. 19 Mukul tuma, kowos in
lungse mutan kiowos ac tia oru koluk nu selos. 20
Tulik, kowos in akos papa tomowos ac nina kiowos
pacl nukewa, tuh ma inge mwe akinsewowoye God.
21 Papa ac nina, kowos in tia kas kou nu sin tulik
nutuwos pacl nukewa, tuh elos ac mau sangengla ac
fuhleak in oru kutena ma. 22 Mwet kohs, kowos in
akos mwet kacto lowos an in ma nukewa, tia ke pacl
elos liye kowos an mukena ke sripen kowos sukok
ohi selos; a kowos in oru ke insiowos na pwaye,
ke sripen akfulat lowos nu sin Leum. 23 Kutena ma
kowos oru, kowos in oru ke inse pwaye, oana kowos
in orekma nu sin Leum ac tia nu sin mwet. 24 Esam
lah Leum el ac fah asot sie mwe moul nu sum, ma se
su el akola nu sin mwet lal. Tuh Christ pa mwet Leum
na pwaye lom su kom kulansupu. 25 Ac kutena mwet
su orekma koluk ac fah eis kai fal nu ke ma koluk el
oru, tuh God El tia srisri in nununku lal.

4 Mwet kacto, kowos in oru in pwaye ac suwohs ma
kowos oru nu sin mwet kohs lowos an. Esam lah
oasr pac sie mwet Kacto lowos inkusrao. 2 Kowos in
sikalani in pre, ac esmak in pre lowos, wi sang kulo
nu sin God. 3 Ac ke kowos pre, kowos in oayapa
pre kacsr, tuh God El fah ase nu sesr sie pacl wo in
fahkak kas lal ke Christ — kas se ma tia eteyuk meet.
Tuh pa ingan sripen kapir luk in presin. 4 Ouinge
kowos in pre tuh nga in ku in aketeya in kalem, oana
ma fal nga in oru. 5 Kowos in aklalmwetmetye ke ma
kowos oru nu sin mwet su tia lulalfongi uh, ac nwakla
in wo pacl lowos yorolos. 6 Pacl nukewa kowos in
oru sramsram lowos nu selos in akinsewowoyalos
ac mwe pirakak nunak lalos, ac kowos in akola in
topuk kutena mwe siyuk lalos ke top fal ac suwohs. 7
Tychicus, su mwet lili saok lasr, ac el oaru ke el wi
kut kulansap in orekma lun Leum, el ac fah srumun
pweng keik nu suwos. 8 Pa ingan sripa se sis nga
supwalot nu yuruwos uh, elan tuh akpwarye kowos
ke el srumun lah kut fuka inge. 9 Onesimus, mwet lili
kulo ac oaru, su ma pac in u lowos an, el ac welul
fahsrot. Eltal ac fah tuh srumun nu suwos ma nukewa
ma orek inge uh. 10 Aristarchus, su wiyu oasr in
presin, el supweyuk lung pac nu suwos, ac oayapa
Mark, ma nutin ma lohl Barnabas. (Kowos eis tari kas
kacl Mark, tuh kowos in eisal nu in masrlowos el fin
ac fahsrot nu ingan.) 11 Joshua, su oayapa pangpang
Justus, el supweyuk lung pac nu suwos. Mwet tolu
inge mukena sin mwet Jew su ekla mwet lulalfongi
Christ, pa wiyu orekma ke Tokosrai lun God, ac elos
arulana kasreyu yohk. 12 Lung pac lal Epaphras, sie
pac sin mwet in u lowos an, ac mwet kulansap lun
Christ Jesus. El arulana moniyuk in pre keiwos pacl
nukewa, ac siyuk God Elan akkeye kowos tuh kowos
in tu na ku, oana mwet matu in nunak su okak ke
moul in Christian, ke kowos akos ma lungse lun God.
13 Nga ku in sifacna akpwayeye lupan orekma yohk
lal keiwos, ac oayapa ke mwet in acn Laodicea ac
Hierapolis. 14 Luke, mwet ono kulo lasr, ac Demas
eltal supweyuk lung pac nu suwos. 15 Sang lung lulap
lasr nu sin mwet lulalfongi wiasr in Laodicea, ac nu
sel Nympha ac oayapa mwet in church ma toeni alu
in lohm sel. 16 Kowos fin rit tari leta se inge, esam na

in supwala nu sin church in Laodicea. Oayapa kowos
in riti pac leta se ma mwet lili in Laodicea elos ac
supwaot nu suwos. **17** Fahk nu sel Archippus, “Esam
na in aksafyela orekma se itukot kunom nu sin Leum.”
18 Nga simusla kas inge ke pouk sifacna: [Lung luk
nu suwos. Nga Paul] Kowos in tia mulkunla lah nga
muta in kapir. Lungkulang lun God in wi kowos.

Sie Thessalonica

1 Sel Paul, Silas, ac Timothy — Nu sin mwet lun
church in Thessalonica, su ma lun God Papa
ac Leum Jesus Christ: Lungkulang ac misla in oan
yuruwos. **2** Kut sang kulo nu sin God keiwos nukewa,
ac esam kowos in pre lasr pacl nukewa. **3** Kut esam na
ye mutun God ac Papa tumasr ouiyen orekmakinyen
lulalfongi lowos, ac lungse lowos su pwanang kowos
moniyuk in orekma, ac finsrak ku lowos ke Leum lasr
Jesus Christ. **4** Mwet wiasr in Leum, kut etu lah God
El lungse kowos ac sulekowosla tuh kowos in mwet
lal. **5** Tuh kut fahkak Pweng Wo nu suwos, tia ke kas
mukena, a ke ku ac ke Ngun Mutal, ac oayapa ke etu
na pwaye lasr lah ma inge kas pwaye. Aok, kowos
etu ouiyen moul lasr ke kut tuh muta yuruwos, lah
ma kut oru ma in akwoye kowos. **6** Kowos etawi kut
ac oayapa Leum; ac finne yohk keok lowos, kowos
tuh eis pweng ke Jesus wi engan su tuku sin Ngun
Mutal. **7** Ouinge kowos ekla mwe srikasrak nu sin
mwet lulalfongi nukewa in acn Macedonia ac Achaia.
8 Ke sripowos, kas ke Leum inge sulkakinyukelik, tia
nu in acn Macedonia ac Achaia mukena, a pweng
ke lulalfongi lowos ke God fahsrelik nu yen nukewa.
Ouinge wanginna ma kut enenu in fahk. **9** Mwet
nukewa srumun ouiyen painguk wowo lowos nu sesr
ke kut tuh fahsrot nu yuruwos, oayapa ke kowos forla
liki alu nu ke ma sruloala, ac inge kowos kulansapu
God pwaye ac moul, **10** ac kowos soano tuku lun
Wen natul inkusrao me — aok Jesus, su God El
akmoulyauk liki misa, ac su molikutla liki kasrkusrak
lun God ke len in nununku ac tuku.

2 Mwet wiasr in lulalfongi, kowos sifacna etu lah
muta lasr inmasrlowos ah tia wangin sripa. **2**
Kowos nuna etu luman mwe keok ac kas in akkoluk
ma orek nu sesr in acn Philippi meet liki kut tuku nu
yuruwos. Ac finne oasr alein yohk orek, God lasr
El akpulaikye kut in fahkak nu suwos Pweng Wo
su tuku sel me. **3** Kas in kwafe lasr nu suwos tia
ma ke ma sutuu, ku ke inkanek fohkfok, ku ma in
kiapwela kutena mwet. **4** A pacl nukewa kut fahkak
ma God El lungse kut in fahk, mweyen El srike kut
tari, ac ase kunasr in fahkak Pweng Wo. Ouinge kut
tia srike in akinsewowoye mwet, a in akinsewowoye
God. **5** Kowos arulana etu lah kut tia orekmakin kas
in aklukuk nu suwos, ku srike in eis ma lowos ke
sripen kut nunku kacsr sifacna — God El etu lah
pwaye. **6** Kut tia suk kaksak sin kutena mwet — tia
ma suwos me ku sin mwet ngia, **7** finne pwaye lah
kut mwet sap lun Christ, ac fal tuh kut in eis mwe
enenu lasr suwos. A kut tuh inse kulang na ke kut
muta yuruwos ah, oana sie nina ke el karingin tulik
natul sifacna. **8** Ke sripen lungse lasr nu suwos, kut
tuh akola in sot nu suwos Pweng Wo lun God ac
oayapa moul lasr sifacna, mweyen kowos arulana
saok sesr! **9** Mwet lili ac lulu, kowos esam na ouiyen
orekma upa ac toasr lasr inmasrlowos! Kut orekma
ke len ac fong tuh kut in tia akkwacoye kowos ke kut
fahkak Pweng Wo sin God. **10** Kowos mwet loh lasr,
ac oayapa God, lah orekma lasr inmasrlowos mwet
lulalfongi, tuh nasnas, suwohs, ac wangin kutu srisrik
mwatasr. **11** Kowos etu na lah kut karingin kais sie
suwos oana ke sie papa el karingin tulik natul sifacna.
12 Kut tuh akkeye kowos ac akwoye nunkowos, ac
pacl nukewa kut tuh kwafe kowos in moulkin ouiyen
moul ma ac akinsewowoye God, su pangon kowos in
welul in tokosrai lal ac ipeis ke wolana lal. **13** Oasr
pac sie sripa ma pwanang kut in sang kulo nu sin
God pacl nukewa: ke kut tuh fahkak kas lun God
nu suwos, kowos tuh porongo ac eis, tia oana kas
lun mwet uh, a kas na pwaye sin God me. Tuh God
El orekma in kowos su lulalfongi. **14** Mwet wiasr in
lulalfongi, ma orek nu suwos ingan orek pac nu sin
mwet in church lun God in acn Judea, aok nu sin
mwet lun Jesus Christ in acn we. Akkeokyeyuk kowos
sin mwet wiowos oapana mwe keok ma orek nu selos
sin mwet Jew, **15** su unilya Leum Jesus ac mwet
palu, ac oayapa liskutla liki acn sesr. Elos tuh arulana
akkasrkusrakye God, ac elos nunak sulallal nu sin
mwet nukewa! **16** Elos srike pac in ikol kut tuh kut in
tia fahkak kas lun God nu sin mwet sayen mwet Jew
— kas su ac mwe molela nu selos. Ma koluk lalos
inge arulana alukela ma koluk nukewa elos oru pacl
nukewa. Ac inge, kasrkusrak lun God putati nu faclos!
17 Inge, mwet lili ac lulu, ke kitin pacl ma lisyukla kut
liki kowos — aok ke manosr, tuh tia in nunak lasr —
kut asroekowosla ac srike ke kuiyasr in sifilpa liye
kowos! **18** Kut kena in sifil folokot nu yuruwos. Pacl
pus nga sifacna srike ngan folokot nu yuruwos, tuh
Satan el ikolkuti. **19** Aok, ye mutun Leum lasr Jesus
ke el ac tuku, kowos — ac tia kutena mwet saya!
— pa mwe finsrak lasr, ac mwe engan lasr, ac mwe

konkin lasr, oana sie tefuro in kutangla. **20** Pwaye,
kowos pa mwe konkin ac mwe engan lasr uh.

3 Ke ma inge, ke kut tia ku in sifil muteng in
soano, kut sulela in mutana Athens, **2** ac supwalot
Timothy, su wi kut orekma nu sin God in fahkak
Pweng Wo ke Christ. Kut supwalot tuh elan akkeye
kowos ac kasru lulalfongi lowos, **3** tuh wangin suwos
in sisla lulalfongi lal ke sripen mwe keok inge. Kowos
sifacna etu lah mwe keok inge ipin pacna oakwuk lun
God nu sesr uh. **4** Tuh ke kut srakna muta yuruwos,
kut tuh fahk nu suwos lah ac mau oasr mwe keok ac
orek nu sesr; na pa sikyak nu sesr, oana ma kowos
etu. **5** Pa ingan sripa pwanang nga supwalot Timothy.
Nga tia ku in sifilpa muteng in soano, ouinge nga
supwalot tuh elan ku in liye lah fuka lulalfongi lowos.
Nga arulana fosrnga mu Devil el srifekowosla, oru
orekma nukewa lasr yuruwos wanginla sripa! **6** Ac
inge Timothy el foloko ac fahkak pweng na wowo nu
sesr ke lulalfongi ac lungse lowos. El akkalemye nu
sesr lah kowos esam kut ac kena in liye kut, oapana
ke kut nunku keiwos ac kena liye kowos. **7** Ke ma
inge, mwet saok wiasr, in mwe lokoalok ac mwe keok
nukewa nu sesr, kowos arulana akkeye kut. Lulalfongi
lowos an pa akkeye kut uh, **8** mweyen inge oasr
moul sasu in kut, ke sripen kowos tu ku ke moul in
asruoki lowos yurin Leum. **9** Inge kut ku in sang kulo
nu sin God keiwos. Kut kulo nu sel ke engan lulap
lasr ye mutal, ke sripowos. **10** Kut pre nu sel ke len
ac fong ke insiasr kewa, tuh Elan ku in lela nu sesr
in sifil liye kowos ac kasrekowos ke mwe enenu lun
lulalfongi lowos. **11** Lela God, Papa tumasr, ac Leum
lasr Jesus in akoela inkanek lasr kut in ku in fahsrot
nu yuruwos! **12** Lela Leum Jesus in oru tuh lungse
lowos nu sin sie sin sie ac nu sin mwet nukewa, in
yokyokelik in oana lupan lungse lasr nu suwos. **13** In
ouiya se inge, El ac fah akkeye kowos, ac kowos fah
mutal ac suwohs ye mutun God, Papa tumasr, ke
Leum lasr Jesus el ac tuku wi mwet lal nukewa.

4 Na inge, mwet saok wiasr, kut luti kowos tari ouiyen
moul su mwe akinsewowoye God. Aok, kut etu
lah kowos moulkin ouiya inge, ac kut siyuk ac kwafe
suwos inen Leum lasr Jesus, tuh kowos in akyokye
ouiya inge in kowos. **2** Tuh kowos etu tari mwe luti
kut sot nu suwos ke ku lun Leum Jesus. **3** God El
lungse tuh kowos in mutal ac arulana liyekowosyang
liki lumah fohkfok lun kosro. **4** Kais sie suwos mukul
tuma enenu in etu ouiyen moul fal nu sin mutan
kiowos, tuh in mutal ac in oasr sunak, **5** tia ke lungse
lun ikwa mukena, oana mwet pegan su tia etu God. **6**
In ouiya se inge, wangin mwet in oru ma sufal ku
aklalfonye sie mwet Christian wial. Kut fahk ma inge
nu suwos meet, ac sensenkakin kowos tari lah Leum
el ac kalyaelos su oru lumah ouinge. **7** God El tia
pangon kut nu ke moul fohkfok, a nu ke moul mutal.
8 Ke ma inge, el su pilesru mwe luti inge el tia pilesru
mwet, a God, su sot nu suwos Ngun Mutal lal. **9** Kut
tia enenu in sim nu suwos ke lungse lowos nu sin
mwet wiowos in lulalfongi, mweyen God El sifacna
luti nu suwos ke ouiyen lungse sin sie sin sie. **10** Ac
kowos akkalemye lungse lowos nu sin mwet wiowos
nukewa in acn Macedonia nufon. Ke ma inge, mwet
saok wiasr, kut kwafe kowos in akyokye oru lowos. **11**
Oru moul lowos in okak ac misla; lohang nu ke ma
kunowos, ac sifacna suk ma ac karingin kowos, oana
ke kut tuh fahk nu suwos meet. **12** Kowos fin oru
ouinge, na elos su tia lulalfongi fah sunakin kowos, ac
kowos ac tia tupan kutena mwet in asot mwe enenu
lowos. **13** Mwet lulalfongi wiasr, kut lungse kowos in
etu ma pwaye kaclos su misa tari, tuh kowos fah tia
asor oana elos su wangin finsrak la. **14** Kut lulalfongi
lah Jesus el tuh misa ac sifil moulyak, ouinge kut
lulalfongi lah mwet su lulalfongi in Jesus ke elos misa,
God El ac fah eisalos nu yorol. **15** Ma kut luti nu
suwos inge ma sin Leum me: kut su srakna moul ke
len se Leum el ac tuku, ac fah tia som meet lukelos su
misa. **16** Ac fah oasr sie pusra lulap, oayapa pusren
lipufan fulatlana, ac pusren mwe ukuk lun God, na
Leum sifacna ac fah oatui inkusrao me. Ac mwet su
lulalfongi in Christ ke elos misa, fah moulyak meet;
17 na kut su moul in pacl sac fah welulos utukyak nu
in pukunyeng uh in osun nu sin Leum yen engyengu.
Ouinge kut fah muta yurin Leum ma pahtpat. **18** Ke
ma inge, kowos in akkeye sie sin sie ke kas inge.

5 Mwet lulalfongi wiasr, nga tia enenu in sim nu
suwos ke pacl ku len ma inge ac sikyak uh. **2**
Tuh kowos sifacna arulana etu lah Len lun Leum ac
tuku oana sie mwet pisrapasr ke fong. **3** Ke pacl se
mwet uh ac fahk, “Ma nukewa misla ac wona,” na
in pacl sacna mwe keok lulap ac fah sonolos! Ac
sikyak ke pacl na sa, oana mwaiok lun sie mutan su
akola in isus, ac mwet uh tia ku in kaingkunla. **4** A

kowos, mwet saok wiasr, kowos tia muta in lohsr; ke
ma inge kowos ac fah tia lut ke Len lun Leum ac tuku
oana sie mwet pisrapasr. **5** Kowos nukewa mwet lun
kalem, su ma lun len. Kut tia ma lun fong ku lohsr.
6 Ke ma inge, lela kut in tia motul oana mwet ngia,
a kut in ngetnget ac ngusrik na. **7** Mwet uh motul
ke fong, ac elos oayapa sruhi ke fong. **8** A kut ma
lun len, ouinge kut in arulana ngusrik. Kut enenu in
nokomang lulalfongi ac lungse in mwe loango iniwasr,
ac finsrak lasr nu ke molela in loango sifasr. **9** Tuh
God El tia sulekutla in keokkin kasrkusrak lal, a in eis
molela ke Jesus Christ, **10** su misa kacsr tuh kut in
ku in tukeni moul yorol, kut finne misa ku moul ke
el ac tuku. **11** Ke ma inge kowos in akkeye sie sin
sie ac kasru sie sin sie, oana ke kowos oru inge. **12**
Mwet lulalfongi wiasr, kut kwafe suwos tuh kowos in
akfulatyalos su orekma inmasrlowos, tuh elos inge
pa kol kowos ac luti kowos ke moul in lulalfongi.
13 Kowos in arulana akfulatyalos ac lungse elos ke
sripen orekma lalos. Kowos in moul in misla yurin sie
sin sie. **14** Mwet lulalfongi wiasr, kut kwafe suwos tuh
kowos in kaelos su alsrangesr, ac akpulaikyalos su
sangeng, kasrelos su munas, ac mongfisrasr nu sin
mwet nukewa. **15** Liyaung tuh in wangin mwet folokin
ma koluk ke ma koluk, a in pacl nukewa kowos in
oru wo nu sin sie sin sie, ac oayapa nu sin mwet
nukewa. **16** Kowos in engan pacl nukewa, **17** pre pacl
nukewa, **18** ac sang kulo in ma nukewa. Pa inge ma
God El lungse kowos in oru ke moul in asruoki lowos
in Christ Jesus. **19** Nik kowos kutongya Ngun Mutal;
20 nikmet pilesru kas lun mwet su luti ke Inen God. **21**
Kowos in arulana tuni ac srike ma nukewa; sruokya
ma wo, **22** ac fahsr liki kutena ma koluk. **23** God,
su ase misla nu sesr, Elan akmutalye kowos in ma
nukewa, ac karinganang moul lowos — ngunuwos ac
monuwos — tuh in wangin mwatuwos ke sikme lun
Leum lasr Jesus Christ. **24** El su pangon kowos El ac
fah oru ma inge, mweyen El oaru. **25** Mwet wiasr in
lulalfongi, kowos in pre pac kacsr. **26** Paing pac mwet
lulalfongi nukewa ke lungse pwaye. **27** Nga arulana
kwafe suwos ke Inen Leum, kowos in riti leta se inge
nu sin mwet lulalfongi nukewa. **28** Lungkulang lun
Leum lasr Jesus Christ in wi kowos.

Luo Thessalonica

1 Ma sel Paul, Silas, ac Timothy — Nu sin mwet
in church Thessalonica, su mwet lun God Papa
tumasr, ac Leum lasr Jesus Christ: **2** Lungkulang
ac misla nu suwos sin God Papa tumasr, ac Leum
Jesus Christ. **3** Mwet wiasr in lulalfongi, kut enenu in
sang kulo nu sin God keiwos pacl nukewa. Fal nu
sesr in oru ouinge ke sripen lulalfongi lowos arulana
kapkapak, ac lungse lun kais sie suwos nu sin mwet
ngia oayapa yokyokelik. **4** Pa ingan sripa se pwanang
kut konkin keiwos nu sin mwet in church nukewa
lun God. Kut konkin ke ouiyen muteng lowos ac
lulalfongi lowos ke pacl in kalya ac keok nukewa ma
sun kowos. **5** Ma inge mwe akpwayeye lah nununku
lun God suwosna, ac ke sripa inge kowos fal in wi
oaoala nu ke Togosrai lal, su kowos keok kac. **6** God
El ac fah oru ma suwohs: El ac fah akkeokyalos su
akkeokye kowos, **7** ac El ac fah sot mongla nu suwos
su akkeokyeyuk, ac nu sesr oayapa. El ac fah oru ma
inge ke pacl se Leum Jesus el ac sikme inkusrao me
wi lipufan kulana lal, **8** ac wi e firir, in sang kalyaelos
su pilesru God, oayapa elos su tia akos Pweng Wo
ke Leum lasr Jesus Christ. **9** Ac fah kaiyuk elos, ac
God El ac fah kunauselosla ma pahtpat, ac elos ac
fah sisila liki ye mutun Leum ac liki ku wolana lal,
(aiōnios g166) **10** ke el ac tuku ke Len sac in eis wolana
sin mwet lal nukewa, ac eis sunak selos nukewa su
lulalfongi. Kowos ac fah welulos pac mweyen kowos
lulalfongi kas ma kut fahkak nu suwos. **11** Pa inge
sripa se pwanang kut pre keiwos pacl nukewa. Kut
siyuk sin God lasr tuh Elan oru tuh kowos in moul
fal nu ke moul su El pangon kowos nu kac. Kut pre
tuh ku lun God in kasrekowos in oru ma wo nukewa
ma kowos kena oru, ac oayapa aksafyela orekma in
lulalfongi lowos. **12** In ouiya se inge, kowos ac fah
sang wolana nu ke Inen Jesus Leum lasr, ac el ac
fah sot wolana nu suwos, ke sripen lungkulang lun
God lasr ac lun Leum Jesus Christ.

2 Inge, ke tuku lun Leum lasr Jesus Christ ac ke
tukeni lasr yorol: nga kwafe nu suwos, mwet
lulalfongi wiasr, **2** kowos in tia sa in fohsak ke nunak
lowos, ku toasrla ke kas se ma fahk mu Len lun Leum
sikme tari. Sahp oasr mwet nunku mu kut pa fahk
ma inge ke kas in palu lasr, ku kas in luti lasr, ku
ke leta lasr. **3** Kowos in tia lela tuh kutena mwet in
kiapwekowosla in kutena ouiya. Tuh Len sac ac fah
tia tuku nwe ke na Amei safla sac orekla tari, ac El
Su Koluklana el sikme, su ac fah kunausyuki in hell.
(questioned) **4** El Su Koluklana ac fah lain ma nukewa
ma mwet uh pangon ma mutal ac alu nu kac, ac el ac
fah sifacna akfulatyal ac fahk mu el ku liki kutena
ngun ac god saya. El ac oayapa utyak ac muta in
Tempul lun God ac fahk mu el pa God. **5** Ya kowos
tia esam? Nga nuna fahk ma inge tari ke nga tuh
muta yuruwos. **6** Tusruktu oasr ma ikolya ma inge in
tia sikyak inge, ac kowos etu lah mea se inge. Ke ma
inge, in pacl fal, El Su Koluklana fah sikme. **7** Ma
Koluk Lukma se mutawauk orekma tari, tuh ma ac
sikyak uh ac tia orek nwe ke na el su ikolya ma inge
utukla. **8** Na El Su Koluklana fah sikme, tuh ke Leum
Jesus el ac tuku el ac fah unilya ke mongin oalul, ac
tuku wolana lal ac fah kunausulla El Su Koluklana. **9**
El Su Koluklana ac fah tuku ke ku lal Satan ac oru
kain in mwenmen kikiap ac mwe akul sakirik puspis,
10 ac oru kain in kutasrik nukewa nu selos su fah
tuhlac. Elos ac fah tuhlac mweyen elos tia insewowo
in eis ac lungse ma pwaye, tuh elos in mau ku in
moliyukla. **11** Ac ke sripa se inge God El supwama
nu selos ku lun ma sutuu in orekma in elos tuh elos
in lulalfongi ma kikiap. **12** Na saflaiyen ma inge pa:
elos nukewa su tia lulalfongi ma pwaye, a engankin
ma koluk, fah lisyukla. **13** Mwet wiasr su saok sin
Leum God, kut enenu in sang kulo nu sin God keiwos
pacl nukewa. Tuh God El sulekowosla tuh kowos
emeet in moliyukla ke ku lun Ngun Mutal, tuh Elan
orekowos mwet mutal lal. El oayapa sulekowosla
ke sripen lulalfongi lowos in mapwaye. **14** God El
pangon kowos nu ke ma inge ke Pweng Wo su kut
luti nu suwos. El pangon kowos tuh kowos in wi ipeis
ke wolana lun Leum lasr Jesus Christ. **15** Ke ma
inge, mwet wiasr in lulalfongi, kowos in tu na ku ac
sruokya ma pwaye su kut fahkak nu suwos ke kas in
luti lasr ac oayapa in leta lasr. **16** Inge, Leum lasr
Jesus Christ sifacna, ac God Papa tumasr, su ke
lungkulang lal El lungse kut ac ase nu sesr pulaik ac
finsrak ku, su ac tiaa wanginla, **(aiōnios g166)** **17** Elan
akpulaikye kowos ac akkeye kowos in oru ma wo ac
kaskaskin ma wo pacl nukewa.

3 In aksafyela, mwet wiasr in lulalfongi, kowos in pre
kacsr tuh kas lun Leum fah sa in pwengelik, ne ke
mwet uh elos ac eis, in oasr srui ac kaksak lalos oana

ke kowos oru. **2** Kowos in oayapa pre tuh God El fah
karingin kut liki mwet koluk uh; tuh tia mwet nukewa
lulalfongi kas in luti lasr. **3** Tuh God El oaru, ac El ac
fah akkeye kowos, ac karinginkowosyang liki El su
Koluklana. **4** Leum pa oru kut in lulalfongi kowos, ac
kut etu lah kowos oru na ma kut luti kowos kac, ac
kowos ac fah tafwelana in oru. **5** Lela Leum elan kol
kowos ac akyokye kalem lowos ke lungse lun God, ac
tuh kowos in ku in muteng oana Christ. **6** Mwet saok
wiasr, kut sapkin nu suwos inen Leum lasr Jesus
Christ tuh kowos in tia ukwe kutena mwet lulalfongi
wiowos su alsrangesr ac tia fahsr tukun mwe luti lasr
nu selos. **7** Kowos arulana etu lah kowos enenu in
orekma oana ke kut oru. Kut tiana alsrangesr ke kut
tuh muya yuruwos. **8** Kut tiana eis kasru sin kutena
mwet ke wangin molo. A kut sang kuiasr in orekma
ke len ac fong tuh kut in tia akkwacoye kowos. **9** Kut
oru ma inge, tia ke sripen sufal kowos in kasru enenu
lasr, a kut oru tuh in mwe srikasrak nu suwos. **10** Ke
kut muta yuruwos ah kut fahk nu suwos mu, “Kutena
mwet fin srunga orekma, lela elan tia mongo.” **11**
Kut fahk ma inge ke sripen kut lohng lah oasr mwet
alsrangesr inmasrlowos su tia wi orekma, a elos
isongolos na in akfohsye orekma lun mwet saya. **12**
Kut sap nu sin mwet ingan, ac kwafelos inen Leum
Jesus Christ, tuh elos in suk moul suwohs ac okak,
ac elos in orekma in sifacna fosrngakunulos. **13** A
kowos, mwet lulalfongi wiasr, nik kowos totola in oru
ma wo. **14** Sahp ac oasr sie suwos su ac tia akos
kas lasr in leta se inge. Fin ouinge, kowos akilenya
mwet sac, ac tia aengani yorol, elan mau mwekin.
15 Tusruktu, nik kowos oral srulun mwet lokoalok
se, a kael oana sie mwet lulalfongi wiowos. **16** Lela
Leum sifacna, su ase misla lasr, elan asot misla nu
suwos in pacl nukewa ac in ouiya nukewa. Leum
elan wi kowos nukewa. **17** Nga simis kas inge ke
poul sifacna: [Lung luk nu suwos, nga Paul]. Pa inge
sainiyen leta luk nukewa. **18** Lungkulang lun Leum
lasr Jesus Christ in wi kowos nukewa.

Sie Timothy

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus fal nu
ke sap lun God Mwet Lango lasr, ac Christ Jesus,
su mwe finsrak lasr — **2** Nu sel Timothy, tulik pwaye
nutik in lulalfongi: Lungkulang, pakoten ac misla nu
sum sin God Papa, ac Christ Jesus Leum lasr. **3** Nga
lungse kom in mutana Ephesus, oana ke nga tuh
kwafe sum ke nga fahsr in som nu Macedonia. Kutu
sin mwet we ah elos luti ke mwe luti sutuu, ac kom
enenu in sap elos in tui. **4** Fahk nu selos elos in tia
sisla pacl lalos ke sramsram matu lusrongten lalos,
oayapa ke tak sou loeloes ke fwil matu lalos su mwe
na purakak akukuin, ac tia ma ac kasru mwet nu
ke orekma lun God, su ma ke lulalfongi mukena. **5**
Sripen sap ku se inge ma in mokleak lungse, su tuku
ke inse nasnas ac elah wo ac lulalfongi pwaye. **6** Kutu
mwet uh forla liki ma inge ac kuhfla nu ke kaskas
lusrongten. **7** Elos lungse tuh elos in mwet luti ke ma
sap lun God, a elos tia kalem ke ma elos sifacna fahk,
ku ke kalmen ma elos lulalfongi yohk kac. **8** Kut etu
lah Ma Sap uh wo, fin orekmakinyuk oana ma oakwuk
nu kac. **9** Kut enenu in esam lah ma sap uh tia orekla
nu sin mwet suwoswos, a ma nu sin mwet su kunaus
ma sap, mwet orekma koluk, mwet su nikin God,
mwet koluk, mwet tia etu alu, mwet pilesru ma lun
ngun, mwet su uniya papa ac nina, mwet akmas, **10**
mwet kosro, mukul ma oru ouiya sufal nu sin mukul,
mwet su kukakin mwet tuh elos in mwet kohs, mwet
kaskas kikiap ac mwet orek loh kikiap, ac kutepacna
mwet su oru ma in lain mwe luti pwaye. **11** Mwe luti
inge oasr ke Wosasu se su ituku nu sik in fahkak, aok
Pweng Wolana sin God su fal in kaksakinyuk. **12** Nga
sang kulo nu sin Christ Jesus Leum lasr, su akkeyeyu
ke orekma luk. Nga sang kulo nu sel tuh el oekyu mu
nga fal ac el srisrngiyuwi in kulansap nu sel, **13** nga
finne sie mwet su fahk kas koluk kacl in pacl meet, ac
sie su akkolukye ac kalyei orekma lal. Tusruktu God
El pakoten nu sik mweyen nga oru ma inge in ninikin,
ac in selulalfongi luk. **14** Ac Leum lasr el akkalemye
lungkulang yoklana lal nu sik, ac ase nu sik lulalfongi
ac lungse, su ma lasr ke kut kupasryang yurin Christ
Jesus. **15** Kas pwaye se pa inge, su fal in porongeyuk
ac lulalfongiyuk: tuh Christ Jesus el tuku nu faclu
in molela mwet koluk. Ac nga koluk yohk lukelos
nukewa, **16** tusruktu pa inge sripa se God El pakoten
nu sik, in akkalemye lupan muteng lun Christ Jesus
nu sik, su koluk liki mwet koluk nukewa, tuh in mwe
srikasrak nu selos su ac mau lulalfongi in el ke pacl
tok, ac eis moul ma pahtpat. **(aiōnios g166)** **17** Inge, nu
sin Tokosra se su moul ma pahtpat, su ac tia misa ac
su koflana in liyeyuk, God sefanna — in kaksakinyuk
ac akfulatyeyuk El ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen.
(aiōn g165) **18** Timothy, ma nutik, nga filiya kas in kai
inge nu sum, su fal nu ke kas in palu ma fwack keim
in pacl meet ah. Orekmakin kas inge in oana kufwen
mwe mweun tuh kom fah mweun wo, **19** ac sruokya
lulalfongi lom oayapa elah wo in kom. Kutu mwet uh
tia taran elah wo in elos, pwanang lulalfongi lalos
kunausyukla, oana soko oak ma musalla in meoa uh.
20 Ac luo selos pa Hymenaeus ac Alexander, su nga
kaeltal ke nga eisaltalang nu ke ku lun Satan; ac ma
inge ac lotelos in tia sifil kaskas enum lain God.

2 Ma se meet, nga kwafe tuh mwet uh in sikalani
in pre ac fahkak mwe enenu lalos, oayapa pre
ke mwet ngia ac sang kulo nu sin God ke mwet
nukewa; **2** yokna ke tokosra ac mwet leum nukewa,
tuh kut fah ku in moul misla ke wangin mwe lokoalok,
ac akfulatye God ac oru ma wo. **3** Pa inge ma wo
ac mwe akinsewowoye God, Mwet Lango lasr, **4**
su lungse tuh mwet e nukewa in moliyukla ac in ku
in etu ke ma pwaye. **5** Tuh oasr God sefanna, ac
mwet akiwe sefanna su ku in eiskuteni nu sin God, ac
mwet se inge pa Christ Jesus, **6** su sifacna eisalang
in mwe molela nu sin mwet e nukewa. Pa inge ma
sikyak in pacl fal in akpwayeye lah God El lungse
tuh mwet e nukewa in moliyukla, **7** ac pa inge sripen
srisrngiyuki nga in sie mwet sap ac mwet luti nu sin
mwet sayen mwet Jew, in fahkak kas ke lulalfongi
ac ke ma pwaye. Nga kaskas pwaye ac tia kikiap!
8 In pacl nukewa kowos tukeni alu, nga lungse tuh
mukul uh in pre — elos su eisalosyang pwaye nu sin
God, ac su ku in kolak paolos in pre ac tia mulat ku
akukuin. **9** Ac nga lungse pac mutan uh in efal ac in
etu ma wo nu ke naweyuk lalos; in tia yunela karak
lun sifalos ke gold ku pearl, ac elos in tia nukum
nuknuk yohk molo, **10** a mwe yun lalos pa orekma
wo, oana ma fal nu sin mutan su fahkak lah elos
mwet alu nu sin God. **11** Ke pacl in lutlut, mutan uh in
misla ac pusisel. **12** Nga tia fuhlela nu sin mutan in
luti ku in leum fin mukul; elos enenu in muta misla.
13 Tuh Adam el orekla meet, na toko Eve. **14** Ac tia

Adam pa kiapweyukla, a mutan sac pa kiapweyukla
ac kunausla ma sap lun God. 15 Tusruktu, sie mutan
fah moliyukla ke el oswela tulik, el fin kwafeang ke
moul in lulalfongi, ac lungse, ac mutal, wi efal.

3 Kas pwaye se pa inge: sie mwet fin kena tuh elan
sie mwet sropo lun church, el sulela sie orekma
arulana wo. 2 Sie mwet sropo lun church enenu in
sie mwet wangin mwatal, su mukul tumun mutan
sefanna; el sifacna etal, sifacna leum facl, wo elahl,
engan in eis mwet sac nu in lohm sel, ac etu in luti. 3
Elan tia sie mwet sruhi, ku sie mwet anwuk, a elan
kulang ac tia lungse akukuin; oayapa elan tia sie
mwet nunkun mani. 4 Elan liyaung tuh ma nukewa in
lohm sel in fahsr wo, ac oru tuh tulik natul in akosten
ac etu sunak. 5 Tuh sie mwet fin tia ku in liyaung mwet
in lohm sel sifacna, ac fuka tuh elan ku in liyaung
church lun God? 6 Tia enenu elan tufahna forla nu
ke moul in Christian, tuh el fah tia filangak insial ac
lisyukla oana Devil. 7 Ac el fah sie su akfulatyeyuk
sin mwet sayen mwet in church, ouinge el fah tia
akmwekinyeyuk ac putatyang nu in mwe kwasrip lun
Devil. 8 Oayapa deacon ke church enenu in mwet
ohi, ac mwet kaskas suwohs. Elos in tia mwet mwel
wain ac tia rapkui mani. 9 Elos enenu in sruokya ku
ma pwaye su akkalemyeyuk ke lulalfongi, ke inse
okak. 10 Elos enenu in srikeyuk meet, na fin wangin
mwatalos, elos fah ku in oru orekma lun deacon. 11
Mutan uh enenu pac in mwet ohi, tia lesrik, sifacna
etalos, ac oaru in ma nukewa. 12 Lela sie deacon elan
mukul tumun mutan sefanna, ac liyaung wo tulik natul
ac mwet nukewa in sou lal. 13 Tuh deacon nukewa su
kulansap wo in ma kunalos ac fah ohi yurin mwet uh,
na elos ac pulaik in fahkak lulalfongi lalos in Christ
Jesus. 14 Ke nga simis leta se inge nu sum, nga
finsrak tuh nga in sa tuku nu yurum. 15 Tusruktu,
nga fin pahtlac, leta se inge ac fah akkalemye ouiya
ma fal nu sin mwet in sou lun God, aok church lun
God moul, elos su sru ac pwelung lun ma pwaye. 16
Wangin mwet ku in lafwekin yokiyen mwe luti pwaye
lun God ma akkalemyeyuk nu sesr: El sikyak in luman
mwet, Ac Ngun el akkalemye pwaye ac suwohs lal,
El oayapa liyeyuk sin lipufan. Fwackyak el inmasrlon
mutanfahl uh, Ac lulalfongiyuk el fin faclu nufon, Na
utukyak el nu inkusrao.

4 Tuh Ngun el fahkak kalem na lah in pacl tok ah
kutu mwet uh ac sisla lulalfongi lalos, ac porongo
ngun kikiap ac fahsr tukun mwe luti lun dimon u. 2
Mwe luti inge sulkakinyuk sin mwet su lungse kinauk
kas kikiap. Akilenyuk elos oana ke soko osra fol
sang akilenelosi, pwanang wanginla nunkalos in etu
inmasrlon ma wo ac ma koluk. 3 Mwet ouinge elos luti
mu tia wo in payuk, ac oasr kutu mwe mongo tia wo
mwet uh in kang. Tusruktu God El orala mwe mongo
inge tuh mwet su lulalfongi ac etu ma pwaye elos in
eis tukun elos sang kulo kac. 4 Ma orekla nukewa sin
God u wo; wangin ma in pilesreyuk, a mwet uh in eis
ma inge ac sang kulo kac, 5 mweyen kas lun God
ac pre lalos u ac akwoye ma inge ye mutun God.
6 Kom fin akesmakinye mwet wiom in lulalfongi ke
mwe luti inge, kom fah mwet kulansap wo lun Christ
Jesus, ac kom in oayapa akkeye ngunum ke kas lun
lulalfongi ac mwe luti pwaye su kom nuna fahsr kac.
7 Tusruktu, kom in taran kom liki sramsram lusrongten
ac tia pwaye, su wangin sripa. Ac sifacna akpahye
kom in moulkin moul in akinsewowoye God. 8 Oasr
sripen asrosr in akkeye mano, tusruktu yohk sripa in
ouiya nukewa kom in akkeye kom ke moul in ngun,
su oasr wuleang kac nu ke moul se inge, oayapa nu
ke moul se su ac fah tuku. 9 Kas pwaye se pa inge,
su arulana fal in eteyuk ac lulalfongiyuk. 10 Kut kwafe
kut ac orekma upa mweyen kut filiya finsrak lasr in
God moul, su Mwet Lango nu sin mwet e nukewa, ac
yokna nu selos su lulalfongi. 11 Sang mwe luti inge nu
selos ac kwafelos in fahsr kac. 12 Nik kom lela kutena
mwet in pilesru fusr lom; a kom in mwe srikasrak nu
selos su lulalfongi, in kas, in ouiyen moul, in lungse,
in lulalfongi ac in moul nasnas. 13 Kom in moniyuk in
riti Ma Simusla nu sin walil u, ac in fahkak ac luti nwe
ke pacl se nga sun kom. 14 Nikmet pilesru mwe sang
lun ngun su oan in kom, su itukot nu sum ke kas in
palu, ac ke un mwet elder elos filiya paolos fwom. 15
Kom in alken in oru ma inge ac sifacna eiskomyang
nu kac, tuh kapkapak lom in ku in kalem sin mwet e
nukewa. 16 Kom in sifacna taran kom ac mwe luti
lom. Akkeye kom in oru na ma inge, mweyen kom fin
oru ouinge, kom ac sifacna molikomla ac oayapa elos
su lohng kom.

5 Kom in tia kai sie mukul su matu liki kom, a kwafe
nu sel oana elan papa tomom; ac oru nu sin mukul
fusr an oana elos in tamulel lom, 2 ac nu sin mutan
matu oana nina kiom, ac mutan fusr oana ma wiom,
ke ouiya nasnas nukewa. 3 Sunakin katinmas su

mukaimtal na pwaye. 4 Tusruktu fin oasr tulik nutin
sie katinmas, ku tulik nutin tulik natul, lela elos in
etu in akfalye ma kunalos meet nu sin sou lalos,
mweyen ma inge ipin na moul in lulalfongi lalos, in
folokin orekma wo lun papa ac nina, ac ma inge
mwe akinsewowoye God. 5 Sie katinmas su muku ac
wangin kasreyal, el filiya finsrak lal nukewa in God,
ac sikalani in pre ac siyuk kasru sel ke len ac fong. 6
A sie katinmas su suk na mwe akpwar lusrongten,
el misa tari el finne srakna moul. 7 Kom in fahkak
mwe luti inge nu selos, tuh in wangin mwet fahk kas
in akkolukyalos. 8 Sie mwet fin tia karinganang sou
lal, yokna kaclos su muta in lohm sel, el lafwekin
lulalfongi lal, ac ke el oru ouinge el koluk liki na mwet
se ma tia lulalfongi. 9 Nikmet simusang inen sie
katinmas nu ke takin katinmas uh el fin soenna sun
yac onngoul, ac oayapa enenu elan tuh payuk pacl
sefanna, 10 ac in oasr pweng wo kacl ke orekma
lal. Elan sie su liyaung wo tulik natul, el kulang nu
sin mwetsac in eisalos nu in lohm sel, pusisel in oru
ma kunal nu sin mwet lulalfongi, kasru mwet muta
in ongoiya, ac moniyuk in oru ma wo. 11 A kom in
tia simusang inen sie katinmas fusr, mweyen elos
fin mau kena yohk in sifil payukyak, elos ac forla liki
Christ, 12 pwanang ac oasr mwatalos ke sripen elos
kunausla wuleang se ma elos oru meet nu sin Christ.
13 Elos oayapa pahla in uti utyak nu in lohm sin mwet;
ac koluk liki na, elos ac lesrik ac sifacna isongulos
nu ke ma su tia ma kunalos, ac sramsramkin ma
tia eneneyuk in srumunyuk. 14 Ke ma inge, ac wo
sik katinmas fusr in payukyak, isus tulik, ac liyaung
lohm selos, na ac kosrala mwet lokoalok lasr in tia ku
in kaskas akkolukye kut. 15 Tuh kutu sin katinmas
uh forla tari in fahsr tukun Satan. 16 Tuh fin oasr
katinmas ke sou lun kutena mutan Christian, lela
elan karinganulosyang ac tia sang in aktoasrye ma
kunen church, tuh church in ku in karingin katinmas
su muku ac enenu na pwaye. 17 Mwet kol lun church
su oaru in ma kunalos, fal in akyokye mololos, yokna
nu selos su insianaung in fahkak kas ac luti. 18 Tuh
Ma Simusla uh fahk, “Nik kom kapriya oalin soko cow
mukul ke kom orekmakunul in lolongya wheat” ac
“Fal sie mwet orekma in eis molin orekma lal.” 19 Nik
kom porongo kas in akkoluk lain sie mwet kol fin tia
sin mwet loh luo ku tolu. 20 Fin oasr mwet kol su
nuna oru na ma koluk, kom in kaelos ye mutun mwet
lulalfongi, tuh mwet lula elos in sensen. 21 Ye mutun
God ac Christ Jesus ac lipufan sulosolla lal, nga wili
nu sum tuh kom in liyaung kas inge ac tia srisri ku
wiwi mwet in kutena ma. 22 Kom in tia sulaklak in
filiya poum fin kutena mwet in kisakunulosyang nu
ke orekma lun Leum. Nimet kom wi mwet koluk ke
ma elos oru. Sifacna karinginkomyang tuh kom in
nasnas. 23 Kom in tia nim kof mukena, a karrauk ke
kutu srisrik wain in kasru mas su fusus in sikyak ke
insiom. 24 Ma koluk lun kutu mwet uh arulana kalem
ac kololos nu ke nununku; a ma koluk lun kutu mwet
uh fah kalem tok. 25 In ouiya se pacna inge, orekma
wo uh liyeyuk kalem; ac finne ma su tia kalem uh, tia
pac ku in wikinyukla.

6 Elos nukewa su mwet kohs elos in akilen lah fal
elos in sunakin mwet leum lalos, tuh mwet uh in
tia kaskas koluk ke Inen God ac ke kas in luti lasr.
2 Ac elos su mwet kohs lun mwet lulalfongi elos in
tia pilesralos, mweyen elos ma wialos in lulalfongi.
Na elos in kulansupwalos in wo, mweyen elos su
eis woiyen orekma lalos elos mwet lulalfongi su elos
lungse. Kom enenu in luti ac fahkak kas inge. 3
Kutena mwet fin luti sie pacna kas in luti, ac tia insese
nu ke mwe luti pwaye lun Jesus Christ Leum lasr
ac kas in luti ke ouiyen alu lasr uh, 4 el sie mwet
filang ac wangin etu lal. El lungse kusen siyuk wel ac
akukuin ke kalmen kas, ac ouiya inge purakak sok,
amei, sufan, ac fweni koluk, 5 ac kwacna alein yurin
mwet su lofongla ac wangin pwaye yoro. Elos nunku
mu alu uh mwe akkasrupye mwet. 6 Pwaye, alu uh
oru sie mwet in arulana kasrup, el fin falkin ma su
oasr yorol. 7 Tuh wangin ma kut tuh us tuku nu faclu,
ac wangin pac ma kut fah usla liki faclu! 8 Ouinge fin
oasr yorosr mwe mongo nasr ac nuknuk lasr, lela
kut in falkin ma inge. 9 A elos su lungse in kasrup,
elos putatyang nu in mwe sruhf, ac sremla ke lung
lun ikwa puspis lun ma lalfon ac mwe fosrnga, su
amakunulosi ac kunauselosla. 10 Tuh lungse mani uh
okan kain koluk nukewa, ac ke nunkun mani lun kutu
mwet uh, oru elos fuhleak lulalfongi lalos ac sokoela
nunak lalos ke mwe asor puspis. 11 A kom, Timothy,
kom mwet lun God, na kom in sensenkin kom liki
ma inge nukewa. Kwafeang tuh kom in suwoswos,
mutal, lulalfongi, lungse, muteng, ac fakpap. 12 Kom
in sang kuiyom ke kasrusr lun lulalfongi, ac sruokya
ku moul ma pahtpat su kom pangonyuk nu kac ke

kom tuh pulaik in fahkak lulalfongi lom ye mutun
mwet loh puspis. **(aiōnios g166)** **13** Ye mutun God, su
asang moul nu ke ma nukewa, ac ye mutun Christ
Jesus, su tuh pulaik in fahkak ma el lulalfongi ye
mutal Pontius Pilate, nga sap nu sum, **14** kom in
liyaung ma sapkinyuk nu sum, tuh in nasnas moul
lom ac wangin mwatum nu ke Len se Jesus Christ,
Leum lasr, el ac sikme. **15** Sikme lal ac fah tuku ke
pacl fal, su ma ac srisrngiyuki sin God — El su fal in
kaksakinyuk, ac wangin pac sie Leum saya, Tokosra
lun tokosra uh, ac Leum lun leum uh. **16** El mukena
pa moul oemeet me ac nu tok ma pahtpat, ac tia
ku in misa. El muta in kalem su mwet uh tia ku in
ngetang nu kac. Soenna oasr mwet liyal; ac wangin
pac mwet ac fah ku in liyal. Lela mwet uh in akfulatyal
ac etu lah ku lal oan ma pahtpat! Amen. **(aiōnios g166)**
17 Kom in sap nu selos su kasrupkin ma lun moul
se inge elos in tia inse fulat, a elos in filiya finsrak
lalos, tia ke mwe kasrup ma sukawil, a ke God, su
ase yohk nu sesr ma nukewa in akenganye kut. **(aiōn
g165)** **18** Sap nu selos in oru ma wo, in kasrup ke
orekma wo, in insewowo in sang, ac akola in sang
ma lalos in kasru mwet. **19** Elos fin oru ouinge, elos
ac fah oakiya sie pwelung wo nu selos sifacna nu ke
pacl fahsru, na elos fah ku in sruokya moul pwaye
su moul ma pahtpat. **20** Timothy, liyaung ma itukot
kom in karingin. Forla liki sramsram lusrongten ac
akukuin wangin sripa, ma kutu mwet uh tafongla in
nunku mu “Etauk” pa ingan. **21** Kutu mwet uh fahk mu
etauk ouinge oasr selos, oru elos tuhlac liki inkanek in
lulalfongi. Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

Luo Timothy

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke
lungse lun God, su supweyuk in fahkak ke moul
se su oasr wuleang kac, su kut eis ke kut kupasryang
nu sin Christ Jesus — **2** Nu sel Timothy, tulik kulo
nutik: Lungkulang, pakoten, ac misla nu sum sin God
Papa, ac Christ Jesus Leum lasr. **3** Nga sang kulo
nu sin God su nga kulansupu ke inse okak oana ke
mwet matu luk elos tuh oru. Nga sang kulo nu sel
oana ke nga esam kom pacl nukewa in pre luk ke
len ac fong. **4** Nga esamak sroninmotom, ac nga
kena liyekomyak ngan mau arulana enganak. **5** Nga
esam pac ke luman lulalfongi pwaye lom, su oan sel
Lois nina matu kiom, ac Eunice nina kiom, ac nga
lulalfongi lah oasr pac sum. **6** Ke sripa se inge, nga
akesmakinye kom tuh kom in purakak mwe sang su
God El sot nu sum ke pacl se nga tuh filiya pouk nu
fom. **7** Tuh Ngun su God El ase nu sesr uh tia mwe
aktonongye kut; a ma in nwekkutla ke ngunin ku, ac
lungse, ac in sifacna leum facsr. **8** Ke ma inge, nik
kom mwekin in fahkak ma kom etu ke Leum lasr; ku
mwekin keik, sie mwet kapir ke sripen Christ. A kom
in wi keok ke sripen Pweng Wo, fal nu ke ku ma God
El ac sot nu sum. **9** El molikutla ac pangon kut tuh
kut in mwet lal sifacna, tia ke sripen ma kut orala,
a ke sripa lal ac lungkulang lal sifacna. El ase nu
sesr lungkulang se inge ke Christ Jesus meet liki na
mutaweyen pacl uh, **(aiōnios g166)** **10** a inge, fwackyuk
nu sesr ke tuku lun Christ Jesus, Mwet Lango lasr, su
aksafyela ku lun misa, ac ke Wosasu el akkalemye
nu sesr ke sie moul su wangin saflaiya. **11** God El
srisrngiyuwi in sie mwet sap ac mwet luti in fahkak
Pweng Wo, **12** ac ke sripa se inge akkeokyeyuk nga.
Tusruktu srakna ku lulalfongi luk, mweyen nga etu el
su nga lulalfongi, ac nga etu na pwaye lah el ku in
liyaung na ma El ase ngan karingin nwe ke Len sac.
13 Sruokya ku kas pwaye su nga luti nu sum tuh in
mwe srikasrak nu sum, ac mutana in lulalfongi ac
lungse su ma lasr ke kut kupasryang nu sin Christ
Jesus. **14** Ma wo su itukot nu sum in liyaung, kom in
karinganang ke ku lun Ngun Mutal su oan in kut. **15**
Kom etu lah mwet nukewa su muta Asia elos forla
likiyu, ac luo selos pa Phygelus ac Hermogenes. **16**
Leum elan pakoten nu sel Onesiphorus ac sou lal, ke
sripen el akkeyeyu pacl pus. El tuh tia mwekyekinyu
lah nga muta in kapir, **17** a ke pacl se na el sun acn
Rome el tuh sukyu nwe ke na el koneyuyak. **18** Nga
pre tuh Leum elan pakoten nu sel ke Len sac! Ac
kom arulana etu lupan kasru ma el oru nu sik ke nga
muta Ephesus.

2 Ke ma inge, wen nutik, kom in akkeye kom ke
lungkulang su ma lasr ke kut kupasryang nu sin
Christ Jesus. **2** Eis mwe luti su kom lohng sik ke nga
fahkak ye mutun mwet puspis, ac sang ma inge nu sin
mwet kom lulalfongi, su fah ku in luti pac nu sin mwet
ngia. **3** Kom in wi pac keok, oana sie mwet mweun
oaru lun Christ Jesus. **4** Sie mwet mweun su oru ma
kuna el lungse akinsewowoye mwet kol lal, pwanang
el tia akfohsyal sifacna ke orekma lun mwet ma tia
mwet mweun. **5** Sie mwet srital su kasrusr in akutun
el tia ku in eis molin kutangla el fin seakos ma sap uh.
6 Sie mwet ima su orekma upa, fal elan eis ip lal meet
ke pacl in kosrani. **7** Nunku ke ma nga fahk nu sum
inge, mweyen Leum El ac ku in oru kom in kalem kac
nufon. **8** Esamul Jesus Christ, su akmoulyeyukyak
liki misa, su sie sin fwilin tulik natul David, oana ma
lutiyuk ke Pweng Wo su nag fahkak kac. **9** Ke sripen
fahkak luk ke Pweng Wo nga akkeokyeyuk ac kapiri
ke sein, oana sie mwet kunausla ma sap. Tusruktu
kas lun God tia ku in kapriyuki. **10** Ke ma inge nga
mutangla ma nukewa ke sripen mwet sulosolla lun
God, tuh elos fah oayapa eis molela su tuku ke Christ
Jesus, oayapa eis wolana su wangin saflaiya. **(aiōnios
g166)** **11** Kas pwaye se pa inge: “Fin pwaye kut tuh
welul misa, Kut fah oayapa welul moul. **12** Kut fin
kwafeang in muteng, Kut fah oayapa welul leumi. Kut
fin lafwekunul, El ac fah oayapa lafwekin kut. **13** Kut
fin soaru nu sel, El ac nuna oaru na nu sesr, Mweyen
el tia ku in sifacna aksufalyal.” **14** Akesmakinye mwet
lom ke ma inge, ac sensenkakunulos ye mutun God
tuh elos in tia akukuin ke kalmen kas. Tuh wangin
ma wo ac tuku kac, a mwe na akkolukyela mwet su
lohng. **15** Kom in akkeye kom tuh God Elan liye kom
wo, sie mwet orekma su tia enenu in mwekin, su
orekmakin suwosna kas lun God. **16** Kom in forla liki
sramsram lusrongten wangin sripa, tuh ma inge mwe
akloesyalik mwet uh liki God. **17** Mwe luti ouinge oana
ruf aryur su kangla ikwa. Hymenaeus ac Philetus pa
luo sin mwet ma luti ouinge. **18** Elos kuhfla liki ma
pwaye ac fusauk lulalfongi lun kutu mwet, ke elos
fahk mu sifil moulyak lun mwet uh sikyak tari. **19** Tuh

pwelung ku su God El oakiya tia ku in mokleyukla; ac
kas inge simla fac: “Leum El etu mwet lal” ac “Elos su
fahk mu elos ma lun Leum, enenu elos in forla liki
orekma koluk lalos.” **20** In sie lohm lulap, oasr kain
in ahlu ac pol puspis: kutu orekla ke silver ac gold,
kutu ke sak ac kle; kutu ma nu ke tukeni fulat, ac
kutu nu ke pacl nukewa. **21** Ke ma inge kutena mwet
fin aknasnasyal liki ma koluk inge nukewa, ac fah
orekmakinyuk el nu ke ma yohk sripa, ke sripen el
akmutalyeyuk tari ac fal in orekmakinyuk sin leum lal,
ac el akola nu ke orekma wo nukewa. **22** Kaing liki
lung koluk lun mwet fusr, ac fahsr tukun suwoswos,
lulalfongi, lungse, ac misla, welulos su pang nu sin
Leum ke inse nasnas. **23** A kom in forla liki akukuin
lalfon ma wangin kalmeya; kom etu na lah ma inge
ac pruakak lokoalok. **24** Mwet kulansap lun Leum uh
tia fal elan mwet akukuin, a elan kulang nu sin mwet
nukewa; elan sie mwet luti wo ac mongfisrasr. **25** Elan
mongfisrasr ke pacl el aksuwosye mwet alein nu sel,
sahp God El ac sang pacl wo nu selos elos in auliyak
ac etu ma pwaye. **26** Ac toko elos fah asmakla ac
kaingla liki mwe kwasrip lun Devil, su sruokolosi ac
oru elos in akos lungse lal.

3 Kom in esam lah ke len safla uh ac fah oasr
mwe ongoiya lulap sikyak. **2** Tuh mwet ac fah
nunku kaclos sifacna, lungse mani, konkin, ac filang.
Elos ac fah kaskas in akkolukye mwet, seakos papa
ac nina, nikin sang kulo, ac wangin nunkeyen alu
selo. **3** Elos ac tia kulang, tia pakoten; a elos mwet
lesrik, sulallal, folo, ac kwase ma wo. **4** Elos ac mwet
kutasrik, sopoklot, arulana inse fulat; elos fah lungse
mwe pwar yohk liki God. **5** Elos oru alu lalos mwe na
lumah, a wangin ku elos eis kac. Kom in srikomla liki
mwet su ouinge. **6** Kutu selos ac utyak nu in lohm sin
mwet ke inkanek kutasrik ac eis insien mutan lalfon
su toanyuki ke ma koluk lalos, su kolyuk ke kain lung
koluk puspis. **7** Pacl nukewa mutan inge srike na
in lutlut, a elos koflana in kalem ke ma pwaye. **8**
Aok, oana ke Jannes ac jambres tuh lainul Moses,
mwet ouinge elos oayapa lain ma pwaye — nunak
lalos uh lofongla, ac lulalfongi lalos tiana pwaye. **9** Na
orekma lalos ac tia ku in fahla wo, mweyen mwet
nukewa ac akilen lupan lalfon lalos, oana ma tuh
sikyak nu sel Jannes ac Jambres. **10** A kom nuna
fahsr tukun mwe luti luk, ouiyen moul luk, ac sripa
su nga kwafeyu in sun; kom liye tari lulalfongi luk,
mongfisrasr luk, lungse luk, muteng luk, **11** mwe kalya
nu sik ac keok luk. Kom etu ma nukewa ma sikyak nu
sik in Antioch, Iconium, ac Lystra — ke mwe kalya
upa nukewa su nga mutangla! Tuh God El moliyula
liki ma inge nukewa. **12** Aok elos nukewa su lungse
in moulkin moul mutal yurin Christ Jesus, elos ac fah
kalyeiyuk. **13** Mwet koluk ac mwet wosounkas ac
fah yokyokelik in ma koluk lalos; elos fah kiapwela
mwet ac oayapa ac fah kiapweyukla elos. **14** A funu
kom, kom in mutana in ma pwaye su lutiyuk kom
kac ac kom arulana lulalfongi ku kac. Tuh kom etu
lah su mwet luti lom, **15** ac tuh ke pacl se kom tulik
me kom nuna etu ke Ma Simusla mutal, su ku in
asot nu sum lalmwetmet in kol kom nu ke molela
su tuku ke lulalfongi in Christ Jesus. **16** Ma Simusla
nukewa ituku ke Ngun lun God, ac oasr sripa in luti
ma pwaye, in kai, in aksuwosye, ac in aketeya ouiyen
moul suwohs, **17** tuh mwet lun God in suwosna ac
akola fal nu ke orekma wo nukewa.

4 Nga kwafe sum ye mutun God ac ye mutun Christ
Jesus, su ac fah nununku mwet moul ac mwet
misa, ac ke sripen el ac tuku leumi oana sie Tokosra:
2 kom in luti pweng wo, ac kom in moniyuk in fahkak
in pacl fal ac in pacl sufal. Kom in kaelos su tafongla,
aksuwosyalos, akkeyalos, ac mongfisrasr in luti nu
selos. **3** Pacl se ac fah tuku ke mwet uh fah tia
porongo mwe luti pwaye, a elos fah fahsr tukun ma
lungse lalos sifacna, ac akpusye nu selos mwet luti
su ac fah luti nu selos ma elos kena lohng. **4** Elos
ac srungala lohngyen ma pwaye, ac fah lohang nu
ke sramsram lusrongten. **5** A kom in okak in ma
nukewa; muteng mwe keok, oru orekma lun mwet
fahkak Pweng Wo, ac akfalye ma kunom oana ke
kom sie mwet kulansap lun God. **6** A funu nga, nga
akola in kisakunla moul luk, tuh apkuran me pacl luk
in som liki moul se inge. **7** Nga sang nufon kuiyuk
ke akutun luk; nga aksafyela kasrusr luk, ac nga
sruokya ku lulalfongi. **8** Ac inge, oasr sie tefuro in
kutangla lemla soaneyu, su ma nu sin mwet moul
suwohs. Leum, Mwet Nununku suwohs, el fah ase nu
sik in Len sac — ac tia nu sik mukena, a oayapa nu
selos nukewa su lungse ac tawi sikme lal. **9** Srike ke
kuiyom kom in sa in tuku nu yuruk. **10** Demas el fahsr
likiyu ac som nu Thessalonica, mweyen el lungse ma
lun faclu. Crescens el somla nu Galatia, ac Titus nu
Dalmatia. **(aiōn g165)** **11** Luke mukena oasr yuruk. Solal

Mark elan wi kom tuku mweyen el ku in kasreyu ke
orekma uh. **12** Nga supwalla Tychicus nu Ephesus.
13 Kom fin tuku, kom use nuknuk loeloes se luk nga
tuh likiya Troas yorol Carpus, ac use pac book limlim
nutik, ac yokna book ma orekla ke kulun kosro ah. **14**
Alexander, mwet orekma ke osra, el oru ma koluk
na lulap nu sik. Leum El ac fah folokin nu sel fal
nu ke ma el oru ah. **15** Sifacna taran kom liki mwet
sacn, mweyen el lain na pwaye luti lasr. **16** Ke pacl
se emeet ma tuh nununkeyuk nga, wangin sie mwet
wiyu lac. Elos nukewa fahsr likiyu. Nga finsrak God
Elan tia sang mwatalos ke ma se inge! **17** Tuh Leum
el muta yuruk ac akkeyeyu, oru nga ku in sulkakinelik
Pweng Wo tuh mwet sayen mwet Jew nukewa in
lohng; ac nga painmoulla liki misa. **18** Ac Leum El ac
fah moliyula liki ma koluk nukewa, ac El fah loangeyu
ac usyuyak nu in Tokosrai lal inkusrao. Lela mwet
uh in kaksakunul ac akfulatyal ma pahtpat ac ma
pahtpat! Amen. **(aiōn g165)** **19** Lung luk nu sel Priscilla,
ac Aquila, ac nu sin sou lal Onesiphorus. **20** Erastus
el mutana Corinth, ac nga filiya Trophimus in acn
Miletus ke sripn el mas. **21** Kom in sulaklak tuku meet
liki pacl mihsrisr. Eubulus, Pudens, Linus, Claudia, ac
oayapa mwet nukewa wiasr in lulalfongi elos supu
lung lalos nu sum. **22** Leum elan muta in ngunum.
Lungkulang lun God in oan yuruwos nukewa.

Titua

1 Ma sel Paul, mwet kulansap lun God ac mwet sap
lun Jesus Christ. Nga suleyukla ac supweyukla
in kasru lulalfongi lun mwet sulosolla lun God, ac
kololos nuh ke ma pwaye su lutiyuk in alu lasr uh, **2**
su oakwuki ke finsrak nu ke moul ma pahtpat. God,
su koflana kikiap, El wulema nu sesr moul se inge
meet liki na mutaweyen pacl uh, **(aiōnios g166)** **3** ac ke
pacl fal, El akkalemyela ke kas lal. Ma inge ituku nu
sik, ac nga sulkakinelik fal nu ke sap lun God, Mwet
Lango lasr. **4** Nga sim nu sum, Titus, wen na pwaye
nutik in lulalfongi su kut tukeni ipeis kac. Lungkulang
ac misla nu sum sin God Papa, ac Christ Jesus,
Mwet Lango lasr. **5** Nga tuh likikomi fin acn Crete
tuh kom in ku in aksafyela ma su soenna suwosla,
ac tuh kom in sulela mwet elder lun church ke kais
sie siti. Esam mwe luti luk nu sum inge: **6** sie mwet
elder enenu elan mwet wangin mwatal, elan mukul
tumun mutan sefanna, tulik natul in mwet lulalfongi
ac tia tulik sununta ac seakosten. **7** Ke sripen sie
mwet kol lun church el liyaung orekma lun God,
enenu in wangin mwatal, elan tia orek lumah ke ma
kunal, tia mongsa, tia sie mwet nim mwe sruhi, tia
sie mwet lungse anwuk, ku rapkui mani. **8** Enenu
elan kulang nu sin mwet nukewa, ac lungse oru ma
wo. Elan leum facl sifacna, suwohs in orekma lal,
mutal, ac ku in sifacna kutong lungse lal. **9** Enenu
elan sruokya ku kas su fal in lulalfongiyuk, ac luti
in suwohs oana ma oakwuki tari. Fin ouinge, el ac
ku in akkeye mwet ke mwe luti pwaye, ac oayapa
aksuwosye tafongla lalos su lain mwe luti inge. **10**
Tuh oasr mwet puspis, yokna sin mwet Jew su forla
ac weang mwet Christian, su utuk nunak ac kiapu
mwet uh ke kaskas lusrongten lalos. **11** Enenu in
sikulyuki sramsram lalos uh ke sripen elos akfohsye
mwet in sou nufon se ke ma su tia fal in lutiyuk, ac
elos oru ma inge in eis mani lalos kac. **12** Sie sin
mwet palu lalos sifacna el fahk, “Mwet Crete uh elos
kaskas kikiap pacl nukewa. Elos oana kosro lemnak
inima uh, ac elos mwet alsrangesr ac kainmongo.” **13**
Kas na pwaye se pa inge. Ouinge kom in arulana
kaelos, tuh lulalfongi lalos in suwohs ac pwaye, **14**
ac elos in tia sifil lohang nu ke sramsram lusrongten
lun mwet Jew, ku nu ke ma sap ma oakiyuki sin
mwet su forla liki ma pwaye. **15** Ma nukewa nasnas
nu selos su inse nasnas; a wangin ma nasnas nu
selos su fohkfok insialos ac elos selulalfongi, tuh
akfohkfokyeyukla tari nunak lalos ac insialos. **16** Elos
fahk mu elos etu God, a orekma lalos siena liki fahk
lalos. Elos mwet srungayuk ac seakosten ac tia fal in
oru kutena orekma wo.

2 A kom in luti ma fal nu ke mwe luti pwaye. **2** Luti
mukul matu tuh elos in asmak ac tia sruhi, elos in
etu nunak ac sifacna karingin ouiyalos; elos in okak
in lulalfongi, in lungse, ac in muteng. **3** Oayapa kom
in luti mutan matu tuh moul lalos in mutal, fal nu ke
mutan kulansap lun Leum. Elos in tia utukinmasrol ku
mwel mwe sruhi, a elos in mwet luti ke ma wo, **4** tuh
elos fah ku in luti mutan fusr in lungse mukul tumalos
ac tulik natulos, **5** ac in sifacna liyaung ouiyen moul
lalos in nasnas ac kulang, in karinganang wo lohm
selos, ac in akos mukul tumalos, tuh in wangin kutena
kas mwet uh ac ku in fahk in akkolukye kas lun God.
6 In ouiya se pacna inge, kom in oayapa kwafe nu
sin mukul fusr elos in sifacna liyaung ouiyen moul
lalos. **7** Ouiyen moul lom in mwe srikasrak in ma
nukewa, ac kom in oaru ac moniyuk in mwe luti lom.
8 Orekmakin kas suwohs ma ac tia ku in sufanyuk,
tuh mwet lokoalok lom elos fah mwekin ac tia ku in
fahk kas koluk kacsr. **9** Mwet kohs elos in pusisel nu
sin leum lalos ac akinsewowoyalos in ma nukewa.
Elos in tia folkas nu selos, **10** ku pisre ma lalos. A
elos in akkalemye lah elos mwet wo ac oaru in pacl
nukewa, tuh elos in ku in nawela mwe luti ke God,
Mwet Lango lasr, in ma nukewa elos oru. **11** Tuh God
El akkalemye tari lungkulang lal ke El ase molela
nu sin mwet e nukewa. **12** Lungkulang lal luti kut
in fahsr liki ma lungse lun faclu ac ouiyen moul ma
pilesru God; ac tuh kut in karingin kut sifacna, ac
moulkin moul suwohs ac mutal fin facl se inge **(aiōn
g165)** **13** ke kut tupan Len insewowo se kut finsrak
kac, ke wolana lun God Fulat lasr ac Jesus Christ
Mwet Lango lasr fah sikme. **14** El sifacna eisalang
kacsr tuh elan molikutla liki ma koluk nukewa, ac oru
tuh kut in mwet nasnas su ma lal mukena, ac kena
in oru ma wo. **15** Luti ma inge ac orekmakin ku lom
nufon ke pacl kom akkeye ac kaelos su porongekom.
Nik kom lela elos in pilesrekom.

3 Kom in akesmakinyalos tuh elos in pusisel nu sin
mwet kol ac mwet wal fulat, in aksolos ac akola in

oru ma wo in ouiya nukewa. **2** Fahk nu selos tuh elos
in tia fahk kas koluk ke kutena mwet, a elos in misla,
kulang ac fakpap nu sin mwet nukewa. **3** Meet kut tuh
oayapa lalfon, seakos, ac tafongla. Kut tuh kulansupu
lung lun ikwa ac kain in mwe akpwar puspis. Kut
kwacna nunak koluk ac sok; mwet uh srungakut ac
kut oayapa srungalos. **4** Tusruktu ke kulang ac lungse
lun God Mwet Lango lasr akkalemyeyuk tari, **5** El
loangekutla. Tia ke sripen kutena orekma wo su kut
oru, a El molikutla ke sripen pakoten lal sifacna. El
molikutla ke Ngun Mutal su oulkutla in ase isusla
sasu ac moul sasu nu sesr. **6** Ke lungkulang yoklana
lun God, El okoama Ngun Mutal nu facsr ke Jesus
Christ Mwet Lango lasr, **7** tuh ke sripen lungkulang
lal kut fah aksuwosyeyuk yurin God ac usrui moul
ma pahtpat su kut finsrak kac. **(aiōnios g166)** **8** Kas
pwaye se pa inge. Nga lungse kom in akyokye fahk
lom ke ma inge, tuh elos su lulalfongi ke God elos in
ku in nunku kac ac sang pacl lalos in oru orekma
wo, ma ac oasr sripa nu sin mwet nukewa. **9** A kom
in sensenkin kom liki mwe siyuk lalfon, ac tak sou
loeloes ke fwil meet ah, ku akukuin, ac alein ke Ma
Sap. Ma inge nukewa pilasr ac wangin sripa. **10**
Sang kas in kai pacl se ku luo nu sin mwet se su oru
tuh in oasr sraclik inmasrlowos, na toko kom fah tia
sifil aengani yorol. **11** Tuh kom etu lah mwet ouinge
mwet koluk nunka, ac ma koluk lalos sifacna fahkak
lah elos tafongla. **12** Ke pacl se nga ac supwalot
Artemas ku Tychicus nu yurum uh, kom aksaye na
tuku nu yuruk nu Nicopolis, mweyen nga wotela sik in
muta we ke pacl in misrisr uh. **13** Sang kuiyom in
kasrel Zenas, mwet orekma ke ma sap, ac Apollos,
in akoelos nu ke fufahsryesr lalos, ac liye tuh ma
nukewa elos enenu in oasr yorolos. **14** Mwet lasr uh
enenu in akpahyeyuk in sang pacl lalos in oru ma wo,
ac in kasru ke ma eneneyuk na pwaye. Elos in tia
sununtei moul lalos. **15** Elos nukewa su muta yuruk
inge paing kom. Sang lung lasr nu sin mwet kawuk
lasr in lulalfongi. Lungkulang lun God in wi kowos
nukewa.

Philemon

1 Ma sel Paul, sie mwet kapir ke sripen Christ
Jesus, ac sel Timothy, sie mwet lulalfongi wiasr —
Nu sel Philemon, su mwet kawuk ac mwet orekma
wiasr, **2** ac nu sin mwet in church su tukeni in lohm
sum; oayapa Apphia, sie mutan wiasr in lulalfongi,
ac Archippus, mwet wiasr in mweuni ma koluk. **3**
Lela God Papa tumasr, ac Leum Jesus Christ in asot
nu suwos lungkulang ac misla. **4** Philemon, mwet
kawuk luk, pacl nukewa nga pre uh nga esam kom
na, ac nga sang kulo nu sin God luk keim. **5** Mweyen
nga lohng ke lungse lom nu selos nukewa mwet lun
God, ac ke lulalfongi lom ke Leum Jesus. **6** Nga pre
tuh sie sin sie lasr kewa mwet lulalfongi, fah mwe
akyokye kalem lasr ke mwe insewowo nukewa su kut
eis ke sripen moul in asruoki lasr yurin Christ. **7** Mwet
kawuk saok luk, lungse lom inge akenganyeyu ac
akkeyeyu ma lulap! Kom arulana akpwaryeak insien
mwet lun God nukewa. **8** Sripa inge oru oasr pulaik
luk, oana ke nga mwet lili lom in Christ, in sapkin ma
fal kom in oru. **9** Tusruktu ke sripen lungse luk nu
sum, nga tia sap, a nga ngisre kom. Nga oru ouinge
finne nga pa Paul, mwet tutafpo lun Christ Jesus, ac
inge nga oayapa sie mwet kapir ke sripal. **10** Ouinge
nga siyuk sum kacl Onesimus, su oana sie wen nutik
in Christ; tuh ke nga muta in presin nga oana sie
papa tumal in ngun. **11** Sie pacl ah tuh wangin sripal
nu sum, tusruktu inge oasr sripal nu sum ac oayapa
nu sik. **12** Inge nga folokunulot nu yurum, ac nunak
luk kacl uh welul fahsrot. **13** Nga kena sruokilya elan
wiyu muta inge, ke nga muta in presin ke sripen
Wosasu, elan ku in aol kom kasreyu. **14** Tusruktu,
nga tia lungse akkohsye kom in kasreyu; a nga ke
kom in oru ke lungse na lom. Ke ma inge nga ac tia
oru kutena ma kom fin tia insese nu kac. **15** Sahp
Onesimus el tuh som liki kom ke kitin pacl tuh kom
in mau ku in sifil eisal elan mutana yurum nwe tok.
(aiōnios g166) **16** El ne mwet kohs se lom, tuh el tia ana
mwet kohs se, mweyen inge el sie mwet lulalfongi
saok wiom in Christ. Yohk na pwaye sripal nu sik!
Ac el fah arulana yohk pac sripal nu sum, ke el sie
mwet foko lom ac oayapa sie mwet lulalfongi wiom in
Leum! **17** Ke ma inge, kom fin motko mu kital tukeni
in orekma se inge, kom in engan in sifilpa eisal nu
yurum oana ke kom ac eisyu uh. **18** El fin tuh orala
kutu ma tafongla, ku soemoul nu sum ke kutena ma,
kom oakla mu ma nga ac akfalye. **19** Nga fah simis
ma inge ke pouk sifacna: [Nga, Paul, ac fah moli nu
sum]. (Nga tia sruk enenu in akesmakinye kom lah
kom soemoul nu sik ke moul lom sifacna.) **20** Ouinge,
mwet lili luk, nunak munas oru enenu se luk inge Inen
Leum. Akpwaryeyuyak, oana ke kital tukeni lulalfongi
ke Christ! **21** Ke nga simis ma inge nga etu na lah
kom ac fah oru ma nga siyuk uh — aok, nga etu
lah kom ac fah laesla in oru yohk liki. **22** Ac oayapa
nga siyuk kom in akoela nien muta luk, mweyen
nga finsrak mu God El ac fah topuk pre lowos an,
ac folokinyuwot nu yuruwos. **23** Epaphras, su wiyu
pac kapir ke sripen Christ Jesus, el supu lung lal nu
suwos, **24** ac oayapa mwet ma wiyu orekma inge:
Mark, Aristarchus, Demas, ac Luke. **25** Lungkulang
lun Leum Jesus Christ in wi kowos nukewa.

Hebrew

1 In pacl meet ah, God El kaskas nu sin mwet matu
lasr pacl na pus, ac in ouiya pus sin mwet palu, **2**
a in len safla inge, El kaskas nu sesr sin Wen natul.
God El orala kusrao ac faclu kacl, ac God El sulella
tuh ma nukewa in ma lal ke safla uh **(aiōn g165)** **3**
Wen el kalmeak kalem wolana lun God, ac lumahl
oapana luman God, ac el sruokya faclu ac kusrao ke
ku lun kas lal. Tukun el oakiya tari inkanek in nunak
munas ke ma koluk lun mwet uh, el muta inkusrao ke
lapo layot sin God, su Kulana. **4** Akfulatyeyuk Wen
liki lipufan uh, oana ke ine se ma God El sang nu
sel fulat liki inelos. **5** Tuh God El tiana fahk nu sin
kutena lipufan, “Kom Wen nutik; Misenge nga Papa
lac tomom.” Oayapa God El tiana fahk ke kutena
lipufan, “Nga ac fah Papa tumal, Ac el ac fah Wen
nutik.” **6** A ke God El akola in supwama Wounse se
natul nu faclu, El tuh fahk, “Lipufan lun God nukewa
enenu in alu nu sel.” **7** A God El fahk ke lipufan uh,
“God El orala lipufan lal in oana eng uh, Ac mwet
kulansap lal in oana firir in e uh.” **8** Tusruktu God El
fahk ke Wen: “Tokosrai lom, O God, ac fah oan nwe
tok ma pahtpat! Kom leum fin mwet lom ke nununku
suwohs. **(aiōn g165)** **9** Kom lungse ma suwohs, ac
srunga ma sesuwos. Pa inge sripa se God, aok God
lom, El tuh sulekomla Ac sot nu sum insewowo ac
sunak arulana yohk liki Kutena mwet su wi kom.” **10**
El oayapa fahk, “Kom, Leum God, ke mutawauk kom
orala faclu, Ac ke poum sifacna, kom orala kusrao. **11**
Ma inge ac fah wanginla, a kom ac mutana; Ma inge
nukewa ac kulawi oana nuknuk uh. **12** Kom ac fah
lumwani oana sie nuknuk lik, Ac elos ac fah ayaolla
oana nuknuk uh. A kom nuna oaya ah na, Ac moul
lom wangin saflaiya.” **13** God El tiana fahk nu sin
kutena sin lipufan lal: “Muta lapo layot sik Nwe ke na
nga filiya mwet lokoalok lom In ma loangeyen niom.”
14 Na fin ouinge, mea orekma lun lipufan uh? Elos
ngun su kulansupu God, ac El supwalosme elos in
tuh kasrelos su ac eis molela.

2 Pa inge sripa se sis kut in sruokya na ku ma
pwaye su kut lohng tari kac, tuh kut fah tia tuhlac.
2 Kas su tuh itukyang nu sin mwet matu lasr sin
lipufan uh kas na pwaye, ac kutena mwet su tia fahsr
kac ku tia akos uh, ac fah eis kaiyuk ma fal nu sel. **3**
Na kut ac kaing fuka kut fin tia lohang nu ke molela
na yohk se inge? Leum El tuh sifacna fahkak meet ke
inkanek in molela se inge, ac elos su tuh lohng kac
elos akpwayei nu sesr lah ma inge pwaye. **4** In pacl
sac pacna, God El sang mwe akpwaye lal sifacna in
weang ma loh lalos, ke El tuh oru kain in mwenmen
ac ma usrnguk puspis, ac ke El kitalik mwe kite ke
Ngun Mutal, fal nu ke lungse lal. **5** God El tiana filiya
tuh lipufan in leumi facl sasu se ma ac fah tuku —
aok, facl se su kut kaskaskin uh. **6** A oasr verse in
Ma Simusla fahk mu: “O God, mea mwet, tuh kom in
nunku kacl; Ac mea se mwet uh, tuh kom in saokkin?
7 Kom tuh oru elos in pusisel liki lipufan uh ke kitin
pacl; Kom sonelosi ke wolana ac sunak, **8** Ac oru tuh
elos in leumi ma nukewa.” Oasr fahkya mu God El
tuh oru mwet uh in “leumi ma nukewa”; ac kalmac
pa wangin ma tia wi. Tusruktu kut tiana akilen mu
mwet uh leumi ma nukewa in pacl inge. **9** A kut liye
Jesus, su tuh orekla in pusisel liki lipufan uh ke kitin
pacl, tuh ke lungkulang lun God, elan misa ke mwet
nukewa. Inge kut liye lah akfulatyeyuk el ke sie tefuro
lun wolana ac sunak ke sripen misa su el keok kac.
10 Nuna fal tuh God, su orala ac karingin ma nukewa,
Elan oru tuh Jesus el fah arulana fulat ke sripen keok
lal, in tuh pwanma wen puspis in ipeis ke wolana lal.
Tuh Jesus pa pwanulosme nu ke molela se inge. **11**
El aknasnasyela mwet uh liki ma koluk lalos, ouinge
Jesus, ac elos nukewa su aknasnasyeyukla, elos
ma nutin Papa sefanna. Ke sripa se inge, Jesus El
tia mwekin in pangnolos mwet wial. **12** El fahk nu
sin God, “Nga ac fahk nu sin mwet wiuk ke ma kom
orala; Nga fah kaksakin kom in pacl in tukeni lalos.”
13 El oayapa fahk, “Nga fah filiya lulalfongi luk in
God.” Ac El oayapa fahk, “Nga pa inge, yurin tulik
su God El ase nu sik.” **14** Ke sripen elos inge su el
pangon “tulik” elos orekla ke ikwa ac srah, ouinge
Jesus el oayapa ekla in oana elos ac moulkin moul in
mwet. El oru ma inge tuh ke sripen misa lal elan ku in
kunausla Devil, su oasr ku la fin misa, **15** ac in ouiya
se inge el aksukosokyelosla su mwet kohs in moul
lalos nufon ke sripen elos sangeng ke misa. **16** Tuh
kalem na lah tia lipufan pa el kasru uh. A “El kasru
filin tulik natul Abraham,” oana simla in Ma Simusla.
17 Kalmen ma inge pa el enenu in ekla in oana tulik
wial uh in ouiya nukewa, tuh elan ku in Mwet Tol Fulat
oaru ac pakoten lalos ke kulansap lal nu sin God, tuh
mwet uh in ku in eis nunak munas ke ma koluk lalos.

18 Ac inge el ku in kasrelos su srifeyuk, mweyen el wi
pac srifeyuk ac keok.

3 Mwet Christian wiuk, su pangonyuk pac sin God!
Kowos in nunku ke Jesus, su God El supwama
tuh in Mwet Tol Fulat ke lulalfongi se ma kut fahkak
kac. 2 El tuh oaru in oru ma kunal nu sin God, su tuh
sulella in oru orekma se inge, oana ke Moses el tuh
oaru in oru orekma kunal in lohm sin God. 3 Sie mwet
musa lohm el akfulatyeyuk yohk liki lohm sac. In ouiya
se pacna inge, fal in akfulatyeyuk Jesus yohk lukel
Moses. 4 Aok pwaye lah lohm nukewa musaiyuk sin
mwet — ac God pa musaela ma nukewa. 5 Moses el
tuh sie mwet kulansap oaru in lohm sin God, ac el tuh
kaskaskin ma su God El ac mau fahk in pacl fahsru
uh. 6 A Christ El oaru oana ke el pa Wen, su leum
fin lohm sin God. Kut pa lohm sel kut fin sruokyana
ku pulaik lasr ac lulalfongi lasr ke ma kut finsrak nu
kac. 7 Ke ma inge, in oana ke Ngun Mutal el fahk,
"Kowos fin lohng pusren God misenge, 8 Kowos in
tia akupaye insiowos, oana mwet matu lowos elos
tuh oru ke elos forla lain God, Oana ke elos tuh oru
ke len se elos tuh srikal yen mwesis. 9 Ac God El
fahk, In acn mwesis uh elos tuh srikeyu, Elos ne liye
ma nga oru nu selos ke yac angngaul. 10 Ouinge
nga tuh arulana toasr sin mwet ingo ac sifacna fahk,
'Pacl nukewa elos likkeke, Ac srangesr akos ma sap
luk!' 11 Nga tuh kasrkusrak selos ac orala wulela na
ku luk: 'Elos ac fah tiana utyak nu in facl se ma nga
akoo in sang mongla nu selos we!'" 12 Mwet lulalfongi
wiuk, kowos in arulana liyaung tuh in tia oasr sie
inmasrlowos su inse koluk ac selulalfongi, pwanang
el forla liki God moul. 13 In tia ouinge, a ke lusen
na pacl ma kas se inge "Misenge," su oan in Ma
Simusla, ma nu sesr — na kowos in kasru sie sin sie
len nukewa, tuh in wangin sie suwos kiapeyukla ke
ma koluk ac ekla sie mwet likkeke. 14 Lulalfongi lasr
tuh arulana ku ke kut tufahna mutawauk in eis Christ.
Lela kut in sruokya ku lulalfongi se inge nu ke safla,
na kut fah ku in mwet ipeis pwaye yurin Christ. 15 Pa
inge ma fahk in Ma Simusla uh: "Kowos fin lohng
pusren God misenge, Kowos in tia akupaye insiowos,
oana mwet matu lowos elos tuh oru Ke elos forla lain
God." 16 Su mwet ma tuh lohng pusren God ac forla
lainul ah? Elos pa mwet nukewa su Moses el tuh
kolla liki acn Egypt. 17 Ac su God El tuh kasrkusrak
se ke yac angngaul ah? Elos su orekma koluk, su
putatla ac misa in acn mwesis ah. 18 Ke God El tuh
orala wulela ku se lal ma fahk mu, "Elos ac fah tiana
utyak nu in facl se ma nga akoo in sang mongla nu
selos we" — su El tuh kaskas kac inge? Kaclos su
forla lainul. 19 Ke ma inge kut liye lah elos tuh tia ku
in utyak nu in facl sac mweyen elos tuh tia lulalfongi.

4 Wulela se lun God inge ma pac nu sesr, tuh kut
in ku in utyak ac mongla yorol. Ke ma inge lela
kut in karinganang tuh in wangin sie suwos tia wi
sun mongla sac. 2 Tuh kut lohng tari Pweng Wo uh
oapana elos. Tusruktu wangin sripa nu selos mweyen
ke elos lohng ah, elos tiana lulalfongi. 3 Ke ma inge,
kut su lulalfongi ac fah eis mongla se ma God El
wulela kac. Na oana ke El tuh fahk mu, "Nga tuh
kasrkusrak selos ac orala wulela na ku luk: 'Elos ac
fah tiana utyak nu in facl se ma nga akoo in sang
mongla nu selos we!'" El tuh fahk ma inge, finne safla
orekma lal ke pacl se el tuh orala faclu ah. 4 Tuh oasr
fahkiyen len se akitkosr ke sie verse in Ma Simusla,
fahk mu: "Ke len se akitkosr, God El aksafyela ma El
oru ac mongla liki orekma lal." 5 Oasr pac fahkiyen
ma se inge in kutu verse tok, fahk mu: "Elos ac fah
tiana utyak nu in facl se ma nga tuh akoo in sang
mongla nu selos we." 6 Elos su tuh lohng Pweng
Wo sac meet, elos tiana eis mongla sac, mweyen
elos tia lulalfongi. Ouinge God El fuhlela tuh in oasr
mwet saya su ac fah eis mongla sac. 7 Ma inge
akkalemyeyuk ke God El sifil oakiya sie pacna len
su pangpang "Misenge." Tukun yac puspis, El sifil
kaskas kac in kas lal David, oana ma nga fahk tari:
"Kowos fin lohng pusren God misenge, Kowos in tia
akupaye insiowos." 8 Joshua el funu sang mongla
se ma God El wulela kac inge nu sin mwet uh, God
El lukun tia sifil sramsramkin tok ke sie pac len. 9
Tusruktu ke ouinge uh, ac srakna oasr pac mongla
se nu sin mwet lun God oana mongla lun God ke len
se akitkosr ah. 10 Tuh kutena mwet su eis mongla
se ma God El wulela kac inge, el ac fah mongla liki
orekma lal, oana ke God El mongla liki orekma lal
uh. 11 Ke ma inge, lela kut in oru kuiyasr nufon in eis
mongla sac, tuh in fah wangin sie sesr tia orala oana
elos, ke sripen wangin lulalfongi lalos. 12 Kas lun
God uh moulna ac oasr ku kac, ac kosroh liki kutena
cutlass ma oasr muta luo kac. El fakisya na nwe yen
ma moul ac ngun oasr we, yen ma kupasr ac koanon
sri uh oasr we. El akilen nunak ac kena lun inse. 13

Wangin ma ku in wikla liki God; ma orekla nukewa
fin faclu oan lemtulauk ye mutal. Ac kut nukewa fah
enenu in fahkkutyak nu sel. 14 Oasr sie Mwet Tol
Fulatlana lasr — Jesus, Wen nutin God — su som tari
nu inkusrao, yen God El oasr we. Ke ma inge, lela kut
in sruokya ku lulalfongi se su kut fahkak kac. 15 Mwet
Tol Fulat se lasr inge el tia nikin pulakinyen pakomuta
nu ke mwe munas lasr uh, mweyen tuh srifeyuk el in
ouiya nukewa ma srifeyuk kut kac uh, a el tiana oru
ma koluk. 16 Ke ma inge, lela kut in pulaik in utyak
nu ye mutun tron lun God, yen lungkulang oasr we,
ac kut ac fah eis pakoten ac konauk lungkulang in
kasrekut ke pacl kut enenu.

5 Kais sie mwet tol fulat solla sin mwet uh ac
srisrngiyuki tuh elan aolulos in kulansap nu sin
God, in orek kisa ac mwe sang ke sripen ma koluk
lalos. 2 Ke sripen el sifacna el munas in ouiya pus,
pwanang el ku in mongfisrasr nu sin mwet su nikin ac
oru ma tafongla. 3 Ac ke sripen el sifacna el munas,
el enenu in orek mwe kisa, tia nu ke ma koluk lun
mwet lal mukena, a nu ke ma koluk pac lal sifacna. 4
Wangin sie mwet sifacna sulella in eis wal lun mwet
tol fulat. Pang lun God mukena pa ac sulela sie mwet
nu ke mwet tol fulat — oana ke tuh oayang nu sel
Aaron. 5 Oapana Christ — el tia sifacna sulella nu
ke wal lun mwet tol fulat. A God pa srisrngilya ke El
fahk mu, “Kom Wen nutik; Misenge nga Papa lac
tomom.” 6 El oayapa fahk in sie pac verse, “Kom ac
fah sie mwet tol ma pahtpat, In oana Melchizedek.”
(aiōn g165) 7 Ke Jesus el moul muta faclu, el pre ac
siyuk ke pusra lulap ac tung nu sin God, su ku in
molella liki misa. Ac ke sripen pusisel ac inse pwaye
lal, God El porongel. 8 Tusruktu el ne Wen nutin God,
el lotela in akos ke keok lal. 9 Ke el aksafyela ma
nukewa supweyukme el nu kac, el pa ku in sang
molela ma pahtpat nu selos nukewa su aksol, **(aiōnios
g166)** 10 ac God El fahkla mu el sie mwet tol fulat,
in oru orekma lun mwet tol oana Melchizedek. 11
Yohk ma kut ku in fahk ke ma se inge, tusruktu ac
upa in aketeyuki nu suwos, mweyen kowos arulana
selalkung. 12 Fal tari pacl tuh kowos in mwet luti lac
— a kowos srakna enenu mwet in luti kowos ke mwe
luti ma fal nu sin mwet ma tufahna lohng ke kas lun
God. Fal kowos in mongo ke mwe mongo keke, a
kowos srakna nim titi. 13 Kutena mwet su srakna nim
titi, el srakna tulik srisrik, ac wangin etu lal ke ma
pwaye ac ma tia pwaye. 14 A mongo ma keke u ma
nu sin mwet matu, su ke orekma ac pahla lal, el ku in
akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk.

6 Ke ma inge, lela kut in tia kalwenina mwe luti ma
fal nu sin mwet tufahna lutlutyak, a kut in fahsr nu
meet nu ke mwe luti ma fal nu sin mwet pah tari. Lela
kut in tia kalwenina in oaki pwelung lun lulalfongi ke
God, ma fahk ke auliyak liki orekma wangin sripa;
2 ku ke ouiyen baptais ac ke filiya pao fin sifa; ku
ke sifil moulyak lun mwet misa ac nununku su ma
nwe tok. **(aiōnios g166)** 3 Lela kut in fahsr nu meet! Ac
pa inge ma kut ac oru, fin ou lungse lun God. 4 Ac
folokinyukme fuka mwet ma sisla lulalfongi lalos, tuh
elos in sifil auliyak? Elos tuh muta ke kalem lun God
meet; elos pulakin tari mwe kite sin God me, ac wi
pac ipeis ke Ngun Mutal; 5 elos pulakin tari woiyen
kas lun God, ac oayapa pulakin ku lun pacl se su ac
fah tuku. **(aiōn g165)** 6 Na elos sisla lulalfongi lalos!
Wangin mwet ku in sifil folokunulosma tuh elos in
sifil auliyak, mweyen elos sifil pacna srupusrak Wen
nutin God fin sakseng, ac akmwekinyal ye mutun
mwet uh. 7 Sie ima ma aksroksrokkinyuk ke af pacl
puspis, na akkapye fahko ma oasr sripa nu sin mwet
orekma kac — ima se inge God El ac akinsewowoye.
8 Tusruktu ima se fin akkapye kokul ac mah wet, na
ac wangin sripa — ac mau mwe sensen mweyen ku
in oan ye selnga lun God, ac tok ac fah isisyak. 9
Mwet kawuk saok lasr, kut finne kaskas ouinge, a
yohk lulalfongi lasr keiwos. Kut etu lah oasr tari mwe
insewowo yuruwos ke sripen molela su kowos eis. 10
God El tia oru ma sufal. El ac fah tia mulkunla orekma
su kowos orala, ku lungse su kowos akkalemye nu
sel ke kasru lowos, su kowos srakna oru pac nu sin
mwet Christian wiowos. 11 Ma kut kena yohk uh pa
kais sie suwos in kwafeang nwe ke safla, tuh ma su
kowos finsrak nu kac fah akpwayeiyuk. 12 Kut tia
lungse kowos in alsrangesr, a kowos in oana elos
su lulalfongi ac muteng, na kowos fah eis ma God
El wulela kac. 13 Ke God El tuh orala wulela lal nu
sel Abraham, El tuh orala fulahk lal mu El ac fah
oru oana ke El wulela. Ke sripen wangin sie wal
fulat liki God, El tuh orekmakin Inel sifacna in akkeye
fulahk lal. 14 El fahk, “Nga wulela nu sum lah nga ac
akinsewowoye kom ac sot fwilin tulik puspis nutum.”
15 Ke sripen muteng lal Abraham, el eis ma God El
wulela kac. 16 Ke sie mwet el orala sie fulahk, el ac

orekmakin inen sie su fulat lukel, na fulahk sac ac
akmisyela kain in alein nukewa. 17 Nu selos su ac eis
ma God El wulela kac, God El kena tuh in arulana
kalem selos lah El ac tiana ekulla nunak lal uh; ouinge
el sang fulahk lal in weang wulela sac. 18 Ma luo
inge tia ku in ekla, ac God El tia ku in kikiap kac. Ke
ma inge, nu sesr su kaing nu yorol in konauk nien
molela lasr, ma inge arulana akkeye kut tuh kut in
sruokya ku finsrak se ma filiyuki ye mutasr. 19 Finsrak
se lasr inge oana sie mwe kawuk ma kawukkinya
moul lasr, su arulana ku ac pwaye. El su kut finsrak
kac pa Jesus, su ac fahsr sasla ke lisrlisr lun tempul
inkusrao, nu in acn mutallana e loac. 20 Jesus El
aolkutla ac utyak tari nu in acn mutal se inge meet
liki kut, ac inge el sie mwet tol fulat nwe tok in oru
orekma lun mwet tol oana Melchizedek. (aiōn g165)

7 Melchizedek se inge el tuh tokosra lun acn Salem,
ac el mwet tol lun God Fulatlana. Ke Abraham el tuh
foloko liki mweun se ma el kutangla tokosra akosr ah,
Melchizedek el tuh osun nu sel ac akinsewowoyalla. 2
Ac Abraham el tuh sang nu sel sie tafu singoul ke ma
nukewa ma el sruokya ah. (Kalmen Melchizedek pa
“Tokosra lun Suwoswos”; na ke sripen el pa tokosra
lun Salem, pangpang pac el “Tokosra lun Misla.”)
3 Wangin ma simla ke papa tumal Melchizedek ku
nina kial, ku kutena fwilin mwet matu lal. Wangin pac
ma simla in akkalemye isusla ku misa lal. El oana
Wen nutin God; el mwet tol na nwe tok. 4 Kowos ku
in akilen lah el arulana fulat. Abraham, mwet matu
pwengpeng lasr, el sang nu sel sie tafu singoul ke ma
nukewa ma el sruokya ke mweun ah. 5 Ma Sap uh
fahk mu mwet in fwilin tulik natul Levi su mwet tol,
elos enenu in eisani sie tafu singoul sin mwet Israel
wialos, mwet inge finne oayapa mwet in fwilin tulik
natul Abraham. 6 Melchizedek el tia ma ke fwilin tulik
natul Levi, a el tuh eis sie tafu singoul sel Abraham ac
akinsewowoyal. Abraham pa mwet se wulela lun God
oasr se. 7 Arulana kalem lah el su akinsewowoye sie
mwet, el fulat liki mwet se ma akinsewowoyeyuk. 8
Fin nu ke mwet tol uh, sie tafu singoul tuh orekeni sin
mwet ma ac misa; a funu Melchizedek, el moulna ac
el pa eis sie tafu singoul sac, oana ke Ma Simusla uh
fahk. 9 Na kut ku in fahk mu ke Abraham el sang sie
tafu singoul sac, Levi (su fwilin tulik natul pa orani sie
tafu singoul uh) el oayapa moli. 10 Mweyen Levi el
soenna isusla in pacl sac, tuh kut ku in fahk mu el
oasr na in manol Abraham, papa matu se tumal, ke
pacl se Melchizedek el tuh sonol ah. 11 Orekma lun
mwet tol ke sruf lal Levi pa sie oakwuk yohk in Ma
Sap ma tuh itukyang nu sin mwet Israel. Na, funu ku
in oasr suwoswos lun mwet ke sripen orekma lun
mwet tol Levi inge, lukun tia eneneyuk in oasr sie
pacna mwet tol saya sikyak in oana Melchizedek, su
tia ma ke sruf lal Aaron. 12 Tuh ke oakwuk nu ke
suleyen mwet tol fin ayaolla, na enenu pac in oasr
ayaol nu ke ma sap uh. 13 Ac Leum lasr, su ma inge
fwack kacl, el ma in siena sruf, ac soenna oasr mwet
tol sikyak in sruf se lal inge. 14 Arulana eteyuk lah el
tuh isusla in sruf lal Judah; ac Moses el tiana srumun
sruf se inge ke el kaskaskin mwet tol uh. 15 Ma inge
sifilpa arulana kalemla; sie pacna kain mwet tol sikyak
tari su oapana Melchizedek. 16 El tuh tia orekla sie
mwet tol ke sripen ma sap ku oakwuk lun sruf lal uh,
a ke ku lun moul lal ma wangin safla kac. 17 Tuh Ma
Simusla uh fahk, “Kom ac fah sie mwet tol nwe tok,
in oana mwet tol Melchizedek.” (aiōn g165) 18 Ke ma
inge ma sap meet ah sisila tari ke sripen ma sap sac
munas ac wangin sripa. 19 Tuh ma sap lal Moses
tia ku in aksuwosyela kutena ma. Ac inge ituku nu
sesr sie finsrak su wo liki na ma kut tuh finsrak kac
meet ah, su akfototoye kut nu yurin God. 20 Sayen
ma inge, oasr fulahk se God El orala. Wangin kain
in fulahk ouinge tuh orek ke srisrngiyuki mwet tol
ngia. 21 A ke Jesus el tuh orekla sie mwet tol, God El
orala sie fulahk ac fahk nu sel, “Leum El tuh orala sie
wulela ku Ac El ac fah tiana ekulla, su fahk: ‘Kom ac
fah sie mwet tol nwe tok.’” (aiōn g165) 22 Kalmen ma
inge pa Jesus el mwe akpwaye nu sesr lah ac fah
oasr sie wuleang inmasrlosr ac God su wo liki ma
meet ah. 23 Oasr pac sie ma ekla: pus sunun mwet
tol in pacl meet ah, mweyen elos misa ac tia ku in sifil
oru orekma kunalos. 24 A Jesus el ac moulna nwe
tok, ac orekma in tol lal uh ac tia sifil itukyang nu sin
sie mwet saya. (aiōn g165) 25 Ouinge el ku in molelosla
nukewa su tuku nu yurin God kacl, inge ac nwe tok,
mweyen el moul ma pahtpat tuh elan siyuk nu sin
God kaclos. 26 Ke ma inge, Jesus pa kain Mwet Tol
Fulat se ma kut enenu. El mutal; wangin mwatal ac
wangin ma fohkfok in el. El srisrila liki mwet koluk, ac
akfulatyeyuk el nu yen fulatlana inkusrao. 27 El tia
oana mwet tol fulat ngia; el tia enenu in orek kisa
ke len nukewa — nu ke ma koluk lal sifacna meet,

na tufah nu ke ma koluk lun mwet uh. El oru kisa
sefanna, ke pacl sefanna in akfalye pacl nukewa, ke
el kisakunul sifacna. 28 Ma Sap lal Moses uh srisrngi
mwet sesuwos elos in mwet tol fulat; a wulela se lun
God wi fulahk sac, ma orekla tukun Ma Sap uh, pa
orekmakinyuk in sulela Wen natul nu ke mwet tol
fulat, ac Wen se inge suwoswoslana nwe tok. (aiōn
g165)

8 Kalmen ma nukewa ma kut fahk inge pa oasr sie
Mwet Tol Fulat ouinge lasr, su muta lapo layot ke
tron lun God Fulatlana inkusrao. 2 El oru orekma
lun Mwet Tol Fulat in acn Mutal Na Mutal, aok, ke
iwen aktuktuk na pwaye, su tulokinyukyak sin God
ac tia sin mwet. 3 Mwet tol fulat nukewa srisrngiyuki
in orek kisa ke kosro ac mwe sang nu sin God, ke
ma inge Mwet Tol Fulat lasr uh enenu in oasr pac
ma el kisakin. 4 El funu muta fin faclu el lukun tiana
sie mwet tol, mweyen oasr mwet tol in oru mwe kisa
oana ma sapkinyuk ke Ma Sap lun mwet Jew. 5 Ke
elos oru orekma lun tol uh, elos etai na ac lumahla
mukena ma orek inkusrao. Oapana ma Moses el
tuh oru ah. Ke el akoo in orala iwen aktuktuk mutal,
God El tuh fahk nu sel, “Srike kom in oru ma nukewa
in oana srikasrak ma akkalemyeyuk nu sum fineol
ah.” 6 A inge, orekma kunen mwet tol su itukyang nu
sin Jesus, yohk sripa liki kunokon ma itukyang nu
sin mwet tol ngia — oapana ke wuleang su el orala
inmasrlon God ac mwet lal uh wo liki na wuleang se
meet ah, mweyen God El oakiya wuleang se inge fin
ma su ac fah akwoye moul lun mwet uh wo liki meet
ah. 7 Wuleang se meet ah funu ku in orala sripa ma
orekla nu kac uh, lukun tia enenu in oasr sie pac. 8
Tusruktu God El konauk tuh oasr tafongla lun mwet
lal uh ke El tuh fahk, “Len ac fah tuku Ke nga ac
sifilpa oakiya sie wuleang sasu yurin mwet Israel, ac
yurin mwet Judah. 9 Ac fah tia oana wuleang se su
nga tuh orala yurin mwet matu lalos Ke len se nga
tuh sruokya paolos, ac kololosla liki acn Egypt. Elos
tiana fahsr fal nu ke wuleang se su nga tuh orala
yorolos, Ouinge nga ngetla lukelos. 10 Leum God El
fahk ouinge, Pa inge wuleang se ma nga ac orala
yurin mwet Israel In pacl fahsru: Nga ac fah filiya ma
sap luk in nunak lalos Ac simusla insialos. Nga ac
fah God lalos, Ac elos fah mwet luk. 11 Wangin sie
selos ac fah enenu in fahk nu sin mwet in mutunfacl
sel, Ku fahk nu sin mwet wial, ‘Kom in etu Leum
God.’ Mweyen elos nukewa ac eteyu, Sin mwet srisrik
nwe ke mwet lulap. 12 Nga fah mulkunla ma koluk
lalos, Ac tia sifil esam ma sutuu lalos.” 13 Ke God El
sramsram ke sie wuleang sasu, El oru tuh wuleang
se meet ah in mahi; ac kutena ma su mahi ac kulawi,
ac fah sa na wanginla.

9 Wuleang se meet ah oasr ma sap nu ke alu, ac
oayapa sie acn in alu ma orekla sin mwet. 2 Oasr
lohm nuknuk se tulokyak, acn lik kac pangpang Acn
Mutal. In lohm se inge, oasr nien lam se, ac tepu
se neinyen bread ma kisakinyukla nu sin God. 3
Tukun mwe lisrlisr se akluo uh pa lohm nuknuk se
ma pangpang Acn Mutal Na Mutal. 4 Ma oan infukil
se inge pa loang gold se ma in sang esukak mwe
keng we, oayapa Tuptup in Wuleang nukla ke gold
nufon, su nein sufa gold soko neinyen manna, wi pac
sikal soko lal Aaron ma sra ah tuh srunak kac ah,
oayapa eot luo ma ma sap uh simla fac. 5 Ma tufahlla
luo oan fin Tuptup se inge, akilenyen acn God El
muta we, ac posohksok laltal asrosrelik fin acn se
ma nunak munas ke ma koluk uh orek we. Tusruktu
srikla pacl se inge in aketeya ma inge nukewa. 6 Pa
inge luman takinyen ma inge. Len nukewa mwet tol
uh ac som nu ke lohm nuknuk se ma oan lik, in oru
orekma kunalos. 7 Tusruktu mwet tol fulat mukena
pa ac utyak nu ke infukil se akluo, ac el ac utyak nu
loac pacl sefanna ke yac se. El ac us srah ma el ac
kisakin nu sin God kacl sifacna, ac oayapa ke ma
koluk ma mwet uh orala ke elos tia akilen mu ma
koluk. 8 Ngun Mutal el luti arulana kalem ke oakwuk
inge lah inkanek nu ke Acn Mutal Na Mutal tiana
ikakla ke lusen na pacl ma lohm se ma oan lik ah
srakna orekmakinyuk. 9 Ma inge oana sie mwe akul
in akkalemye ma orek in pacl inge. Kalmeya pa mwe
sang ac kosro ma kisakinyuk nu sin God tia ku in
aksuwosye insien mwet ma tuku in alu, 10 mweyen
ma inge ma na ke mwe mongo, mwe nim ac ouiya nu
ke aknasnas. Lumah inge nukewa ma na nu ke likin
mwet uh, su ac orekmakinyuk na nwe ke God El orala
oakwuk sasu lal. 11 A Christ el tuku tari tuh elan Mwet
Tol Fulat nu ke ma wo su oasr yorosr. Lohm nuknuk
se ma el utyak nu loac fulat liki ac suwohs liki — tia
ma orek ke poun mwet, aok, tia sie sin ma orekla
faclu. 12 Ke Christ el fahsr sasla lohm nuknuk sac
ac utyak nu in Acn Mutal Na Mutal ke pacl sefanna
in akfalye pacl nukewa, el tiana us srahn nani ku

srahn cow mukul mwe kisa; a ke srahl sifacna el ase
nu sesr molela ma pahtpat. **(aiōnios g166)** **13** Srah ke
nani ac cow mukul ac apat ke cow fusr ma isisyak
uh, mwet tol uh muta osrokang nu fin mwet ma tia
nasnas fal nu ke oakwuk ke alu lun mwet Jew, na ma
inge aknasnasyalosla liki ma elos fohkfok kac. **14** Fin
ac pwaye, na lupa kac yokiyen ma srahn Christ ac ku
in oru! El eisalang sifacna nu sin God oana sie mwe
kisa suwoswos ke Ngun su moul ma pahtpat. Srahl
ac aknasnasyela nunak nukewa lasr liki alyalu wangin
sripa, tuh kut fah kulansapu God moul. **(aiōnios g166)**
15 Ke sripa se inge, Christ pa orala wuleang sasu se
inge, tuh elos su pangonyuk tari sin God fah eis mwe
insewowo su ac oan ma pahtpat, su God El wulela
tari kac. Ma se ma oru in ouinge uh pa oasr sie su
misa tari in aksukosokyela mwet uh liki ma sufal su
elos tuh orala ke elos srakna muta ye wuleang se
meet ah. **(aiōnios g166)** **16** Fin nu ke oakwuk nu ke
pwepu in usru uh, enenu in oasr akpwayeya lah mwet
se ma simusla uh el misa tari. **17** Tuh sie pwepu in
usru, wangin ku kac mwet se ma orala uh fin srakna
moul; ac fah oasr ku la mwet se orala uh fin twe misa.
18 Pa inge sripa se oru oasr ku ke wuleang se meet
ah, mweyen srah tuh orekmakinyuk. **19** Ma se meet,
Moses el fahkak nu sin mwet uh ke ma sap nukewa
ma simla in Ma Sap uh. Toko el eis sie lesak hyssop
ac sie nuknuk srusra orekla ke kulun kosro, ac twenya
ke srahn cow mukul ac nani ma karyak ke kof, ac
sang aksroksrokye book limlim ke Ma Sap ac oayapa
mwet nukewa. **20** Ac el fahk, “Pa inge srah su mwe
akkeyala wuleang su God El sap kowos in akos uh.”
21 In ouiya sacna, Moses el osrokang pac srah nu
fin lohm nuknuk mutal sac, ac nu fin kufwa nukewa
ma orekmakinyuk ke alu uh. **22** In oakwuk lun Ma
Sap, akuran ma nukewa ac aknasnasyeyuk ke srah,
ac wangin ma koluk fah tuleyukla, fin wangin srah
ukuiyukla. **23** Ma inge nukewa orek in etai na ouiya
ma orek inkusrao, na pa enenu in aknasnasyeyuk in
lumah inge ma akkalemyeyuk tari. Tusruktu ouiya na
pwaye inkusrao enenu mwe kisa ma wo liki na ma
inge. **24** Tuh Christ el tia utyak nu in Acn Mutal ma
orekla sin mwet, su orek in etai ouiya na pwaye uh. El
som nu inkusrao, ac el muta we inge in kwafe kacsr
ye mutun God. **25** Ke Mwet Tol Fulat lun mwet Jew el
utyak nu in Acn Mutal Na Mutal ke yac nukewa, el us
srahn kosro. A Christ el tia utyak in kisakunul sifacna
ke pacl pukanten, **26** mweyen funu ouinge el lukun
keok pacl puspis oe ke mutaweyen orekla faclu me.
El tia oru ouinge, a inge ke apkuran in safla faclu, el
sikyak ke pacl sefanna mwe akfalye pacl nukewa, in
eela ma koluk ke el sifacna kisakunulla. **(aiōn g165)** **27**
Oakiyuki tuh kais sie mwet in misa pacl se, na toko
elos fah nununkeyuk sin God. **28** In ouiya se na inge,
Christ el oayapa sifacna kisakunul pacl se, in eela ma
koluk lun mwet puspis. El ac fah sifil sikyak pacl se
akluo, tia tuh elan sifil orekma ke ma koluk, a in tuh
molelosla su soanel.

10 Ma Sap lun mwet Jew uh tia sie mwe srikasrak
kalem ku suwohs nu ke ma na pwaye uh —
lumah se na ma in akilenya ma wo su ac sikyak
in pacl fahsru. Kain in kisa sefanna orek na pacl
nukewa, yac nu ke yac. Ke ma inge, Ma Sap uh tia ku
in aksuwosyela mwet su oru mwe kisa inge tuh elos
in fototo nu sin God. **2** Mwet su alu nu sin God funu
nasnasla na pwaye liki ma koluk lalos, elos lukun tia
sifil pula mwatan ma koluk, na kain in kisa nukewa ac
tui, tia sifil orek. **3** A ke kisa uh orek ke yac nukewa,
mwe na akesmakinye mwet uh ke ma koluk lalos. **4**
Mweyen srahn cow mukul ac nani tiana ku in eela ma
koluk. **5** Ke sripa se inge, ke Christ el tuh akola in
tuku nu faclu, el fahk nu sin God: “Kom tia lungse
mwe kisa ac mwe sang, A kom akoela sie mano nu
sik. **6** Kom tia insewowo ke kosro ma fonna isisyak
fin loang uh, Ku ke mwe kisa in eela ma koluk. **7** Na
nga fahk, ‘O God, nga pa inge In oru ma lungse lom,
Oana ke simla keik in book in Ma Sap.’” **8** El fahk
meet mu, “Kom tia lungse ku insewowo ke mwe kisa
ac mwe sang, ku ke kosro ma isikyukyak fin loang
uh, ac ke kisa in eela ma koluk.” El fahk ouinge finne
mwe kisa inge nukewa orek fal nu ke Ma Sap. **9** Na
el tufah fahk, “O God, nga pa inge, in oru ma lungse
lom.” Ouinge God El sisla mwe kisa nukewa ma orek
meet, ac El sang kisa lun Christ in aolla. **10** Ac ke
sripen Jesus Christ el oru ma lungse lun God, kut
nukewa aknasnasyeyukla liki ma koluk, ke sripen el
sifacna kisakin manol pacl sefanna in akfalye pacl
nukewa. **11** Mwet tol nukewa lun mwet Jew uh elos
oru orekma kunalos len nukewa, ac oru kain in kisa
se na pacl nukewa. Tusruktu mwe kisa inge tiana ku
in eela ma koluk uh. **12** A Christ el oru kisa sefanna
nu ke ma koluk, su ma na nwe tok, na el muta ke
lapo layot sin God. **13** El muta we ac soano pacl

se ma God El ac oru tuh mwet lokoalok lal in oana
sie ma loangeyen nial. 14 Ke mwe kisa sefanna el
aksuwosyalosla nwe tok su aknasnasyeyuk tari liki
ma kolok. 15 Ac Ngun Mutal el oayapa orek loh nu
sesr ke el fahk mu, 16 “Leum God El fahk, Pa inge
wuleang se ma nga ac oru yorolos Ke len su ac fah
tuku: Nga ac fah filiya ma sap luk insialos Ac simusla
in nunak lalos.” 17 Na El fahk, “Nga ac fah tia sifil
esam ma koluk ac orekma sufal lalos.” 18 Ouinge
ke ma koluk uh iyukla tari, sie mwe kisa nu ke eela
ma koluk uh tia sifil eneneyuk. 19 Ke ma inge, mwet
wiuk in lulalfongi, oasr sukosok lasr inge in utyak
nwe in Acn Mutal Na Mutal ke sripen misa lun Jesus.
20 El ikasla nu sesr sie inkanek sasu, sie inkanek
nu ke moul, ma sasla luin lisrlisr sac, aok, ke manol
sifacna. 21 Oasr mwet tol fulat se lasr su ma kunal
pa in leumi lohm sin God inkusrao. 22 Ke ma inge
lela kut in kalukyang nu yurin God ke inse pwaye ac
lulalfongi pwaye, ke inse su aknasnasyeyukla tari liki
ouiya koluk, ac mano su oulyukla tari ke kof nasnas.
23 Lela kut in sruokyana ku finsrak se su kut fahkak
inge, mweyen kut ku in lulalfongi lah God El ac oru
oana ma El wulela kac. 24 Lela kut in arulana nunku
ke sie sin sie, ac akasrui in akkalemye lungse lasr
nu sin sie sin sie ac in oru ma wo. 25 Lela kut in tia
fuhleak tukeni lasr nu ke pacl in alu, oana ke kutu
mwet uh oru. A kut in akkeye sie sin sie yohk liki
meet, oana kowos liye tuh Len lun Leum apkuranme.
26 Kut fin sulela in oru na ma koluk tukun ma pwaye
uh akkalemyeyuk tari nu sesr, na wangin mwe kisa
ac ku in eela ma koluk lasr. 27 Ac wangin ma kut ku
in oru sayen soano ac sangeng ke nununku se su ac
fah tuku, oayapa ke e upa se ma ac fah kunauselosla
su lain God! 28 Kutena mwet su seakos Ma Sap lal
Moses uh ac anwuki, ac wangin pakoten nu sel fin
koneyukyak tuh na oasr mwatal ke sripen mwe loh lun
mwet luo ku pus liki. 29 Na mea ac orek nu sin mwet
se su kwase Wen nutin God; su aklusrongtenye srah
in wuleang lun God ma aknasnasyalla liki ma koluk;
su kaskas enum lain Ngun in kulang? Nunku lah fuka
lupan mwe keok ac fal nu sin mwet se inge! 30 Tuh
kut etu El su fahk, “Nga ac fah foloksak, nga fah
moli”, ac su oayapa fahk, “Leum El ac fah nununku
mwet lal.” 31 Sie mwe sangeng na lulap mwet se fin
putatyang nu inpoun God moul! 32 Esam ouiya ma
orek nu suwos in pacl meet ah, ke pacl se kalem lun
God tufahna tolkowosyak. Kowos tuh keok ke ma
puspis, tusruktu kowos tiana kutangyukla ke ma upa
inge. 33 Oasr pacl mwet uh kaskas koluk keiwos ac
orekowos koluk ye mutun mwet uh, ac kutu pacl uh
kowos wi ipeis ke mwe keok ma orek nu sin mwet
ngia. 34 Kowos wi pac pulakin keok lun mwet kapir,
ac ke sruoh ma lowos nukewa, kowos mutangla ac
tia toasr kac, mweyen kowos etu lah srakna oasr ma
lowos su wo liki ma inge, su ac oanna nwe tok. 35
Ke ma inge, kowos in pulaik ac tia fuhleak, mweyen
pulaik lowos ac sot sie mwe moul na yohk. 36 Kowos
enenu in muteng, kowos in mau oru ma lungse lun
God ac eis ma su El wulela kac. 37 Tuh oana ke
Ma Simusla uh fahk, “Kitin pacl na lula, Na el su ac
tuku el fah tuku; El fah tia paht. 38 Mwet suwoswos
luk elos ac lulalfongi ac moul; A kutena selos fin
forla likiyu, Nga ac fah tia insewowo sel.” 39 Kut tia
oana mwet ma forla ac tuhlac. Oasr lulalfongi lasr,
pwanang kut ac fah moliyukla.

11 Kalmen lulalfongi pa kut etu suwohs ke ma su
kut finsrak nu kac, ac oasr mwe akpwayeye lasr
ke ma su kut tia ku in liye. 2 Ke sripen lulalfongi lun
mwet matu lasr meet ah, God El insewowo kaclos. 3
Lulalfongi pa oru kut in etu lah kusrao ac faclu orekla
ke kas lun God, ac tuh ma su ku in liyeyuk orekla
ke ma su tia ku in liyeyuk. (aiōn g165) 4 Ke sripen
lulalfongi lal, Abel el tuh oru sie mwe kisa nu sin
God su wo liki mwe kisa lal Cain. Ke sripen lulalfongi
lal, God El insewowo sel ac oakalla mu el sie mwet
suwoswos, mweyen God El insewowo ke mwe sang
lal ah. Ke sripen lulalfongi lal, Abel el ne misa, ma el
oru uh srakna kaskas nu sesr. 5 Ke sripen lulalfongi
lal Enoch, oru el tia pula misa, a utukyak el nu yurin
God. Wangin mwet ku in konalak, mweyen God El
usalak nu lucng. Ma Simusla uh fahk mu meet liki
utukyak Enoch nu lucng, el tuh akinsewowoye God.
6 Wangin mwet ku in akinsewowoye God fin wangin
lulalfongi lalos. Tuh kutena mwet su tuku in alu nu
sin God, el enenu in lulalfongi lah pwaye oasr God
moul se, ac El oru wo nu selos su sokol. 7 Lulalfongi
lal Noah pa oru elan lohng kas in sensenkakin lun
God nu sel ke ma ac tuku tok, su el tia ku in liye. El
akos God ac orala oak soko, su el ac sou lal moulla
kac. Ke sripen ma el oru inge, Noah el akkalemye lah
faclu koluk, ac el pa sie su aksuwosyeyuk yurin God
ke sripen lulalfongi lal. 8 Lulalfongi lal Abraham pa

oru el akos ke God El tuh pangnol elan som nu in sie
facl su God El tuh wuleang mu El ac sang nu sel. El
tuh som liki facl sel ac tia etu lah el ac som nu ya. 9
Ke sripen lulalfongi lal, el muta oana sie mwet sac in
facl se su God El wulela nu sel kac. El tuh muta in
lohm nuknuk oapana Isaac ac Jacob, su oayapa eis
wulela sac pacna sin God. 10 Tuh Abraham el tuh
soano siti se su God El ac fah lumahla ac musaela —
sie siti su pwelung kac ac fah oan ma pahtpat. 11
Lulalfongi lal Abraham pa oru elan tuh ekla papa se
el finne arulana matuoh, ac Sarah el mutan talap se.
El tuh lulalfongi God lah El ac oru ma El wulela kac.
12 Abraham el finne apkuranna in misa, tulik puspis
ac fwil puspis tuku kacl me, oana pisen itu inkusrao,
ac pisen puk su tia ku in oekyukla weacn uh. 13 Mwet
inge nukewa lulalfongi nwe ke na elos misa, a elos
tiana eis ma God El wulela kac. Tusruktu elos liye ma
inge ke oan yen loessula ac elos insewowo kac, ac
elos sifacna fahk lah elos mwet sac nu in acn inge,
ac mwet fahsr su muta sayen acn selos fin faclu. 14
Elos su kaskas ouinge elos oru tuh in kalem lah elos
suk sie facl su ac ma lalos sifacna. 15 Elos tia nunku
na ke facl se ma elos fahsr liki. Elos funu nunku na
kac, lukun oasr na pacl wo lalos in folokla. 16 Elos tia
nunku ouinge, a elos kena konauk sie facl ma ac wo
liki, aok facl se inkusrao. Ke ma inge God El tiana
mwekin tuh elos in pangnol God lalos, mweyen El
akoela tari siti se nu selos. 17 Lulalfongi lal Abraham
pa oru el eisalang Isaac, wen se natul, tuh in sie mwe
kisa ke God El srikal. Abraham pa God El tuh orala
wulela lal nu se ah, a Abraham el tuh akola na elan
kisakunla wen sefanna natul ah. 18 God El tuh fahk
nu sel meet, “Fwilin tulik puspis nga wulela nu sum
kac ac fah tuku kacl Isaac me.” 19 Abraham el tuh
nunku mu God El ku in akmoulyalak Isaac liki misa,
na kut ku in fahk mu Abraham el sifilpa eisal Isaac
liki misa. 20 Lulalfongi lal Isaac pa oru elan wulela
nu sel Jacob ac Esau ke mwe insewowo su ac fah
tuku in pacl tok uh. 21 Lulalfongi lal Jacob pa oru el
akinsewowoye tulik luo natul Joseph meet liki el misa.
El fungyang nu fin sikal lal ac alu nu sin God. 22
Lulalfongi lal Joseph, ke el apkuran in misa, oru elan
sramsram ke som lun mwet Israel liki facl Egypt, ac
ke ma elos in oru ke srel tukun el misa. 23 Lulalfongi
lun papa ac nina kial Moses oru eltal okanulla ke
malem tolu tukun el isusla ah. Eltal liye lah tulik na
oasku se pa el, ac eltal tia sangeng in seakos ma
sap lun tokosra. 24 Lulalfongi lal Moses ke pacl se
el matula, oru el srangesr in pangpang el wen nutin
acn natul tokosra Egypt. 25 El sifacna sulela in keok
yurin mwet lun God, liki na in pwarkin ma koluk ke
kitin pacl. 26 El nunku tuh el fin keokkin mwe akkoluk
ma orek pac nu sin Christ, ac yohk sripa liki mwe
kasrup nukewa lun facl Egypt, tuh el nunkala yohk
ke ma lacne su el ac fah eis tok. 27 Lulalfongi lal
Moses pa oru el som liki acn Egypt ac tia sangeng ke
kasrkusrak lal tokosra. El srunga folokla, mweyen
oana elan liye God, su tia ku in liyeyuk. 28 Lulalfongi
lal pa oru el tuh oakiya Kufwen Alukela. El sap in
mosrweyukla mutunoa uh ke srah, tuh Lipufan su ac
uniya wounse mukul in fah tia uniya wounse nutin
mwet Israel. 29 Lulalfongi lun mwet Israel pa oru elos
in ku in fahsr sasla luin Meoa Srusra oana elos in
fahsr na fin acn pao; ac ke mwet Egypt elos srike in
oru oana, na elos walomla inkof uh. 30 Lulalfongi lun
mwet Israel pa oru pot in acn Jericho tuh mukukla
tukun mwet Israel elos fahsr rauni ke len itkosr. 31
Lulalfongi lal Rahab, mutan kosro sac, pa oru el tia
wi anwuki yurin mwet ma seakos God, mweyen el
tuh kulang in kasru mwet kalngeyuk lun Israel. 32
Mea pac nga ac fahk? Sufalla pacl ngan srumun kacl
Gideon, Barak, Samson, Jephthah, David, Samuel,
ac mwet palu ah. 33 Ke sripen lulalfongi lalos elos tuh
mweuni mutunfacl saya ac kutangulosla. Elos oru ma
suwohs, ac eis ma God El wulela kac. Elos kaliya
oalin lion uh, 34 konela firir lulap, ac kaingkunla misa
ke cutlass. Elos tuh munas, a ekla ku; elos pulaik ke
mweun, ac kutangla un mwet mweun lun mutunfacl
saya. 35 Ke lulalfongi lun kutu mutan uh, elos sifil eis
sou lalos ma misa ac sifil akmoulyeyukyak. A kutu
mwet tia lungse in sukosokla, na elos lungkin in misa
ke keok, elos in mau ku in sifil moulyak nu ke sie moul
wo liki. 36 Kutu selos aksruksrukiyuk ac sringsring, ac
kutu kapiri ke sein ac sisiyang nu in presin. 37 Ac
kutu pac tatngal nu ke misa, kutu tahtaelik nu ke ip
luo, ac kutu anwuki ke cutlass. Kutu forfor ac wangin
ma in nukum sayen kulun sheep ac nani — elos
sukasrup, akkeokyeyuk ac orek koluk, 38 ac faclu
kupansuwolla nu selos! Elos forfor wel yen mwesis
ac fineol, ac muta in luf pe eol uh ac luf infohk uh. 39
Arulana akilenyuk mwet inge nukewa in Ma Simusla
ke sripen lulalfongi lalos. Tusruktu elos tiana eis ma

God El wulela kac, 40 mweyen oasr akoo lun God nu
selos ac oayapa nu sesr su wo liki. Ac akoo lal pa
elos in wikutyang, tuh kut in tukeni aksuwosyeyukla.

12 A funu kut, oasr un mwet loh na lulap sin mwet
lulalfongi inge su raunikutla. Ke ma inge lela kut
in sisla ma nukewa ma ikus kut uh, ac ma koluk ma
liksreni na sruokkuti, ac lela kut in moniyukyang in
kasrusr lasr su oan ye mutasr uh. 2 Lela kut in suilya
na Jesus, su kol kut ac aksuwosye lulalfongi lasr. El
finne ac misa fin sakseng a el tiana fuhleak! A ke
sripen engan su el akwot nu kac, el pilesrala mwekin
lun misa fin sakseng, ac inge el muta lapo layot ke
tron lun God. 3 Nunku ke ma upa ma orek nu sel;
ac ma el mutangla ke sripen srunga lulap lun mwet
koluk nu sel! Ke ma inge kowos in tia munasla ac
fuhleak. 4 Tuh ke kowos alein lain ma koluk, kowos
soenna sun alein ma ac oru in anwuki kowos. 5 Ya
kowos mulkunla kas in akku su God El fahk nu suwos
ke kowos ma natul? “Wen nutik, kom in arulana loang
ke pacl Leum El aksuwosye kom, Ac kom in tia inse
toasr ke El kai kom. 6 Tuh Leum El aksuwosye mwet
nukewa su El lungse, Ac sang kai nu selos nukewa
su El eis tuh in ma natul.” 7 Kowos in muteng ma
kowos keok kac oana kai lun sie papa; keok lowos
an akkalemye lah God El orekowos oana ma natul.
Mea, na oasr sie tulik ma papa tuma uh tia kai? 8
Fin tia kaiyuk kowos, oana ke orek nu sin tulik natul
nukewa uh, kalmac pa kowos tia ma natul na pwaye,
a kowos oana temti. 9 Kut fin nunku nu ke papa
tumasr fin faclu uh, elos kai kut ac kut sunakunulos
na. Ouinge, arulana fal kut in akpusiselye kut nu
sin Papa tumasr in Ngun, tuh kut in moul! 10 Papa
tumasr faclu uh elos kai kut ke kitin pacl, fal nu ke
liye lalos; a God El kai kut tuh in wo nu sesr, tuh kut
in ipeis ke mutal lal. 11 Ke pacl ma kaiyuk kut uh,
kut ac liye oana in ma aksupwarye kut ke pacl sac,
ac tia ma in akenganye kut. Tusruktu tok, elos su
aksuwosyeyuk ke kain kaiyuk inge elos kosrani moul
in misla lun sie moul suwohs. 12 Ke ma inge kowos
in asroela po totola lowos, ac akkeyala inti rarrar
lowos! 13 Sikalani in fahsr ke inkanek suwohs, tuh ne
osaksak in fah tia munasla, a in kwela. 14 Kowos in
srike in moul in misla yurin mwet nukewa, ac srike in
moulkin sie moul mutal, mweyen wangin mwet ku
in liye Leum el fin tia moul ouinge. 15 Liyaung tuh
kowos in tia forla liki lungkulang lun God. Tia lela
kutena suwos in ekla oana soko sak mwen su kapak
ac oru kain in lokoalok puspis inmasrlowos. 16 Nimet
lela kutena mwet in moulkin lumah fohkfok lun kosro,
ku pilesru moul in ngun in el oana Esau, su kitala
mwe usru in wounse lal ke ahlu in mongo se. 17
Ac tok, oana ke kowos etu, el tuh siyuk papa tumal
in akinsewowoyal; tusruktu folokinyukla el mweyen
wangin ma el ku in oru in ekulla ma el orala tari, el
nwe tung ac suk in wola. 18 Kowos tia oana mwet
Israel, su tuh tuku nu ke ma su elos ku in pula, aok
nu Fineol Sinai yen oasr e firir we, ac lohsr lulap, ac
eng upa, 19 ac pusra lulap ke mwe ukuk, ac pusren
God ke El kaskas. Ke mwet uh lohng pusra sac elos
kwafe tuh elos in tia sifil lohng, 20 mweyen elos tia
ku in muteng ma sapkinyuk nu selos, ma fahk mu,
“Kutena mwet, ku finne kosro soko, fin pusralla eol
uh, kowos fah tanglal nwe ke el misa.” 21 Ma elos
liye inge arulana aksangengyalos, pwanang Moses
el fahk, “Sangeng luk uh oru nga rarrar!” 22 A funu
kowos, kowos tuku nu Fineol Zion, ac nu ke siti lun
God moul, Jerusalem inkusrao, yen tausin puspis
lipufan oasr we. 23 Kowos tuku nu ke tukeni engan
se lun un mwet pangpang wounse nutin God, su
inelos simla tari inkusrao. Kowos tuku nu yurin God
su nununku mwet nukewa, ac nu yurin ngunin mwet
wo su aksuwosyeyukla tari. 24 Kowos tuku nu yurin
Jesus, mwet akiwe su oakiya wuleang sasu inmasrlon
God ac mwet uh, ac nu ke srah in aknasnas su
kaskas ke ma su wo liki ma srahl Abel tuh kaskas
kac. 25 Ke ma inge kowos liyaung tuh kowos in tia
srunga porongo pusren el su kaskas. Elos su tuh
srangesr lohng pusren el su fahkak kas lun God fin
faclu, elos tuh kofla kaingkunla. Na faska kut — kut
ac kaingla fuka kut fin tia lohng el su kaskas inkusrao
me! 26 In pacl meet ah, pusral osrokak faclu, tusruktu
inge El wulela ac fahk, “Ke nga ac sifilpa osrokak
faclu, kusrao ac wi pac.” 27 Kas se inge, “sifilpa”
arulana akkalemye lah ma orekla nukewa ac fah
usrusryak ac sisila, tuh ma su tia ku in usrusryak in
oanna. 28 Ke ma inge, lela kut in sang kulo, mweyen
kut eis tari sie tokosrai su tia ku in mokleyukla. Lela
kut in sang kulo ac alu nu sin God ke sie ouiya su ac
akinsewowoyal, ke sunak ac arulana akfulatyal; 29
mweyen pwaye lah God lasr El oana sie e ma ku in
kunausla ma nukewa.

13 Kowos in sikalani na in lungse sie sin sie oana
ke kowos sou sefanna in Christ. **2** Esam in eis
mwet sac nu in lohm suwos ke kulang. Oasr mwet
tuh oru ouinge, ac solauk lipufan nu in lohm selos
ke elos tia etu lah lipufan. **3** Esamulos su muta in
kapir, oana kowos in welulos muta in kapir. Esamulos
pac su keok, oana kowos in welulos keok. **4** Payuk
uh enenu in sunakinyuk sin mwet nukewa, ac mwet
payuk uh enenu in inse pwaye nu sin sie sin sie. God
El ac fah nununkalos nukewa su moul in elahn kosro.
5 Kowos in tia nunkun mani, a kowos in falkin ma oasr
yuruwos, tuh God El fahk, "Nga ac fah tiana fahsr liki
kom; nga fah tiana siskomla." **6** Ke ma inge kut ku
in pulaik in fahk, "Leum El kasreyu, Nga fah tiana
sangeng. Mea mwet ac ku in oru nu sik?" **7** Esam
mwet kol lowos meet, su tuh fahkak kas lun God nu
suwos. Esamak ouiyen moul ac misa lalos, ac etai
ouiyen lulalfongi lalos. **8** Jesus Christ el tia ekyek —
el oana sie, ekea, misenge, ac nu tok ma pahtpat.
(aiōn g165) **9** Nikmet lela kutena kain in mwe luti sutuu
in kifuskowosla liki inkanek pwaye uh. Wo tuh insiasr
in akkeyeyuk ke lungkulang lun God, ac tia ke kut
akos ma sap ke mwe mongo. Elos su akos ma sap
inge tiana eis kasru kac. **10** Mwet tol su oru orekma
kunalos ke iwen aktuktuk lun mwet Jew uh, wangin
suwohs lalos in mongo ke kutena mwe kisa ma orek
ke acn in alu lasr uh. **11** Mwet tol fulat lun mwet
Jew el ac us srahn kosro nu in Acn Mutal Na Mutal
in tuh oru mwe kisa nu ke eela ma koluk; tusruktu
monin kosro inge isisyak likin acn in aktuktuk. **12** Ke
sripa se inge Jesus el oayapa misa likin siti uh, in
tuh aknasnasye mwet uh liki ma koluk lalos ke srahl
sifacna. **13** Ke ma inge, lela kut in som nu yorol nu
likin siti uh, ac welul keokkin mwe akmwekin ma tuh
orek nu sel. **14** Tuh wangin siti kawil sesr fin facl se
inge. Kut tawi na siti se su ac fah tuku. **15** Ouinge
lela kut in kaksakin God inen Jesus pacl nukewa tuh
in oana mwe kisa lasr — sie mwe kisa ma tuku ke
oalin kutena mwet su fahkulak Jesus tuh el Leum.
16 Nikmet mulkunla in oru ma wo ac in kasru sie
sin sie, tuh pa inge mwe kisa ma God El insewowo
kac. **17** Kowos in akos mwet kol lowos ac fahsr tukun
ma elos sapkin nu suwos. Elos tia tui in karingin
ngunuwos, mweyen elos enenu in akkalemye nu sin
God fokin orekma lalos. Kowos fin aksolos, elos ac
engan in oru ma kunalos; a kowos fin tia, na elos ac
orekma ac toasr. Na fin ouinge, ac fah wangin kasru
nu suwos kac. **18** Kowos in tia tui in pre kacsr. Kut
pulakin na pwaye lah wangin ma sufal lasr, mweyen
kut kena tuh orekma lasr in suwohs pacl nukewa.
19 Ac nga kwafe ma lulap tuh kowos in pre nu sin
God tuh Elan sa in supweyuwot nu yuruwos. **20** God
El akmoulyalak Jesus Leum lasr liki misa. El mwet
Shepherd Fulat lun sheep uh ke sripen el aksororye
srahl in oakiya sie wuleang kawil. **(aiōnios g166)** **21** Lela
tuh God lun misla in sot ma wo nukewa ma kowos
enenu in oru ma lungse lal, ac Elan orekma in kut tuh
kut fah oru ma su akinsewowoyal. El fah oru ma inge
ke Jesus Christ, su fal in kaksakinyuk nwe tok ma
pahtpat! Amen. **(aiōn g165)** **22** Nga kwafe suwos, mwet
wiuk in lulalfongi, kowos in mongfisrasr in porongo
kas in akkeye luk inge; tuh leta se nga simusla inge
tiana loes. **23** Nga ke kowos in etu lah Timothy, mwet
wiasr, el ikakla liki kapir. El fin sa in tuku, nga ac
fah usal elan wiyu ke nga ac fahsrot nu yuruwos. **24**
Sang lung lasr nu sin mwet kol lowos an kewa, ac
nu sin mwet lun God nukewa. Mwet lulalfongi wiasr
in acn Italy elos supu pac lung lalos nu suwos. **25**
Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

James

1 Ma sel James, sie mwet kulansap lun God ac lun
Leum Jesus Christ: Paing mwet lun God nukewa
su fahsrelik fin faclu nufon. **2** Mwet lulalfongi wiuk,
ke kain in mwe srike puspis sun kowos, kowos in
oakla mu ma inge mwe insewowo nu suwos, **3** tuh
kowos etu lah ke pacl se lulalfongi lowos kutangla fin
mwe srike inge, saflaiya muteng lowos uh yokelik.
4 Kowos in sruokyana muteng lowos nwe ke safla,
in tia munasla, tuh kowos in suwohs ac fal in ouiya
nukewa, ac wangin ma kowos sufalla kac. **5** Tusruktu
kutena suwos fin enenu in akyokye lalmwetmet lal,
enenu elan pre nu sin God, su ac fah sang nu sel;
mweyen God El tia srowohsr a El insewowo in sang
yohk nu sin mwet nukewa. **6** Ac ke pacl kowos pre,
kowos enenu in lulalfongi ac in tia alolo. Elos su alolo
elos oana noa in meoa su tuhyak ac eng uh pahlela.
7 Mwet ouinge in tia nunku mu elos ac eis kutena ma
sin Leum. **8** Elos tafu luo in nunak lalos, ac seokak
in ma nukewa. **9** Sie mwet Christian su sukasrup
enenu in engan lah God El akfulatyalak, **10** ac mwet
Christian se su kasrup el enenu pac in engan lah
God El ac akpusiselyal. Tuh mwe kasrup lal uh ac fah
wanginla oana sie ros inima uh. **11** Fulen faht uh ke
ac takak ac fulokla mah inima uh, na ros kac uh ac
putatla ac wanginla katoiya. In lumah sacna, mwet
kasrup se ac fah mwella ke el forfor ac oru orekma
lal. **12** Insewowo mwet se su oaru na ke pacl srikeyuk
el, tuh ke pacl se el kutangla ma upa inge, God El ac
fah sang nu sel tefuro lun moul, tuh pa inge ma God
El wuleang nu selos su lungse El. **13** Mwet se fin
srifeyuk, elan tia fahk, “Mwe sruhf se inge ma sin God
me,” tuh God El tia srifeyuk ke ma koluk, ac El tia pac
srife mwet uh. **14** A mwet se el srifeyuk ke sripen
lungse lal sifacna, su amakunulla nu ke ma koluk ac
el sruhfla. **15** Ac ke kena koluk lal kui in el, ac oswela
ma koluk lulap; ac ke ma koluk inge yokelikna, ac
kololla nu ke misa. **16** Mwet kawuk saok luk, kowos
in tia kiapweyukla! **17** Mwe kite wo ac fal nukewa,
tuku lucng me; ma inge tuku sin God me su orala
kalem nukewa inkusrao, ac su tiana ekyek pwanang
lohsr uh tiana sikyak. **18** Ke lungse lal sifacna El
oswekutla ac ase moul nu sesr ke kas pwaye lal, tuh
kut fah oana fahko se meet inmasrlon ma orekla lal
nukewa. **19** Mwet kawuk saok luk, esam ma se inge!
Mwet nukewa enenu in sa lohng, a tia sa in kaskas,
ac tia pac sa in kasrkusrakak. **20** Mweyen ke mwet
uh kasrkusrak, elos tia ku in orala sripa suwoswos
lun God. **21** Ke ma inge, sisla elah fohkfok nukewa
ac orekma koluk nukewa. Ac kowos in akpusiselye
kowos nu sin God, ac eis kas ma El oakiya insiowos,
su ac ku in molikowosla. **22** Kowos in oru oana ma
kas lun God uh fahk, ac tia lohng mukena; tuh kowos
fin lohng ac tia oru, kowos sifacna kiapwekowos. **23**
Kutena mwet su lohng na kas ac tia moulkin, el oana
mwet se ma ngetang ac liye lumahl in selngun uh.
24 Tukun el liye tari, el ac som ac sa na mulkunla
lah fuka lumahl. **25** Kutena mwet su arulana lohang
nu ke ma sap wowo su aksukosokye mwet uh, ac el
kwafeang in nunku na kac, ac el tia lohng mukena ac
mulkunla, a el orekmakin — mwet ouinge uh God
El ac fah akinsewowoye in ma el oru. **26** Ya oasr
mwet nunku mu el akfalye oakwuk lun alu uh? El
fin tia karingin lohul, ac wangin sripen alu lal ac el
sifacna kiapwella. **27** Alu pwaye ac nasnas ye mutun
God Papa pa inge: in karinganang tulik mukaimtal ac
katinmas su muta in ongoiya, ac sifacna liyaung tuh
ma koluk lun faclu in tia akfohkfokye kom.

2 Mwet kawuk luk, ke kut mwet lulalfongi in Leum
Iasr Jesus Christ, Leum lun wolana, kowos in tia
srisri, ku sule mwet ke lumahlos. **2** Fin pa mwet
kasrup se el ring gold ac nukum nuknuk wowo utyak
nu ke tukeni se lowos, ac mwet sukasrup se wi
pac utyak ac el nukum nuknuk mihsasa. **3** Kom fin
akfulatye mwet se ma nukum nuknuk wowo ac fahk
nu sel, “Muta fin mwe muta wowo se inge,” a kom
fahk nu sin mwet sukasrup sac, “Tu inse ingo, ku
muta infohk uh sisken niuk,” **4** ya kom tia sifacna
oru in oasr mwatum ke kom srisri ac nununku mwet
ke ouiya sufal? **5** Mwet kawuk saok luk, kowos in
porongo! God El sulela mwet sukasrup fin faclu tuh
elos in kasrup in lulalfongi, ac in ipeis ke tokosrai se
su El wuleang kac nu sin mwet su lungse El. **6** A
kowos pilesru mwet sukasrup! Ya tia mwet kasrup
pa akkolukye kowos ac uskowosyak nu in nununku?
7 Elos pa mwet ma kaskas enum ke ine wolana se
su itukot nu suwos ac kowos ekin. **8** Ma se ma wo
ac suwohs kowos in oru uh pa akos ma sap lun
Tokosrai, su simla in Ma Simusla: “Kom fah lungse
mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna.” **9**
A kowos fin srisri, kowos orekma koluk, ac Ma Sap

uh ac nununkekowos oana mwet kunaus ma sap. **10** Kutena mwet su srike in karinganang ma sap nukewa
a el kunausla sie, oasr mwatal kac nufon. **11** Tuh El
su fahk, “Nik kom kosro,” El oayapa fahk, “Nik kom
akmas.” Kom finne tia kosro, kom srakna sie mwet
kunausla ma sap, kom fin akmas. **12** Kowos in kaskas
ac orekma oana mwet su etu lah God El ac nununku
mwet fal nu ke ma sap su ase sukosok. **13** Tuh ke
God El ac nununku mwet uh, ac fah wangin pakomuta
lal nu sin mwet su tia pakoten; a mwet se su pakoten
el ac fah kutangla nununku. **14** Mwet lulalfongi wiuk,
mea sripa sie mwet el fin fahk mu oasr lulalfongi lal, a
orekma lal tia akpwayei? Lulalfongi sac ku in molella?
15 Fin oasr mwet lulalfongi wiasr, mukul ku mutan, su
enenu nuknuk ac wangin ma nalos. **16** Mea sripa sie
suwos fin fahk nu selos, “God Elan akinsewowoye
kom! Kom in fusrfusr ac kihp!” — kom fin tia sang
mwe enenu lun manolos? **17** Oapana lulalfongi uh: el
fin mukena ac wangin orekma wi, na lulalfongi sac
misa. **18** Sahp oasr sie mwet ac fahk mu, “Lulalfongi
oan sum ac orekma oan sik.” Na nga ac topuk ac
fahk, “Akkalemye lulalfongi lom sayen orekma. Ac
nga ac akkalemye nu sum lulalfongi luk ke orekma
luk.” **19** Ya kom lulalfongi lah oasr God sefanna?
Wona! Demon uh elos lulalfongi pac, ac rarrar ke
sangeng. **20** Kom sie mwet lalfon! Ya kom lungse in
oasr mwe akpwayeye nu sum lah lulalfongi sayen
orekma wanginna sripa? **21** Abraham, papa matu
tumasr meet ah, el aksuwosyeyuk fuka ye mutun
God? Ke sripen orekma lal, ke el kisakunul Isaac,
wen natul, fin loang uh. **22** Kom tia akilen? Lulalfongi
lal ac orekma lal tukenina orekma. Lulalfongi lal
aksuwosyeyuk ke orekma lal. **23** Na akpwayeyuk
Ma Simusla se inge: “Abraham el lulalfongi God,
ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakalla sie mwet
suwoswos.” Ouinge pangpang el kawuk lun God. **24**
Inge, kowos liye lah sie mwet el aksuwosyeyuk yurin
God ke orekma lal, ac tia ke lulalfongi lal mukena.
25 Oapana Rahab, mutan kosro sac — God El tuh
oakal sie mwet suwoswos ke sripen orekma lal, ke
el tuh kulang nu sin mwet kalngeyuk lun Israel ac
kasrelos ke el supwalosla in kaing ke soko pacna
inkanek. **26** Na oana ke mano sayen ngun el misa,
ouinge lulalfongi sayen orekma el misa.

3 Mwet lulalfongi wiuk, in tia pus suwos weang
mwet luti, tuh kowos etu lah kut mwet luti uh fah
nununkeyuk upa liki mwet ngia. **2** Kut nukewa tafongla
pacl puspis. Tusruktu fin oasr mwet tia tafongla ke
kas lal, el sie mwet suwohs su ku in leumi manol
nufon. **3** Kut kapriya mwe kuhf se nu in oalin horse
uh in sang kifasul elan akos kut ac fahsr nu yen kut
lungse fahsr nu we. **4** Nunku pac ke oak nes lulap
uh, finne yohk ac el kasrusr ke eng upa uh, ac ku in
kifusyuk ke kitin ikwik na srisrik, ac ku in kasrusr nu
kutena acn ma captain el lungse in som nu we. **5**
Ouinge loh uh: ma na srisrik se, a el ku in konkin ke
ma lulap. Nunku ke insak na lulap se ac ku in firirla
ke kitin firir na srisrik! **6** Ac loh uh el oana sie e. El
oana sie faclu ma sessesla ke ma sutuu, su oan in
manosr ac osralik ma koluk in manosr nufon. El ku in
furreak moul lasr nufon ke sie e na ngeng ma tuku
in hell me. **(Geenna g1067)** **7** Ku in akmunayeyuk kain
in kosro nukewa, ac mwet uh akmunaye tari kosro
lemnak ac won, ma orakrak ac ik. **8** Tusruktu soenna
oasr sie mwet ku in akmunaye loh uh — ma na koluk
se ac koflana kifusyukla, sessesla ke pwasin in misa.
9 Kut orekmakin loh uh in sang kulo nu sin Leum ac
Papa tumasr, ac oayapa in selngawi mwet wiasr, su
orekla in lemluman God. **10** Kas in sang kulo ac kas
in selnga tukeni illa liki oalu sefanna. Mwet wiuk, tiana
wo in ouinge! **11** Kof loslos ac kof taek tia ku in tukeni
sororme liki unon in kof sefanna. **12** Mwet lulalfongi
wiuk, sak fig soko tia ku in fokla tuh olive pa fahko, ac
oa in grape tia ku in fokla tuh fig pa fahko uh. Unon
in kof kifinte tia ku in use kofonot. **13** Ya oasr sie
inmasrlowos su oasr etauk ac lalmwetmet yoro? Elan
akpwayei ke moul wo lal, ac ke orekma wo el orala
ke inse pusisel ac lalmwetmet. **14** Tusruktu insiom
fin sessesla ke sok, srunga, ac nunku kac sifacna,
nik kom orekma koluk in kisrung ma pwaye ke kom
konkin lalmwetmet lom. **15** Lalmwetmet ouinge tia ma
tuku lucng me, a ma lun faclu — tia ma lun ngun,
a ma lun Devil. **16** Yen ma oasr sok ac nunku kac
sifacna we, fohs ac kain in ma koluk nukewa oasr pac
we. **17** Ma se meet ke lalmwetmet lucng me uh pa
nasnas; el oayapa misla, okak, ac kulang; sessesla
ke pakoten ac fahko wo puspis; wangin srisri ac
kutasrik. **18** Mwet iwe elos yukwiya fita lun misla, na
elos ac fah kosrani fahko lun misla, su pa suwoswos.

4 Tuku ya me anwuk ac akukuin inmasrlowos inge?
Ma inge tuku liki kena lowos nu ke mwe pwar
koluk, su amei na in kowos. **2** Kowos mwel ma lun

mwet ac koflana eis, oru kowos akola in akmas; yokla
nunkunma suwos, ac ke kowos tia ku in eis na kowos
akukuin ac anwuk. Kowos tia eis ma kowos lungse
mweyen kowos tia siyuk sin God kac. 3 Ac pacl
kowos siyuk uh kowos tiana eis, mweyen sripa lowos
uh koluk. Kowos siyuk ke ma kowos in orekmakin nu
ke pwar lowos sifacna. 4 Tiana pwaye insiowos nu
sin God! Ya kowos tia etu lah kowos fin mwet kawuk
lun faclu, kalmac pa kowos mwet lokoalok lun God?
Kutena mwet su lungse ma lun faclu el sifacna oru
elan mwet lokoalok lun God. 5 Nik kowos nunku mu
sutuu uh Ma Simusla ma fahk mu, "God El lemtai
ngun se su El filiya in kut." 6 Tusruktu lungkulang se
su God El ase, el ku liki na. Oana Ma Simusla uh fahk,
"God El lainulos su inse fulat, a El sang lungkulang
nu selos su pusisel." 7 Ke ma inge, eiskowosyang
sifacna nu sin God. Kowos in lain Devil, ac el fah
kaingkin kowos. 8 Kowos in kalukyang nu yurin God,
ac El ac fah apkuranwot nu yuruwos. Ohlla pouwos,
kowos mwet koluk! Aknasnasye insiowos, kowos
mwet wosounkas! 9 Kowos in arulana asor, ac tung
ac mwemelil; ekulla israsr lowos an nu ke tung, ac
engan lowos nu ke inse toasr! 10 Akpusiselye kowos
sifacna ye mutun Leum, ac El fah akfulatye kowos. 11
Mwet wiuk in lulalfongi, kowos in tia kaskas in sufan
sie sin sie. Kutena mwet su sufan mwet lulalfongi wial
ku nununkal, el lain Ma Sap ac orek nununku nu kac.
Kom fin nununku Ma Sap, na kom tila sie su akos
Ma Sap, a kom mwet nununku se. 12 God mukena
pa orala Ma Sap ac orek nununku. El mukena ku in
molela ac kunausla. Su kom an ku in nununku mwet
wiom? 13 Ac inge porongeyu, kowos su fahk mu,
"Misenge ku lutu kut ac som nu ke sie siti ac muta we
yac se, sramtauk sie business lasr ac konauk mani
na yohk." 14 A kowos tia ku in etu lah moul lowos ac
fuka lutu! Kowos oana sie kulasr, su sikyak ke kitin
pacl na wanginla. 15 Ma fal kowos in fahk pa inge:
"Fin oh lungse lun God, kut fah moul ac oru ma se
inge, ku ma se ingo." 16 A inge kowos inse fulat ac
tungak. Koluk kain konkin inge kewa. 17 Ke ma inge,
nu sel su etu in oru wo a el tia oru, ac ma koluk se lal.

5 Ac inge, kowos mwet kasrup, porongeyu! Kowos
in tung ac mwemelil ke mwe ongoiya su ac tuku
nu fowos! 2 Mwe kasrup lowos kulamla, ac nuknuk
lowos mongola ke watil. 3 Gold ac silver lowos nukla
ke ras, ac ras se inge ac fah sie mwe loh lain kowos,
su ac fah kangla ikowos oana e uh. Kowos elosak
mwe kasrup in len safla inge. 4 Kowos tia moleang
molin orekma lun mwet orekma inima lowos ah.
Porongo torkaskas lalos! Pusren tung lun mwet su
sifeni fokin ima lowos sun insren God, Leum Kulana.
5 Moul lowos fin faclu sessesla ke mwe kasrup lulap
ac mwe engan. Kowos sifacna akfatye kowos nu ke
len in anwuki. 6 Kowos lusla ac uniya mwet wangin
mwata, ac elos tiana lain kowos. 7 Ke ma inge, mwet
lulalfongi wiuk, kowos in mongfisrasr nwe ke pacl
Leum el ac tuku. Liye luman mongfisrasr lun sie mwet
ima ke el soano na ima lal in fokkakin fahko wowo
kac. El mongfisrasr na in soano af in taknelik ac af in
kosrani. 8 Kowos enenu in wi pac mongfisrasr ac
akkeye insiowos, tuh len in tuku lun Leum apkuran. 9
Mwet lulalfongi wiuk, nik kowos torkaskas lain sie sin
sie, tuh God Elan tia nununkekowos. Mwet Nununku
El apkuran — El akola na in utyak. 10 Mwet kawuk
luk, esam mwet palu puspis su fahkak ke Inen Leum.
Elos in mwe srikasrak nu suwos mweyen elos nwe
keok ke ma puspis a elos mongfisrasr na. 11 Kut
pangon mu elos mwet engan mweyen elos mutangla
mwe keok nu selos. Kowos lohng ke muteng lal Job,
ac kowos etu luman kasreyuk lun Leum nu sel ke
saflaiya. Tuh Leum El sessesla ke kulang ac pakoten.
12 A yohk liki ma nukewa, mwet lulalfongi wiuk, kowos
in tia fulahk ke pacl kowos orek wulela. Nikmet fulahk
ke inkusrao ku faclu ku ke kutena ma saya. Fahk
na "Aok" ke ma ac aok, ac "Mo" ke ma ac mo, na
God El ac fah tia nununkekowos. 13 Fin oasr mwet
inmasrlowos su oasr in ongoiya, el enenu in pre. Fin
oasr mwet su engan, el enenu in on ke on in kaksak.
14 Fin oasr mwet mas, el enenu in suli mwet kol lun
church, su fah pre kacl ac mosrwella ke oil in olive ke
Inen Leum. 15 Pre su orek ke lulalfongi fah akkeyala
mwet mas. Leum El fah taksalak elan kwela, ac fin
oasr ma koluk el orala, ac fah nunak munas nu sel.
16 Ke ma inge, kowos in fahkak ma koluk lowos nu
sin sie sin sie, ac pre ke sie sin sie, tuh kowos fah ku
in kwela. Pre lun sie mwet suwohs arulana kalem ku
kac. 17 Elijah el mwet se oapana kut. El pre ke inse
pwaye tuh in fah wangin af, na wangin af putati nu
faclu ke yac tolu tafu. 18 Na el sifilpa pre, ac af na
matol tuku inkusrao me, ac faclu sifil isus fahko. 19
Mwet lulalfongi wiuk, sie suwos fin fahsr liki inkanek
pwaye, ac sie pac suwos sifil folokunulma, 20 esam

na ma se inge: kutena mwet su folokonma sie mwet koluk liki tafongla lal, el molela ngunin mwet koluk sac liki misa, ac oru tuh in oasr nunak munas ke ma koluk puspis.

Sie Peter

1 Ma sel Peter, mwet sap lun Jesus Christ — Nu sin
mwet sulosolla lun God su fahsrelik ac mwet sac
in acn Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, ac Bithynia.
2 God Papa El sulekowosla fal nu ke oakwuk lal, ac
Ngun lal akmutalye kowos tuh kowos in mwet lal,
ac kowos in akos Jesus Christ, ac aknasnasyeyukla
ke srahl. Lungkulang ac misla in arulana yokelik in
kowos. **3** Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa
tumun Leum lasr Jesus Christ! Ke sripen pakoten lulap
lal, El ase nu sesr sie moul sasu ke El akmoulyalak
Jesus Christ liki misa. Ma se inge nwekkutla ke sie
finsrak moul. **4** Ouinge kut tawi nu ke pacl se kut
ac eis kasrpen mwe insewowo su God El karingin
nu sin mwet lal uh. El karingin ma inge nu suwos in
kusrao, yen ma ac tia ku in kulawi, ku kolukla, ku efla.
5 Ma inge ma lowos su, ke sripen lulalfongi lowos,
God El karingin kowos ke ku lal nu ke molela lal su
akola in akkalemyeyuk ke pacl safla uh. **6** Kowos
in engan ke ma inge, kowos finne enenu in asor ke
kitin pacl inge ke sripen kain in mwe srike puspis
ma kowos keok kac. **7** Sripen mwe srike inge pa in
suk lah lulalfongi lowos an ku na. Finne gold, su ku
in kunausyukla, ac srikeyuk ke e. Ouinge lulalfongi
lowos, su arulana saok liki gold, ac fah srikeyuk pac,
in liyeyuk kuiya. Na kowos fah eis kaksak ac wolana
ac sunak ke Len se ma Jesus Christ el ac sikme.
8 Kowos finne soenna liyal, a kowos lungse el. Ac
kowos lulalfongel, kowos finne tia liyal inge. Ke ma
inge kowos engan ma lulap ke sie engan su sessesla
ke ma wolana, su kas uh tia ku in aketeya, **9** mweyen
inge kowos eis molela nu ke ngunuwos, su pa sripen
lulalfongi lowos in el. **10** Mwet palu elos tuh arulana
oaru in suk kalmen lango se inge, ac elos orek palu
kac lah ac fah mau sie mwe sang lun God nu suwos.
11 Elos tuh srike in konauk lah pia pacl sac, ac fuka
luman tuku lun len sac. Pa inge pacl se ma Ngun
lun Christ su oan in elos tuh srisrngi nu kac, ke mwe
keok su Christ el ac enenu in keok kac, ac wolana
se su ac tuku toko. **12** God El akkalemye nu sin
mwet palu inge lah orekma lalos uh tia ma ac wo nu
selos sifacna, a ma nu suwos, ke elos kaskaskin ma
su kowos tufahna lohng inge sin mwet utuk kas su
fahkak Pweng Wo ke ku lun Ngun Mutal, su supweyuk
inkusrao me. Pa inge ma lipufan uh elos kena wi
kalem kac. **13** Ke ma inge, akola nunak lowos an nu
ke orekma. Kowos in ngusrik ac arulana finsrak nu ke
mwe insewowo su ac fah itukot nu suwos ke Jesus
Christ el ac sikme. **14** Kowos in akos God, ac tia lela
moul lowos an in sifil forla nu ke lungse lowos oana
ke pacl se kowos srakna nikin. **15** A kowos in mutal in
ma nukewa kowos oru an, oana ke God su pangon
kowos El mutal. **16** Ma Simusla uh fahk, "Kowos in
mutal, mweyen nga mutal." **17** Kowos fahk mu "Papa
tumasr" ke kowos pre nu sin God, su nununku mwet
nukewa ke srikasrak sefanna, fal nu ke orekma lun
kais sie mwet. Ouinge kowos in orekmakin pacl lula
lowos fin faclu in sunakunul. **18** Tuh kowos etu ma su
tuh aksukosokye kowos liki moul wangin sripa ma
tutafma sin papa matu tomowos meet ah. Tia kutu ma
su ac ku in kunanula oana silver ku gold; **19** a ke srah
saoklana lun Christ, su oana soko lamb su wangin
kutena ma koluk ke manol. **20** God El nuna sulella
meet liki orekla faclu, ac tufahna fwackyuk Christ in
len safla inge ke sripowos. **21** Ke el, kowos lulalfongi
in God, su akmoulyalak liki misa ac sang wolana nu
sel. Ouinge lulalfongi ac finsrak lowos an oan in God.
22 Inge, ke sripen akosten lowos nu ke ma pwaye,
kowos aknasnasyekowosla ac etala in moulkin lungse
nu sin mwet lulalfongi wiowos, na kowos in arulana
lungse sie sin sie ke insiowos nufon. **23** Tuh ke sripen
kas moul lun God su ac oan ma pahtpat, kowos sifilpa
isusla, oana tulik nutin El su moul lal uh kawil, ac tia
ma nutin mwet ma moul lalos uh sukawil. **(aiōn g165)**
24 Tuh Ma Simusla uh fahk, "Mwet e nukewa oana
mah uh, Ac wolana nukewa lalos oana ros inima uh.
Mah uh ac uli, ac ros uh putatla, **25** A kas lun Leum
God ac fah oan nwe tok." Kas se inge pa Pweng Wo
su fwackyak nu suwos. **(aiōn g165)**

2 Ke ma inge kowos in sisla liki kowos kain in ma
koluk nukewa; tia sifil kikiap, ku kaskas wosounkas,
ku sok, ku kas in akkolukye sie sin sie. **2** Kowos in
oana tulik tufahna isusla, malu pacl nukewa nu ke
sronin titi mutal lun Ngun, tuh ke kowos nim kowos in
kapak ac moulla. **3** Oana ke Ma Simusla uh fahk,
"Kowos sifacna konauk woiyen kulang lun Leum God."
4 Kowos in fahsr nu yurin Leum, eot moul su mwet
uh pilesrala, a God El sulela ac aksaokye. **5** Kowos
in fahsru oana eot moul, ac lela in orekmakinyuk
kowos in musaela tempul lun ngun, yen ma kowos
ac fah kulansap oana mwet tol mutal in sang mwe

kisa su mwe akinsewowoye God, ac akkalemyeyuk
nu suwos sin ngun lal ke Jesus Christ. 6 Tuh Ma
Simusla uh fahk, “Liye, nga sulela sie eot saok, Su
nga ac filiya tuh in eot in sruwasrik in Zion; Ac kutena
mwet su lulalfongi ke el, ac fah tiana auli.” 7 Eot se
inge yohk sripa nu suwos su lulalfongi; a nu selos su
tia lulalfongi: “Eot se su mwet musa sisla mu wangin
sripa Ekla pa yohk sripa oemeet uh.” 8 Ac sie pac
Ma Simusla uh fahk, “Pa inge eot se ma ac oru
mwet uh in tukulkul, Eot se ma ac oru elos in ikori.”
Elos tukulkul mweyen elos tia lulalfongi ke kas sin
God me; ma inge fal nu ke oakwuk lun God kaclos.
9 Tuh kowos pa mutanfahl se ma suleyukla, mwet
tol lun Tokosra, sie mutanfahl mutal, mwet lun God
sifacna, suleyukla in sulkakin orekma wo lun God, su
pangonkowosme liki lohsr nu ke kalem wolana lal.
10 Meet kowos tuh tia mwet lun God, a inge kowos
mwet lal. Meet kowos tia etu ke pakoten lun God,
a inge kowos eis tari pakoten lal. 11 Mwet kawuk
luk, su moul oana mwet sac ac mwet fufahsryesr
fin faclu, nga kwafe tuh kowos in sisla ma koluk su
monuwos kena nu kac, su mweun lain moul in ngun.
12 Ouiyen moul lowos inmasrlon mwet selulalfongi uh
enenu in arulana wo, elos fin mau akkolukye kowos
ac fahk mu kowos mwet orekma koluk, elos ac akilen
orekma wo lowos uh, ac kaksakin God ke Len se
El ac tuku uh. 13 Ke sripen Leum, kowos in akos
mwet kol nukewa fin faclu — nu sin Tokosra Fulat,
tuh el fulat oemeet, 14 ac nu sin governor uh, su
srisrngiyuk sin Tokosra Fulat tuh elos in kalyei mwet
orekma koluk, ac kaksakin mwet orekma wo. 15 Tuh
God El lungse kowos in tulokinya sramsram lalfon
lun mwet nikin, ke orekma wo lowos. 16 Kowos in
moul oana mwet sukosok, tusruktu nimet orekmakin
sukosok lowos in afinya kutena ma koluk, a kowos in
moul oana mwet kohs lun God. 17 Kowos in sunakin
mwet nukewa, ac lungse mwet lulalfongi wiowos, ac
akfulatye God, ac sunakin Tokosra Fulat. 18 Kowos
mwet kulansap, kowos in akos mwet kacto lowos
an, ac arulana akfulatyalos — tia nu selos na su
kulang ac nunak wo keiwos, a nu selos pac su kou.
19 Kowos fin mutangla ngal lun mwe keok su tia fal in
orek nu suwos, mweyen kowos akilen lah pa inge ma
lungse lun God nu suwos, ma inge ac mwe insewowo
nu suwos. 20 Tuh mwe mea in kaksakinyuk kom,
kom fin muteng ke anwuk ma orek nu sum ke sripen
kom orala sie ma koluk? A kom fin muteng mwe keok
su orek nu sum ke kom oru ma wo, God El ac fah
akinsewowoye kom. 21 Pa inge ma God El pangon
kowos nu kac, tuh Christ sifacna el tuh keok keiwos
ac oakiya sie mwe srikasrak nu suwos tuh kowos fah
fahsr in falkal. 22 Wangin ma koluk el orala, ac wangin
kas kikiap lohngyuk sel. 23 Ke mwet uh fahk kas in
akkolukyal, el tia topkolos ke kas koluk; ke el keok, el
tia fahk kutena kas in aksangeng, a el eisalang nu sin
God, El su nununku suwohs. 24 Christ el sifacna usla
ma koluk lasr in manol nu fin sakseng, tuh kut in wi
ma koluk lasr uh misa ac moulkin moul suwoswos.
Kowos kwela ke sripen kinet kacl. 25 Kowos tuh oana
sheep su tuhlac, tusruktu inge folokinyukme kowos
tuh kowos in fahsr tukun Mwet Shepherd, su karingin
ngunuwos.

3 In ouiya sacna, mutan payuk kowos in akos mukul
tomowos, tuh kutena selos fin tia lulalfongi ke kas
lun God, orekma wo lowos an ac fah pwanulosme in
wi lulalfongi. Ac tia enenu kowos in fahkla kutena
kas, 2 mweyen elos ac liye na moul nasnas lowos,
ac luman akfulatyen God suwos. 3 Kowos in tia
orekmakin mwe yun ma liyeyuk lik tuh in akkatoye
kowos, oana mwe naweyuk nu ke aunsuf, ku mwe
walwal orek ke gold, ku nuknuk yohk molo. 4 A kato
lowos uh in tuku liki nunak pwaye lun insiowos, su
kalem ke inse misla ac efal, tuh ma inge ac fah oan
paht, ac pa saok na pwaye ye mutun God. 5 Tuh
mutan in pacl oemeet ah su lulalfongi ac finsrak yohk
in God, elos sifacna nawelosla ke elos akos mukul
tumalos uh. 6 Sarah el tuh ouinge; el aksol Abraham
ac pangnol leum lal. Inge kowos acn natul Sarah
kowos fin oru ma wo ac tia sangeng ke kutena ma. 7
In ouiya se pacna inge, mukul payuk uh kowos in
muta yurin mutan kiowos ac esam lah elos munas liki
kowos. Oralos in wo ac akfulatyalos, tuh elos ac wi
kowos ipeis ke moul ma pahtpat, su mwe kite lun
God. Oru ma inge, tuh in fah wangin ma lusrong pre
lowos uh. 8 In aksafye mwe sramsram luk uh: kowos
nukewa enenu in nunak sefanna ac ku in pulakin
ma mwet wiowos in lulalfongi elos pulakin. Kowos
in lungse sie sin sie, ac kowos in kulang ac inse
pusisel nu sin sie sin sie. 9 Nimet folokin ma koluk
ke ma koluk, ku sang kas koluk in lain kas koluk. A
kowos in folokin ke kas in akinsewowoye, mweyen
mwe insewowo pa God El wulela kac mu El ac sot nu

suwos ke El tuh pangon kowos ah. 10 Oana ke Ma
Simusla uh fahk, “Kutena mwet su lungse engankin
moul lal Ac kena liye pacl wo, Enenu elan tia fahk
kutena kas koluk Ac tia sifil kikiap. 11 El enenu in
forla liki ma koluk ac oru ma wo; El enenu in suk
moul misla ke insial nufon. 12 Tuh Leum El tawi mwet
suwoswos Ac lipsre pre lalos; A El lainulos su oru ma
koluk.” 13 Kowos fin moniyuk in oru ma wo, su ac
fah akkolukye kowos? 14 Tusruktu kowos finne keok
ke kowos oru ma wo, kowos insewowo na! Nimet
sangeng sin kutena mwet, ac nimet fosrnga. 15 A
kowos in akfulatye Christ insiowos, ac akleumyal in
moul lowos. Akola pacl nukewa in topuk kutena mwet
su siyuk ke finsrak se su oan in kowos, 16 tusruktu
oru ke kas fisrasr ac ke sunak. Karingin nunak lun
insiowos in nasnas na, tuh mwet fin fahk kas in
akkolukye kowos, elos su fahk kas koluk ke orekma
wo lowos ke Christ, ac fah mwekin ke ma elos fahk
uh. 17 Tuh wo kowos in keok ke sripen orekma wo
lowos, fin pa inge ma lungse lun God, liki keok ke
sripen kowos oru ma koluk. 18 Tuh Christ el misa
ke ma koluk pacl sefanna in akfalye pacl nukewa;
sie mwet suwohs el misa in aolla mwet sesuwos,
tuh elan pwen kowos nu yurin God. Anwuki el in
mano, a akmoulyeyuk el in ngun, 19 ac ke el moul in
ngun, el som ac luti nu sin ngun su muta in kapir. 20
Ngun inge ma lun mwet su tia akos God ke El tuh
mongfisrasr in tupanulos ke Noah el tuh musai oak
soko ah. Mwet oalkosr na su muta in oak soko ah
pa tuh moliyukla ke kof uh. 21 Kof se inge akilenyen
baptais, su pa mwe molela nu suwos in pacl inge uh.
Tia orek in olla fohkfok liki mano, a orek tuh in sie
wulela nu sin God ke sulela pwaye lun kais sie mwet.
Ma se inge molikowosla ke sripen sifil moulyak lun
Jesus Christ, 22 su sowak tari nu inkusrao ac muta
lac po layot sin God. El leum fin lipufan nukewa, ac
kain in wal ac ku nukewa yen engyeng uh.

4 Ke sripen Christ el tuh keok ke moul in mano,
kowos enenu in oayapa sifacna akkeye kowos tuh
nunak lowos in oana nunak lun Christ, tuh kutena
mwet su keok ke manol el tia sifil ke oru ma koluk. 2
Ac ingela, moul in mano lowos uh enenu in fal nu ke
ma lungse lun God, ac tia nu ke ma lungse lun mwet.
3 Fal tari pacl ma kowos sisla in oru ouiya ma mwet
tia lulalfongi God uh oru. Moul lowos tuh som yokna
nu ke ouiya fohkfok, lung lun ikwa, nim mwe sruhi,
tukeni warongrong in oru ma koluk, kufwen sruhi, ac
alu nu ke ma sruloala su sie mwe srungayuk yohk. 4
Ac inge, mwet tia lulalfongi God uh elos lut lah kowos
tila welulos ke moul in sununta ac lumah fohkfok meet
ah, pwanang elos fahk kas in akkolukye kowos. 5
Tusruktu elos ac fah enenu in sifacna fahkulosyak ye
mutun God, su akola in nununku mwet moul ac mwet
misa. 6 Pa inge sripen Pweng Wo uh tuh lutiyuk pac
nu sin mwet misa uh, aok elos su tuh nununkeyuk ke
elos srakna moul, oana ke mwet nukewa nununkeyuk
uh. Lutiyuk nu selos tuh in moul in ngun lalos elos
fah ku in moul oana ke God El moul. 7 Safla lun
ma nukewa apkuran me. Ouinge kowos in sifacna
liyekowosyang ac ngusrik in nunak lowos, tuh kowos
in pre fal. 8 Yohk liki ma nukewa, kowos in lungse sie
sin sie ke inse pwaye, mweyen elos su lungse elos
akola pacl nukewa in nunak munas ke ma koluk mwet
uh oru nu selos. 9 Paing sie sin sie nu in lohm suwos
ac tia torkaskas. 10 Kais sie suwos eis tari sie mwe
sang saok sin God me, na kowos in orekmakin mwe
sang lowos in akwoye mwet ngia, oana sie mwet
tutafpo wo. 11 Kutena mwet su ku in luti, elan fahkak
kas lun God; kutena mwet su kulansap, enenu in oru
ke ku su God El sang nu sel, tuh in kaksakinyuk God
in ma nukewa ke Christ Jesus, su ma lal wolana ac
ku nwe tok ma pahtpat. Amen. (aiōn g165) 12 Mwet
kawuk saok luk, nimet kowos lut ke mwe srike upa ma
kowos keok kac, oana in sufal in sikyak nu suwos. 13
A kowos in engan lah kowos ipeis ke keok lun Christ,
tuh ac fah arulana yohk engan lowos ke wolana lal ac
fah akkalemyeyuk. 14 Insewowo nu suwos mwet fin
kaskas koluk lain kowos ke sripen kowos fahsr tukun
Christ; kalmen ma inge pa Ngun wolana lun God oan
fowos. 15 Kutena suwos fin keok, lela in tia ma ke
el akmas, ku el pisrapasr, ku el sie mwet kunausla
ma sap, ku el sifacna isongol in oru ma kunen mwet
ngia. 16 Tusruktu, kowos fin keok mweyen kowos
mwet Christian, nimet kowos mwekin kac, a kowos in
sang kulo nu sin God lah kowos ekin inen Christ. 17
Mutawauk tari pacl in nunuku, ac mwet lun God uh
pa ac nununkeyuk oemeet uh. Fin mutawauk yorosr,
ac mau fuka nu sin mwet su tia lulalfongi ke Pweng
Wo sin God uh? 18 Tuh Ma Simusla uh fahk, “Upa
tuh mwet wo uh in moliyukla; Na ac fuka nu sin mwet
koluk su selulalfongi God uh?” 19 Ouinge, elos su
keok mweyen pa inge ma lungse lun God nu selos, fal

elos in sukalani in oru ma wo, ac sifacna eiselosyang
nu sin God su oralosla ac su liyaung wulela lal in pacl
nukewa.

5 Nga kwafe nu suwos, mwet elder lun church. Nga
mwet elder se pac, ac nga sie mwet loh ke keok
lun Christ, ac nga ac fah wi ipeis ke wolana se su
ac fah akkalemyeyuk. Nga kwafe nu suwos **2** tuh
kowos in liyaung un mwet lulalfongi su God El asot
nu inpouwos, oana sie shepherd el liyaung un sheep
natul. Kowos in tia srangesr, a kowos in insewowo in
oru, mweyen pa inge ma God El lungse. Oru orekma
lowos, tia tuh in moul nu suwos, a ke lungse na lowos
in kulansap. **3** Nimet orek funmwet nu sin mwet su
itukot kowos in karingin, a kowos in mwe srikasrak nu
selos. **4** Ac ke Mwet Shepherd Fulat el sikme, kowos
ac fah eis tefuro saromrom ac wolana, su ac fah tia ku
in efla. **5** In ouiya sacna, kowos mwet fusr enenu in
sunakin ac akos mwet matu. Ac kowos nukewa, mwet
fusr ac mwet matu, in nokomang nuknuk in loeyuk lun
pusisel ac kulansupu sie sin sie, tuh Ma Simusla uh
fahk, "God El lain mwet fulat nunak la, a El kulang nu
sin mwet pusisel." **6** Ke ma inge kowos in akpusiselye
kowos ye po kulana lun God, tuh El fah srukkowosyak
ke pacl El sifacna oakiya. **7** Sang mwe fosrnga lowos
nukewa nu sel, mweyen El nunkekowos. **8** Kowos in
ngusrik ac tawi! Devil, mwet lokoalok lowos, el forfor
oana soko lion ngutngut, sukok mwet elan kangla. **9**
Tu na ku ke lulalfongi lowos an, ac lainul mweyen
kowos etu lah mwet lulalfongi wiowos fin faclu nufon
elos pulakin pac kain keok ma kowos pula uh. **10**
Tukun kowos keok kitin pacl, na God lun lungkulang,
su pangon kowos in ipeis ke wolana lal ke kowos
kupasryang nu sin Christ, El ac fah akwoyekowosla,
ac akkeye kowos tuh kowos in tu na ku. **(aiōnios g166)**
11 God pa leum fin ma nukewa nwe tok ma pahtpat!
Amen. **(aiōn g165)** **12** Silas, su nga nunku kacl oana
sie mwet Christian oaru wiuk, pa kasreyu simis leta
fototo se inge nu suwos. Nga lungse akkeye kowos,
ac fahkak lupan lulalfongi luk lah pa inge lungkulang
pwaye lun God. Kowos in tu na ku kac. **13** Mwet
wiowos ke church in acn Babylon, su oapana kowos
solla sin God, elos supu lung lalos nu suwos. Ac
Mark, wen nutik in lulalfongi, el oayapa supu lung lal.
14 Kowos in paing sie sin sie ke lungse pwaye lun
mwet Christian. Misla in wi kowos nukewa su ma lun
Christ.

Luo Peter

1 Ma sel Simon Peter, sie mwet kulansap ac mwet
sap lun Jesus Christ — Nu sin mwet su itukyang
tari nu selos sie lulalfongi su saok oana lulalfongi lasr
uh, ke sripen suwoswos lun God ac Mwet Lango lasr
Jesus Christ: **2** Lela in arulana yohk lungkulang ac
misla in kowos ke sripen etu lowos ke God ac ke
Jesus, Leum lasr. **3** Ku lun God ase tari nu sesr ma
nukewa su kut enenu tuh kut in moul fal nu ke ma
lungse lun God. Ku in ouinge ke sripen etu lasr ke
El su pangon kut in ipeis ke fulatlana ac wolana lal.
4 In ouiya se inge El ase nu sesr mwe sang yohk
ac saoklana su El wulela kac, tuh ke sripen mwe
sang inge kowos fah ku in kaingla liki lung koluk su
kunausla moul lun mwet fin faclu, ac kowos in ku
wi ipeis ke moul mutal su ma lun God sifacna. **5**
Ke sripa se inge, kowos in insianaung in akyokye
lulalfongi lowos ke orekma wo; ac akyokye orekma
wo lowos ke etauk ke God, **6** ac akyokye etauk lowos
ke sifacna leum fowos, ac sang muteng in weang
sifacna leum fac, na sang moul mutal nu ke muteng
lowos; **7** ac kowos in akyokye moul mutal lowos ke
kowos alungsei sie sin sie; ac akyokye alungsei sie
sin sie ke lungse nu sin mwet nukewa. **8** Kowos
enenu tuh ouiya inge nukewa in yokyokelik in kowos,
na ac fah yohk sripowos ac orekmakinyuk kowos ke
sripen etauk lowos ke Leum lasr Jesus Christ. **9** A
ouiya inge fin wangin yurin sie mwet, el oana mwet
se ma supal ngetnget lal, pwanang el mulkunla lah el
aknasnasyeyukla tari liki ma koluk lal meet ah. **10** Ke
ma inge, mwet lulalfongi wiuk, sifilpa liksreni srike in
oru tuh sulela ac pang kawil lun God nu suwos in ku
in kalem ke moul lowos. Kowos fin oru ouinge, kowos
ac fah tiana fuhleak lulalfongi lowos. **11** In ouiya se
inge, ac fah itukot nu suwos ku suwoswos in ilyak nu
in Tokosrai kawil lun Leum ac Mwet Lango lasr Jesus
Christ. **(aiōnios g166)** **12** Na nga fah akesmakye kowos
pacl nukewa ke ma inge, kowos finne etu tari kac,
ac arulana okak ke mwe luti pwaye ma kowos eis
tari. **13** Nga nunku mu fal na nu sik in akesmakinye
kowos ke ma inge ke lusen na moul luk. **14** Nga etu
lah ac tia paht na nga ac misa, oana ke Leum Jesus
Christ el fahkma kalem nu sik. **15** Ouinge, nga fah
sang kuiyuk in oru sie ma in akesmakye kowos, tuh
tukun nga misa kowos in ku in esam ma inge pacl
nukewa. **16** Kut tiana orekmakin sramsram lusrongten
ma mwet uh kinauk ke kut fahkak nu suwos ke tuku
lun Leum lasr Jesus Christ. Kut sifacna liye ke mutasr
lupan wolana lal. **17** Kut wi liye ke itukyang sunak ac
wolana nu sel sin God Papa, ke pusra se tuku nu sel
liki El Su Fulatlana ac fahk, “El inge Wen kulo nutik,
su nga insewowo kac!” **18** Kut sifacna lohng pusra
se inge ke tuku inkusrao me, ke kut welul tu fineol
mutal. **19** Inge arulana kui lulalfongi lasr ke kas se
su sulkakinyuk sin mwet palu. Ac fah wo kowos fin
lohang nu kac, mweyen ma inge oana sie lam su
kalmelik acn lohsr uh, nu ke Kusrun Len uh sikyak
ac Nasren in Lotutang sreya insiowos. **20** Tusruktu,
ma se ma yohk sripa emeet uh, kowos in esam lah
wangin sie ku in sifacna aketeya sie kas in palu in Ma
Simusla. **21** Tuh wangin kas in palu fwackyak ke na
lungse lun mwet, a mwet su kolyuk ke ku lun Ngun
Mutal elos fahkak kas su tuku sin God me.

2 Mwet palu sutuu tuh sikyak inmasrlon mwet uh
in pacl meet ah, ac in ouiya sacna mwet luti sutuu
ac fah sikyak pac inmasrlowos. Elos ac use mwe
luti sutuu ma ac pwanma ongoiya nu suwos. Elos
ac fah lafwekin Leum se su molelosla, pwanang
ongoiya ac fah sa na in tuku nu faclos. **2** Finne
ouinge, mwet puspis ac fah fahsr tukun moul fohkfok
lalos; ac ke sripen orekma lalos, mwet saya ac fah
kaskas in akkolukye Inkanek pwaye. **3** Ke sripen
rapku lun mwet luti sutuu inge, elos ac kasrupi ke
elos ac srumun nu suwos sramsram ma elos sifacna
kinauk. Ke pacl na loeloes Mwet Nununku lalos El
akola tari, ac El Su ac Kunauselosla El tiana mutul!
4 God El tia molela lipufan su orekma koluk, a El
siselosla nu in hell, yen elos kapir we in acn lohsr
lulap, ac soano Len in Nununku. **(Tartaroō g5020)** **5** God
El tia molela faclu se meet ah, a El use sronot nu
fin faclu su sessesla ke mwet su tia akos God. El
molella Noah, su fahkak kas suwoswos lun God, wi
mwet na itkosr saya. **6** God El furreak siti Sodom ac
Gomorrah nwe ke apatla, ac oru tuh in mwe srikasrak
ke ma ac fah sikyak nu sin mwet seakos God. **7** El
molella Lot, sie mwet wo su toasrlana ke ouiyen moul
fohkfok lun mwet koluk. **8** Mwet wo sac tuh muta in
masrlolos, ac len nu ke len el keok ac toasr ke el liye
ac lohng orekma koluk lalos. **9** Ouinge Leum God El
etu lah El ac molela fuka mwet wo liki mwe srike nu
selos, ac El ac fah tia tui in kalyei mwet koluk nwe

ke Len in Nununku, **10** yokna nu selos su fahsrna
tukun lung koluk lun ikwa, ac pilesru ku lun God.
Mwet luti sutuu inge elos sumwekin ac likkeke, ac
wangin sunakinyen wolana lun mwet muta lucng; a
elos kaskas in akkolukyalos. **11** Finne lipufan uh, su
arulana ku liki mwet muta lucng inge, elos tia fahk
kas in akkolukye mwet lucng ye mutun Leum God.
12 Tusruktu mwet inge elos oana kosro lemnak ma
wangin nunka, su nuna isusla in sruhu ac anwuki.
Elos kaskas akkolukye kutena ma su elos tia kalem
kac. Ac fah kunausyukla elos oana kosro lemnak
uh, **13** ac elos ac fah akkeokyeyuk oana ke elos
akkeokye mwet ngia. Elos pwarkin in orekma koluk
ke srakna len, in akwoye lungse lun manolos. Elos
mwe mwekin ac kupatol ke elos wi kowos in mongo,
sruk elos mutana engankin inkanek kutasrik lalos! **14**
Wangin ma elos lungse liye sayen mutan kosro; elos
tiana muti in oru ma koluk. Elos pwen mwet munas
nu ke mwe kwasrip. Insialos arulana pahla in rapku.
Elos oan ye selnga lun God! **15** Elos fahsr liki inkanek
suwohs, ac elos tuhlac. Elos fahsr ke inkanek ma
Balaam wen natul Beor el fahsr kac, su lungse mani
ma el eis ke sripen orekma koluk lal, **16** na kaiyuk el
ke ma koluk lal. Donkey natul ah kaskas ke pusren
mwet, ac tulokinya orekma lalfon lun mwet palu sac.
17 Mwet inge oana unon paola, oana pukunyeng su
ukyukla ke paka. God El akoela acn selos in acn lohsr
matoltol. **(questioned)** **18** Elos fahk kas filang ac lalfon,
ac orekmakin ouiya fohkfok lun mano in sang srifalos
su tufahna mutawauk in kaingkunla mwet su moul
koluk. **19** Mwet luti sutuu inge elos wuleang mu elos
ac aksukosokye mwet uh, sruk elos sifacna mwet
kohs nu ke ouiyen moul koluk — tuh sie mwet el
mwet kohs nu ke kutena ma su el kofla kutangla. **20**
Ke mwet uh eis etauk lalos ke Leum ac Mwet Lango
lasr Jesus Christ, elos kaingla liki ku kunausten lun
faclu. Na elos fin sifil sruhu ac kutangyukla ke ma
inge, saflaiyalos ac koluk liki na meet ah. **21** Ac wona
nu selos elos funu tia etu inkanek suwohs, liki na in
etu tari ac sifil forla liki mwe luti mutal ma itukyang
nu selos. **22** Ma sikyak nu selos uh akkalemye lah
soakas inge pwayena: “Soko kosro ngalngul ac sifil
lohela ma el wihtacla” ac “Soko pig ma tetekinyukla
tari el ac folokla ipippip ke fohk furarrar uh.”

3 Mwet kawuk saok luk, leta akluo nga simis nu
suwos pa inge. In leta inge kewa, nga srike in
pirakak nunak nasnas lowos ke nga akesmakinye
kowos ke ma inge. **2** Nga ke kowos in esam kas
ma fwackyak nu suwos pacl loeloes somla sin mwet
palu mutal, oayapa sap lun Leum ac Mwet Lango
ma tuh itukot nu suwos sin mwet sap lowos ah. **3**
Ma se meet, kowos enenu in akilen lah ke len safla
ac oasr mwet ac sikyak su moul lalos leumiyuk ke
lung koluk lalos sifacna. Elos ac aksruksrukye kowos,
4 ac siyuk, “Ya El tia wuleot mu El ac foloko? Ac
El aya? Papa tumasr ah misa tari, ac ma nukewa
srakna oaya ah, oana ke faclu tufahna orekla!” **5** Elos
nuna sulela in pilesru lah pacl loeloes somla God El
orala kusrao ke kas lal. El sraclik faclu liki kof uh ke
kas lal, ac oru tuh facl pao in sikyak liki kof uh, **6** ac
oayapa ke kof, sronot uh tuh kunausla faclu se meet
ah. **7** Tusruktu ke kas sacna, kusrao ac faclu se ma
oasr inge karinginyuk tuh in fah kunausyukla ke e.
Ma inge ac oanna nu ke len se ac fah nununkeyuk
ac kunausyukla mwet su seakos God. **8** Tusruktu,
mwet kawuk saok luk, kowos in tia mulkunla ma se
inge: wangin ekla inmasrlon sie len ac sie tausin yac
sin Leum God; yorol ma luo inge oana sie. **9** Leum
God El tia pahtlac in oru ma El wulela kac, oana ke
kutu mwet uh nunku uh. A El mongfisrasr nu suwos,
mweyen El tia lungse kutena mwet in tuhlac, a El
kena mwet nukewa in forla liki ma koluk lalos. **10** A
Len lun Leum ac fah tuku oana sie mwet pisrapasr. In
Len sac, kusrao ac fah wanginla ke sie pusra na lulap;
ma su oan in kusrao ac fah firiryak ac kunausyukla, ac
faclu ac ma nukewa loac fah wanginla. **11** Ke sripen
ma inge nukewa ac fah kunausyukla in lumah se
inge, moul lowos enenu in mutal ac kisakinyukyang
nu sin God **12** ke kowos tupan Len lun God. Kowos in
sang kuiyowos in oru tuh Len sac in sa tuku — Len
se ke kusrao ac firiryak ac kunausyukla, ac ma su
oan inkusrao ac fah kofelik ke fol uh. **13** A kut tupan
ma God El wulela kac: kusrao sasu ac faclu sasu,
acn ma mwet nukewa ac oru ma suwohs. **14** Ouinge,
mwet kawuk luk, ke kowos soano Len sac, kowos
in kwafeang tuh moul lowos in nasnas ac in wangin
mwatuwos, ac kowos in moul in misla ye mutun God.
15 Kowos in nunku ke mongfisrasr lun Leum lah El
asot pacl wo nu suwos tuh kowos in ku in moulla,
oana ke Paul, mwet saok wiasr, el sim fahk nu suwos
ke el orekmakin lalmwetmet ma God El asang nu sel.
16 Pa inge ma el srumun kac in leta lal nukewa. Oasr

kutu ma upa in leta lal ma mwet selalkung ac mwet
seokak elos tia aketeya pwaye kac, oana elos muta
oru pac ke kutu kas in Ma Simusla uh. Ke ma inge
elos sifacna oru tuh moul lalos in kunausyukla. **17**
A kowos, mwet kawuk luk, kowos etu ma inge tari.
Kowos in sifacna liyekowosyang tuh kowos fah tia
aktafongyeyukla ke ma sutuu lun mwet pilesru ma
sap, pwanang kowos putatla liki acn kowos muta okak
we. **18** A kowos in kapkapak in lungkulang ac etauk
lowos ke Leum ac Mwet Lango lasr Jesus Christ.
Lela in kaksakinyuk el, inge ac nu tok ma pahtpat!
Amen **(aiōn g165)**

Sie John

1 Kut sim nu suwos ke Kas in moul, su nuna oan oe
ke mutawauk ah me. Kut tuh lohng, ac kut sifacna
liye ke mutasr; aok, kut liye tari, ac paosr kahlya
tari. **2** Ke pacl se moul sac ku in liyeyuk, kut tuh wi
liye; ouinge kut kaskaskin ac srumun nu suwos ke
moul kawil se ma oan yurin Papa, su akkalemyeyuk
nu sesr. **(aiōnios g166)** **3** Ma su kut tuh liye ac lohng,
kut fahkak pac nu suwos, tuh kowos in wikutyang
ke moul in sie sin sie lasr yurin God Papa, ac yurin
Jesus Christ, Wen natul. **4** Kut simusla ma inge tuh
engan lasr in arulana yohk. **5** Inge, mwe luti se ma
kut lohng tari sin Wen natul ac fahkak uh pa inge:
God El kalem, ac wangin kutena lohsr in El. **6** Kut fin
fahk mu kut aengani yorol, a kut fufahsryesr in lohsr,
kut kikiap ke ma kut fahk ac oayapa ke ma kut oru. **7**
Tusruktu, kut fin fufahsryesr in kalem — oana ke El
oasr in kalem — na oasr aengani lasr yurin sie sin
sie, ac srahn Jesus, Wen natul, aknasnasyekutla liki
ma koluk nukewa. **8** Kut fin fahk mu wangin ma koluk
lasr, kut sifacna kiapwekutla ac wangin ma pwaye
in kut. **9** A kut fin fahkak ma koluk lasr nu sin God,
El ac fah akpwayei wulela lal ac oru ma suwohs: El
ac fah nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr, ac
aknasnasye kut liki ma sesuwos nukewa lasr. **10** Kut
fin fahk mu kut soenna oru ma koluk, kut oru srulun
God El kikiap, ac kas lal tia oan in kut.

2 Tulik kulo nutik, nga simis ma inge nu suwos tuh
kowos fah tia oru ma koluk. Tusruktu mwet se fin
oru ma koluk, oasr sie Mwet Iwe lasr nu sin Papa
— aok Jesus Christ — el su suwoswoslana. **2** Ac
Christ sifacna pa ku in iwala ma koluk lasr, ac tia ma
koluk lasr mukena, a ma koluk pac lun mwet nukewa.
3 Kut fin akos ma God El sapkin, na pwaye lah kut
etal. **4** Mwet se fin fahk mu el etal, a el tia akos ma El
sapkin, el sie mwet kikiap ac wangin ma pwaye in el.
5 A kutena mwet su akos kas lal, el pa akkalemye
lah lungse lal nu sin God pwayena. Pa inge mwe
akpwayei lah kut mwet lun God: **6** kutena mwet su
fahk mu el mwet lun God, moul lal enenu in oana
moul lun Jesus Christ. **7** Mwet kawuk saok luk, nga
tia simis kutena ma sap sasu nu suwos, a ma sap
matu se. Nuna ma sap se ma tuh oan yuruwos oe ke
mutawauk me ah. Ma sap matu se inge pa mwe luti
se na ma kowos lohng tari. **8** Tusruktu ma sap se nga
simis inge sasu, mweyen akpwayeyuk in Christ ac
oayapa in kowos. Tuh lohsr uh fahsr in wanginla ac
kalem pwaye uh mutawauk kalmelik. **9** Kutena mwet
su fahk mu el muta in kalem a el srunga sie sin mwet
lulalfongi wial, el muta in lohsr nwe ke pacl se inge. **10**
Kutena mwet su lungse mwet lulalfongi wial, el muta
in kalem, ouinge wangin kutena ma ac aktukulkulyal.
11 A kutena mwet su srunga mwet lulalfongi wial, el
muta in lohsr; el fufasryesr in lohsr ac tia etu acn el
fahsr nu we, mweyen el tia ku in liye in lohsr uh.
12 Nga sim nu suwos, tulik nutik, mweyen ma koluk
lowos nunak munas nu suwos ke sripen Christ. **13**
Nga sim nu suwos, papa, mweyen kowos etal su
nuna muta ke mutawauk me. Nga sim nu suwos,
mukul fusr, mweyen kowos kutangla el su Koluklana.
14 Nga sim nu suwos, tulik nutik, mweyen kowos
etal Papa. Nga sim nu suwos, papa, mweyen kowos
etal su nuna muta oe ke mutawauk me. Nga sim nu
suwos, mukul fusr, mweyen kowos ku — kas lun God
oan in kowos, ac kowos kutangla el su Koluklana. **15**
Nimet kowos lungse faclu, ku kutena ma lun faclu.
Kowos fin lungse faclu, kowos tia lungse Papa. **16**
Ma nukewa lun faclu — lung lun ikwa, ma mwet uh
liye ac mwel, ac ma lusrongten nukewa ma mwet uh
konkin uh — ma inge tia tuku sin Papa me, a ma inge
nukewa tuku sin faclu me. **17** Faclu ac ma nukewa
loac ma mwet uh mwel uh mutawauk in wanginla; a
el su oru ma lungse lun God fah moul ma pahtpat.
(aiōn g165) **18** Tulik nutik, pacl safla uh apkuran me!
Fwackot tari nu suwos lah el su Lain Christ ac fah
tuku; ac inge mwet lain Christ puspis sikyak tari, ke
ma inge kut etu lah pacl safla uh apkuran me. **19**
Mwet ouinge uh tia ma wiasr, pa pwanang elos som
liki kut uh. Elos funu ma wiasr elos lukun mutana
yorosr, a elos som tuh in arulana kalem lah wangin
sie selos ma wiasr. **20** A Christ el mosrwekowosla
tari ke Ngun Mutal, ouinge kowos nukewa etu ke ma
pwaye uh. **21** Nga tia sim nu suwos mweyen kowos
soenna etu ma pwaye, a mweyen kowos etu tari, ac
kowos etu pac lah wangin kas kikiap ku in tuku liki
ma pwaye uh. **22** Na fin ouinge, su kac kikiap— El su
fahk mu Jesus el tia Christ. Kain in mwet se inge pa
Mwet Lain Christ — el tia lulalfongi ke Papa, ac el
tia pac lulalfongi ke Wen. **23** Tuh kutena mwet su
tia lulalfongi ke Wen, el tia pac lulalfongi ke Papa,
ac kutena mwet su lulalfongi ke Wen, Papa El oasr

pac yorol. 24 Ke ma inge kowos in sruokyana ku
mwe luti su kowos lohng tari ke mutawauk me tuh in
oanna insiowos. Kowos fin sruokyana kas inge, na
kowos ac moul in ma sefannala yurin Wen ac yurin
Papa pacl nukewa. 25 Ac pa inge ma Christ el sifacna
wulela mu el ac ase nu sesr — moul ma pahtpat.
(aiōnios g166) 26 Nga simis ma inge nu suwos kaclos
su srike in kiapekowosla. 27 A funu kowos, Christ
el mosrwekowosla tari ke Ngun lal. Na ke lusenna
pacl Ngun lal oan in kowos, kowos tia enenu kutena
mwet in luti kowos. Mweyen Ngun lal luti kowos ke
ma nukewa, ac ma el luti nu suwos uh ma pwaye, ac
tia kikiap. Ke ma inge kowos in akos mwe luti lun
Ngun, ac moul lowos in kupasrna nu sin Christ. 28
Aok, tulik nutik, kowos in mutana in el, tuh ke pacl
se el sikme kut fah arulana pulaik ac tia mwekin ye
mutal ke Len sac. 29 Kowos etu lah Christ el arulana
suwohs; na fal kowos in etu lah kutena mwet su oru
ma suwohs el tulik nutin God.

3 Liye lupan lungse lun Papa nu sesr! Lungse lal
uh arulana yohk, pwanang El pangon kut tulik
natul — ac ma se inge ma na pwaye. Ke sripa se
inge faclu tia etekut, mweyen faclu tia pac etu God.
2 Mwet kawuk saok luk, inge kut tulik nutin God,
tusruktu soenna kalem lah kut ac mwet fuka tok. A
kut etu lah ke Christ el ac sikme, kut ac fah oana
el, mweyen kut ac fah liyal ke lumahl na pwaye. 3
Mwet nukewa ma oasr finsrak la ouinge in Christ,
ac fah sifacna karinganang moul lalos in nasnas,
oana ke Christ el nasnas. 4 Kutena mwet su orekma
koluk, oasr mwatal ke kunausla ma sap lun God,
mweyen ma koluk uh lain ma sap. 5 Kowos etu
lah Christ el tuku in usla ma koluk lun mwet uh, ac
wangin ma koluk in el. 6 Ouinge kutena mwet su
kupasryang nu yurin Christ el ac fah tia tafwelana
in oru ma koluk; a kutena mwet su nuna oru na ma
koluk el soenna liyal ku etal. 7 Tulik nutik, kowos in tia
lela tuh kutena mwet in kiapekowosla! Kutena mwet
su oru ma suwohs, el suwoswos, oana ke Christ el
suwoswos. 8 Kutena mwet su srakna oru ma koluk,
el ma lun Devil, mweyen Devil el nuna oru ma koluk
oe ke mutawauk me. Wen nutin God el tuku ke na
sripa se inge, tuh elan kunausla ma Devil el orala uh.
9 Kutena mwet su tulik nutin God, el tila oru ma koluk,
mweyen ouiya lun God oasr in el. Na ke sripen God
El Papa tumal, el tia ku in srakna orekma koluk. 10
Arulana kalem ekla inmasrlon tulik nutin God ac tulik
nutin Devil. Kutena mwet su tia oru ma suwohs ku tia
lungse mwet wial, el tia tulik nutin God. 11 Pa inge
mwe luti su kowos lohng ke mutawauk me: kut enenu
in lungse sie sin sie. 12 Kut in tia oana Cain — el
tuh ma lun el su Koluklana, ac el sifacna akmuselya
Abel, ma lel. Efu ku Cain el unilya Abel— Mweyen
orekma lal Cain sifacna koluk, ac ma tamulel se lal
ah oru uh suwohs. 13 Ouinge, mwet lulalfongi wiuk,
kowos in tia lut mwet faclu fin srungakowos. 14 Kut
etu lah kut som liki misa tari ac utyak nu in moul,
mweyen kut lungse mwet wiasr in lulalfongi. Kutena
mwet su wangin lungse yoro, el srakna muta ye ku
lun misa. 15 Kutena mwet su srunga mwet wial, el
sie mwet akmas, ac kowos etu lah moul ma pahtpat
wangin yorolos su akmas. (aiōnios g166) 16 Ma se oru
kut in etu lah mea se lungse uh pa inge: Christ el
sifacna asang moul lal kacsr, ke ma inge fal kut in
asang pac moul lasr ke mwet wiasr uh! 17 Fin oasr
sunun mwe kasrup lun faclu yurin sie mwet, ac el liye
lah oasr enenu lun sie mwet lulalfongi wial, a el kaliya
insial nu sel, na kalem lah lungse lun God tia oasr in
el! 18 Tulik nutik, lungse lasr uh in tia mwe na kaskas
ku sramsram; enenu in lungse na pwaye su kalem ke
orekma lasr. 19 Fin ouinge, kut ac etu lah kut ma lun
ma su pwaye, ac pa inge ma ac akpulaikye insiasr
ke kut ac fah tu ye mutun God. 20 Ma kut pulakin
ke insiasr na pwaye uh fin akkolukye kut, kut etu
lah God El fulat liki nunak lun insiasr, ac El etu ma
nukewa. 21 Ouinge, mwet kawuk saok luk, ma kut
pulakin insiasr uh fin tia akkolukye kut, ac oasr pulaik
lasr ye mutun God. 22 Kutena ma kut siyuk sin God
kac El ase nu sesr, mweyen kut akos ma El sapkin,
ac oru ma El insewowo kac. 23 Ma El sapkin uh pa
kut in lulalfongi Jesus Christ, Wen natul, ac lungse sie
sin sie, oana ke Christ el sapkin nu sesr. 24 Kutena
mwet su akos ma God El sapkin uh fah kupasryang
nu sin God, ac God El fah muta yorol. Ac kut etu lah
God El muta in kut ke sripen Ngun su El ase nu sesr.

4 Mwet kawuk saok luk, kowos in tia lulalfongi mwet
nukewa ma sifacna fahk mu oasr Ngun lun God
yorolos, a kowos in srikalos ac konauk lah ngun
yorolos an ma sin God me ku tia. Tuh mwet palu
kikiap puspis fahsrelik tari nu yen nukewa. 2 Pa inge
ma ac akkalemye lah ngun sac ma sin God me:
kutena mwet su fahkak lah Jesus Christ el tuku in

luman mwet uh, Ngun yorol uh ma sin God me. 3
A kutena mwet su tia lulalfongi lah Jesus el tuku in
luman mwet, wangin Ngun lun God yorol. Ngun su
oan yorol uh ma lun el su Lain Christ; kowos lohng
tari lah ac tuku, ac inge tuku tari oasr faclu. 4 Tulik
saok nutik, kowos ma lun God, ac kowos kutangla
tari mwet palu kikiap uh, mweyen Ngun se su oasr
in kowos uh ku liki ngun su oan in elos su ma lun
faclu. 5 Mwet palu kikiap elos kaskaskin ma lun faclu,
ac faclu porongelos mweyen elos ma lun faclu. 6
A kut ma lun God. Kutena mwet su etu God elos
porongekut; ac mwet su tia ma lun God elos tia lohng
kut. Pa inge ma ac akkalemye nu sesr lah pia ngun
pwaye, ac pia ngun sutuu. 7 Mwet kawuk saok luk,
lela kut in lungse sie sin sie, mweyen lungse uh ma
sin God me. Kutena mwet su lungse, el tulik nutin
God ac el etu God. 8 Kutena mwet su tia lungse, el
tia etu God, tuh God El lung. 9 Ac God El akkalemye
lungse lal nu sesr ke El supwama Wen sefanna natul
nu faclu tuh, kut fah ku in moul kacl. 10 Pa inge
lungse uh: tia tuh kut lungse God, a tuh El lungse
kut, ac El supwama Wen natul tuh kut fah ku in eis
nunak munas ke ma koluk lasr kacl. 11 Mwet kawuk
saok luk, God El fin lungse kut ouinge, kut enenu pac
in lungse sie sin sie. 12 Soenna oasr sie mwet nu
liye God, a kut fin lungse sie sin sie, God El muta
in kut ac lungse lal uh akfalyeyuk in kut. 13 Kut etu
na lah kut kupasryang nu sin God, ac El oasr in
kut, mweyen El ase tari Ngun lal nu sesr. 14 Ac kut
liye tari ac fahk pac nu sin mwet ngia, lah Papa El
supwama Wen natul tuh elan Mwet Lango lun faclu.
15 Kutena mwet fin fahkak tuh Jesus el Wen nutin
God, na moul lal kupasryang nu sin God, ac God
El oasr in el. 16 Ac kut sifacna etu ac lulalfongi ke
lungse lun God nu sesr. God El lung, ac kutena mwet
su muta in moul in lungse, el muta in God ac God El
muta in el. 17 Lungse el akfalyeyukla in kut tuh kut
fah akpulaikyeyuk ke Len in Nununku uh. Ac kut ac
fah eis ku lasr mweyen moul lasr fin faclu oana moul
lun Christ. 18 Wangin sangeng in lungse. Lungse
pwaye uh lusak sangeng nukewa lasr uh. Ke ma inge
lungse el tia oan fonla in kutena mwet ma sangeng
uh, mweyen sangeng el ma wien akkeok uh. 19 Kut
lungse, mweyen God El lungse kut meet. 20 Mwet se
fin fahk mu el lungse God, a el srunga mwet lulalfongi
wial, el sie mwet kikiap. Tuh el tia ku in lungse God,
su el tia liye, el fin tia lungse mwet lulalfongi wial, su
el liye. 21 Ma sap se ma Christ el ase nu sesr uh pa
inge: kutena mwet su lungse God, enenu elan lungse
pac mwet lulalfongi wial.

5 Kutena mwet su lulalfongi lah Jesus pa Christ,
el ma nutin God; ac kutena mwet su lungse papa
tumal fah lungse pac tulik natul. 2 Kut fin lungse
God ac akos ma sap lal, ouiya se inge akkalemye
lah kut lungse tulik natul. 3 Kut akkalemye lungse
lasr nu sin God ke kut akos ma sap lal. Ac ma sap
lal uh tia toasrla nu sesr, 4 mweyen tulik nutin God
nukewa ku in kutangla faclu. Ac kut kutangla faclu ke
lulalfongi lasr. 5 Su ku in kutangla faclu? Mwet na
su lulalfongi lah Jesus el Wen nutin God. 6 Jesus
Christ pa el su tuku ke kof lun baptais lal ac ke srah
lun misa lal. El tia tuku ke kof mukena, a el tuku ke
kewana kof ac srah. Ac Ngun el sifacna orek loh kac
lah pwaye ma inge, mweyen Ngun pa ma pwaye
uh. 7 Oasr mwe loh tolu: 8 ngun kof, ac srah; ac
ma tolu inge kewa fahkak mwe loh sefanna. 9 Kut
lulalfongi ma loh lun mwet uh; tusruktu ma loh lun
God uh arulana ku liki loh lun mwet uh, ac God El
orek loh tari ke Wen natul. 10 Ouinge kutena mwet su
lulalfongi ke Wen nutin God, ma loh lun God oasr
insial. A kutena mwet su tia lulalfongi God, el oru mu
God El kikiap, mweyen el tia lulalfongi ma God El
fahk ke Wen natul. 11 Pa inge ma loh lun God: God
El ase nu sesr moul ma pahtpat, ac kut eis moul se
inge sin Wen natul. **(aiōnios g166)** 12 Kutena mwet su
Wen el oasr yorol, oasr moul in el. Kutena mwet su
Wen nutin God el tia oasr yorol, wangin moul in el.
13 Nga simis ma inge nu suwos, tuh kowos fah etu
lah moul ma pahtpat oasr yuruwos — aok, kowos
su lulalfongi ke inen Wen nutin God. **(aiōnios g166)** 14
Oasr pulaik lasr ye mutun God, mweyen kut etu na
lah El lohng kut ke kut siyuk sel ke kutena ma su
fal nu ke ma lungse lal. 15 Ke kut etu lah pwaye El
lohng kut pacl nukewa kut siyuk, na kut etu pac lah El
ac ase nu sesr ma kut siyuk sel. 16 Kom fin liye tuh
sie mwet wiom in lulalfongi el orala ma koluk se su
tia ma nu ke misa, kom enenu in pre nu sin God,
su ac fah sang moul nu sel. Ma se inge ma nu sin
kutena mwet su oru ma koluk su tia ma nu ke misa.
Tusruktu oasr ma koluk su ma nu ke misa, ac nga
tia fahk mu kom in pre nu sin God kac. 17 Orekma
sesuwos nukewa oaoala nu ke ma koluk, tusruktu

oasr kain in ma koluk su tia ma nu ke misa. **18** Kut
etu lah elos su tulik nutin God elos tia sruokyana in
orekma koluk, mweyen Wen nutin God el liyalosyang,
ac el su Koluklana el tia ku in akkolukyalos. **19** Kut
etu lah kut ma lun God, faclu nufon finne oan ye ku
lun el su Koluklana. **20** Kut etu lah Wen nutin God
tuku tari ac ase etauk nu sesr, pwanang kut etu ke
God pwaye. Moul lasr uh kupasryang nu sin God
pwaye ke sripen kut kupasryang nu sin Jesus Christ,
Wen natul. Pa inge God pwaye uh, ac pa inge moul
ma pahtpat. **(aiōnios g166)** **21** Tulik kulo nutik, kowos in
karinginkowosyang liki god sutuu nukewa!

Akluo John

1 Ma sel Mwet Elder — Nu sin sie Mutan Saok
ac tulik natul, su nga lungse na pwaye. Ac tia
nga mukena, a elos nukewa su etu ma pwaye, elos
lungse pac kowos, **2** mweyen ma pwaye uh oan in
kut, na ac fah oan yorosr ma pahtpat. **(aiōn g165)** **3**
Lungkulang, pakoten, ac misla, sin God Papa ac sin
Jesus Christ, Wen nutin God, in oan in kut su etu ma
pwaye ac su lungse sie sin sie. **4** Nga arulana engan
ke nga konauk lah kutu sin tulik nutum uh mutana in
ma pwaye, oana ke Papa El sapkin nu sesr uh. **5**
Ke ma inge nga kwafe sum, Mutan Saok, lela kut
nukewa in lungse sie sin sie. Tia ma sap sasu se
pa nga simis inge — nuna ma sap se ma tuh oan
yorosr oe ke mutawauk ah me. **6** Kalmen lungse
se nga fahk inge pa kut in moul in akos ma sap lun
God. Ac pa inge ma sap lal, oana ma kowos lohng ke
mutawauk me, tuh kowos nukewa in moulkin moul
in lungse. **7** Mwet kutasrik puspis fahsrelik tari nu
fin faclu in kiapu mwet uh. Mwet inge pa elos su tia
lulalfongi lah Jesus Christ el tuku in luman mwet. Kain
in mwet ouinge mwet kikiap, ac Mwet Lain Christ.
8 Kowos in taran tuh ma nukewa kut tukeni kwafe
kut nu kac in tia wangin sripa, a kowos in eis nufon
ma God El akoo nu suwos. **9** Kutena mwet su tia
sruokyana mwe luti lun Christ a el som alukela, God
El wangin yorol. Ac elos nukewa su mutana in mwe
luti lal uh, Papa ac Wen tukeni na oasr yorol. **10** Ke
ma inge kutena mwet fin tuku nu yuruwos ac tia luti
ke mwe luti se inge, nimet eisal nu in lohm suwos
uh, ac tia pac paingul. **11** Tuh kutena mwet su paing
mwet ouinge, elos mwet ipeis ke orekma koluk lal.
12 Pus pac ma nga ke fahk nu suwos, tuh nga tia
lungse simis ke ink ac pwepu. Nga finsrak nga in
osun nu suwos ac sifacna sramsram nu suwos, tuh
kut nukewa fah arulana engan. **13** Tulik nutin Mutan
Saok pac wiom elos supu lung lalos nu sum.

Tolu John

1 Ma sel Mwet Elder — Nu sel Gaius, kawuk saok
luk, su nga lungse na pwaye. 2 Mwet kawuk saok
luk, nga pre tuh in wo ouiyom in ma nukewa, ac tuh
kom in ku in mano, oana ke nga etu lah kom ku in
ngun. 3 Nga arulana engan ke kutu mwet Christian
wiasr elos foloko tuh srumun nu sik ke ouiyen oaru
lom nu ke ma pwaye, oana ke kom moulkin ma pwaye
pacl nukewa. 4 Wangin ma nga engankin yohk liki
ke nga ac lohng lah tulik nutik elos moul fal nu ke
ma pwaye. 5 Mwet kawuk saok luk, kom arulana
oaru ke ma kunom ke kom kasru mwet lulalfongi,
elos finne mwet sac. 6 Elos tuku tuh srumun nu sin
church se inge ke lungse lom nu selos. Nunak munas,
kasrelos in tafwela fufahsryesr lalos an ke ouiya ma
ac akinsewowoye God. 7 Mweyen ke elos mukuiyak
in fahsr lalos in kulansupu orekma lun Christ, elos
tuh tia eis kutena kasru sin mwet su tia lulalfongi. 8
Ouinge, kut mwet Christian, enenu in kasru mwet
inge, tuh kut fah ku in ipeis in orekma lalos nu ke ma
pwaye. 9 Nga tuh simusla leta fototo se nu sin church
se ingan; tusruktu Diotrephes, su musmusen mwet
kol, el tiana lohang nu ke ma nga fahk uh. 10 Ke ma
inge, nga fin fahsrot, nga fah srumun ma nukewa
el oru: ma na koluk el fahk kacsr ac kas kikiap ma
el fahk! Ac tia ma inge mukena, a el tia pac lungse
eis mwet lulalfongi wiasr ke pacl elos ac sun acn
ingan, ac el oayapa sikululos su engan in eisalos,
ac el srike elan luselosla liki church! 11 Mwet kawuk
saok luk, nimet kom etai ma koluk, a kom in etai ma
wo. Elos nukewa su oru wo elos ma nutin God; ac
elos nukewa su oru ma koluk elos soenna liye God.
12 Mwet nukewa kaskas wo kacl Demetrius; ouiyen
moul lal wi pac fahkak lah pwaye el wo. Ac kut wi pac
loh ke orekma wo lal, ac kom etu lah ma kut fahk uh
pwaye. 13 Pus na ma yuruk in fahk nu sum, tusruktu
nga tia lungse simis ke pen ac ink. 14 Nga finsrak
mu ngan sun kom ke pacl na fototo, na kut ac fah
ngetani ac sramsram. Misla nu sum. Mwet kawuk lom
inge nukewa supweyuk lung nu sum. Sang lung lasr
nu sin kais sie sin mwet kawuk lasr ingan.

Jude

1 Ma sel Jude, mwet kulansap lun Jesus Christ, ac
tamulel lal James — Nu selos su pangonyuk tari
sin God, su moul ac pulakin lungse lun God Papa, ac
su karinginyuk sin Jesus Christ: 2 Lela pakoten, misla,
ac lungse in yokyokelik in kowos. 3 Mwet kawuk saok
luk, nga tuh kena ma lulap in sim nu suwos ke molela
se su kut tukeni ipeis kac. Tusruktu nga pulauk lah
oasr enenu yohk nga in sulaklak sim nu suwos inge
in akkeye kowos tuh kowos in sruokya ku lulalfongi
se su God El tuh sang tari nu sin mwet lal, ke pacl
sefanna ma in akfalye pacl nukewa. 4 Tuh kutu mwet
su pilesru God elos mahsrikyak nu inmasrlosr ke kut
tia akilen — mwet su ekulla mwe luti ke lungkulang
lun God lasr tuh elos in oru na lumah fohkfok lalos,
ac elos lafwekin Jesus Christ, su el mukena pa Mwet
Kol Fulat lasr ac Leum lasr. In pacl oemeet ah Ma
Simusla nuna fahk lah elos ac fah mau lisyukla. 5
Tuh kowos finne etu ma inge nukewa, a nga kena
akesmakinye kowos ke Leum El tuh molela mwet
Israel liki facl Egypt, na toko El kunausla mwet ma tia
lulalfongi. 6 Kowos in esam pac lipufan su tia akfalye
ku se ma itukyang nu selos, a elos sisla acn ma
oakwuk elos in muta we: elos kapiri ke sein in acn
lohsr ma pahtpat, yen God El fuhlelosi we in soano
Len lulap sac su ac fah nununkeyuk elos. (aïdios g126)
7 Esam acn Sodom ac Gomorrah, ac inkul ma oan
apkuran, su mwet we orekma oana ma lipufan inge
elos tuh oru, ac elos orek kosro ac oru pac lumah na
fohkfok: elos keok ke kaiyuk lun e su firir ma pahtpat,
su oana sie mwe srikasrak na kalem nu sin mwet
nukewa. (aiōnios g166) 8 In ouiya sac pacna, mwet inge
liye aruruma su oru elos in oru ma koluk lain manolos
sifacna; elos kwase ku lun God, ac fahk kas enum ke
lipufan wo su muta lucng. 9 Finne Michael, su leum
lun lipufan, el tia oru ouinge. Ke amei lal yorol Devil
ke pacl se eltal akukuinla ke manol Moses lah su ac
eis mano sac, Michael el tiana akkolukyal Devil ke
kas enum, a el fahk, “Leum God Elan kai kom!” 10 A
mwet inge kaskas enum in lain kutena ma su elos
tia kalem kac; ac ma su elos pulakin ke lungse lun
ikwa oana kosro lemnak, ma inge pa kunauselosla.
11 Ac fah arulana koluk nu selos! Elos fahsr tukun
ouiya ma Cain el tuh oru. Ke sripen lungse mani, elos
eisalosyang sifacna nu ke ouiya tafongla lal Balaam.
Elos tunyuna lain God oana Korah el tuh oru, na
ac fah kunausyukla elos oana el. 12 Ke elos orek
wohwon ac sumwekin, elos oana tuhn fohkfok ke
pacl in kufwen sie sin sie lowos. Elos nunku kaclos
sifacna. Elos oana pukunyeng tuhwot tuhme ma eng
uh uk a wangin af kakla kac. Elos oana sak ma
wangin fahko, finne ke pacl in fok — oana sak ma
fifyak ac masla. 13 Elos oana noawot fin kof uh, ac
orekma fohkfok lalos pahtak oana wiawa uh. Elos
oana itu ma fahsr sayen inkanek lalos, su God El
srela sie acn nu selos in acn lohsr matoltol. (aiōn
g165) 14 Enoch, su ma ke fwil akonkosr natul Adam,
pa tuh palye in pacl oemeet ah ke ma ac sikyak nu
selos, mu: “Leum God El fah tuku wi tausin puspis sin
lipufan mutal lal, 15 in nununku mwet nukewa, ac in
sang mwatalos nukewa ke orekma koluk ma mwet
su tia akfulatye God elos oru, oayapa ke kas koluk
nukewa elos fahk lainul!” 16 Pacl nukewa mwet inge
torkaskas ac sis koluk nu fin mwet ngia; elos fahsr
tukun lung koluk lalos sifacna, ac sifacna yukunulos,
ac oru kas in eyeinse nu sin mwet uh elos in welulos.
17 Tusruktu, mwet kawuk luk, kowos in esam kas ma
mwet sap lun Leum lasr Jesus Christ elos tuh fahk nu
suwos in pacl meet ah. 18 Elos tuh fahk nu suwos,
“Ke len safla ac tuku, oasr mwet ac mau sikyak su ac
fah aksruksruki kowos. Mwet inge elos pilesru God ac
fahsr ke lungse koluk lalos sifacna.” 19 Pa inge mwet
ma oru in oasr srisrielik; lungse lun faclu leum faclos,
ac Ngun lun God wangin in elos. 20 A funu kowos,
mwet kawuk luk, kowos in sifacna musaikowosyak fin
lulalfongi mutal lowos. Pre ke ku lun Ngun Mutal, 21
ac liyekowosyang sifacna in mutana in lungse lun
God, oana ke kowos tupan Leum lasr Jesus Christ ke
lungkulang lal in asot moul ma pahtpat nu suwos.
(aiōnios g166) 22 Kowos in pakoten nu selos su alolo;
23 kowos in molela mwet su enenu in moliyukla, oana
elos su kowos tulakunla liki e uh; ac nu sin mwet
ngia, kowos in kulang nu selos ac sifacna sensenkin
kowos; tusruktu kowos in kwase nuknuk fohkfok elos
nukum su tuhnla ke lung koluk lalos. 24 Nu sel su ku
in sruokkowosi tuh kowos in tia ikori, ac su ac fah
uskowosme ke engan lulap ac wangin mwatuwos
nu ye mutal in wolana lal — 25 nu sin God sefanna,
Mwet Lango lasr, ke Jesus Christ Leum lasr — nu sel
wolana, fulatlana, ku, ac wal, ke fwil oemeet me, nu
inge, ac nu tok ma pahtpat! Amen. (aiōn g165)

Fwackyuk

1 Pa inge ma God El fahkak nu sel Jesus Christ,
tuh elan ku in fahkak nu sin mwet kulansap lal ke
ma su ac fah sa in sikyak. Christ el akkalemye ma
inge nu sel John, mwet kulansap lal, ke el supwala
lipufan lal nu yorol, **2** ac John el fahkak ma nukewa
ma el liye. Pa inge ma el fahkak ke kas ma tuku sin
God me, ac ke ma pwaye su fwackyuk sin Jesus
Christ. **3** Insewowo mwet su riti book se inge, ac
elos su lohng kas in palu inge ac akos ma simla in
book se inge! Tuh apkuran me pacl ac sikyak ma
inge nukewa. **4** Ma sel John, nu sin church itkosr in
acn Asia: Lungkulang ac misla nu suwos sin God,
su oasr in pacl inge, ac su nuna oasr oemeet, ac su
ac fah oasr ke pacl fahsru; oayapa sin ngun itkosr
ye mutun tron lal, **5** ac sin Jesus Christ, mwet loh
oaru, su akmoulyeyukyak oemeet liki misa, ac el
leum fin tokosra nukewa fin faclu. Christ el lungse
kut, ac ke srahl su sororla kacsr el tulekutla liki ma
koluk lasr; **6** ac el orekutla in sie tokosrai in mwet
tol, tuh kut in kulansupu God, Papa tumal. Wolana
ac ku in ma lun Jesus Christ nwe tok ma pahtpat
ac ma pahtpat! Amen. **(aiōn g165)** **7** Liye, el tuku fin
pukunyeng uh. Mwet nukewa ac fah liyal, ac elos su
faksilya elos ac wi pac liyal. Mwet nukewa fin faclu ac
fah tungel. Aok, ac fah ouinge! **8** Leum God Kulana,
su oasr inge, ac omeet, ac ke pacl fahsru, El fahk,
“Nga Alpha ac Omega.” **9** Nga John, ma liwos su wi
kowos fahsr tukun Jesus, ac kut tukeni mongfisrasr in
muteng mwe keok su tuku nu sin mwet nukewa in
Tokosrai Lal. Utuku nga nu fin tuka Patmos ke sripen
nga sulkakin kas lun God ac oayapa ma pwaye su
Jesus el fahkak nu sik. **10** Ke len lun Leum, ku lun
Ngun ilyak nu in nga, ac nga lohng sie pusra lulap
tukuk, oana pusren sie ukuk, **11** su fahk, “Simusla
ma kom liye, ac supwala nu sin church itkosr in siti
inge: Ephesus, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardis,
Philadelphia, ac Laodicea.” **12** Nga tapulla in liye lah
su kaskas nu sik, ac nga liye nien lam gold itkosr,
13 ac inmasrlon nien lam uh oasr sie ma su oana
luman mwet se, ac el nokomang sie nuknuk loes nu
ke nial, ac lolani iniwal ke mwe lohl gold. **14** Aunsifal
fasrfasr oana unen sheep ku snow, ac atronmutal
firir oana e; **15** ac nial saromrom oana bronze su
aknasnasyeyukla ac aksaromromyeyukla, ac pusracl
oana pusren kof putat. **16** El sruok itu itkosr ke lac
paol layot, ac sie cutlass kosroh ma oasr muta luo
kac tume liki oalul. Mutal saromrom oana kalem lun
faht ke infulwen len uh. **17** Ke nga liyal nga putati nu
ke nial oana mwet misa se. Ac el likiya lac paol layot
nu fuk ac fahk, “Nimet kom sangeng! Nga mutawauk
ac nga oayapa safla. **18** Nga el su moul! Nga tuh
misa, a inge nga moul ma pahtpat ac ma pahtpat.
Oasr ku luk fin misa ac fin facl sin mwet misa. **(aiōn
g165, Hadēs g86)** **19** Ke ma inge, simusla ma kom liye,
kewana ke ma in pacl inge ac ke ma ac fah tuku tok
uh. **20** Kalmen ma lukma ke itu itkosr ma kom liye ke
lac pouk layot, ac ke nien lam gold itkosr uh pa inge:
itu itkosr uh pa lipufan lun church itkosr, ac nien lam
itkosr uh pa church itkosr.

2 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church
Ephesus: “Pa inge kas sin el su sruok itu itkosr
ke lac paol layot ac forfor inmasrlon nien lam gold
itkosr. El fahk, **2** ‘Nga etu ma kom oru, ac upaiyen
orekma lom, ac lupan mongfisrasr lom. Nga etu lah
kom tia ku in muteng orekma lun mwet koluk, ac
kom srikalos tari su sifacna fahk mu elos mwet sap a
elos tia, ac kom konalosyak lah elos mwet kikiap. **3**
Kom mongfisrasr na ac keok ke sripuk, ac kom tiana
fuhleak. **4** Tusruktu oasr ma nga lain kom kac: kom
tia lungse nga oana meet ah. **5** Kom in esam acn se
kom muta we meet liki kom tuh ikori! Forla liki ma
koluk lom, ac oru oana ma kom oru meet ah. Kom fin
tia auliyak liki ma koluk lom, nga ac fah fahsrot ac
eisla nien lam lom liki acn oan we. **6** Tuh oasr ma se
wo sum: kom srunga orekma lun mwet lal Nicolas,
oana ke nga srunga uh. **7** “Fin oasr srem, lela kom in
lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! “Nu sel su
kutangla, nga fah sang tuh elan mongo fokinsak ke
sak lun moul su kapak in Ima lun God. **8** “Simusla
kas inge nu sin lipufan lun church Smyrna: “Pa inge
kas sin el su oemeet ac el su safla, su misa ac sifil
moul. **9** Nga etu mwe lokoalok nu sum; nga etu lah
kom sukasrup — tuh pwayeiya uh kom kasrup! Nga
etu kas in akkoluk nu sum selos su fahk mu elos
mwet Jew a elos tia. Elos inge ma in u lal Satan! **10**
Nimet kom sangeng ke kutena mwe keok ma ac fah
sun kom. Lohng! Devil el ac fah srike kowos ke el ac
sisang kutu suwos nu in presin, ac kowos ac fah keok
ke len singoul na. Kom in oaru nwe ke misa, na nga
ac fah sot tefuro lun moul. **11** “Fin oasr srem, lela kom

in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! “El su
kutangla fah tia pula keok ke misa akluo. 12 “Simusla
kas inge nu sin lipufan lun church Pergamum: “Pa
inge kas sin el su oasr sie cutlass kosroh ma oasr
muta luo kac. 13 Nga etu yen kom muta we, aok
yen tron lal Satan oan we. Kom pwayena nu sik ac
kom tia fahsr liki lulalfongi lom keik, finne ke pacl
ma anwuki Antipas, mwet loh oaru luk, yen Satan el
muta we. 14 Tusruktu oasr ma ekasr na ma nga lain
kom kac: oasr kutu inmasrlowos su fahsr tukun luti lal
Balaam, su luti nu sel Balak elan pwen mwet Israel in
oru ma koluk ke el fahk elos in kang mwe mongo
ma kisakinyukla nu ke ma sruloala, ac tuh elos in
orek kosro. 15 In ouiya se pacna inge, oasr pac kutu
suwos su fahsr tukun luti lun mwet lal Nicolas. 16
Inge, kom in auliyak liki ma koluk lom! Kom fin tia, nga
fah sa in fahsrot ac mweuni mwet ingan ke cutlass
lun oalik. 17 “Fin oasr srem, lela kom in lohng ma
Ngun el fahk nu sin church uh! “Nu sel su kutangla,
nga fah sang kutu manna wikla. Nga fah oayapa
sang nu sin kais sie mwet sie eot fasrfasr su simla
sie ine sasu kac, su wangin mwet etu kac sayen el
na su eis. 18 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun
church Thyatira: “Pa inge kas sin Wen nutin God, su
atronmutal firir oana e, ac nial saromrom oana bronze
aksaromromyeyukla. 19 Nga etu ma kom oru. Nga
etu lungse lom, oaru lom, orekma lom, ac mongfisrasr
lom. Nga etu lah yohk ma kom oru in pacl inge liki ma
kom oru meet ah. 20 Tusruktu pa inge ma se nga lain
kom kac uh: ma ke mutan sac Jezebel, su sifacna
fahk mu el mwet kulansap lun God. Kom fuhlela na
elan luti ac kiapwela mwet kulansap luk, tuh elos in
orek kosro ac mongo ke ma kisakinyukla nu ke ma
sruloala. 21 Nga sang pacl lal in auliyak ke ma koluk
lal, tuh el tia lungse forla liki moul in kosro lal. 22
Ouinge nga fah sisella nu fin sie mwe oan, yen ma el,
ac elos su kosro yorol, fah keok upa we. Nga fah
oru ingena, elos fin tia auliyak liki ma koluk ma elos
welul oru. 23 Nga fah oayapa onela mwet nukewa su
fahsr tokol, na church nukewa fah etu lah nga pa etu
nunak ac kena lun mwet nukewa. Nga fah moli nu
sin kais sie suwos fal nu ke orekma lun kais sie. 24
“A funu kowos su lula in Thyatira, su tia fahsr tukun
mwe luti koluk inge, ac kowos tia wi luti ke ma mwet
ingan pangon ‘ma lukma loal lun Satan’ — nga fahk
nu suwos lah nga ac fah tia filiya kutena ma toasr
nu fowos. 25 Tusruktu, kowos in sruokya ku mwe
luti ma oan yuruwos nwe ke na nga foloko. 26 Ac
nu sel su kutangla, ac su oru na ma lungse luk nwe
ke safla, nga fah sang nu sel tuh in oasr ku lal fin
mutanfahl uh, 27 ac nga fah sang nu sel ku se na ma
nga eis sin Papa tumuk. El fah leum fin mutanfahlu
ke soko sikal osra, ac el fah kunauselosla nu ke ip
srisrik oana ahlu orek ke kle uh. 28 Nga fah oayapa
sang nu sel itu in lotutang. 29 “Fin oasr srem, kom in
lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!

3 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Sardis:
“Pa inge kas sin el su oasr ngun itkosr lun God
ac itu itkosr yorol. Nga etu ma kom oru. Nga etu
lah mwet uh fahk mu kom moul, sruk kom misa! 2
Tukakek, ac akkeye ma su srakna oan yurum meet
liki ac misa na pwaye. Tuh nga liye lah orekma lom
u soenna suwohs ye mutun God luk. 3 Esam ma
kom luti ac lohng tari; akos ma inge ac forla liki ma
koluk lom. Kom fin tia esmakla, nga ac fah tuku nu
yurum oana sie mwet pisrapasr, ac kom ac tiana etu
pacl se nga ac tuku u. 4 Tusruktu, srakna oasr mwet
ekasr in Sardis su soenna akfohkfokye nuknuk lalos.
Elos ac nuknukyang ke nuknuk fasrfasr ac wiyu fwas,
mweyen elos fal in oru ouinge. 5 El su kutangla el fah
nokomang nuknuk fasrfasr, ac nga fah tia eela ineel
liki book in moul. Ye mutun Papa tumuk ac lipufan
lal, nga fah fahkak lemtulauk lah el ma luk. 6 “Fin
oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin
church uh! 7 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun
church Philadelphia: “Pa inge kas sin el su mutal ac
pwaye. Key lal David oasr sel, ac ke el ikasla srungul
uh, wangin mwet ku in kaliya; ac ke el kaliya, wangin
mwet ku in ikasla. 8 Nga etu ma kom oru. Nga etu
lah oasr kutu srisrik ku lom; kom akos mwe luti luk ac
kom oaru na nu sik. Nga ikasla sie srungul ye motom
su wangin sie mwet ku in kaliya. 9 Lohng! Kaclos
su ma in U lal Satan, su mwet kikiap ac fahk mu
elos mwet Jew a elos tia — nga fah oru elos in tuku
ac faksufi ke niom. Elos ac fah etu lah nga lungse
kom. 10 Mweyen kom liyaung sap luk ac muteng,
nga ac fah oayapa liyekomyang liki pacl fosrnga
su ac fah tuku nu faclu in srike mwet nukewa fin
faclu. 11 Nga ac fah sa tuku. Karinganang ma su oasr
yurum, tuh wangin mwet in eisla tefuro in kutangla
lom. 12 Nga fah oru tuh el su kutangla elan soko
sru in tempul lun God luk, ac el ac fah tiana illa liki.

Nga fah simusla Inen God luk facl, oayapa inen siti
lun God luk — Jerusalem sasu — su ac oatui yurin
God luk inkusrao me. Nga fah oayapa simusla ine
sasu luk facl. 13 "Fin oasr srem, lela kom in lohng ma
Ngun el fahk nu sin church uh! 14 "Simusla kas inge
nu sin lipufan lun church Laodicea: "Pa inge kas sin
el su pangpang Amen, su mwet loh oaru ac pwaye,
ac el pa mutaweyen ma orekla nukewa lun God. 15
Nga etu orekma kom orala tari. Nga etu lah kom tia
mihsrisr ku fol, a nga kena kom in oasr ke sie sin ma
luo inge! 16 Tuh ke sripen kom tia fol ku mihsrisr, a
kom fusrfusr na, nga fah wihtekomla liki oalik! 17 Kom
fahk mu, 'Nga kasrup ac ma nukewa wo nu sik, ac
wangin ma nga enenu.' A kom tiana akilen lah kom
muta in kwao ac elya lulap! Kom sukasrup, koflufol ac
kun. 18 Ke ma inge, kas in kasru luk nu sum pa kom
in moli gold yuruk, gold nasnas, tuh kom in kasrup.
Ac oayapa moli nuknuk fasrfasr tuh kom in nokomang
in afinya mwe mwekin lun koflufol lom. Kom in moli
pac kutu mwe akmusra in mosrwe motom tuh kom
in ku in liye. 19 Nga kai ac kalyei mwet nukewa su
nga lungse. Ke ma inge kom in akkeye kom ac forla
liki ma koluk lom. 20 Lohng! Nga tu ke mutunoa uh
ac towolak; kutena mwet fin lohng pusrek ac ikasla
mutunoa uh, nga fah utyak ac mongo yorol, ac el
fah mongo yuruk. 21 Nu sel su kutangla, nga fah
sang tuh elan muta siskuk ke tron luk, in oana ke nga
kutangla ac inge nga muta sisken Papa tumuk ke
tron lal. 22 "Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun
el fahk nu sin church uh!"

4 Tukun ma inge, nga liye pac sie aruruma, ac nga
liye sie srungul ikakla in kusrao. Ac pusra se ma
nga tuh lohng meet ah, ma oana pusren mwe ukuk, el
kaskas nu sik ac fahk, "Fwanyak nu inge, ac nga fah
fahkak nu sum ma ac fah sikyak tok." 2 In pacl sacna,
ku lun Ngun ilyak nu in nga. Ac nga liye sie tron in
kusrao su oasr mwet se muta fac. 3 Mutal saromrom
oana eot oa ma pangpang jasper ac carnelian, ac
lelakem soko rauneak tron sac, ac tuhn kac ah oana
eot oa emerald. 4 Ac oasr pac tron longoul akosr
apunla tron se inge, ac mwet elder longoul akosr elos
muta fin tron inge. Elos nukum nuknuk fasrfasr, ac
tefuro gold oan fin sifaclos. 5 Sarom u sarmelik, ac
ngirngir, ac pusren pulahl tuku liki tron se infulwa ah.
Ac srokom in e itkosr firir ye mutun tron sac, su pa
inge ngun itkosr lun God. 6 Oayapa ye mutun tron se
inge, oasr sie ma oana sie meoa in glass, su kalem
oana eot oa crystal. Apunla siska kewa ke tron se
inge, oasr ma moul akosr su oasr atronmutalos meet
ac oayapa tokolos. 7 Luman ma moul soko meet ah
oana lion soko; ma moul soko akluo el oana cow
mukul soko; ac mutun ma moul soko aktolu ah oana
mutun mwet se; ac ma moul soko akakosr ah oana
eagle sohksok se. 8 Kais soko sin ma moul akosr
inge oasr po sohksok onkosr kaclos, ac elos afla ke
atronmuta loac ac lik. Wangin mongla lalos ke len ac
fong in on ac fahk: "Mutal, mutal, mutal, Leum God
Kulana, Su meet, su inge, ac su ac fah tuku." 9 Ac
ma moul akosr inge elos onkakin on in kaksak ac on
in akfulat ac on in sang kulo nu sel su muta fin tron
sac, su moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Ke elos oru
ouinge, (aiōn g165) 10 na mwet elder longoul akosr
elos epasr ye mutun el su muta fin tron, ac elos alu
nu sel su moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Elos sisya
tefuro lalos ye mutun tron sac ac fahk, (aiōn g165) 11
"Leum lasr ac God lasr! Fal nu sum In eis wolana, ac
kaksak, ac kulana. Tuh kom orala ma nukewa, Ac ke
lungse lom elos orekla ac moul."

5 Nga liye sie book limlim ke lac po layot sin el su
muta fin tron; afla ke sim lik ac loac, ac siliyuki ke
sil itkosr. 2 Ac nga liye sie lipufan kulana su fahk ke
pusra lulap, "Su fal in kunausla sil inge ac ikasla book
limlim se inge?" 3 A wangin sie inkusrao, ku fin faclu,
ku ye faclu, su ku in ikasla book limlim sac ac liye ma
oan loac. 4 Ac nga tung ma lulap, mweyen wangin
sie koneyukyak su fal in ikasla book limlim sac, ku
liye ma oan loac. 5 Na sie sin mwet elder uh fahk nu
sik, "Nimet tung. Liye, Lion soko ke sruf lal Judah, su
ma ke fwilin tulik natul David, el kutangla, ac el ku in
kunausla sil itkosr kac ac ikasla book sac." 6 Na nga
liye soko Lamb tu infulwen tron, ac ma moul akosr ac
mwet elder elos raunella. Lamb soko ah oana elan
anwuki. Oasr koac itkosr ac atronmuta itkosr kacl,
su pa ngun itkosr lun God ma supweyukelik nu fin
faclu nufon. 7 Lamb soko ah som ac eisla book limlim
sac liki lac po layot sin el su muta fin tron. 8 Ke el
oru ouinge, ma moul akosr ac mwet elder longoul
akosr elos epasr ye mutun Lamb soko ah. Kais sie
selos oasr sie harp yorol, ac ahlu gold sessesla ke
mwe keng, su pa pre lun mwet lun God. 9 Elos yuk
soko on sasu ac fahk: "Fallana nu sum in eis book
limlim se inge Ac kunausla sil kac. Tuh kom anwuki,

ac ke srahm kom sang molin sukosok nu sin God
Ke mwet lun sruf nukewa ac kain in kas nukewa,
mutanfahl nukewa, ac kain in tuhnin mwet nukewa.
10 Kom oru tuh elos in sie tokosrai in mwet tol, in
kulansupu God lasr, Ac elos fah leumi faclu." 11 Ac
nga sifilpa ngetak ac nga lohng pusren lipufan puspis
— tausin ac million selos! Elos tu raunela tron ac ma
moul akosr ac mwet elder uh, 12 ac elos on ke pusra
lulap ac fahk: "Fallana tuh Lamb soko ma anwuki tari
Elan eis wal ac kasrup, lalmwetmet, ac ku, Sunak, ac
wolana, ac kaksak!" 13 Ac nga lohng ke ma orekla
nukewa inkusrao, ac fin faclu, ye faclu, ac in meoa —
aok ma moul nukewa inkusrao lucng oayapa fin faclu
ten — elos on ac fahk, "Kaksak, ac sunak, ac wolana,
ac ku Ma pahtpat ac ma pahtpat, Nu sel su muta
fin tron ac nu sin Lamb!" (aiōn g165) 14 Ac ma moul
akosr elos topuk ac fahk, "Amen!" Ac mwet elder elos
faksufi ac alu.

6 Na nga liye ke Lamb el kunausla sil se meet ke sil
itkosr ah, ac nga lohng ke sie sin ma moul akosr
ah fahk ke sie pusra oana pusren pulahl, "Fahsru!" 2
Nga ngetak ac liye soko horse fasrfasr. El su muta
fac el sruok sie pisr, ac itukyang nu sel sie tefuro.
Ac el kasrusr som, oana sie mwet su eis kutangla
ac el ac sifilpa kutangla. 3 Na Lamb el kunausla sil
akluo; ac nga lohng ma moul akluo el fahk, "Fahsru!"
4 Ac soko pac horse sikme, ma srusra firirrir soko.
El su muta fac, itukyang nu sel ku lun mweun fin
faclu, tuh mwet uh in uniya sie sin sie. Ac itukyang
pac nu sel sie cutlass lulap. 5 Na Lamb el kunausla
sil se aktolu. Ac nga lohng ma moul aktolu el fahk,
"Fahsru!" Nga ngetak ac liye soko horse sroalsral. El
su muta fac oasr sie mwe paun in paol. 6 Ac nga
lohng ma se oana pusra se tuku inmasrlon ma moul
akosr ah, su fahk, "Molin sie srikasrak in wheat pa in
orekma len fon se, ac molin tolu srikasrak in barley
pa in orekma len fon se. Tusruktu nimet kunausla sak
olive uh ac ima in grape uh!" 7 Na Lamb el kunausla
sil se akakosr; ac nga lohng ma moul akakosr el
fahk, "Fahsru!" 8 Nga ngetak ac liye soko horse ef
tuhnal. El su muta fac pangpang Misa, ac Fulan Misa
fahsr tokol. Itukyang nu seltal ku fin sie tafu akosr
faclu, in uniya mwet uh ke mweun, sracl, mas, ac ke
kosro sulallal. (Hadēs g86) 9 Na Lamb el kunausla sil
se aklimekosr. Ac nga liye ngunin mwet oan ye loang
in kisa uh. Mwet inge anwuki ke sripen elos fahkak
kas lun God, ac ke sripen elos oaru in orek loh ke
lulalfongi lalos. 10 Elos wowoyak ke pusra lulap ac
fahk, "Leum God Kulana, su mutal ac pwaye! Kom ac
soano nwe ngac in nununku ac kalyei mwet faclu su
unikuti?" 11 Kais sie selos itukyang nuknuk fasrfasr
se lal, ac fwackyang nu selos tuh elos in mongla pac
ke kitin pacl, nwe ke faseni pisin mwet wialos su
welulos orekma, ac fah anwukla in oana ke tuh orek
nu selos. 12 Ac nga liye ke Lamb el kunausla sil se
akonkosr. Ac oasr kusrusr lulap faclu, ac faht u ekla
sroalsroal oana nuknuk sroalsral matoltol, ac malem
u ekla arulana srusra oana srah. 13 Itu inkusrao uh
putatla nu faclu, oana ke eng uh usruk sak fig soko
ac fig mangosr uh putatla nu infohk uh. 14 Kusrao
wanginla, oana sie book limlim ma limlimeni, ac eol
nukewa ac tuka nukewa mokleyukla liki acn oan we.
15 Na tokosra lun faclu, ac leum, ac mwet kol fulat lun
un mwet mweun, mwet kasrup, mwet oasr ku la, ac
mwet nukewa, wi mwet kohs ac mwet sukosok, elos
wikwik in luf uh ac ye eot in eol uh. 16 Elos wowoyak
nu ke eol u ac nu ke eot u ac fahk, "Putati nu facsr ac
wikinkutla liki mutun el su muta fin tron, ac liki mulat
lun Lamb! 17 Tuh len koluk lun mulat lalos tuku tari,
ac su ku in tuyak lain?"

7 Tukun ma inge nga liye lipufan akosr elos tu ke
sruwasrik akosr lun faclu, ac elos sruokya eng
akosr lun faclu, tuh in wangin eng fah tuhtuh fin faclu,
ku fin meoa, ku nu ke kutena sak. 2 Ac nga liye sie
pac lipufan tuku kutulap me, us sil se lun God moul.
El wowoyak ke pusra lulap in pangon lipufan akosr su
God El sang ku nu selos in kunausla faclu ac meoa. 3
Lipufan sac fahk, "Nimet kunausla faclu, ku meoa, ku
sak uh, nwe ke kut akilenya mwet kulansap lun God
lasr ke sie sil fin motonsrolos." 4 Ac nga lohng lah
pisalos su akilenyuki ke sil lun God fin motonsrolos,
oasr siofok angngaul akosr tausin. Mwet inge ma ke
sruf singoul luo lun Israel. 5 Sin sruf lal Judah: siliyuki
singoul luo tausin; sin sruf lal Reuben: singoul luo
tausin; sin sruf lal Gad: singoul luo tausin; 6 sin sruf
lal Asher: singoul luo tausin; sin sruf lal Naphtali:
singoul luo tausin; sin sruf lal Manasseh: singoul luo
tausin; 7 sin sruf lal Simeon: singoul luo tausin; sin
sruf lal Levi: singoul luo tausin; sin sruf lal Issachar:
singoul luo tausin; 8 sin sruf lal Zebulun: singoul luo
tausin; sin sruf lal Joseph: singoul luo tausin; ac sin
sruf lal Benjamin: singoul luo tausin. 9 Tukun ma inge,

nga ngetak ac liye u na lulap se, su wangin mwet ku
in oakla pisalos. Elos ma ke kain in mwet nukewa, ke
sruf nukewa, ke mutunfacl nukewa, ac ke kain in kas
nukewa, ac elos tu ye mutun tron ac ye mutun Lamb,
nuknukyang ke nuknuk fasrfasr ac elos sruok lesak
palm in paolos. 10 Elos wowoyak ke pusra lulap ac
fahk, "Molela tuku sin God lasr su muta fin tron, ac
sin Lamb." 11 Ac lipufan nukewa tu raunela tron ac
mwet elder ac ma moul akosr ah. Na elos faksufi ye
mutun tron, ac alu nu sin God 12 ac fahk, "Amen!
Kaksak, wolana, lalmwetmet, sang kulo, sunak, wal
fulat, ac kulana ma lun God lasr ma pahtpat ac ma
pahtpat! Amen!" **(aiōn g165)** 13 Ac sie sin mwet elder
uh siyuk sik, "Su mwet ma nukum nuknuk fasrfasr
inge, ac elos tuku oya me?" 14 Ac nga fahk nu sel,
"Nga nikin. Kom pa etu." Ac el fahk nu sik, "Elos inge
pa mwet su painmoulla ke pacl in akkeok lulap. Elos
ohlla nuknuk lalos ac akfasrfasrye ke srahn Lamb.
15 Ke sripa se inge elos tu ye mutun tron lun God
ac kulansupal in tempul ke len ac fong. El su muta
fin tron el fah muta yorolos ac karinganulos. 16 Elos
fah tia sifil masrinsral ku malu; ac faht uh, ku kutena
fol upa, ac tia sifil akfolyalos, 17 ke sripen Lamb, su
muta infulwen tron, el ac fah mwet shepherd lalos, ac
el ac fah kololos nu ke unon in kof in moul. Ac God El
ac fah eela sroninmutalos.

8 Ke pacl se Lamb el kunausla sil akitkosr ah,
inkusrao misla ke tafun ao ma. 2 Na nga liye
lipufan itkosr su tu ye mutun God — itukyang mwe
ukuk itkosr nu selos. 3 Ac sie pac lipufan el tuku tu
ke loang uh. Oasr sie mwe neinyuk ma keng yorol,
ma orekla ke gold. Itukyang nu sel mwe keng puspis
in sisani nu ke pre lun mwet lun God nukewa, ac in
kisakin fin mwe loang gold su oan mutun tron uh. 4
Ac kulasr lun mwe keng uh, wi pre lun mwet lun God,
sowak nu lucng liki poun lipufan su tu ye mutun God.
5 Na lipufan sac eisla ahlu se nein mwe keng uh, ac
nwakla ke e liki loang uh, ac sisla nu fin faclu. Toko
oasr ngirngir ac pusren pulahl, sarmelik lun sarom,
ac faclu kusrusryak. 6 Na lipufan itkosr elos akola
in ukya mwe ukuk itkosr natulos. 7 Lipufan se meet
el ukya mwe ukuk natul. Toko, af yohk kosra ac e
karkarak ke srah kahkla nu faclu. Sie tafu tolu faclu
firiryak, ac sie tafu tolu ke sak firiryak, ac mah folfol
nukewa firiryak. 8 Na lipufan se akluo el ukya mwe
ukuk natul. Ma se oana fineol na lulap soko firiryak
ac sisila nu meoa. Sie tafu tolu lun meoa ekla nu ke
srah, 9 ac sie tafu tolu ke ma moul meoa misa, ac sie
tafu tolu ke oak meoa uh kunausyukla. 10 Na lipufan
se aktolu el ukya mwe ukuk natul. Sie itu lulap, ma
firir oana sie srokom in e, putatla liki acn lucng nu
fin sie tafu tolu ke infacl ac nu fin unon in kof uh. 11
(Inen itu sac pa "Mwen.") Sie tafu tolu ke kof uh ekla
mwen, ac mwet puspis misa ke elos nim, mweyen kof
uh ekla mwen. 12 Toko, lipufan se akakosr el ukya
mwe ukuk natul. Na puokyuki sie tafu tolu ke faht, ac
sie tafu tolu ke malem, ac sie tafu tolu ke itu, ouinge
lohsrla sie tafu tolu in kalem lalos. Na wangin kalem
ke sie tafu tolu ke len uh, ac wangin pac kalem ke sie
tafu tolu ke fong uh. 13 Na nga ngetak ac nga lohng
pusren sie eagle sohksok oelucng yen engyeng uh ke
el fahk, "We! Sensen! Sensen! We nu selos nukewa
su muta faclu — pusren mwe ukuk lun lipufan tolu
saya uh akuranna kasla!"

9 Na lipufan se aklimekosr el ukya ukuk natul uh. Ac
nga liye itu se putatla nu faclu, ac itukyang nu sel
key nu ke luf loallana pangpang abyss. **(Abyssos g12)**
2 Ac itu sac ikasla mutun luf sac, na kulasr fosryak
oana kulasr ke sie funyu na lulap; ac kalmen faht ac
yen engyeng uh lohsrla ke kulasr ma tuku liki luf sac.
(Abyssos g12) 3 Ac locust uh tuku nu faclu liki kulasr
inge, ac itukyang nu selos ku oana ku lun scorpion. 4
Fwackyang nu selos elos in tia kunausla mah, ku
sak, ku kutena ma folfol finsroa; a mwet na su wangin
mwe akul ke sil lun God fin motonsrolos pa elos ku in
kunausla. 5 Tia lela nu sin locust inge in uniya mwet
inge, a tuh elos in akkeokyalos ke malem limekosr.
Waiok ke mwe akkeok inge oana waiok ke pacl se
scorpion uh ngalisya mwet uh. 6 Ac ke lusen malem
limekosr, mwet elos ac suk elos in misa, tuh elos
ac tia ku. Elos ac kena in misa, tuh misa ac kaingla
lukelos. 7 Locust inge oana luman horse ma akola nu
ke mweun; oasr ma oan fin sifalos oana luman tefuro
gold, ac mutalos oana mutun mwet. 8 Ac aunsifalos
oana aunsifen mutan, wihselos oana wihsen lion. 9
Iniwalos loeyukla ke ma su oana mwe loeyuk osra;
ac pusren posohksok lalos oana kusen horse puspis
ke elos amakin chariot ac kasrusr nu ke mweun. 10
Oasr pula kaclos oana pulun scorpion uh, ac mwe
fakfuk ke pulalos pa elos sang akwaiokye mwet uh
ke malem limekosr. 11 Oasr tokosra se leum faclos,
pa lipufan se su karingin luf lun abyss. Inel in kas

Hebrew pa Abaddon, ac inel in kas Greek pa Apollyon
(kalmac pa "Mwet Kunausla"). **(Abyssos g12)** 12 Mwe
aksangeng se meet uh safla. Tukun ma se inge oasr
pac luo fwilin keok ac sifil tuku. 13 Na lipufan se
akonkosr el ukya ukuk natul uh, ac nga lohng sie
pusra tuku liki sruwasrik akosr ke loang in kisa gold
ma oan ye mutun God. 14 Pusra sac fahk nu sin
lipufan se akonkosr, "Tulala lipufan akosr su kapiri
sisken Infacl lulap Euphrates!" 15 Na lipufan akosr ah
tuleyukla. Elos nuna akola nu ke ao se inge ke len se
inge ke malem se inge, ac ke yac se na inge, elos in
uniya sie tafu tolu sin mwet nukewa. 16 Fwackme nu
sik pisen mwet mweun kasrusr fin horse uh, su oasr
ke mwet luofoko million. 17 Ac in aruruma luk ah,
nga liye horse uh ac elos su muta fac. Mwe loeyuk
iniwalos srusra oana e, ac folfol oana sapphire, ac
rangrang oana sulphur. Sifen horse uh oana sifen lion
uh. E, kulasr, ac sulphur tuku liki oalulos. 18 Mwe
lokoalok tolu inge: e, kulasr, ac sulphur ma tuku liki
oalin horse uh, uniya sie tafu tolu sin mwet nukewa.
19 Ku lun horse inge oan in oalulos ac oayapa ke
pulalos. Pulalos oana serpent ma oasr sifa. Horse uh
elos orekmakin pulalos in akkeokye mwet uh. 20 Ac
mwet nukewa lula, su tia misa ke mwe lokoalok inge,
elos tia forla liki ma elos sifacna oru ke paolos. Elos
tiana tui in alu nu sin demon, ku ma sruloala orek ke
gold, silver, bronze, eot, ku sak — ma inge tia ku in
liye, ku lohng, ku fahsr. 21 Elos tia pac auliyak liki
akmas lalos, susfa lalos, kosro lalos, ku pisrapasr
lalos.

10 Ac nga liye sie pac lipufan na ku sikme inkusrao
me. Nukumyukla el ke sie pukunyeng, ac
lelakem oan fin sifal; mutal oana faht, ac nial oana
sruen e. 2 Oasr sie book limlim srisrik ikakelik inpaol.
El filiya lac ne layot lal fin meoa, ac lac ne lasa lal fin
acn uh, 3 ac el wowoyak ke pusra lulap, oana pusren
ngutngut lun lion uh. Tukun el wowoyak, na pulahl
itkosr ngirla ke pusra na lulap in topkol. 4 Ke pacl se
na pulahl uh kasla, nga ako in sim. A nga lohng pusra
se tuku inkusrao me ac fahk, "Nimet simis ma pulahl
itkosr ah fahk. Liyaung in tia eteyuk!" 5 Na lipufan se
ma nga liye tu fin meoa ac fin acn uh, el kolak lac
paol layot nu inkusrao 6 ac el fulahk ke Inen God su
moul ma pahtpat ac ma pahtpat, su orala kusrao,
faclu, meoa, ac ma nukewa loac. Ac lipufan sac fahk,
"Wanginla pacl in sifil tupan! **(aiōn g165)** 7 Ke pacl se
lipufan akitkosr el ukya mwe ukuk natul uh, God El
ac fah akpwayeye pwapa lukma lal, oana ke El tuh
fahkak nu sin mwet kulansap lal, su mwet palu." 8 Na
pusra se ma nga lohng kaskas inkusrao me sifilpa
kaskas nu sik ac fahk, "Fahla ac eis book limlim sac
su ikakla oan inpoun lipufan se ma tu fin meoa ac fin
acn uh." 9 Na nga som nu yurin lipufan sac ac siyuk
sel elan ase book limlim srisrik sac nu sik. El fahk nu
sik, "Eis ac kangla; ac fah akmwenye insiom, a ke ac
oan inwalum uh ac fah emwem oana honey." 10 Nga
eisla book limlim srisrik sac liki inpoun lipufan sac, ac
kangla, ac emwem oana honey in oalik. Ac ke nga
ukumya, mwenla insiuk kac. 11 Na pusra se sifilpa
fahk nu sik, "Kom enenu in sifilpa sulkakinelik kas lun
God nu sin mutanfahl puspis, oayapa sruf, ac kain in
kas, ac tokosra puspis."

11 Na ituku nu sik soko sak su oana sak in srikasrak
soko, ac fwackme nu sik ouinge, "Fahla ac
srikeya tempul lun God ac loang in kisa uh, ac oakla
pisen mwet alu in tempul. 2 Tusruktu nimet srikeya
kalkal se likin tempul uh, mweyen itukyang tari nu sin
mwet su tia alu nu sik, su ac fah lolongya Siti Mutal
uh ke malem angngaul luo. 3 Nga ac fah supwaot
mwet loh luo luk, nuknukyang ke nuknuk yohk eoa,
ac eltal fah fahkak kas lun God ke len sie tausin
luofoko onngoul." 4 Mwet loh luo uh pa sak olive
lukwa ac lam luo su tu ye mutun God, Leum lun faclu
nufon. 5 Kutena mwet fin srike in akkeokyaltal, e ac
fah tuku liki oalultal ac kunauselosla; ac in ouiya se
inge, kutena mwet su akkeokyaltal uh ac fah anwuki.
6 Oasr ku ac suwohs laltal in kaliya kusrao tuh in tia
af ke pacl se eltal fahkak kas lun God. Oasr pac ku
yoroltal in ekulla kof uh nu ke srah, ac oasr pac ku
yoroltal in uniya mwet faclu ke kain in mwe akkeok
nukewa, pacl na eltal lungse. 7 Ke pacl se eltal ac
aksafyela fahkak laltal uh, kosro sulallal soko su ac
utyak liki luf in abyss ac fah anwuk lainultal. El ac fah
kutangultalla ac oneltal uh, **(Abyssos g12)** 8 ac manoltal
ac fah oan innek in siti lulap, yen ma Leum laltal el
anwuki we fin sakseng soko. Ac fah mau lumweyuk
siti sac nu ke siti Sodom, ku facl Egypt. 9 Ac mwet
in mutunfacl nukewa, sruf nukewa, kain in kas ac
kain in tuhnin mwet nukewa, ac fah liye manoltal ke
len tolu tafu, ac elos fah tia lela manoltal in pukpuki.
10 Ac mwet faclu ac fah engan ke sripen misa lun
mwet luo inge. Elos ac fah orek engan ac supwalik

mwe sang nu sin sie sin sie ke sripen mwet palu luo
inge tuh arulana akkeokye mwet uh. 11 Tukun len
tolu tafu, sie momong in sang moul tuku sin God me
ac ilyak nu in eltal, ac eltal tuyak; ac mwet nukewa su
liyaltal elos arulana sangengla. 12 Na mwet palu luo
ah lohng sie pusra lulap tuku inkusrao me ac fahk nu
seltal, “Utyak nu inge!” Ac mwet lokoalok laltal elos
liye ke eltal sowak nu inkusrao fin sie pukunyeng. 13
In pacl sacna, faclu kusrusryak; ac sie tafu singoul ke
siti uh musalla, ac mwet itkosr tausin misa. Mwet lula
uh sangeng ac kaksakin fulatlana lun God inkusrao.
14 Mwe aksangeng akluo safla, ac ma se aktolu uh
apkuran me! 15 Na lipufan akitkosr el ukya mwe
ukuk natul uh, ac toko oasr pusra lulap puspis tuku
inkusrao me ac fahk, “Inge, Leum God lasr, ac Christ
Mwet Sulosolla lal, pa leumi faclu nufon, ac God El
ac fah leum ma pahtpat ac ma pahtpat!” (aiōn g165) 16
Na mwet elder longoul akosr su muta fin tron lalos
ye mutun God elos faksufi ac alu nu sin God, 17 ac
fahk: “Leum God Kulana, El su oasr inge ac oemeet
me! Kut kulo nu sum, tuh kom eis ku lulap lom Ac
mutawauk in leumi faclu! 18 Mutanfahl su tia alu nu
sum arulana kasrkusrak, Mweyen pacl in mulat lom
tuku tari, Pacl in nununkeyuk mwet misa uh. Pacl in
sang ma lacna nu sin mwet palu, su mwet kulansap
lom, Ac nu sin mwet lom nukewa su akfulatye kom,
Kewana mwet fulat ac mwet pusisel. Inge pacl fal
in kunausla mwet su kunausla faclu!” 19 Tempul
lun God in kusrao ikakla, ac Tuptup in Wuleang lun
God liyeyuk we. Toko sarom uh sarmelik, oasr kusen
ngirngir ac pulahl, faclu kusrusr, ac af upa ma yohk
kosra kahkla.

12 Na sie mwe akul na yohk ac sakirik sikyak yen
engyeng uh. Oasr sie mutan su nukumyukla ke
faht, ac malem ah oan ye nial, ac itu singoul luo oan
fin sifal oana sie tefuro. 2 Apkuran me pacl in isus lal,
ac ke sripen el keok ke ngal in isus lal uh, el wowoyak
ac tung. 3 Ac sie pac mwe akul na sakirik sikyak yen
engyeng uh. Oasr soko dragon srusra lulap su oasr
sifa itkosr ac koac singoul kacl, ac sie tefuro oan fin
kais sie sifa inge. 4 Ac el sang pulal amakinya sie
tafu tolu ke itu inkusrao ac siselosla nu fin faclu. Na
el tu ye mutun mutan sac ac akola elan kangla tulik
fusr se natul ke pacl se el oswela. 5 Ac mutan sac
oswela sie wen, su fah leum fin mutunfacl uh nufon
ke soko sikal osra. Tusruktu tulik sac tulakinyukla
ac utukla nu sin God nu ke tron lal. 6 Ac mutan sac
kaingla nu yen mwesis, nu ke sie acn ma God El
akola nu sel, yen ma ac karinginyuk el we ke len
sie tausin luofoko onngoul. 7 Na oasr sie mweun
orek inkusrao. Michael ac lipufan lal mweun lainul
dragon, ac dragon soko ac lipufan lal elos mweun
lainulos pac. 8 Na kutangyukla dragon, ac tia sifil lela
nu sel ac lipufan lal in muta inkusrao. 9 Ac dragon
lulap soko ah sisila — el inge serpent soko in pacl
oemeet ah, su pangpang Devil, ku Satan, ac el pa
tuh kiapwela faclu nufon. Sisila el nu faclu, wi lipufan
lal nukewa. 10 Na nga lohng sie pusra lulap inkusrao
me fahk, “Inge, God El fah molela mwet lal! Inge God
El akkalemye ku in tokosra lal! Inge Christ, Mwet
Sulosolla lun God, el akkalemye ku lal! Tuh el su tu
ye mutun God lasr ac akkolukye inen mwet lulalfongi
wiasr len ac fong, el sisila tari liki inkusrao. 11 Mwet
lulalfongi wiasr elos kutangulla ke srahn Lamb, ac ke
mwe luti pwaye ma elos fahkak uh; oayapa elos tia
seko moul lalos in misa. 12 Ke ma inge, acn inkusrao
ac kowos nukewa su muta we, kowos in enganak! A
we nu sin faclu ac meoa; tuh Devil el oatuwot tari ac
el arulana kasrkusrak, mweyen el etu lah fototo pacl
lula lal.” 13 Ac ke dragon el akilen tuh el sisila tari
nu faclu, el mutawauk in ukwe mutan se ma oswela
tulik mukul sac. 14 Ac itukyang nu sin mutan sac luo
poun eagle lulap tuh elan ku in sohkla nu yen sel
in acn mwesis, yen ac fah karinginyuk el we ke yac
tolu tafu, tuh el fah moulla liki lokoalok lal dragon. 15
Ke ma inge dragon el filakunla kof liki oalul tukun
mutan sac, oana sie sronot, in pahtkakunulla. 16 Tuh
faclu kasru mutan sac; ac faclu mangelik ac okomla
kof ma dragon el filakunla liki oalul uh. 17 Na dragon
el arulana kasrkusrakak sin mutan sac, ac el som
in mweuni fwilin tulik lula natul, aok elos nukewa su
akos ma sap lun God, ac sruokya ku ma pwaye su
Jesus el fahkak.

13 Ac dragon el tu fin puk weacn uh. Ac nga liye
kosro sulallal soko tuku inkof ah me. Oasr koac
singoul ac sifa itkosr kacl; ac fin kais soko koac inge
oasr kais sie tefuro kac, ac fin kais sie sifa oasr sie
ine su mwe aklusrongtenye God. 2 Kosro sulallal
soko uh oana luman soko leopard, ac nial oana nien
bear ac oalul oana oalin lion. Ac dragon el sang ku lal
sifacna nu sin kosro sulallal soko ah, wi tron lal ac
wal lulap lal. 3 Sie sin sifa ke kosro sulallal soko ah

oana in ma kanteyuki in misa, tuh mahla tari kinet
kacl. Ac mwet faclu nufon arulana lut sin kosro soko,
ac ukwal. 4 Mwet nukewa alu nu sel dragon soko ah
ke sripen el sang wal lal nu sin kosro sulallal soko.
Elos oayapa alu nu sin kosro sulallal soko ac fahk,
"Wangin sie oana kosro soko inge! Wangin mwet ku
in lainul!" 5 God El lela nu sin kosro soko ah in fahk
kas enum mu ku lun God itukyang nu sel, ac filfilla ku
se inge nu sel ke lusen malem angngaul luo. 6 Kosro
soko ah mutawauk in selngawi God, oayapa Inen
God, acn God El muta we, ac elos nukewa su muta
inkusrao. 7 Itukyang nu sel tuh elan mweuni mwet
lun God ac kutangulosla, ac itukyang pac ku nu sel in
leumi sruf nukewa, ac mutunfacl, ac kain in kas, ac
tuhn nukewa faclu. 8 Ac mwet nukewa su muta faclu
fah alu nu sel, sayalos na su simla inelos in book in
moul meet liki orekla faclu, tuh book se inge ma lun
Lamb su anwuki tari. 9 "Kutena mwet fin oasr srac,
lela elan lohng! 10 Kutena mwet fin ma nu ke sruoh, el
ac som nu ke sruoh; kutena mwet ma ac nuna anwuki
ke cutlass, ac fah anwuki el ke cutlass. Kalmac pa
mwet lun God enenu in oasr muteng ac lulalfongi
lalos." 11 Na nga liye soko pac kosro sulallal sikyak
faclu me. Oasr koac lukwa kacl oana koen Lamb,
ac el kaskas oana soko dragon. 12 El orekmakin
ku lulap lun kosro sulallal soko meet ah ke el tu ye
mutal. El sap ku nu sin faclu ac nu sin mwet nukewa
su muta fac in alu nu sin kosro soko meet ah, su
mahla tari kinet kacl. 13 Kosro soko aklukwa inge oru
mwenmen lulap; el oru tuh e in tuku inkusrao me nu
faclu ye mutun mwet nukewa. 14 Ac el kiapwela mwet
nukewa muta faclu ke mwenmen ma itukyang nu sel
elan oru ye mutun kosro soko meet ah. Kosro soko
ah fahk nu selos in oru sie ma sruloala in akfulatye
kosro soko ma tuh kinet ke cutlass ac srakna moul.
15 Ac kosro soko aklukwa ah itukyang nu sel in sang
momong in moul nu ke ma sruloala se lun kosro soko
meet ah, tuh elan ku in kaskas ac onelosla nukewa
su tia wi alu nu ke ma sruloala sac. 16 Kosro soko
ah sap ku nu sin mwet nukewa — mwet pusisel ac
mwet fulat, mwet kasrup ac mwet sukasrup, mwet
kohs ac mwet sukosok — in akilenyuki lac po layot
selos ku motonsrolos. 17 Wangin mwet ku in moli
ku kukakunla kutena ma, sayalos su akilenyuk ke
inen kosro soko ah, ku ke nempu ma aolla inel uh.
18 Eneneyuk lalmwetmet nu ke ma inge. El su oasr
etauk yorol el ku in konauk kalmen nempu lun kosro
soko uh, mweyen nempu se inge orekla nu ke inen
mwet se. Nempu lal uh pa onfoko onngoul onkosr.

14 Ac nga ngetla ac liye Lamb el tu Fineol Zion, ac
oasr mwet siofok angngaul akosr tausin yorol,
su simla inel ac Inen Papa tumal fin motonsrolos. 2
Ac nga lohng sie pusra tuku inkusrao me oana kusen
kof putat uh, oana pusren pulahl lulap. Pusra ah oana
pusren on lun mwet srital ke harp natulos uh. 3 Mwet
siofok angngaul akosr tausin inge tu ye mutun tron ac
ye mutun ma moul akosr ac mwet elder; elos yuk
soko on sasu su elos mukena ku in etu. Ac elos
mukena sin mwet nukewa faclu pa moliyukla. 4 Elos
inge pa mukul su soenna oan yurin mutan, pwanang
elos nasnas na. Elos fahsr tukun Lamb yen nukewa
el fahsr we. Elos pa moliyukla inmasrlon mwet uh, ac
elos pa fahko se meet ma itukyang nu sin God ac nu
sin Lamb. 5 Elos tia fahk kas kikiap, ac wangin ma
koluk in elos. 6 Ac nga liye sie pac lipufan sohksok
oelucng yen engyeng uh, oasr yorol sie Pweng Wo
ac kawil ma el enenu in fahkak nu sin mwet su muta
faclu — mwet lun sruf nukewa ac kain in kas nukewa,
mutanfahl nukewa, ac kain in tuhnin mwet nukewa.
(aiōnios g166) 7 El fahk ke sie pusra lulap, "Kowos in
akfulatye God ac kaksakin fulatlana lal! Tuh pacl in
nununku lal nu sin mwet faclu tuku tari. Kowos alu nu
sel su orala kusrao, faclu, meoa, ac unon in kof uh!" 8
Ac lipufan se akluo el tuku tukun ma se meet, ac fahk,
"El munasla! Babylon pwengpeng el munaslana! El
oru mwet nukewa nim ke wain la — wain ku lun moul
in kosro lal!" 9 Lipufan se aktolu tuku tukun lipufan luo
meet ah, ac fahk ke sie pusra lulap, "Kutena mwet
su alu nu sin kosro sulallal soko ah, ac nu ke ma
sruloala lal, ac akilenyuki motonsrol ku paol, 10 el ac
fah nim wain lun God, aok wain in kasrkusrak lal, su
tia karak ac El okoaung nu in cup in mulat lal! Elos
nukewa su oru ouinge fah keok ke e ac sulfur ye
mutun lipufan mutal puspis ac ye mutun Lamb. 11
Kulasr ke e se ma akkeokyalos sowak nu lucng ma
pahtpat ac ma pahtpat. Ac fah wangin mongla ke len
ku fong nu selos su alu nu sin kosro sulallal soko, ac
ma sruloala lal, ac oasr akul lun inel yorolos." **(aiōn
g165)** 12 Kalmen ma inge nukewa pa enenu na in oasr
muteng yurin mwet lun God, aok elos su akos ma
sap lun God ac inse pwaye nu sin Jesus. 13 Na nga
lohng sie pusra tuku inkusrao me ac fahk, "Simusla

ma inge: Insewowo mwet su misa ingela ke sripen
elos oaru in fahsr tukun Leum!" Ngun el fahk, "Aok,
pwaye! Elos fah insewowo ke elos mongla liki orekma
upa lalos, mweyen fokin orekma lalos ac welulos
na." 14 Na nga ngetak ac liye sie pukunyeng fasrfasr,
ac ma se oan fac oana luman mwet se. Oasr sie
tefuro gold fin sifal, ac oasr sie mitmit in kalkul na
kosroh oan inpaol. 15 Ac sie pac lipufan uh tuku liki
tempul ac wowoyak ke sie pusra lulap nu sin el su
muta fin pukunyeng uh ac fahk, "Orekmakin mitmit
nutum in sang kosrani fahko lun kosrani, mweyen
pacl uh summa tari; tuh faclu mwesrla nu ke pacl
in kosrani!" 16 Ac mwet se su muta fin pukunyeng
uh furok mitmit natul nu fin faclu, ac sifani fahko in
kosrani lun faclu. 17 Na nga liye sie pac lipufan illa
liki tempul inkusrao, ac oasr pac sie mitmit in kalkul
kosroh yorol. 18 Ac sie pac lipufan su liyaung e uh
el tuku liki loang uh, ac wowoyak ke pusra lulap nu
sin lipufan su oasr mitmit in kalkul kosro yorol ac
fahk, "Orekmakin mitmit nutum, ac sang kosrani ungin
grape liki ima in grape lun faclu, mweyen grape uh
matula!" 19 Ouinge lipufan sac furok mitmit natul nu
fin faclu, ac sifani grape liki ima in grape, ac sisang
nu nien fut wain in kasrkusrak lun God. 20 Grape
uh futungyuki in nien fut wain likin siti uh, ac srah
sororma liki nien fut wain uh oana sie sronot, akuran
mael luofoko lusa ac fit limekosr loaliya.

15 Ac nga liye sie pac mwe akul na yohk kalmeya
ac mwe lut inkusrao. Oasr lipufan itkosr su oasr
yorolos mwe lokoalok itkosr safla, mweyen ma inge
pa fahkak saflaiyen mulat lun God. 2 Ac nga liye
sie ma oana luman meoa glass se karak ke e. Nga
oayapa liyalos su kutangla kosro sulallal soko ah, ac
ma sruloala lal, ac el su eekin sie nembu. Elos tu
sisken meoa glass u, ac sruok harp ma God El sang
nu selos, 3 ac elos yuk on soko lal Moses, mwet
kulansap lun God, ac on lun Lamb, ac fahk: "O Leum
God Kulana, Orekma lom yoklana ac wolana! Kom
pa tokosra lun mutunfacl uh, Ma nukewa kom oru
suwohs ac pwaye! 4 O Leum God, mwet nukewa
ac fah akfulatye kom, Ac kaksakin Ine fulatlana lom!
Tuh kom mukena mutal. Mwet in mutunfacl nukewa
fah tuku Ac alu nu sum, Mweyen elos liye oakwuk
suwoswos lom." 5 Tukun ma inge, nga liye tempul
inkusrao ikakla, ac Lohm Nuknuk su Nien Muta lun
Leum God oan loac. 6 Ac lipufan itkosr su oasr
mwe lokoalok itkosr yorolos elos illa liki tempul. Elos
nuknukyang ke nuknuk linen nasnas ac saromrom,
ac lolani iniwalos ke mwe lohl gold. 7 Na sie sin ma
moul akosr el sang nu sin lipufan itkosr inge ahlu gold
itkosr, sessesla ke mulat lun God su moul ma pahtpat
ac ma pahtpat. (aiōn g165) 8 Tempul u sessesla ke
kulasr ma tuku ke wolana ac ku lun God, ac wangin
mwet ku in utyak nu in tempul nwe ke na pacl se ac
aksafyeyukla mwe lokoalok itkosr sin lipufan itkosr u.

16 Na nga lohng sie pusra lulap kasma in tempul
me su fahk nu sin lipufan itkosr, "Fahla ac
okoala ahlu in mulat itkosr lun God nu fin faclu!" 2
Lipufan se meet ah som ac okoala ahlu se sel nu fin
faclu. Ruf aryur ac waiok upa sikyak fin mwet ma akul
lun kosro sulallal soko ah oan kaclos, ac oayapa fin
mwet su tuh alu nu ke ma sruloala lal. 3 Na lipufan
se akluo el okoala ahlu lal nu fin meoa uh, na kof uh
ekla oana srahn sie mwet misa, ac ma moul nukewa
in meoa uh misa. 4 Na lipufan se aktolu el okoala
ahlu se sel nu fin infacl ac nu ke unon in kof uh, na
kof inge ekla nu ke srah. 5 Ac nga lohng lipufan se
ma karingin kof uh el fahk, "Nununku lom suwoswos,
O Kom su Mutal, su oasr inge ac su oasr oemeet me!
6 Elos okoala srahn mwet lun God ac srahn mwet
palu, ac inge kom sang nu selos srah tuh elos in
nim. Elos eis ma fal nu selos!" 7 Ac nga lohng sie
pusra tuku liki loang ah su fahk, "Leum God Kulana!
Pwayena lah nununku lom uh suwohs ac pwaye!" 8
Na lipufan se akakosr el okoala ahlu se sel nu fin
faht uh, tuh in akfolye mwet uh ke fol na upa. 9 Elos
firriyukyak ke fol upa uh, ac elos selngawi Inen God,
su pa ku fin mwe lokoalok inge. Tusruktu elos tiana
forla liki ma koluk lalos, ku kaksakin fulatlana lal. 10
Na lipufan se aklimekosr el okoala ahlu se sel nu
fin tron lun kosro sulallal soko ah. Ac tokosrai lun
kosro soko inge lohsrla, ac mwet uh ngalis lohulos ke
sripen keok lalos, 11 ac elos selngawi God lun kusrao
ke sripen keok lalos ac ke ruf aryur kaclos. Tusruktu
elos tiana forla liki orekma koluk lalos. 12 Ac lipufan
akonkosr el okoala ahlu se sel nu fin infacl lulap
Euphrates, na infacl uh paola in sang inkanek nu sin
tokosra su tuku liki acn kutulap. 13 Na nga liye ngun
fohkfok tolu ma oana luman frog uh. Elos illa liki oalin
dragon soko ah, ac liki oalin kosro sulallal soko, ac liki
oalin mwet palu kikiap sac. 14 Elos inge pa ngun lun
demon su orek mwenmen. Ngun tolu inge fahsrelik

nu yurin tokosra nukewa fin faclu in usaloseni nu ke
sie mweun ke Len lulap lun God Kulana. 15 Leum el
fahk, “Lohng! Nga ac tuku oana sie mwet pisrapasr!
Insewowo el su tawi na ac liyaung nuknuk lal, tuh el
fah tia fufahsryesr koflufol ac mwekin ye mutun walil
uh.” 16 Na ngun inge elos usani tokosra nukewa nu
in acn se pangpang Armageddon in kas Hebrew. 17
Na lipufan se akitkosr el okoala ahlu se sel nu yen
engyeng uh. Na sie pusra lulap tuku liki tron in tempul
me, ac fahk, “Safla ma nukewa!” 18 Oasr sarom, ac
ngirngir, ac pulahl, ac kusrusr lulap. Wangin kusrusr
ouinge fin faclu oemeet me ke pacl se orekla mwet
uh — kusrusr se inge pa koluk emeet! 19 Kusrusr
lulap se inge oru tuh siti lulap sac in musalelik nu ke
ip tolu, ac siti lun mutunfacl nukewa kunausyukla.
God El esamak siti pwengpeng Babylon ac El oru tuh
elan nim wain ke cup lal, aok wain in kasrkusrak lal.
20 Tuka nukewa ac fineol nukewa wanginla. 21 Af
yohk kosra kahki inkusrao me nu fin mwet uh. Kain af
se inge oana eot lulap puspis, ac toasriyen kais sie
kosra sun paun siofok. Mwet uh selngawi God ke
sripen upala mwe lokoalok se inge ke af yohk kosra
uh.

17 Na sie sin lipufan itkosr ma oasr ahlu itkosr
yorolos el tuku ac fahk nu sik, “Fahsru, ac nga
fah akkalemye nu sum luman kalya se ma ac orek
nu sin mutan kosro sac su eis molin kosro lal, aok
siti lulap se ma musaiyukla sisken infacl puspis. 2
Tokosra nukewa fin faclu elos orek kosro yorol, ac
ouiyen moul fohkfok lal oana wain ma mwet faclu
elos sruhi kac ke elos nim.” 3 Ku lun Ngun ilyak nu in
nga, ac sie lipufan usyula nu yen mwesis. Ac nga liye
sie mutan we su muta fin kosro srusra sulallal soko,
ma oasr ine su mwe angyang nu sin God simla yen
nukewa kacl; ac oasr sifa itkosr ac koac singoul ke
kosro soko ah. 4 Mutan sac nuknukyang ke nuknuk
sroninmutuk ac srusra firirrir, ac el yunla ke mwe
naweyuk gold, eot saok, ac pearl. El sruok sie cup
gold inpaol, sessesla ke ma fohkfok ac ma srungayuk
ke moul in kosro lal. 5 Ac fin motonsrol simla sie ine
su oasr kalmac lukma kac, ma fahk mu, “Nga Babylon
Kulana, nina kien mutan kosro nukewa, ac nga pa
sramtauk lumah fohkfok nukewa fin faclu.” 6 Ac nga
liye lah mutan sac sruhi ke srahn mwet lun God, ac
ke srahn mwet su anwuki ke sripen elos moniyuk
in fahsr tukun Jesus. Ac ke nga liyal, nga arulana
lut. 7 Ac lipufan sac siyuk sik, “Efu kom ku lut? Nga
fah fahkak nu sum kalmac lukma lun mutan se inge
ac ke kosro soko ma el muta fac — kosro soko ma
oasr sifa itkosr ac koac singoul kacl. 8 Kosro soko
ma kom tuh liye ah el tuh moul meet, a inge el misa.
El apkuran in fanyak liki luf lun abyss tuh elan som in
kunausyukla el. Mwet su muta faclu, su tiana simla
inelos in book in moul meet liki orekla faclu, elos
nukewa ac fah arulana lut ke elos liye kosro soko ah.
El tuh moul meet ac inge el wanginla, tusruktu el ac
fah sifil sikyak. **(Abyssos g12)** 9 “Eneneyuk lalmwetmet
ac etauk nu ke ma inge. Sifa itkosr inge pa eol itkosr
su mutan sac el muta fac. Elos oayapa tokosra itkosr:
10 limekosr selos misa tari, ac sie selos el leum inge,
ac sie el soenna tuku; na ke el ac tuku, el ac leum ke
kitin pacl na. 11 Ac kosro sulallal soko ma moul meet
ac inge el tia moul, el sie sin tokosra itkosr, tusruktu
el ac sifil foloko tokosra akoalkosr, ac el ac som in
kunausyukla el. 12 “Koac singoul ma kom liye ah,
pa tokosra singoul su soenna mutawauk in leumi,
tusruktu ac fah itukyang wal nu selos in leumi ke ao
sefanna wi kosro soko ah. 13 Tokosra singoul inge
elos inse sefanna tuh elos in sang ku ac wal lalos nu
sin kosro sulallal soko ah. 14 Elos inge nukewa ac
fah mweun lainul Lamb; tusruktu Lamb, ac elos su
fahsr tokol, fah kutangulosla mweyen Lamb el Leum
lun leum uh ac Tokosra lun tokosra uh. Elos su fahsr
tokol pa mwet su God El pangnolos ac sulelosla, ac
elos oaru nu sel.” 15 Lipufan sac el oayapa fahk nu
sik, “Kof ma kom liye mutan kosro sac muta fac, pa
mutanfahl uh, un mwet puspis, kain in tuhnin mwet,
ac kain in kas. 16 Koac singoul ac kosro sulallal soko
kom tuh liye, elos ac fah srungala mutan kosro sac.
Elos ac fah eisla ma lal nukewa ac sarukulla elan
koflufol. Elos ac fah kangla ikwal, na esukulak ke e.
17 God pa oru tuh elos in nunak sefanna ac sang ku
in leum lalos nu sin kosro sulallal soko ah, pwanang
elos oru ma lungse lun God nu ke pacl se kas lun
God akpwayeiyuk. 18 “Mutan se ma kom tuh liye ah,
pa siti lulap se ma leumi tokosra lun faclu.”

18 Tukun ma inge nga liye sie pac lipufan oatui
inkusrao me. Oasr ku lulap lal, ac wolana lal
kalmelik faclu nufon. 2 El wowoyak ke sie pusra lulap
ac fahk, “El musalla! Babylon kulana el musalla! Inge,
ngun fohkfok ac demon, ac kain in won fohkfok ac
srungayuk nukewa pa muta we. 3 Mutanfahl nukewa

elos nim ke wain lal — wain ku lun moul in kosro
lal. Tokosra lun faclu elos kosro yorol, ac mwet kuka
lun faclu elos kasrupi ke sripen yoklana lungse lal
nu ke moul in kosro." 4 Na nga lohng sie pac pusra
inkusrao me fahk, "Mwet luk, kowos in kaingla liki
siti sac! Illa liki, Tuh kowos in tia ipeis ke ma koluk
lal; Ac kowos in tia wi eis kaiyuk nu sel! 5 Tuh ma
koluk lal ilusyukyak nwe sun inkusrao, Ac God El
esam orekma koluk lal. 6 Oru nu sel in oana ke el
oru nu sin mwet uh; Akfalye nu sel pacl luo ke ouiya
nukewa el tuh oru. Nwakla cup lal ke mwe nim ku,
ac in ku pacl luo Liki ma el tuh orala ac sang nu sin
mwet uh. 7 Sang in yohk mwe keok ac asor nu sel
In oana lupan wolana ac mwe kasrup el tuh sifacna
insewowo kac. El fahk nu sel sifacna mu: 'Nga kasra
se, ac nga muta fin tron luk! Ke sripen wangin mukul
tumuk, Nga fah tia pulakin asor lun katinmas!' 8 Ke
sripa se inge, mwe akkeok nu sel ac fah sonol ke len
sefanna — Mas upa, asor, ac sracl. Ac el fah firirla
ke e, Mweyen Leum God, su nununkal, El arulana
ku." 9 Tokosra lun faclu su tuh kosro yorol ac welul
ke lung lun ikwa lal elos wowoyak ac tung ke siti uh
ke elos ac liye kulasr lun e ma esukulak. 10 Elos
ac tu loessula mweyen elos sangeng in wi ipeis ke
keok lal. Elos fahk, "Pakomuta Babylon! Pakomuta
siti lulap ac ku sac! Kaiyuk kom ke ao sefanna!" 11
Mwet kuka lun faclu elos oayapa wowoyak ac tung
kacl, mweyen wanginla mwet sifil moli mwe kuka
lalos. 12 Wanginla mwet moli gold, silver, eot saok,
ac pearl; nuknuk linen srik eoa, nuknuk sroninmutuk,
silk, ac nuknuk srusra firirrir; ac kain in sak keng ac
yohk molo, ac ma orekla ke ivory, bronze, osra, ac
marble; 13 oayapa cinnamon, mwe akyuye mongo,
ma keng, myrrh, ac franku; wain ac oil, flao ac wheat,
cow ac sheep, horse ac chariot, ac oayapa mwet
su kohs. 14 Mwet kuka elos fahk nu sel, "Ma wo
nukewa ma kom lungse ac rapkui wanginla, ac mwe
kasrup lom nukewa ac oasku lom wanginla pac, ac
kom ac fah tia ku in sifil konauk!" 15 Mwet kuka su
kasrupi ke elos orek kuka in siti sac, elos tu loessula
ke sripen elos sangeng in ipeis ke keok lal. Elos ac
wowoyak ac tung, 16 ac fahk, "Pakomuta na pwaye
siti lulap se ingan! Meet el lungse nukum nuknuk
linen, sroninmutuk, ac srusra firirrir, ac el naweyukla
ke gold, eot saok, ac pearl pukanten! 17 Ac in ao
sefanna mwe kasrup lal inge nukewa tuhlac!" Captain
ac selu ac mwet wi oak nukewa, oayapa elos nukewa
su eis mwe kapak lalos meoa, elos tu loessula, 18
ac wowoyak ke elos liye kulasr lulap ke e se ma
esukak siti sac, ac fahk, "Wangin sie pac siti oana
siti lulap se inge!" 19 Ac elos sisak fohkfok nu fin
sifalos in akkalemye asor lalos, ac wowoyak ke tung
ac fahk, "Pakomuta siti lulap sac, acn se ma mwet
nukewa su oasr oak okoalos fin meoa uh elos eis
mwe kasrup lalos we! A in ao sefanna mwe kasrup lal
nukewa wanginla!" 20 Acn inkusrao ac kowos nukewa
su muta we, kowos in enganak mweyen sikiyukla
el! Kowos in enganak, mwet lun God, mwet sap, ac
mwet palu, tuh God El nununkal ac sang kai nu sel
ke ma el tuh oru nu suwos! 21 Ac sie lipufan na ku el
srukak sie eot oana lupan eot in ilil lulap, ac sisla nu
meoa ac fahk, "Pa inge luman ma ac orek nu ke siti
lulap Babylon: ac fah liksreni sisila el ac el fah tili ac
tia ku in sifil otyak. 22 Pusren on lun mwet srital ke
harp ac pusralos su on, ac elos su srital ke flute ac
mwe ukuk fah tia sifil lohngyuk in kom! Wangin mwet
pah in orekma ke kutena kain ac fah sifil liyeyuk in
kom, ac pusren eot in ilil fah tia sifilpa lohngyuk! 23
Wangin mwet ac sifil liye kalmen lam in kom, ku lohng
kusen wuleang lun mwet marut in kom. Mwet kuka
lom pa ku ac pwengpeng emeet fin faclu nufon, ac
kom kiapela mwet nukewa fin faclu ke susfa lom!" 24
Kaiyuk acn Babylon ke sripen srahn mwet palu ac
mwet lun God u koneyukyak in el — aok, srah kaclos
nukewa su anwuki fin faclu.

19 Tukun ma inge, nga lohng pusra se oana pusren
u na lulap se ke mwet inkusrao, ac elos fahk,
"Kaksakin God! Molela, wolana, ac ku ma lun God
lasr! 2 Nununku lal uh pwaye ac suwohs! El sulela
tari mwe kalya nu sin mutan kosro se su akkolukyela
faclu ke moul in kosro lal uh. God El kalyael mweyen
el uniya mwet kulansap lal." 3 Elos sifilpa wowoyak
ac fahk, "Kaksakin God! Kulasr ke e ma furreak siti
lulap se ingo fosryak ma pahtpat ac ma pahtpat!"
(aiōn g165) 4 Ac mwet elder longoul akosr ac ma moul
akosr elos epasr ac alu nu sin God su muta fin tron.
Elos fahk, "Amen! Kaksakin God!" 5 Ac sie pusra
tuku liki tron ac fahk, "Kowos in kaksakin God lasr,
kowos mwet kulansap lal nukewa ac mwet nukewa su
sunakunul — mwet fulat ac mwet pusisel!" 6 Na nga
lohng sie pusra oana pusren sie u lulap, oana kusen
kof putat ac oana kusen pulahl upa. Nga lohng ke

elos fahk, “Kaksakin God! Leum, God Kulana lasr, El
pa Tokosra! 7 Lela kut in arulana engan ac insewowo;
lela kut in kaksakin fulatlana lal! Tuh pacl in marut lun
Lamb pa inge, ac mutan kial el akola. 8 Itukyang nu
sin mutan sac nuknuk linen nasnas ac saromrom elan
nokomang.” (Nuknuk linen inge pa orekma wo lun
mwet lun God.) 9 Na lipufan se fahk nu sik, “Simusla
ma inge: Insewowo nu selos su suliyuk nu ke kufwen
marut lun Lamb.” Ac lipufan sac sifilpa fahk, “Kas inge
kas pwaye lun God.” 10 Ac nga putati nu ke nial in
alu nu sel, a el fahk nu sik, “Nimet oru ouingan! Nga
sie mwet kulansap wiom ac ma wien mwet lulalfongi
nukewa su sruokya ku kas pwaye su Jesus El fahkak.
Kom in alu nu sin God!” Tuh ma pwaye ma Jesus
El fahkak kac pa akkeye mwet su fahkak kas lun
God. 11 Na nga liye kusrao ikakla, ac oasr soko horse
fasrfasr we. El su muta fac pangpang Oaru ac Pwaye;
el oru nununku lal ac mweuni meun lal ke suwoswos.
12 Atronmutal firirrir oana e, ac oasr tefuro puspis fin
sifal. Oasr sie ee simla kacl, su wangin mwet etu kac
a el mukena. 13 El nokomang sie nuknuk loeloes
twenyuki ke srah, ac ineel pa “Kas lun God.” 14 Ac un
mwet mweun inkusrao elos kasrusr tokol fin horse
fasrfasr pac, ac nuknukyang ke nuknuk linen nasnas
ac fasrfasr. 15 Sie cutlass kosroh tume liki oalul, ma
el ac sang kutangla mutunfaclu. El ac fah leum faclos
ke soko sikal osra. Ac el ac fac lolongya grape ke
nien fut wain in kasrkusrak lun God Kulana. 16 Simla
ke nuknuk lal ac finyepal ee se inge: “Tokosra lun
tokosra uh, ac Leum lun leum uh.” 17 Ac nga liye sie
lipufan tu fin faht uh. El wowoyak ke sie pusra lulap
nu sin won nukewa sohksok yen engyeng uh ac fahk,
“Fahsru wi tukeni ke kufwa lulap lun God! 18 Fahsru
ac kang ikwen tokosra, ikwen captain, ikwen mwet
mweun, ac ikwen horse ac elos su muta fac, ac ikwen
mwet nukewa — mwet kohs ac mwet sukosok, mwet
fulat ac mwet pusisel!” 19 Na nga liye kosro sulallal
soko ah ac tokosra lun faclu ac un mwet mweun lalos
ke elos toeni in mweun lain el su muta fin horse soko
ac un mwet mweun lal. 20 Sruoh kosro sulallal soko
ah, wi mwet palu kikiap se su tuh oru mwenmen ye
mutal. (Ke mwenmen inge el kiapwelosla su tuh eis
akul lun kosro soko ah, oayapa elos su alu nu ke
ma sruloala lun kosro soko ah.) Kosro soko ah ac
mwet palu kikiap sac moul na sisiyang nu ke lulu in e
su firirrir ke sulfur. **(Limnē Pyr g3041 g4442)** 21 Un mwet
mweun lalos uh anwuki ke cutlass se ma tume liki
oalin el su muta fin horse soko ah. Ac won nukewa
elos kang ikwalos nwe ke na elos kihpi.

20 Ac nga liye sie lipufan oatui inkusrao me, el
sruok key nu ke luf lun abyss ac soko sein
lulap. **(Abyssos g12)** 2 Ac el sruokilya dragon — el inge
serpent soko in pacl oemeet ah, su pangpang Devil
ku Satan — ac el kaprilya ke sie tausin yac. 3 Ac
lipufan sac sisella nu in luf in abyss, ac lakiya ac
siliya tuh elan tia sifil kiapu mutanfahl uh nwe ke safla
sie tausin yac. Tukun ma inge el ac fah tuleyukla ke
kitin pacl. **(Abyssos g12)** 4 Ac nga liye tron puspis, ac
itukyang nu selos su muta fac ku in orek nununku
— elos inge pa ngunalos su anwuki ke sripen elos
sulkakin ma pwaye su Jesus el fahkak, oayapa kas
lun God. Elos tia wi alu nu sin kosro sulallal soko
ah ku ma sruloala lal, ac elos tia pac wi eis akul lun
kosro soko ah fin motonsrolos ku fin paolos. Elos
moulyak ac elos welul Christ leumi ke sie tausin yac.
5 (Mwet misa ngia elos tia moulyak nwe ke safla sie
tausin yac.) Pa inge moulyak se meet lun mwet misa.
6 Engan ac arulana insewowo elos su wi moulyak
se meet. Wangin ku lun misa akluo nu faclos. Elos
fah mwet tol lun God ac lun Christ, ac elos fah welul
leumi ke sie tausin yac. 7 Tukun safla sie tausin yac,
na Satan el ac fah tuleyukla liki presin lal, 8 ac el ac
fah ilme in kiapu mutunfacl nukewa fin faclu nufon, su
pangpang Gog ac Magog. Satan el ac fah eisaloseni
nukewa in mweun; pisalos oana puk weacn uh. 9
Elos fahsrelik ac apunla siti se ma God El lungse,
yen mwet lal muta we. Tusruktu, e tuku inkusrao me
ac esukulosyak. 10 Na Devil, su kiapwelosla, el sisila
nu in lulu in e ac sulfur, yen ma kosro sulallal soko
ac mwet palu kikiap eltal sisila tari nu we; ac elos
fah akkeokyeyuk ke len ac fong nwe tok ma pahtpat.
(aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Na nga liye sie tron
lulap fasrfasr, ac el su muta fac. Faclu ac kusrao
wanginla ac tia sifil liyeyuk. 12 Ac nga liye mwet misa
uh, mwet fulat ac mwet pusisel, elos tu ye mutun tron.
Book nukewa ma fahkak ouiyen orekma lun mwet uh
ikakla. Ac sie pac book ikakla, su simla inen mwet
nukewa su ac fah moul ma pahtpat yurin God — pa
inge book in moul. Ac mwet misa elos nununkeyuk fal
nu ke ma simla in book inge. 13 Na meoa el fuhleak
mwet misa in meoa uh. Misa ac facl sin mwet misa
elos srukak pac mwet misa su oasr yorolos. Ac elos

nukewa nununkeyuk fal nu ke orekma lalos. **(Hadēs g86)** **14** Na misa, ac facl sin mwet misa, tukeni sisila nu in lulu in e. (Lulu in e se inge pa misa akluo.) **(Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442)** **15** Elos nukewa su tia simla inelos in book in moul elos sisila nu in lulu in e. **(Limnē Pyr g3041 g4442)**

21 Ac nga liye sie kusrao sasu ac sie faclu sasu. Kusrao se meet ac faclu se meet ah wanginla, ac meoa wanginla pac. **2** Ac nga liye Siti Mutal, Jerusalem sasu, oatui liki kusrao yurin God me, naweyukla tari oana sie mutan akola in osun nu sin mukul tumal ke pacl in marut uh. **3** Ac nga lohng sie pusra lulap tuku liki tron ac fahk, “Inge, lohm sin God oan yurin mwet uh! El ac muta yorolos, ac elos fah mwet lal. God sifacna El ac fah muta yorolos ac El ac fah God lalos. **4** El ac fah eela sroninmutalos nukewa. Ac fah wangin misa, wangin asor ku tung ku keok, mweyen ma nukewa meet ah wanginla.” **5** Na El su muta fin tron el fahk, “Inge nga oru ma nukewa sasu!” El oayapa fahk nu sik, “Simusla ma inge, mweyen kas inge kas pwaye ac fal in lulalfongiyuk.” **6** Ac El fahk, “Safla ma nukewa! Nga Alpha ac Omega, mutawauk ac safla. Nga fah sang nu sin kutena mwet su malu tuh elos in nim ke unon in kof in moul, ke wangin molo. **7** Nga fah sang ma inge nukewa nu selos su kutangla. Ac nga ac fah God lalos ac elos ac fah ma nutik. **8** Tuh elos su sangengtot, elos su forla liki lulalfongi, elos su moulkin lumah fohkfok, mwet akmas ac mwet kosro, elos su orek inutnut, elos su alu nu ke ma sruloala, ac mwet kikiap nukewa — acn selos pa lulu su firir ke e ac sulfur, su pa misa akluo.” **(Limnē Pyr g3041 g4442)** **9** Sie sin lipufan itkosr, su oasr ahlu itkosr yorolos ma sessesla ke mwe lokoalok itkosr safla, el tuku ac fahk nu sik, “Fahsru, ac nga fah fahkak nu sum mutan se su akola in marut nu sin Lamb.” **10** Ku lun Ngun ilyak nu in nga, ac lipufan sac usyuyak nu fin mangon soko eol fulat, ac el fahkak Jerusalem nu sik, Siti Mutal su oatui inkusrao me yurin God. **11** Wolana lun God oru siti sac arulana saromrom ac kalem, oana eot saok jasper, ac nasnas oana crystal. **12** Oasr pot lulap ac fulat kac; ac oasr singoul luo mutunpot, ac singoul luo lipufan tu karingin mutunpot inge. Simla inen sruf singoul luo lun mwet Israel fin kais sie mutunpot. **13** Tolu mutunpot uh oan siska nu kutulap, tolu nu epang, tolu nu eir, ac tolu nu roto. **14** Pot lun siti sac tuh musaeak fin eot in pwelung singoul luo, ac kais sie inen mwet sap singoul luo lun Lamb simla fin kais sie eot lulap inge. **15** Lipufan se su kaskas nu sik oasr sie mwe srikasrak gold yorol, ma in srikeya siti uh, pot uh, ac mutunpot uh. **16** Siti se inge maspang — lusa ac sralapa oana sie. Lipufan sac srikeya siti sac ke mwe srikasrak lal: lusa ah oasr sie tausin lumfoko mael, ac sralapa ac fulata oapana lusa. **17** Ac lipufan sac srikeya pac pot uh, tuh oasr luofoko singoul onkosr fit fulata, fal nu ke mwe srikasrak ma mwet uh orekmakin. **18** Pot uh orekla ke eot jasper, ac siti sac nufon orekla ke gold na pwaye, su kalem oana glass uh. **19** Eot in pwelung ke pot lun siti uh yunla ke kain in eot saok nukewa. Pwelung se meet ah orekla ke eot jasper, akluo sapphire, aktolu agate, akakosr emerald, **20** aklimekosr onyx, akonkosr carnelian, akitkosr quartz rangrang, akoalkosr beryl, akeu topaz, aksingoul chalcedony, aksingoul sie turquoise, ac aksingoul luo amethyst. **21** Mutunpot singoul luo kac inge orekla ke pearl singoul luo; kais sie orekla ke kais sie pearl. Inkanek lun siti sac orekla ke gold na pwaye, su kalem oana glass nasnas. **22** Wangin tempul nga liye in siti sac, mweyen tempul la uh pa God Kulana ac Lamb. **23** Tiana eneneyuk faht ku malem in tolak siti uh, mweyen wolana lun God pa tolak uh, ac Lamb el kalem la. **24** Mwet faclu nufon ac fah fahsr in kalem lun siti se inge, ac tokosra lun faclu elos fah usak ma saok lalos nu loac. **25** Mutunpot lun siti se inge ac fah ikak pacl nukewa; ac fah tiana kaul mweyen wangin fong we. **26** Mwe kasrup ac ma oa nukewa lun mutunfacl uh ac fah utuku nu in siti uh. **27** Ac wangin ma fohkfok ac fah utuku nu in siti uh, ku mwet su oru ma kupatol, ku fahk kas kikiap. Elos na su simla inelos in book in moul lun Lamb fah ilyak nu in siti uh.

22 Ac lipufan sac oayapa fahkak nu sik infacl lun kof in moul, su saromrom oana crystal, ac sororma liki tron lun God ac lun Lamb **2** ac sororla ke infulwen inkanek lulap in siti sac. Ac sak lun moul oan sisken infacl uh, lefahlo ac lefahlu, su isus fahko pacl singoul luo ke yac se, pacl se ke malem se. Sra ke sak soko inge mwe akkeyala mas lun mutunfacl uh. **3** Wangin kutena ma God El selngai ac fah ku in koneyukyak in siti uh. Tron lun God ac lun Lamb ac fah oan in siti uh, ac mwet kulansap lal ac fah kulansupal. **4** Elos ac fah liye mutal ac Inen God ac

fah simla fin motonsrolos. 5 Ac fah tia sifil oasr fong,
ac elos fah tia enenu kalmen lam ku kalmen faht,
mweyen Leum God El ac fah kalem lalos, ac elos
ac fah leumi oana tokosra nwe tok ma pahtpat. (aiōn
g165) 6 Na lipufan sac fahk nu sik, “Kas inge nukewa
kas pwaye ac fal in lulalfongiyuk. Leum God su sang
Ngun lal nu sin mwet palu, El supwama lipufan lal in
fahkak nu sin mwet kulansap lal ke ma ac fah sa in
sikyak.” 7 Jesus el fahk, “Kowos in lohng! Nga ac sa
na tuku! Insewowo elos su akos kas in book se inge
su fahkak ke ma sikyak in pacl inge ac ke ma ac fah
tuku tok!” 8 Nga, John, nga lohng ac liye ma inge
nukewa. Ac ke nga lohng ac liye ma inge tari, nga
putati nu ke nien lipufan se su fahkak ma inge nu sik
tuh nga in alu nu sel. 9 Tuh el fahk nu sik, “Nimet
oru ouingan! Nga sie mwet kulansap wiom ac ma
wien mwet palu wiom ac elos nukewa su akos kas in
book se inge. Kom in alu nu sin God!” 10 Ac el fahk
nu sik, “Nimet lukmai kas in palu in book se inge,
mweyen apkuranme pacl in sikyak ma inge nukewa.
11 El su orekma koluk lela elan oru na ma koluk, ac el
su moul fohkfok lela elan oru na ma fohkfok; ac el su
oru ma wo lela elan oru na ma wo, ac el su mutal
lela elan mutana in moul mutal.” 12 Jesus el fahk,
“Kowos in lohng! Nga ac sa na tuku! Nga ac us ma
lacne in sang nu sin kais sie mwet fal nu ke orekma
lal. 13 Nga Alpha ac Omega, ma se meet ac ma se
tok, mutawauk ac safla.” 14 Insewowo elos su ohlla
nuknuk lalos in nasnas, tuh elos in ku in mongo ke
fahko ke sak lun moul, ac ilyak ke mutunpot nu in
siti uh. 15 Tusruktu, likin siti uh oasr mwet su moul
kupatol, mwet inutnut, mwet kosro ac mwet akmas,
elos su alu nu ke ma sruloala, ac elos su kikiap in
kas lalos ac in orekma lalos. 16 “Nga, Jesus, su
supwaot tari lipufan luk in sulkakin ma inge nu suwos
in church. Nga ma in fwilin tulik natul David; nga pa
itu saromrom in lotutang.” 17 Ngun ac Mutan su akola
in marut eltal fahk, “Fahsru!” Mwet nukewa su lohng
ma inge, elos in wi pac fahk, “Fahsru!” Kutena mwet
su malu lela elan fahsru. Kutena mwet su enenu
kof in moul, elan tuku ac eis oana sie mwe sang,
wangin molo. 18 Nga, John, nga fahk kas in wili luk in
sensenkakinulos nukewa su lohng kas in palu in book
se inge: kutena mwet fin laesla kas inge, God El ac
fah laesla mwe kai nu sel ke mwe lokoalok nukewa
ma akkalemyeyuk in book se inge. 19 Ac kutena
mwet fin eisla kutena ma liki kas in palu in book se
inge, God El ac fah eisla lukel mwe insewowo ma
akkalemyeyuk in book se inge. Ac fah itukla ip lal ke
fahko ke sak lun moul, oayapa acn sel in Siti Mutal.
20 El su fahkak ma inge nukewa el fahk, “Aok, pwaye
lah nga ac sa na tuku!” Lela in ouinge. Leum Jesus,
fahsru! 21 Lungkulang lun Leum Jesus in wi mwet lun
God nukewa.

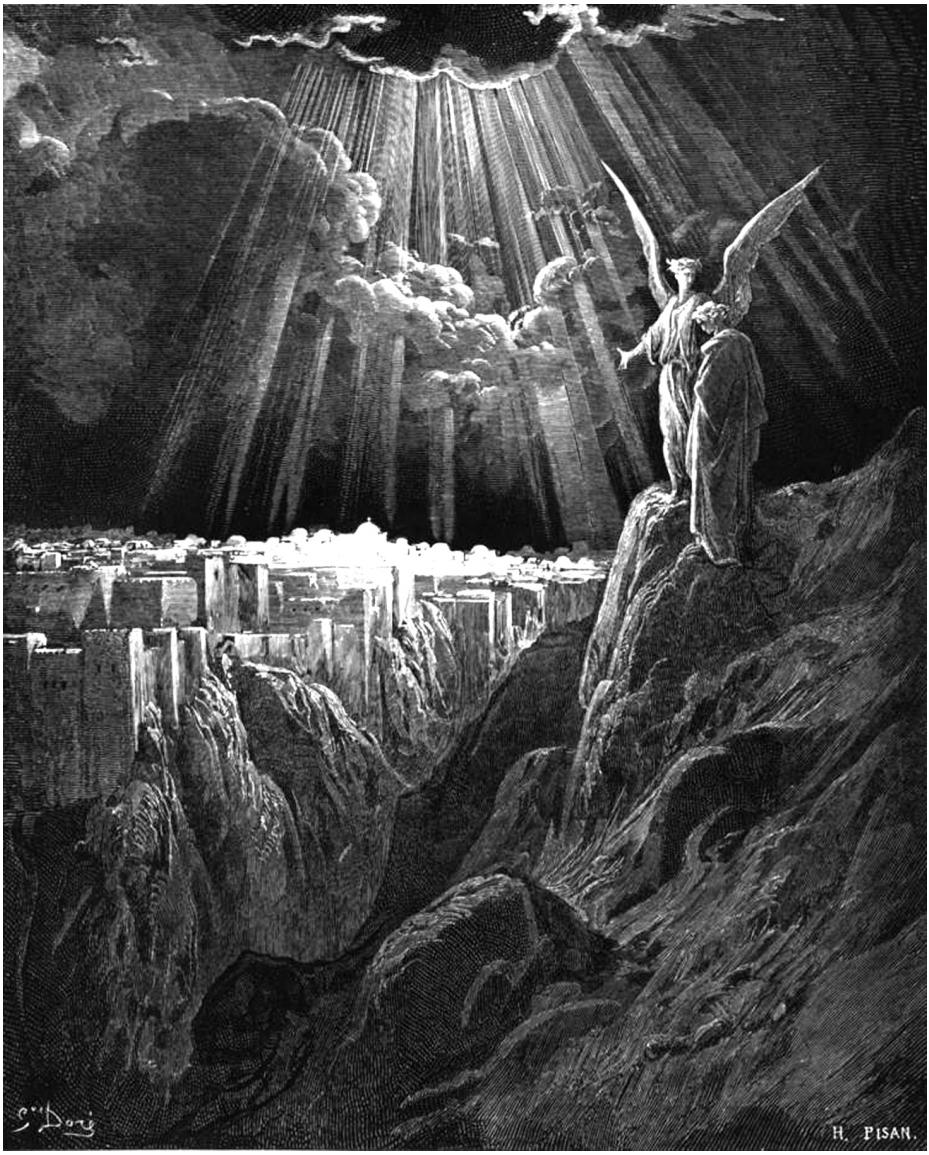

Ac nga liye Siti Mutal, Jerusalem sasu, oatui liki kusrao yurin God me, naweyukla tari oana sie mutan akola in osun nu sin mukul tumal ke pacl in marut uh. Ac nga lohng sie pusra lulap tuku liki tron ac fahk, "Inge, lohm sin God oan yurin mwet uh! El ac muta yorolos, ac elos fah mwet lal. God sifacna El ac fah muta yorolos ac El ac fah God lalos.

Fwackyuk 21:2-3

Reader's Guide

Kusaiean at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kusaiean at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Kosraean---Kosraean-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Rome 10:7
Fwackyuk 9:1
Fwackyuk 9:2
Fwackyuk 9:11
Fwackyuk 11:7
Fwackyuk 17:8
Fwackyuk 20:1
Fwackyuk 20:3

aïdios

Rome 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16
Orekma 3:21
Orekma 15:18
Rome 1:25
Rome 9:5
Rome 11:36
Rome 12:2
Rome 16:27
Sie Corinth 1:20
Sie Corinth 2:6
Sie Corinth 2:7
Sie Corinth 2:8
Sie Corinth 3:18
Sie Corinth 8:13
Sie Corinth 10:11
Luo Corinth 4:4
Luo Corinth 9:9
Luo Corinth 11:31
Galatia 1:4
Galatia 1:5
Ephesus 1:21
Ephesus 2:2
Ephesus 2:7
Ephesus 3:9
Ephesus 3:11
Ephesus 3:21
Ephesus 6:12
Philippi 4:20
Colossae 1:26
Sie Timothy 1:17
Sie Timothy 6:17
Luo Timothy 4:10
Luo Timothy 4:18
Titua 2:12
Hebrew 1:2
Hebrew 1:8
Hebrew 5:6
Hebrew 6:5
Hebrew 6:20
Hebrew 7:17
Hebrew 7:21
Hebrew 7:24
Hebrew 7:28
Hebrew 9:26
Hebrew 11:3
Hebrew 13:8
Hebrew 13:21
Sie Peter 1:23
Sie Peter 1:25
Sie Peter 4:11
Sie Peter 5:11
Luo Peter 3:18
Sie John 2:17
Akluo John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Fwackyuk 1:6
Fwackyuk 1:18
Fwackyuk 4:9
Fwackyuk 4:10
Fwackyuk 5:13
Fwackyuk 7:12
Fwackyuk 10:6
Fwackyuk 11:15
Fwackyuk 14:11
Fwackyuk 15:7
Fwackyuk 19:3
Fwackyuk 20:10
Fwackyuk 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Orekma 13:46
Orekma 13:48
Rome 2:7
Rome 5:21
Rome 6:22
Rome 6:23
Rome 16:25
Rome 16:26
Luo Corinth 4:17
Luo Corinth 4:18
Luo Corinth 5:1
Galatia 6:8
Luo Thessalonica 1:9
Luo Thessalonica 2:16
Sie Timothy 1:16
Sie Timothy 6:12
Sie Timothy 6:16
Luo Timothy 1:9
Luo Timothy 2:10
Titua 1:2
Titua 3:7
Philemon 1:15
Hebrew 5:9
Hebrew 6:2
Hebrew 9:12
Hebrew 9:14
Hebrew 9:15
Hebrew 13:20
Sie Peter 5:10
Luo Peter 1:11
Sie John 1:2
Sie John 2:25
Sie John 3:15
Sie John 5:11
Sie John 5:13
Sie John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Fwackyuk 14:6

eleēsē

Rome 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43
Mark 9:45
Mark 9:47
Luke 12:5
James 3:6

Hadēs

Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Orekma 2:27
Orekma 2:31
Sie Corinth 15:55
Fwackyuk 1:18
Fwackyuk 6:8
Fwackyuk 20:13
Fwackyuk 20:14

Limnē Pyr

Fwackyuk 19:20
Fwackyuk 20:10
Fwackyuk 20:14
Fwackyuk 20:15
Fwackyuk 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Oekyuk 16:30
Oekyuk 16:33
Deuteronomy 32:22
Sie Samuel 2:6
Luo Samuel 22:6
Sie Tokosra 2:6
Sie Tokosra 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalm 6:5
Psalm 9:17
Psalm 16:10
Psalm 18:5
Psalm 30:3
Psalm 31:17
Psalm 49:14
Psalm 49:15
Psalm 55:15
Psalm 86:13
Psalm 88:3
Psalm 89:48
Psalm 116:3
Psalm 139:8
Psalm 141:7
Soakas 1:12
Soakas 5:5
Soakas 7:27
Soakas 9:18
Soakas 15:11
Soakas 15:24
Soakas 23:14
Soakas 27:20
Soakas 30:16
Ecclesiastes 9:10
On Lal Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

Luo Peter 2:4

Questioned

Matthew 7:13
Orekma 8:20
Galatia 1:8
Galatia 1:9
Philippi 3:19
Luo Thessalonica 2:3
Luo Peter 2:17

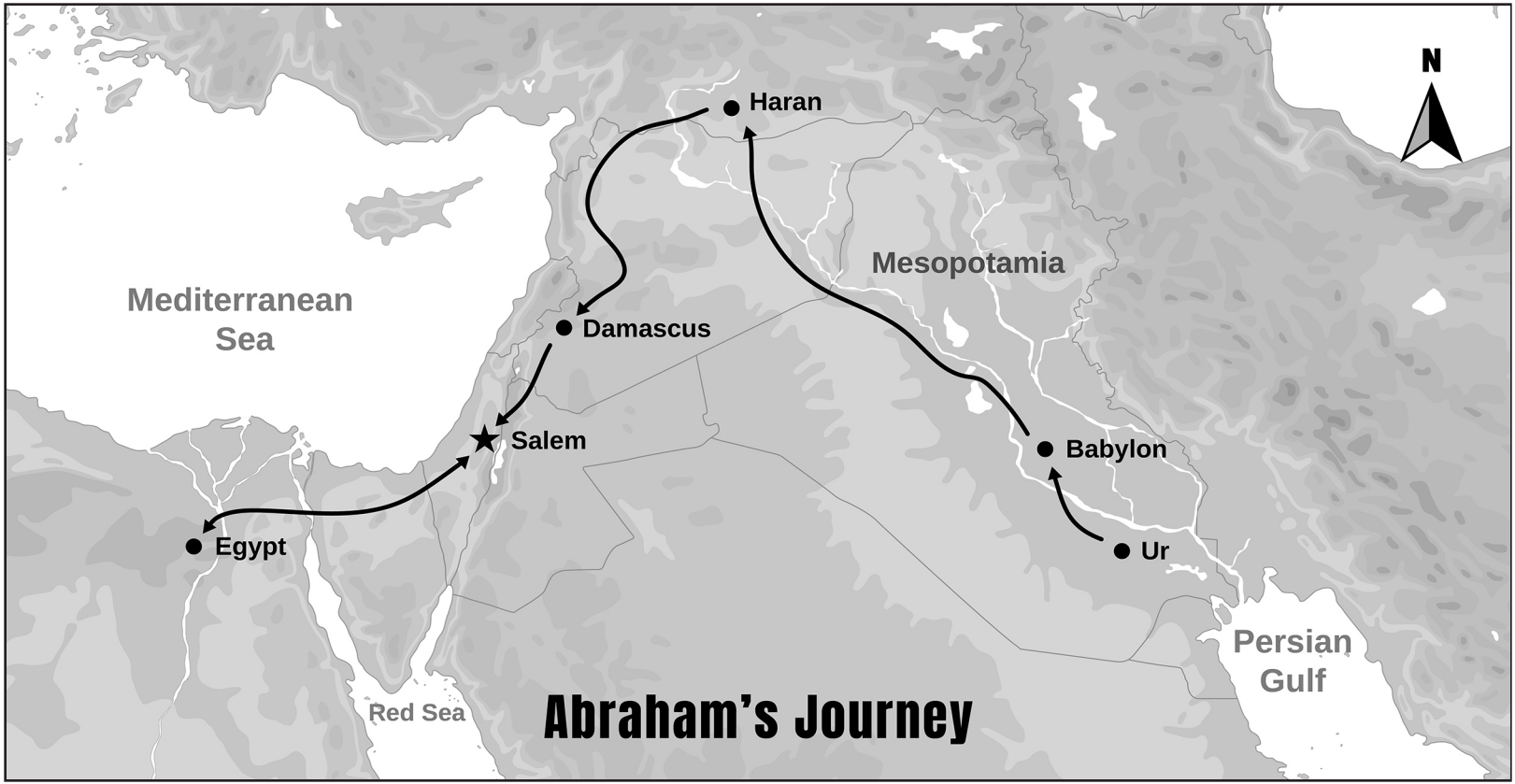

Lulalfongi lal Abraham pa oru el akos ke God El tuh pangnol elan som nu in sie facl su God El tuh wuleang mu El ac sang nu sel. El tuh som liki facl sel ac tia etu lah el ac som nu ya. - Hebrew 11:8

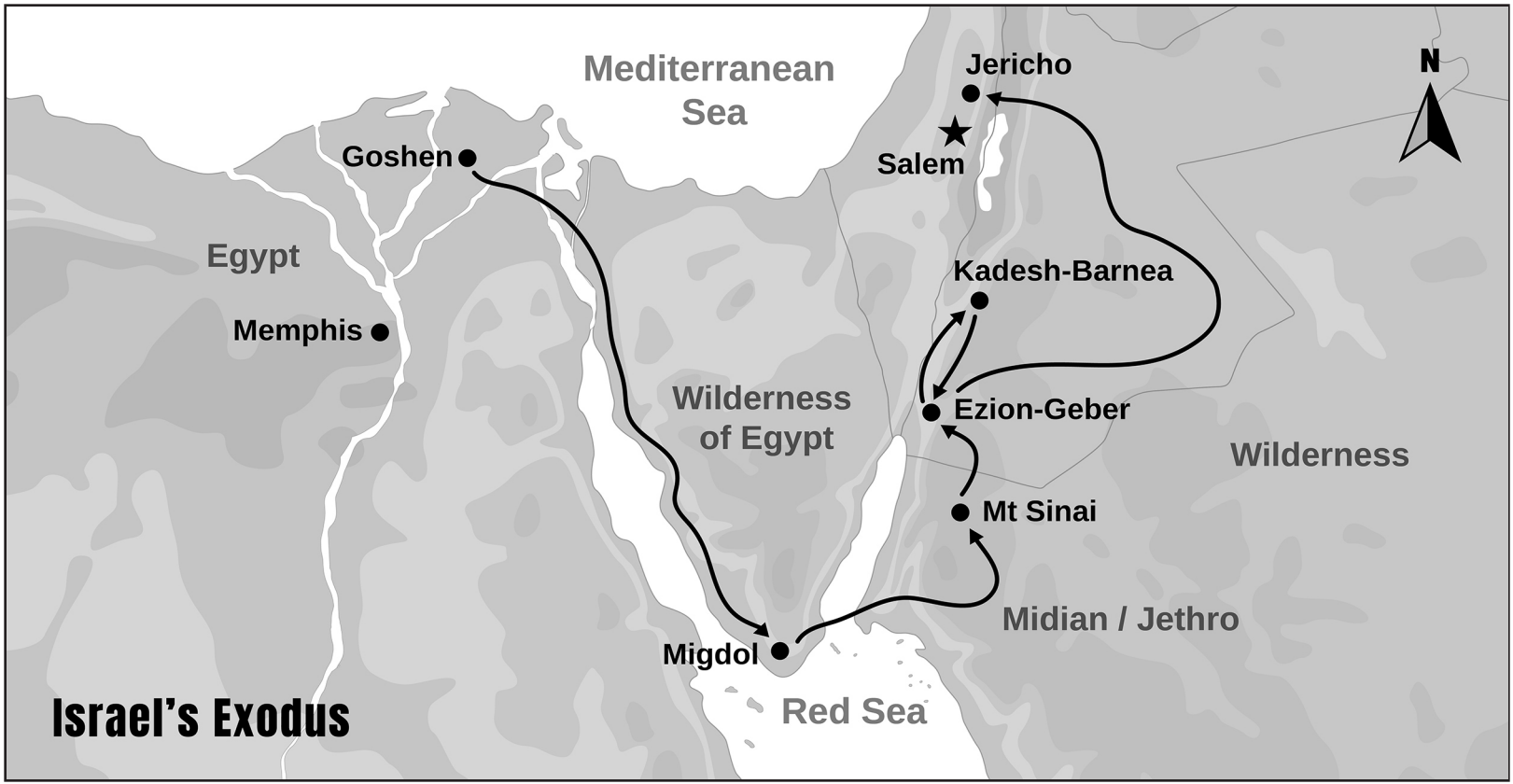

Pacl se ke tokosra lun Egypt el fuhlela mwet uh in som, God El tia usalos ke inkanek soko ma ut weacn uh nu Philistia, finne pa fototo uh. God El fahk mu, "Nga tia lungse mwet uh in ekulla nunak lalos ac folok nu Egypt ke elos liye lah elos ac enenu in mweuni mwet lokoalok lalos." - Exodus 13:17

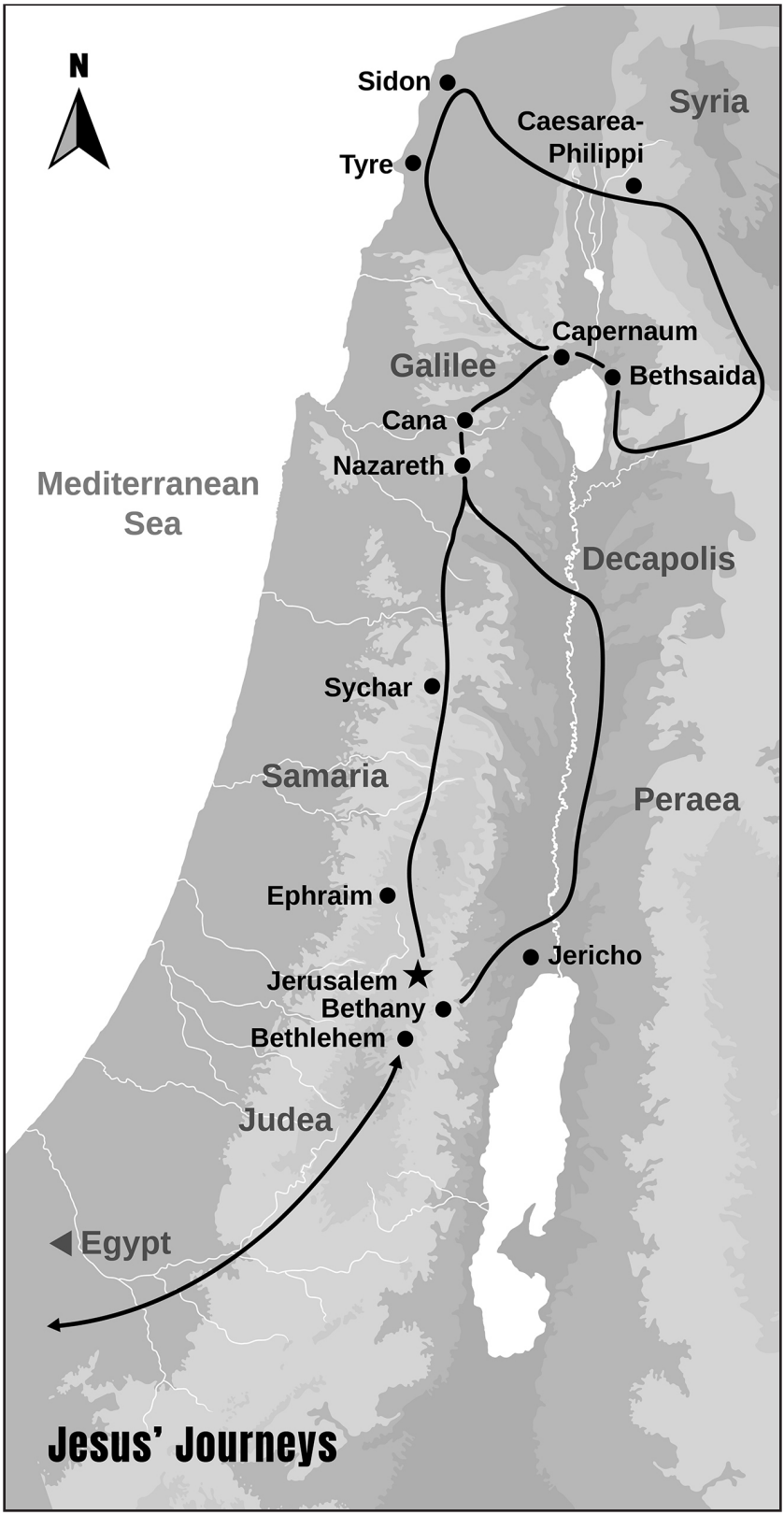

Finne Wen nutin Mwet, el tia tuku tuh in kulansupweyuk el; a el tuku in kulansap ac sang moul lal in molela mwet puspis. - Mark 10:45

Ma sel Paul, mwet kulansap lun Christ Jesus, ac sie mwet sap su God El sulela ac pangon in fahkak Pweng Wo lal. - Rome 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

<table>
<tr><td colspan="4">Fallen</td><td>Glory</td></tr>
<tr><td>Fall to sin
No Law</td><td>Moses' Law
1500 B.C.</td><td>Christ
33 A.D.</td><td>Church Age
Kingdom Age</td><td>New Heavens
and Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">1 Timothy 6:16
Living in unapproachable light</td><td rowspan="7">Acts 3:21
Philippians 2:11
Revelation 20:3

God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City</td></tr>
<tr><td colspan="2">John 8:58
Pre-incarnate</td><td>John 1:14
Incarnate</td><td>Luke 23:43
Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="2">Psalm 139:7
Everywhere</td><td colspan="2">John 14:17
Living in believers</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ephesians 2:1-5
Serving the Savior or Satan on Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:22
Blessed in Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:23, Revelation 20:5,13
Punished in Hades until the final judgment</td></tr>
<tr><td colspan="4">Hebrews 1:14
Serving mankind at God's command</td></tr>
<tr><td colspan="4">2 Peter 2:4, Jude 6
Imprisoned in Tartarus</td><td rowspan="4">Matthew 25:41
Revelation 20:10

Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels</td></tr>
<tr><td rowspan="3" colspan="3">1 Peter 5:8, Revelation 12:10

Rebelling against Christ
Accusing mankind</td><td>Revelation 20:13
Thalaasa</td></tr>
<tr><td>Revelation 19:20
Lake of Fire</td></tr>
<tr><td>Revelation 20:2
Abyss</td></tr>
</table>

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Kusaiean at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

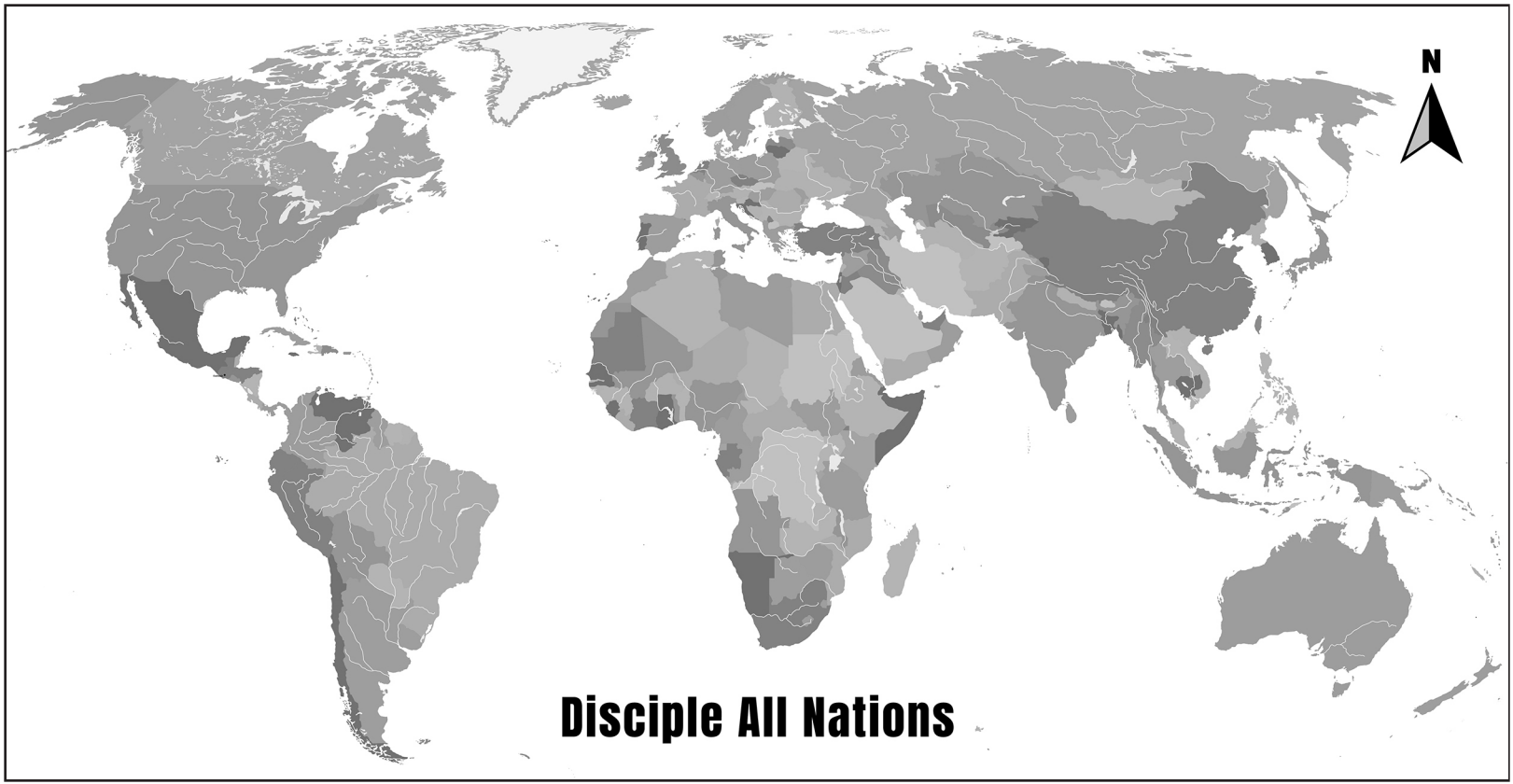

Ke ma inge kowos som nu yurin mwet in mutunfacl nukewa fin faclu, ac oru tuh elos in mwet tumuk lutlut: baptaiselos Inen Papa, Wen, ac Ngun Mutal, - Matthew 28:19